EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 21.1.2026
KOM(2026) 16 lõplik

2026/0013 (COD)

Ettepanekuga, milles käsitletakse

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

digivõrkude kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2015/2120, direktiivi 2002/58/EÜ ja
Otsus nr 676/2002/EÜ, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1971 ja direktiiv (EL)
2018/1972 ja otsus nr 243/2012/EL (digivõrkude määrus)

{SEK(2026) 14 lõplik} – {SWD(2026) 13 lõplik} – SWD(2026) 14 lõplik}

(EMPs kohaldatav tekst)

Masintõlge

SELGITAV MÄRGUKIRI

1. ETTEPANEKU PÕHJUSED JA EESMÄRGID

- Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Nagu on märgitud Euroopa digikümnendi poliitikaprogrammis1, on ühendatus digipöörde jaoks väga oluline, seades eesmärgiks tagada 2030. aastaks asustatud piirkondades üldine gigabiti lairibaühendus ja 5G. Tugevad, kiired ja turvalised võrgud võimaldavad digioskuste arendamist, äriinnovatsiooni (tehisintellekt, pilvandmetöötlus), olulisi e-valitsuse/tervishoiuteenuseid. Samuti võimaldavad need kaotada digilõhe, tagades kaasava osalemise ja konkurentsivõime kogu ELis. Ühendatus ei ole üksnes juurdepääs. See tähendab reaalajas andmevahetust, mis on hädavajalik, et EL saaks saavutada oma laiemad digieesmärgid ning toetada tõeliselt ühendatud ja jõukat ühiskonda.

Väga oluline on ajakohane ja lihtsustatud õigusraamistik, mis stimuleerib üleminekut pärandvõrkudelt kiudoptilistele, kvaliteetsetele 5G- ja 6G-võrkudele ning pilvepõhistele taristutele, samuti suuremat mastaapi teenuste osutamise ja piiriülese käitamise kaudu. Sellele on juhitud tähelepanu ka elektroonilise side sektori ja selle taristu tulevikku käsitleva ettevalmistava konsultatsiooni tulemustes (2023)2 ning hiljem komisjoni valges raamatus „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?“ (2024),3 samuti vastuses digivõrkude õigusakti tagasisidekorjele (2025)4.

Järgnevates strateegilistes analüüsides, sealhulgas Letta (5), Draghi (6)7 ja Niinistö aruannetes ning komisjoni teatises „ELi konkurentsivõime kompass“ (8) rõhutatakse samuti, et tipptasemel digivõrgutaristu on ELi majanduse, julgeoleku ja sotsiaalhoolekande tulevase konkurentsivõime jaoks otsustava tähtsusega. Kvaliteetse, usaldusväärse ja turvalise ühenduvuse kättesaadavus lõppkasutajatele ja peamistele majandussektoritele on hädavajalik.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega luuakse digikümnendi poliitikaprogramm 2030 (ELT L 323, 19.12.2022, lk 4).
https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/consultations/future-electronic-communications-sector-and-its-taristu.
https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/white-paper-how-master-europes-digital-infrastructure-vajab.
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14709-Digital-Networks-Act_en.
https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf.
https://commission.europa.eu/topics/defence/safer-together-path-towards-fully-prepared-union_en.
https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/draghi-report_en.
Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi konkurentsivõime kompass“, 29.1.2025, COM(2025) 30 final.

Samal ajal rõhutati Letta ja Draghi aruannetes, et ühtne elektroonilise side turg on endiselt killustatud ning Euroopa operaatorid seisavad jätkuvalt silmitsi takistustega piiriülesel tegutsemisel ja laienemisel, mis piirab nende suutlikkust investeerida, teha uuendusi ja konkureerida oma ülemaailmsete partneritega. Praegune õigusraamistik, milleks on direktiiv, on toonud kaasa riikliku killustatuse ega ole seega suutnud luua tõelist ühtset turgu. Ettevõtjad seisavad silmitsi liikmesriikide erinevate üldlubade tingimustega ja erinevate riiklike nõuetega, mis pärsivad piiriülest tegevust, suurendavad nõuete täitmisega seotud kulusid ja aeglustavad uute tehnoloogiate kasutuselevõttu.

Kuna selliste teenuste toimivus- ja turvanõuded muutuvad üha olulisemaks, on digivõrkudes toimumas tehnoloogiline ümberkujundamine, mille käigus pilv- ja servtöötluse suutlikkusest saab ühenduvustaristu lahutamatu osa. Digivõrkude määruse vastuvõtmine koos Euroopa elektroonilise side seadustiku ja sellega seotud õigusaktide läbivaatamise9 ja hindamisega annab võimaluse õigusraamistikku lihtsustada ja veelgi ühtlustada. See suurendab konkurentsivõimet ja vastupanuvõimet ning muudab ühtse turu integreeritumaks.

Satelliitühenduvus on muutumas ELi strateegilise autonoomia üheks peamiseks võimaldajaks. See on väga oluline taskukohase lairibaühenduse tagamiseks äärealadel ning julgeoleku, kriisiohje, kaitse ja muude elutähtsate rakendustega seotud teenuste osutamiseks. Kiiresti areneval satelliittehnoloogia maastikul peab EL tugevdama oma strateegilist autonoomiat satelliitside, sealhulgas võrkude ja teenuste valdkonnas, et tagada ja parandada kerksust, aidates samal ajal kaasa ühtsele turule, mida saab teha ELi satelliitlubade andmise ühtlustatud tingimustega.

Samal ajal peab satelliitühenduvus suurendama vastupanuvõimet kahjulikele häiretele, mis mõjutavad ülemaailmseid satelliitnavigatsioonisüsteeme (GNSS), nagu Galileo. EL peaks suutma reageerida droonidest tulenevatele julgeolekuohtudele konkreetsel, teostataval ja operatiivsel viisil.

Selleks et toetada ELi poliitikaeesmärkide saavutamist tarbijate heaolu, tööstuse konkurentsivõime, turvalisuse ja vastupidavuse ning kestlikkuse valdkonnas, on DNA eesmärk motiveerida kõiki turuosalisi tegema uuendusi ja investeerima täiustatud ühenduvusse ning edendada ühenduvus- ja andmetöötlustaristute ökosüsteemi, mis võimaldab tehisintellekti maailmajaos ja edendab ühtset turgu.

- Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Määratud riigiasutus asendab teatavad olemasolevad ELi õigusaktid, millega reguleeritakse
[9] ühenduvuse ökosüsteemi: Euroopa elektroonilise side seadustik, elektroonilise side Euroopa
[10] reguleerivate asutuste ühendatud ameti (BEREC) määrus10, raadiospektripoliitika programm11, avatud interneti määruse osad12 ja direktiiv 2002/58/EÜ (e-privaatsuse direktiiv)13. Nende vahendite määruse vormis DNAsse ühendamise eesmärk on lihtsustada ja paremini koordineerida eeskirju, võimaldades teenuseosutajatel ühtsel turul tegutseda ja
[11] uuendusi teha. Teenuseosutajad vajavad lihtsustatud ja järjepidevaid loa andmise eeskirju
[12] (Euroopa elektroonilise side seadustik), juurdepääsu püsivõrkudele ja spektriressurssidele (Euroopa elektroonilise side seadustik, raadiospektripoliitika programm) ning lihtsustatud ja ühtlustatud eeskirju võrkude ja teenuste kohta (Euroopa elektroonilise side seadustik, OIR). Lisaks peab juhtimiskord toetama ja võimaldama ühtse turu tingimusi (Euroopa
[13] elektroonilise side seadustik, BERECi määrus, raadiospektripoliitika programm). Ettepanek

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1971, millega asutatakse elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste amet (BEREC) ja BERECi tugiamet (BERECi büroo) ja muudetakse määrust (EL) 2015/2120 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1211/2009 (ELT L 321, 17.12.2018, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsus nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm (ELT L 81, 21.3.2012, lk 7).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2120, millega nähakse ette avatud internetiühendust käsitlevad meetmed ning millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul ning määrust (EL) nr 531/2012, mis käsitleb rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes liidu piires (ELT L 310, 26.11.2015, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse

täiendab ka gigabititaristu määrust14, millega kehtestatakse raamistik väga suure läbilaskevõimega võrkude kiirema ja kulutõhusama kasutuselevõtu toetamiseks. DNA on kooskõlas ka rändlusteenuse määrusega (15), millega reguleeritakse rändlustasusid ELis. Ettepanek täiendab ka ELi konkurentsieeskirju, mida kohaldatakse juhtumipõhiselt (sageli *tagantjärele*), ja on nendega kooskõlas.

Tarbijakaitse valdkonnas täiendab korruptsioonivastane direktoraat jätkuvalt ELi horisontaalset tarbijakaitseraamistikku. DNA ettepanekuga lihtsustatakse ja ühtlustatakse veelgi valdkondlikke eeskirju lõppkasutajate kaitse kohta elektroonilise side valdkonnas, säilitades samal ajal tarbijakaitse kõrge taseme. Ettepanek on täielikult kooskõlas digikümnendi poliitikaprogrammiga, milles esitatakse visioon Euroopa digipöördest kuni 2030. aastani, kujundades õigusraamistiku nii, et saavutada turvaline ja kestlik digitaristu.

- Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

Käesoleva ettepaneku eesmärk on tagada täielik vastastikune täiendavus olemasolevate ja tulevaste ELi ettepanekutega pilvandmetöötluse, tehisintellekti, andmete, küberturvalisuse ja valmisoleku ning kosmose valdkonnas. Sidususe tagamine nende omavahel seotud poliitikavaldkondade vahel on oluline, et EL saaks luua vajaliku tehnoloogilise suutlikkuse kogu digitaalse väärtusahela ulatuses. Samal ajal ning tugevdades aluseid integreeritumale digitaalsele ühtsele turule ning uuenduslikule ja investeerimissõbralikule digitaristu ökosüsteemile, on digivõrkude määrus üks peamisi juhtalgatusi Euroopa majanduse elavdamise horisontaalse strateegia ehk ELi konkurentsivõime kompassi raames.

Kuigi DNA eesmärk ei ole reguleerida pilveteenuseid, on elektroonilise side võrkude ja pilv-/servandmetöötluse üha suurema lähenemise tõttu vaja viia need vastavusse pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määrusega (CADA)16, mille eesmärk on tugevdada ELi pilv- ja servtöötlussuutlikkust paremate investeerimistingimuste ja ühtlustatud loamenetluste kaudu. Euroopa tehisintellekti tegevuskava kohased seotud ELi meetmed,17 mis käsitlevad juurdepääsu tehisintellekti andmetele ja taristule ning valdkondlike tehisintellektirakenduste toetamist, kajastavad laiemat üleminekut pilvepõhistele ja tehisintellektil põhinevatele võrgutaristutele. Algatus on kooskõlas ka andmeliidu strateegiaga,18 millega parandatakse juurdepääsu kvaliteetsetele andmetele ja arendatakse edasi andmetega seotud taristut. Turvalise ja usaldusväärse ühenduvuse parandamisega toetab DNA nende laiemate eesmärkide saavutamist.

---

isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1309, mis käsitleb meetmeid, millega vähendada elektroonilise side gigabitivõrkude kasutuselevõtu kulusid, ning millega muudetakse määrust (EL) 2015/2120 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/61/EL (gigabititaristu määrus) (ELT L, 2024/1309, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1309/oj http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1309/OJ).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. aprilli 2022. aasta määrus (EL) 2022/612, mis käsitleb rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes liidus (ELT L 115, 13.4.2022, lk 1).

Komisjoni 2026. aasta tööprogrammi kohaselt võtab komisjon 2026. aasta esimeses kvartalis vastu ettepaneku pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise õigusakti kohta (HYPERLINK "https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2026_en"https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategy- dokumendid/komisjoni tööprogramm/komisjoni tööprogramm-2026_en).

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa tehisintellekti tegevuskava“, 9.4.2025, COM(2025) 165 final.

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Andmeliidu strateegia tehisintellekti jaoks andmete vabastamiseks“, 19.11.2025, COM(2025) 835 final.

Hoolimata 5G küberturvalisuse meetmepaketi kaudu tehtud tööst ([19]) püsivad elektroonilise side sektori vastupidavusriskid. Sõltuvused mõjutavad jätkuvalt 4G/5G ja püsivõrke, merekaableid, pilveteenuseid ja elutähtsaid sektoreid. Küberturvalisuse määruse läbivaatamine ([20]) annab võimaluse käsitleda IKT tarneahela riske süstemaatilisemalt. Need meetmed on tihedalt seotud käesoleva ettepaneku keskendumisega võrgu turvalisuse ja vastupidavuse suurendamisele ning tugevdavad seda vastastikku. Kuigi küberturvalisuse ja vastupanuvõimega seotud kohustused on sätestatud küberturvalisuse 2. direktiivis ([21]) ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivis ([22]), on endiselt vaja suuremat koordineerimist ELi tasandil. Seda vajadust rõhutab veelgi asjaolu, et puudub sektoripõhine operatiivasutus ning kogu ELi hõlmav tsentraliseeritud ülevaade valmisolekust, varajase hoiatamise kriisiohjemehhanismidest ja vastupanuvõime kaardistamisest elektroonilise side valdkonnas.

Ettepanek on kooskõlas ELi majandusjulgeoleku strateegia ja ELi kriisivalmiduse strateegia eesmärkidega, tugevdades elektroonilise side võrkude ja teenuste vastupidavust, liiasust ja suutlikkust, et tagada side usaldusväärne edastamine looduslike või inimtegevusest tingitud häirete, kriiside või vääramatu jõu korral. Eelkõige toetatakse sellega oluliselt täiustatud võrgu- ja teenusesuutlikkust, sealhulgas meetmeid, millega tagatakse hädaolukorra side järjepidevus ja katkematu kättesaadavus ning üldsuse hoiatamise teenuste tõhus toimimine.

DNA täiendab ELi kosmosetegevuse määruse alusel kavandatud meetmeid ([23]). ELi strateegilises visioonis kosmosemajanduse kohta tunnistatakse, et kosmosega seotud investeeringud on tihedalt seotud regulatiivsete tõkete kõrvaldamisega. DNAd peetakse seega ELi kosmosevaldkonna ühtse turu oluliseks alustalaks. Regulatiivsete tõkete kõrvaldamisega parandatakse käesoleva määrusega üleeuroopalist juurdepääsu satelliitspektrile ja tugevdatakse satelliitsideteenuste ühtset turgu, võimaldades suuremat skaleeritavust ja innovatsiooni. Satelliittaristusse ja laiemasse väärtusahelasse tehtavaid investeeringuid käsitletakse muudes ELi vahendites, sealhulgas rahaline toetus mitmeorbiidilisele taristule vastupanuvõime, ühenduvuse ja satelliidipõhise turvalisuse tagamiseks, nagu IRIS2 süsteem (ELi turvalise ühenduvuse satelliitsüsteem), ning ELi programmides, nagu ELi kosmoseettevõtluse algatus CASSINI ja programm „InvestEU“, millega nähakse ette kosmoseoperatsioonide rahastamismehhanismid.

See täiendab ELi toetust IRIS ^{2} satelliitide kogumile, mille eesmärk on tugevdada ELi suveräänsust satelliitühenduvuse valdkonnas ning hõlbustada maapealsete ja muude võrkude integreerimist.

Komisjon võtab 2026. aastal vastu ettepaneku luua 2030. aastaks toimiv Euroopa Liidu elutähtsa teabevahetuse süsteem (EUCCS), mis pakub lairibapõhiseid turvalisi sideteenuseid avaliku sektori asutustele kogu ELis ja Schengeni alal. DNA ettepanek täiendab neid jõupingutusi, aidates kaasa ELi üldisele suutlikkusele reageerida julgeolekuohtudele ja -kriisidele.

19 https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/eu-toolbox-5g-security.

20 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 526/2013 (küberturvalisuse määrus) (ELT L 151, 7.6.2019, lk 15).

21 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80).

22 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ (ELT L 333, 27.12.2022, lk 164).

23 https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-space-act_en.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- Õiguslik alus

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklil 114, kuna selle eesmärk on tugevdada elektroonilise side ühtset turgu ning tagada selle toimimine ja ühtse turu toimimine teistes ELi poliitikavaldkondades, mis hõlmavad spektri kasutamist.

- Subsidiaarsus (jagatud pädevuse korral)

Määratud riigiasutusel on märkimisväärne lisaväärtus võrreldes liikmesriigi tasandil võetud meetmetega. Euroopa konkurentsivõime tugevdamiseks on vaja juurdepääsu kiirele, turvalisele ja vastupidavale digitaristule kogu ELis. Olukorras, kus digitaalse ühenduvuse maastik muutub kiiresti tänu virtualiseerimisest ja tehisintellektist ajendatud telekommunikatsiooni-, satelliit-, pilv- ja servtöötlustehnoloogia integreerimisele, saab EL neid eesmärke saavutada üksnes ühtlustatuma õiguskeskkonna kaudu kogu ELis, millega välditakse killustatust, mida põhjustavad ebajärjekindlad riiklikud haldustavad või rakendamistingimused, mis piiravad ühtse turu võimalusi.

Spekter, nagu ka muud ressursid, nagu numbrid ja teataval määral maa, on napp ressurss, mille haldamisel ja eraldamisel tuleb arvesse võtta riiklikke eripärasid ja vajadusi, aga ka ELi huve. Seetõttu on vaja turule sisenemist ühtsemalt ja järjepidevamalt reguleerida, et kõrvaldada takistused, mis tulenevad spektri, numbrite või maa individuaalsete kasutusõiguste andmise erinevatest tingimustest. Selleks et EL juhiks ülejäänud maailma uute ja täiustatud teenustega, nagu 5G, vajavad seadmete tootjad ja sideteenuste osutajad piisavat mastaapi. See ei tähenda mitte ainult tehnilist ühtlustamist, vaid eelkõige ühtset turgu, mis areneb üldjoontes kooskõlas, et teenused ja seadmed saaksid kasu stabiilsetest ja ühtlustatud eeskirjadest.

Satelliitühenduvuse puhul muudab riigipiire ületav satelliitteenuste globaalne olemus satelliitühenduvuse poliitikavaldkonnaks, kus ELi tegevus on tõhusam kui üksnes riiklikud meetmed. Üksnes satelliitspektrile juurdepääsul põhineva satelliitühenduvuse õigeaegne kättesaadavus ja kasutuselevõtt kogu ELis on Euroopa tööstusliku autonoomia jaoks kriitilise tähtsusega sisendid ja neil on keskne roll ELi konkurentsivõimelisemaks muutmisel. Seepärast on ELil tungivalt vaja võtta vastu ambitsioonikas, kooskõlastatud ja kogu ELi hõlmav lähenemisviis satelliitlubade andmisele, mida toetavad asjakohased regulatiivsed vahendid ja täiendavad meetmed, mille eesmärk on hõlbustada ja kiirendada selle eesmärgi saavutamist.

Eesmärki tagada õigeaegne ja nõuetekohane üleminek vanadelt vaskpaarvõrkudelt kiudoptilistele võrkudele ei suuda liikmesriigid üksi tegutsedes piisavalt saavutada, sest erinevad riiklikud lähenemisviisid võivad killustada ühtset turgu, põhjustada õiguskindlusetust mitmes liikmesriigis tegutsevate operaatorite jaoks ning ebaühtlasi investeerimistingimusi ja

lõppkasutajate kaitset. Seepärast on ELi meetmed õigustatud, et kehtestada üleminekuks ühine raamistik, kaitsemeetmed ja miinimumpõhimõtted. Samal ajal on subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt ülemineku kavandamine, järjestamine ja rakendamine usaldatud liikmesriikidele ja riiklikele reguleerivatele asutustele, kellel on kõige paremad võimalused võtta arvesse kohalikke turutingimusi, võrgutopoloogiat, tarbijate vajadusi ja geograafilisi eripärasid. Seega ühendab määrus ühtlustatud ELi lähenemisviisi riiklikult hallatavate protsessidega, tagades tõhususe, austades samal ajal täielikult liikmesriikide kohustusi.

ELi meetmeid on vaja selleks, et vähendada tarbijate ja lõppkasutajate kaitse eeskirjade killustatust, mis põhjustab piiriülestele teenuseosutajatele halduskulusid ja takistab uuenduslike teenuste arendamist ning mille tulemuseks on ebaühtlane ja mitteoptimaalne tarbijakaitse tase kogu ELis.

Üldiselt nõuab digitaalse ökosüsteemi probleemide ulatus ELi seadusandlikku algatust, sest neil on üha suurem ELi mõõde ja neid saab tõhusamalt lahendada ELi tasandil, mis toob üldiselt suuremat kasu, kiiremat ja ühtlustatumat rakendamist ning väiksemaid kulusid kui siis, kui liikmesriigid tegutseksid üksi.

- Proportsionaalsus

Proportsionaalsus on tagatud, kuna kavandatud meetmed keskenduvad ühtse turu kitsaskohtade kõrvaldamisele, et luua tingimused uutele virtualiseeritumatele ja tarkvarapõhistele elektroonilise side võrkudele ja teenustele liidus, eelkõige üldloa korra lihtsustamise ja ühtlustamise kaudu. Sellega toetatakse ühtse turu eesmärgi saavutamist, milleks on elektrooniliste sideteenuste osutamise vabadus. Samuti välditakse sellega selliste teenuseosutajate tegevuse häirimist, kes otsustavad säilitada riikliku (või piirkondliku) jalajälje.

Tuginedes kehtiva õigusraamistiku edukatele osadele, säilitatakse ettepanekus hästi toimiv märkimisväärse turujõu kord ja kolme kriteeriumi test, kuid suunatakse sekkumine ümber turutõrgetele, võimaldades riikide reguleerivatel asutustel kasutada vajaduse korral lihtsamalt sümmeetrilisi meetmeid ning pannes rõhku võimaluse korral vähem sekkuvate regulatiivsete vahendite kasutamisele. Juurdepääsutoodete ühtlustamine koos sihipärase ja proportsionaalse reguleerimisega, sealhulgas juurdepääs hoonesisesele juhtmestikule ja võimalik, et ka rohkematele toodetele, peaks toetama gigabiti lairibaühenduse suuremat kasutuselevõttu ja kiiremat lairibaühendust. Kavandatav määrus võimaldaks nii sujuvat üleminekut vaskkaablivõrkudelt kiudoptilistele võrkudele kui ka proportsionaalset reguleerimist kogu kiudoptilises keskkonnas.

Võrreldes praeguse raamistikuga kiirendab ettepanek üleminekut kiudoptilistele võrkudele. Proportsionaalsus tagatakse asjakohaste kaitsemeetmetega lõppkasutajate jaoks ning asjaoluga, et protsess vaadatakse läbi ja seda juhitakse riiklikul tasandil. Pädevad asutused vastutavad piisavate lairibateenuste kättesaadavuse tagamise eest, kasutades asjakohaseid kaitsemeetmeid (tagades kiudoptiliste jaeteenuste võrreldava kvaliteedi ja võrreldavad hinnad, kaetuse alternatiivsete tehnoloogiatega jne). Komisjon kontrollib seda protsessi.

Kavandatud meetmed hõlmavad ka proportsionaalseid muudatusi juhtimises, luues nii turu reguleerimise kui ka spektrihalduse jaoks juhtimissüsteemi, mis sobib ELi tasandi ühtse turu mõõtmega uute ülesannete täitmiseks ja võimaldab teha otsuseid kõige tõhusamal tasandil. Raadiospektripoliitika töörühmast saab sarnaselt BERECiga raadiospektripoliitika organ. Juriidilise isiku staatuse puudumise tõttu ei ole ei BERECil ega RSPB-l siduvat otsustusõigust. Selline pädevus jääb komisjonile ja riiklikele reguleerivatele asutustele või spektri eest vastutavatele riiklikele asutustele. BEREC ja raadiospektripoliitika nõukogu jätkavad nõuannete, arvamuste, suuniste ja muus vormis poliitikakujundamise toetamist.

Spektrihalduse suurema ühtlustamise edendamiseks kohaldatakse märkimisväärsete spektrieralduste suhtes kohustuslikku ELi ühtse spektrituru mehhanismi, mis võimaldab komisjonil, BERECil ja raadiospektripoliitika nõukogul esitada meetmete eelnõude kohta märkusi. Komisjon võiks vajaduse korral sekkuda olukordades, millel võib olla mõju ühtsele turule. Võttes arvesse satelliiditeenuste piiriülest olemust, haldaks komisjon nõuandvate struktuuride toel ELi satelliidilubasid, sealhulgas valides satelliidilitsentsi saajaid, kui spektriressursid on piiratud.

Lõppkasutaja kaitse eeskirju lihtsustatakse ja tugevdatakse täielikku ühtlustamist sihipäraste eranditega (näiteks seoses lepingu maksimaalse kestusega), kuid ühtlustamine piirdub ettepanekuga hõlmatud valdkondadega. Universaalteenuse osutamise kohustuste puhul võetakse kasutusele ühtlustatum lähenemisviis piisava internetiühenduse teenuse määratlemiseks. Universaalteenuse osutamise kohustuse kohaldamisala säilitab kättesaadavuse, tagades tarbijatele (ja sellest tulenevalt mikroettevõtjatele, väikeettevõtjatele ja mittetulundusühendustele) piisava internetiühenduse ja kõnesideteenused, mis on kättesaadavad määratud asukohas. Samuti säilitatakse piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste taskukohasuse kontseptsioon koos võimalike meetmetega madala sissetulekuga tarbijatele või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatele ning ühtlustatum lähenemisviis taskukohasuse kehtestamisele. Universaalteenuse osutamise kohustust käsitlevad sätted täiendavad vaskpaarvõrgu sulgemise protsessi ja üleminekut kiudoptilisele võrgule ning seetõttu vaadatakse need läbi.

Lahendused võimaldavad asjaomastel sidusrühmadel kasutada ära suure ühtse turu koostoimet ning vähendada oma tegevuse ja investeeringute ebatõhusust kõige õigeaegsemal ja tõhusamal viisil. Samal ajal tagatakse ettepanekuga operaatoritele, kes otsustavad osutada teenuseid ühes liikmesriigis, kehtivate eeskirjade järjepidevus, saades samal ajal kasu parematest ja selgematest lõppkasutajate õigusi käsitlevatest eeskirjadest, ning prognoositavam keskkond juurdepääsuks spektrisisenditele ning elektroonilise side võrkudele ja teenustele.

- Vahendi valik

Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu määrus, kuna sellega tagatakse ühtse turu tõkete kõrvaldamine, ühtlustades olemasolevat elektroonilist sidet reguleerivat raamistikku. See hõlmab teenuseosutajate, pädevate asutuste ja lõppkasutajate konkreetseid vahetult kohaldatavaid õigusi ja kohustusi. See hõlmab ka teatavate sisendite koordineerimismehhanisme Euroopa tasandil, et hõlbustada elektroonilise side võrkude ja teenuste piiriülest pakkumist, ning kohandatud üldlubade andmise korda ühes, mitmes või kõigis liikmesriikides tegutsevatele teenuseosutajatele. Määrus on ka väärtuslik vastupanuvõime tagamise vahend. Piiriülese ühenduvuse keskkonnas võivad ühe liikmesriigi nõrgad kohad kahjustada turvalisust kogu ELis ning ohud elektroonilise side võrkudele ja teenustele, olgu need küberründed, füüsilised häired või süsteemsed tõrked, on oma olemuselt piiriülesed. Geopoliitiline ebastabiilsus nõuab kiiret, koordineeritud ja kogu ELi hõlmavat reageerimist, mida ei ole võimalik tagada, kui liikmesriigid rakendavad meetmeid erineva kiirusega või erineva ambitsioonitasemega.

Nagu on märgitud komisjoni talituste töödokumendi „Mõjuhinnang: hindamine – Euroopa elektroonilise side seadustiku, elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud ameti (BEREC) määruse, avatud interneti määruse ja e-privaatsuse direktiivi teatavate aspektide toimimise läbivaatamine“ 11. lisas, näitavad kogemused Euroopa elektroonilise side seadustikuga, et liikmesriigid ei ole suutnud valdkondlikke probleeme õigel ajal lahendada, kuna Euroopa elektroonilise side seadustiku ülevõtmine siseriiklikku õigusesse võttis kaua aega. See kehtis eelkõige spektrilubade kohta, kuna paljud 5G enampakkumised toimusid palju aastaid pärast Euroopa elektroonilise side seadustiku ülevõtmise kuupäeva aegunud õigusaktide alusel. Ülevõtmisega on sageli kaasnenud ka täiendavad eeskirjade tasandid, mille tulemuseks on

ülereguleerimine ja ülereguleerimine, mis raskendab ettevõtete piiriülest kasvu ja laienemist. Kehtiva direktiivi kohased killustatud riiklikud eeskirjad ei ole suutnud luua tõelist ühtset turgu. Erinevad loatingimused, lõppkasutaja eeskirjad ja täiendavad riiklikud nõuded tekitavad killustatuse, mis põhjustab nõuete täitmisega seotud kulusid ja takistab uuenduslike piiriüleste teenuste ulatuslikumat kasutuselevõttu, hoolimata nende märkimisväärsest turupotentsiaalist. Kuna ühendatus läheneb pilvandmetöötlusele, servtöötlusele ja tehisintellektile, võivad uued ärimudelid jõudsalt areneda, kuid praegune keerukus heidutab operaatoreid tegevust tsentraliseerimast, mastaabisäästu võimendamast ja üleeuroopalisi teenuseid kasutusele võtmast.

3. TULEMUSED [KUUPÄEV] JÄRELKONTROLLID HINDAMISED, SIDUSRÜHM KONSULTATSIOONID JA MÕJUHINNANGUD

- Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll

Analüüs on näidanud, et Euroopa elektroonilise side seadustik on tänu oma eesmärkidele edendada ühenduvust ning juurdepääsu väga suure läbilaskevõimega võrkudele ja nende kasutuselevõttu aidanud saavutada ja säilitada tõhusat konkurentsi ning kaitsta lõppkasutajaid. Euroopa elektroonilise side seadustik kui direktiiv on aga toonud kaasa riikliku killustatuse ega ole seega saavutanud ühtse turu väljakujundamist. Analüüsis on kindlaks tehtud ka vajadus eesmärkide (investeeringud, nõudlus) mõningase tasakaalustamise järele ning vajadus kaaluda uute eesmärkide lisamist, milleks on suurem konkurentsivõime, julgeolek, vastupanuvõime ja kestlikkus.

Euroopa elektroonilise side seadustiku mitu sammast on endiselt eesmärgipärased.

Märkimisväärse turujõu kord on jätkuvalt peamine vahend *eelnevaks reguleerimiseks*, millega tagatakse turgude hea toimimine. Riikide reguleerivad asutused on aga üha enam määratlenud piirkondlikke või kohalikke turge ning *eelneva* reguleerimise üldine kasutamine on vähenenud.

Raadiospekter on strateegiliselt ja geopoliitiliselt äärmiselt oluline. See on oluline teabevahetuse võimaldamiseks, majanduskasvu ja sotsiaalse heaolu edendamiseks ning elutähtsate teenuste toetamiseks eri sektorites.

Euroopa elektroonilise side seadustikus sätestatud universaalteenuse osutamise kohustus on turvavõrk, millega tagatakse kõigile ELi tarbijatele juurdepääs taskukohastele ja piisavatele interneti- ja kõnesideteenustele.

Lõppkasutajate õigusi käsitlevad sätted on enamasti endiselt eesmärgipärased, kuid nende mõningaid aspekte võiks lihtsustada.

Juurdepääsu reguleerimine põhineb konkurentsiõiguse põhimõtetel ja läbipaistvatel konsultatsioonimehhanismidel komisjoni kui aluslepingute täitmise järelevalvajaga, tagades, et kavandatavad määrused ei loo tõkkeid ühtsele turule ja on kooskõlas ELi õigusega. Selline süsteem edendab regulatiivset prognoositavust, tagades järjepideva regulatiivse lähenemisviisi.

Praegune raamistik on põhimõtteliselt hästi kohandatud märkimisväärse turujõu, sealhulgas kohalike monopolide juhtumite käsitlemiseks. See on oluline täielikus kiudoptilises keskkonnas vasejärgses maailmas. Euroopa elektroonilise side seadustiku artikli 32 kohaselt teatatud oligopoolsete turgudega seotud juhtumite arv on olnud väga piiratud. Võimalikke probleeme oligopoolsetel turgudel on käsitletud spektrilubade andmise korra või konkurentsiõiguse alusel.

Samuti on võimalik lihtsustada mõningaid peamisi Euroopa elektroonilise side seadustiku sätteid, mida reguleerivad asutused ei ole kohaldanud (artikkel 76 kaasinvesteeringute kohta, artikkel 77 funktsioonipõhise eraldamise kehtestamise kohta) või mida mõned reguleerivad asutused on kohaldanud, kuid mida tuleks veelgi lihtsustada, et võimaldada laiemat kohaldamist (artikli 61 lõige 3 sümmeetrilise reguleerimise kohta, artikkel 79 regulatiivsete kohustuste kohta,

artikkel 80 üksnes hulgimüügitasandi võrkude kohta).

Vaskpaarvõrkude sulgemise puhul on Euroopa elektroonilise side seadustiku artiklil 81 olnud piiratud praktiline tähtsus peamiselt seetõttu, et turgu valitsevad operaatorid ei ole teatanud kavadest, ning see ei ole aidanud märkimisväärselt kiirendada üleminekut vaskpaarvõrkudelt kiudoptilistele võrkudele. Selle asemel on selle peamine eesmärk olnud pakkuda riikide reguleerivatele asutustele raamistikku lõpetamisprotsessi läbipaistvaks ja konkurentsivõimeliseks haldamiseks, tagades, et üleminek ei kahjusta konkurentsi ega lõppkasutajate õigusi ning et kättesaadavad on võrreldava kvaliteediga alternatiivsed juurdepääsutooted.

Kuigi **traadita ühenduvuse valdkonnas on ELi** spektripoliitika raamistik pannud aluse 5G koordineeritud kasutuselevõtule spektri eraldamise varajase ühtlustamise ja siduvate tähtaegade kaudu ning taganud lõppkasutajatele konkurentsivõimelised hinnad, kuigi erineva taseme ja mõningate eranditega, on EL 5G kvaliteetse kasutuselevõtu osas maailma juhtivate majandustega võrreldes maha jäänud. Sellel on negatiivne mõju mitte ainult tarbijatele, vaid ka ELi tööstuse konkurentsivõimele ja innovatsioonile. Põhjuseid on muidugi palju. Spektri eraldamise tingimused on endiselt liiga killustatud ega ole taganud järjepidevaid investeerimistulemusi. Halvasti kavandatud enampakkumised, litsentside ebapiisavalt pikk kestus, paindlikkuse ja stiimulite puudumine spektri jagamiseks ja tõhusamaks kasutamiseks on suurendanud spektrikulusid, mis koos mobiilside piiratud tulude ja nõudluse puudumisega on negatiivselt mõjutanud kasutuselevõttu.

Euroopa elektroonilise side seadustiku menetluslikke vahendeid, mis aitavad luua spektri ühtset turgu, eelkõige spektri eraldamise menetluste vabatahtlikku vastastikust hindamist või vabatahtlikku ühisloa andmise menetlust, mis võimaldab mitmel liikmesriigil teha koostööd spektri kasutusõiguste andmiseks ühiste tingimuste ja menetluste alusel, on regulatiivse prognoositavuse ja investeeringute edendamisel harva kasutatud või need on olnud ebatõhusad. Liikmesriikidevaheliste piiriüleste kahjulike raadiohäirete puhul on raadiospektripoliitika töörühma heade teenete kaasamine andnud osalejate sõnul märkimisväärset lisaväärtust, kuid see ei ole olnud täielikult tõhus kolmandate riikidega või ühtlustamata sagedusaladega seotud piiriüleste koordineerimisküsimuste lahendamisel.

Üldiselt on 5G investeerimisprojektide finantsatraktiivsust mõjutanud regulatiivse prognoositavuse puudumine ja ebatõhus spektrikasutus.

Selge piiriülese iseloomuga **satelliitteenuste** puhul on ühtse turu loomise ebaõnnestumine veelgi ilmsem. Puuduvad ühised loa andmise miinimumtingimused või satelliitspektri nõuded või ühine valikumenetlus (välja arvatud 2 GHz liikuva kosmoseside teenuste sagedusala puhul) ning loa väljastamise tähtajad on väga erinevad, erinevad on lähenemisviisid riiklikule koordineerimisele olemasolevate teenustega, erinevad tasud ja lubadega seotud erinevad tingimused. Selline killustatus ei soodusta ühtse turu tugevuse võimendamist, et tagada võrdsed tingimused kosmoses, ei soodusta satelliitteenuste pakkumise laiendamist kogu ELis ja teeb võimalikuks meelepärase õigusliku korra valimise. Need tõkked mõjutavad ELi valmisolekut seadmete vahetuks kasutamiseks olukorras, kus EL võib olla strateegiliselt sõltuv välismaistest osalejatest teenuste puhul, mis on tema julgeoleku ja kaitse jaoks üliolulised.

Üldloa **sätete hindamise tulemustes tehti kindlaks vajadus üldloa** korda veelgi ühtlustada, ajakohastada ja lihtsustada ning sillutada teed virtualiseeritumate, keskselt hallatavate võrkude, tarkvara- ja pilvepõhiste elektroonilise side võrkude ja teenuste kasutuselevõtu hõlbustamiseks ELis.

Lõppkasutajate õigusi käsitlevad sätted on enamasti endiselt eesmärgipärased ning jätkuvalt tuleb keskenduda nende jõustamisele ja rakendamisele. Samal ajal võivad mõned ajakohastamised ja lihtsustamised tuua kasu nii tarbijatele kui ka teenuseosutajatele, näiteks lepingulise teabe ühtlustamine (Euroopa elektroonilise side seadustiku artikkel 102) ja teatavate

aspektide, näiteks teenuste kvaliteedi parameetrite ühtlustamine ELi tasandil (Euroopa elektroonilise side seadustiku artikkel 104). Mõningaid eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi sätteid, mis käsitlevad helistaja liini numbrinäidu edastamise tehnilist vahendit ja sellega seotud õigust eraelu puutumatusele, ajakohastatakse, võttes arvesse elektroonilise side võrkude arengut ja üleminekut IP-põhistele võrkudele, hõlmates seega ka algset identifitseerimist. Samuti on tehtud uuendusi, mis on seotud automaatse kõnede suunamise ja automatiseeritud kõnevalimissüsteemidega ning isikustamata arvetega. Muud vananenud sätted üldkasutatavate kataloogide kohta jäetakse välja.

Juhtimise osas on BERECi ja BERECi Büroo hinnang ja nende panus elektroonilise side seadustiku ühtlustatud rakendamisse olnud üldiselt positiivne, eelkõige BERECi suuniste ja aruannete kvaliteedi osas, ning aidanud riikide reguleerivatel asutustel jõuda ühise lähenemisviisini. Kuid BERECi suunised ja parimate tavade vahetamine ei ole ikka veel suutnud ühtset turgu luua. Kuna turud, tehnoloogia ja laiem digitaalne ökosüsteem arenevad kiiresti, peaksid ka BERECi volitused arenema, et hõlmata uusi ülesandeid sellistes valdkondades nagu vastupidavus, spekter ja satelliidid. BERECi Büroo suutlikkust tuleks samuti suurendada, et ta saaks toetada BERECit, sealhulgas sisu osas, et tagada parem kooskõla ELi poliitikaga.

Hinnang raadiospektripoliitika töörühma panusele spektripoliitikasse on samuti positiivne. Selle tulemused, mis on seotud tulevase traadita ühenduvuse jaoks kasutatava spektriga, sealhulgas 6G, spektri jagamine, ülikõrgsagedusala tulevane kasutamine, ülemaailmsed raadiosidekonverentsid ja nende tulemused, satelliitühendus ja kliimamuutused, on andnud väärtusliku panuse komisjoni edasistesse kaalutlustesse. Kuna aga raadiospektripoliitika töörühm võtab tulemused vastu üldiselt konsensuse alusel, vähemalt mõnes tundlikus küsimuses, peab ta leidma tasakaalu erinevate riiklike huvide ja ELi huvide vahel, mõnikord ELi kahjuks. Raadiospektripoliitika töörühma arvamused on mõnikord liiga tehnilised ja mitte nii poliitilised/strateegilised, nagu nõuab tema roll komisjoni kõrgetasemelise nõuanderühmana. Selle mõju on märkimisväärselt vähendanud ka mitmed piirangud, näiteks vastastikuse hindamise vabatahtlikkus või õiguslikud piirangud oma heade teenete mehhanismi kasutamisel kolmandate riikide sekkumistega tegelemiseks. Raadiospektripoliitika töörühma ja BERECi töö koostoimet tehnilistes, majanduslikes ja üldistes poliitikavaldkondades ei ole võimendatud.

- Konsulteerimine sidusrühmadega

Komisjon algatas 2023. aastal ulatusliku ettevalmistava konsultatsiooni elektroonilise side sektori ja selle taristu tuleviku üle. 2024. aasta veebruaris algatas komisjon konsultatsiooni valge raamatu „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?“ üle. Valge raamat avaldati 18 nädala jooksul tagasiside saamiseks komisjoni veebisaidil „Avaldage arvamust!“ ja sellele saadi 357 vastust. 2025. aasta juunis avaldati ka tagasisidekorje määratud riigiasutuste ettepaneku eesmärkide ja poliitikavariantide kohta. Tagasisidekorje kohta on saadud märkimisväärset tagasisidet.

Lisaks tagasisidekorjele on komisjoni tellitud kolmes uuringus korraldatud kaks konsultatsioonivooru 134 valitud sidusrühmaga. Tööstusharu sihtrühma kuuluvad sidusrühmad esindasid erinevaid elektroonilise side võrkude (ECN) ja elektroonilise side teenuste (ECS) pakkujaid ning muid teenuseosutajaid. Enamik neist olid püsivõrguoperaatorid, kuid hõlmasid ka märkimisväärset hulka sisu ja rakenduste pakkujaid (CAP) ja ringhäälinguorganisatsioone.

Valges raamatus analüüsiti probleeme, millega Euroopa praegu tulevaste ühenduvusvõrkude kasutuselevõtul silmitsi seisab. Selles esitati avaliku poliitika edasise tegevuse võimalikud stsenaariumid, sealhulgas võimalik tulevane DNA, mis on jagatud kolmeks tegevussuunaks. Sidusrühmad nõustusid, et tänapäevased, turvalised ja vastupidavad digitaristud on ELi konkurentsivõime jaoks olulised.

Turgu valitsevad ettevõtjad Telco suhtusid positiivselt regulatiivselt võrdsete võimaluste ideesse, kuid tõstatasid küsimusi regulatiivse lahenduse kohta. Pilvandmetöötluse pakkujad olid

mures selle pärast, et nad kuuluvad telekommunikatsioonialaste õigusaktide kohaldamisalasse. Enamik sidusrühmi toetas üldiselt aruandluskohustuste vähendamist ja tarbetu regulatiivse koormuse kõrvaldamist. Valge raamatu kohta saadud tagasiside oli väga oluline järeldamaks, et Euroopa digitaalse ühtse turu väljakujundamiseks on vaja uut õigusraamistikku.

Tagasisidekorjes toetas enamik sidusrühmi üldiselt aruandluskohustuste vähendamist ja tarbetu regulatiivse koormuse kõrvaldamist.

Liikmesriigid ja riikide reguleerivad asutused ei näinud võimalust kehtestada elektrooniliste sideteenuste jaoks täiemahulist päritoluriigi korda, sest märkimisväärne hulk riiklikke eeskirju jääks alles. Lõppkasutajate kaitse osas rõhutasid liikmesriigid, riikide reguleerivad asutused ja tarbijaorganisatsioonid, et tuleb säilitada tugev tarbijakaitse. Enamik telekommunikatsioonivõrgu operaatoreid ja teenuseosutajaid nõudis lihtsustamist ja valdkondlike eeskirjade kaotamist.

Traditsioonilised telekommunikatsioonioperaatorid nõudsid reguleeriva raamistiku ümberkalibreerimist, mis seab nad praegu ühise põllumajanduspoliitikaga võrreldes ebasoodsasse olukorda. Internetikogukond ja tarbijarühmad olid avatud interneti eeskirjade muutmise vastu, mis nende arvates võib viia kahekiiruselise Interneti-internetini.

Juurdepääsupoliitikas võib täheldada traditsioonilist erinevust turgu valitsevate ettevõtjate ja juurdepääsu taotlejate vahel, kusjuures esimene nõuab dereguleerimist ja teised ei muuda praegust juurdepääsukorda. Mõned väiksemad andmeedastusvõrgu pakkujad (altnetid) pooldasid konkreetse kogu ELi hõlmava tähtaja kehtestamist, et soodustada valguskaabli kasutuselevõttu ja keskkonnakasu. Väljendati muret võimaliku digitaalse tõrjutuse ja turumoonutuste pärast, kui tegevuse lõpetamine on enneaegne.

Spektri osas peavad liikmesriigid ja BEREC praegust spektri haldamise mudelit asjakohaseks ning ei soovi üldiselt muudatusi teha. Samuti on nad vastu spektrilubade tsentraliseerimisele. Kuigi nad toetavad ühtlustatud spektrikasutust selle majandusliku kasu nimel, rõhutavad nad, kui oluline on säilitada paindlikkus, et kajastada riikide turuerinevusi. Euroopa ühist lähenemisviisi satelliitsideturule juurdepääsule peetakse väga oluliseks, et kasutada ära satelliitside kogu potentsiaal kogu ELis.

Elektroonilise side kogukond toetab investeerimissõbralikumat spektripoliitikat, mis suurendab kindlust ja paindlikkust. See soodustab litsentside pikemat või tähtajatut kehtivusaega, automaatset uuendamist, madalamaid spektrikulusid ja paindlikke kasutuseeskirju. Sektor toetab ka turu killustatuse vähendamist, vastastikuse hindamise tugevdamist ja ühiste loamenetluste kehtestamist koos spektri kättesaadavust käsitleva selge ELi tegevuskavaga. Komitee rõhutab, et vältida tuleks turgu kujundavaid meetmeid, mis kahjustavad investeeringuid ja võrkude diferentseerimist. Elektroonilise side kogukond toetab ka ELi juhitavat koostööd kujunemisjärgus tehnoloogiate, näiteks satelliitside otseseadmete (D2D) teenuste valdkonnas.

Alternatiivsed telekommunikatsiooni sidusrühmad toetavad spektri eraldamise paremat koordineerimist ja ühtlustamist liikmesriikides. Kasulikuks peetakse ka arenevat ELi tegevuskava spektri kättesaadavuse kohta. Need toetavad selgeid ja varakult kindlaks määratud tingimusi litsentside uuendamiseks ning poliitikat, millega edendatakse spektrikaubandust ning kohustust kasutada spektrit „kasuta või anna või kaota“ põhimõttel, et tagada spektri tõhusam kasutamine. Siiski väljendavad nad tõsist kahtlust spektri eraldamise õiguslike tähtaegade kehtestamise suhtes.

- **Ekspertarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ettepanekus võetakse arvesse järgmisi peamisi sisendeid:

The contributions received to the **exploratory consultation** on the future of the electronic communications sector and its infrastructure, launched in February 2023;

Sidusrühmade tagasiside 2024. aasta veebruari **valgele raamatule „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?**“;

2025. aastal avaldatud **DNA-d käsitleva tagasisidekorje raames** sidusrühmadelt saadud tagasiside.

Käesoleva ettepaneku jaoks tehti kolm läbivaatamisuuringut:

Uuring 2024–025 „Completing the Digital Single Market (DSM): Regulatory enablings for cross-border networks – FWC No FW-00141705“ (Digitaalse ühtse turu väljakujundamine: piiriüleste võrkude regulatiivsed võimaldajad – raamleping nr FW-00141705);

Uuring 2024–026 „Review of Access Regulation under the European Electronic Communications Code and analysis of future Access policy in full fibre environment“ – FwC nr FW-00141705;

Uuring 2024–028 „Financial conditions, demand and investment needs and their regulatory and policy implications including on the universal service“ (Finantstingimused, nõudlus ja investeerimisvajadused ning nende regulatiivne ja poliitiline mõju, sealhulgas universaalteenusele) – FwC nr FW-00141705.

Samal ajal korraldas komisjon 2025. aasta märtsist septembrini **BERECi ja raadiospektripoliitika töörühmaga strateegilisi seminare**, et koguda kõigi liikmesriikide pädevate asutuste kõrgetasemeliste esindajate seisukohti. Lisaks korraldati **2025. aasta juulis seminar Euroopa Tarbijaliitude Ameti ja vastavate riiklike tarbijaorganisatsioonidega**, et arutada elektroonilise side tarbijate ja lõppkasutajate muresid ja probleeme. Lisaks peeti arvukalt kohtumisi tööstuse sidusrühmadega, kes tegutsevad kogu digitaalse väärtusahela ulatuses, ja nende ettevõtjate ühendustega.

- **Mõju hindamine**

Mõjuhinnangus tehti kindlaks järgmised variandid, mis on parimad viisid probleemide lahendamiseks.

Vaskpaarvõrgu väljalülitamise ja juurdepääsu reguleerimine

Eelistatud variant kiirendada valguskaabelühendust koju (FTTH) võimaldava võrgu kasutuselevõttu ja käibeleminekut põhineb riiklikel kavadel, millest teatatakse komisjonile. Kavades selgitatakse i) millistes valdkondades vask lülitatakse välja ja mis ajaks, ning ii) kiudoptilisele võrgule üleminekut toetavaid meetmeid. Kuni 31. detsembrini 2035 käivitub vaskpaarvõrgu väljalülitamine, kui kumulatiivselt on täidetud kaks järgmist tingimust: i) vähemalt 95 % kiudoptilise kaabli katvusest ja ii) taskukohaste ühenduvusteenuste kättesaadavus jaemüügi tasandil. Pärast seda kuupäeva ei mängi tingimused enam rolli ja liikmesriigid peavad andma korralduse vaskpaarvõrkude sulgemiseks kõigis ülejäänud vaskpaarvõrkude sulgemise piirkondades, välja arvatud mõned erandid. Juurdepääsu reguleerimise valdkonnas tugineb see variant olemasolevale õigusraamistikule, sealhulgas nii sümmeetrilistele kui ka asümmeetrilistele (SMP-põhistele) meetmetele. Keskendutakse piirkondlikele ja kohalikele turgudele.

Mis puudutab majanduslikku ja keskkonnamõju, siis sellel oleks positiivne mõju i) SKP kumulatiivsele kasvule vahemikus 157–327 miljardit eurot võrreldes lähtestsenaariumiga; ii) CO_2 koguheite vähendamisele võrreldes lähtestsenaariumiga (0,7 miljonit tonni) ja iii) keskmisele allalaadimiskiirusele (314 Mbit/s 2030. aastal ja 743 Mbit/s 2035. aastal). Mis puudutab sotsiaalset mõju, siis valikute mõju ei ole võimalik kvantifitseerida. Sellel variandil on siiski väga tõenäoliselt suurim positiivne sotsiaalne mõju, kuna see toimib hästi FTTH katvuse ja FTTH kasutuselevõtu määra poolest. Mis puudutab mõju põhiõigustele, siis seatakse see variant keskmisele kohale.

Spekter

Eelistatud variant hõlmab peamiselt litsentsi vaikimisi piiramatut kehtivusaega koos läbivaatamisklauslite ja kasutusõiguste tühistamise võimalusega, peaaegu automaatset uuendamist ja investeerimist soodustavate enampakkumiste kavandamist. Sellega nähakse ette võimalus ühtlustada spektrilubade andmise tingimusi ja see sisaldab kohustuslikku spektri ühtse turu menetlust ELi tasandil. See tagab strateegia ja tegevuskavade kaudu spektri kättesaadavuse ajastamise suurema läbipaistvuse ja prognoositavuse. See variant on kõige tõhusam, arvestades, et üldine kasu kaalub märkimisväärselt üles selle kulud. See tagaks kvaliteetsete 5G-võrkude ja tulevaste 6G-võrkude õigeaegse kasutuselevõtu. Sellel oleks positiivne mõju SKP-le, ülekanduv mõju vertikaalsetele sektoritele ning see oleks sidus ja täiendaks vaskpaarvõrgust loobumise protsessi.

Satelliitteenuste üldluba ja -luba

Eelistatud variant hõlmab ühtset passi muude võrkude ja teenuste kui satelliitvõrkude jaoks ning ELi luba satelliitspektri jaoks, sealhulgas litsentsisaajate valimist nappuse korral ja loatingimuste jõustamist. See variant vähendaks haldus- ja nõuete täitmisega seotud kulusid ning aruandluskulusid. Koos ühtlustatud loatingimuste ja muude kohaldatavate eeskirjadega (sealhulgas lõppkasutajaid käsitlevad eeskirjad) ning pehmete meetmetega ökosüsteemi koostöö hõlbustamiseks võimaldaks eelistatud variant teenuseosutajatel võrgutoiminguid lihtsamini virtualiseerida ja pakkuda järjepidevamaid piiriüleseid teenuseid. Eelistatud variant võimaldaks seega teha laiendatud ühenduvuse ökosüsteemis osalejatega koostööd võrdsetel tingimustel. ELi satelliidiluba võimaldaks operaatoritele tagatud juurdepääsu spektrile kõigis liikmesriikides samadel loatingimustel, andes neile vahendid laienemiseks ja teenuste osutamiseks kogu ELis, käsitledes samal ajal suveräänsuse aspekte.

Juhtimine

Eelistatud variant tugineb BERECi ja BERECi Büroo olemasolevale ülesehitusele ning muudab raadiospektripoliitika töörühma komisjoni eksperdirühmast BERECi Büroo sekretariaadiga organiks. Ametil, mille nimi muudetakse digitaalvõrkude ametiks (ODN), on uus koordineerimisülesanne, mis suurendab spektrihalduse tõhusust. Osutades haldus- ja tugiteenuseid nii BERECile kui ka raadiospektripoliitika organile, tugevdab ODN olemasolevat sidet nende kahe organi vahel, võimaldades paremat koordineerimist ja sidusamaid tulemusi.

Halduskulud“

Ettevõtjate halduskulud on seotud vaskpaarvõrkude sulgemisest ja juurdepääsust tulenevate kohustuste ja tuludega ning lihtsustamise valdkondadega. Tingimusliku vaskpaarvõrgu sulgemisega seotud täiendavad halduskohustused suurendavad praeguse olukorraga võrreldes otseseid korduvaid halduskulusid 7 % (täistööajale taandatud töötajate arv aastas) ja ühekordseid kulusid 73 miljoni euro võrra. Nii lubade andmise tingimuste ühtlustamine kui ka ELi satelliitlubade andmine toovad kaasa ühekordsed kulud ühiste tingimustega kohanemiseks. Üldiselt aga vähenevad lubade andmise ja rakendamisega seotud korduvad kulud.

- Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine

Juurdepääsu reguleerimise osas kaotaks eelistatud variant mitmed märkimisväärse turujõu reguleerimisega seotud sätted, näiteks need, mis käsitlevad kaasinvesteeringuid (Euroopa elektroonilise side seadustiku artikkel 76) ja funktsioonipõhist eraldamist (Euroopa elektroonilise side seadustiku artiklid 77 ja 78). Samal ajal lihtsustaks juurdepääsu reguleerimise rakendamist see, kui riikide reguleerivatel asutustel lubataks omal algatusel (ja mitte taotluse alusel, nagu see on praegu) kehtestada juurdepääs asutusesisesele juhtmestikule ja esimesest

kontsentratsioonipunktist kaugemale. See lihtsustaks kehtivaid eeskirju ning kõrvaldaks tajutavad puudused ja tarbetu keerukuse ning nende sätetega seotud võimaliku sidususe puudumise, mis tõi kaasa nende piiratud kasutamise. Lisaks on nende eemaldamise mõju kiudoptilise kaabli katvusele, kasutuselevõtule ja konkurentsile tõenäoliselt piiratud. See kehtib eelkõige Euroopa elektroonilise side seadustiku artikli 76 kohta, mis on asendatud laiema analüüsiga:

Riikide reguleerivad asutused seoses ärikokkulepete, sealhulgas kaasinvesteeringute mõjuga turuanalüüsi menetluse kontekstis. Sidusrühmad on tunnistanud ka nende sätete REFITi potentsiaali.

Lisaks lihtsustab, tugevdab ja suurendab kavandatud variant järelevalvet, mis toob kaasa parandusmeetmete järjepidevama kohaldamise, mis toob kasu ka ELi ühtsele turule. Peamiste hulgimüügitoodete spetsifikatsioonide ühtlustamine ja ettevõtjatele teenuse kvaliteedi tagamise tähelepanu pööramine peaks lihtsustama juurdepääsutoodete kasutamist ning aitama kaasa ka teenuste konkurentsi arengule mitme tegevuskohaga ja hargmaiste ettevõtjate jaoks.

Spektri valdkonnas toob asjaomase RSPP ja Euroopa elektroonilise side seadustiku sätete konsolideerimine REFITile suurt kasu, kuna see tagab järjepidevuse, kõrvaldades dubleerivad ja aegunud sätted, mis takistavad ELi konkurentsivõimet uuenduslike teenuste kasutuselevõtul.

ELi loa andmine satelliitvõrkude ja -teenuste pakkumiseks ning satelliitspektri kasutamiseks võib tõhusust oluliselt suurendada, kuna see vähendaks satelliidioperaatorite ja riiklike ametiasutuste kulusid seoses satelliitlubade andmisega. Satelliidioperaator, kes soovib osutada teenuseid kogu ELis, ei peaks järgima 27 loamenetlust, järgima 27 loa andmise tingimust, mis hõlmavad erinevaid ja kulukaid aruandluskohustusi ja ebatõhusaid jõustamismeetmeid, ning omandama spektriõigused kõigis liikmesriikides.

Pigem võtab komisjon ODNi abiga vastu taotlusi ja annab välja lube satelliiditeenuste osutamiseks ning spektri kasutamise lube, sealhulgas individuaalseid spektri kasutamise õigusi, kas mõnes liikmesriigis, kus teenuseosutaja soovib teenuseid osutada, või kogu ELis. Loa andmise tingimused, sealhulgas aruandluselemendid, oleksid kogu ELis ühised ning need töötataks välja ODNi ja RSPB abiga. Komisjon tagaks valiku ELi tasandil ka spektri nappuse korral. Lisaks oleks olemas siduv ELi tasandi vastavus- ja jõustamisraamistik, millega tagatakse, et satelliitide kogumite juurdepääs ELi turule vastab ühistele tingimustele kooskõlas rahvusvahelise õigusega.

Nõuete täitmise tagamine ELi tasandil (sealhulgas kogu ELi ühtse turu loa tühistamine) aitaks tõhusalt lahendada häiretega seotud probleeme, stimuleerides samal ajal loanõuete täitmist.

Veel üks oluline valdkond, kus on võimalik saavutada suurem tõhusus, on lubade andmine maapealsete võrkude ja teenuste jaoks. ELi elektroonilise side sektoris tekitab üldloa korraga seotud probleeme peamiselt Euroopa elektroonilise side seadustiku regulatiivne paindlikkus. Selline paindlikkus on toonud kaasa killustatuse ja üldise lähenemisviisi tingimuste ebajärjekindla kohaldamise. Euroopa elektroonilise side seadustikuga kehtestati ühtlustatud GM-tingimused, kuid see jäi maksimaalseks loeteluks ja seetõttu säilitati tingimuste lisamisel riiklik kaalutlusõigus. Sellest tulenevalt ei kasutanud liikmesriigid võrkude ja teenuste pakkujate liikide suhtes üldist lähenemisviisi ning kehtestasid tingimuste täpsustamiseks lahknevad teisesed õigusaktid ja/või haldusotsused (regulatiivsed otsused). Selline olukord, kus 26 liikmesriigis (välja arvatud Taanis, kus puudub üldlubade süsteem) on kehtestatud maksimaalselt 39 tingimust, võib viia selleni, et riiklikul tasandil kehtestatakse kuni 1014 tingimust, ning näiteks võidakse nõuda piiriüleselt ettevõtjalt (kes tegutseb või kellel on regulatiivne jalajälg 27 liikmesriigis) nende tingimuste täitmist.

Ettepanekuga vähendatakse killustatust ning piiratakse aruandlus- ja vastavuskohustusi, kehtestades teenuseosutajatele üksnes ühtlustatud täiendavad ühtlustatud tingimused ja kohustused, mis on kehtestatud määruses, sealhulgas kooskõlas muude ELi õigusaktide ja poliitikaalgatustega, nagu ELi majandusjulgeoleku strateegia, et tugevdada võrkude ja teenuste usaldusväärset ja turvalist pakkumist. Ühtsel turul võrke ja teenuseid pakkuda soovivate ettevõtjate jaoks säilitatakse ettepanekus ühtse passi vormis ühtlustatud teavituspõhine süsteem, kuid võimaldatakse teenuseosutajatel tegutseda ühes, mitmes või kõigis liikmesriikides ühe riikliku reguleeriva asutuse kinnituse alusel. Selleks sätestatakse selles üldloa tingimused, ühtse passi menetlus ning riikide reguleerivate asutuste vahelise koordineerimise, vastastikuse abi ja järjepideva jõustamise mehhanismid, mida toetavad BEREC ja ODN.

Mis puudutab mõju VKEdele, siis lihtsustatud menetlused, sealhulgas ühine teavitamisvorm ja ühtne teavitamismehhanism, peaksid vähendama teenuseosutajate, eelkõige VKEde haldus- ja nõuete täitmisega seotud kulusid. Selline kokkuhoid võimaldab VKEdel suunata vahendeid pigem innovatsiooni ja majanduskasvu kui regulatiivsetesse protsessidesse. Suurem õiguskindlus ja regulatiivne prognoositavus tugevdavad veelgi VKEde konkurentsivõimet ja hõlbustavad turule sisenemist. VKEd saavad kaudselt kasu ka ühisest paindlikumast juurdepääsukorrast, sealhulgas lihtsustatud juurdepääsust spektrile ja spektri jagamisest, mis vähendab turule sisenemise tõkkeid ning toetab uuenduslike teenuste arendamist ja laiendamist. See kehtib eelkõige sellistes sektorites nagu tootmine, tervishoid, põllumajandus ja transport. VKEdele ei ole oodata ebaproportsionaalset negatiivset mõju. Vastupidi, meetmetelt oodatakse puhaskasu, sealhulgas kulude kokkuhoidu ja paremaid innovatsioonivõimalusi.

- Põhiõigused

Analüüsiti ettepaneku mõju põhiõigustele, nagu sõna- ja teabevabadus, mittediskrimineerimine, tarbijakaitse, sealhulgas puuetega tarbijate kaitse, isikuandmete kaitse ja õigus eraelu puutumatusele. Eelkõige ühtlustatakse määrusega rohkem lõppkasutajate õigusi, säilitades samal ajal tarbijakaitse kõrge taseme.

Ettepanekus võetakse täielikult arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhiõigusi ja põhimõtteid. Eelkõige on kavandatud meetmete eesmärk saavutada parem ühendatus ajakohastatud tarbijakaitse-eeskirjade abil. See omakorda tagab mittediskrimineeriva juurdepääsu mis tahes sisule ja teenustele, sealhulgas avalikele teenustele, aitab edendada sõnavabadust ja ettevõtlusvabadust ning võimaldab liikmesriikidel hartat järgida.

Kohustusliku, kuid tingimusliku vaskpaarvõrgu sulgemise kehtestamine piirab Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 16 sätestatud ettevõtlusvabadust. Selline piirang võib siiski olla põhjendatud, kui sellega taotletakse üldist huvi pakkuvat eesmärki ning järgitakse vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Turu areng juba näitab, et operaatorid kõrvaldavad vaskpaarvõrgud järk-järgult kasutuselt ärilistel kaalutlustel, mis viitab sellele, et struktureeritud väljalülitamine ei ole olemuslikult vastuolus nende huvidega. Võttes arvesse eeldatavat sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnaalast kasu, näib meede olevat kooskõlas vajalikkuse nõudega. Lisaks tagavad proportsionaalsuse järgimise kavandatud kestlikkustingimused, võimalus säilitada vaskpaarvõrgud pikema aja jooksul, kui tingimused ei ole täidetud, ning võimalik erand vaskpaarvõrgu sulgemisest, kui kiudoptilise võrgu või muu piisava ühenduvuslahenduse kasutuselevõtt ei ole võimalik.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepaneku mõju eelarvele on üksikasjalikult kirjeldatud ettepanekule lisatud finants- ja digiselgituses. Algatuse täieliku ja tõhusa rakendamise tagamiseks on vaja kokku 47 täistööajale taandatud töötajat, kes töötavad 32 ametikohtade loetelus sisalduva ametikoha ja 15 koosseisuvälise töötajaga (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid). Vajaduse

katavad peadirektoraadi töötajad, kes on juba määratud meedet haldama ja/või kes on peadirektoraadis või komisjoni muudes talitustes ümber paigutatud. Lisaks olemasolevatele ressurssidele on algatuse täielikuks ja tulemuslikuks rakendamiseks vaja viit täistööajale taandatud erakorralist lisatöötajat, keda taotletakse lisaks praegusele töötajate arvule. BERECi Büroo jooksvate kulude eelarverealt rahastatakse jätkuvalt ODNi muutmata osa, samas kui ettepanekus kirjeldatud ODNile määratud uutest ülesannetest tulenevaid lisakulusid rahastatakse satelliitspektri lubade tasudest ja ELi numeratsioonilubade tasudest, kui need on olemas, ning liikmesriikide vabatahtlikest ja mitterahalistest sissemaksetest.

Ettepanek hõlmab ka ülesandeid, mis nõuavad BERECi Büroo jaoks lisatöötajaid (muudetakse digivõrkude bürooks (ODN)), mille tulemusel suureneb töötajate arv kokku 25 täistööajale taandatud töötaja võrra, keda kõiki rahastatakse tasudest.

5. MUUD ELEMENDID

- Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Komisjon peaks jälgima käesoleva määruse kohaldamist ja hindama selle tulemuslikkust aja jooksul. Viis aastat pärast jõustumist ja seejärel iga viie aasta tagant peaks komisjon käesoleva määruse toimimise läbi vaatama ning esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Läbivaatamise käigus tuleks eelkõige hinnata artiklite 69 ja 83 mõju turule ning seda, kas käesoleva määruse kohased eelsekkumise *ja* muud sekkumisvolitused on piisavad, et riigi reguleerivad asutused saaksid tagada konkurentsi jätkuva õitsengu elektroonilise side turgudel lõppkasutajate hüvanguks.

Samuti peaksid riikide reguleerivad asutused teatama komisjonile nende ettevõtjate nimed, kes on tunnistatud käesoleva määruse tähenduses märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks, ning neile määrusega pandud kohustused. Kõigist muudatustest, mis mõjutavad ettevõtjatele või asjaomastele ettevõtjatele kehtestatud kohustusi, tuleks komisjonile viivitamata teatada.

Hiljemalt kolm aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva peaks komisjon vaatama läbi ökosüsteemialase koostöö toimimise, võttes täiel määral arvesse BERECi aruannet suuniste kohaldamise mõju kohta tõhusale ökosüsteemialasele koostööle ja vabatahtliku lepituse vahendi toimimisele.

Lisaks peaks komisjon 30. juuniks 2034 läbi vaatama taskukohase universaalteenuse ulatuse ja universaalteenuse kättesaadavuse, võttes arvesse sotsiaalset, majanduslikku ja tehnoloogilist arengut, sealhulgas üleminekut kiudoptilisele kaablile. Läbivaatamisel tuleks arvesse võtta valdavaid tehnoloogiaid, mida kasutab enamik tarbijaid. Komisjon peaks esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande läbivaatamise tulemuste kohta.

Kahe aasta jooksul alates käesoleva määruse kohaldamise algusest peaks ODN koostama aruande elektroonilise side võrkude ja teenuste ühtse turu kohta. Selles aruandes tuleks anda ülevaade turusuundumustest ja uurida, kuidas käesoleva määruse alusel kehtestatud meetmed mõjutavad ühtse turu toimimist, samuti ühinemiste mõju turule. Aruande eelnõu tuleks enne avaldamist edastada BERECile ja raadiospektripoliitika nõukogule heakskiitmiseks. Seejärel tuleks igal aastal avaldada ajakohastatud aruanded, et jälgida edusamme ja esilekerkivaid suundumusi.

- Selgitavad dokumendid (direktiivide korral)

Ei kohaldata.

- Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Part I: Kohaldamisala, eesmärgid ja mõisted

Käesoleva määruse I osaga kehtestatakse ELi elektroonilise side sektori korraldust reguleeriv horisontaalne raamistik. Selles määratakse kindlaks selle reguleerimisese, kohaldamisala ja põhimõisted, kehtestades õigusraamistiku suhtes kohaldatavad ühised määratlused, et tagada õiguskindlus ja järjepidev kohaldamine kõigis liikmesriikides. Samuti sätestatakse selles üldeesmärgid ja regulatiivsed põhimõtted, millest liikmesriigid, riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused, BEREC, raadiospektripoliitika nõukogu ja võrguteenuste võrgustik ning komisjon oma töös juhinduvad.

Part II: Vastupanuvõime

II osas kehtestatakse võrgu ja teenuste vastupidavuse ja valmisoleku eriraamistik, tunnistades, et elektroonilise side võrgud ja teenused ning muud digitaristud on ühiskonna ja majanduse toimimiseks hädavajalikud. Selleks kehtestatakse kohustused ja koostöömehhanismid, et tagada võrkude ja teenuste kättesaadavus ja suutlikkus suurtes kriisiolukordades. See hõlmab hädaolukorra side ja avalike hoiatuste järjepidevust. Samuti nähakse sellega ette, et BEREC võtab vastu aruande pealkirjaga „Digitaristute liidu valmisolekukava“. Aruanne sisaldab hinnangut, ühiseid tegevussoovitusi ja kriisiohjetavasid. Samuti selgitatakse selles ELi asutuste ja riiklike pädevate asutuste rolli seires, koordineerimises ja reageerimises, mis omakorda tugevdab sidusat ja tõhusat kogu ELi hõlmavat lähenemisviisi vastupanuvõimele ja valmisolekule elektroonilise side sektoris.

Part III: Ühtse turu tegevuslubade ja üleeuroopaliste tegevuslubade väljaandmine

III osaga kehtestatakse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühtse tegevusloa raamistik üldloa korra alusel. Selles kinnitatakse vabadust pakkuda selliseid võrke ja teenuseid kogu ELis, tingimusel et käesolevas määruses sätestatud ühised lisatingimused ja -kohustused on täidetud. Samuti säilitatakse sellega ühtlustatud teavituspõhine süsteem, mis võimaldab teenuseosutajatel tegutseda ühes, mitmes või kõigis liikmesriikides ühe riikliku reguleeriva asutuse kinnituse alusel. Ettepanek on kooskõlas muude algatustega, mis käsitlevad IKT tarneahela turvanõuete karmistamist. Selleks sätestatakse selles üldloa tingimused, ühtse passi menetlus ning riikide ametiasutuste vahelise koordineerimise, vastastikuse abi ja järjepideva jõustamise mehhanismid, mida toetavad BEREC ja ODN. BERECi suunistes kehtestatakse koostöös teiste pädevate asutuste ja komisjoniga teenuseosutajate, riigi reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste vahelise suhtluse menetluslikud aspektid ning liikmesriikides kohaldatavate tingimuste ja eeskirjade ühtlustamine.

IV osa. Ressursid, spekter ja numeratsioon

IV osaga kehtestatakse terviklik ja tulevikku suunatud raamistik peamiste elektroonilise side ressursside haldamiseks, eraldamiseks ja kasutamiseks. See hõlmab raadiospektrit ja numeratsiooniressursse, tunnistades nende rolli strateegiliste avalike hüvedena, mis on olulised ühenduvuse, innovatsiooni, turvalisuse ja ühtse turu toimimise jaoks. Raadiospektri valdkonnas sätestatakse selles ühised põhimõtted ja eesmärgid koordineeritud strateegiliseks planeerimiseks ja haldamiseks ELi tasandil kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega ning tugevdatakse piiriülese koordineerimise ja kahjulike raadiohäirete kõrvaldamise mehhanisme. Sellega kehtestatakse tehnoloogia- ja teenuseneutraalsus, edendatakse spektri jagatud ja tõhusat kasutamist ning nähakse ette ELi spektristrateegia ja tegevuskavad, et tagada prognoositavus, õigeaegne kättesaadavus ja kooskõla ELi laiemate poliitikaeesmärkidega.

Käesoleva määrusega ühtlustatakse ka lubade andmise korda, spektriõiguste andmise, kestuse,

uuendamise, üleandmise ja jagamise tingimusi ning tugevdatakse investeerimist soodustavaid ja konkurentsisõbralikke kontsessioonimenetlusi. Lisaks luuakse sellega kogu ELi hõlmavad vahendid, nagu spektri ühtse turu menetlus, ühised loatingimused, ühtse kontaktpunkti menetlused ja ELi load, sealhulgas konkreetne raamistik satelliitvõrkude ja -teenuste jaoks ELis. Eelkõige kehtestatakse sellega ELi tasandi load satelliitspektri jaoks ning selle seire ja jõustamine. Lisaks määratakse selles kindlaks selliste lubade andmise kord ja nähakse ette ITU taotluste esitamise tõhusamad koordineerimismehhanismid koos satelliit- ja maapealse spektri jaotamise kooseksisteerimise tagamisega ELis.

Samal ajal on IV osas sätestatud üleeuroopaliste numeratsiooniressursside raamistik ja numeratsiooniressursse reguleerivad eeskirjad, millega tagatakse nende tõhus haldamine, kättesaadavus ja eksterritoriaalne kasutamine kogu ELis, toetatakse kogu ELi hõlmavaid teenuseid ning kaitstakse tarbijakaitset ja õiglast juurdepääsu. Kokkuvõttes on nende sätete eesmärk tagada nappide ressursside tõhus, koordineeritud ja tulevikukindel kasutamine, suurendades samal ajal õiguskindlust, vähendades killustatust ning võimaldades uuenduslike piiriüleste elektroonilise side võrkude ja teenuste arendamist kogu ELis.

V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents

V osas sätestatakse eeskirjad, millega tagatakse elektroonilise side turgude nõuetekohane toimimine ja tõhus konkurents kogu ELis.

Esiteks kehtestatakse sellega eriraamistik nõuetekohaseks üleminekuks vanadelt vaskpaarvõrkudelt FTTH-võrkudele. Raamistikku kohaldatakse juhul, kui vask jääb kasutusse pärast kindlaksmääratud kuupäeva. Üleminek kiudoptilisele protsessile põhineb riiklikel kavadel, millest tuleb komisjonile teatada. Nendes riiklikes kavades selgitatakse i) millistes valdkondades vask lülitatakse välja ja mis ajaks, ning ii) kiudoptilisele võrgule üleminekut toetavaid meetmeid.

Algetapis peavad liikmesriigid nõudma vaskpaarvõrgu väljalülitamist piirkondades, kus on kumulatiivselt täidetud järgmised kaks tingimust: i) vähemalt 95 % kiudoptilise kaabli katvusest ja ii) taskukohaste ühenduvusteenuste kättesaadavus jaemüügitasandil. Viimases etapis ei mängi tingimused enam rolli ja liikmesriigid peavad nõudma sulgemist kõigis ülejäänud vaskpaarvõrkude sulgemise piirkondades, välja arvatud piirkondades, kus kiudoptiliste võrkude kasutuselevõtt ei ole majanduslikult elujõuline ja puudub piisav ühenduvuslahendus, mis suudaks asendada vaskpaarvõrkudel põhinevaid teenuseid. Kaitsemeetmeid kohaldatakse kogu protsessi vältel, et säilitada järjepidevus ja kaitsta tarbijaid.

V osa hõlmab ka maale juurdepääsu ja trasside rajamise õiguste, vastastikuse sidumise ja juurdepääsu raamistikku ning sümmeetriliste ja märkimisväärse turujõuga ettevõtjate põhiste regulatiivsete parandusmeetmete kohaldamist. Selles selgitatakse ettevõtjate õigusi ja kohustusi juurdepääsu ja vastastikuse sidumise üle peetavatel läbirääkimistel ning antakse riikide reguleerivatele asutustele õigus kehtestada proportsionaalseid meetmeid, et tagada läbivühenduvus ja koostalitlusvõime, kui see on põhjendatud.

Selles osas säilitatakse praeguse sümmeetrilise ja märkimisväärse turujõuga ettevõtjate juurdepääsu reguleerimise süsteemi põhisuunad. Mis puudutab märkimisväärset turujõudu, siis eeskirjades seatakse esikohale passiivsetele võrkudele (kaablikanalisatsioon ja postid, kus operaatorid võtavad kasutusele oma kiudoptilised võrgud) investeerimissõbraliku juurdepääsu reguleerimine ning edendatakse juurdepääsutoodete ühtlustamist. Sümmeetrilise juurdepääsu puhul on eeskirjade eesmärk soodustada valguskaabli kasutuselevõttu, säilitades taotluse korral juurdepääsu hoonesisesele juhtmestikule. Lisaks saavad riikide reguleerivad asutused kasutada sümmeetrilisi meetmeid kohalike kitsaskohtade kõrvaldamiseks, kehtestades juurdepääsu

kohalikele kiudoptilistele võrkudele. Lisaks peaksid sümmeetrilised eeskirjad võimaldama ühendada lõppkasutajad, kelle ruumid ei ole ühendatud, kehtestades lähedal asuvat võrku kasutusele võtvatele kiudoptikaoperaatoritele kohustuse need kasutajad ühendada.

V osaga tugevdatakse ühtse turu menetlusi liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutavate riiklike meetmete eelnõude puhul, tagades koordineeritud teavitamis-, hindamis- ja sekkumismehhanismide kaudu järjepideva kohaldamise kogu ELis.

Part VI: Teenused

VI osas on sätestatud teenustega seotud kohustused, mille eesmärk on tagada, et ELi lõppkasutajad saaksid kasu olulisest ühenduvusest ja ühtsest kaitsetasemest. Sellega ajakohastatakse universaalteenuse osutamise kohustusi, ajakohastades kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba 20. põhimõttega kõigi tarbijate, eelkõige väikese sissetulekuga tarbijate õigust saada määratud asukohas juurdepääs taskukohasele piisavale internetiühendusele ja kõnesideteenustele. Selles on sätestatud ühised menetlused selle kohta, kuidas liikmesriigid määratlevad „piisava“ ühenduvuse, võttes arvesse enamiku tarbijate minimaalset ribalaiust. Neid ühiseid menetlusi toetavad BERECi suunised ning nendega tagatakse ühiskonnas sotsiaalseks ja majanduslikuks osalemiseks vajalik ribalaius. Samuti nähakse sellega ette struktureeritud lähenemisviis taskukohasusele, sealhulgas jaehinna muutumise jälgimine, väikese sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatele suunatud meetmed ning eritoetus, et tagada puuetega lõppkasutajatele samaväärne juurdepääs, võimaldades samal ajal komisjonil võtta vastu rakendusakte piisava internetiühenduse teenuse kohta, võttes arvesse riiklikke tingimusi ja kriteeriume ning metoodikat, mida tuleb taskukohasuse hindamisel arvesse võtta. Pakutakse välja uus ja paindlikum lähenemisviis rahastamisele ilma sektoripõhise määramiseta või sellega seotud rahastamismehhanismita.

VI osas kaitstakse täiendavalt lõppkasutajate õigusi digikeskkonnas. Sellega säilitatakse avatud internetiühendus, kodifitseerides lõppkasutajate õigused sisule juurde pääseda ja seda levitada ning kasutada vabalt valitud rakendusi ja lõppseadmeid. See käib käsikäes rangete võrgu neutraalsuse kohustustega, mille suhtes kohaldatakse üksnes kitsalt määratletud ja proportsionaalseid erandeid, ning riikide reguleerivate asutuste tugeva järelevalvega, mida täiendavad BERECi aruanded ja suunised. Sellega konsolideeritakse ja ajakohastatakse lõppkasutajate kaitse eeskirju, mis on esitatud kolmes peatükis.

Peatükk „Tarbijate õigused“ hõlmab tarbijaid ning laieneb mikroettevõtjatele ja mittetulundusühendustele (mõned sätted kehtivad ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate suhtes) ning sisaldab valdkondlikke norme läbipaistvuse ja lepinguteabe (sealhulgas lepingu kokkuvõtliku vormi), lepingu kestuse ja lõpetamise ning seotud pakkumiste kohta.

Peatükk „Lõppkasutajate õigused“ hõlmab teenuseosutaja vahetamist ja numbri liikuvust ning tagab mittediskrimineerimise.

Peatükk „Lõppkasutajate rajatised ja funktsioonid“ sisaldab pettusevastaseid meetmeid ja tagab elutähtsad teenused, nagu kadunud laste otsimise vihjeliinid, hädaolukorra side ja üldsuse hoiatamise süsteemid, ning Euroopa digiidentiteedikukru kasutamise. Võttes arvesse tehnoloogia arengut ja sellega seotud uusi probleeme lõppkasutajate kaitsmisel, sisaldab peatükk ka ajakohastatud eeskirju helistaja liini numbrituvastuse, lähtekoha identimise, automaatse kõnede edastamise ja automatiseeritud kõnevalimissüsteemide kohta. See sisaldab sätteid puuetega lõppkasutajate võrdse juurdepääsu ja valiku kohta.

VI osas säilitatakse ka sihipärased koostalitlusvõimet ja edastamiskohustust käsitlevad sätted ning antakse komisjonile õigus muuta tehnilisi lisasid delegeeritud õigusaktidega, et

ajakohastada neid vastavalt tehnoloogia ja ühiskonna arengule.

Part VII: Juhtimine

VII osas kehtestatakse juhtimisraamistik, et tagada elektroonilise side ühtse turu sidus, sõltumatu ja tõhus toimimine. Selles määratakse kindlaks riikide reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste rollid, volitused ja kaitsemeetmed, antakse neile selgelt kindlaks määratud ülesanded, säilitatakse nende õiguslik ja funktsionaalne sõltumatus turuosalistest ning antakse neile piisavad vahendid ja eelarveautonoomia. Samuti sätestatakse selles ametisse nimetamise, ametist vabastamise, vastutuse ja läbipaistvuse ühised põhimõtted ning koostöö- ja koordineerimiskohustused riiklikul ja piiriülesel tasandil, mis omakorda suurendab regulatiivset järjepidevust ja vastastikust usaldust kogu ELis.

VII osaga tugevdatakse veelgi ELi tasandi juhtimist, integreerides ja tugevdades BERECi, raadiospektripoliitika nõukogu ja võrguvõrgu rolli. Selles selgitatakse BERECi eesmärke, ülesandeid ja sisemist korraldust, suurendades tema suutlikkust edendada reguleeriva raamistiku järjepidevat rakendamist arvamuste, suuniste, aruannete ja parimate tavade kaudu, mida toetab struktureeritud andmete kogumine ja turujärelevalve. Võttes arvesse geopoliitilist konteksti, tugevdab see BERECi pädevusi, mis on seotud vastupanuvõime ja valmisolekuga, näiteks digitaristute ELi valmisolekukava vastuvõtmise kaudu. Samal ajal luuakse sellega raadiospektripoliitika nõukogu kaudu tugevam raadiospektri strateegilise haldamise raamistik, määrates kindlaks selle nõuandva ja koordineeriva rolli ELi spektripoliitikas, piiriüleses koordineerimises ja rahvusvahelises kaasamises, tagades samal ajal tiheda koostöö BERECiga valdkondades, kus regulatiivsed ja spektriküsimused on omavahel seotud.

VII osas esitatakse ODNi kui nii BERECit kui ka raadiospektripoliitika komisjoni toetava ELi asutuse terviklik organisatsiooniline, finants- ja vastutusraamistik. Selles sätestatakse võrgustiku ülesanded, juhtimisstruktuur, programmitöö, eelarve- ja personalieeskirjad ning tagatakse läbipaistvus, usaldusväärne finantsjuhtimine ja tõhus järelevalve, sealhulgas pettusevastased, auditi- ja hindamismehhanismid.

Part VIII: Üld- ja lõppsätted

VIII osas on esitatud üld-, menetlus- ja lõppsätted, millega tagatakse käesoleva määruse tõhus, läbipaistev ja ühtne kohaldamine kogu ELis. Sellega luuakse teabe ühtlustatud esitamise, vahetamise ja avaldamise terviklik raamistik, mis annab riikide reguleerivatele asutustele ja muudele pädevatele asutustele, BERECile ja raadiospektripoliitika nõukogule õiguse nõuda ettevõtjatelt proportsionaalset, põhjendatud ja õigeaegset teavet, sealhulgas kestlikkuse kohta, kaitstes samal ajal konfidentsiaalsust, andmekaitset ja ärisaladusi. Lisaks nähakse sellega ette korrapärased geograafilised ülevaated võrkude kasutuselevõtu ja prognooside kohta, mis võimaldavad võtta tõenduspõhiseid regulatiivseid meetmeid, mis võivad aidata teha teadlikke avaliku sektori rahastamisotsuseid ja koordineeritud planeerimist, sealhulgas üleminekul pärandvõrkudelt kiudoptilistele võrkudele.

VIII osaga tugevdatakse ka avatust, osalemist ja regulatiivset järjepidevust struktureeritud konsultatsiooni- ja läbipaistvusmehhanismide kaudu. See nõuab avalikku konsultatsiooni märkimisväärse turumõjuga meetmete eelnõude üle, juurdepääsetavaid konsulteerimismenetlusi ning lõppkasutajate, sealhulgas puuetega tarbijate ja lõppkasutajate ning muude sidusrühmade süstemaatilist kaasamist. ELi tasandil kehtestatakse sellega ühtlustamis- ja standardimismenetlused, mis võimaldavad komisjonil BERECi või raadiospektripoliitika nõukogu toetusel tegeleda erinevustega, mis võivad ühtset turgu killustada, edendades samal ajal koostalitlusvõimelisi ja tulevikukindlaid tehnilisi standardeid tehnoloogianeutraalsel viisil.

VIII osas on esitatud selged eeskirjad vaidluste lahendamise, nõuetele vastavuse, täitmise tagamise ja õiguskindluse kohta. Sellega luuakse vaidluste kohtuvälise ja regulatiivse lahendamise mehhanismid riiklikul ja piiriülesel tasandil, mida täiendavad suunised ja vabatahtlik lepitusmenetlus, et soodustada koostööl põhinevaid, uuenduslikke ja kestlikke ökosüsteemi tavasid. Selles sätestatakse proportsionaalsed täitmise tagamise volitused, karistused ja kaitsemeetmed, sealhulgas kaebeõigus, ning määratakse kindlaks delegeeritud ja rakendamisvolituste kasutamine, komiteemenetlused, järelevalve, läbivaatamine ja üleminekukord.

2026/0013 (COD)

Ettepanekuga, milles käsitletakse

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

digivõrkude kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2015/2120, direktiivi 2002/58/EÜ ja Otsus nr 676/2002/EÜ, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1971 ja direktiiv (EL)
2018/1972 ja otsus nr 243/2012/EL (digivõrkude määrus)

(EMPs kohaldatav tekst)

VÕTTES ARVESSE EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPINGUT, ERITI SELLE ARTIKLIT 95,

Võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

Võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

Olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,

Võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust24,

Võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust25,

Toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

Võtnud arvesse, et:

(1) Tehnoloogia areneb kiiresti, andmeliiklus kasvab märkimisväärselt ja nõudlus gigabitiühenduvuse järele kasvab. Tänapäevased ja kestlikud digitaristud ühenduvuse ja andmetöötluse jaoks on olulised digiülemineku võimaldajad ning seega nii tööstuse konkurentsivõime kui ka ühiskonna jaoks digiteenustest täieliku kasu saamise seisukohast. Seetõttu on vaja kvaliteetset, turvalist ja vastupidavat ühenduvust kõigile ja kõikjal liidus, sealhulgas taskukohast juurdepääsu väikese sissetulekuga inimestele, ning kõigil territooriumidel, sealhulgas maa- ja äärepoolsetes piirkondades, saartel ning mägistes, hõredalt asustatud või äärepoolseimates piirkondades.

(2) Elektroonilise side valdkonna siseturg on endiselt killustatud 27 riiklikuks turuks ning Euroopa ettevõtjad seisavad jätkuvalt silmitsi takistustega piiriülesel tegutsemisel ja laienemisel, mis piirab nende suutlikkust investeerida, teha uuendusi ja konkureerida laiendatud ühenduvuse ökosüsteemis võrdsetel tingimustel. Muud laiemasse ühenduvuse ökosüsteemi sisenevad osalejad, nagu sisu ja rakenduste pakkujad, saavad asukohariigi korrast suurt kasu ja tegutsevad seetõttu liidus ühel ühtsel turul. Ökosüsteemi eri osalejate ebavõrdseid tingimusi on tunnistatud komisjoni valges raamatus „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?26“ ja Letta aruandes27.

24 ELT C, lk.
25 ELT C, lk
26 Komisjoni 21. veebruari 2024. aasta valge raamat „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?“, COM(2024) 81 final.
https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico- letta.pdf.

Sellega seoses rõhutas Euroopa Ülemkogu oma 2025. aasta oktoobri järeldustes, et „elektroonilise side ühtse turu süvendamiseks“ on vaja teha erilisi jõupingutusi.

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EL) 2022/2481 * 28 kehtestati digikümnendi poliitikaprogrammi 2030. aasta digieesmärgid. See programm kajastab eeldatavaid ühenduvuseesmärke, mille kohaselt kõik kindlaksmääratud asukohas asuvad lõppkasutajad on võrgu lõpp-punktini kaetud gigabitivõrguga ning kõik asustatud piirkonnad on kaetud järgmise põlvkonna kiirete traadita võrkudega, mille jõudlus on vähemalt samaväärne 5G omaga. Nende eesmärkide saavutamiseks peaksid poliitikameetmed lihtsustama ja kiirendama gigabiti püsi- ja traadita võrkude kasutuselevõttu kogu liidus ning vähendama selle kulusid, sealhulgas vähendades nii operaatorite kui ka riiklike haldusasutuste halduskoormust.

(4) Direktiiviga (EL) 2018/1972 kehtestati Euroopa elektroonilise side seadustik. Euroopa elektroonilise side seadustik aitas tänu oma eesmärkidele edendada ühenduvust ning juurdepääsu täiustatud võrkudele ja nende kasutuselevõttu saavutada või säilitada tõhusat konkurentsi elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste turgudel. Liikmesriigid pidid 21. detsembriks 2020 vastu võtma ja avaldama õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud Euroopa elektroonilise side seadustiku rakendamiseks siseriiklikus õiguses. Täielik ülevõtmine kõigis 27 liikmesriigis viidi lõpule alles 2024. aastal. Sellised pikad viivitused alates direktiivi vastuvõtmisest kuni selle ülevõtmiseni liikmesriikide õigussüsteemidesse ei sobi enam tehnoloogia kiireks ümberkujundamiseks praeguses geopoliitilises ja majanduslikus kontekstis, mis nõuab eeskirju, millel võib olla kiire mõju turule. Lisaks lähevad teatavad riiklikud sätted, mis on seotud Euroopa elektroonilise side seadustiku sätetega, kaugemale sellest, mis on rangelt vajalik ülevõtmise täielikkuse ja nõuetele vastavuse tagamiseks. Seetõttu tõi Euroopa elektroonilise side seadustik kui direktiiv kaasa riikliku killustatuse ega ole seega loonud tõelist ühtset turgu. Seepärast on vaja muuta Euroopa elektroonilise side seadustik määruseks ja ühendada Euroopa elektroonilise side seadustiku sätted sätetega, mis on seotud eesmärkidega, kuid mis on sätestatud muudes direktiivides või määrustes või otsustes, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/197129. Seepärast tuleks direktiiv 2018/1972, määrus (EL) 2018/1971, Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 243/2012/EL, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/2120 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu30

27

28

29

30

31

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega luuakse digikümnendi poliitikaprogramm 2030 (ELT L 323, 19.12.2022, lk 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2481/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1971, millega asutatakse elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste amet (BEREC) ja BERECi tugiamet (BERECi büroo) ja muudetakse määrust (EL) 2015/2120 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EK) Nr 1211/2009 (ELT L 321, 17.12.2018, lk 1, ELi: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1971/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2120, millega nähakse ette avatud internetiühendust käsitlevad meetmed ja reguleeritud ELi-sisese side jaehinnad, ning millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ ning määrust (EL) nr 531/2012 (ELT L 310, 26.11.2015, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/2120/oj).

direktiivi31 2002/58/EÜ32 osad liita üheks määruseks – digivõrkude õigusaktiks.

(5) Oma 2024. aasta valges raamatus „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?“ märkis33 34 komisjon, et ühenduvussektoris toimuvad märkimisväärsed tehnoloogilised muutused, kus digitaristud on muutumas pilve- ja tehisintellektipõhiseks ning ühenduvuse ökosüsteem laieneb, et pakkuda uusi uuenduslikke teenuseid. Seepärast on vaja arvesse võtta elektroonilise side võrkude muutumist digitaalvõrkudeks.

(6) Käesolev määrus ei hõlma elektroonilise side võrkude kaudu elektroonilise side teenuseid kasutades edastatavat sisu, näiteks ringhäälingusisu, finantsteenuseid ja teatavaid infoühiskonna teenuseid, ning see ei piira selliste teenuste suhtes liidu või liikmesriigi tasandil liidu või siseriikliku õiguse kohaselt võetud meetmeid, mille eesmärk on edendada kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ning tagada meedia mitmekesisuse kaitse. Telesaadete sisu on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/13/EL [34. Audiovisuaalpoliitika ja sisu reguleerimise] eesmärk on saavutada sellised üldist huvi pakkuvad eesmärgid nagu sõnavabadus, meediakanalite paljusus, erapooletus, kultuuriline ja keeleline mitmekülgsus, sotsiaalne kaasamine, tarbijakaitse ja alaealiste kaitse. Elektroonilise side ja sisu reguleerimise lahusus ei mõjuta nendevaheliste seoste arvessevõtmist eelkõige selleks, et tagada meediakanalite paljusus, kultuuriline mitmekülgsus ja tarbijakaitse. Pädevad asutused peaksid oma pädevuse piires aitama tagada selle eesmärgi edendamisele suunatud poliitikate rakendamise.

(7) Käesolev määrus ei mõjuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/53/EL kohaldamist raadioseadmete suhtes,35 kuid hõlmab autoraadioid ja tarbijatele mõeldud raadiovastuvõtjaid ning tarbijatele mõeldud digitaaltelevisiooniseadmeid. Selleks et tagada otspunktkoostalitlusvõime kaitsemeetmed, on vaja reguleerida direktiivis 2014/53/EL määratletud raadioseadmete ja digitelevisioonis kasutatavate tarbijaseadmete teatavaid aspekte, et hõlbustada puuetega lõppkasutajate juurdepääsu. On oluline, et riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused julgustaksid võrguoperaatoreid ja seadmete tootjaid tegema koostööd, et hõlbustada puuetega lõppkasutajate juurdepääsu elektroonilise side teenustele. Selleks et tagada kooskõlastatud lähenemisviis seoses raadiolõppseadmetele lubade andmise korraga, tuleks reguleerida ka raadiospektri mitteainukasutust selliste raadiolõppseadmete omakasutuseks.

(8) Nõudmised elektroonilise side võrkude suutlikkusele kasvavad pidevalt. Kui varem keskenduti peamiselt üldiselt ja igale kasutajale kättesaadava ribalaiuse suurendamisele, siis muud parameetrid, nagu alla- ja üleslüli andmeedastuskiirused, latentsusaeg,

32
33
34
35

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37, ELi: http://data.europa.eu/eli/dir/2002/58/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsus nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm (ELT L 081, 21.3.2012, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243 (2)/oj), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiviga (EL) 2018/1972 (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).

COM(2024) 81 final.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/53/EL raadioseadmete turul kättesaadavaks tegemist käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/5/EÜ (ELT L 153, 22.5.2014, lk 62). ELi: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/53/oj).

kättesaadavus ja usaldusväärsus, muutuvad üha olulisemaks. Praegune vastus sellele nõudlusele on tuua kiudoptika lõppkasutajale lähemale ning tulevased gigabitivõrgud vajavad jõudlusparameetreid, mis on samaväärsed nendega, mida kiudoptilistel elementidel põhinev võrk suudab pakkuda vähemalt kuni võrgu lõpp-punktini. Traadita ühenduse puhul vastab see võrgu jõudlusele, mis on sarnane sellega, mida on võimalik saavutada kiudoptilise kaabli paigaldamisega tugijaamani, mida peetakse võrgu lõpp-punktiks. Sellised gigabitivõrgud, nii püsi- kui ka mobiilsidevõrgud, suudavad pakkuda üles- ja allalülis andmeedastuskiirust vähemalt ühe gigabiti sekundis, samuti muid täiustatud jõudlusparameetreid, nagu lühike latentsusaeg ja suur stabiilsus. Mõiste „gigabitivõrk“ asendab mõiste „väga suure läbilaskevõimega võrk“ ajakohastatud jõudlusnäitajatega, mis vastavad tehnoloogia ja turu arengule. Sellest tulenevalt käsitatakse käesoleva määruse alusel kõiki viiteid direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punktis 2 määratletud väga suure läbilaskevõimega võrgule käesolevas määruses määratletud gigabitivõrguna.

(9) Teatavad käesoleva määruse kohased elektroonilise side teenused võivad samuti kuuluda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535 artiklis 1 sätestatud infoühiskonna teenuse määratluse alla36. Kõnealuse direktiivi infoühiskonna teenuseid reguleerivaid sätteid kohaldatakse nende elektroonilise side teenuste suhtes niivõrd, kuivõrd käesolev määrus või muud liidu õigusaktid ei sisalda elektroonilise side teenuste suhtes kohaldatavaid konkreetsemaid sätteid. Käesolev määrus hõlmab siiski selliseid elektroonilise side teenuseid nagu kõneside, sõnumiteenused ja e-posti teenused. Sama ettevõtja, näiteks internetiteenuse osutaja, võib pakkuda nii elektroonilise side teenust, nagu juurdepääs internetile, kui ka käesoleva määrusega hõlmamata teenuseid, nagu veebipõhise, mitte sidega seotud sisu pakkumine.

(10) Sama ettevõtja, näiteks kaabellevivõrgu operaator, võib pakkuda nii elektroonilise side teenust, nagu televisioonisignaalide edastamine, kui ka teenuseid, mida käesolev määrus ei hõlma, nagu heli- või teleringhäälingu sisuteenuste pakkumise turustamine, ning seetõttu võib sellisele ettevõtjale kehtestada täiendavaid kohustusi seoses tema tegevusega sisu pakkuja või levitajana kooskõlas muude kui käesoleva määruse sätetega, ilma et see piiraks käesoleva määruse lisas sätestatud tingimuste kohaldamist.

(11) Selleks et teenus kuuluks elektroonilise side teenuse määratluse alla, tuleb seda tavaliselt osutada tasu eest. Tunnistades täielikult, et isikuandmete kaitse on põhiõigus ja seetõttu ei saa isikuandmeid käsitada kaubana, tuleks juurdepääsu isikuandmetele, nende kasutamist või muul viisil

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning teabeeeskirjadest teatamise kord Ühiskond teenused (ELT L 241, 17.9.2015, P. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj).

töötlemist elektroonilise side teenuste osutamise kontekstis käsitada samal viisil kui tasu, kui teenuse osutaja taotleb ja lõppkasutaja esitab teadlikult isikuandmeid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 tähenduses37 otse või kaudselt teenuse osutajale. See hõlmab olukordi, kus lõppkasutaja võimaldab teabele juurdepääsu ilma seda aktiivselt esitamata, näiteks isikuandmed, sealhulgas IP-aadress, või muu automaatselt genereeritav teave, näiteks küpsise või sarnase tehnoloogia abil kogutud ja edastatud teave. Isikuandmete töötlemine peaks igal juhul olema kooskõlas liidu andmekaitseõigusega. Kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu (edaspidi „Euroopa Kohus“) praktikaga ELi toimimise lepingu artikli 57 kohta on38 tasu aluslepingu tähenduses olemas ka siis, kui teenuseosutajale maksab kolmas isik, mitte teenuse saaja. Tasu mõiste peaks seega hõlmama ka olukordi, kus lõppkasutaja puutub kokku reklaamiga.

(12) Isikutevahelise side teenused on teenused, mis võimaldavad isikutevahelist interaktiivset teabevahetust ja mille hulka kuuluvad sellised teenused nagu tavapärane häälkõne kahe isiku vahel, aga ka igat liiki e-kirjad, sõnumiteenused ja grupivestlused. Isikutevahelise side teenused hõlmavad sidepidamist lõpliku, st tõenäoliselt mitte piiramatu arvu füüsiliste isikute vahel, kelle arvu määrab side algataja. Sidepidamine juriidiliste isikutega peaks olema määratlusega hõlmatud, kui füüsilised isikud tegutsevad juriidiliste isikute eest või osalevad sidepidamises vähemalt ühe poolena. Interaktiivne side tähendab, et teenus võimaldab teabe vastuvõtjal reageerida. Teenuseid, mis neile nõuetele ei vasta, näiteks lineaarne ringhääling, tellitavad videod, veebisaidid, suhtlusvõrgustikud, blogid või masinatevaheline teabevahetus, ei tohiks pidada isikutevahelise side teenusteks. Erandlike asjaolude korral ei tohiks teenust pidada isikutevahelise side teenuseks, kui isikutevahelise ja interaktiivse sidepidamise vahend on mõne muu teenuse väheoluline ja selgelt täiendav võimalus ja objektiivsetel tehnilistel põhjustel ei saa seda kasutada ilma põhiteenuseta, ning selle integreerimine ei ole võimalus hoida kõrvale elektroonilise side teenuseid reguleerivate normide kohaldamisest. Määratlusest tehtava erandi elementidena tuleks mõisteid „alaealine“ ja „puhtalt kõrvaline“ tõlgendada kitsalt ja objektiivse lõppkasutaja seisukohast. Isikutevahelise side pidamise võimalust võiks käsitada väheolulisena, kui selle objektiivne kasu lõppkasutaja jaoks on väga väike ja kui tegelikult kasutavad lõppkasutajad seda väga harva. Isikutevahelise side teenuse määratluse alt välja jääva võimaluse näiteks võiks olla veebimängude suhtluskanal, mis sõltub teenuse sidevõimaluste omadustest.

(13) Riigi või rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluvaid numbreid kasutavad isikutevahelise side teenused võimaldavad luua ühenduse avalikult eraldatud numeratsiooniressurssidega. Need numbripõhised isikutevahelise side teenused hõlmavad nii teenuseid, millele määratakse lõppkasutajate numbrid läbivühenduvuse tagamiseks, kui ka teenuseid, mis võimaldavad lõppkasutajatel jõuda isikuteni, kellele sellised numbrid on määratud. Pelgalt numbri kasutamist tunnusena ei tohiks pidada samaväärseks sellega, kui numbrit kasutatakse avalikult eraldatud numbritega ühenduse loomiseks, ning seega ei tohiks seda pidada iseenesest piisavaks, et pidada teenust numbripõhise isikutevahelise side teenuseks. Numbrivaba isikutevahelise side teenuste suhtes tuleks kohustusi kehtestada üksnes siis, kui avalik huvi nõuab konkreetsete regulatiivsete kohustuste kohaldamist isikutevahelise side teenuste kõigi liikide suhtes olenemata sellest, kas teenuse pakkumiseks kasutatakse numbreid või ei. Numbripõhiste

[37] [38]

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

Euroopa Kohtu 26. aprilli 1988. aasta otsus kohtuasjas C-352/85: Bond van Adverteerders ja teised vs. Madalmaade riik, ECLI:EU:C:1988:196.

isikutevahelise side teenuste teistsugune kohtlemine on põhjendatud, sest sellised teenused on avalikult tagatud koostalitlusvõimelise ökosüsteemi osa ja saavad sellest ka kasu.

(14) Võrgu lõpp-punkt moodustab reguleerimisotstarbelise piiri, mis eraldab elektroonilise side võrke ja teenuseid reguleerivat raamistikku telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmeid reguleerivast raamistikust. Võrgu lõpp-punkti asukoha kindlaksmääramine on riigi reguleeriva asutuse ülesanne.

(15) Vastastikuse sidumise all tuleks mõista peamiselt võrkudevahelist tehnilist sidumist, olenemata sellest, kas sellised võrgud on üldkasutatavad elektroonilise side võrgud või eravõrgud, sealhulgas need, mida omavad või käitavad sisu- ja rakenduste pakkujad, sealhulgas sisuedastustaristud. Tehnoloogia ja kaubanduse areng on toonud kaasa vahemälude, sisuedastussõlmede ja muude selliste tehnikate laialdasema kasutuselevõtu, mis tõhustavad andmeliiklust ja optimeerivad jõudlust algusest lõpuni, mille tulemuseks on tihedam tehniline koostöö ning avalike ja eravõrkude tihedam omavaheline ühendamine.

(16) Samuti tuleks ajakohastada uue õigusraamistiku eesmärke, et võtta arvesse sektori probleeme ja tagada selle suutlikkus kohaneda tulevaste arengutega. Seoses elektroonilise side võrkude tehnoloogilise ümberkujundamisega digivõrkudeks, mis integreerivad pilvandmetöötlusel ja tehisintellektil põhinevaid lahendusi, laieneb ühenduvuse ökosüsteem. Seepärast peaks käesolev määrus toetama sektori konkurentsivõimet ja suutlikkust selle ümberkujundamisega toime tulla. See peaks edendama innovatsiooni ja tõhusat koostööd laiendatud ühenduvuse ökosüsteemi paljude osalejate vahel.

(17) Sektori konkurentsivõime ja vastupidavuse suurendamiseks peaks käesolev määrus hõlbustama elektroonilise side ühtse turu arengut, kehtestades lihtsustatud ja veelgi ühtlustatud meetmed, hõlbustades kasvu liidus ning toetades ja stimuleerides innovatsiooni ja investeeringuid nüüdisaegsetesse, vastupidavatesse ja kestlikesse võrkudesse ja teenustesse. See peaks hõlmama elektroonilise side võrkude ja teenuste, sealhulgas üleeuroopaliste satelliitsideteenuste piiriülese pakkumise hõlbustamist ning üleeuroopaliste digitaalvõrkude arendamist.

(18) Liidu digitaristu ja -teenuste vastupanuvõime tugevdamine on äärmiselt oluline, et suurendada valmisolekut loodusõnnetusteks, inimtegevusest tingitud ohtudeks ja kriisideks ning häireteks võrkudes ja raadiosignaalides. Selleks peaks käesolev määrus tugevdama liidu strateegilist autonoomiat, tagades vastupidava digitaristu ja -teenused ning valmisoleku ettenägematuteks olukordadeks, nagu füüsilised, küber- ja hübriidrünnakud ning loodusõnnetused, tehes kättesaadavaks leevendusmeetmed, parandades vastupanuvõimet, eelkõige kriitiliste võrgusegmentide liiasust, mis põhineb maapealsete ja muude võrkude sidusal integreerimisel, ning tagades ühiskonnale kriisidele reageerimiseks vajaliku võrgusuutlikkuse.

(19) Kuna taristu tasandil on endiselt kitsaskohti ja turule sisenemise tõkkeid, sealhulgas kiudoptilisele kaablile ülemineku tagajärjel, on vaja tagada jätkusuutlik konkurents, rakendades turutõrgete kõrvaldamiseks juurdepääsu lihtsustatud õigusraamistikku, et lõppkasutajad saaksid jätkuvalt kasu suuremast valikust kõrgetasemelistest taskukohastest ja kvaliteetsetest teenustest.

(20) Konkurentsi arenedes turgudel on tulevikus vaja vähendada *eelnevaid* sektoripõhiseid eeskirju ja lõppkokkuvõttes tagada, et elektroonilise side suhtes kohaldatakse üksnes konkurentsiõigust. See oli eesmärk alates elektroonilise side võrkude ja teenuste esimese reguleeriva raamistiku vastuvõtmisest 2009. aastal. Praegune raamistik on aga toonud kaasa riikliku killustatuse ja ei ole saavutanud ühtse turu väljakujundamist, mistõttu on

vaja suuremat järjepidevust regulatiivsete eelkohustuste osas. Arvestades, et elektroonilise side turud on viimastel aastatel näidanud tugevat konkurentsidünaamikat, on oluline, et regulatiivseid *eelkohustusi* kehtestataks üksnes juhul, kui asjaomastel turgudel esineb turutõrge, ilma et see piiraks konkurentsiõiguse kohaldamist.

(21) Samuti on vaja pakkuda asjakohaseid stiimuleid investeerimiseks gigabitivõrkudesse (sealhulgas täiustatud 5G, 6G, kiudoptilised kaablid, merealused sidekaablid, tuumikvõrgud), mis toetavad innovatsiooni sisumahukate internetiteenuste valdkonnas ja tugevdavad liidu üldist konkurentsivõimet. Seepärast on väga oluline edendada tõhusaid investeeringuid nende võrkude ja lahenduste arendamisse ning toetada gigabitivõrkude ja elektroonilise side teenuste laialdast kättesaadavust ja kasutuselevõttu, sealhulgas õigeaegse üleminekuga täielikule kiudoptilisele keskkonnale kogu liidus.

(22) Liikmesriikide, riikide reguleerivate ja muude pädevate asutuste ning sidusrühmade jaoks tähendab ühenduvuse eesmärk ühelt poolt eesmärki saavutada teatavas piirkonnas majanduslikult kestlikud suurima läbilaskevõimega võrgud ja teenused ning teiselt poolt püüdlemist territoriaalse ühtekuuluvuse poole, mis tähendab eri piirkondades kättesaadava läbilaskevõime lähenemist.

(23) Selleks et viia elektroonilise side raamistik täielikult kooskõlla liidu eesmärkidega, mis on seotud üleminekuga vähese CO2-heitega majandusele, on vaja edendada kestlikke võrke ja teenuseid, toetades atraktiivseid investeerimistingimusi energiatõhusate ja vähese CO2-heitega võrkude ja lahenduste jaoks. Eelkõige tuleks see eesmärk viia kooskõlla ühenduvuse edendamisega, mis võimaldab energiatõhusust ja CO2-neutraalsust muudes tööstussektorites, ning investeeringutega energiatõhusasse ühenduvustaristusse kooskõlas ajakohastatud taksonoomiaraamistiku ja sellega seotud liidu telekommunikatsioonivõrkude kestlikkust käsitleva tegevusjuhendiga. Samuti on vaja edendada koostööd otspunktteenuste osutamises osalejate vahel seoses andmeliikluse tõhusa haldamisega.

(24) Eesmärkide saavutamiseks peaksid riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused vajaduse korral koordineerima oma tegevust teiste liikmesriikide asutustega ning elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud ametiga (BEREC), raadiospektripoliitika organiga (RSPB) ja digivõrkude ametiga (ODN).

(25) 9. märtsi 2022. aasta Neversi üleskutse järelmeetmena viisid liikmesriigid läbi Euroopa sidetaristute ja -võrkude riskihindamise. Kindlakstehtud riskide maandamiseks esitati selles hinnangus liikmesriikidele, komisjonile ja Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ametile (ENISA) mitu strateegilist ja tehnilist soovitust, mida rakendatakse BERECi toetusel. Muude strateegiliste soovituste hulgas tehakse riskihindamises ettepanek i) hinnata rahvusvaheliste ühenduste vastupidavust, ii) hinnata interneti põhitaristu, näiteks merealuste sidekaablite kriitilist tähtsust, vastupidavust ja liiasust ning iii) tugevdada liidu suutlikkust ja koordineeritud tegevust sidetaristu vastupidavuse tugevdamiseks. Tõhusa valmisoleku saavutamiseks ja vastupanuvõime suurendamiseks tuleks tugevdada koostööd riiklike pädevate asutuste ja liidu tasandi organite vahel, sealhulgas ühiste suuniste ja õigeaegse teabevahetuse kaudu.

(26) Elektroonilise side võrgud ja teenused moodustavad liidu ühiskonna ja majanduse olulise selgroo. Kuigi Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2022/2555 39

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

käsitletakse elutähtsate ja oluliste üksuste ning kriitilise tähtsusega üksuste küberturvalisust ja vastupidavusvõimet, on vaja veelgi suurendada elektroonilise side üldist vastupidavusvõimet, valmisolekut ja järjepidevust liidu tasandil, sealhulgas olukordades, mis hõlmavad piiriüleseid või ulatuslikke looduslikke või inimtegevusest tingitud häireid, kriise või vääramatut jõudu, mis võivad elanikkonda negatiivselt mõjutada. ODNil peaks olema keskne koordineeriv roll seoses elektroonilise side sektori vastupanuvõimega, tuginedes oma eksperditeadmistele, turujärelevalvele ja kogu liitu hõlmavale perspektiivile. Seega peaks ODN vahetama ja koordineerima riikide reguleerivate asutuste, komisjoni ja muude asjaomaste liidu organite ja asutustega, sealhulgas ENISAga, ning asjakohasel juhul rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu NATO, küsimusi, mis on seotud elektroonilise side võrkude ja teenuste liidu tasandi hindamise, seire, analüüsi ja valmisolekuga ning nende suutlikkusega aidata kaasa liidu ühiskonna ja majanduse üldisele vastupanuvõimele, austades samal ajal täielikult ENISA, võrgu- ja infosüsteemide koostöörühma (edaspidi „võrgu- ja infoturbe koostöörühm“) ning Euroopa küberkriisiga tegelevate kontaktasutuste võrgustiku (edaspidi „EU-CyCLONe“) rolli liidu küberturvalisuse ja elanikkonnakaitse raamistikes.

(27) Sellega seoses tuleks ODNile teha ülesandeks tagada elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul sidus ja piiriülene lähenemisviis. Võrgustiku roll peaks direktiivi (EL) 2022/2555 täiendama ega piira selle kohaldamist, keskendudes kogu süsteemi hõlmavale valmisolekule, vahetatavatele taristutele, üleeuroopalise võrgu ja teenuste järjepidevusele ning koordineeritud kriisidele reageerimisele.

(28) Kui liidus tekivad looduslikud või inimtegevusest tingitud häired, kriisid või vääramatu jõud, mis võivad elanikkonda negatiivselt mõjutada, on elektroonilise side võrkude ja teenuste kättesaadavus ja erisuutlikkus üliolulised, kuna need võimaldavad elanikkonnal saada õigeaegset teavet, säilitada sotsiaalset ja majanduslikku suhtlust ning pääseda juurde avalikele ja hädaolukorraga seotud teenustele ning võimaldavad riiklikel ametiasutustel suhelda elanikkonnaga ning korraldada pääste- ja hädaabitegevust. Ilma et see piiraks direktiivi (EL) 2022/2555 kohaldamist, peaksid kõik üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujad, üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad ja muud üldloa korra alusel tegutsevad teenuseosutajad võtma meetmeid, et aidata tagada isikutevahelise side teenuste ja internetiühenduse teenuste kättesaadavus selliste sündmuste korral. Elektroonilise side võrkude pakkujad, keda kasutatakse täielikult või peamiselt üldsusele kättesaadavate elektroonilise side teenuste või infoühiskonna teenuste, näiteks merealuste sidekaablite pakkumiseks, võiksid sellistes kriitilistes olukordades tagada liiasuse. Kui eespool nimetatud ulatuslikud sündmused häirivad kriitiliselt üldkasutatavaid elektroonilise side võrke ja teenuseid, peaksid nad niivõrd, kui see on tehniliselt võimalik ja kui see teenib avalikku huvi, tegema koostööd ja aitama kaasa isikutevahelise side teenuste ja internetiühenduse teenuste kättesaadavusele.

(29) Lõppkasutajatel peaks olema võimalik paluda pädevatelt asutustelt abi hädaolukorra side kaudu ja saada pädevatelt asutustelt teavet viisil, mida nad saavad tajuda ja mõista avalike hoiatuste kaudu ulatuslike sündmuste korral, mis võivad elanikkonda negatiivselt mõjutada, nagu katastroofilised võrgurikked või vääramatu jõud. Samuti peaks olema täielikult kättesaadav elutähtis side, mis võimaldab hädaabiteenistustel ning turvalisuse ja ohutuse eest vastutavatel avaliku sektori asutustel oma ülesandeid täita. Sellest tulenevalt peaksid elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujad võtma erimeetmeid, et tagada katkematu elektrooniline side, sealhulgas internetiliiklus, ulatuses, mis on vajalik hädaolukorra side ja avalike hoiatuste tõhusaks edastamiseks kõigilt mõjutatud lõppkasutajatelt või elanikkonnarühmadelt ja kõigile mõjutatud lõppkasutajatele või elanikkonnarühmadele. Elutähtsat sidet, mida tavaliselt pakutakse riikide ametiasutuste

spetsiaalses võrgus, võib rakendada eriteenusena, mida toetavad uued tehnoloogiad, näiteks võrgu tükeldamine, mis peaks saama kasu võrgu piisavast läbilaskevõimest, et tagada teenuse kvaliteet kriisiolukordades. Kui see on vajalik selliste teenuste kvaliteedi tagamiseks, tuleks esmatähtsaks pidada nendega seotud liiklust ja tagada liiasus kriitilise tähtsusega side jätkuva kättesaadavuse tagamiseks. Riiklikud häirekeskuste süsteemid ja üldsuse hoiatamise süsteemid tuleks kavandada nii, et need oleksid üleliigsed ja vastupidavad ulatuslike sündmuste korral, mis võivad elanikkonda negatiivselt mõjutada.

(30) Enne oluliste muudatuste tegemist hädaabiteenustele juurdepääsu pakkumiseks kasutatavates võrkudes peaksid isikutevahelise side teenuste osutajad ja häirekeskused võtma kõik vajalikud meetmed, sealhulgas lahenduste katsetamine ja valideerimine, et tagada hädaolukorra side ja helistaja asukohta käsitleva teabe jätkuv kättesaadavus ja juurdepääsetavus lõppkasutajate jaoks ning jätkuv võimalus saata lõppkasutajatele avalikke hoiatusi. Elektroonilise side võrgud ja teenuseosutajad peaksid esitama liikmesriigi pädevatele asutustele tegevuskava, milles on märgitud üleminekuprotsess ja mis sisaldab piisavalt teavet, et hinnata ohtu hädaabi sideteenuste kättesaadavusele ja potentsiaalselt mõjutatud lõppkasutajatele. Selline tegevuskava tuleks esitada selleks, et teavitada õigeaegselt praegusele tehnoloogiale tuginevate elektroonilise side teenuste kasutajaid ja võimaldada neil valmistuda uuteks tehnoloogiateks või nendega kohaneda ning vältida elektroonilise side teenuste katkemist seadmetes, mida nad kasutavad.

(31) Osana pikaajalistest vastupanuvõimet suurendavatest meetmetest tuleks vastupidava integreeritud ühenduvuse arendamisel muu hulgas käsitleda valmisolekut võtta kasutusele tipptasemel tehnoloogia, näiteks kujunemisjärgus kvantkommunikatsioonitehnoloogia, et tagada järgmise põlvkonna turvaline side eelkõige elutähtsates võrgusegmentides. Sellega seoses on vaja minna üle postkvantkrüptograafiale. Lisaks võib oluline roll olla kvantkommunikatsioonil, mida toetavad kiudoptilised sidevõrgud. Euroopa kvantsidetaristu (EuroQCI), millest peaks saama liidu uue kosmosepõhise turvalise sidesüsteemi lahutamatu osa (Infrastructure for Resilience, Interconnectivity and Security by Satellite – IRIS ^{2}) võiks olla järgmise põlvkonna turvalise side liikumapanev jõud, millest saavad kasu valitsused ja ettevõtjad kogu liidus. Seega tuleks suurendada tundlike andmete ja elutähtsa taristu turvalisust, tagades õigeaegse ülemineku kvanttehnoloogiajärgsele krüptograafiale, integreerides kvantpõhised süsteemid järk-järgult olemasolevasse sidetaristusse ning arendades liidus vastupidavat kvantkommunikatsiooni ökosüsteemi ja tööstust.

(32) Selleks et tagada elektroonilise side võrkude ja digitaristu tõhus valmisolek ning elektroonilise side teenuste katkematu osutamine, sealhulgas loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud õnnetuste, kriiside või vääramatu jõu korral, ning tuginedes vastupidavatele riiklikele ja piiriülestele ühendustele, tuleks tugevdada BERECi rolli liidu tasandil valmisoleku ja kriisiohje valdkonnas. Sellega seoses peaks BEREC täiendama liidu tasandi jõupingutusi valmisoleku ja vastupidavuse kõrge taseme tagamiseks, võttes vastu ODNi koostatud aruande „Digitaristute liidu valmisolekukava“ (edaspidi „kava“). Kava peaks koosnema põhjalikust hindamisest, tegevussoovitustest ja kriisiohjetavadest. Need peaksid tagama järjepideva lähenemisviisi vastupanuvõimele kogu liidus, sealhulgas rahastamismehhanismidele, millega tagatakse liiasus ja suurendatakse liidu tasandi valmisolekut kriisideks.

(33) BERECi vorm elektroonilise side võrkude ja teenuste vastupidavust käsitlevate andmete kogumiseks, mis peaks toetama kava koostamist, peaks sisaldama teavet võrgusegmentide võimsuse, arhitektuuri, suutlikkuse ja kasutamise kohta, mida peetakse oluliseks, et tagada teenuste üldine vastupidavus ja järjepidevus liidu tasandil. See peaks eelkõige hõlmama konkreetseid võrgusegmente, nagu rahvusvahelised ühendused,

agregeerimisvõrgud, põhi- ja tuumikvõrgud, merealused sidekaablid, sealhulgas nende kaablite maandumisjaamad, maapealsete võrkudega integreeritud satelliitvõrgud, mis on võimelised pakkuma varuteenust juhul, kui mõni neist võrkudest ei ole kättesaadav, sisulevivõrgud või suuri andmekeskuse rajatisi ühendavad võrgud. Kui käesoleva määruse alusel on vaja vahetada, edastada või muul viisil jagada liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt salastatud teavet, tuleks kohaldada salastatud teabe käitlemise eeskirju. Vajaduse korral peaks olema lubatud jagada paralleelselt salastamata kokkuvõtteid, mis võimaldavad tegevuse koordineerimist.

(34) Lisaks peaks võrgu väljundvõrk aitama liidu tasandil jälgida, analüüsida ja sünteesida teavet elektroonilise side võrkude arhitektuuri, läbilaskevõime, tehnilise suutlikkuse ja vastupidavuse kohta ning toetama koordineerimispüüdlusi, mille eesmärk on tagada elektroonilise side võrkude ja teenuste kättesaadavus ja suurem suutlikkus looduslike või inimtegevusest tingitud häirete, kriiside või vääramatu jõu korral, järgides samal ajal täielikult riiklikke kriisidele reageerimise koordineerimisraamistikke. See võiks hõlmata näiteks nende valdkondade kindlakstegemist, kus koondamist on vaja, teavet strateegiliste poliitika- ja investeerimisotsuste tegemiseks, et toetada koondamist, eelkõige üleeuroopaliste digivõrkude ja nendega seotud tulevaste rahastamisprogrammide puhul, nagu on kavandatud mitmeaastase finantsraamistiku raames Euroopa Konkurentsivõime Fondi digikomponendi osana. ODNi koostatud BERECi põhjalik hindamine peaks andma ka ülevaate võrgu reservvõimsusest ning olemasolevatest ja esilekerkivatest liikluse prioriseerimise mehhanismidest, sealhulgas võrgu tükeldamisest ning muudest võrgu haldamise ja optimeerimise lahendustest, mis kaitsevad ja turvavad sidet. Sellistel mehhanismidel on oluline roll oluliste sidevõrkude ja -teenuste järjepidevuse tagamisel suurenenud nõudluse, võrgu ülekoormuse või muude sidehäirete korral, mis võivad tekkida kriiside ajal.

(35) Eelkõige on täiustatud võrguvõimalustel põhinevatel eriteenustel, nagu võrgu tükeldamine, üha olulisem roll rangemate turva- ja töökindluse nõuetega ning lühikese latentsusajaga kasutusjuhtumite toetamisel. See hõlmab selliseid rakendusi nagu mehitamata õhusõidukite süsteemide, sealhulgas droonide käitamine, mis nõuavad ohutu ja turvalise toimimise tagamiseks kindlal tasemel toimivust, vastupidavust ja eraldatust muust liiklusest. Selliste eriteenuste kättesaadavus võib võimaldada avaliku sektori asutustel ja eraettevõtjatel võtta tulemuslikumalt kasutusele turvalisuse ja ohutusega seotud kriitilise tähtsusega rakendusi, edendades samal ajal innovatsiooni ja võrguressursside tõhusat kasutamist kooskõlas liidu eesmärkidega, mis on seotud turvalisuse, tehnoloogilise juhtpositsiooni ja täiustatud digiteenuste arendamisega. Elektroonilise side võrke tuleks võimendada, et tõhustada droonide ja muude lendavate varade avastamist, olenemata sellest, kas need on võrguga ühendatud või mitte. Eelkõige tuleks järk-järgult välja arendada ja ulatuslikult kasutusele võtta rakuseire kui tsiviil- ja sõjaliste rakenduste kattuv ja täiendav tuvastamissüsteem, mis hõlmab õhus levivate ohtude avastamist, jälgimist ja jälitamist ning häirete avastamist.

(36) Liidu vastupanuvõime sõltub üha enam tulevikukindlast ühenduvusest ja väiksemast strateegilisest sõltuvusest. See nõuab tulevikku suunatud lähenemisviisi, mis tugevdab maapealsete ja muude (satelliit)võrkude suutlikkust omavahel ühendada ja sujuvalt toimida, sealhulgas kriisiolukordades. Vastupidavust saab suurendada integreeritud kihilise võrguarhitektuuri abil, mis ühendab maapealsed võrgud muude võrkudega, mida toetavad virtualiseerimine, liiasus ja automatiseeritud võrguhaldus. Selline integreerimine võib säilitada olulise side, kui maapealne taristu on kahjustatud või ülekoormatud, ning tugevdada teenuse üldist järjepidevust. Sellega seoses peaks ODN osalema turujärelevalves ja tehnoloogia arengus, tegema kindlaks koostalitlusvõime ja kasutuselevõtu kitsaskohad (sealhulgas maapealsete ja NTN-süsteemide ning

kujunemisjärgus tehnoloogiate vahel) ning andma soovitusi, et toetada sidusat liidu tasandi lähenemisviisi vastupanuvõimelisele ühenduvusele.

(37) Vajaduse korral peaks ODNil olema võimalik koostöös asjaomaste asutuste ja pädevate asutustega analüüsida ohumaastikku, millega liidu elektroonilise side võrgud ja teenused üha enam kokku puutuvad. See hõlmab muu hulgas raadiospektri kahjulike häirete juhtumeid. Sellised intsidendid on suurenenud viimastel aastatel suurenenud geopoliitiliste pingete kontekstis ning võivad mõjutada teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti, millel on sageli piiriülene mõju. Sellega seoses peaks ODN selliseid suundumusi analüüsima ja toetama pädevaid asutusi, andes tegevussoovitusi. See roll peaks täiendama liikmesriikide kohustusi ja aitama kaasa koordineeritud reageerimisele liidu tasandil.

(38) Selleks et täiendada järjepidevat ja koordineeritud regulatiivset reageerimist liidu tasandil, et suurendada kriisiks valmisolekut, peaks BEREC võtma vastu kriisiohjetavad, milles sätestatakse ühised menetlused ja koordineerimiskord riikide reguleerivate ja muude pädevate asutuste jaoks, sealhulgas kriisiohje ja elanikkonnakaitse puhul looduslike või inimtegevusest tingitud häirete, kriiside või vääramatu jõu korral.

Need tavad tuleks viia kooskõlla olemasolevate liidu ja riiklike kriisiohjeraamistikega ning toetada sidusat tegevust, sealhulgas jagades teavet asjaomaste liidu tasandi kriisidele reageerimise ja elanikkonnakaitse koordineerimissüsteemidega ning küberreageerimismehhanismide kaudu, kui tegemist on küberintsidentidega. Kava peaks hõlmama ka aspekte, mis on seotud olukorrateadlikkusega hädaolukorra sidet, elutähtsat sidet ja avalike hoiatuste edastamist mõjutavatest olulistest häiretest kooskõlas asjakohasest liidu õigusest tulenevate kohustustega.

(39) Direktiivi (EL) 2018/1972 kohaselt võivad liikmesriigid üldkasutatavate elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujate õiguse suhtes kohaldada üksnes üsna paindlikku üldloa korda. Eesmärk on stimuleerida uute võrkude ja teenuste arendamist, võimaldades samal ajal teenuseosutajatel ja tarbijatel saada kasu siseturu mastaabisäästust. Käesoleva määrusega toetatakse seda eesmärki ja säilitatakse vabadus pakkuda liidus üldloa alusel elektroonilise side võrke ja teenuseid.

(40) Praegu kehtiv üldlubade süsteem põhineb ühtlustatud, kuid maksimaalsel tingimuste loetelul, mis jättis liikmesriikidele paindlikkuse otsustada, millised üldloa tingimused nende territooriumil üldloale lisada, kuidas neid riigi tasandil veelgi täpsustada ning võimaluse nõuda teenuseosutajatelt, et nad esitaksid riigi reguleerivale asutusele või muudele pädevatele asutustele teate oma kavatsuse kohta alustada teenuste osutamist. Teatis pidi olema deklaratiivne ning riigi reguleerivalt asutuselt ei nõutud sõnaselget otsust ega haldusakti.

(41) Direktiivi (EL) 2018/1972 hindamine on siiski näidanud, et ühtse ja koordineeritud üldloa puudumine, mis on suures osas välja töötatud ja mida rakendatakse riigi tasandil, ning kohaldatavaid tingimusi ja teatamismenetlusi käsitleva ühtse ja sidusa lähenemisviisi puudumine, hoolimata BERECi ühtlustatud mittekohustuslikust vormist, tõi kaasa õigusliku killustatuse ja suurendas tõkkeid, mis takistavad operaatoritel laieneda ja piiriüleselt tegutseda.

(42) Selleks et lahendada direktiivist (EL) 2018/1972 tulenevad probleemid ja võimaldada teenuseosutajatel elektroonilise side siseturust täit kasu saada, on vaja kehtestada ajakohane üldlubade andmise kord, mida kohaldatakse igat liiki elektroonilise side võrkude suhtes, mis on seotud üldkasutatavate digiteenuste osutamisega, ja mõne erandiga üldkasutatavate elektroonilise side teenuste suhtes.

(43) Elektroonilise side võrkude pakkujate puhul ei tohiks üldloasüsteemi kohaldada teatavat

liiki võrkude suhtes, mille peamine eesmärk ei ole toetada üldkasutatavate elektroonilise side või digiteenuste osutamist. Näideteks on võrgud, mida kasutatakse peamiselt eelnevalt kindlaks määratud kasutajarühmade era-, sise- või suletud sideks, sealhulgas võrgud, mida kasutatakse üksnes sidetaristu rajatiste vahelisteks siseühendusteks, mis ei ole mõeldud peamiselt üldkasutatavate digiteenuste jaoks. Seoses elektroonilise side teenuste osutamisega tuleks numbrivaba isikutevahelise side teenused üldloa kohaldamisalast välja jätta. Erinevalt muudest elektroonilise side võrkude ja teenuste kategooriatest ei saa numbrivaba isikutevahelise side teenused kasutada üldkasutatavaid numeratsiooniressursse ega osale avalikult tagatud koostalitlusvõimelises ökosüsteemis. Seepärast on asjakohane seda liiki teenuste suhtes

üldloa korda mitte kohaldada. Numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutajate suhtes võidakse siiski kohaldada teatavaid käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi.

(44) Üldloa andmise korra puhul tuleks järgida lühemat ja ajakohastatud loetelu täielikult ühtlustatud tingimustest, mida kohaldatakse kõigis liikmesriikides, ning mõningaid muid tingimusi, mis tulenevad muust liidu õigusest või siseriiklikest õigusaktidest, kuid mis ei ole veel täielikult ühtlustatud, näiteks normid, mis käsitlevad õiguskaitse- ja õigusasutuste juurdepääsu andmetele, sealhulgas seaduslikku pealtkuulamist ja andmete säilitamist, ning IKT tarneahela turvanõudeid kooskõlas küberturvalisuse normidega, sealhulgas küberturvalisuse määrusega, millega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/88140.

(45) Lisaks peaksid teenuseosutajad, kellel on vaja üldluba, esitama teatise selle liikmesriigi reguleerivale asutusele, kus nad kavatsevad alustada elektroonilise side võrkude või teenuste pakkumist või kus selliseid võrke või teenuseid juba pakutakse. Samuti peaks neil olema lubatud esitada ühele liikmesriigile ainult üks teade, kui nad kavatsevad pakkuda võrke või teenuseid ühes või mitmes liikmesriigis ühtse passi korra alusel. Satelliitsüsteemide suhtes ei tohiks kohaldada ühtset passi, vaid liidu tasandil erimenetlust.

(46) Teatamisel tuleks kasutada BERECi poolt kättesaadavaks tehtud kohustuslikku vormi. See peaks hõlmama füüsilise või juriidilise isiku avaldust riigi reguleerivale asutusele elektroonilise side võrkude või teenuste pakkumise alustamise kavatsuse kohta ning asjaomase BERECi vormiga täpsustatud piiratud teabe esitamist, sealhulgas isiku-, kontakt- ja äriandmeid, teavet pakutavate võrkude või teenuste kohta ja nende kättesaadavuse geograafilist piirkonda ning tegevuse alustamise hinnangulist kuupäeva.

(47) Riikide reguleerivad asutused ei tohiks kehtestada täiendavaid või eraldi teavitamise nõudeid. Sellega seoses ei tohiks riigi reguleerivad asutused nõuda üldloa osana täiendavaid dokumente, mida BERECi teatise vorm ei sisalda. Teatamisnõuded ja nende ajakohastamine peaksid olema minimaalsed.

(48) Selleks et soodustada piiriüleste võrkude ja teenuste pakkumist, peaks teenuseosutajatel olema lubatud esitada teade ükskõik millises liidu ametlikus keeles või vähemalt inglise keeles.

(49) To contribute to the digitalisation objectives of the Union, all national regulatory authorities should accept notifications online, for example, via an entry point at the website of the relevant authority and, where mandated, through harmonised digital solutions such as business wallets, and should not require providers to use digital certificates limited to the national territory that are not mutually recognised in other Member States and that are not in accordance with the minimum requirements established in Commission Decision 2011/130/EU41 for the cross-border processing of documents signed electronically by competent authorities. Samal põhjusel ei tohiks
40 teenuseosutajatelt nõuda, et neil oleksid riiklikud esindajad, kes suhtlevad riiklike ametiasutustega. Teabe või dokumentide elektroonilisel vahetamisel peaksid avaliku sektori asutused täitma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/903 sätestatud nõudeid [42].

41 (50)Pädevad asutused ei tohiks mingil viisil takistada elektroonilise side võrkude või teenuste

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 526/2013 (küberturvalisuse määrus) (ELT L 151, 7.6.2019, lk 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

Komisjoni otsus 2011/130/EL, 25. veebruar 2011, millega kehtestatakse pädevate asutuste poolt elektrooniliselt allkirjastatud dokumentide piiriülese töötlemise miinimumnõuded vastavalt direktiivile

pakkumist, sealhulgas teate mittetäielikkuse tõttu. Tegevuse alustamise teatega ei tohiks elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujatele kaasneda halduskulusid.

(51) Tõhusa piiriülese koordineerimise toetamiseks peaks ODN pidama kõigi teadete keskandmebaasi. Pädevad asutused peaksid edastama ODNile ainult täielikud teated.

(52) Pärast teavitamist peaksid riikide reguleerivad asutused elektrooniliselt kinnitama pakkujale, et alustatakse võrkude või teenuste pakkumist, kirjeldades tingimusi, õigusi ja kohustusi, mida kohaldatakse liikmesriigis või liikmesriikides, kus pakkuja kavatseb võrke või teenuseid pakkuda. Kui teenuseosutaja on teatanud oma kavatsusest pakkuda võrke või teenuseid ainult ühe liikmesriigi territooriumil, peaks ta täitma ühtlustatud üldloa tingimusi ja mis tahes eripärade puhul selle liikmesriigi jurisdiktsioonis kohaldatavaid tingimusi.

(53) Kinnitus selle kohta, et teenuseosutajad võivad tegevust alustada, peaks sisaldama teavet üldloa alusel tegutsevate ettevõtjate õiguste ja kohustuste kohta. Teenuseosutajad võivad sellist kinnitust vajada, näiteks raadiospektri või numeratsiooniressursside kasutusõiguste taotlemiseks, juurdepääsu või vastastikuse sidumise saamiseks ja seadmete paigaldamise õiguste, sealhulgas trasside rajamise õiguste saamiseks, eelkõige selleks, et hõlbustada läbirääkimisi teiste piirkondlike või kohalike valitsustasanditega või teiste liikmesriikide teenuseosutajatega. Teenuseosutaja taotluse korral peaks olema võimalik esitada kinnitus ka deklaratsiooni vormis. Selline deklaratsioon ei tohiks iseenesest anda õigusi ning samuti ei tohiks üldloa alusel saadavad õigused ega selliste õiguste kasutamine sõltuda deklaratsioonist. Deklaratsioon peaks olema kinnitus või tõend teistele riiklikele või piirkondlikele asutustele selle kohta, et teenuseosutajal on käesoleva määruse kohane tegevusluba.

(54) Raadiospektri, numeratsiooniressursside või seadmete paigaldamise õiguste andmisel peaksid riikide reguleerivad asutused teavitama ettevõtjaid, kellele nad selliseid õigusi annavad, raadiospektri individuaalsetes kasutusõigustes kasutamise asjakohastest tingimustest või üldloa alusel toimuva tegevuse kinnitamisest.

(55) Liidu õiguse kohaselt elektroonilise side võrke ja elektroonilise side teenuseid pakkuvatele ettevõtjatele märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistamise tõttu kehtestatud erikohustused tuleks kehtestada üldloast tulenevatest üldistest õigustest ja kohustustest eraldi.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 80, 19.3.2014, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/130 (1)/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2024. aasta määrus (EL) 2024/903, millega kehtestatakse meetmed avaliku sektori koostalitlusvõime kõrge taseme tagamiseks kogu liidus (Koostalitleva Euroopa määrus) (ELT L, 2024/903, 22.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/ojhttp://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj).

(56) Selliste elektroonilise side võrkude puhul, mida üldsusele ei pakuta, on asjakohane kehtestada vähem ja vähem ranged kohustused kui need, mis on õigustatud üldsusele pakutavate elektroonilise side võrkude ja teenuste puhul. Neile jäävad siiski muu hulgas siduvaks avaliku huviga seotud kohustused, nagu võrgu vastupidavus, valmisolek, küberturvalisus, seaduslik pealtkuulamine ja andmete säilitamine kooskõlas käesoleva määrusega või muude kohaldatavate liidu või siseriiklike õigusaktidega, mis on kooskõlas liidu õigusega. Kuigi käesoleva määruse alusel üldluba ei nõuta, võib sellised kohustused kehtestada numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatele.

(57) Ühtse passi menetlus peaks hõlbustama elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumist kõigis liikmesriikides. Menetlus peaks lõppema teenusepakkujale antava

kinnitusega, et ta alustab võrkude või teenuste pakkumist. Lisadeklaratsioone peaks olema võimalik väljastada, kuid üksnes teenuseosutaja taotlusel ja järgides BERECi suuniseid üldloa kohta. Näiteks võib teenuseosutaja vajaduse korral ühtse passi kinnituse alusel küsida ODNi kaudu kinnitust, milles kirjeldatakse, millistel asjaoludel on üldloa alusel elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujal õigus taotleda seadmete paigaldamise õigusi, pidada läbirääkimisi vastastikuse sidumise üle ja saada juurdepääs vastastikusele sidumisele, et hõlbustada nende õiguste kasutamist näiteks teistes ametiasutustes või seoses teiste ettevõtjatega. Sellistes deklaratsioonides võiks kirjeldada üksikute ettevõtjate erikohustustega seotud kriteeriume ja korda ning need peaks ODNi kaudu esitama selle liikmesriigi reguleeriv asutus, kus võrke või teenuseid pakutakse, ja teenuseosutaja taotluse korral. BERECi suunistes tuleks täpsustada sellise deklaratsiooni taotlemise võimaluse üksikasjad.

(58) Oluline on tagada ühtse passi korra tõhusus. Seepärast tuleks nõuda, et riikide reguleerivad asutused või liikmesriikide muud pädevad asutused teeksid omavahel koostööd, et toetada BERECit ja ODNi suuniste ja teaberessursside väljatöötamisel ja ajakohastamisel üldloa tingimuste ühtlustatud kohaldamise kohta liikmesriikides. Selleks peaksid liikmesriigid määrama riiklikud ühtsed kontaktpunktid.

(59) Ühtse passi korrast on võimalik täit kasu saada ainult siis, kui üldloa tingimustega seotud riiklikke eripärasid vähendatakse miinimumini. See kehtib ka eeskirjade kohta, mis ei ole DNA osa, näiteks küberturvalisuse või õiguskaitse valdkonnas. BERECi suunistes tuleks seetõttu kindlaks määrata valdkonnad, kus on vaja riiklikke eeskirju või nende rakendamist veelgi ühtlustada. Need elemendid peaksid olema aluseks komisjoni, pädevate liidu asutuste või muude eksperdirühmade järelmeetmetele nende eeskirjadega tegelemisel. Nende tegevuste toetamiseks peaksid määratud riiklikud ühtsed kontaktpunktid tegema tihedat koostööd ODNiga ja üksteisega elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumise suhtes kohaldatavate siseriiklike õigusaktide ja menetlustega seotud üldloatingimuste osas kooskõlas liidu õigusega, eelkõige seoses küberturvalisuse või õiguskaitsega.

(60) Eelkõige peaksid määratud riiklikud ühtsed kontaktpunktid edastama ODNile kõik üksikasjad, mis on seotud ühtlustatud üldloa tingimuste riigisisese rakendamisega nende vastavates liikmesriikides, ning kõik riiklikud menetlused, mis on kehtestatud üldloa tingimuste jõustamiseks. Kui liikmesriigis vastutavad üldloa tingimuste täitmise tagamise eest erinevad asutused, peaksid need riiklikud asutused tegema tihedat koostööd määratud ühtsete kontaktpunktidega.

(61) Määratud riiklikud ühtsed kontaktpunktid peaksid andma vastastikust abi ka üldloa tingimuste täitmise tagamisel kooskõlas BERECi suunistega.

(62) Teavitava liikmesriigi reguleerival asutusel peaks olema õigus määrata karistusi üldloa tingimuste rikkumise eest, tingimusel et riigi reguleeriv asutus, kus võrke või teenuseid pakutakse, ei ole juba määranud karistusi samade tingimuste rikkumise eest. Karistusi tuleks määrata kooskõlas siseriikliku õigusega ning need võivad tõsise rikkumise korral ja vajaduse korral pärast mõjutatud liikmesriikide reguleerivate asutustega konsulteerimist hõlmata võrkude ja teenuste pakkumise õiguse äravõtmist kõigis ühtse passiga hõlmatud liikmesriikides. Tõsise rikkumise võib tuvastada näiteks juhul, kui vaatamata riigi reguleeriva asutuse või muu pädeva asutuse võetud parandusmeetmetele ei ole üks või mitu üldloa tingimust endiselt täidetud. Ainult erandjuhtudel, kui selle liikmesriigi reguleeriv asutus, kus võrke või teenuseid pakutakse, jõuab järeldusele, et loatingimuste rikkumine võib avaldada tema territooriumil negatiivset mõju riigi julgeoleku või avaliku huviga seotud põhjustel, peaks tal olema õigus määrata karistusi oma jurisdiktsiooni piires. Selliseid erakorralisi täitemeetmeid tuleks võtta

kooskõlastatult teavitava liikmesriigi asjaomaste pädevate asutustega.

(63) Numeratsiooniressursside eksterritoriaalse kasutamisega masinatevaheliste teenuste puhul tuleks erandina kohaldada teavitava liikmesriigi asjakohaseid eeskirju.

(64) Ühtsele passile esitatavad nõuded ei tohiks piirata liikmesriikide õigust blokeerida igal üksikjuhul eraldi juurdepääs numbritele või teenustele, kui see on põhjendatud pettuse või väärkasutuse tõttu.

(65) Elektroonilisi sideteenuseid osutavatele ettevõtjatele peaks olema võimalik kehtestada haldustasusid, et rahastada riigi reguleeriva asutuse või muude pädevate asutuste tegevust üldloasüsteemi haldamisel ja kasutusõiguste andmisel. Sellised tasud peaksid piirduma nende tegevuste tegelike halduskulude katmisega ja neid ei tohiks kehtestada väikestele teenuseosutajatele. Selleks tuleks tagada riigi reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste tulude ja kulude läbipaistvus, esitades igal aastal aruande kogutud tasude kogusumma ja tekkinud halduskulude kohta, et ettevõtjad saaksid kontrollida, kas need on tasakaalus.

(66) Haldustasusüsteem ei tohiks moonutada konkurentsi ega luua takistusi turuletulijatele. Üldloasüsteem teeb võimatuks üksikute ettevõtjate halduskulude ja seega ka tasude eristamise, kui tegemist ei ole numeratsiooniressursside või raadiospektri kasutamise ja seadmete paigaldamise õiguste andmisega. Üks näide nende tasude määramise kriteeriumide õiglasest, lihtsast ja läbipaistvast alternatiivist võiks olla käibega seotud jaotuspõhimõte. Kui haldustasud on väga madalad, võib kasutada ka ühtse määraga makse või makse, mille puhul ühtne määr on ühendatud käibeteguriga. Kui üldlubade süsteem laieneb väga väikese turuosaga ettevõtjatele, näiteks kogukonnapõhiste võrkude pakkujatele, või teenuseosutajatele, kelle ärimudel toob väga piiratud tulu isegi siis, kui turu maht on märkimisväärne, peaksid liikmesriigid kehtestama haldustasude kehtestamiseks asjakohase miinimumkünnise.

(67) Muudatusi tuleks käsitada väikeste muudatustena, millega nähakse ette, et õiguste väiksemad muudatused on sellised piirangud, tagasivõtmine või muutmine, mille puhul tuleks eelnevalt konsulteerida nende vastuvõtmise õiguse üle. Praegune raadiospektrit käsitlev õigusraamistik, peamiselt Euroopa elektroonilise side seadustik, raadiospektrit käsitlev otsus (otsus nr 676/2002/EÜ) ja raadiospektripoliitika programm (otsus nr 243/2012/EL), töötati välja teistsuguses geopoliitilises kontekstis. Selles raamistikus ei ole piisavalt käsitletud raadiospektri strateegilist mõõdet. Raadiospekter toetab elutähtsaid teenuseid, nagu elutähtis side, hädaolukorra side, lennujuhtimine, merenavigatsioon, avalik julgeolek ja ohutusvõrgud. Nagu kõik põhitarbeained, võib ka raadiospekter ja juurdepääs sellele muutuda haavatavaks. Lisaks võidakse seda relvana kasutada relvastatud ja majanduskonfliktide kontekstis, näiteks signaalide segamiseks ja võltsimiseks ning olulise sõjalise ja tsiviiltegevuse häirimiseks transpordist panganduseni.

(68) Raadiospekter on liidu ja selle liikmesriikide jaoks strateegiliselt ja geopoliitiliselt äärmiselt oluline. Oluline on võimaldada teabevahetust, edendada majanduskasvu ja sotsiaalset jõukust ning toetada julgeolekut ja elutähtsate teenuste osutamist eri sektorites. Raadiospektrist on saanud liidu strateegilise autonoomia ja julgeoleku võti ning selle koordineeritud haldamine on hädavajalik, et tagada liidu julgeolek, vastupanuvõime ja digitaalne suveräänsus. Samal ajal sõltuvad mitmed liidu poliitikavaldkonnad, näiteks kosmose-, ühenduvus- või transpordipoliitika, asjakohasest juurdepääsust spektrile ja selle haldamisest. Lisaks on raadiospektri tõhus ja kooskõlastatud haldamine väga oluline kvaliteetsete traadita võrkude kasutuselevõtuks, mis on liidu majandusarengu ja konkurentsivõime ning elektroonilise side ühtse turu väljakujundamise eeltingimus. Tänu tehnoloogia arengule, eelkõige satelliitide

võimalusele suhelda kasutajate muutmata mobiilseadmetega, ning maapealsete ja muude võrkude ning telekommunikatsioonivõrkude, serv- ja pilvandmetöötluse vastastikusele lähenemisele, on raadiospektri kui ühise Euroopa ressursi haldamisel potentsiaal maksimeerida selle väärtust liikmesriikide ja liidu jaoks. Seetõttu on vaja raadiospektrit kui ühist ressurssi strateegiliselt tõhusalt hallata ja kasutada.

(69) Uute traadita tehnoloogiate ja rakenduste arengu tõttu kasvab nõudlus raadiospektri järele mitte ainult elektroonilise side valdkonnas, näiteks kodanikele ja ettevõtjatele asukohast sõltumatu gigabitiühenduse pakkumisel, vaid ka muudes raadiospektrist sõltuvates sektorites, nagu transport, tootmine, kosmos ja energeetika. Kasvava nõudluse rahuldamiseks on raadiospektri tõhusa kasutamise tagamiseks oluline asjakohane sektoriülene lähenemisviis raadiospektri haldamisele.

(70) Raadiospektrit tuleks hallata nii, et tagatud oleks kahjulike raadiohäirete vältimine. Seepärast tuleks nõuetekohaselt määratleda kahjulike ja häirivate mõjutuste põhimõiste, tagamaks, et reguleeriv sekkumine piirdub ulatusega, mis on vajalik selliste häirete vältimiseks. Kahjulike raadiohäirete eest kaitsmise täiustatud meetodeid ja muid raadiospektri haldamise meetodeid tuleks kohaldada, et vältida nii palju kui võimalik mittesekkumise ja mittekaitsmise põhimõtte kohaldamist, st ITU raadioeeskirjades sätestatud kohustust teisesel alusel töötavatele

jaamadele mitte tekitada kahjulikke raadiohäireid esmastele teenustele ning põhimõtet, et nad ei saa nõuda kaitset lubatud esmaste teenuste põhjustatud häirete eest.

(71) Riigipiiridel on raadiospektri optimaalse kasutuse kindlaksmääramisel üha väiksem tähtsus. Liikmesriikide poliitika põhjendamatu killustumine toob raadiospektri kasutajatele kaasa suuremad kulud ja kaotatud turuvõimalused ning aeglustab innovatsiooni, mis kahjustab siseturu nõuetekohast toimimist ning tarbijaid ja majandust tervikuna. Strateegiline planeerimine, koordineerimine ja vajaduse korral ühtlustamine liidu tasandil võib aidata tagada, et raadiospektri kasutajad saavad siseturust täit kasu ja et liidu huve saab ülemaailmsel tasandil tõhusalt kaitsta.

(72) Raadiospektripoliitikaga seotud tegevused liidus ei tohiks piirata liidu või riikide tasandil liidu õigusega kooskõlas üldist huvi pakkuvate eesmärkide täitmiseks võetavaid meetmeid, eelkõige seoses valitsussektori ja kaitsevaldkonna üldkasutatavate võrkudega ning infosisu reguleerimise ja audiovisuaal- ja meediapoliitikaga, ega liikmesriikide õigust korraldada ja kasutada raadiospektrit avaliku korra, julgeoleku ja riigikaitse jaoks.

(73) Raadiospektri haldamise eeskirjad peaksid olema kooskõlas raadiospektri haldamisega tegelevate rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonide, näiteks Rahvusvahelise Telekommunikatsiooniliidu (ITU) ning Euroopa Postside- ja Telekommunikatsiooniadministratsioonide Konverentsi (CEPT) tööga, et tagada raadiospektri kasutamise tõhus haldamine ja ühtlustamine kogu liidus ning liikmesriikide ja teiste ITU liikmete vahel.

(74) Ülimalt tähtis on tagada, et kodanikud ei puutuks kokku elektromagnetväljadega, mille tugevus on rahvatervise seisukohast kahjulik. Riikide pädevad asutused peaksid selle probleemi lahendamiseks püüdlema järjepidevuse poole kogu liidus, võttes eelkõige arvesse nõukogu soovituses 1999/519/EÜ võetud ettevaatusprintsiipi,42 et teha tööd ühtsemate kasutuselevõtutingimuste tagamiseks. Riiklikud pädevad asutused peaksid vajaduse korral kohaldama direktiivis (EL) 2015/1535 sätestatud menetlust, et tagada läbipaistvus ka sidusrühmadele ning võimaldada teistel liikmesriikidel ja komisjonil reageerida.

(75) Raadiospekter on piiratud üldkasutatav ressurss, millel on oluline avalik ja turuväärtus. See on oluline sisend igat liiki traadita võrkude ja teenuste, sealhulgas raadiopõhiste elektroonilise side võrkude ja teenuste jaoks. Seepärast peaksid riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused seda tõhusalt jaotama ja määrama kooskõlas nende tegevust reguleerivate ühtlustatud eesmärkide ja põhimõtetega ning objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumidega, võttes arvesse raadiospektri kasutamisega seotud demokraatlikke, sotsiaalseid, keelelisi ja kultuurilisi huve. Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 676/2002/EÜ on43 kehtestatud raadiospektri ühtlustamise raamistik.

(76) Liikmesriikide ja nende pädevate asutuste vahelise koordineerimise puudumine raadiospektri kasutamise korraldamisel nende territooriumil võib, kui seda ei lahendata
43 liikmesriikide kahepoolsete läbirääkimiste kaudu, tekitada ulatuslikke häireprobleeme, mis mõjutavad tõsiselt digitaalse ühtse turu arengut. Liikmesriigid ja nende pädevad asutused peaksid võtma kõik vajalikud meetmed, et vältida piiriüleseid ja kahjulikke
44 raadiohäireid nende vahel. Komisjoni otsusega 2002/622/EÜ [45] loodud

---

1999/519/EÜ: nõukogu soovitus 1999/519/EÜ, 12. juuli 1999, üldsuse kokkupuute piiramise kohta elektromagnetväljadega (0 Hz kuni 300 GHz) (EÜT L 199, 30.7.1999, lk 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/1999/519/oj).59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/1999/519/oj)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 676/2002/EÜ, 7. märts 2002, Euroopa Ühenduse raadiospektripoliitika reguleeriva raamistiku kohta (raadiospekter)

Otsus) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/1999/519/oj).

raadiospektripoliitika töörühm on toetanud vajalikku piiriülest koordineerimist ja olnud liikmesriikidevaheliste piiriüleste küsimuste lahendamise foorum. Raadiospektripoliitika töörühma abi ei ole siiski olnud piisav küsimustes, mis on seotud piiriülese koordineerimisega kolmandate riikidega üldiselt või liikmesriikide vahel seoses ühtlustamata raadiospektriga (nt FM-sagedused), kuna raadiospektripoliitika töörühmal ei ole lihtsalt olnud piisavat õiguslikku alust ega vahendeid tegutsemiseks. Piiriülene koordineerimine peaks jätkuma, kuid seda tuleks laiendada ühtlustamata raadiospektrile, näiteks raadioringhäälingus kasutatavatele FM-sagedustele, kuna sellisel raadiospektril võib olla liidu kodanike jaoks ka suur majanduslik, kultuuriline ja sotsiaalne väärtus. Lisaks tuleks igale raadiospektri kasutamise õiguse omajale anda võimalus algatada häire lahendamise abiprotsess, kui teda mõjutavad otseselt kahjulikud häired tema raadiospektri seaduslikus kasutamises.

(77) Liikmesriikidevahelised rasked kahjuliku sekkumise juhtumid, mida ei ole võimalik lahendada otseste läbirääkimiste teel, olenemata RSPB toetusest, võivad nõuda komisjoni poolt vastu võetud siduvate lahenduste kehtestamist, tuginedes RSPB pakutud lahendusele, et juhtum lõplikult lahendada või jõustada liidu õiguse alusel koordineeritud lahendus. Sellist mehhanismi tuleks kohaldada kindlate tähtaegade jooksul, millega tagatakse, et ei esine põhjendamatut viivitust, ning see peaks pakkuma asjakohaseid lahendusi, sealhulgas kahjulike ja häirivate mõjutuste olukorra põhjustanud õiguste ja kahju hüvitamise õiguse äravõtmist.

(78) Piiriülene sekkumine kolmandatest riikidest on muutunud üha murettekitavamaks probleemiks liidu piiridel ja ohuks mitte ainult võrkudele endile, vaid ka liidu julgeolekule. Näiteks sekkumisel ülemaailmsesse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) relvakonfliktipiirkondade lähedal, näiteks liidu idapiiril, on tõsised tagajärjed transpordi-, elutähtsale taristule, elektroonilisele sidele ja finantssektorile, sest tänapäevane taristu sõltub täpsete positsioneerimis-, navigatsiooni- ja ajamääramisandmete saamisel suurel määral sellest süsteemist. Sellistel juhtudel ei piisa ITU jõupingutustele tuginemisest. Liidu õiguses on vaja ette näha solidaarsusmehhanism, et mõjutatud liikmesriike tulemuslikumalt toetada. Selle solidaarsusmehhanismi raames tuleks kõigilt liikmesriikidelt nõuda, et nad tegutseksid koos ja kooskõlas konkreetsete meetmetega, mille liit on koos raadiospektripoliitika nõukoguga kindlaks määranud, ning sekkuksid koos komisjoniga mõjutatud liikmesriikide toetamisse. Rahvusvahelist õigust rikkuvate püsivate ja tõsiste kahjulike häirete korral võib nõukogu kaaluda piiravate meetmete võtmist ELi toimimise lepingu artikli 29 alusel kooskõlas ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärkidega.

(79) Tehnoloogia areng, eelkõige järgmise põlvkonna (nt 6G) raadiotehnoloogiad ja tehisintellekt, parandavad raadiospektri jagamise elujõulisust ja usaldusväärsust

Komisjoni 11. juuni 2019. aasta otsus, millega luuakse raadiospektripoliitika töörühm ja tunnistatakse kehtetuks otsus 2002/622/EÜ (ELT C 196, 12.6.2019, lk 16); komisjoni 26. juuli 2002. aasta otsus 2002/622/EÜ, millega luuakse raadiospektripoliitika töörühm (ELT L 198, 27.7.2002, lk 49, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2002/622/oj).

lai sagedusala, mis annab paljudele kasutajatele juurdepääsu napile ressursile, ennetades samal ajal kahjulikke häireid ja tagades turgu valitsevate teenuste piisava kaitse. Raadiospektri tõhus, tulemuslik ja innovatsioonist lähtuv kasutamine on oluline, et saavutada liidu ühenduvuseesmärgid ja toetada liidu konkurentsivõimet. Nende eesmärkide saavutamiseks on vaja regulatiivset lähenemisviisi, milles käsitatakse raadiospektri jagatud kasutamist süstemaatiliselt raadiospektri kasutamise lubamise normina, tuginedes põhimõttele „kasuta või jaga seda“, samal ajal kui raadiospektri kasutamise ainuõigusi kohaldatakse üksnes juhul, kui see on vajalik ja põhjendatud.

Samal ajal peaks selline poliitika tagama, et raadiospektri ühiskasutus soodustab konkurentsi, mitte ei piira seda.

(80) Riikide pädevad asutused peaksid arvestama, et raadiospekter, mida ei kasutata territooriumil või teatava ajavahemiku jooksul, on jagatav, välja arvatud juhul, kui kasutusõiguse valdaja tõendab, et jagamine ei ole tehniliselt teostatav või et selline jagamine häiriks, halvendaks või piiraks muul viisil raadiospektri kasutamist algse valdaja poolt või et tal on kavas kasutada raadiospektrit viisil, mis ei võimalda jagamist. Selleks et teha kindlaks, kas raadiospektrit kasutatakse, peaksid riikide pädevad asutused võtma arvesse mitut elementi, sealhulgas õiguse omaja kasutuselevõtu kavasid lähitulevikus ja liidu õigusest tulenevaid õiguslikke kohustusi. Jagamise tingimused põhimõtte „kasuta või jaga seda“ alusel, sealhulgas tasu, jagamise kohustuse kestuse kindlaksmääramise viis ja tehnilised tingimused tuleks kasutusõiguse andmisel eelnevalt kindlaks määrata.

(81) Riikide pädevad asutused peaksid edendama raadiospektri ühiskasutust kooskõlas konkurentsiõigusega, määrates iga stsenaariumi jaoks kindlaks kõige sobivama lubade andmise korra ning kehtestades selleks asjakohased ja läbipaistvad eeskirjad ja tingimused. Raadiospektri ühiskasutus võib põhineda üldlubadel või litsentsivabal kasutamisel, mis võimaldab teatavatel ühiskasutuse tingimustel mitmel kasutajal pääseda juurde samale raadiospektrile ja seda kasutada eri geograafilistes piirkondades või eri ajahetkedel. Samuti võib see põhineda individuaalsetel kasutusõigustel selliste kokkulepete alusel nagu litsentsitud jagatud juurdepääs, mille puhul kõik kasutajad (olemasolevad kasutajad ja uued kasutajad) lepivad riiklike pädevate asutuste järelevalve all kokku jagatud juurdepääsu tingimustes, et tagada raadioedastuse minimaalne garanteeritud kvaliteet ja vastavus konkurentsiõigusele. Lubades raadiospektri ühiskasutust eri loarežiimide alusel, ei tohiks pädevad asutused kehtestada ühiskasutusele väga erinevaid kestusi, tagamaks, et spektrile saab anda uue kasutusotstarbe või selle saab uuesti avada konkureerivaks eraldamiseks.

(82) Kuigi spektri ühiskasutus edendab selle tõhusat kasutamist, ei pruugi see olla igas olukorras asjakohane. Riikide pädevatel asutustel peaks olema võimalik piirata spektri ühiskasutust või hoiduda selle kohta ettepaneku tegemisest põhjustel, mis on seotud konkurentsi ja mittediskrimineeriva turulepääsuga, tehnilise või majandusliku teostatavusega, vajadusega kasutada spektrit ainuõiguslikult, et tagada avalik julgeolek, riiklik julgeolek, riigikaitse või oluliste teenuste kaitse, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2022/2557 [46]. See hõlmab vajaduse korral Euroopa jaoks oluliste turvaliste ja elutähtsate sidesüsteemide kasutuselevõttu, mis võib nõuda prognoositavat juurdepääsu spektrile, suuremat vastupanuvõimet ja kindlat toimimist.

[46] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ (ELT L 333, 27.12.2022, lk 164, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

seda ei saa tagada jagatud kasutamise korral. Kõik jagatud kasutamise piiramise või välistamise otsused peaksid olema nõuetekohaselt põhjendatud, proportsionaalsed ja põhinema objektiivsetel kriteeriumidel.

(83) Raadiospektri haldamise ja raadiospektrile juurdepääsu paindlikkus on praegu tagatud tehnoloogia- ja teenuseneutraalsete lubadega, et võimaldada raadiospektri kasutajatel valida parim tehnoloogia, mida rakendada, ning teenused, mida osutatakse raadiospektri sagedusaladel, mis on kooskõlas liidu õigusega asjaomastes riiklikes sageduste jaotamise kavades kuulutatud elektroonilise side teenuste jaoks kättesaadavaks (edaspidi

„tehnoloogianeutraalsuse põhimõte ja teenuseneutraalsuse põhimõte“). Konkreetses sagedusalas kasutatavate tehnoloogiate ja teenuste halduslik kindlaksmääramine peaks põhinema proportsionaalsetel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel ning olema selgelt põhjendatud, kui tegemist on üldist huvi pakkuvate eesmärkidega teenustega, ning see tuleks korrapäraselt läbi vaadata. Kuna selline kindlaksmääramine tooks kaasa erandi tehnoloogia- ja teenuseneutraalsuse reeglist ning vähendaks vabadust valida osutatav teenus või kasutatav tehnoloogia, peaks iga sellise kindlaksmääramise ettepanek olema läbipaistev ja selle suhtes tuleks korraldada avalik konsultatsioon.

(84) Tehnoloogianeutraalsuse põhimõtte piirangud peaksid olema asjakohased ja põhjendatud vajadusega vältida kahjulikke raadiohäireid, näiteks kehtestades kiirgusmaskid ja võimsuse tasemed, tagada rahvatervise kaitse, piirates üldsuse kokkupuudet elektromagnetväljadega, tagada teenuste nõuetekohane toimimine teenuse piisava tehnilise kvaliteedi kaudu, välistamata samas tingimata võimalust kasutada samas raadiospektri sagedusalas rohkem kui üht teenust, tagada raadiospektri nõuetekohane jagamine, eelkõige juhul, kui selle kasutamiseks on vaja üksnes üldluba, tagada raadiospektri tõhus kasutamine või täita üldist huvi pakkuvaid eesmärke kooskõlas liidu õigusega.

(85) Riikide pädevatel asutustel peaks olema lubatud nõuda konkreetse teenuse osutamist konkreetses raadiospektri sagedusalas, et täita selgelt määratletud eesmärke, nagu inimelude kaitse, avalik ohutus ja julgeolek, vajadus edendada sotsiaalset, piirkondlikku ja territoriaalset ühtekuuluvust või vältida raadiospektri ebatõhusat kasutamist. Sellisteks eesmärkideks peaksid muu hulgas olema kultuurilise ja keelelise mitmekülgsuse ning meediakanalite paljususe edendamine, nagu need on liikmesriikide poolt määratletud kooskõlas liidu õigusega. Välja arvatud juhul, kui see on vajalik inimelude ohutuse, avaliku ohutuse ja julgeoleku kaitsmiseks, ei tohiks erandite tulemuseks olla teatavate teenuste ainukasutus, vaid need peaksid andma neile eelisõiguse, nii et samas raadiospektri sagedusalas saaksid võimaluse korral koos eksisteerida ka muud teenused või tehnoloogiad. Liikmesriikide pädevusse kuulub erandite ulatuse ja laadi kindlaksmääramine, arvestades kultuurilise ja keelelise mitmekülgsuse ning meediakanalite paljususe edendamist.

(86) Kui riigi pädevad asutused otsustavad erandkorras piirata elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumise vabadust avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides, peaksid nad selgitama sellise piirangu põhjuseid.

(87) Liidu eri poliitikavaldkonnad, nagu elektrooniline side, teadusuuringud, tehnoloogia areng ja kosmos, transport, energeetika, ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika, audiovisuaal- ja kultuuripoliitika, sõltuvad raadiospektrist. Peaks olema võimalik kehtestada poliitikasuundi ja eesmärke raadiospektri kättesaadavuse ja tõhusa kasutamise kohta, kui see on vajalik siseturu väljakujundamiseks nendes liidu poliitikavaldkondades. Eelkõige peaksid riikide pädevad asutused ja komisjon võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada piisava raadiospektri kättesaadavus kõikjal kättesaadava ja kvaliteetse ühenduvuse pakkumiseks kõigile liidu kodanikele ja ettevõtjatele, sealhulgas reisides või maapiirkondades, äärealadel või avamerel viibides. Nad peaksid tagama raadiospektri kättesaadavuse ja kaitsma raadiospektrit kosmosega seotud liidu programmide rakendamiseks, eelkõige Maa ja kosmose seireks, satelliitnavigatsiooniks ja positsioneerimiseks ning turvaliseks ja vastupidavaks satelliitsideks riiklike kasutajate jaoks, samuti transpordi ja transpordi juhtimissüsteemide ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika meetmete jaoks. Arvestades nende poliitikavaldkondade tähtsust ELi majanduse ja ühiskonna jaoks, peaks nende eesmärk olema ka tagada piisav raadiospekter audiovisuaal- ja sisutootmisteenuste ning teadus- ja uurimistegevuse jaoks.

(88) Kuigi otsusega nr 243/2012/EL loodud mitmeaastases raadiospektripoliitika programmis sätestatud poliitikasuunad ja eesmärgid44 on endiselt asjakohased, on selle meetmed suures osas lõpule viidud või aegunud. Dubleerimise vältimiseks ja järjepidevuse tagamiseks tuleks käesolevas määruses kajastada mitmeaastase raadiospektripoliitika programmi eesmärke ning otsus nr 243/2012/EL tuleks kehtetuks tunnistada.

(89) Raadiospektrile tuginevate konkreetsete praeguste ja tulevaste liidu poliitikameetmete rakendamiseks on oluline teha õigeaegselt kindlaks nende raadiospektriga seotud vajadused. Võttes arvesse, et regulatiivse prognoositavuse suurendamiseks peaksid sellise poliitika väljatöötamise või vastuvõtmise ajal olema teada raadiospektri kättesaadavuse täpsed vajadused ja ajastus, peaks komisjon pärast raadiospektripoliitika nõukoguga konsulteerimist vastu võetavas strateegilises dokumendis täpsustama iga juhtumi puhul asjaomaste konkreetsete sagedusalade ühtlustatud üksikasjad ning nende kättesaadavuse ja kasutamise kooskõlastatud eeskirjad. Pärast iga Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu (ITU) ülemaailmset raadiosidekonverentsi (WRC) tuleks vastu võtta liidu raadiospektristrateegia, et tagada muu hulgas läbipaistvus selles osas, kuidas WRC eri otsused võetakse üle liidu õiguskorda. Raadiospektri strateegia eesmärk on suurendada raadiospektriga seotud tegevuse läbipaistvust liidu tasandil ning parandada prognoositavust eri pädevate asutuste ja turuosaliste jaoks.

(90) Liidu raadiospektristrateegia võiks sisaldada toimivaid raadiospektri tegevuskavasid, milles määratakse kindlaks raadiospektri kättesaadavuse ja lubade andmise konkreetsed vahe-eesmärgid ja tähtajad, mis kehtestatakse komisjoni rakendusaktidega, kui raadiospektri konkreetsed asjaolud ja vajadused on teada. Liidu raadiospektri strateegia ja tegevuskavade vastuvõtmisel peaks komisjon võtma arvesse liidu poliitikaeesmärke, näiteks vajadust kaitsta liidu strateegilist autonoomiat, sealhulgas ühiseid julgeoleku- ja kaitsevajadusi, digikümnendi ühenduvuseesmärke, eelkõige 5G ja täiustatud traadita võrkude puhul, ühtse turu väljakujundamist ning vajadust täita piiriüleste teenuste konkreetseid tehnoloogilisi või kvaliteedinõudeid. Eelkõige tuleks sellises liidu spektristrateegias kindlaks määrata spekter (spektriosad/sagedusribad), mille liikmesriigid peaksid tegema kättesaadavaks ühtlustatud menetluste ja tingimuste alusel, et teenida liidu ühist julgeoleku- ja kaitsepoliitikat. Komisjon peaks arvesse võtma ka seda, et raadiospekter on avalik hüve, millel on oluline sotsiaalne, kultuuriline ja majanduslik väärtus ning mida tuleks kasutada tulemuslikult ja tõhusalt. Liidu raadiospektri strateegia ja tegevuskavad peaksid järgima raadiospektri suhtes kohaldatavaid asjakohaseid rahvusvahelisi lepinguid, sealhulgas kahjulike häirete vältimist, ning edendama tehnoloogia- ja teenuseneutraalsuse ning raadiospektri jagatud kasutamise põhimõtteid kooskõlas konkurentsiõigusega. Liidu raadiospektri strateegia ja tegevuskavade mõju suurendamiseks tuleks raadiospektripoliitika nõukogus kehtestada protsess, mis võimaldab riikide pädevatel asutustel koos komisjoniga jälgida rakendamise edenemist liikmesriikides ning vahetada kogemusi, häid tavasid ja teavet. Lisaks tuleks uurida koostoimet digikümnendi ja Euroopa poolaasta seiremehhanismiga.

(91) Arvestades, kui oluline on ELi konkurentsivõime jaoks järgmise põlvkonna (6G) traadita lairibaside, sealhulgas selle muude kui maapealsete elementide õigeaegne kasutuselevõtt, peaks see olema liidu esimese raadiospektri strateegia ja tegevuskava keskmes. Sellest hoolimata peaks strateegia hõlmama ka muude liidu poliitikavaldkondade raadiospektrivajadusi, kui need tekivad, ning see peaks olema terviklik, et võtta arvesse mitte ainult litsentside kasutamist, vaid ka litsentsimata

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 243/2012/EL, 14. märts 2012, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm (ELT L 81, 21.3.2012, lk 7. ELi: http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243(2)/oj.

kasutamist, näiteks raadio-kohtvõrkude (RLAN) puhul.

(92) Selleks et saada täit kasu otsuse nr 676/2002/EÜ kohasest ühtlustamisest, tuleks ühtlustatud raadiospektri sagedusalade kasutamist lubada õigeaegselt ja sünkroniseeritud viisil kogu liidus. Raadiospektri sagedusala kasutamise lubamisega kaasneb raadiospektri eraldamine üldloa korra või individuaalsete kasutusõiguste alusel, et lubada kasutada raadiospektrit niipea, kui eraldamise protsess on lõpule viidud. Raadiospektri sagedusalade eraldamiseks võib osutuda vajalikuks vabastada sagedusala, mida kasutavad teised kasutajad, ning hüvitada neile kasutajatele spektri migreerimise või ümberjaotamise otsesed kulud vastavalt siseriiklikule õigusele. Ühise tähtaja rakendamist võivad konkreetses liikmesriigis siiski mõjutada lahendamata piiriülese koordineerimisega seotud küsimused, sagedusala olemasolevate kasutajate keerukas tehniline üleminek üldist huvi pakkuvale eesmärgile, riigi julgeoleku ja kaitse tagamine või vääramatu jõud. Igal juhul peaksid pädevad asutused võtma kõik vajalikud meetmed, et viia geograafilise katvuse, ajastuse ja raadiospektri ulatusega seotud viivitused miinimumini. Riikide pädevad asutused peaksid sõltuvalt asjakohastest asjaoludest taotlema liidult õiguslikku, poliitilist ja tehnilist tuge raadiospektri koordineerimise probleemide lahendamiseks naaberriikidega, sealhulgas kandidaatriikide ja ühinevate riikidega.

(93) Arvestades uute traadita tehnoloogiate ja teenuste kiiret arengut, sealhulgas tänapäevaste võimaluste, näiteks tehisintellekti kasutamist, peaks liidu raadiospektri haldamine olema paindlikum ja ennetavam. Sellega seoses on oluline anda novaatoritele ja teistele võimalikele kasutajatele võimalus algatada liidu tasandil ühtlustamisprotsess, kui on tõendatud vajadus muu hulgas võtta kasutusele uusi tehnoloogiaid või kõrvaldada vanad tehnoloogiad, mis muudavad raadiospektri kasutamise ebatõhusaks või kahjustavad tarbijaid. Seetõttu tuleks luua avatud, läbipaistev ja mittediskrimineeriv protsess spektri ühtlustamise taotluste ametlikuks esitamiseks ja läbivaatamiseks komisjoni poolt. Protsess peaks hõlmama avalikku konsultatsiooni, mis aitab komisjonil otsustada, kas alustada uut protsessi ja kui, siis millises ulatuses. Sellest tulenevalt peaks komisjonil olema võimalik koos raadiospektrikomiteega vastavalt otsusele nr 676/2002/EÜ otsustada, kas alustada raadiospektriga seotud poliitika ajakohastamist või arendamist raadiospektripoliitika komisjoni toetusel või alustada ühtlustatud tehniliste ja käitamistingimuste väljatöötamist konkreetse raadiospektri sagedusala kasutamiseks. Taotluste vorm, sisu ja üksikasjalikkus, taotluste menetlemise üksikasjad ja vajaduse korral tähtajad tuleks sätestada suunistes.

(94) Raadiospektri kasutamise üldload võivad mõnel juhul hõlbustada raadiospektri kõige tõhusamat kasutamist ja soodustada innovatsiooni ning soodustavad konkurentsi, samal ajal kui muudel juhtudel võivad raadiospektri individuaalsed kasutusõigused olla teatavate konkreetsete asjaolude korral kõige asjakohasem lubade andmise kord. Individuaalseid kasutusõigusi tuleks kaaluda näiteks olukorras, kus raadiospektri sagedusvahemiku soodsad leviomadused või kavandatav edastusvõimsus tähendab seda, et üldload ei saa käsitleda häirete probleeme, pidades silmas nõutavat teenuse kvaliteeti. Tehnilised meetmed, näiteks lahendused vastuvõtjate vastupidavuse parandamiseks, võivad võimaldada üldlubade kasutamist või raadiospektri ühiskasutust ning võimaluse korral vältida häirete ja kaitse puudumise põhimõtte süstemaatilist kasutamist. Üldlube võib kombineerida individuaalsete kasutusõigustega. See võib olla eriti kasulik sagedusalade puhul, millel puuduvad head leviomadused, näiteks millimeeterlaineribad. Näiteks võib sagedusala eraldada individuaalsete kasutusõiguste alusel linnapiirkondades, samas kui maapiirkondades tehakse see kättesaadavaks üldloa alusel. Selleks et edendada liidus ühtset lähenemisviisi, võib komisjon võtta vastu soovituse, millega määratakse kindlaks kõige sobivam lubade andmise kord raadiospektri

kasutamiseks konkreetses ühtlustatud raadiospektri sagedusalas või selle osades.

(95) Üldiselt on pädevate asutuste otsustada, milline on konkreetses raadiospektri sagedusalas või selle osades kõige sobivam lubade andmise kord. Kui on oht, et lahendused lahknevad, mis võib killustada siseturgu, eelkõige juhul, kui otsuse nr 676/2002/EÜ alusel on kehtestatud raadiospektri sagedusala ühtlustatud tingimused, ja seega aeglustada traadita süsteemide kasutuselevõttu, peaks komisjonil olema õigus teha raadiospektripoliitika nõukogu arvamust arvesse võttes otsus ühiste lahenduste kohta, tunnustades kehtivaid tehnilise ühtlustamise meetmeid. Selliste otsuste eesmärk on pakkuda pädevatele asutustele ühiseid töövahendeid, mida nad peaksid arvesse võtma sagedusala või selle osa suhtes kohaldatava asjakohase ühtse lubade andmise korra kindlaksmääramisel, sõltuvalt sellistest teguritest nagu rahvastikutihedus, sagedusalade leviomadused, erinevused linna- ja maapiirkondade kasutuse vahel, võimalik vajadus kaitsta olemasolevaid teenuseid ja sellest tulenev mõju mastaabisäästule tootmises.

(96) Selleks et hõlbustada kõrgetasemeliste teenuste laiemat arendamist, võimaldada raadiospektri tõhusamat kasutamist ja vähendada traadita võrgu kasutuselevõtu kulusid, peaks üldkasutatavate või mitteavalike võrkude tulevastel kasutajatel olema lubatud taotleda võimalikult suures ulatuses samade loatingimuste kohaldamist liikmesriikides, kus nad oma võrkude jaoks raadiospektrit kasutavad. Komisjon ja pädevad asutused peaksid tegema koostööd omavahel ja raadiospektripoliitika nõukoguga, et töötada välja ühised loa andmise tingimused. Komisjonil peaks olema ka õigus muuta selliste tingimuste kasutamine siduvaks. Loa andmise tingimuste ühtlustamise eesmärk on hõlbustada teenuste piiriülest osutamist ja mastaabisäästu.

(97) Selleks et edendada üleeuroopaliste kvaliteetsete võrkude ja teenuste pakkumist või kasutada ära mastaabisäästu, peaks komisjonil olema õigus anda liidu tasandil luba teatavale osale raadiospektrist. Iga uue põlvkonna mobiilsidevõrkude kasutuselevõtt on eelmisest kallim. Seega ei ole kõigi praegu liidu turul tegutsevate mobiilsideoperaatorite jaoks majanduslikult teostatav ajakohastada oma võrke 6G-võrkudeks. Kui komisjon seda taotleb, peaks raadiospektripoliitika nõukogu hindama oma arvamuses lubade andmise ühiste tingimuste kohta raadiospektri andmise võimalust liidu tasandil ning tegema ettepaneku asjakohase lubade andmise menetluse ja lepingu sõlmimise tingimuste kohta, näiteks hulgimüügimudeli kasutamise kohta. Sama vajadus võib tekkida ka liikuva kosmoseside teenuste jaoks kasutatava raadiospektri mahu suurendamiseks, muutes maapealse raadiospektri kasutusotstarvet. Üleeuroopaliste teenuste osutamise tagamiseks tuleks selline muudetud kasutusotstarbega raadiospekter eraldada ja sellele luba anda ka liidu tasandil. Samade loatingimuste kehtestamine liidu tasandil ning taotluse korral liidu loa andmine ja lepingu sõlmimise ühtlustatud tingimuste kehtestamine liidu tasandil võib hõlbustada kvaliteetsete võrkude ja teenuste, näiteks maapealsete teenuste või 6G-võrkude jaoks eraldatud raadiospektrit kasutavate satelliitsideteenuste kasutuselevõttu ja arendamist.

(98) Selleks et vähendada bürokraatiat ja kiirendada juurdepääsu raadiospektrile, mille loatingimused on ühtlustatud rohkem kui ühes liikmesriigis, peaks olema võimalik kehtestada menetlus, millega hõlbustatakse individuaalsete kasutusõiguste andmist rohkem kui ühe riigi reguleeriva asutuse poolt koordineeritud viisil ja ühes kohas ühtse kontaktpunkti menetluse vormis. Komisjonil peaks olema võimalik soovitada pädevatele asutustele viise, kuidas selliseid taotlusi ühtse kontaktpunkti kaudu käsitleda.

(99) Kui raadiospektri ühtlustatud eraldamine teatud ettevõtjatele on kokku lepitud liidu tasandil, peaksid liikmesriigid riiklikku sageduste jaotamise plaani kuuluva raadiospektri kasutusõiguste andmisel selliseid kokkuleppeid rangelt järgima.

(100) Raadiospektri kasutamise õiguste piisavalt pikk kestus suurendab investeeringute

prognoositavust ning aitab kaasa võrgu kiiremale kasutuselevõtule ja paremate teenustele, samuti stabiilsusele, et toetada raadiospektriga kauplemist ja selle rentimist. Direktiiviga (EL) 2018/1972 kehtestatud traadita lairibaühenduse kasutusõiguste minimaalne kestus ei ole osutunud piisavaks, et meelitada ligi piisavaid investeeringuid, võimaldada mobiilsideettevõtete talitluspidevust ja amortisatsiooni võrreldes muu kommunikatsioonitehnoloogiaga ning soodustada võrkude ning täiustatud ja piiriüleste teenuste ambitsioonikamat kasutuselevõttu.

(101) Investeeringute prognoositavust saab seega paremini saavutada tähtajatute õiguste andmisega, mida riiklikel pädevatel asutustel peaks olema võimalik korrapäraselt läbi vaadata koos usaldusväärsete tühistamisvõimalustega, mida haldavad pädevad asutused, sealhulgas riiklikud konkurentsiasutused. Samal ajal hõlbustab tähtajatu kestus toimiva raadiospektriga kauplemise ja raadiospektri rentimise järelturu arengut. Riski, et kasutusõiguste tähtajatu kestus takistaks turule sisenemist ning vähendaks konkurentsi, teenuste kättesaadavust, kvaliteeti ja investeerimisstiimuleid, tuleks siiski käsitleda tugevate ja usaldusväärsete regulatiivsete kaitsemeetmete abil, mis kaitsevad konkurentsi ja hoiavad ära raadiospektri liigse varumise, näiteks kohustus pakkuda hulgimüügitasandi juurdepääsu või võimaldada raadiospektri jagamist kooskõlas konkurentsiõigusega. Valides asjakohased loa andmise tingimused, nagu „kasuta või osale“ või „kasuta või kaota“ tingimused ja kasutuselevõtu kohustused, ning neid jõustades saavad riikide pädevad asutused tagada, et raadiospektrit ei jäeta kasutamata ega blokeerita ning et see tehakse kättesaadavaks tõhusamatele või uuenduslikumatele konkurentidele. Võttes arvesse tehnilise innovatsiooni tähtsust, peaks riikide pädevatel asutustel olema võimalik näha ette õigused raadiospektri kasutamiseks katseteks, sealhulgas teadusuuringute projektides ja katsetes, mis viiakse läbi ELi programmide raames rahastatavate projektide elutsükli jooksul, kohaldades eripiiranguid ja -tingimusi, sealhulgas kestust, mis on rangelt põhjendatud selliste õiguste eksperimentaalse olemusega.

(102) Kuna pikaajaliste investeeringute kavandamine sõltub kasutusõiguste pikendamise tagatistest samamoodi nagu kasutusõiguste kestusest, peaks pikendamine olema põhimõtteliselt automaatne, välja arvatud juhul, kui selle vastu on mõjuvad põhjused. Riiklikel pädevatel asutustel peaks olema õigus kasutusõigusi mitte pikendada või pikendada lühemaks ajaks või muudetud tingimustel. See peaks olema nii juhul, kui teatavad keeldumise või muutmise tingimused on täidetud kriteeriumide alusel, mida tuleks tõlgendada kitsendavalt, et tagada piisavad tagatised ja prognoositavus. Pikendamisest keeldumine võib põhineda liidu õiguse kohastel avaliku poliitika eesmärkidel ning käesoleva määruse üldeesmärkidel, sealhulgas kaitse- ja julgeolekuvajadustel. Iga pikendamata jätmise otsuse suhtes tuleks kohaldada avatud, mittediskrimineerivat ja läbipaistvat menetlust ning sellest tuleks teatada spektri ühtse turu menetluse kohaselt. Õiguskindluse ja õiguste omajate õiguspäraste ootuste austamise tagamiseks tuleks kaaluda pikendamisest keeldumise võimalust asjakohase ajavahemiku jooksul, mis on vähemalt viis aastat enne asjaomaste õiguste lõppemist.

(103) Pikendamisega peaks kaasnema raadiospektri kasutamise iga-aastaste ja ühekordsete tasude läbivaatamine, tagamaks, et need tasud edendavad jätkuvalt optimaalset kasutamist, võttes muu hulgas arvesse turu ja tehnoloogia arengut. Selline läbivaatamine peaks põhinema kasutusõiguste väärtusel, mis tuleneb viimasest konkurentsil või võrdlustel põhinevast loovutamismenetlusest, mida on kohandatud, et võtta arvesse sellega seotud lisatingimuste, näiteks katvuse või teenuse kvaliteedi nõuete kulusid. Arvesse tuleks võtta ka tulu ühenduse kohta ja üldist koormust, mida õiguste omajad kannavad kõigi oma raadiospektriomandite puhul, et vältida olukorda, kus varasematel enampakkumistel makstud väga kõrged hinnad koormavad õiguste omajaid jätkuvalt

liiga palju ja takistavad neil võrkudesse investeerimast. Õiguskindluse huvides peaksid kõik kehtivate tasude kohandused põhinema samadel põhimõtetel, mida kohaldatakse seoses uute kasutusõiguste andmisega kehtestatud tasude suhtes.

(104) Raadiospektri kasutusõiguste üleandmine võib olla tõhus vahend raadiospektri tõhusa kasutamise suurendamiseks. Paindlikkuse ja tõhususe huvides ning selleks, et turg saaks raadiospektrit hinnata, peaksid riikide pädevad asutused vaikimisi lubama raadiospektri kasutajatel oma raadiospektri kasutamise õigusi kolmandatele isikutele üle anda või rentida lihtsa menetluse kohaselt ning selliste õigustega seotud tingimuste ja konkurentsieeskirjade kohaselt ning vastutavate riikide reguleerivate asutuste järelevalve all. Tingimused, mille alusel õiguse omaja võib individuaalset õigust üle anda või rentida, tuleks kindlaks määrata selle õiguse andmise ajal. Kui otsuse nr 676/2002/EÜ alusel vastu võetud tehnilistest rakendusmeetmetest peetakse kinni, peaksid liikmesriigid kaaluma ka raadiospektri kasutamise õiguste geograafilises või raadiosageduste mõttes osadeks jaotamise taotlusi ja kasutustingimuste läbivaatamise taotlusi. Samal ajal peaks riigi pädeval asutusel olema võimalik keelduda raadiospektri üleandmisest või rentimisest julgeoleku või suveräänsusega seotud põhjustel või muudel avalikel/poliitilistel eesmärkidel, sealhulgas tõhusa konkurentsi edendamiseks või säilitamiseks, või kui puuduvad piisavad tagatised selle kohta, et raadiospektrit kasutatakse vastavalt loatingimustele või kavandatud kasutuseks.

(105) Raadiospektri ühiskasutuse uued kontseptsioonid nõuavad täpseid reaalajas andmeid sageduste kasutamise kohta, et tagada raadiospektri tõhus kasutamine ja häirete vältimine. Konkreetsetele sagedusaladele keskenduv dünaamiline andmebaas peaks aitama tuvastada alakasutatud raadiospektrit ning toetama raadiospektri tõhusamat kasutamist ja jagamist kooskõlas konkurentsiõigusega. Selline dünaamiline inventuur võiks samuti aidata kaasa toimiva raadiospektri tegevuskava väljatöötamisele ja rakendamisele.

(106) Kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga ei tohiks riikide pädevad asutused nõuda seoses võrkude ja elektroonilise side teenuste pakkumisega muid tasusid kui need, mis on sätestatud käesolevas määruses. Kui elektroonilise side pakkumine tugineb avalikele ressurssidele, mille kasutamiseks on vaja eriluba, peaks riikide pädevatel asutustel olema võimalik kehtestada tasusid, et tagada nende ressursside optimaalne kasutamine. Tasud peaksid kajastama kasutusõiguste väärtust, võttes muu hulgas arvesse asjaomase turu majanduslikku ja tehnilist olukorda, ning need tuleks kehtestada viisil, mis tagab raadiospektri tõhusa eraldamise ja kasutamise. Selliseid tasusid peaks olema võimalik kasutada näiteks riiklike reguleerivate asutuste ja muude riiklike pädevate asutuste sellise tegevuse rahastamiseks, mida ei saa katta haldustasudega. Kui konkurentsil või võrdlustel põhineva valikukorra puhul koosnevad tasud raadio spektri kasutamise õiguste eest tervikuna või osaliselt ühekordselt makstavast summast, tuleks maksmiskorraga tagada, et sellised tasud ei põhjustaks tegelikkuses valikut kriteeriumide põhjal, mis ei ole seotud raadio spektri optimaalse kasutamise eesmärgiga.

(107) Raadiospektri tasude taseme arvutamise metoodika on liikmesriigiti väga erinev. See erinevus võib raskendada raadiospektril põhinevate võrkude pakkumist mitmes liikmesriigis. Seepärast peaks komisjon korrapäraselt avaldama võrdlusuuringuid ja vajaduse korral töötama välja muud suunised raadiospektri iga-aastaste tasude arvutamise metoodika kohta, mille riikide pädevad asutused kehtestavad maapealse spektri jaoks. Selline metoodika peaks põhinema raadiospektri tulemusliku ja tõhusa kasutamise, läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtetel seoses nende sihtotstarbega ning võimaldama riiklikel pädevatel asutustel arvutada täpse kohaldatava tasu, mis võiks koosneda kindlaksmääratud aastasest osast (KHz kohta sagedusala kategooria kohta) ja protsendimäärast sageduste kasutamisest tulenevast

aastakäibest. Kui komisjon määrab kindlaks metoodika, on BERECi ja riikide reguleerivate asutuste kogemused sobivate kulumudelite väljatöötamisel hindamatud ja neid tuleks arvesse võtta. Riikide pädevad asutused peaksid tagama, et tasude summa katab igal juhul raadiospektri haldamise kulud.

(108) Mis tahes koormus, mis on ettevõtjatele pandud seoses raadiospektri kasutamise õigustega, võib mõjutada otsuseid selle kohta, kas otsida ja võtta kasutusele raadiospektri ressursse. Seepärast peaksid liikmesriikide pädevad asutused kehtestama baashinnad viisil, mis toob kaasa kõnealuste õiguste tõhusa loovutamise, olenemata kasutatava valikumenetluse liigist. Komisjon võib esitada soovituse baashindade kindlaksmääramise ühise metoodika kohta, võttes arvesse selliseid kriteeriume nagu raadiospektri alternatiivkulu, sagedusala omadused ja kulud, mis on seotud poliitikaeesmärkide edendamiseks kehtestatud loatingimuste täitmisega. Seejuures tuleks arvesse võtta ka asjaomase turu konkurentsiolukorda, sealhulgas ressursside võimalikke alternatiivseid kasutusviise. Põhimõtteliselt ei tohiks riikide pädevad asutused kehtestada baashindu, kui nad kehtestavad katvuse või teenuse kvaliteedi kohustusi, välja arvatud juhul, kui on konkurentsivastase koostöö ja/või mitteolulise osalemise oht, mis pikendab menetlust põhjendamatult jne. Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu rakendusakte, kui soovitus ei ole edukas, et

tagada liidus järjepidevad tulemused ja see seab ohtu kvaliteetsete traadita võrkude laialdase kasutuselevõtu liidus.

(109) Võttes arvesse raadiospektri kõrgeid kulusid, mis on tingitud asjaolust, et enampakkumiste valik põhineb tasude võrdleval maksmisel, tuleks tasude asemel eelistada kulukohustusi. Seepärast peaks olema võimalik asendada tasud taotlejate pakutud kohustustega rakendada meetmeid, mis tooksid otsest kasu võrkude kasutuselevõtule ja traadita side kvaliteedile. Praktikas võib see toimuda ettemaksetena, mis makstakse tagasi, või pangagarantiidena, mis tühistatakse, kui need kohustused on täidetud.

(110) Tehnoloogia- ja teenuseneutraalsuse nõue kasutusõiguste andmisel ning võimalus anda õigusi üle ühelt ettevõtjalt teisele toetavad üldsusele elektroonilise side teenuste pakkumise vabadust ja võimalusi ning hõlbustavad seeläbi ühtlasi üldist huvi pakkuvate eesmärkide saavutamist. Käesolev määrus ei piira seda, kas raadiospekter eraldatakse otse elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujatele või üksustele, kes neid võrke või teenuseid kasutavad. Sellisteks üksusteks võivad olla raadio- või teleringhäälingu sisu pakkujad. Raadiospektri kasutusõigusega seotud tingimuste ja üldloaga seotud asjaomaste tingimuste täitmise eest peaks igal juhul vastutama ettevõtja, kellele on antud raadiospektri kasutusõigus. Teatavad ringhäälinguorganisatsioonidele audiovisuaalmeedia teenuste osutamiseks kehtestatud kohustused võivad nõuda konkreetsete kriteeriumide ja menetluste kasutamist raadiospektri kasutamise õiguste andmiseks, et saavutada konkreetne üldist huvi pakkuv eesmärk, mille on sätestanud riiklikud pädevad asutused kooskõlas liidu õigusega. Selliste õiguste andmise menetlus peaks igal juhul olema objektiivne, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja proportsionaalne.

(111) Euroopa Kohtu praktika kohaselt peavad ELTL artikliga 56 tagatud õiguste riigisisesed piirangud olema objektiivselt põhjendatud ja proportsionaalsed ega tohi minna kaugemale sellest, mis on vajalik nende eesmärkide saavutamiseks. Lisaks ei tohiks ilma avatud menetluseta eraldatud raadiospektrit kasutada muudel eesmärkidel kui üldist huvi pakkuv eesmärk, milleks see anti. Sellisel juhul tuleks anda huvitatud isikutele võimalus esitada mõistliku aja jooksul oma märkused.

(112) Õiguste andmise taotlemise menetluse osana peaksid riiklikud pädevad asutused kontrollima, kas taotleja suudab täita selliste õigustega seotud tingimusi. Nimetatud

tingimused peaksid kajastuma kõlblikkuskriteeriumites, mis sätestatakse objektiivsetes, läbipaistvates, proportsionaalsetes ja mittediskrimineerivates tingimustes enne konkurentsipõhise valikumenetluse käivitamist. Selliste kriteeriumide kohaldamiseks peaks olema võimalik nõuda, et taotlejad esitaksid vajaliku teabe, et tõendada oma suutlikkust neid tingimusi täita. Kui sellist teavet ei esitata, peaks riigi pädeval asutusel olema võimalik raadiospektri kasutamise õiguse taotlus tagasi lükata.

(113) Riikide pädevad asutused peaksid enne õiguse andmist kontrollima ainult neid elemente, mida tavapärase hoolsusega tegutsev taotleja suudab mõistlikult tõendada, võttes nõuetekohaselt arvesse raadiospektri kui napi avaliku ressursi olulist avalikku ja turuväärtust. See ei tohiks takistada riigi pädevat asutust tegemast rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide täitmise järelkontrolli, näiteks vahe-eesmärkide kaudu, kui kriteeriume ei olnud algselt mõistlikult võimalik täita. Raadiospektri tulemusliku ja tõhusa kasutamise säilitamiseks ei tohiks riikide pädevad asutused anda õigusi, kui nende läbivaatamine näitab, et taotlejad ei suuda tingimusi täita, ilma et see piiraks võimalust hõlbustada ajaliselt piiratud katselist kasutamist.

(114) Kui nõudlus raadiospektri sagedusala järele ületab kättesaadavust ja selle tulemusena jõuab riigi pädev asutus järeldusele, et raadiospektri kasutusõiguste arv peab olema piiratud, tuleks selliste õiguste andmisel kohaldada asjakohaseid ja läbipaistvaid menetlusi, et vältida diskrimineerimist ja optimeerida napi ressursi kasutamist. Sellised piirangud peaksid olema põhjendatud ja proportsionaalsed ning põhinema turutingimuste põhjalikul analüüsil ja võtma nõuetekohaselt arvesse üldist kasu kasutajate ning riigisiseste ja siseturu eesmärkide seisukohast. Mis tahes piiramismenetlust reguleerivad eesmärgid tuleks eelnevalt selgelt kindlaks määrata ja võimaluse korral kvantifitseerida, võttes nõuetekohaselt arvesse vajadust täita riiklikke ja siseturu eesmärke. Kõige sobivama valikumenetluse kaalumisel peaksid riikide pädevad asutused kooskõlas liidu tasandil võetud koordineerimismeetmetega õigeaegselt ja läbipaistvalt konsulteerima kõigi huvitatud isikutega menetluse põhjendatuse, eesmärkide ja tingimuste üle, esitades muu hulgas turu konkurentsi-, tehnilise ja majandusliku olukorra mis tahes seotud hindamise tulemused. Riikide pädevatel asutustel peaks muu hulgas olema võimalik kasutada raadiospektri eraldamiseks konkurentsipõhist või võrdlevat valikumenetlust, võttes muu hulgas arvesse turu konkurentsi-, tehnilist ja majanduslikku olukorda. Selliste kavade haldamisel peaksid riikide pädevad asutused võtma arvesse käesoleva määruse eesmärke. Kui liikmesriik leiab, et teatava sagedusala kasutamise õigusi võiks olla rohkem, peab ta algatama sellekohase menetluse.

(115) Kuigi enampakkumised toetavad raadiospektri läbipaistvat, mittediskrimineerivat eraldamist ja tõhusat kasutamist, võivad need konkurentsipõhisel hinnapakkumisel põhineva valikumenetlusena tekitada operaatoritele olulise finantskoormuse, kui need ei ole nõuetekohaselt kavandatud või kui lepingu sõlmimise tingimused ei kajasta turuolukorda. Seetõttu tuleks eelistada investeeringutele suunatud enampakkumisi, mis keskenduvad teatavate kvaliteedi- ja katvuskohustuste täitmisele, mitte tasude maksmisele.

(116) Direktiiviga (EL) 2018/1972 vastastikuse õppe vahendina loodud vabatahtlikul vastastikuse hindamise foorumil ei ole õnnestunud valikumenetluste elemente ja raadiospektri kasutamise õigustega seotud tingimusi ühtsemalt kasutada ja määratleda, kuna eksperdid vaatasid läbi ainult umbes kolmandiku riiklikest meetmetest. Kuna neil elementidel ja tingimustel on märkimisväärne mõju turutingimustele ja konkurentsiolukorrale, sealhulgas turule sisenemise ja laienemise tingimustele, tuleks luua uus *eelkoordineerimise* mehhanism – raadiospektri ühtse turu menetlus. Seda menetlust tuleks kohaldada kõigi meetmete suhtes, mille riiklikud pädevad asutused on

välja pakkunud valikumenetluse läbiviimiseks või traadita elektroonilise lairibaside võrkude ja teenuste ühtlustatud raadiospektriga seotud kasutusõiguste muutmiseks või uuendamiseks. Selline *ex ante* mehhanism on tõhusam kui *ex post* sekkumine, kuna see võimaldab eelnevalt avastada meetmed, mis ei ole põhjendatud või on ebaproportsionaalsed. Teavitav asutus peaks eelkõige selgitama, kuidas mis tahes kavandatav turu kujundamise meede on vajalik tõhusa konkurentsi säilitamiseks või saavutamiseks, ning kirjeldama turuanalüüsi põhjal selle tõenäolist mõju turuosaliste olemasolevatele ja tulevastele investeeringutele. Kui teavitav asutus kavatseb kehtestada kasutusõiguse kindla kestuse, peaks ta esitama argumendid selle kohta, kuidas kavandatud kestus on tema arvates piisav, pidades silmas investeeringuid, mis on vajalikud määramismenetluse ja käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks. Komisjonil peaks olema võimalik teatada

reservatsioonid, mis tal võivad olla turu kujundamise meetmete eelnõude suhtes, st meetmete suhtes, mis mõjutavad konkurentsi struktuuri või taset turul, näiteks raadiospektri ülempiirid, reserveerimised või hulgimüügitasandi juurdepääsu kohustused, ning sellisel juhul tuleks reservatsiooni põhjendada. Komisjon võib leida, et meede takistaks siseturgu, või tal on tõsiseid kahtlusi, kas see on kooskõlas liidu õigusega, eelkõige käesoleva määruse eesmärkidega. Komisjon võib teatada ka mis tahes reservatsioonidest, mis võivad tekkida piiratud kestuse korral, kui ta leiab, et selline kestus ei ole piisav. Oma hinnangus peab komisjon arvesse võtma kasutusõiguste kestuse võimalikku mõju konkurentsile. Tõhususe tagamiseks peaks protsess andma komisjonile võimaluse panna veto kasutusõiguste kestusele ja turu kujundamise meetmetele, kui seda peetakse vajalikuks. See uus raadiospektri ühtse turu menetlus peaks asendama vastastikuse hindamise foorumi.

(117) Kui neid toetavad kindlad majanduslikud tõendid ja need on hästi kavandatud, võivad turgu kujundavad meetmed ja litsentsi piiratud kestus mängida olulist rolli tõhusa konkurentsi kaitsmisel elektroonilise side turgudel. Konkreetselt konkurentsi edendamiseks raadiospektri kasutamise õiguste andmisel või uuendamisel võetavate meetmete üle peaksid otsustama riigi reguleerivad asutused ja muud riigi pädevad asutused, kellel on vajalikud majanduslikud, tehnilised ja turualased teadmised. Raadiospektri eraldamise tingimused võivad mõjutada konkurentsiolukorda elektroonilise side turgudel ja turule sisenemise tingimusi. Piiratud juurdepääs raadiospektrile võib eriti raadiospektrinappuse korral luua turule sisenemise tõkke või kahjustada investeeringuid, võrkude rajamist, uute teenuste või rakenduste pakkumist, innovatsiooni ja konkurentsi. Senist konkurentsi võivad mõjutada ka uued kasutusõigused, sh kasutusõigused, mis on omandatud õiguste üleandmise või rentimise tulemusena, ning raadiospektrikasutuse uute paindlike kriteeriumite kehtestamine. Põhjendamatu kohaldamise korral võib teatavatel konkurentsi edendamiseks kasutatavatel tingimustel olla muu mõju. Näiteks raadiospektripiirangute kasutamine või raadiospektri reserveerimine võib tekitada kunstliku spektri nappuse, hulgitasandi juurdepääsu kohustused võivad turujõu puudumisel asjata ärimudeleid piirata ning üleandmise piiramine võib takistada järelturgude arengut. Seepärast on selliste tingimuste kehtestamiseks vaja järjepidevat ja objektiivset konkurentsitesti ning seda tuleks kohaldada kooskõlastatult. Seepärast peaks selliste meetmete kasutamine põhinema turuanalüüsil põhineval riigi reguleerivate asutuste põhjalikul ja objektiivsel hinnangul turu ja selle konkurentsitingimuste kohta. Riigi pädevad ametiasutused peaksid siiski alati tagama raadiospektri tõhusa ja tulemusliku kasutamise ning vältima konkurentsi kahjustavast liigsete varude soetamisest põhjustatud konkurentsi moonutamist.

(118) Turu struktuuri sekkuvaid meetmeid, nagu raadiospektri ülempiirid või reserveerimine, võib kehtestada üksnes juhul, kui vähem sekkuvad meetmed, näiteks hulgimüügitasandi juurdepääsukohustused, ei ole piisavad tõhusa konkurentsi tagamiseks jaemüügi tasandil. Enne hulgimüügitasandi juurdepääsukohustuste kehtestamist peaksid riikide pädevad asutused hindama, kas jaeturud oleksid ilma hulgimüügitasandi sekkumiseta tõhusalt konkurentsivõimelised. Hindamine peaks olema terviklik ja võtma arvesse mitmeid parameetreid, näiteks (kuid mitte ainult) massituru tarbekaupade ja äritoodete noteeritud hindu, hinnavähendeid, sealhulgas sihipäraseid hinnavähendeid, ning investeeringuid ja teenuse kvaliteeti. Selliste kohustustega seotud kasutusõiguste kindlaksmääramisel peaks riigi pädev asutus võtma arvesse hulgimüügipakkumiste toetamiseks kättesaadavat võimsust.

(119) Raadiospektri nõudluse ja lõppkasutajate nõudluse tohutu kasv traadita lairibaühenduse läbilaskevõime järele nõuab lahendusi, mis võimaldavad alternatiivseid, täiendavaid ja

spektraalselt tõhusaid juurdepääsulahendusi, sealhulgas väikese levialaga väikese energiatarbega traadita juurdepääsusüsteeme, nagu raadio-kohtvõrgud ja väikese energiatarbega väikeste mobiilside juurdepääsupunktide võrgud. Sellised täiendavad raadiovõrgu juurdepääsusüsteemid, eeskätt üldkasutatavad raadioside-kohtvõrkude juurdepääsupunktid suurendavad lõppkasutajate juurdepääsu internetile ning võimaldavad mobiilsideoperaatoritel mobiilse andmeliikluse mujale suunata. Raadioside-kohtvõrgud kasutavad ühtlustatud raadiospektrit ilma, et selleks oleks vaja individuaalset luba või raadiospektri kasutusõigust. Siiani kasutavad enamikku raadio-kohtvõrkude juurdepääsupunkte eraisikutest kasutajad oma paikse lairibaühenduse laiendamiseks raadio-kohtvõrguga. Lõppkasutajaid ei tohiks takistada jagamast oma internetiühenduse piires teistega juurdepääsu oma raadio-kohtvõrgule, et suurendada kättesaadavate juurdepääsupunktide arvu, eelkõige tihedalt asustatud piirkondades, maksimeerida traadita andmeside läbilaskevõimet raadiospektri taaskasutamise kaudu ning luua kulutõhus täiendav traadita lairibataristu, mis on kättesaadav teistele lõppkasutajatele. Seepärast tuleks kõrvaldada tarbetud piirangud raadio-kohtvõrkude juurdepääsupunktide kasutuselevõtule ja omavahelisele ühendamisele.

(120) Avaliku sektori asutused või avalike teenuste osutajad, kes kasutavad oma ruumides oma töötajate, külastajate või klientide jaoks raadio-kohtvõrke, näiteks selleks, et hõlbustada juurdepääsu e-valitsuse teenustele või teabele ühistranspordi või maanteeliikluse korraldamise kohta, peaksid samuti võimaldama juurdepääsu sellistele juurdepääsupunktidele, et kodanikud saaksid neid kasutada kõrvalteenusena teenuste puhul, mida nad sellistes ruumides üldsusele pakuvad, ulatuses, mis on lubatud konkurentsi- ja riigihanke-eeskirjadega. Isiku suhtes, kes pakub sellist juurdepääsu elektroonilise side võrkudele eravaldustes või nende ümber või piiratud avalikus ruumis mitteärilistel alustel või kõrvalteenusena mõnele muule tegevusele, mis ei sõltu sellisest juurdepääsust, näiteks raadioside-kohtvõrgu leviala, mis on tehtud kättesaadavaks selles piirkonnas olevatele muu äritegevuse klientidele või üldsusele, võib kehtida kohustus täita raadiospektri kasutusõiguste üldloa tingimusi, kuid tema suhtes ei tohiks rakendada tingimusi või nõudeid, mis on seatud üldkasutatavate elektroonilise side võrkude või -teenuste pakkujate suhtes kohaldatavatele üldlubadele, ega lõppkasutajate või vastastikuse sidumisega seotud kohustusi. Sellise pakkuja suhtes tuleks siiski jätkuvalt kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2022/2065 [48] sätestatud vastutust käsitlevaid norme. Tekkimas on uued tehnoloogiad, nagu nähtav valgusside, mis täiendavad raadio-kohtvõrkude ja traadita juurdepääsupunktide praegust raadiospektrisuutlikkust, hõlmates optilisi nähtava valguse põhiseid juurdepääsupunkte, ning viivad hübriidsete kohtvõrkudeni, mis võimaldavad optilist traadita sidet.

(121) Kuna väikese võimsuse ja levialaga traadita juurdepääsupunktid, nagu femto-, piko-, metroo- või mikrorakud, võivad olla väga väikesed ja neis võib kasutada silmatorkamatuid seadmeid, mis sarnanevad kodumajapidamises kasutatavate raadio-kohtvõrkude ruuteritega ja mille jaoks ei ole vaja muid lubasid peale nende, mis on vajalikud raadiospektri kasutamiseks, ning võttes arvesse selliste juurdepääsupunktide positiivset mõju raadiospektri kasutamisele ja traadita side arengule, peaksid kõik nende kasutuselevõtu piirangud olema võimalikult piiratud. Sellest tulenevalt ja ilma et see piiraks raadiospektri haldamisega seotud kohaldatavate nõuete kohaldamist, ei tohiks riikide pädevad asutused väikese levialaga traadita pääsupunktide kasutuselevõtu hõlbustamiseks põhimõtteliselt kohaldada

[48] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

individuaalsed load selliste seadmete kasutamiseks hoonetes, mis ei ole ametliku kaitse all teatava keskkonna osana või nende erilise arhitektuurilise või ajaloolise väärtuse tõttu, välja arvatud avaliku julgeolekuga seotud põhjustel. Selleks tuleks nende omadused, nagu maksimaalne suurus, kaal ja heite omadused, täpsustada liidu tasandil proportsionaalsel viisil kohalikuks kasutuselevõtuks ja rahvatervise kaitse kõrge taseme tagamiseks. Väikese levialaga traadita juurdepääsupunktide käitamise suhtes tuleks kohaldada direktiivi 2014/53/EL artiklit 7. See ei piira liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud eraomandiõigusi. Loataotluste läbivaatamise korda tuleks ühtlustada ning see ei tohiks mõjutada mis tahes ärikokkuleppeid, ja kõik seotud haldustasud peaks piirduma taotluse menetlemise halduskuludega. Loataotluse hindamise protsess peaks olema võimalikult lühike ja põhimõtteliselt mitte pikem kui neli kuud.

(122) Üldkasutatavaid hooneid ja muud avalikku taristut külastab ja kasutab iga päev märkimisväärne arv lõppkasutajaid, kes vajavad ühenduvust, et tarbida digitaalseid avalikke teenuseid, digitaalset transporti ja muid teenuseid. Muu avalik taristu, nagu tänavalaternad ja valgusfoorid, pakub väga väärtuslikke kohti väikese raadiusega tugijaamade kasutuselevõtuks, näiteks nende tiheduse tõttu. Ilma et see piiraks riiklike pädevate asutuste võimalust nõuda väikese levialaga traadita pääsupunktide kasutuselevõtuks eelnevat individuaalset luba, peaks operaatoritel olema õigus juurdepääsuks kõnealustele avalikele saitidele, et nõudlust piisavalt rahuldada. Seepärast peaksid riikide pädevad asutused tagama, et sellised üldkasutatavad hooned ja muu avalik taristu tehakse mõistlikel tingimustel kättesaadavaks väikese raadiusega kärgede kasutuselevõtuks, et täiendada Euroopa Parlamendi45 ja nõukogu määrust (EL) 2024/1309, ilma et see piiraks kõnealuses määruses sätestatud põhimõtete kohaldamist. Määruses (EL) 2024/1309 järgitakse funktsionaalset lähenemisviisi ja kehtestatakse füüsilisele taristule juurdepääsu kohustused üksnes juhul, kui see on võrgu osa ja ainult juhul, kui selle omanik või kasutaja on võrguoperaator, jättes seega paljud avaliku sektori asutuste omandis või kasutuses olevad hooned määruse kohaldamisalast välja. Vastupidi, konkreetne kohustus ei ole vajalik intelligentsetes transpordisüsteemides kasutatava füüsilise taristu, näiteks kaablikanalisatsiooni või postide puhul, mis kuuluvad võrguoperaatoritele (transporditeenuste osutajad või üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujad) ja majutavad võrguosi, kuuludes seega määruse (EL) 2024/1309 kohaldamisalasse.

(123) Otsuse nr 676/2002/EÜ artiklit 4, mis käsitleb raadiospektrikomitee ülesandeid, tuleks muuta. Liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku ja tehnoloogilise suveräänsuse tagamiseks tuleks luua mehhanism, mis võimaldab komisjonil ja liikmesriikidel arutada küsimusi ja teha otsuseid ühise seisukoha kohta ilma kolmandaid riike ja sidusrühmi kaasamata. Seepärast tuleks komisjonile anda õigus nõuda, et liikmesriigid kehtestaksid raadiospektrikomitees ühised seisukohad seoses teatavate tehniliste rakendusmeetmete väljatöötamisega, mis võivad mõjutada liidu või selle liikmesriikide julgeolekut või tehnoloogilist suveräänsust, enne CEPTis peetavaid arutelusid.

(124) Satelliitsidel on oluline roll liidu julgeoleku, vastupanuvõime ja strateegilise autonoomia tagamisel. Hiljutised tehnoloogilised edusammud, muutuv turudünaamika, geopoliitilised probleemid ja satelliitvõrkudega seotud konkurentsiprobleemid nõuavad tõhustatud meetmeid liidu tasandil. Satelliidioperaatorid otsivad üha enam üleeuroopalist turulepääsu ning reguleerivad asutused on üha suurema surve all, et luua asjakohased õigusraamistikud, mis on kooskõlas liidu poliitika ja eesmärkidega. On vaja

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1309, mis käsitleb meetmeid, millega vähendada kiire elektroonilise side gigabitivõrkude kasutuselevõtu kulusid, ning millega muudetakse määrust (EL) 2015/2120 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/61/EL (gigabititaristu määrus) (ELT L 2024/1309, 8.5.2014, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1309/oj).

lihtsustada ja konsolideerida satelliitsidevõrkude ja -teenuste pakkumise ning satelliitspektri kasutamise eeskirju, hõlbustada piiriüleste teenuste ja võrkude loomist ning vältida regulatiivseid lünki liidu satelliitturgudele juurdepääsu tingimustes.

(125) Raadiospektripoliitika töörühm rõhutas oma 16. juuni 2021. aasta arvamuses raadiospektripoliitika programmi kohta, et spektripoliitika peaks toetama uuenduslike satelliitsüsteemide arendamist, mis tagavad ELi kontrolli all oleva ühenduvuse ning usaldusväärsete, vastupidavate ja kulutõhusate riiklike satelliitteenuste osutamise. Seetõttu on vaja tugevdatud liidu raamistikku, et muuta liit ülemaailmses kosmosetööstuses silmapaistvaks osalejaks, luua tugev alus üleeuroopaliste satelliittaristute arendamiseks ja käitamiseks ning tagada julgeoleku- ja konkurentsimeetmete tulemuslik jõustamine. Lisaks peaks see raamistik olema oluline, et rakendada 26. märtsil 2025 vastu võetud ELi kriisivalmiduse strateegiat, milles rõhutatakse muu hulgas vajadust töötada välja valmisoleku miinimumkriteeriumid selliste oluliste teenuste jaoks nagu elektroonilise side teenused, et tagada elutähtsate ühiskondlike funktsioonide toimepidevus, ning edendada kogu liidus turvalise side ja ühenduvuse arendamisel sisseprojekteeritud kahesugust kasutust.

(126) ELi toimimise lepingu artikli 216 lõike 1 kohaselt on liidul välispädevus ja ta võib sõlmida lepinguid rahvusvaheliste organisatsioonidega, kui aluslepingutes on nii sätestatud või kui see on vajalik liidu poliitika eesmärkide saavutamiseks. Raadiospektri haldamine ja raadiosageduste kasutamine, sealhulgas satelliitside jaoks, on valdkonnad, mida reguleeritakse suures osas ELi toimimise lepingu artikli 114 alusel vastu võetud liidu õigusaktidega, eelkõige direktiiviga (EL) 2019/1872 ja otsusega nr 676/2002/EÜ. Raadiospektri kasutamine satelliitide poolt on oma olemuselt rahvusvaheline, kuna seda reguleerivad ITU ülemaailmsed koordineerimismehhanismid ja see võimaldab teenuste piiriülest osutamist mitmes riigis. Samal ajal on satelliitraadiospekter ülemaailmsete sideturgude jaoks kriitilise tähtsusega vara, mis mõjutab konkurentsivõimet, investeeringuid ja uuenduslike teenuste osutamise kättesaadavust kogu liidus. Neid kahte rahvusvahelist ja turumõõdet silmas pidades on vaja ühtset ja tulevikku suunatud liidu lähenemisviisi, et tagada satelliitraadiospektri tõhus kasutamine, tulemuslik koordineerimine ja ühtse siseturu nõuetekohane toimimine.

(127) Üks põhiprotsesse häireteta toimimise tagamiseks on satelliitvõrkude koordineerimine enne nende orbiidile saatmist. Vastavalt ITU raadioeeskirjadele peaks uut satelliitsüsteemi esitav administratsioon kooskõlastama oma tegevust kõigi juba orbiidile saadetud või esitatud süsteemidega, mida uus satelliitsüsteem võib mõjutada, ja kohandama parameetreid, et see ei põhjustaks sellistele süsteemidele kahjulikke häireid. Selleks et suurendada liidus läbipaistvust seoses ITU taotluste ja registritega, peaksid riikide pädevad asutused teavitama sellisest tegevusest komisjoni ja teisi riikide pädevaid asutusi raadiospektripoliitika nõukogus. Lisaks tuleks luua mehhanism, millega tagatakse, et haldusasutus võib paluda ITU koordineerimiseks toetust teistelt riiklikelt pädevatelt asutustelt ja liidult, eelkõige juhul, kui on oht, et see võib mõjutada liidu huve ja poliitikat.

(128) Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu kaudu satelliitsideks kasutatava raadiospektri ühtlustamine ja haldamine rahvusvahelisel tasandil ei too kaasa satelliitsideteenuste osutamiseks ja sellega seotud spektri kasutamiseks lubade andmise riiklike menetluste ühtlustamist. Satelliitvõrke ja satelliitsideteenuseid reguleerivad eeskirjad ja tingimused on liikmesriigiti endiselt killustatud, mis takistab liidu satelliidioperaatoritel saavutada piiriüleste või üleeuroopaliste ühenduvusteenuste osutamiseks vajalikku mastaapi. Sellised teenused on üha olulisemad alateenindatud ja äärepoolsete piirkondade ühendamiseks, vastupanuvõime tugevdamiseks ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtu toetamiseks. Nende probleemide lahendamiseks tuleks

satelliitvõrkude ja -teenuste pakkumiseks taotleda liidu tasandil üldluba tingimustel, mille on välja töötanud komisjon koos liikmesriikidega. Pidades silmas satelliitvõrkude ja -teenuste mitmekesisust, tuleks selliseid loa andmise tingimusi paremini välja töötada rakendusaktide abil ja tihedas koostöös raadiospektripoliitika nõukoguga, võttes arvesse riiklike spektriasutuste tohutuid kogemusi satelliitlubade andmisel. Komisjoni teavitamine sellise üldloa alusel annaks ettevõtjale samad õigused kogu liidus, ilma et oleks vaja eraldi teatada üksikutest liikmesriikidest.

(129) Tuleks luua satelliidispektri kasutamise lubamise ühtlustatud ja tsentraliseeritud liidu raamistik, mille rakendamist toetavad liikmesriikide pädevad asutused. Selline raamistik, millega antakse liidu tasandi kasutusõigused ühistel tingimustel, suurendaks õiguskindlust, vähendaks killustatust ning tugevdaks liidu strateegilist autonoomiat, julgeolekut ja suveräänsust satelliitside valdkonnas, täiendades samal ajal liidu kosmosetegevuse määruse ja liidu kosmosemajanduse visiooni eesmärke. Liidu tasandi satelliitlubade andmine menetluse kaudu, millesse on kaasatud komisjon ja RSPB ning mida toetab ODN, kõigis etappides alates eraldamisest, litsentsimisest kuni jõustamiseni vähendaks halduskoormust, suurendaks turulepääsu läbipaistvust ning tagaks raadiospektri nappuse ja häirete järjepideva haldamise. See kaitseks siseturu terviklikkust, edendaks turvalisi ja konkurentsivõimelisi teenuseid ning viiks raadiospektripoliitika kooskõlla liidu strateegiliste eesmärkidega, toetades seeläbi turvalist, skaleeritavat ja strateegiliselt autonoomset satelliitsidet.

(130) Satelliitvõrkude ja -teenuste jaoks kasutatava spektri jaoks peaks olema liidu luba, mille annab komisjon RSPB abiga. Tuleks vastu võtta satelliitsageduste eraldamise Euroopa tabel, et tagada satelliidioperaatoritele läbipaistvus selles osas, millisele spektrile võib konkreetsete satelliitteenuste puhul juurde pääseda. Kui teatavate satelliitspektri sagedusalade puhul võib komisjon otsustada, et neile on võimalik juurde pääseda üldloa alusel, näiteks asjade interneti puhul, siis teiste puhul tuleks eelistada individuaalseid kasutusõigusi, pidades silmas vajadust vältida kahjulikke raadiohäireid, tagada teenuse kvaliteet, võrgu vastupidavus ja side turvalisus.

(131) Selleks et võimaldada üleeuroopaliste satelliitvõrkude ja -teenuste pakkumist, peaksid satelliitspektri kasutamiseks loa andmise tingimused olema kogu liidus samad. Sellised loa andmise tingimused peaksid eelkõige tagama, et järgitakse kohaldatavaid Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadioside-eeskirju satelliitside koordineerimise ja kahjulike raadiohäirete vältimise kohta, samuti koordineerimise muude praeguste ja tulevaste satelliitsüsteemidega, mis on eriti oluline liidu programmide raames olemasolevate ja kavandatavate satelliitsüsteemide jaoks. Satelliitvõrkude või -teenuste pakkumiseks loa andmise tingimuste eesmärk peaks olema ka kooskõla küberturvalisuse määrusega, millega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/881.

(132) Kuna enamik satelliitspektrist võib olla tõhusalt jagatud eri teenuseosutajate vahel, antaks enamik liidu lube põhimõttel „kes ees, see mees“. Praeguseks on vastavalt otsuse 626/2008/EÜ kohasele liidu valikumenetlusele valitud välja ainult need isikud, kellel on õigus kasutada 2 GHz sagedusala liikuva kosmoseside teenuse üleeuroopaliseks osutamiseks. Kuna muu satelliitspekter võib tulevikus väheneda, tuleks määruses kehtestada asjakohane valikumenetlus sagedusalade kasutusõiguste valdajate valimiseks sellistel asjaoludel. Selline menetlus peaks lähtuma otsuse 626/2008/EÜ kohasest menetlusest, milles on sätestatud võrdlev valikumenetlus. Võrdlevad valikumenetlused peaksid keskenduma uuendusliku satelliitside kasutuselevõtule ning Euroopa tehnoloogiate uude kosmoseökosüsteemi integreerimise edendamisele. See on väga oluline liidu tööstusliku ja teadusliku suutlikkuse suurendamiseks ning Euroopa strateegilise autonoomia ja tarneahelate tugevdamiseks kosmosesektoris. Teatavatel

juhtudel võivad konkurentsipõhised menetlused, näiteks enampakkumised, olla asjakohasemad, et tagada spektri eraldamine ettevõtjatele, kes võiksid seda kõige paremini kasutada. Sellistel juhtudel tuleks hoolitseda selle eest, et nõuetekohaselt võetaks arvesse muid poliitikaeesmärke, näiteks vajadust tagada liidu territooriumi lai katvus.

(133) Raadiospektripoliitika töörühm märkis oma 17. juuni 2025. aasta arvamuses, mis käsitleb ELi tasandi poliitilist lähenemisviisi satelliit-otse-seadme-ühendusele ja sellega seotud ühtse turu küsimustele, et vaja on kaitsemehhanismi, mis võimaldaks liikmesriikidel satelliitsideteenuste ühistele nõuetele mittevastavuse juhtumitele ELi huvides ühiselt reageerida. Kuigi ITU raames on olemas väljakujunenud protsess haldusasutustevaheliste piiriüleste häirete kahepoolseks lahendamiseks, on see protsess pikk ning sellega ei kaasne piisavaid tagatisi häirete tõhusaks ja õigeaegseks lahendamiseks. Käesoleva määrusega tuleks seega kehtestada vahendid, millega tagatakse määruses sätestatud loatingimuste täitmine, eelkõige kohustus koordineerida ja vältida kahjulikke raadiohäireid liidu territooriumil. Kuigi satelliitvõrkudele ja -teenustele lubade andmine ning nendega seotud spektri kasutamine peaks toimuma liidu tasandil, peaks loa tingimuste täitmise järelevalve saama kasu koostööst komisjoni ja riiklike pädevate asutuste vahel, kellel on jurisdiktsioon, suutlikkus ja eksperditeadmised nõuete täitmise kontrollimiseks ja kahjulike raadiohäiretega seotud probleemide avastamiseks.

(134) Liidu lubade koordineeritud järelevalve ja jõustamise tagamiseks peaks komisjon raadiospektripoliitika nõukogu arvamust arvesse võttes võtma vastu üksikasjaliku korra, milles sätestatakse jõustamise kord. Komisjon võib määrata trahve või perioodilisi karistusmakseid ka loatingimuste või satelliitraadiospektri kasutamist käsitleva jaotise muude sätete rikkumise eest. Sellistes trahvides tuleks arvesse võtta rikkumise raskusastet ja kestust ning juhul, kui rikkumine seisneb siseriiklike õigusnormide rikkumises, kõiki karistusi, mida riiklikud ametiasutused on juba kohaldanud. Riikide pädevatel asutustel peaks olema võimalik teavitada komisjoni kõigist loatingimuste või satelliitraadiospektri kasutamist käsitleva jaotise sätete rikkumistest. Selleks et tagada nõuete täitmine, peaksid liikmesriigid oma territooriumil täielikult jõustama otsuse, millega kehtestatakse parandusmeetmed või sanktsioonid, sealhulgas lõppkokkuvõttes takistades ettevõtjal pakkuda liidus satelliitvõrke või -teenuseid. Sellistel juhtudel peaks siiski olema liikmesriigil, kelle ühenduvust satelliidioperaatori tegevuse peatamine või lõpetamine tõsiselt häiriks, võimalik taotleda komisjonilt sellise koordineeritud meetme kohaldamise edasilükkamist oma territooriumil kuni kuueks kuuks, mida võib pikendada.

(135) Tehnoloogia areng viib maapealsete ja muude kui maapealsete võrkude järkjärgulise integreerimiseni ühtsesse sidearhitektuuri, ühendades maapealse taristu muude kui maapealsete komponentidega, eelkõige Maa-lähedase orbiidi satelliitide kogumitega, tagades seeläbi kõikjal kättesaadava, vastupidava ja kõrgjõudlusega ühenduvuse ülemaailmsel tasandil. Ülemaailmne konkurents standardimise ja järgmise põlvkonna mobiilsidetehnoloogiate jaoks satelliidispektrile juurdepääsu pärast näitab spektri strateegilist tähtsust kriitilise tähtsusega ressursina. Nende arengute tulemuslikuks käsitlemiseks on vaja konkreetseid õigusnorme selles valdkonnas, tugevdades satelliitspektri haldamise eeskirju, et liit saaks tagada oma strateegilise autonoomia turvaliste ja vastupidavate maapealsete ja muude kui maapealsete 5G- ja 6G-võrkude kasutuselevõtul. Samal ajal on liikuva satelliitspektri nappuse tõttu üha suurem vajadus jagada spektrit maapealsete ja muude kasutajate vahel. Selline jagamine peaks toimuma viisil, mis ei ohusta maapealsete teenuste osutamist. Selleks et tagada praeguste kasutusviiside ja rakenduste piiranguteta järjepidevus, tuleks käesoleva määrusega

tagada, et spektri ühiskasutus maapealsete ja satelliitsüsteemide vahel saab toimuda üksnes juhul, kui maapealse kasutusõiguse esmane valdaja on sellega nõustunud ja vastutab selle eest. Seoses integreeritud satelliit- ja mobiilsideteenustega, mida võimaldavad 6G-tehnoloogiad, hägustuvad traditsioonilised piirid maapealsete ja satelliitvõrkude vahel. Seepärast on vaja kooskõlastatud ja tulevikku suunatud õigusraamistikku, et vältida turu killustumist ja spektrihäireid, eelkõige sagedusalades, mida hakkavad ühiselt kasutama nii maapealse mobiilside kui ka satelliitside operaatorid.

(136) Pidades silmas numeratsiooniressurssidele tuginevate konkreetsete praeguste ja tulevaste liidu poliitikameetmete rakendamist, on oluline teha õigeaegselt kindlaks vajadused nii praeguste kui ka uuenduslike teenuste järele. Liidu siseturu areng toob kaasa selliste piiriüleste teenuste laialdasema kasutuselevõtu, mis sõltuvad sageli numeratsiooniressurssidest. Selleks et sellised teenused saaksid jõudsalt areneda ning tuua oodatud ühiskondlikku kasu ja majanduskasvu, tuleks tagada regulatiivne järjepidevus ja prognoositavus seoses numeratsiooniressursside kavandamise, eraldamise ja haldamisega liidus. Komisjon peaks esitama tulevikku suunatud numeratsioonistrateegia, tuginedes kõigi huvitatud isikute panusele ja võttes nõuetekohaselt arvesse BERECi arvamust, mis oleks liidu numeratsiooniplaani aluseks.

(137) Üleeuroopaliste numeratsiooniressursside kättesaadavus võimaldaks ühtlustada ja lihtsustada numeratsiooniressursside kasutamist piiriüleste või üleeuroopaliste teenuste osutajate poolt. Komisjonil peaks liikmesriikide toetusel olema võimalik võtta meetmeid, sealhulgas võtta vastu rakendusakte, et võtta vastu liidu numeratsiooniplaan, võimaldada ITU-le numeratsioonialade taotlemist ja kehtestada tingimused, mida võib siduda liidu numeratsiooniplaani numeratsiooniressursside kasutamise õigusega, sealhulgas selliste ressursside kasutusõiguste tasud ja võimalus kanda sellised tasud üle ODNile. Kuigi riikide reguleerivad asutused peaksid eraldama üleeuroopalised numeratsiooniressursid, kuna neil on kõige paremad võimalused tagada individuaalsete kasutusõigustega seotud tingimuste täitmine, peaks ODN koostöös riikide reguleerivate asutustega ja BERECi järelevalve all pidama üleeuroopaliste numeratsiooniressursside ajakohastatud andmebaasi, et saada tsentraliseeritud ülevaade nende kättesaadavusest.

(138) Üleeuroopaliste teenuste, eelkõige masinatevaheliste teenuste arendamist võimaldaks veelgi ühtlustatud numbrite kättesaadavus kogu liidus, samas kui nende numeratsiooniressursside haldamine riiklike reguleerivate asutuste poolt koostöös ODNiga tagaks ühtsed tingimused, mida need teenuseosutajad peavad täitma. Selleks peaksid liikmesriigid toetama komisjoni, et saada ITU-lt numeratsioonialasid, sealhulgas taotledes nende nimel selliseid konkreetseid numeratsioonialasid. Kui on vaja ühtlustada numeratsiooniressursse liidus, et toetada üleeuroopaliste või piiriüleste teenuste, eelkõige uute masinatevaheliste teenuste, näiteks andmesideühendusega autode arendamist, ning kui nende ressursside tsentraliseeritud haldamine riiklike reguleerivate asutuste poolt koostöös ODNiga võimaldaks teenuseosutajatele lihtsamaid ja läbipaistvamaid jaotamismenetlusi, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu rakendusakte.

(139) Selleks, et tõhusalt toetada kaupade, teenuste ja isikute vaba liikumist liidus, peaks olema võimalik teatavaid riiklikke numeratsiooniressursse, eelkõige teatavaid mittegeograafilisi numbreid, kasutada territooriumiväliselt, väljaspool määrava liikmesriigi territooriumi. Isikutevahelise sidega seonduvat arvestatavat pettuse ohtu arvesse võttes peaks selline territooriumiväline kasutus olema lubatud ainult nende elektroonilise side teenuste pakkumiseks, mis ei ole isikutevahelise side teenused. Liikmesriigid peaksid tagama asjaomaste siseriiklike õigusaktide, eelkõige tarbijakaitse-eeskirjade ja muude numeratsiooniressursside kasutamisega seotud eeskirjade täitmise,

olenemata sellest, kus kasutusõigused on antud ja kus numeratsiooniressursse liidus kasutatakse.

(140) Nende liikmesriikide reguleerivatel asutustel, kus kasutatakse teise liikmesriigi numeratsiooniressursse, puudub kontroll nende numeratsiooniressursside üle. Seepärast on oluline, et eksterritoriaalse kasutamise õigusi andva liikmesriigi reguleeriv asutus tagaks ka lõppkasutajate tõhusa kaitse liikmesriikides, kus neid numbreid kasutatakse. Tõhusa kaitse saavutamiseks peaksid eksterritoriaalse kasutamise õigusi andvad riigi reguleerivad asutused lisama tingimused tarbijakaitse-eeskirjade ja muude numeratsiooniressursside kasutamisega seotud eeskirjade järgimise kohta teenuseosutaja poolt nendes liikmesriikides, kus numeratsiooniressursse kasutatakse.

(141) Nende liikmesriikide reguleerivatel asutustel, kus numeratsiooniressursse kasutatakse, peaks olema võimalik taotleda numeratsiooniressursside kasutusõigused andnud riiklike reguleerivate asutuste toetust, et aidata kaasa oma siseriiklike eeskirjade jõustamisele. Kasutusõigused andnud riigi reguleerivate asutuste täitemeetmed peaksid hõlmama hoiatavaid karistusi, eelkõige tõsise rikkumise korral asjaomasele ettevõtjale eraldatud numeratsiooniressursside eksterritoriaalse kasutamise õiguse äravõtmist. Eksterritoriaalse kasutamise nõuded ei tohiks piirata riigi reguleeriva asutuse õigust blokeerida juurdepääs numbritele või teenustele, kui see on õigustatud pettuse või väärkasutuse tõttu. Numeratsiooniressursside eksterritoriaalne kasutamine ei tohiks piirata rändlusteenuste osutamist käsitlevate liidu eeskirjade kohaldamist, sealhulgas selliste eeskirjade kohaldamist, mis on seotud selliste rändlusteenuste anomaalse või lubamatu kasutamise vältimisega, mille suhtes kohaldatakse jaehindade reguleerimist ja mille suhtes kohaldatakse reguleeritud rändlusteenuste hulgihindu. Liikmesriikidel peaks olema võimalik sõlmida kolmandate riikidega erilepinguid numeratsiooniressursside eksterritoriaalse kasutamise kohta.

(142) Juurdepääs numeratsiooniressurssidele läbipaistvate, objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel on oluline, et ettevõtjad saaksid konkureerida elektroonilise side sektoris. Riikide reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik anda numeratsiooniressursside kasutusõigusi muudele ettevõtjatele kui elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujad, võttes arvesse numbrite kasvavat tähtsust erinevate asjade interneti teenuste jaoks. Kõiki riikliku numeratsiooniplaani elemente, sealhulgas võrkudes adresseerimiseks kasutatavaid punktikoode, peaksid haldama riigi reguleerivad asutused.

(143) Selleks et anda huvitatud isikutele võimalus end teavitada, tuleks avaldada otsused numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmise kohta. Avaldamisnõuet peaks olema võimalik täita, tehes need otsused veebisaidi kaudu üldsusele kättesaadavaks.

(144) Päritolupoolel peaks olema juurdepääs kõigile teiste liikmesriikide numeratsiooniplaani numbritele ja teenustele, kasutades mittegeograafilisi numbreid, sealhulgas tasuta ja tasulisi numbreid ning üleeuroopalisi numeratsiooniressursse liidus, välja arvatud juhul, kui vastuvõttev pool on ärilistel põhjustel otsustanud piirata juurdepääsu teatavatest geograafilistest piirkondadest. Dokumendi koostanud poolel peaks olema juurdepääs ka rahvusvahelistele tasuta telefoninumbritele.

(145) Piiriülest juurdepääsu numeratsiooniressurssidele ja nendega seotud teenustele ei tohiks takistada, välja arvatud objektiivselt põhjendatud juhtudel, näiteks pettuste või kuritarvituste vastu võitlemiseks (näiteks seoses teatavate tasuliste teenustega), kui number on määratletud üksnes riigisisesena (näiteks riiklik lühikood) või kui see ei ole majanduslikult teostatav. Riikide reguleerivatel asutustel peaks olema õigus blokeerida, sealhulgas ennetavalt, juurdepääs numbritele või teenustele, kui see on põhjendatud pettuse või väärkasutuse tõttu, tuginedes konkreetsest kasutusviisist tulenevate riskide

juhtumipõhisele analüüsile. Väljastpoolt asjaomast liikmesriiki helistavate isikute puhul ei pea nõutavad hinnad olema samasugused kui sellest liikmesriigist helistavate isikute puhul. Kasutajaid tuleks eelnevalt selgelt teavitada kõigist tasuta numbrite puhul rakendatavatest tasudest, näiteks tasudest standardsete rahvusvaheliste koodide valimise abil tehtavate rahvusvaheliste kõnede eest. Kui elektroonilise side teenuste pakkujad peatavad pettuse või väärkasutuse tõttu vastastikuse sidumise või muude teenuste müügi, peaksid liikmesriigid tagama, et peatatud teenustelt saadud tulu makstakse võimaluse korral tagasi lõppkasutajatele, keda asjaomane pettus või väärkasutus mõjutab.

(146) Kiire ja kvaliteetne ühendatus on oluline liidu ühiskonna ühtekuuluvuse ja liidu majanduse konkurentsivõime jaoks. Valguskaabelühendus koju (FTTH-võrgud) on kõige tulevikukindlam vahend turvalise, usaldusväärse ja energiatõhusa püsiühenduvuse tagamiseks, mis suudab täita liidu digipöörde ja kliimaeesmärke, vähendades samal ajal operaatorite hooldus- ja tegevuskulusid.

(147) Selleks et kiirendada üleminekut kiudoptilistele võrkudele, eelkõige FTTH-võrkude kasutuselevõttu, ja suurendada nende võrkude kaudu pakutavate teenuste kasutuselevõttu, on vaja kavandada ja rakendada vanade vaskpaarvõrkude väljalülitamist nõuetekohaselt ja õigeaegselt. Selleks tuleks luua struktureeritud raamistik järkjärguliseks ja proportsionaalseks üleminekuks vaskpaarvõrkudelt kiudoptilistele võrkudele. Vaskpaarvõrkude kasutamist üldistes huvides tuleks reguleerida, ilma et see piiraks võrguvarade omandiõigust, mis peaks jääma siseriikliku õiguse reguleerimisalasse.

(148) Vaskpaarvõrkude sulgemisel tuleks järgida prognoositavuse, läbipaistvuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid. Seepärast on vaja kehtestada vaskpaarvõrkude sulgemise objektiivsed tingimused, menetlusetapid ja kaitsemeetmed, nähes samal ajal ette proportsionaalsed erandid. Koos piisavalt pika üleminekuperioodiga kaitsevad need meetmed lõppkasutajate huve, suurendavad ettevõtjate õiguskindlust ja väldivad konkurentsimoonutusi. See üleminekuperiood on piisav, et võimaldada vaskpaarvõrgu operaatoritel vaskpaarvõrgu sulgemist korraldada, selleks valmistuda ja see lõpule viia. See periood peaks võimaldama ka vaskpaarvõrgu operaatoritel, kui nad peavad seda majanduslikult ja kaubanduslikult põhjendatuks, uuendada oma olemasolevaid võrke FTTH-võrkudeks või võtta kasutusele FTTH-võrgud. Lisaks jätab üheaastane tähtaeg alates siduvast õigusaktist, millega antakse luba vaskpaarvõrgu sulgemiseks, vaskpaarvõrgu operaatoritele piisavalt aega, et kavandada vaskpaarvõrgu sulgemise algust ja võtta kõik vajalikud meetmed enne seda algust.

(149) Selleks et toetada vasepõhise tootmise lõpetamise sidusat ja tõhusat ettevalmistamist, on vaja kooskõlastatud tegevust liidu ja liikmesriikide tasandil nendes liikmesriikides, kus vasepõhised teenused pärast 30. juunit 2029 veel toimivad. Nendel liikmesriikidel on oluline roll kiire ja korrapärase kiudoptilisele kaablile ülemineku saavutamisel, millest saavad kasu lõppkasutajad. Iga selline liikmesriik peaks koostama riikliku kiudoptilisele võrgule ülemineku kava, milles esitatakse kiudoptilistele võrkudele ülemineku strateegia. Kavas tuleks kirjeldada asjaomaste tehnoloogiate võrguga kaetust, määrata kindlaks kasutuselevõtualgatused ja täpsustada meetmed, millega toetatakse õigeaegset ja nõuetekohast üleminekut vaskkaablivõrkudelt kiudoptilistele võrkudele.

(150) Kiudoptikale ülemineku kavad peaksid toetama digikümnendi ühenduvuseesmärkide, eelkõige gigabitiühenduvuse saavutamist. Tagamaks, et kiudoptilistele võrkudele üleminekuks vajalikke investeeringuid on võimalik varakult piisavalt üksikasjalikult kindlaks teha, peaksid liikmesriigid võtma arvesse neile digikümnendi aruannetes esitatud soovitusi, et koostada järgmise mitmeaastase finantsraamistiku alusel riikliku ja piirkondliku partnerluse kavad ning kohandada vastavalt oma riiklikke digikümnendi

strateegilisi tegevuskavasid. Liikmesriigid peaksid oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade läbivaatamisel võtma vahehindamise osana arvesse ka oma muutuvaid vajadusi, pidades eelkõige silmas kiudoptilisele võrgule üleminekul ja vaskpaarvõrgu sulgemisel tehtud edusamme46.

(151) Selleks et kavandada ja hallata vaskpaarvõrkude sulgemist struktureeritud ja läbipaistval viisil, peaksid riikide reguleerivad asutused määrama kindlaks konkreetsed vaskpaarvõrkude sulgemise geograafilised piirkonnad, kasutades komisjoni vastu võetud suunistel põhinevaid ühtlustatud kriteeriume. Riikide reguleerivad asutused peaksid neid valdkondi tähelepanelikult jälgima, võttes arvesse võrgu kasutuselevõttu ja turusuundumusi.

(152) Kiudoptilise kaabli katvusega seotud kestlikkustingimust on võimalik täita olenemata sellest, kas selliseid võrke kasutavad turgu valitsevad või alternatiivsed operaatorid. Selleks et hinnata, kas võrreldava kvaliteediga taskukohased jaemüügitasandi ühenduvusteenused on kättesaadavad lõppkasutajatele, kes sõltuvad vasepõhistest teenustest, peaksid riikide reguleerivad asutused kohaldama objektiivseid ja läbipaistvaid kriteeriume, võttes arvesse riiklikke olusid, kohalikke kasutuselevõtutingimusi ja asjakohaseid turuandmeid.

(153) Liikmesriigid peaksid püüdma alustada vaskpaarvõrkude sulgemist märkimisväärsel osal kodanikuühiskonna organisatsioonide aladest aegsasti enne 31. detsembrit 2035. Selleks peaksid nad kooskõlas oma riikliku kiudoptilisele kaablile ülemineku kavaga võtma asjakohaseid meetmeid, et maksimeerida nende kodanikuühiskonna organisatsioonide alade arvu, kus kestlikkustingimused on varases etapis täidetud.

(154) Kui jätkusuutlikkuse tingimused on täidetud, peaksid liikmesriigid nõudma vaskpaarvõrgu sulgemist kindlaksmääratud aja jooksul pärast seda, kui riigi reguleerivad asutused on avaldanud asjakohased hinnangud. Selline järkjärguline lähenemisviis hõlbustab korrapärast üleminekut, vähendab ebakindlust ning annab operaatoritele ja lõppkasutajatele piisavalt aega kohanemiseks.

(155) Kui kestlikkuse tingimused ei ole kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkonnas täidetud, ei ole liikmesriigid kohustatud nõudma vaskpaarvõrgu sulgemist nendes piirkondades enne 31. detsembrit 2035 ja vaskpaarvõrk võib olla jätkuvalt kasutuses. 31. detsembriks 2035 peaks vaskpaarvõrkude sulgemine olema reeglina kohustuslik kõigis kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondades. See pikaajaline eesmärk annab selge investeerimissignaali, võimaldades samal ajal piisavat paindlikkust, et võtta arvesse kasutuselevõtu erinevusi liikmesriikide ja piirkondade vahel.

(156) Erandjuhtudel, kui valguskaabli kasutuselevõtt ei ole majanduslikult elujõuline ja puudub piisav ühenduvuslahendus, mis suudaks asendada vasepõhiseid teenuseid, peaks liikmesriikidel olema võimalik loobuda vaskpaarvõrgu sulgemise kohustuslikuks tegemisest. Sellised erandid on vajalikud, et vältida ebaproportsionaalset mõju lõppkasutajatele ja tagada oluliste teenuste järjepidevus. Selles kontekstis tähendavad sobivad ühenduvuslahendused lahendusi, mis suudavad tagada sama piirkonna vaskpaarvõrguga võrreldava kvaliteediga elektroonilise side teenuste katkematuse. Selliste piisavate ühenduvuslahenduste kättesaadavuse peaksid kindlaks määrama riigi reguleerivad asutused objektiivsete kriteeriumide, sealhulgas kvaliteedi ja taskukohasuse alusel, võttes arvesse turutingimusi.

Kooskõlas ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu, kalanduse ja merenduse, heaolu ja julgeoleku fond aastateks 2028–2034 ning muudetakse määrust (EL) 2023/955 ja määrust (EL, Euratom) 2024/2509 (COM/2025/565 final) artikliga 25.

(157) Sujuva ülemineku tagamiseks ja lõppkasutajate kaitsmiseks peaksid liikmesriigid enne vaskpaarvõrgu sulgemist ette nägema asjakohased kaitsemeetmed. Need kaitsemeetmed peaksid hõlmama selget ja õigeaegset teavet ning meetmeid, millega tagatakse elutähtsate teenuste järjepidevus või üleminek funktsionaalselt samaväärsetele alternatiividele.

(158) Riikide reguleerivad asutused peaksid teostama järelevalvet vaskpaarvõrkude sulgemise rakendamise üle ning tagama, et operaatorid järgivad heakskiidetud sulgemiskavasid, tähtaegu ja teavitamiskohustusi. Nõuete täitmata jätmise korral tuleks määrata tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused.

(159) On vaja pakkuda asjakohaseid stiimuleid investeerimiseks gigabitivõrkudesse, mis toetavad innovatsiooni sisurikaste internetiteenuste valdkonnas ja tugevdavad liidu üldist konkurentsivõimet. Seetõttu on väga oluline edendada tõhusaid investeeringuid nende võrkude arendamisse, kaitstes samal ajal konkurentsi, kuna taristu tasandil on endiselt kitsaskohti ja turule sisenemise tõkkeid, ning suurendada tarbijate valikuvõimalusi regulatiivse prognoositavuse ja järjepidevuse kaudu.

(160) Konkurentsi saab kõige paremini edendada majanduslikult tõhusal tasemel investeeringutega uude ja olemasolevasse taristusse, mida vajaduse korral täiendatakse reguleerimisega, et tagada tarbijatele ja ettevõtjatele teenuste valikud. Taristupõhise konkurentsi tõhus tase on taristu dubleerimise ulatus, mille puhul investorid võivad mõistlikult eeldada õiglast tulu.

(161) Õiglase ja tulemusliku konkurentsi tingimuste kindlustamiseks tuleks tagada vähe aega võttev, mittediskrimineeriv ja läbipaistev kord seadmete paigaldamise õiguste andmiseks. Load, mis antakse elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujatele ning mis võimaldavad neil saada juurdepääsu avalikule või eraomandile, on hädavajalikud elektrooniliste sidevõrkude või uute võrguelementide rajamiseks. Tarbetu keerukus või viivitamine trasside rajamise õiguse saamise menetlustes võib seetõttu märkimisväärselt takistada konkurentsi arengut. Seetõttu tuleks pädevatel ettevõtetel lihtsustada trasside rajamise õiguse saamist. Pädevad asutused peaksid trasside rajamise õiguse saamist koordineerima, tehes vajaliku teabe kättesaadavaks oma veebisaitidel.

(162) On vaja tugevdada liikmesriikide volitusi trasside rajamise õiguste omanike suhtes, et tagada turuletulek või uue võrgu rajamine õiglasel, tõhusal ja keskkonnasõbralikul viisil ning sõltumatult sellest, kas märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjal on kohustus anda juurdepääs oma elektroonilise side võrgule. Vahendite parem ühine kasutamine võib vähendada keskkonnaalaseid kulutusi, mis on seotud elektroonilise side infrastruktuuri kasutuselevõtmisega, toetada rahvatervist ja avalikku julgeolekut ning aidata saavutada asulaplaneerimise eesmärke. Seepärast peaks pädevatel asutustel olema õigus nõuda, et ettevõtjad, kes on saanud kasu õigusest paigaldada seadmeid riigivara või eraomandi peale, kohale või alla, jagaksid selliseid seadmeid või vara, sealhulgas füüsilist ühispaiknemist, pärast asjakohast avalikku konsultatsiooni, mille käigus tuleks kõigile huvitatud isikutele anda võimalus esitada oma seisukohad konkreetsetes valdkondades, kus selline ühiskasutus on selliste üldist huvi pakkuvate põhjuste tõttu nõutav. Selline olukord võib tekkida näiteks siis, kui aluspinnas on intensiivses kasutuses või kui tuleb ületada looduslikke tõkkeid. Pädevatel asutustel peaks eelkõige olema võimalik kehtestada kohustus jagada omavahel võrguelemente ja nendega seotud vahendeid, nagu kaablikanalid, juhtmed, mastid, pääseluugid, kaablikapid, antennid, tornid ja muud tugikonstruktsioonid, hooned või hoonetesse sissepääsud, ning koordineerida paremini ehitustöid, mis on seotud elektroonilise side võrkude keskkonnasäästlikkusega või muudel avaliku korraga seotud põhjustel. Vastupidi, riigi reguleerivate asutuste ülesanne peaks olema kehtestada eeskirjad vahendite või vara

ühiskasutusega seotud kulude jaotamiseks, et tagada asjaomastele ettevõtjatele asjakohane riskihüvitus. Näiteks sümmeetrilises kontekstis tuleks vajaduse korral arvesse võtta kõiki komisjoni või BERECi poolt määruse (EL) 2024/1309 artikli 3, artikli 5 lõike 6 ja artikli 11 lõike 6 kohaselt välja antud suuniseid. Määrusega (EL) 2024/1309 kehtestatud kohustusi silmas pidades peaksid pädevad asutused, eelkõige kohalikud asutused, koostöös riigi reguleerivate asutustega kehtestama ka asjakohased koordineerimismenetlused seoses riiklike ehitustööde ja muude asjakohaste avalike rajatiste või varaga, sealhulgas menetlused, millega tagatakse, et huvitatud isikutel on teave asjakohaste avalike rajatiste või vara ning käimasolevate ja kavandatud riiklike ehitustööde kohta, et neid teavitatakse sellistest töödest õigeaegselt ning et jagamist hõlbustatakse võimalikult suures ulatuses.

(163) Kui mobiilsideoperaatorid peavad keskkonnakaitselistel põhjustel kasutama ühiseid torne või maste, võiks sellisest kohustuslikust ühiskasutusest tuleneda igale operaatorile lubatud maksimaalse edastusmahu vähenemine rahvatervisega seotud põhjustel ja see omakorda võiks sundida operaatoreid paigaldama rohkem edastusjaamu riiki hõlmava leviala tagamiseks. Pädevad asutused peaksid püüdma ühitada kõnealused keskkonna- ja rahvatervisekaalutlused, võttes nõuetekohaselt arvesse ettevaatusprintsiipi.

(164) Juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohustusi tuleks kohaldada üksnes üldkasutatavate elektroonilise side võrkude suhtes. Muude kui üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujate suhtes ei tohiks neid kohustusi kohaldada. Nad võivad siiski kasutada juurdepääsu avalikele võrkudele liikmesriikide kehtestatud tingimustel.

Elektroonilise side võrkude pakkujad, kes ei ole üldkasutatavad võrgud, annavad aga liikluse otspunktedastuse vahendina liikluse üha enam üle üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujatele vastastikuse võrdlemise või transiidi vormis. Teatavatel juhtudel võib selline andmeliiklus põhjustada vastuvõtvatele üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujatele ebaproportsionaalseid või jätkusuutmatuid investeerimisvajadusi. Selliseid olukordi tuleks käsitleda kooskõlas BERECi poolt vastu võetud suunistega ökosüsteemialase koostöö hõlbustamiseks ja vajaduse korral kavandatava vabatahtliku lepitusmenetluse vahendi kaudu.

(165) Avatud ja konkurentsile rajatud turul ei tohiks olla piiranguid, mis ei lase ettevõtjatel pidada omavahelisi läbirääkimisi juurdepääsu ja võrkude vastastikuse sidumise tingimuste üle, eelkõige ELi toimimise lepingus sätestatud konkurentsinormidega arvestavate piiriüleste lepingute puhul. Selleks et saavutada tõhusam, tõeliselt üleeuroopaline turg, kus on tõhus konkurents, suurem valik ja konkurentsivõimelised teenused lõppkasutajatele, peaksid ettevõtjad, kes saavad teistelt üldloa alusel tegutsevatelt ettevõtjatelt taotlusi juurdepääsuks või vastastikuseks sidumiseks, et pakkuda üldsusele elektroonilise side võrke või teenuseid, sõlmima sellised lepingud põhimõtteliselt ärilistel alustel ja pidama läbirääkimisi heas usus.

(166) Turgudel, kus erinevused ettevõtjate läbirääkimispositsioonides on jätkuvalt väga suured ja kus ühed ettevõtjad sõltuvad oma teenuste pakkumisel teiste ettevõtjate infrastruktuuridest, on otstarbekas luua reguleeriv raamistik, mis tagaks turu tõhusa toimimise. Kaubandusläbirääkimiste ebaõnnestumise korral peaksid riigi reguleerivatel asutustel olema volitused, et tagada lõpptarbijate huvides piisav juurdepääs ja vastastikune sidumine ning teenuste koostalitlusvõime. Eelkõige peaksid nad tagama läbivühenduvuse, kehtestades proportsionaalsed kohustused ettevõtjatele, kellel on vaja üldluba ja kes kontrollivad juurdepääsu lõppkasutajatele. Kontroll juurdepääsuvõimaluste üle võib hõlmata lõpptarbijani viiva füüsilise ühenduse (püsi- või mobiilse) omamist või kontrolli selle üle või võimalust muuta või tühistada lõpptarbija võrgu lõpp-punktile juurdepääsuks vajalik riigisisene number või riigisisesed numbrid.

Selline olukord tekib näiteks juhul, kui võrguoperaator peaks põhjendamatult piirama lõpptarbijate võimalusi pääseda juurde internetiportaalidele ja -teenustele.

(167) Mittediskrimineerimise põhimõtet silmas pidades peaksid riigi reguleerivad asutused tagama, et läbivühenduse ja internetile juurdepääsu pakkumiseks on vastastikune sidumine mõistlikel tingimustel võimalik kõigil ettevõtjatel olenemata nende suurusest ja ärimudelist ning sellest, kas nad on vertikaalselt integreeritud või eraldiseisvad.

(168) Kui siseriiklikud õigus- ja haldusmeetmed seovad juurdepääsu- või vastastikuse sidumise tingimused vastastikust sidumist taotleva poole tegevusega, eriti tema investeeringutega võrgu infrastruktuuri, mitte aga pakutavate vastastikuse sidumise ja juurdepääsuteenustega, võib see tekitada konkurentsimoonutusi ega pruugi seega olla kooskõlas konkurentsieeskirjadega.

(169) Võrguoperaatorid, kes kontrollivad juurdepääsu oma klientidele, kasutavad selleks individuaalnumbreid või -aadresse avaldatud numbrite või aadresside vahemikust. Teised võrguoperaatorid peavad samuti suutma juhtida liikluse nende klientideni ja seega peavad olema võimelised siduma vastastikku võrke otse või kaudselt. Seepärast tuleks kehtestada vastastikuse sidumise läbirääkimisi käsitlevad õigused ja kohustused.

(170) Koostalitlusvõime toob kasu lõppkasutajatele ja on ELi õigusraamistiku oluline eesmärk. Koostalitlusvõime tugevdamine on käesoleva raamistiku kohaselt riigi reguleerivate ja muude pädevate asutuste üks eesmärke. Kõnealuse raamistikuga tuleks samuti ette näha, et komisjon avaldab loetelu standarditest või spetsifikaatidest, mis hõlmavad teenuste osutamist, tehnilisi liideseid või võrgufunktsioone, mis on aluseks elektroonilise side ühtlustamise soodustamisele. Liikmesriigid peaksid toetama avaldatud standardite või spetsifikatsioonide kasutamist ainult sel määral, kui see on hädavajalik teenuste koostalitlusvõime tagamiseks ja kasutajate valikuvabaduse suurendamiseks.

(171) Praegu eeldab nii läbivühenduvus kui ka juurdepääs hädaabiteenustele, et lõppkasutajad kasutavad numbripõhiseid isikutevahelise side teenuseid. Numbrivaba isikutevahelise side teenuste laialdasem ainukasutus üha suurema arvu lõppkasutajate poolt võib kaasa tuua sideteenuste vahelise piisava koostalitlusvõime puudumise. Selle tagajärjel võivad tekkida märkimisväärsed tõkked turule sisenemisele ja takistused edasiseks innovatsiooniks ning suurde ohtu võib sattuda lõppkasutajate vaheline tulemuslik läbivühenduvus.

(172) Kui sellised koostalitlusvõime probleemid tekivad, peaks komisjonil olema võimalik nõuda BERECi aruannet, milles antakse faktiline hinnang turuolukorrale liidu ja liikmesriikide tasandil. Võttes arvesse BERECi aruannet ja muid kättesaadavaid tõendeid ning mõju siseturule, peaks komisjon otsustama, kas on vaja reguleerivat sekkumist, sealhulgas riigi reguleerivate asutuste või muude pädevate asutuste poolt. Kui komisjon leiab, et selline regulatiivne sekkumine on liidu tasandil vajalik või et seda peaksid kaaluma riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused, peaks tal olema õigus võtta vastu rakendusakte, milles täpsustatakse võimaliku regulatiivse sekkumise laad ja ulatus, sealhulgas riigi reguleerivate asutuste või muude pädevate asutuste poolt, sealhulgas eelkõige kohustus avaldada ja lubada asjakohase teabe kasutamist, muutmist ja ümberjaotamist asutuste ja pakkujate poolt ning meetmed standardite või spetsifikatsioonide kohustusliku kasutamise kehtestamiseks kõigile või konkreetsetele pakkujatele.

(173) Riigi reguleerivad asutused peaksid riigi konkreetset olukorda arvesse võttes hindama, kas sekkumine on vajalik ja põhjendatud, et tagada läbivühenduvus, ning kui see on nii, siis kehtestama kooskõlas komisjoni rakendusaktidega proportsionaalsed kohustused numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatele, kellel on märkimisväärne katvus ja kasutuselevõtt. Väikese hulga lõppkasutajatega või väikese geograafilise haardega

pakkujate suhtes, kes aitaksid ainult vähesel määral kaasa selle eesmärgi saavutamisele, ei tohiks kõnealused koostalitlusvõime kohustused olla üldjuhul kohaldatavad.

(174) Olukordades, kus ettevõtjatel puudub juurdepääs mittekorduva juhtmestiku, kaablite ja nendega seotud vahendite elujõulistele alternatiividele hoonetes või kuni esimese kontsentratsiooni- või jaotuspunktini, ning selleks, et edendada lõppkasutajate huvides konkurentsi, peaks riigi reguleerivatel asutustel olema õigus kehtestada juurdepääsukohustusi kõigile ettevõtjatele, olenemata sellest, kas nad on tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks. Seoses sellega peaksid riigi reguleerivad asutused võtma arvesse kõiki võrkude tulevase dubleerimise tehnilisi ja majanduslikke tõkkeid. Kuna aga sellised kohustused võivad teatavatel juhtudel olla sekkuvad, kahjustada investeerimisstiimuleid ja tugevdada märkimisväärse turujõuga osalejate positsiooni, tuleks need kehtestada üksnes juhul, kui see on põhjendatud ja proportsionaalne asjaomastel turgudel jätkusuutliku konkurentsi saavutamiseks. Üksnes asjaolu, et juba on olemas rohkem kui üks selline taristu, ei tähenda ilmtingimata, et selle varad on dubleeritavad. Kui see on vajalik koos selliste juurdepääsukohustustega, peaks ettevõtjatel olema võimalik tugineda ka kohustustele tagada juurdepääs füüsilisele taristule määruse (EL) 2024/1309 alusel. Kõik riikliku reguleeriva asutuse kehtestatud kohustused ja muude pädevate asutuste poolt määruse (EL) 2024/1309 alusel tehtud otsused, millega tagatakse juurdepääs hoonesisesele füüsilisele taristule või füüsilisele taristule kuni juurdepääsupunktini, peaksid olema järjepidevad.

(175) Riikide reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik vajalikul määral kehtestada ettevõtjatele kohustusi pakkuda juurdepääsu teatavatele vahenditele, nimelt rakendusliidestele ja elektroonilistele saatekavadele, et tagada lõppkasutajatele juurdepääs mitte ainult digitaalsetele raadio- ja televisiooniringhäälinguteenustele, vaid ka seotud lisateenustele, sealhulgas programmiga seotud teenustele, mis on spetsiaalselt kavandatud puuetega lõppkasutajate juurdepääsu parandamiseks, ning programmiga seotud ühendatud televisiooniteenustele.

(176) On oluline, et kui riigi reguleerivad asutused hindavad kontsentratsiooni- või jaotuspunkti, milleni nad kavatsevad juurdepääsukohustused kehtestada, siis nad valivad punkti kooskõlas BERECi suunistega. Võimaluse korral lõppkasutajatele lähemal asuva punkti valimine on kasulikum taristukonkurentsi ja gigabitivõrkude kasutuselevõtu seisukohast. Samuti võib olla põhjendatud kehtestada juurdepääsukohustused juhtmetele ja kaablitele esimesest kontsentratsiooni- või jaotuspunktist kaugemal, kui on tõendatud, et dubleerimisel on suured ja püsivad füüsilised või majanduslikud tõkked, mis põhjustavad jaemüügi tasandil konkurentsiprobleeme või turutõrkeid, mis kahjustavad lõppkasutajaid. Võrguelementide jäljendatavuse hindamine nõuab turuanalüüsi, kuid riigi reguleerivalt asutuselt ei tohiks nõuda nende kohustuste kehtestamist. Teisest küljest nõuab selline turuanalüüs turutingimuste piisavat majanduslikku hindamist, et teha kindlaks, kas on täidetud kriteeriumid, mis on vajalikud kohustuste kehtestamiseks pärast esimest kontsentratsiooni- või jaotuspunkti. Sellised juurdepääsukohustused on tõenäolisemalt vajalikud geograafilistes piirkondades, kus alternatiivse taristu kasutuselevõtt ei ole majanduslikult tasuv või on riskantsem, näiteks väikese rahvastikutiheduse tõttu. Seevastu võib kodumajapidamiste suur kontsentratsioon tavaliselt viidata sellele, et selliste kohustuste kehtestamine ei ole vajalik.

(177) Riikide reguleerivad asutused peaksid kaaluma, kas sellised sümmeetrilised kohustused võivad tugevdada märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks tunnistatud ettevõtjate positsiooni. Riigi reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik kehtestada sellise taristu puhul pärast esimest kontsentratsiooni- või jaotuspunkti juurdepääs teenuse osutamiseks kasutatavatele aktiivsetele või virtuaalsetele võrguelementidele, kui juurdepääs passiivsetele elementidele oleks majanduslikult ebatõhus või füüsiliselt teostamatu ning

kui riigi reguleeriv asutus leiab, et sellise sekkumiseta hoitaks kõrvale juurdepääsukohustuse eesmärgist. Selleks et edendada järjekindlat reguleerimistava kogu liidus, peaks komisjonil olema õigus nõuda, et riigi reguleeriv asutus võtaks tagasi oma meetmete eelnõud, millega laiendatakse juurdepääsukohustusi esimesest kontsentratsiooni- või jaotuspunktist kaugemale.

(178) Proportsionaalsuse põhimõtte järgimiseks võib olla asjakohane, et riigi reguleerivad asutused vabastavad teatavat liiki ettevõtjad kohustustest, mis lähevad kaugemale esimesest kontsentratsiooni- või jaotuspunktist, mille peaksid kindlaks määrama riigi reguleerivad asutused, põhjendusel, et juurdepääsukohustus, mis ei põhine ettevõtja märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistamisel, võib ohustada nende hiljuti kasutusele võetud võrguelementide ärilist põhjendatust, eelkõige väikeste kohalike projektide puhul. Üksnes hulgimüügiga tegelevate ettevõtjate suhtes ei tohiks selliseid juurdepääsukohustusi kohaldada, kui nad pakuvad ärilistel alustel tõhusat alternatiivset juurdepääsu gigabitivõrgule õiglastel, mittediskrimineerivatel ja mõistlikel tingimustel, sealhulgas hinna osas. Samadel tingimustel peaks seda olema võimalik laiendada teistele ettevõtjatele. Erandit ei tohiks kohaldada avaliku sektori vahenditest rahastatavate teenuseosutajate suhtes.

(179) Traadita elektroonilise side teenuste osutamiseks kasutatava passiivse taristu jagamine kooskõlas konkurentsiõiguse põhimõtetega võib olla eriti kasulik gigabitiühenduvuse maksimeerimiseks kogu liidus, eriti hõredamalt asustatud piirkondades, kus dubleerimine ei ole teostatav ja lõppkasutajad võivad sellisest ühendatusest ilma jääda. Riikide reguleerivatel asutustel peaks erandkorras olema võimalik kehtestada selline ühiskasutus või lokaliseeritud juurdepääs rändlusteenustele kooskõlas liidu õigusega, kui selline võimalus on selgelt kindlaks määratud kasutusõiguse andmise algsetes tingimustes ja kui nad tõendavad sellise ühiskasutuse eeliseid ületamatute majanduslike või füüsiliste takistuste ületamisel ning juurdepääs võrkudele või teenustele on seetõttu väga puudulik või puudub üldse, võttes arvesse mitut tegurit, sealhulgas eelkõige vajadust katvuse järele peamistel transporditeedel, valikuvõimalust ja lõppkasutajatele pakutava teenuse kõrgemat kvaliteeti ning vajadust säilitada taristu kasutuselevõtu stiimulid. Olukorras, kus lõppkasutajatel puudub juurdepääs ning passiivse infrastruktuuri jagamisest üksi ei piisa olukorra lahendamiseks, peaks riigi reguleerivatel asutustel olema võimalik kehtestada kohustusi aktiivse infrastruktuuri jagamiseks. Seda tehes peaks riikide reguleerivatele asutustele või muudele pädevatele asutustele jääma paindlikkus valida kõige sobivam jagamise või juurdepääsu kohustus, mis peaks olema proportsionaalne ja põhjendatud tuvastatud probleemi laadiga.

(180) Kuigi mõnel juhul on riigi reguleerival asutusel või muul pädeval asutusel asjakohane kehtestada ettevõtjatele kohustusi, olenemata märkimisväärse turujõu määratlusest, et saavutada sellised eesmärgid nagu läbivühenduvus või teenuste koostalitlusvõime, on vaja tagada, et sellised kohustused kehtestatakse kooskõlas õigusraamistikuga ja eelkõige kohaldatava teavitamiskorraga. Sellised kohustused tuleks kehtestada üksnes juhul, kui see on põhjendatud eesmärkide saavutamiseks ning kui need on objektiivselt põhjendatud, läbipaistvad, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad kooskõlas asjakohase teavitamismenetlusega.

(181) Kiudoptilisele võrgule ülemineku kontekstis on äärmiselt oluline tagada, et lõppkasutajad oleksid ühendatud olemasolevate kiudoptiliste võrkudega, mis läbivad nende hooneid mõistliku aja jooksul.

(182) Lõppkasutajate ühenduse tagamiseks peaksid riikide reguleerivad asutused kohustama kõiki elektroonilise side võrkude pakkujaid võtma mõistliku täiendava väljaehitamisega kasutusele ühendusühenduse taotluse esitanud lõppkasutaja kodu ja lähima jaotus- või

ühenduspunkti vahel, mis on ette nähtud nende valduste teenindamiseks.

(183) Põhimõtteliselt ei tohiks sellise ühenduse eest võetavad hinnad ületada asjaomases liikmesriigis tavapäraseid ühendustasusid. Võttes arvesse geograafilisi tingimusi ja muid asjakohaseid tingimusi, võivad riikide reguleerivad asutused siiski lubada lisatasu, tingimusel et lõppkasutajate makstavad kulud on õiglased ja mõistlikud, ning nad võivad vajaduse korral sekkuda maksimumhindade kehtestamisse. Riikide reguleerivatel asutustel peaks olema lubatud kasutada olemasolevaid lepinguid ning jaeteenuste osutajate ja lõppkasutajate vahel kokku lepitud äritingimusi võrdlusalusena, et teha kindlaks, kas hinnad ja tingimused on õiglased ja mõistlikud.

(184) Üleminek kiudoptikale, vajadus tagada, et lõppkasutajad on oma kodus kiudoptilise ühendusega, ja teatatud raskused, millega operaatorid puutuvad kokku valguskaabli kasutuselevõtul korterelamutes, et rahuldada lõppkasutajate nõudlust, õigustavad erandi tegemist määruse (EL) 2024/1309 artikli 11 lõikest 4. Sellisel juhul, kui taotluse esitanud lõppkasutaja ühendamiseks on korterelamus vaja kasutada hoonesisest juhtmestikku ja sellega seotud vahendeid, ei tohiks üksuse omanikel või halduritel olla lubatud sellisest kasutuselevõtust keelduda. Selleks et vältida liigset sissetungi eraomandisse ja taristu tarbetut dubleerimist oma hoones, peaks neil siiski olema õigus keelduda teise hoonesisese juhtmestiku ja sellega seotud vahendite kasutuselevõtust. Riikide reguleerivad asutused peaksid seejärel tagama, et juurdepääs võrgule antakse sümmeetriliselt.

(185) Selleks et ületada ületamatud majanduslikud või füüsilised takistused lõppkasutajatele selliste teenuste või võrkude pakkumisel, mis sõltuvad raadiospektri kasutamisest ja mille puhul mobiilside katvuses esineb endiselt lünki, võib olla vaja juurdepääsu passiivsele taristule ja selle jagamist, või kui see ei ole piisav, siis aktiivse taristu jagamist või lokaliseeritud rändlusjuurdepääsu lepinguid. Ilma et see piiraks kasutusõigustega seotud ühiskasutuskohustusi, mis põhinevad loa andmist ja kasutusõiguste andmist käsitlevatel sätetel, ning eelkõige konkurentsi edendamise meetmeid, võib juhul, kui riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused kavatsevad võtta meetmeid passiivse taristu ühiskasutuse kehtestamiseks või kui passiivsest juurdepääsust ja ühiskasutusest ei piisa, aktiivse taristu ühiskasutuse või lokaliseeritud rändlusjuurdepääsu lepingute kehtestamiseks, neid siiski kutsuda üles kaaluma võimalikku riski turuosalistele alateenindatud piirkondades.

(186) Konkurentsinormid üksi ei pruugi olla piisavad selleks, et tagada digitaaltelevisiooni alal kultuuriline mitmekülgsus ja meediakanalite paljusus. Tehnoloogia ja turu arengu tõttu on vaja õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel tingimusjuurdepääsu pakkumise kohustused liikmesriigi siseturu jaoks korrapäraselt läbi vaadata, eelkõige selleks, et teha kindlaks, kas kohustuste laiendamine elektroonilistele saatekavadele ja rakendusliidestele on põhjendatud ulatuses, mis on vajalik, et tagada lõppkasutajate juurdepääs teatavatele digitaalsetele ringhäälinguteenustele. Seepärast peaks liikmesriikidel olema võimalik määrata kindlaks digitaalsed ringhäälinguteenused, millele tuleb tagada lõppkasutajate juurdepääs mis tahes õiguslike, regulatiivsete või haldusmeetmetega, mida nad peavad vajalikuks.

(187) Samuti peaks liikmesriikidel olema õigus lubada oma riigi reguleerival asutusel uuesti läbi vaadata kohustused seoses tingimusjuurdepääsuga digitaalsetele ringhäälinguteenustele, et teha turuanalüüsi abil kindlaks, kas oleks vaja tühistada või muuta tingimusi, mis on kehtestatud ettevõtjatele, kellel ei ole asjaomasel turul märkimisväärset turujõudu. Tühistamine või muutmine ei tohiks kahjustada lõppkasutajate juurdepääsu nendele teenustele ega tulemuslikku konkurentsi.

(188) Teatavatel asjaoludel on vaja *eelkohustusi*, et tagada konkurentsivõimelise turu areng,

mille tingimused soodustavad gigabitivõrkude ja -teenuste kasutuselevõttu ja käibeleminekut ning lõppkasutajate kasu maksimeerimist. *Eelneva* regulatiivse sekkumise vajaduse hindamisel peaksid riigi reguleerivad asutused võtma arvesse seda, kas hulgimüügitasandi juurdepääs on kõigile huvitatud ettevõtjatele kättesaadav kas juba kehtivate õigusaktide alusel (eelkõige määruse (EL) 2024/1309 alusel) või kaubandustingimuste alusel, mis võimaldavad jaemüügiturul lõppkasutajate jaoks kestlikke konkurentsivõimelisi tulemusi. Kui need juurdepääsuvõimalused ei ole piisavalt olulised, peaks riigi reguleeriv asutus viivitamata hindama, kas märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks tunnistatud ettevõtjatele on vaja kehtestada kohustusi. On oluline, et reguleerivad *eelkohustused* kehtestataks hulgimüügiturul üksnes juhul, kui on olemas üks või mitu märkimisväärse turujõuga ettevõtjat, et tagada püsiv konkurents, ning kui liidu ja liikmesriigi konkurentsiõigusest ei piisa probleemi lahendamiseks. Märkimisväärse turujõu mõiste peaks olema kooskõlas Euroopa Kohtu praktikas määratletud turgu valitseva seisundi mõistega.

(189) Komisjon on koostanud liidu tasandil konkurentsiõiguse põhimõtete kohased suunised, mida riigi reguleerivad asutused teatava turu konkurentsi tulemuslikkuse ja märkimisväärse turujõu hindamisel peavad järgima. Riigi reguleerivad asutused peaksid analüüsima, kas teatavas geograafilises piirkonnas (kas asjaomase liikmesriigi kogu territooriumil või selle osal või liikmesriikide territooriumide lähestikku paiknevatel osadel koos vaadelduna) on konkurents asjaomasel toote- või teenuseturul tulemuslik. Konkurentsi tulemuslikkuse analüüs peaks hõlmama ka analüüsi selle kohta, kas turg vastab tulevikus konkurentsinõuetele ja kas tulemusliku konkurentsi puudumine on seega kestev või ei. Komisjon peaks suunised korrapäraselt läbi vaatama, eelkõige kehtivate õigusaktide läbivaatamise korral, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, majanduskirjandust ja tegelikke turukogemusi ning tagamaks, et need on kiiresti areneval turul jätkuvalt asjakohased. Riikide reguleerivad asutused peaksid tegema omavahel koostööd, kui leitakse, et asjaomane turg on riikidevaheline.

(190) Komisjon peaks liidu turusuundumuste korrapärasel hindamisel võtma arvesse sidusrühmade tagasisidet. Sidusrühmadega konsulteerimise tulemused tuleks teha aruandes üldsusele kättesaadavaks. Hinnates, kas on vaja vastu võtta komisjoni soovitus asjaomaste toote- ja teenuseturgude kohta (edaspidi „turusoovitus“), hindab komisjon, kas mõni asjaomane toote- ja teenuseturg vastab kolmele kriteeriumile. Komisjon võib turusoovituse vastu võtta pärast avalikku konsultatsiooni, sealhulgas riikide reguleerivate asutustega, ning võttes arvesse BERECi arvamust.

(191) Riikide reguleerivad asutused peaksid määratlema oma territooriumil asjaomased geograafilised turud, võttes arvesse turusoovitust, kui selline soovitus käesoleva määruse kohaselt vastu võetakse, ning võttes arvesse riiklikke ja kohalikke olusid. Seepärast peaksid riikide reguleerivad asutused analüüsima vähemalt turge käsitlevas soovituses sisalduvaid turge, sealhulgas neid, mis on loetletud, kuid mida konkreetses riiklikus või kohalikus kontekstis enam ei reguleerita. Riikide reguleerivad asutused peaksid analüüsima ka turge, mida turusoovitus ei hõlma, kuid mida reguleeritakse nende jurisdiktsiooni alla kuuluval territooriumil varasemate turuanalüüside alusel, või muid turge, kui neil on piisavalt alust arvata, et need kolm kriteeriumi on täidetud. Riikide reguleerivad asutused peaksid samuti otsustama, kas on vaja läbi viia turuülevaade, mis põhineb geograafilise ülevaate koostamise käigus kogutud teabe tulemustel.

(192) Mõnel juhul on geograafilised turud määratletud kui riiklikud või piirkondlikud turud, näiteks tulenevalt võrgu kasutuselevõtu riiklikust või kohalikust iseloomust, mis määrab kindlaks ettevõtjate potentsiaalse turuvõimu piirid seoses hulgimüügi pakkumisega, kuid endiselt on märkimisväärne riikidevaheline nõudlus ühe või mitme lõppkasutajate kategooria poolt. Nii võib see olla eelkõige selliste ettevõtjatest lõppkasutajate nõudluse

puhul, kes käitavad mitmes kohas asuvaid seadmeid eri liikmesriikides. Kui riikidevaheline nõudlus ei saa tarnijate poolt piisavalt rahuldatud, näiteks kui nad on riigiti või piirkonniti killustunud, võib tekkida siseturu tõke. Seepärast peaks BEREC esitama riikide reguleerivatele asutustele suunised ühiste regulatiivsete lähenemisviiside kohta, et tagada riikidevahelise nõudluse rahuldav rahuldamine, luues aluse hulgimüügitasandi juurdepääsutoodete koostalitlusvõimele kogu liidus ning võimaldades tõhusust ja mastaabisäästu, hoolimata pakkumise killustunud poolest. BERECi suunised peaksid kujundama riigi reguleerivate asutuste valikuid, kui nad püüdlevad riigi tasandil märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjate suhtes regulatiivseid kohustusi kehtestades siseturu eesmärgi poole, andes samal ajal suuniseid, et ühtlustada siseturu huvides sellisele kindlaks tehtud riikidevahelisele nõudlusele vastata suutvate hulgitasandi juurdepääsutoodete tehnilised kirjeldused.

(193) Selle kindlakstegemisel, kas ettevõtjal on konkreetsel turul märkimisväärne turujõud, peaksid riigi reguleerivad asutused tegutsema kooskõlas liidu õigusega ning võtma arvesse komisjoni suuniseid turuanalüüsi ja märkimisväärse turujõu hindamise kohta.

(194) Riikide reguleerivate asutuste jaoks peaks *eelreguleerimisele* vastuvõtlike hulgiturgude kindlakstegemise lähtepunktiks olema vastavate jaeturgude analüüs. Jae- ja hulgimüügitasandi tõhusa konkurentsi analüüs tuleks teha tulevikku suunatud perspektiivist teatava aja jooksul ning selles tuleks juhinduda konkurentsiõigusest, sealhulgas vajaduse korral Euroopa Kohtu asjakohasest kohtupraktikast. Kui järeldatakse, et jaeturgudel valitseks tõhus konkurents juhul, kui asjaomaseid *hulgiturgusid eelnevalt* ei reguleerita, peaks riigi reguleeriv asutus jõudma järeldusele, et hulgituru reguleerimine ei ole enam vajalik.

(195) Riikide reguleerivad asutused peaksid tagama, et turge analüüsitakse järjepidevalt ja võimaluse korral samal ajal. Lisaks peaks teade olema põhjalik, hõlmates turu määratlust, märkimisväärse turujõu määramist ja sellega seotud parandusmeetmeid, tagamaks, et kehtestatud parandusmeetmed on proportsionaalsed ja kajastavad tegelikku turuolukorda ning et tagada turuosaliste jaoks võimalikult suur läbipaistvus.

(196) Hulgimüügi reguleerimine peaks lahendama probleemid jaemüügi tasandil. Riikide reguleerivad asutused peaksid hindama iga üksikut hulgiturgu, mille reguleerimist kaalutakse, alustades tsiviiltaristule juurdepääsu parandusmeetmetest, kuna sellised parandusmeetmed soodustavad tavaliselt püsivamat konkurentsi, sealhulgas taristukonkurentsi, ning seejärel analüüsima kõiki hulgiturge, mida peetakse *eelreguleerimisele* vastuvõtlikuks, vastavalt nende tõenäolisele sobivusele jaemüügi tasandil tuvastatud konkurentsiprobleemide lahendamiseks. Konkreetse võetava parandusmeetme üle otsustamisel peaksid riikide reguleerivad asutused kaaluma sellise konkreetse parandusmeetme kehtestamise tagajärgi, mis, kui see on teostatav üksnes teatavate võrgutopoloogiate puhul, võib pärssida gigabitivõrkude kasutuselevõttu lõppkasutajate huvides.

(197) Piiramata tehnoloogianeutraalsuse põhimõtte kohaldamist, peaksid riigi reguleerivad asutused tagama stiimulid parandusmeetmete kehtestamise kaudu ning võimaluse korral enne infrastruktuuri kasutuselevõttu stiimulid paindliku ja avatud võrguarhitektuuri väljaarendamiseks, mis vähendaks lõppkokkuvõttes hiljem kehtestatavate parandusmeetmetega seotud koormust ja keerukust. Enne kui riigi reguleeriv asutus teeb hindamise igas etapis kindlaks, kas tuleks kehtestada täiendav, koormavam parandusmeede, peaks ta püüdma kindlaks teha, kas asjaomasel jaemüügiturul oleks tõhus konkurents, võttes arvesse ka kõiki asjakohaseid ärikokkuleppeid või muid hulgimüügituru asjaolusid, sealhulgas juba kehtivaid muud liiki eeskirju, ning mis tahes eeskirju, mida riigi reguleeriv asutus on märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks

tunnistatud ettevõtja puhul juba asjakohaseks pidanud. Selline hindamine, mille eesmärk on tagada, et turuanalüüsis kindlaks tehtud probleemide tõhusaks lahendamiseks kehtestatakse vaid kõige sobivamaid parandusmeetmeid, ei välista riigi reguleeriva asutuse võimalikku järeldust, et selle probleemi käsitlemiseks pakub kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega kõige vähem sekkuvat moodust selliste parandusmeetmete kombinatsioon, isegi kui need on erineva intensiivsusega. Isegi kui erinevused ei too kaasa erinevate geograafiliste turgude määratlemist, peaks neil olema võimalik õigustada vahetegu asjakohaste parandusmeetmete vahel, mis on kehtestatud konkurentsipiirangute erinevat intensiivsust silmas pidades.

(198) Kui riigi reguleeriv asutus tühistab jaemüügi reguleerimise, peaks ta kindlaks määrama piisava etteteatamisaja, et tagada jätkusuutlik üleminek dereguleeritud turule. Kõnealust etteteatamisaega kindlaks määrates peaks riigi reguleeriv asutus arvestama juurdepääsu pakkujate ja taotlejate vahelisi olemasolevaid lepinguid, mis on sõlmitud kehtestatud regulatiivsete kohustuste alusel. Sellised lepingud võivad kindlaksmääratud aja vältel pakkuda juurdepääsu taotlejatele eelkõige lepingulist õiguskaitset. Riigi reguleeriv asutus võtab arvesse ka turuosaliste tegelikku võimalust kasutada mis tahes hulgimüügitasandi ärijuurdepääsu või kaasinvesteerimise pakkumisi, mis võivad turul olemas olla, ning vajadust vältida võimaliku õigusliku arbitraaži pikemat perioodi. Riigi reguleeriva asutuse kehtestatud üleminekukorra puhul tuleks arvesse võtta varasemate lepingute regulatiivse järelevalve ulatust ja ajastust, kui algab etteteatamisaeg.

(199) Turuosalistele regulatiivsete tingimuste osas kindlustunde andmiseks on vaja kehtestada turu läbivaatamise tähtaeg. Oluline on teha turuanalüüse korrapäraselt ning mõistliku ja sobiva tähtaja jooksul. On oht, et kui riigi reguleeriv asutus ei analüüsi turgu ettenähtud tähtaja jooksul, ohustab see siseturgu.

(200) Elektroonilise side sektori turgudele omase kõrge tehnilise innovatsiooni taseme ja dünaamilisuse tõttu on vaja reguleerimist liidu tasandil kiiresti, koordineeritult ja ühtlustatult kohandada, kuna kogemus on näidanud, et reguleeriva raamistiku erinev rakendamine riigi reguleerivate asutuste poolt võib takistada siseturu toimimist.

(201) Reguleerivate meetmete suurema stabiilsuse ja prognoositavuse huvides peaks turuanalüüside vaheline maksimaalne lubatud ajavahemik jääma viieks aastaks, tingimusel et vahepealsel perioodil toimuvad turumuutused ei nõua uut analüüsi ja ilma et see piiraks ajutiste meetmete kehtestamise võimalust. Riikide reguleerivad asutused peaksid täitma oma kohustust analüüsida turge ja teatama vastavast meetme eelnõust vähemalt iga viie aasta järel, tagamaks, et kohaldatav määrus kajastab konkurentsitingimusi turul. Seepärast tuleks uue viieaastase turutsükli alustamiseks pidada üksnes teatist, mis sisaldab uut hinnangut turu määratluse ja märkimisväärse turujõu kohta.

(202) Konkreetse kohustuse kehtestamine märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjale ei eelda täiendavat turuanalüüsi, vaid pigem põhjendust selle kohta, et kõnealune kohustus on kõnealusel turul ja seotud jaeturul kindlakstehtud probleemi olemusest lähtudes asjakohane ja proportsionaalne.

(203) Kehtestatavate kohustuste ja tingimuste proportsionaalsuse hindamisel peaksid riikide reguleerivad asutused võtma arvesse oma liikmesriigi eri piirkondades valitsevaid erinevaid konkurentsitingimusi, pidades eelkõige silmas läbiviidud geograafilise ülevaate tulemusi.

(204) Märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks tunnistatud ettevõtjate suhtes kehtestatud kohustuste läbivaatamine turuanalüüsi aja jooksul peaks võimaldama riikide reguleerivatel asutustel võtta arvesse uute turusuundumuste mõju konkurentsitingimustele. Lisaks liidu ühtlustatud juurdepääsutoodete kehtestamisele

võiks ette näha läbipaistvuse, mittediskrimineerimise, raamatupidamise lahususe, hinnakontrolli ja kuluarvestuse. Kui ettevõtjatele kehtestatakse kohustus võtta arvesse põhjendatud taotlusi, mis käsitlevad juurdepääsu võrguelementidele ja nendega seotud vahenditele, võib sellised taotlused tagasi lükata ainult objektiivsete kriteeriumide põhjal (näiteks tehniline teostatavus või vajadus säilitada võrgu terviklikkus). Juurdepääsu andmisest keeldumise korral peaks kannatanud poolel olema võimalik esitada juhtum lahendamiseks käesoleva määruse kohases vaidluste lahendamise menetluses. Kui ettevõtjale on kehtestatud juurdepääsu võimaldamise kohustus, ei või nõuda, et ta pakuks muud liiki juurdepääsu, mida ta ei ole volitatud pakkuma. Kui riigi reguleerivad asutused kehtestavad juurdepääsu võimaldamise kohustuse, mis suurendab lühiajaliselt konkurentsi, ei tohiks see vähendada konkurentide stiimulit investeerida alternatiivsetesse vahenditesse, mis tagaks jätkusuutlikuma konkurentsi või suurema jõudluse ja lõppkasutajate kasu pikemas perspektiivis. Kõige vähem sekkuva reguleerimisviisi valimisel ja kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega võiksid riigi reguleerivad asutused näiteks otsustada vaadata läbi märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks tunnistatud ettevõtjate suhtes kehtestatud kohustused ja muuta varasemaid otsuseid, sealhulgas kohustusi tühistades või uusi juurdepääsukohustusi kehtestades või kehtestamata jättes, kui see on kasutajate ja püsiva teenuskonkurentsi huvides. Kuna juurdepääsukohustuse tehnilised üksikasjad võivad mängida olulist rolli juurdepääsu pakkujate teenuste tõhusal kopeerimisel ja jaemüügi tasandil konkureerimisel, peaks riikide reguleerivatel asutustel olema võimalik kehtestada volitatud juurdepääsu pakkujale või saajatele tehnilised ja tegevustingimused kooskõlas liidu õigusega. Tehniliste standardite kehtestamine peaks olema eelkõige kooskõlas direktiiviga (EL) 2015/1535. Riikide reguleerivad asutused peaksid uutele ja täiustatud taristutele juurdepääsu kohustusi kehtestades tagama, et juurdepääsutingimused kajastavad investeerimisotsuse aluseks olevaid asjaolusid, võttes muu hulgas arvesse kasutuselevõtukulusid, uute toodete ja teenuste eeldatavat kasutuselevõtu määra ning eeldatavat jaehinna taset. Selleks et tagada investoritele planeerimiskindlus, peaks riikide reguleerivatel asutustel olema võimalik kehtestada vajaduse korral tingimused, tingimusel et neil ei ole diskrimineerivat mõju. Kõikide kehtestatud juurdepääsutingimuste puhul tuleb arvestada vajadusega säilitada tõhusat konkurentsi teenuste osutamisel tarbijatele ja ettevõtetele.

(205) Võrgutaristule juurdepääsu võimaldamine võib olla õigustatud konkurentsi suurendamise vahendina, kuid riigi reguleerivad asutused peavad tasakaalustama taristu omaniku õigusi kasutada oma taristut enda huvides ja teiste teenuseosutajate õigusi kasutada vahendeid, mis on teenuste osutamiseks hädavajalikud. Võrgutaristule juurdepääsu võimaldamine võib olla õigustatud konkurentsi suurendamise vahendina, kuid riigi reguleerivad asutused peavad tasakaalustama taristu omaniku õigusi kasutada oma taristut enda huvides ja õigusi

teiste teenuseosutajate juurdepääsu vahenditele, mis on olulised konkureerivate teenuste osutamiseks. Hinnakontroll võib olla vajalik, kui turuanalüüs konkreetsel turul näitab ebatõhusat konkurentsi. Eelkõige peaksid märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjad vältima hindade kokkusurumist, mille korral ei ole erinevus nende tarbijahindade ja samasuguste teenuste jaemüügiga tegelevatelt konkurentidelt nõutavate vastastikuse sidumise või juurdepääsu tasude vahel piisav, et tagada püsiv konkurents. Kui riigi reguleeriv asutus arvutab välja käesoleva määruse alusel nõutava teenuse sisseseadmisega seotud kulud, on asjakohane võimaldada märkimisväärse turujõuga ettevõtjate kasutatud kapitali mõistlikku tasuvust, sealhulgas asjakohaseid tööjõu- ja ehituskulusid, kohandades vajaduse korral kapitali väärtust, et kajastada varade praegust hindamist ja tegevuse tõhusust. Kulude katmise meetod peaks olema asjaoludele vastav, võttes arvesse vajadust edendada tõhusust, jätkusuutlikku konkurentsi ja gigabitivõrkude kasutuselevõttu, ning võtma arvesse gigabitiühenduvust. Riigi reguleerivatel asutustel peaks olema õigus säilitada hulgitasandi reguleeritud juurdepääsuhinnad järgmise põlvkonna võrkude suhtes või jätta need kehtestamata, kui on olemas piisavad konkurentsi kaitsemeetmed. Täpsemalt öeldes, liiga kõrgete hindade vältimiseks turgudel, kus tegutsevad märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjad, peaksid konkurentsi ja lõppkasutajate huvide kaitsmiseks kaasnema hinnastamispaindlikkusega sellised täiendavad kaitsemeetmed nagu ranged mittediskrimineerimiskohustused, järgneva turu toodete tehnilise ja majandusliku jäljendatavuse tagamise meetmed ning infrastruktuuri konkurentsist tulenev tõendatav jaehinnapiirang või muudest reguleeritud juurdepääsutoodetest tulenev hinnaankur või mõlemad. Need konkurentsiga seotud kaitsemeetmed ei takista riigi reguleerivaid asutusi tuvastamast muid asjaolusid, mille korral oleks asjakohane mitte kehtestada reguleeritud juurdepääsuhindu teatavate hulgimüügisisendite suhtes, näiteks juhul, kui lõppkasutaja nõudluse kõrge hinnaelastsus muudab märkimisväärse turujõuga ettevõtja jaoks konkurentsivõimelisest tasemest märgatavalt kõrgemate hindade küsimise kahjumlikuks või kui väiksem rahvastikutihedus vähendab stiimuleid gigabitivõrkude arendamiseks ning riigi reguleeriv asutus teeb kindlaks, et kehtestatud kohustustega tagatakse tõhus ja mittediskrimineeriv juurdepääs.

(206)

Uute võrkude kasutuselevõtul on otsustava tähtsusega tsiviilehituse infrastruktuuri varad, mis saavad majutada elektroonilise side võrku, sest nende dubleerimisega kaasnevad suured kulud ning nende korduskasutamisega võiks kaasneda märkimisväärne kokkuhoid. Seepärast on lisaks määruses (EL) 2024/1309 sätestatud füüsilist taristut käsitlevatele normidele vaja konkreetset õiguskaitsevahendit olukorras, kus tsiviilehituse rajatised kuuluvad märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjale. Seepärast on tarvis tagada, et juurdepääsu sellistele varadele saab kasutada eraldiseisva meetmena parandamaks mis tahes järgneva turu konkurentsi- ja kasutuselevõtu dünaamikat. Seda tuleks kaaluda enne muude võimalike parandusmeetmete kehtestamise vajaduse hindamist ning mitte üksnes muid hulgitooteid või -teenuseid täiendava parandusmeetmena või parandusmeetmena, mida kohaldatakse üksnes ettevõtjatele, kes kasutavad selliseid muid hulgitooteid või -teenuseid. Riigi reguleerivad asutused peaksid väärtustama korduskasutatavaid, tsiviilehituse pärandinfrastruktuuri varasid sellise raamatupidamisväärtuse alusel, millest on maha arvatud arvutamise hetke akumuleeritud kulum ning mida on indekseeritud asjakohase hinnaindeksi, näiteks jaehinnaindeksiga, jättes kõrvale varad, mis on mitte vähem kui 40aastase ajavahemiku jooksul täielikult amortiseeritud, kuid siiski kasutuses. Kui see põhineb ka teabel, mis on kogutud gigabititaristud tähendab, et juurdepääs füüsilisele taristule on oluline eeltingimus

kasutusele võetud võrkude jaoks ja seega võib järgneva turu jaoks kaaluda eraldi füüsilise taristu turu kindlaksmääramist, et tagada ka pikaajaline regulatiivne prognoositavus.

(207) Selleks et edendada siseturu väljakujundamist digitaalvõrkude ja -teenuste valdkonnas, on oluline võimaluse korral veelgi ühtlustada juurdepääsutooteid. Seepärast tuleks käesolevas määruses sätestada nõuded, mille kohaselt hulgimüügitasandi juurdepääsutoodet võib pidada Euroopa ühtlustatud hulgimüügitasandi juurdepääsutooteks, mille võivad kehtestada kõigi liikmesriikide reguleerivad asutused. Ühtlustatud juurdepääsutooted võivad hõlmata FTTH eraldamist, virtuaalset eraldatud kohalikku juurdepääsu kui tooteid, mida tavaliselt rakendatakse massikliente teenindavatel hulgiturgudel. Lisaks võiksid sellised ühtlustatud tooted hõlmata Etherneti püsiliine ja teenuse kvaliteedi parameetreid turgudel, mis teenindavad vajaduse korral ärikliente.

(208) Riikide reguleerivad asutused peaksid vastavalt hindama, kas märkimisväärse turujõuga ettevõtjatele varem kehtestatud gigabitivõrkudele hulgimüügitasandi juurdepääsu pakkumise kohustuste asendamine kohustusega pakkuda Euroopa ühtlustatud juurdepääsutoodet oleks asjakohane ja proportsionaalne.

(209) Võttes arvesse turu ja tehnoloogia pidevat arengut, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu rakendusakte, et määrata vajaduse korral kindlaks Euroopa juurdepääsutoodete tehnilised nõuded.

(210) Kui riigi reguleeriv asutus on jõudnud järeldusele, et Euroopa ühtlustatud juurdepääsutoode oleks asjakohane ja proportsionaalne, peaks ta selle kehtestama asjaomase märkimisväärse turujõuga ettevõtja suhtes. Euroopa ühtlustatud juurdepääsutoodete kehtestamine peaks olema ülimuslik mis tahes muude õiguskaitsevahendite kehtestamise suhtes. Riikide reguleerivad asutused peaksid kehtestama teatavatele võrguelementidele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja nende kasutamise kohustused üksnes juhul, kui Euroopa ühtlustatud juurdepääsutoode ei oleks konkreetsel turul konkurentsiprobleemide lahendamiseks piisav.

(211) Selliste ettevõtjate uuele tsiviilehituse taristule juurdepääsu hinnakujundus, kes on tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks gigabitivõrkude kasutuselevõtul alternatiivsete operaatorite poolt, võib mõjutada märkimisväärse turujõuga ettevõtja stiimuleid ehitada uus tsiviilehituse taristu, millel on piisav suutlikkus majutada alternatiivseid võrke. Uuele tsiviilehituse taristule juurdepääsu hind peaks vastama valitsevatele turutingimustele ning põhinema märkimisväärse turujõuga ettevõtja kantud tegelikel kogukuludel, tingimusel et kõnealusele taristule juurdepääsu tingimuste puhul peetakse rangelt kinni mittediskrimineerimise põhimõttest. Selline lähenemisviis aitaks soodustada investeeringuid uutesse tsiviilehituse taristutesse. Lisaks võib olulise uue tsiviilehituse taristu ehitamine olenevalt turutingimustest kujutada endast märkimisväärse turujõuga ettevõtja jaoks kõrgemat riskiprofiili kui varasema tsiviilehituse taristu taaskasutamisega seotud riskiprofiil. Selle riskiprofiiliga kaasneksid riskid seoses kantud kulude ja eeldatavate tuludega, mida riikide reguleerivad asutused peaksid hindama. Kui aga juurdepääsukohustust (sisendi või toodangu samaväärsus) rakendatakse tõhusalt ja jaemüügituru hinnapiirang on tõendatud ning seda täiendab järgmise etapi toodete majanduslik jäljendatavus, peaksid riikide reguleerivad asutused põhimõtteliselt hoiduma reguleeritud hindade kehtestamisest. Sellised kohustused peaksid koosnema näiteks tehnilise ja majandusliku jäljendatavuse testidest koos järelevalvemehhanismidega. Jaeturu hinnapiirang võib tuleneda taristualasest konkurentsist, alternatiivsete pakkujate võetud selgetest kohustustest võtta gigabitivõrgud kasutusele alateenindatud piirkondades, mis tulenevad geograafilistest

uuringutest, ning reguleeritud ankurtoodetest, mille suhtes kohaldatakse kuludele orienteeritust. Kui riigi reguleeriv asutus kehtestab kohustuse rakendada hinnakontrolli toetamiseks kuluarvestussüsteem, peaks tal olema õigus võtta enda peale iga-aastane auditeerimiskohustus, millega tagatakse kõnealuse kuluarvestussüsteemi järgimine, eeldusel, et asutuses on olemas piisava väljaõppega töötajad, või nõuda, et kõnealuse auditi teostab mõni muu asjaomasest ettevõtjast sõltumatu pädev asutus. Häälkõne lõpetamise hulgiteenuse hinda arvestatakse liidus põhimõttel „kes helistab, see maksab“. Nõudluse ja pakkumise asendatavuse analüüs näitab, et praegu ja lähitulevikus puuduvad hulgimüügi tasandil veel asendustooted, mis võiksid piirata kõne lõpetamise hindade kehtestamist asjaomases võrgus. Võttes arvesse kõne lõpetamise turgude kahesuunalist juurdepääsu olemust, on täiendavateks võimalikeks konkurentsiprobleemideks operaatoritevaheline ristsubsideerimine. Nimetatud probleeme võib esineda nii püsivõrkudes kui ka mobiilsidevõrkudes kõnede lõpetamise turgudel. Pidades silmas, et kõne lõpetavatel operaatoritel on võimalik tõsta teenuse hinda märksa kõrgemaks tegelikest kuludest ja selleks on ka stiimulid, peetakse selle probleemi sobivaimaks lahenduseks keskpikas perspektiivis hindade kehtestamist kulude põhjal. Tulevased turusuundumused võivad muuta nimetatud turgude dünaamikat sedavõrd, et reguleerimine ei ole enam vajalik.

(212) Selleks et vähendada regulatiivset koormust kõne lõpetamise hulgiteenusega seotud konkurentsiprobleemide järjepideval lahendamisel kogu liidus, peaks komisjon delegeeritud õigusaktiga jätkuvalt kehtestama ühtse kõne lõpetamise maksimummäära mobiilsideteenuste jaoks ja ühtse kõne lõpetamise maksimummäära püsiteenuste jaoks, mida kohaldatakse kogu liidus. Tuleks sätestada üksikasjalikud kriteeriumid ja parameetrid, mille alusel määratakse kindlaks häälkõne lõpetamise tasude väärtused. Kõne lõpetamise hinnad on liidus pidevalt vähenenud ja eeldatavalt vähenevad veelgi.

(213) Selleks et võtta arvesse turu, sotsiaalset ja tehnoloogilist arengut, sealhulgas tehniliste standardite arengut, juhtida võrkude ja teenuste turvalisust ohustavaid riske ning tagada hädaolukorra side kaudu tõhus juurdepääs hädaabiteenustele, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada püsiliini- ja mobiilsideturgudel kõne lõpetamise tasu üleliiduline ühtne maksimummäär, võtta meetmeid pettuste vältimiseks, võtta meetmeid seoses hädaolukorra sidega seotud meetmete vastuvõtmisega liidus ning muuta käesoleva määruse lisasid, et võtta arvesse tehnoloogia ja ühiskonna arengut või muutusi turunõudluses. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega47. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(214) Praegu on mõnel turul juba võimalik, et osana turuanalüüsist saavad märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjad välja pakkuda kohustusi, mille eesmärk on kõrvaldada riigi reguleeriva asutuse tuvastatud konkurentsiprobleeme ning mida riigi reguleeriv asutus asjakohaste turgu reguleerivate kohustuste kohta otsuse tegemisel arvesse võtab. Sellised parandusmeetmed võivad seisneda ka kohaliku juurdepääsuvõrgu varade või nende olulise osa üleandmises erineva omandilise kuuluvusega eraldiseisvale juriidilisele isikule või eraldiseisva majandusüksuse loomises. Pikaajalise tõhususe

ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

tagamiseks kõige sobivamate parandusmeetmete üle otsustamisel tuleks arvesse võtta kõiki uusi turusuundumusi. Ilma et see piiraks üksnes hulgimüügiga tegelevate ettevõtjate regulatiivset kohtlemist käsitlevate sätete kohaldamist, ei piira pakutud kohustuste laad siiski riigi reguleerivale asutusele antud kaalutlusõigust kehtestada parandusmeetmeid märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks tunnistatud ettevõtjate suhtes. Selleks et suurendada läbipaistvust ja tagada õiguskindlus kogu liidus, tuleks käesolevas määruses sätestada menetlus, mille kohaselt ettevõtjad pakuvad kohustusi ja riigi reguleerivad asutused hindavad neid, võttes turutesti abil arvesse turuosaliste seisukohti, ning teevad need vajaduse korral siduvaks kohustusi võtvale ettevõtjale ja jõustatavaks riigi reguleerivale asutusele. Välja arvatud juhul, kui riigi reguleeriv asutus on muutnud kohustused siduvaks ja otsustanud kohustusi mitte kehtestada, ei piira see menetlus turuanalüüsi menetluse kohaldamist ega kohustust kehtestada tuvastatud turutõrke kõrvaldamiseks asjakohased ja proportsionaalsed parandusmeetmed.

(215) Pärast seda, kui riigi reguleerivad asutused on teinud huvitatud isikutega avalikult konsulteerides turuanalüüsi, peaks neil olema võimalik muuta mõned või kõik kohustused siduvaks konkreetseks ajavahemikuks, mis ei tohiks olla pikem kui ajavahemik, milleks need välja pakuti. Kui kohustused on muudetud siduvaks, peaks riigi reguleeriv asutus uurima selle otsuse tagajärgi oma turuanalüüsis ja võtma neid arvesse kõige asjakohasema(te) turgu reguleeriva(te) meetmete valimisel. Riikide reguleerivad asutused peaksid hindama võetud kohustusi tulevikku suunatud jätkusuutlikkuse perspektiivist, eelkõige valides ajavahemikku, mille jooksul need on muudetud siduvaks, ning võtma arvesse vajadust tagada stabiilsed ja prognoositavad turutingimused. Siduvad kohustused, mis on seotud vabatahtliku eraldamisega vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolt, kes on tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks ühel või mitmel asjaomasel turul, võivad suurendada prognoositavust ja läbipaistvust, sätestades märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtja kavandatud eraldamise rakendamise protsessi. Selleks et aidata riikide reguleerivatel asutustel jälgida, kas kokkuleppeosalised täidavad nõudeid, võivad kohustused hõlmata järelevalve eest vastutava usaldusisiku määramist, kelle isiku ja volitused peaks heaks kiitma riigi reguleeriv asutus, ning kohustust, et neid pakkuval ettevõtjal tuleb esitada perioodilisi rakendusaruandeid.

(216) Võrguomanikud, kelle ärimudel on piiratud teistele hulgiteenuste pakkumisega, võivad aidata kaasa elujõulise hulgituru loomisele ja mõjutada seeläbi positiivselt jaemüügikonkurentsi järgmise etapi turgudel. Kuigi nende ärimudel on lühiajaliste investorite jaoks vähem atraktiivne, võib see olla atraktiivne potentsiaalsetele finantsinvestoritele, kes investeerivad vähem volatiilsetesse taristuvaradesse ja kellel on gigabitivõrkude kasutuselevõtuks pikemaajalised väljavaated. Siiski ei too üksnes hulgimüügile suunatud ettevõtjate olemasolu tingimata kaasa tõhusa konkurentsiga jaeturge ning nad võidakse tunnistada konkreetsel toote- või geograafilisel turul märkimisväärset turujõudu omavaks ettevõtjaks. Teatavad konkurentsiriskid, mis tulenevad üksnes hulgimüügi ärimudeleid järgivate ettevõtjate käitumisest, võivad olla väiksemad kui vertikaalselt integreeritud ettevõtjate puhul, tingimusel et üksnes hulgimüügi mudel on ehtne ja puuduvad stiimulid järgneva turu teenuseosutajate diskrimineerimiseks. Regulatiivne reageerimine peaks seega olema samavõrra vähem sekkuv, kuid eelkõige tuleks säilitada võimalus kehtestada õiglase ja mõistliku hinnakujundusega seotud kohustusi. Samas peaks riigi reguleerivatel asutustel olema võimalik sekkuda, kui on tekkinud lõppkasutajaid kahjustavad konkurentsiprobleemid. See oleks eriti oluline piirkondades, kus pärast vaskpaarvõrgu sulgemise protsessi lõpuleviimist võib ainult hulgimüügiga tegelev ettevõtja jääda gigabitivõrgu ainsaks pakkujaks. Hulgiturul tegutsevat ettevõtjat, kes tarnib jaemüügiteenuseid ainult väikeste

ja keskmise suurusega ettevõtjatest suurematele ärikasutajatele, tuleks käsitada üksnes hulgimüügiga tegeleva ettevõtjana.

(217) Liidu mehhanism, mis võimaldab komisjonil nõuda, et riigi reguleerivad asutused loobuksid kavandatavad turu määratlemise ja ettevõtja tunnistamisega märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks seotud meetmetest, on olulisel määral aidanud saavutada järjekindlat lähenemisviisi selliste olukordade ja ettevõtjate kindlaksmääramisel, kus ja kelle puhul võib kohaldada *eelnevat* reguleerimist. Direktiivi (EL) 2018/1972 artiklite 32 ja 33 kohaste menetlustega saadud kogemused on näidanud, et kui riikide reguleerivad asutused kohaldavad sarnastel turutingimustel parandusmeetmeid erinevalt, kahjustab see elektroonilise side siseturgu. Seepärast on endiselt vaja anda komisjonile ja BERECile nende vastavate kohustuste piires volitused, et tagada suurem järjekindlus riikide reguleerivate asutuste kavandatud meetmete eelnõudega seotud parandusmeetmete kohaldamisel. Seoses meetmete eelnõudega, mis on seotud kohustuste laiendamisega esimesest kontsentratsiooni- või jaotuspunktist kaugemale, kui see on vajalik, et kõrvaldada suured ja püsivad majanduslikud või füüsilised dubleerimistõkked ettevõtjate puhul, olenemata sellest, kas nad on tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks, või uute gigabitivõrgu elementide regulatiivse käsitlemisega, peaks komisjonil siiski olema võimalik nõuda, et riigi reguleeriv asutus võtaks meetme eelnõu tagasi. Selleks et ära kasutada riigi reguleerivate asutuste turuanalüüsialaseid ekspertteadmisi, peaks komisjon enne otsuse või soovituse vastuvõtmist konsulteerima BERECiga.

(218) Meetmete eelnõude hindamisel peaks komisjon jätkuvalt järgima selget tähtaega, et tagada põhjalik, kuid kiire hindamine. Siiski ei ole enam põhjendatud näha ette erinevaid tähtaegu ühelt poolt turuanalüüside ja teiselt poolt parandusmeetmete hindamiseks. Mõlema hindamise ühtne tähtaeg parandaks järjepidevust ning aitaks kaasa lihtsustatud ja tõhusama õigusraamistiku loomisele.

(219) Kodanike ja sidusrühmade huvides ja selleks, et võimaldada asjaomastel pooltel esitada oma seisukohad, tuleks kasutada läbipaistvamalt liidu mehhanismi elektroonilise side siseturu konsolideerimiseks, kehtestades sealhulgas reguleerivatele asutustele nõude avaldada meetme eelnõu samal ajal, kui see edastatakse komisjonile, BERECile ja teiste liikmesriikide riigi reguleerivatele asutustele. Iga selline meetme eelnõu peaks olema põhjendatud ja sisaldama üksikasjalikku turuanalüüsi.

(220) Enne liidu tasandi konsultatsiooni tuleks läbi viia riigisisene konsultatsioon huvitatud isikutega eesmärgiga konsolideerida elektroonilise side siseturgu parandusmeetme järjekindla kohaldamise korra raames, et huvitatud isikute seisukohad kajastuksid liidu tasandi konsultatsioonis. See välistaks ka vajaduse teise liidu tasandi konsultatsiooni järele juhul, kui kavandatavat meedet riigisisese konsultatsiooni tulemusena muudetakse.

(221) Riikide reguleerivatelt asutustelt tuleks nõuda läbipaistvat koostööd üksteisega, BERECiga ja komisjoniga, et tagada käesoleva määruse järjepidev kohaldamine kõigis liikmesriikides.

(222) Riigi reguleerivate asutuste kaalutlusõigus tuleks viia kooskõlla järjepideva reguleerimistava arengu ning reguleeriva raamistiku järjepideva kohaldamisega, et siseturu arengule ja lõplikule väljakujundamisele tõhusalt kaasa aidata. Seepärast peaksid riikide reguleerivad asutused toetama komisjoni ja BERECi asjakohast siseturualast tegevust.

(223) Liimesriikidevahelist kaubandust mõjutada võivad meetmed on meetmed, millel võiks olla otsene või kaudne, tegelik või tõenäoline mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele viisil, mis võib tekitada tõkkeid siseturul. Nende hulka kuuluvad meetmed,

millel on märkimisväärne mõju teiste liikmesriikide ettevõtjatele või kasutajatele, ja meetmed, mis mõjutavad teiste liikmesriikide kasutajatelt nõutavat hinda, meetmed, mis mõjutavad teises liikmesriigis tegutseva ettevõtja suutlikkust pakkuda elektroonilise side teenust, eelkõige meetmed, mis mõjutavad riikidevaheliste teenuste pakkumise suutlikkust, ning meetmed, mis mõjutavad turu struktuuri või turulepääsu ja mis võivad teiste liikmesriikide ettevõtjatele kaasa tuua tagasilööke. Selliste meetmetega tegelemine on äärmiselt oluline, kuna käesoleva määrusega püütakse järk-järgult saavutada elektroonilise side ja digitaalvõrkude siseturg.

(224) Kui komisjon on vastu võtnud otsuse, millega nõutakse riigi reguleerivalt asutuselt kavandatud meetme tagasivõtmist, peaks riigi reguleeriv asutus kavandatud meetme tagasi võtma või esitama komisjonile meetme muudetud versiooni. Tuleks kehtestada tähtaeg, mille jooksul peab riigi reguleeriv asutus teatama komisjonile muudetud meetmest, et teavitada turuosalisi turu läbivaatamise kestusest ja suurendada õiguskindlust.

(225) Kuigi on oluline, et riikide reguleerivatele asutustele antaks piisavalt aega põhjalike turuanalüüside/-ülevaadete tegemiseks, peaks neil olema võimalik kiiresti lahendada ka kiireloomulisi meetmeid nõudvaid olukordi.

(226) Seepärast tuleks kehtestada erand turuanalüüside üldisest ajakavast, et võimaldada riikide reguleerivatel asutustel võtta ajutisi meetmeid. Selliseid ajutisi meetmeid tuleks kohaldada piiratud aja jooksul ja neid ei tohiks kasutada sama probleemi lahendamiseks rohkem kui üks kord.

(227) Liidu tasandi konsultatsioonimehhanismi lühikesi tähtaegu silmas pidades tuleks komisjoni volitada võtma vastu soovitusi või suuniseid komisjoni ja riigi reguleerivate asutuste vahelise teabevahetuse korra lihtsustamiseks – näiteks juhtudel, mis puudutavad stabiilseid turgusid või üksnes eelnevalt teatatud meetmete väheolulisi muudatusi. Komisjoni tuleks volitada ka vabastama teatamiskohustusest, et teatavate juhtumite puhul menetlusi lihtsustada. Lisaks peaks komisjonil olema võimalik võtta vajaduse korral vastu soovitusi seoses asjaomaste toote- ja teenuseturgude kindlaksmääramisega, siseturu konsolideerimise menetluse kohaste teadetega ja reguleeriva raamistiku sätete ühtlustatud kohaldamisega, võttes arvesse BERECi arvamust.

(228) Suurenenud konkurents ja sideteenuste valik on järk-järgult vähendanud universaalteenuse ulatust. Sellised elemendid nagu kataloogid või üldkasutatavate taksofonide pakkumine on universaalteenuse kohaldamisalast järk-järgult välja jäetud. Seetõttu peaks universaalteenuse mõiste jätkuvalt arenema, et kajastada tehnoloogia arengut, turu arengut ja muutusi kasutajate nõudluses.

(229) Universaalteenus peaks jääma turvavõrguks, millega tagatakse, et vähemalt miinimumteenused on kõigile kättesaadavad ja tarbijatele taskukohase hinnaga, kui sellise juurdepääsu puudumisest tulenev sotsiaalse tõrjutuse oht takistab kodanike täielikku sotsiaalset ja majanduslikku osalemist ühiskonnas.

(230) Universaalteenuse põhinõue on tagada kõigile tarbijatele taskukohase hinnaga juurdepääs piisavale internetiühendusele ja kõnesideteenustele määratud asukohas. Kui juurdepääs on piiratud, võivad liikmesriigid kaaluda ka piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste taskukohasuse tagamist mujal kui määratud asukohas, kui nad peavad seda vajalikuks, et tagada tarbijate täielik sotsiaalne ja majanduslik osalemine ühiskonnas. Erilist tähelepanu tuleks pöörata selle tagamisele, et puuetega tarbijatel oleks võrdne juurdepääs kindlaksmääratud asukohas. Ei tohiks kehtestada piiranguid tehnilistele vahenditele, mille abil pakutakse määratud asukohas piisavat internetiühendust ja kõnesideteenuseid, mis võimaldavad kasutada traadiga või traadita tehnoloogiat tehnoloogiliselt neutraalsel viisil, ega piiranguid selle kohta, millised

ettevõtjad täidavad osaliselt või täielikult universaalteenuse osutamise kohustusi.

(231) Konkreetse kasutaja internetiühenduse kiirus sõltub hulgast teguritest, sealhulgas internetiteenuse pakkuja ühenduvusest ja rakendusest, mille jaoks ühendust kasutatakse. Liikmesriikide ülesanne on BERECi suuniseid arvesse võttes määrata kindlaks piisav internetiühendus, pidades silmas minimaalset ribalaiust, mida enamik tarbijaid liikmesriigi territooriumil kasutab, et võimaldada oma territooriumil piisaval tasemel sotsiaalset kaasatust ning osalemist digitaalmajanduses ja -ühiskonnas. Sobival internetiühenduse teenusel peaks olema piisav ribalaius, et toetada juurdepääsu vähemalt põhiteenustele, mis kajastavad enamiku tarbijate kasutatavaid teenuseid, ja nende teenuste kasutamist. Selleks et aidata kaasa ühtsele kohaldamisele liikmesriikides, tuleks BERECi suunistes võtta arvesse interneti kasutamise arengut, et teha kindlaks internetipõhised teenused, mida kasutab enamik tarbijaid kogu liidus ja mis on vajalikud sotsiaalseks ja majanduslikuks osalemiseks ühiskonnas. BEREC peaks võtma arvesse andmeid, mida riikide reguleerivad asutused igal aastal koguvad asjakohaste internetiühenduse teenuste ja kõnesideteenuste jaehindade arengu ja taseme kohta vastava riigi territooriumil kindlaksmääratud kvaliteediga. Enne suuniste avaldamist peaks BEREC konsulteerima sidusrühmadega, sealhulgas haavatavaid tarbijaid esindavate kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks piisav internetiühenduse teenus ja ribalaius, mis on vajalik sotsiaalseks ja majanduslikuks osalemiseks ühiskonnas. Elektrooniliste sideteenuste suhtes kohaldatavaid lõppkasutajate õigusi tuleks kohaldada ka mis tahes piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste suhtes.

(232) Riikide reguleerivad asutused peaksid koostöös teiste pädevate asutustega jälgima tarbijate kasutatavate piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste jaehindade arengut ja üksikasju, et hinnata vajadust taskukohasuse meetmete järele. Sellist seiret ei tohiks teha rohkem kui kord aastas, tagamaks, et see ei tekitaks ülemäärast halduskoormust ei riigi reguleerivatele asutustele ega muudele pädevatele asutustele ega selliste teenuste osutajatele. Järelevalve võiks hõlmata madala sissetulekuga või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatele, sealhulgas puuetega tarbijatele pakutavate tariifivõimaluste või pakettide üksikasju ning see peaks olema taskukohasuse meetmete kehtestamise alus.

(233) Vajadus taskukohasuse meetmete järele on liikmesriigiti erinev ning ühtlustatud lähenemisviis kriteeriumidele ja metoodikale, mida võetakse arvesse piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste taskukohasuse hindamisel, peaks tagama lähenemisviiside järjepidevuse, võttes samal ajal arvesse liikmesriikide erinevat olukorda. Taskukohasuse hindamise kriteeriumide ja metoodika ühtlustamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu rakendusakte. Kriteeriumid peaksid muu hulgas hõlmama turul kättesaadavat kõige taskukohasemat hinda ja selle protsenti tarbija sissetulekust, võttes arvesse väikese sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega tarbijaid. Lisaks peaksid arvesse võetavad majanduslikud ja sotsiaalsed aspektid hõlmama ka ostujõudu ja riiklikke toetuskavasid, eelkõige haavatavate tarbijate jaoks.

(234) Taskukohane hind on hind, mille liikmesriigid määravad kindlaks riiklikul tasandil, võttes arvesse komisjoni rakendusaktis sätestatud ühiseid kriteeriume ja metoodikat. Kui liikmesriigid teevad kindlaks, et piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste jaehinnad ei ole madala sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatele, sealhulgas eakatele, puuetega tarbijatele ning maapiirkondades või geograafiliselt eraldatud piirkondades elavatele tarbijatele taskukohased, peaksid nad võtma asjakohaseid meetmeid. Selleks võiksid liikmesriigid pakkuda kõnealustele tarbijatele teabevahetuse eesmärgil otsetoetust, mis võiks olla osa sotsiaaltoetustest, vautšeritest või otsetoetustest kõnealustele tarbijatele. Teise võimalusena või lisaks võivad liikmesriigid nõuda, et kõik selliste teenuste osutajad pakuksid põhitariifi võimalusi või pakette, sealhulgas

vähendatud igakuiseid abonementtasusid.

(235) Sellised eritariifivõimalused või -paketid, mis vastavad väikese sissetulekuga või sotsiaalsete erivajadustega tarbijate vajadustele, peaksid tagama piisava internetiühenduse ja kõnesideteenused ilma täiendavate komplekteeritud teenusteta, et vähendada mõju turu toimimisele.

(236) Kui liikmesriik nõuab teenuseosutajatelt, et nad pakuksid madala sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatele tariifivõimalusi või -pakette, mis erinevad tavapärastel kaubandustingimustel pakutavatest, peaksid neid tariifivõimalusi või -pakette pakkuma kõik internetiühenduse ja kõneside teenuste pakkujad. Kõigilt internetiühenduse ja kõneside teenuste osutajatelt tariifivõimaluste või -pakettide pakkumise nõudmine ei tohiks põhjustada kõnealustele teenuseosutajatele või liikmesriikidele ülemäärast haldus- või finantskoormust.

(237) Võttes arvesse universaalteenuse osutamise kohustuste piiratud ulatust, on sektoripõhiste nimetuste kasutamise vajadus piiratud. Avaliku sektori rahaline toetus võib osutuda vajalikuks, et katta mõned või kõik universaalteenuse osutamise kohustuste täitmisel tekkivad konkreetsed netokulud, sealhulgas mõistlik kasum, vältides samal ajal ülemäärast hüvitamist. Võttes arvesse riigiabi eeskirjade olemasolu riiklikuks rahastamiseks, eelkõige üldist majandushuvi pakkuvate teenuste puhul (edaspidi „üldist majandushuvi pakkuvate teenuste pakett“), tuleks sellisel juhul tunnistada kehtetuks48 sektoripõhised eeskirjad, mis käsitlevad ettevõtjate määramist ja elektroonilise side universaalteenuse osutamise eest makstava võimaliku hüvitise arvutamist. Kui universaalteenuse osutamise kohustuse täitmise eest makstakse riiklikku hüvitist, peab see olema kooskõlas kohaldatavate riigiabi eeskirjadega, eelkõige ELi toimimise lepingu artikli 106 lõikega 2 ning artiklitega 107 ja 108 ning üldist majandushuvi pakkuvate teenuste paketiga. Universaalteenuse osutamise kohustuse sektoripõhise määramise ja sellega seotud netokulude arvutamise meetodi kaotamise lihtsustamine võib suurendada liikmesriikide paindlikkust universaalteenuse osutamise kohustuste rahastamise meetodi valimisel, mis võib vähendada teenuseosutajate halduskoormust, tagades samal ajal kokkusobivuse siseturuga.

(238) Taskukohasus ei tohiks takistada tarbijate juurdepääsu ühenduvusteenuste miinimumkogumile. Õigus sõlmida teenuseosutajaga leping peaks tähendama, et madala sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatel, kellel on õigus sotsiaaltariifi võimalustele või pakettidele, peaks olema võimalus sõlmida leping taskukohase ja piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste pakkumiseks vähemalt määratud asukohas. Selliste finantsriskide, nagu arvete maksmata jätmine, vähendamiseks peaks teenusepakkujatel olema õigus sõlmida leping ettemakse tingimusel, tuginedes taskukohastele individuaalsetele ettemakstud ühikutele.

(239) Taskukohasus üksiktarbijate jaoks peaks põhinema nende õigusel sõlmida teenuseosutajaga leping. Muud õigused, näiteks üksikasjalikud arved, numbri kättesaadavus piisava aja jooksul ning suutlikkus jälgida ja kontrollida kulutusi, on käesolevas määruses lõppkasutajate õigused kõigi tarbijate jaoks ning neid tuleks kohaldada ka nende tarbijate suhtes, kes saavad kasu universaalteenuse taskukohasuse meetmetest.

(240) Tarbijaid ei tohiks kohustada kasutama teenuseid, mida nad ei soovi, ning seetõttu peaks

---

Komisjoni teatis Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes (ELT C 8, 11.1.2012, lk 4); komisjoni 16. detsembri 2025. aasta otsus (EL) 2025/2630 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes

tingimustele vastavatel tarbijatel olema võimalik taotluse korral piirata taskukohast universaalteenust kõnesideteenustega.

(241) Liikmesriigid peaksid kehtestama meetmed, et edendada taskukohaste toodete ja teenuste, sealhulgas puuetega tarbijatele mõeldud abitehnoloogiaga seadmeid hõlmavate vahendite turu loomist. Seda on võimalik saavutada muu hulgas Euroopa standarditele viidates või toetades Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/882 kohaste nõuete rakendamist49. Liikmesriigid peaksid kehtestama asjakohased meetmed ja võtma erimeetmeid näiteks juhul, kui turg ei paku tavapärastes majandustingimustes taskukohaseid tooteid ja teenuseid, mis hõlmavad vahendeid puuetega tarbijatele. Need meetmed võiksid hõlmata otsest rahalist toetust tarbijatele. Vahendusteenuste hind puuetega tarbijatele peaks olema võrdne kõnesideteenuste keskmise hinnaga.

(242) Vahendusteenused on teenused, mis võimaldavad kahepoolset kaugsidet eri sideviise, näiteks tekst, märgid, kõne kasutavate lõppkasutajate vahel, pakkudes nende sideviiside teisendamist ühest viisist teise, tavaliselt inimoperaatori poolt. Reaalajas tekst on määratletud kooskõlas direktiiviga (EL) 2019/882. Kui liikmesriik otsustab maksta põhitariifivõimalusi või -pakette pakkuvatele ettevõtjatele hüvitist, näiteks kui säte toob kaasa ebaõiglase finantskoormuse, peaks ta tagama sellise meetme kokkusobivuse siseturuga, sealhulgas konkurentsieeskirjadega.

(243) Piisava internetiühenduse võimaldamiseks piisava andmeedastuskiirusega andmeside puhul on püsiliiniühendused peaaegu kõigile kättesaadavad ja neid kasutab enamik liidu kodanikke ning traadita tehnoloogial põhinevate teenuste ulatus on veelgi suurem. Liikmesriikide vahel on siiski erinevusi seoses määratud asukohas piisavate internetiühenduse teenuste kättesaadavuse ja taskukohasusega linna- ja maapiirkondades.

(244) Turul on juhtiv roll pidevalt kasvava mahuga internetiühenduse kättesaadavuse tagamisel. Piirkondades, kus turg ei suuda pakkuda piisavat internetiühendust, näivad muud avaliku poliitika vahendid piisava internetiühenduse kättesaadavuse toetamiseks olevat põhimõtteliselt kulutõhusamad ja turgu vähem moonutavad kui universaalteenuse osutamise kohustused, näiteks selliste rahastamisvahendite kasutamine nagu need, mis on kättesaadavad programmi „InvestEU“ ja Euroopa ühendamise lairibaühenduse fondi raames, mida toetatakse Euroopa ühendamise rahastust, liikmesriikide hallatavate liidu avaliku sektori vahendite kasutamine, riiklik rahastamine ja levialaga seotud kohustuste lisamine raadiospektri kasutamise õigustele, et toetada lairibavõrkude kasutuselevõttu hõredamalt asustatud piirkondades. Üks avaliku poliitika meetmete eesmärke võib olla ka võimaldada lõppkasutajatel osta piisavaid internetiühenduse teenuseid, mida nad muidu ei ostaks, näiteks asjakohasel juhul otsetoetuse või ühenduvusvautšerite kaudu, et rahastada igakuiseid tasusid, standardseid liitumiskulusid, vajalikke lõppseadmeid või piiratud majasisest juhtmestikku, näiteks kui see on vajalik ja teenuse osutamisega kaasnev. Kui liikmesriik kavatseb sel eesmärgil anda rahalist toetust, peaks ta tagama sellise meetme kokkusobivuse siseturuga, sealhulgas konkurentsieeskirjadega.

(245) Kui pärast nõuetekohast hindamist, võttes arvesse pädeva asutuse tehtud võrkude

---

majandushuvid (ELT L, 2025/2630, 19.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/2630/oj); Komisjoni teatis „Euroopa Liidu raamistik riigiabi jaoks, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena (2011)“ (ELT C 8, 11.1.2012, lk 15) ja komisjoni 13. detsembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2832 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes majanduslik intress (ELT L, 2023/2832, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).

kasutuselevõtu geograafilise ülevaate tulemusi, selgub, et tõenäoliselt ei paku ei turusekkumismehhanismid ega riikliku sekkumise mehhanismid tarbijatele, mikroettevõtjatele, väikeettevõtjatele ega mittetulundusühendustele teatavates piirkondades ühendust, mis suudaks pakkuda liikmesriikide määratletud piisavat internetiühenduse teenust ja kõnesideteenuseid määratud asukohas, peaks liikmesriigil olema võimalik erandkorras usaldada nende teenuste eri pakkujatele või pakkujate rühmadele riigi territooriumi eri asjaomastes osades. Lisaks geograafilisele ülevaatele peaks liikmesriikidel olema võimalik vajaduse korral kasutada mis tahes lisatõendeid, et teha kindlaks, millises ulatuses on piisav internetiühendus ja kõnesideteenused määratud asukohas kättesaadavad. Täiendavad tõendid võiksid hõlmata andmeid, mis on riigi reguleerivatele asutustele kättesaadavad turuanalüüsi menetluse kaudu, ja kasutajatelt kogutud andmeid. Liikmesriikidel peaks olema võimalik piisavate internetiühenduse teenuste kättesaadavust toetavate universaalteenuse osutamise kohustuste puhul piirduda lõppkasutaja peamise asukoha või elukohaga.

(246) Kui liikmesriik otsustab piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste kättesaadavuse tagamiseks, kui sellist teenust ei ole võimalik tagada tavapärastel äritingimustel või muude avaliku poliitika vahenditega, teha ühele või mitmele ettevõtjale ülesandeks tagada selline kättesaadavus kogu riigi territooriumil või selle osades ning anda selleks rahalist toetust, peaks ta tagama sellise meetme kokkusobivuse siseturuga, sealhulgas konkurentsieeskirjadega.

(247) Ülesande andmise menetluses kehtestatud üleriigilise territoriaalse katvuse tagamise nõuded tõenäoliselt välistavad teatavate ettevõtjate võimaluse taotleda universaalteenuse osutaja staatust või heidutavad neid seda tegemast. Kui teenuseosutajatele usaldatakse universaalteenuse osutamise kohustused liiga pikaks ajaks või määramata ajaks, võib see kaasa tuua ka teatavate teenuseosutajate väljajätmise. Kui liikmesriik otsustab teha kõigile teenuseosutajatele ülesandeks tariifivõimaluste või -pakettide pakkumise taskukohasuse eesmärgil, võib ta teha universaalteenuse kättesaadavuse elemendi pakkumise ülesandeks ainult ühele või mõnele neist.

(248) Pärast universaalteenuse ulatuse järkjärgulist vähendamist on avalike taksofonide ja kataloogide ning numbriinfoteenuste pakkumine universaalteenuse korra alusel järk-järgult vähenenud. See muudab direktiivi (EL) 2018/1972 sätted, mis käsitlevad direktiivi (EL) 2018/1972 kohaldamisalast välja jäävate olemasolevate universaalteenuste staatust, aegunuks.

(249) Piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste taskukohasus on seotud teabega, mida kasutajad saavad kasutuskulude ja suhtelise kasutuskulu kohta võrreldes muude teenustega, ning samuti nende suutlikkusega kontrollida kulusid. Need võimalused, mida taskukohase universaalteenuse osutajad pakuvad abikõlblikele tarbijatele, hõlmavad muu hulgas tarbijate võimalust blokeerida valikuliselt teatavad kõned, näiteks kõrge hinnaga kõned tasulistele teenustele, kontrollida kulusid ettemaksevahendite abil ja tasaarvestada ettemakstud liitumistasud.

(250) Välja arvatud pidevate hilinenud maksete või arvete tasumata jätmise korral, peaksid tarbijad, kellel on õigus taskukohastele tariifidele, olema kuni vaidluse lahendamiseni kaitstud viivitamatu võrgust lahtiühendamise eest maksmata arve tõttu ning eelkõige juhul, kui vaidlus on seotud tasuliste teenuste kõrgete arvetega, peaks neil olema jätkuvalt juurdepääs põhilistele kõnesideteenustele ja internetiühenduse teenuse miinimumtasemele.

(251) Selleks et tagada stabiilsus ja toetada järkjärgulist üleminekut universaalteenuse korraldamise ja rahastamise sektoripõhistelt eeskirjadelt üldist majandushuvi pakkuvate teenuste suhtes kohaldatavale õigusraamistikule, ei tohiks see mõjutada direktiivi (EL)

2018/1972 alusel liikmesriikides universaalteenuse osutamiseks määratud ettevõtjaid, tingimusel et need eeskirjad jõustusid kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva. Nad peaksid säilitama oma staatuse kuni selliste määramiste aegumiseni, tingimusel et teenused või võrreldavad teenused ei ole tavapärastel kaubandustingimustel kättesaadavad.

(252) Tulevased sotsiaalsed, majanduslikud ja tehnoloogilised arengud, sealhulgas üleminek kiudoptikale, võivad muuta vajadust universaalteenuse kättesaadavuse või taskukohasuse järele. Seetõttu peaks BEREC jälgima piisava internetiühenduse ja kõneside kättesaadavust ja taskukohasust liikmesriikides ning avaldama arvamuse, mis sisaldab hinnangut sellise arengu mõju kohta käesoleva määruse sätete praktilisele kohaldamisele. BERECi arvamuses võiks võtta arvesse võimalikke kaitsemeetmeid, mille liikmesriigid on vaskpaarvõrgu sulgemise kontekstis vastu võtnud väikese sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega tarbijate jaoks. Komisjon peaks BERECi arvamust arvesse võttes esitama aruande, eelkõige selleks, et teha ettepanek universaalteenuse kättesaadavust või taskukohasust käsitlevate eeskirjade kohaldamisala muutmiseks või uuesti määratlemiseks.

(253) Määrusega (EL) 2015/2120 kehtestati ühised normid, et tagada andmeliikluse võrdne ja mittediskrimineeriv kohtlemine internetiühenduse teenuste osutamisel ja sellega seotud lõppkasutajate õigused, ning selle eesmärk oli kaitsta lõppkasutajaid ja tagada samal ajal interneti ökosüsteemi kui innovatsioonimootori jätkuv toimimine.

(254) Käesolev elektroonilisi võrke ja teenuseid reguleeriva Euroopa raamistiku ümbersõnastamine käesolevas määruses annab võimaluse liita määruse (EL) 2015/2120 sätted avatud internetti käsitlevate meetmete kohta käesolevasse määrusesse, ilma et see puudutaks andmeliikluse võrdse ja mittediskrimineeriva kohtlemise aluspõhimõtteid internetiühenduse teenuste osutamisel, samuti lõppkasutajate õigust pääseda juurde teabele ja sisule ning seda levitada, kasutada ja pakkuda rakendusi ja teenuseid ning kasutada vabalt valitud lõppseadmeid.

(255) Komisjoni teises aruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule määruse (EL) 2015/2120 rakendamise kohta kinnitati, et avatud internetiühendust reguleerivad põhimõtted on jätkuvalt eesmärgipärased ning loovad sobiva tasakaalu lõppkasutajate kaitsmise ja tehnoloogia arengu võimaldamise vahel. Võttes aga arvesse võrgutehnoloogiate märkimisväärset arengut alates 2015. aastast, on vaja kindlaks määrata tingimused, mille alusel tuleks spetsialiseeritud äriteenuseid pakkuda. Need spetsialiseeritud äriteenused on muutumas andmekeskuste ühendamise, servtöötluse pakkumise ja tehisintellektiteenuste võrgu pakkumise lahutamatuks osaks. Lühikese latentsusaja ja tagatud teenusekvaliteedi tagamine on spetsialiseeritud äriteenuste olulised omadused. Esmatähtsad valitsusteenused tuleks samuti lugeda prioriteetseteks teenusteks, tagamaks, et elektroonilise side võrgud vastavad suurenenud nõudlusele julgeoleku- ja kaitsevajaduste järele, nagu avastamisele reageerimine ja liikuvus. Kuigi BERECil on õigus anda välja suuniseid, et toetada järjepidevat rakendamist riikide reguleerivate asutuste poolt, võib olla vaja täiendavaid suuniseid liidu tasandil, et tagada ühtlustatud lähenemisviis kujunemisjärgus teenustele ja tehnoloogiatele, sealhulgas võrgu tükeldamisele, eksperimentaalteenustele ja erinevatele tööstusliku kasutamise juhtumitele. Komisjonile õiguse andmine võtta vastu rakendusakt eriteenuste rakendamise kohta peaks seega aitama kaasa õiguskindlusele ja regulatiivsele sidususele kogu liidus, sätestades selged vastavuskriteeriumid, sealhulgas teenuse kvaliteedi parameetrid või miinimumtasemed, mis tuleb tagada üldiste internetiühenduse teenuste puhul. Selline rakendusakt peaks täiendama BERECi suuniseid, toetama raamistiku ühetaolist kohaldamist ning soodustama investeeringuid ja innovatsiooni täiustatud ühenduvusteenustesse ja eelkõige ettevõtetevahelises segmendis, tugevdades seeläbi

liidu digimajanduse konkurentsivõimet ja tagades valitsuse elutähtsate teenuste prioriseerimise.

(256) Selleks et hõlbustada võrreldavust kogu liidus ja vähendada nõuete täitmisega seotud kulusid, peaks BEREC võtma vastu suunised internetiühenduse teenuste asjakohaste teenusekvaliteedi parameetrite kohta, mida riikide reguleerivad asutused peaksid koostöös teiste pädevate asutustega lõppkasutajate õigustega seotud teenusekvaliteedi kohustuste jõustamisel täiel määral arvesse võtma. BEREC peaks oma internetiühenduse teenuseid käsitlevates suunistes täpsustama teenuse kvaliteedi parameetrid, mida tuleb lepingutele esitatavate teabenõuete ja läbipaistvuse huvides avaldatava teabe puhul mõõta, võttes arvesse Euroopa ja rahvusvaheliste standardiorganisatsioonide välja antud standardeid ja tehnilisi kirjeldusi. Parameetrid peaksid hõlmama vähemalt internetiühenduse teenuste seiremehhanismi parameetreid, asjakohaseid parameetreid puuetega lõppkasutajate jaoks, alla- ja üleslaadimiskiirusi vastavalt

nõutavale teabele kiiruse kohta internetiühenduse teenustega seotud lepingute ja avaldatava teabe puhul, latentsusaega, värinat ja paketikadu. Puuetega lõppkasutajate jaoks asjakohased parameetrid peaksid hõlmama ka isikutevahelise side teenuste parameetreid.

(257) Lõppkasutajate kaitse eeskirjade erinev rakendamine on loonud olulisi siseturu tõkkeid, mis mõjutavad nii elektroonilise side teenuste osutajaid kui ka lõppkasutajaid. Kõnealuseid tõkkeid tuleks vähendada samade eeskirjade kohaldamisega, mis tagaks kõrge ja ühtse kaitsetaseme kogu liidus. Käesoleva määrusega hõlmatud lõppkasutajate õiguste kalibreeritud täielik ühtlustamine peaks märkimisväärselt suurendama õiguskindlust nii lõppkasutajate kui ka elektroonilise side teenuste osutajate jaoks ning vähendama märkimisväärselt normide killustatusest tulenevaid turule sisenemise tõkkeid ja tarbetut nõuete täitmisega seotud koormust. Täielik ühtlustamine aitab ületada siseturu toimimise tõkked, mis on tingitud sellistest lõppkasutajaid käsitlevatest siseriiklikest sätetest, mis samaaegselt kaitsevad siseriiklikke pakkujaid teistest liikmesriikidest tuleneva konkurentsi eest. Õiguste täielik ühtlustamine suurendab lõppkasutajate usaldust siseturu vastu, sest elektroonilise side teenuseid kasutades laieneb neile võrdselt kõrge kaitsetase mitte üksnes oma liikmesriigis, vaid ka teistes liikmesriikides elades, töötades või reisides.

(258) Lepingud on lõppkasutajate jaoks oluline vahend teabe läbipaistvuse ja õiguskindluse tagamiseks. Konkurentsile rajatud turul sõlmib suurem osa teenuseosutajaid oma klientidega lepingud, sest see on kaubanduslikult soovitav. Lepingutest tulenevate teavitamisnõuetega seotud kohustused hõlmavad internetiühenduse teenuseid ja isikutevahelise side teenuseid. Teenused, mis seisnevad tervikuna või peamiselt signaalide edastamises, näiteks masinatevaheliste teenuste jaoks kasutatavad ülekandeteenused, ei ole hõlmatud lepingutele esitatavate täiendavate teavitamisnõuetega. Teavitamisnõuded, mida võidakse nõuda ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL kohaselt50, ei tohiks põhjustada lepingueelsetes ja lepingudokumentides sisalduva teabe dubleerimist. Käesoleva direktiivi alusel asjakohase, sealhulgas mis tahes ettekirjutavama või üksikasjalikuma nõude kohase teabe esitamist tuleks pidada direktiivi 2011/83/EL vastavate nõuetega kooskõlas olevaks. Lisaks kohaldatakse elektroonilise side võrkude ja teenustega seotud tarbijatehingute suhtes lepinguid käsitlevate kehtivate liidu tarbijakaitsealaste õigusaktide, eelkõige nõukogu51 direktiivi 93/13/EMÜ ja direktiivi 2011/83/EL nõudeid. Isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse andmekaitsemäärust 2016/679.

(259) Mõned neist lõppkasutajate kaitset käsitlevatest sätetest, mida kohaldatakse üksnes tarbijate suhtes, nimelt need, mis käsitlevad lepinguteavet, lepingu maksimaalset kestust ja pakette, peaksid tooma kasu mitte ainult tarbijatele, vaid ka mikroettevõtjatele ja mittetulundusühendustele, nagu need on määratletud liidu või liikmesriigi õiguses. Nende ettevõtjate ja organisatsioonide kategooriate läbirääkimispositsioon on võrreldav tarbijate omaga ning nad peaksid

54

55

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/83/oj).

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1993/13/oj).

seega on neil sama kaitsetase, välja arvatud juhul, kui nad nendest õigustest sõnaselgelt loobuvad. Käesolevas määruses sätestatud lepinguteabega seotud kohustusi, sealhulgas direktiivis 2011/83/EL sätestatud kohustusi, millele on osutatud käesolevas määruses, tuleks kohaldada olenemata sellest, kas makse on tehtud või mitte, ja kliendi tehtava makse summast. Lepinguteabega seotud kohustusi, sealhulgas direktiivis 2011/83/EL sisalduvaid kohustusi, tuleks automaatselt kohaldada mikroettevõtjate ja mittetulundusorganisatsioonide suhtes, välja arvatud juhul, kui nad eelistavad pidada elektroonilise side teenuste osutajatega läbirääkimisi individuaalsete lepingutingimuste üle. Erinevalt mikroettevõtjatest ja mittetulundusühendustest on suurematel ettevõtjatel tavaliselt tugevam läbirääkimispositsioon ja seetõttu ei sõltu nad samadest lepingulise teabe nõuetest nagu tarbijad. Teenuseosutaja vahetamist ja numbri liikuvust käsitlevaid sätteid, mis on olulised ka suuremate ettevõtete jaoks, tuleks jätkuvalt kohaldada kõigi lõppkasutajate suhtes. Mittetulunduslikud organisatsioonid on juriidilised isikud, kes ei teeni oma omanikele või liikmetele kasumit. Mittetulundusühendused on tavaliselt heategevuslikud või muud liiki üldsuse huvisid esindavad organisatsioonid. Seega, võttes arvesse võrreldavat olukorda, on õiguspärane kohelda selliseid organisatsioone käesoleva määruse alusel samamoodi nagu mikroettevõtjaid, niivõrd kui see puudutab lõppkasutajate õigusi. Lisaks on tarbijatel, kellel on õigus universaalteenusel põhinevatele taskukohastele tariifidele, õigus samasugusele kaitsetasemele nagu kõigil

(260) Elektroonilise side sektori spetsiifika nõuab lisaks horisontaalsetele lepingunormidele piiratud arvu täiendavaid kaitsesätteid lõppkasutajate kohta. Lõppkasutajaid tuleks muu hulgas teavitada pakutavate teenuste kvaliteedist, müügiedenduse ja lepingute lõpetamise tingimustest, kohaldatavatest tariifikavadest ja tariifidest teenuste puhul, mille suhtes kohaldatakse konkreetseid hinnatingimusi. See teave on oluline internetiühenduse teenuste ja üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajate jaoks. Üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutaja suhtes ei tohiks kohaldada teavitamisnõudeid seoses lepingutega, mille puhul kõnealune teenuseosutaja ja tema sidusettevõtjad või isikud ei saa mingit tasu, mis on otseselt või kaudselt seotud elektroonilise side teenuste osutamisega, näiteks juhul, kui ülikool annab külastajatele tasuta juurdepääsu oma WiFi võrgule ülikoolilinnakus, ilma et nad saaksid selle eest tasu kas kasutajatelt tasu või reklaamitulu. See ei tohiks mõjutada liidu andmekaitseõiguse kohaseid teabele esitatavaid nõudeid.

(261) On oluline, et nõutav asjakohane teave esitataks enne lepingu sõlmimist selges ja arusaadavas keeles ning püsival andmekandjal või, kui see ei ole teostatav ja ilma et see piiraks direktiivis 2011/83/EL sätestatud püsiva andmekandja määratlust või sellega seotud nõudeid, teenuseosutaja poolt kättesaadavaks tehtud ja kasutajale teatavaks tehtud dokumendis, mida on lihtne alla laadida, avada ja tarbijate poolt tavaliselt kasutatavate seadmetega tutvuda. Teenuseosutajad peaksid esitama ka oluliste lepingutingimuste kokkuvõtte. Lepingueelselt esitatud teave ja kokkuvõte peaksid moodustama lõpliku lepingu lahutamatu osa. Lepingu kokkuvõte peaks olema lühike ja lihtsalt loetav, ideaaljuhul mitte pikem kui üks A4 lehekülg või juhul kui üks leping käsitleb mitut eri teenust, kuni kolm ühepoolset A4 lehte. Selleks et reageerida tehnoloogilistele, sotsiaalsetele ja turusuundumustele ning vähendada nõuete täitmisega seotud kulusid, võib komisjon võtta vastu rakendusakte selliste lepingukokkuvõtete kohta, mida teenuseosutajad peavad kasutama kooskõlas käesolevas määruses sätestatud teabele esitatavate nõuete põhielementidega.

(262) Ilma et see piiraks teenuseosutaja turvalisusega seotud sisulist kohustust, tuleks lepingus täpsustada, millist liiki meetmeid teenuseosutaja võib võtta turvaintsidentide, -ohtude

või turvanõrkuste korral. Lisaks tuleks lepingus täpsustada mis tahes kättesaadav hüvitamise ja tagasimaksmise kord, kui teenuseosutaja reageerib turvaintsidendile ebapiisavalt, sealhulgas juhul, kui teenuseosutajale teatatud turvaintsident toimub teadaolevate tark- või riistvara nõrkuste tõttu, mille kohta tootja või arendaja on väljastanud paikad, ning teenuseosutaja ei ole neid paikasid kohaldanud ega võtnud muid asjakohaseid vastumeetmeid.

(263) Avatud internetiühenduse kaitset käsitlevaid sätteid tuleks täiendada tõhusate lõppkasutajaid käsitlevate sätetega, milles käsitletakse eelkõige internetiühenduse teenustega seotud küsimusi ja mis võimaldavad tarbijatel teha teadlikke valikuid. Internetiühenduse teenuste osutajad peaksid tarbijaid selgelt teavitama sellest, kuidas kasutatavad andmeliikluse haldamise tavad võivad mõjutada internetiühenduse teenuste kvaliteeti, tarbijate eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitset, samuti nende poolt tellitavate muude teenuste kui internetiühenduse teenuste võimalikust mõjust nende vastavate internetiühenduse teenuste kvaliteedile ja kättesaadavusele. Selleks et suurendada tarbijate mõjuvõimu sellistes olukordades, peaksid internetiühenduse teenuste osutajad seega lepingus teavitama tarbijaid kiirusest, mida nad suudavad reaalselt pakkuda. Tavapärase kiirusena saab mõista kiirust, mida lõppkasutaja peaks teenusele juurdepääsemisel enamiku ajast eeldatavasti saama. Internetiühenduse teenuse osutajad peaksid samuti teavitama kliente jõudlust käsitlevate nõuete täitmata jätmise korral vastavalt siseriiklikult õigusele kättesaadavatest õiguskaitsevahenditest. Kooskõlas siseriikliku õigusega tarbijale kättesaadavate õiguskaitsevahendite kindlakstegemise eesmärgil tuleks lugeda jõudlust käsitlevate nõuete täitmata jätmiseks igasugust märkimisväärset ja pidevat või regulaarselt korduvat erinevust teenuse tegeliku jõudluse ja lepingus osutatud jõudluse vahel, kui see on kindlaks tehtud riigi reguleeriva asutuse sertifitseeritud kontrollimehhanismiga. Metoodika tuleks kehtestada BERECi suunistes.

(264) Lõppkasutajad ei ole sageli teadlikud oma tarbimisharjumustega kaasnevatest kuludest või neil on elektroonilise side teenuseid kasutades raske hinnata kulunud aega või andmemahtu. Läbipaistvuse suurendamiseks ning sideteenuste eelarve parema kontrollimise võimaldamiseks on oluline pakkuda lõppkasutajatele vahendid, mis võimaldaksid neil pidevalt jälgida oma tarbimist. Lisaks peaksid teenuseosutajad nn arvešokkide eest kaitsmiseks andma ebatüüpiliste või ülemääraste tarbimisharjumuste korral tasuta hoiatusi, sealhulgas seoses tasuliste teenuste ja muude teenustega, mille suhtes kohaldatakse konkreetseid hinnatingimusi. Internetiühenduse kasutamist käsitlevatel üksikasjalikel arvetel tuleks märkida üksnes kasutusseansi aeg, kestus ja tarbimise maht, kuid mitte veebisaidid või interneti lõpp-punktid, millega on sellise kasutusseansi ajal ühendatud. Direktiivi (EL) 2018/1972 kohaselt suutsid liikmesriigid tagada, et pädevatel asutustel, koordineerides asjakohasel juhul oma tegevust riigi reguleerivate asutustega, on võimalik nõuda internetiühenduse teenuse või üldkasutatavate numbripõhiste isikutevahelise side teenuste osutajatelt kõigi või osa direktiivis (EL) 2018/1972 sätestatud lisavahendite kättesaadavaks tegemist. Liikmesriikidel oli ka võimalus minna nendest võimalustest kaugemale, et tagada tarbijakaitse kõrgem tase. Need täiendavad vahendid tuleks tagada universaalteenuse tarbijatele, kes saavad kasu taskukohasuse meetmetest. Lisaks on üksikasjalikud arved, kui see on asjakohane, ja teatavad kulude kontrolli meetmed kohustuslikud vahendid, mida pakutakse kõigile tarbijatele tasuta. Liikmesriigid ei tohiks kehtestada oma siseriiklikus õiguses muid lahknevaid nõudeid lisarajatistele. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik säilitada neid vahendeid käsitlevad sätted, mis olid sätestatud direktiivis (EL) 2018/1972, sealhulgas vahendid, millega nõutakse, et teenuseosutajad esitaksid tarbimistaseme kohta lisateavet ja takistaksid ajutiselt asjaomase teenuse edasist

kasutamist üle rahalise või mahupiirangu.

(265) Selliste konkurentsipõhiste turgude puhul, kus teenuseosutajaid on rohkem, on tarbijate jaoks suurima tähtsusega pakkumisi ja teenuseid käsitleva läbipaistva, ajakohastatud ja võrreldava teabe olemasolu. Tarbijatel peaks olema võimalik kergesti kättesaadaval kujul avaldatud teabe põhjal hõlpsasti võrrelda turul pakutavate eri teenuste hindu. Selleks et internetiühenduse teenuste või üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajad saaksid hindu ja teenuseid hõlpsalt võrrelda, peaksid nad suurema läbipaistvuse huvides avaldama teabe, sealhulgas tariifid, teenuse kvaliteedi, tarnitud lõppseadme tingimused ja muu asjakohase teabe. Ettevõtjad tuginevad tavaliselt läbirääkitud lepingutingimustele ega sõltu samadest pakkumiste avaldamise nõuetest nagu tarbijad.

(266) Isikutevahelise side teenuste osutajad, kellel on kohustus pakkuda hädaolukorra side kaudu juurdepääsu hädaabiteenustele, ei pruugi erandlikel asjaoludel, nimelt tehnilise teostatavuse puudumise tõttu, olla võimelised pakkuma juurdepääsu hädaabiteenustele või helistaja asukohale või mõlemale. Sellisel juhul peaksid nad oma tarbijaid sellest lepingus teavitama. Sellised teenuseosutajad peaksid andma selget ja läbipaistvat teavet oma tarbijatele esialgses lepingus ja seejärel hädaabiteenustele juurdepääsu iga muudatuse korral, näiteks arvetes. Nimetatud teave peaks hõlmama kõiki territoriaalset leviala puudutavaid piiranguid, põhinedes side teenuse kavandatavatel tehnilistel tööparameetritel ning kasutadaoleval infrastruktuuril. Kui teenust ei osutata ühenduse kaudu, mida hallatakse kindlaksmääratud teenusekvaliteedi tagamiseks, peaks teave sisaldama ka juurdepääsu ja helistaja asukohta käsitleva teabe usaldusväärsuse taset võrreldes teenusega, mida pakutakse sellise ühenduse kaudu, võttes arvesse praegust tehnoloogiat ja kvaliteedistandardeid ning käesolevas määruses sätestatud teenuse kvaliteedi parameetreid.

(267) Kuna lõppkasutajate võimalused otsida ja võrrelda suurt hulka pakkumisi täiustatud digitaalsete era- või avaliku sektori otsinguvahendite abil on suurenenud, on võrdlusvahendite kohustuslik pakkumine asjaomaste pädevate asutuste poolt muutunud vähem asjakohaseks. Võrdlusvahendid, näiteks veebisaidid, on lõppkasutajate jaoks tõhus vahend, mille abil hinnata erinevate internetiühenduse teenuste ja isikutevahelise side teenuste osutajate eeliseid, kui neid pakutakse korduvate või tarbimispõhiste rahaliste otsemaksete eest, ning saada erapooletut teavet, eelkõige võrreldes hindu, tariife ja kvaliteediparameetreid ühes kohas. Pädevad asutused võiksid sellised vahendid vahendi pakkuja taotlusel sertifitseerida, et tagada nende tegevuslik sõltumatus teenuseosutajatest ja see, et ühtegi teenuseosutajat ei koheldaks otsingutulemustes soodsamalt.

(268) Konkurentsikeskkonna kõigi eeliste ärakasutamiseks peaks tarbijatel olema võimalik teha teadlikke otsuseid ning vahetada teenusepakkujat, kui see on nende parimates huvides. Samuti on oluline tagada, et neile ei tehtaks sealjuures õiguslikke, tehnilisi ega praktilisi takistusi, sealhulgas seoses lepingutingimuste, menetluste ja tasudega. See ei välista tarbijalepingutes mõistlike minimaalsete ja kuni 24 kuu pikkuste lepinguperioodide kehtestamist teenusepakkujate poolt. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalus säilitada sätted lühema maksimaalse kestuse kohta ja lubada tarbijatel muuta tariifikavasid või lõpetada leping lepinguperioodi jooksul, ilma et sellega kaasneksid lisakulud, võttes arvesse riigisiseseid tingimusi, nagu konkurentsi tase ja võrguinvesteeringute stabiilsus.

Elektroonilise side teenuse lepingust sõltumatult võivad tarbijad eelistada füüsiliste ühenduste puhul pikemat hüvitamise aega ja sellest kasu saada. Sellised tarbijate kohustused võivad olla oluline tegur gigabitivõrkude kasutuselevõtu hõlbustamisel kuni lõppkasutaja valdusteni või neile väga lähedal, sealhulgas nõudluse koondamise

skeemide kaudu, mis võimaldavad võrguinvestoritel vähendada algseid kasutuselevõturiske. Tarbijate õigust vahetada elektroonilise side teenuste osutajat ei tohiks siiski piirata selliste hüvitamisperioodidega füüsilise ühenduse lepingutes ning sellised lepingud ei tohiks hõlmata lõppseadmeid ega internetiühenduse seadmeid, nagu mobiiltelefonid, ruuterid või modemid. Tuleks tagada selliste üksuste, sealhulgas operaatorite võrdne kohtlemine, kes rahastavad gigabitiühenduse kasutuselevõttu lõppkasutaja ruumides, sealhulgas juhul, kui selline rahastamine toimub järelmaksulepingu alusel. Lepingu kestusega seotud kohustusi tuleks kohaldada mikroettevõtjate ja mittetulundusühenduste suhtes, välja arvatud juhul, kui nad eelistavad pidada elektroonilise side teenuste osutajatega läbirääkimisi individuaalsete lepingutingimuste üle. Erinevalt mikroettevõtjatest on suurematel ettevõtjatel tavaliselt tugevam läbirääkimispositsioon ja seetõttu ei sõltu nad samadest lepingu kestuse nõuetest kui tarbijad. Lepingu lõpetamisega seotud kohustusi tuleks kohaldada mikroettevõtjate, väikeste ettevõtjate, keskmise suurusega ettevõtjate ja mittetulundusorganisatsioonide suhtes, välja arvatud juhul, kui nad eelistavad pidada elektrooniliste sideteenuste osutajaga läbirääkimisi individuaalsete lepingutingimuste üle.

(269) Elektroonilise side teenuste lepinguid on võimalik automaatselt pikendada. Sellistel juhtudel peaks tarbijatel olema võimalik lõpetada oma leping ilma lisakuludeta pärast algse lepingutähtaja lõppu.

(270) Üldkasutatavate elektroonilise side teenuste, välja arvatud numbrivaba isikutevahelise side teenuste pakkujate kavandatud lepingutingimuste muudatused, mis ei too tarbijale kasu, näiteks seoses tasude, tariifide, andmemahu piirangute, andmekiiruse, katvuse või isikuandmete töötlemisega liidu andmekaitseõiguse kohastel seaduslikel alustel, mis ei ole nõusolek, peaksid andma tarbijale õiguse lõpetada leping ilma lisakuludeta, isegi kui nendega kaasnevad mõned kasulikud muudatused. Seepärast peaks teenuseosutaja poolt lepingutingimuste muutmine andma tarbijale õiguse leping lõpetada, välja arvatud juhul, kui iga muudatus on iseenesest tarbijale kasulik või kui muudatused on puhtalt halduslikku iseloomuga, näiteks teenuseosutaja aadressi muutmine, ja neil ei ole tarbijale negatiivset mõju, või kui muudatused on rangelt tingitud seadusandlikest või regulatiivsetest muudatustest, näiteks liidu või liikmesriigi õigusega kehtestatud uutest lepinguteabe nõuetest. Seda, kas muudatus on tehtud üksnes tarbija kasuks, tuleks hinnata objektiivsete kriteeriumide alusel. Tarbija õigus leping lõpetada tuleks välistada üksnes juhul, kui teenuseosutaja suudab tõendada, et kõik lepingu muudatused toovad kasu üksnes tarbijale või on puhtalt halduslikku laadi, ilma et see avaldaks tarbijale negatiivset mõju.

(271) Kui seaduslik hinnaindekseerimisklausel, mis on kindlaks määratud vastavalt lepingutele esitatavatele teavitamisnõuetele, milles nõutakse hinna seadusliku muutmise viisi kirjeldamist, on lepingu lahutamatu osa, ei kujuta selle rakendamine endast lepingutingimuste muutmist, vaid olemasoleva lepingusätte kohaldamist, kui klausel on kooskõlas liidu ja siseriikliku õigusega.

(272) Tarbijaid tuleks lepingutingimuste mis tahes muudatustest teavitada püsival andmekandjal. Lepingu lõpetamist käsitlevad sätted ei tohiks piirata liidu või siseriikliku õiguse muude sätete kohaldamist, mis käsitlevad põhjuseid, mille alusel võib lepingu lõpetada või mille alusel teenuseosutaja või tarbija võib lepingutingimusi muuta.

(273) Seoses lõppseadmetega tuleks tarbijalepingus täpsustada tingimused, mille teenusepakkuja on kehtestanud seadme kasutamisele, näiteks mobiilsidevahendite lukustamine SIM-kaardiga, kui sellised tingimused ei ole siseriikliku õigusega keelatud, ning lepingu ennetähtaegse või kokkulepitud kehtivusaja lõpul selle lõpetamise kulud,

sealhulgas seadme endale jätmisega seotud kulud. Kui tarbija otsustab lepingu sõlmimise ajal komplektis olevad lõppseadmed endale jätta, ei tohiks makstav hüvitis ületada nende pro rata temporis väärtust, mis arvutatakse lepingu sõlmimise ajal kehtiva väärtuse alusel või teenustasu ülejäänud osa alusel kuni lepingu lõpuni, olenevalt sellest, kumb summa on väiksem. Teenusepakkuja peaks tasuta kaotama kõik lõppseadmete muudes võrkudes kasutamise piirangud hiljemalt nimetatud hüvitise maksmisel.

(274) Paketid, mis sisaldavad vähemalt kas ühte internetiühenduse teenust või üldkasutatavat numbripõhist isikutevahelise side teenust ja samuti muud teenust, nagu üldkasutatavad numbrivaba isikutevahelise side teenused, lineaarsed ringhäälinguteenused ning masinatevahelised teenused või lõppseadmed, on muutunud üha levinumaks ja konkurentsi seisukohast väga oluliseks. Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks pakett lugeda olemasolevaks olukordades, kus paketi elemente pakub või müüb sama teenuseosutaja sama või tihedalt seotud lepingu alusel. Ehkki paketid on sageli tarbijate jaoks kasulikud, võivad need teha teenusepakkuja vahetamise raskemaks või kulukamaks ning suurendada lepinguga seotuks jäämise ohtu. Kui paketis sisalduvate eri teenuste ja lõppseadmete suhtes kohaldatakse erinevaid eeskirju lepingu lõpetamise ja vahetamise või lõppseadmete soetamisega seotud lepinguliste kohustuste kohta, piiratakse tarbijate käesoleva määruse kohaseid õigusi minna kogu paketi või selle osade puhul üle konkureerivatele pakkumistele. Teatavaid käesoleva määruse olulisi sätteid, mis käsitlevad lepingu kokkuvõtlikku teavet, läbipaistvust, lepingu kestust ning lõpetamist ja vahetamist, tuleks seetõttu kohaldada paketi kõigi elementide suhtes, sealhulgas lõppseadmed, muud teenused, nagu digisisu või digiteenused, ja elektroonilise side teenused, mis ei kuulu otseselt nende sätete kohaldamisalasse. Kõiki lõppkasutaja kohustusi, mida kohaldatakse konkreetse elektroonilise side teenuse suhtes, kui seda pakutakse või müüakse eraldiseisva teenusena, tuleks kohaldada ka juhul, kui see on osa paketist, mis sisaldab vähemalt internetiühenduse teenust või üldkasutatavat numbripõhist isikutevahelise side teenust. Muude lepinguliste küsimuste, näiteks lepingu täitmata jätmise korral kohaldatavate õiguskaitsevahendite suhtes peaksid kehtima eeskirjad, mida kohaldatakse paketi vastava elemendi suhtes, näiteks kaupade müüki või digitaalse infosisu pakkumist käsitlevad lepingueeskirjad. Siiski peaks õigus lõpetada lepingu tingimuste täitmatajätmise või teenuse mitteosutamise korral enne lepingu kokkulepitud tähtaja lõppu mis tahes element paketist, kuhu kuulub vähemalt internetiühenduse teenus või üldkasutatav numbripõhine isikutevahelise side teenus, andma tarbijale õiguse lõpetada kõik selle paketi elemendid. Et säilitada võimalus pakkujaid hõlpsalt vahetada, ei tohiks tarbijad jääda teenusepakkujaga seotuks lepingu esialgse kehtivusaja lepingulise de facto pikendamise kaudu.

(275) Võimalus teenuseosutajat vahetada on oluline tegur tõhusa konkurentsi tekitamiseks konkurentsile rajatud keskkonnas. Teenusepakkuja vahetamise kohta läbipaistva, täpse ja õigeaegse teabe kättesaadavus peaks suurendama lõppkasutajate usaldust vahetamise vastu ja ka nende tahet osaleda aktiivselt konkurentsiprotsessis. Teenuseosutajad peaksid tagama teenuse järjepidevuse, et lõppkasutajad saaksid teenuseosutajat vahetada, ilma et neid takistaks teenuse katkemise oht, ning, kui see on tehniliselt võimalik, võimaldama teenuseosutaja vahetamist lõppkasutajate soovitud kuupäeval. Erandlikel asjaoludel ei pruugi vahetamine olla võimalik objektiivsetel tehnilistel põhjustel, näiteks olukordades, kus vastasel juhul satuks ohtu lõppseadme turvaline toimimine või terviklus. Nii võib see olla lõppseadmesse integreeritud SIM-kaartide või eSIM-kaartide puhul, mida kasutatakse nii masinatevaheliste teenuste edastamiseks kui ka internetiühenduseks. Selle näiteks võib olla auto, mille puhul kasutatakse sama eSIMi autotarkvara ajakohastamiseks ja meelelahutussüsteemi internetiühenduseks.

(276) Numbri liikuvus on põhiline toetav tegur tarbijate valiku ja konkurentsile rajatud

elektroonilise side turgude tulemusliku konkurentsi puhul. Lõppkasutajatel, kes seda taotlevad, peaks olema võimalik säilitada oma numbrid olenemata teenusepakkujast ja piiratud aja jooksul ühe teenusepakkuja juurest teise juurde siirdumise vahel. Teenusepakkuja vahetamise ja numbri liikuvuse sätted ei hõlma selle võimaluse pakkumist üldkasutatava telefonivõrgu ühenduste vahel kindlaksmääratud ja mittepaiksetes kohtades.

(277) Numbrite teisaldatavuse mõju suureneb märkimisväärselt, kui on olemas läbipaistev teave tariifide kohta nii oma numbreid teisaldavate lõppkasutajate kui ka nende lõppkasutajate jaoks, kes helistavad neile, kes on oma numbreid teisaldanud. Kui võimalik, peaksid riigi reguleerivad asutused soodustama asjakohast tariifide läbipaistvust kui osa numbri liikuvuse rakendamisest.

(278) Tagades, et numbri liikuvusega seotud vastastikuse sidumise hinnad on kuludele orienteeritud, peaks riigi reguleerivatel asutustel olema õigus võtta arvesse ka hindu võrreldavatel turgudel.

(279) Numbri teisaldatavust tuleks rakendada võimalikult lühikese viivitusega, nii et number aktiveeritaks funktsionaalselt ühe tööpäeva jooksul ja et lõppkasutaja ei kogeks teenuse kaotust, mis kestab kauem kui üks tööpäev alates kokkulepitud kuupäevast. Numbri teisaldamise õigus tuleks anda lõppkasutajale, kellel on teenuseosutajaga asjakohane (ette- või järelmaksuga) leping. Teenusepakkuja vahetamist lõppkasutajate jaoks sujuvaks muutva ühtse kontaktpunkti töö hõlbustamiseks peaks vahetusprotsessi juhtima üldsusele elektroonilist sidet pakkuv vastuvõttev teenusepakkuja. Selleks et aidata kaasa teenusepakkuja vahetamise ja numbri liikuvuse eeskirjade järjepidevale kohaldamisele liikmesriikides, peaks BEREC andma välja suunised teenusepakkuja vahetamise ja numbri teisaldamise üldise protsessi kohta, võttes arvesse tehnoloogia arengut. See peaks võimaluse korral hõlmama nõuet, et teisaldamine peab toimuma raadiosidevahendite abil, välja arvatud juhul, kui lõppkasutaja nõuab teisiti, ning üksikasju hüvitamisprotsessi kohta teisaldamis- ja vahetusprotsesside viivituste või kuritarvitamise, teenusest ja paigaldusest mahajäämise või teenuseosutaja poolt teenuseosutaja vahetamise ja numbri liikuvusega seotud kohustuste täitmata jätmise korral.

(280) Liikmesriigid peaksid kindlaks määrama karistusnormid juhuks, kui teenuseosutaja ei täida käesolevas määruses sätestatud teenuseosutaja vahetamise ja numbri teisaldamise kohustusi, sealhulgas teenuseosutaja poolt või tema nimel numbri teisaldamise viivitused või kuritarvitused. Mõne liikmesriigi kogemused on näidanud, et teenusepakkujat võidakse vahetada ilma lõppkasutajate nõusolekuta. Kuigi selle küsimusega peaksid tegelema peamiselt õiguskaitseasutused, peaks liikmesriikidel olema võimalik kehtestada asjakohaseid karistusi, mis on vajalikud selliste riskide minimeerimiseks, ning tagada, et lõppkasutajad on kaitstud kogu vahetusprotsessi jooksul, ilma et see muudaks protsessi nende jaoks vähem atraktiivseks. Sadamanumbrite kasutamise õigust ei tohiks piirata lepingutingimustega.

(281) Selleks et teenuseosutaja vahetamine ja numbri teisaldamine toimuksid käesolevas määruses sätestatud tähtaegade jooksul, peaks liikmesriikidel olema võimalik näha ette, et teenuseosutajad maksavad lõppkasutajatele hüvitist lihtsal ja õigeaegsel viisil, kui teenuseosutaja ja lõppkasutaja vahelist lepingut ei järgita. Sellised meetmed peaksid olema proportsionaalsed kokkuleppe täitmisel tekkiva viivituse pikkusega. Need meetmed võivad hõlmata hüvitist viivituste eest, mis ületavad ühte tööpäeva teenuse aktiveerimisel, numbri teisaldamisel või teenuse kaotamisel, ning juhul, kui teenuseosutajad ei suuda kokkulepitud teenuse- või paigaldusaegadest kinni pidada. Lisahüvitis võiks olla ka tasu automaatse vähendamise vormis, juhul kui üleandev teenusepakkuja peab jätkama oma teenuste pakkumist kuni vastuvõtva teenusepakkuja

teenuste aktiveerimiseni.

(282) Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ei tohiks mitut käesoleva määruse lõppkasutajate õigusi käsitlevat sätet kohaldada mikroettevõtjate suhtes, kes osutavad üksnes numbrivaba isikutevahelise side teenuseid. Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleb väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate, sealhulgas mikroettevõtjate52 määratlust tõlgendada kitsalt. Selleks et hõlmata ainult need ettevõtjad, kes on tõepoolest sõltumatud mikroettevõtjad, on vaja hinnata selliste mikroettevõtjate struktuuri, kes moodustavad ühest niisugusest ettevõtjast võimsama majanduskontserni, ning tagada, et mikroettevõtjate määratlust ei kasutataks ära puhtformaalsetel põhjendustel.

(283) Elektroonilise side siseturu väljakujundamiseks on vaja kõrvaldada tõkked, mis takistavad lõppkasutajate piiriülest juurdepääsu elektroonilise side teenustele kogu liidus. Üldsusele elektroonilist sidet pakkuvad ettevõtjad ei tohiks keelata ega piirata juurdepääsu lõppkasutajatele ega neid diskrimineerida. Diferentseerimine peaks siiski olema võimalik liidu õiguses sätestatud piirides ja alustel, näiteks määruses (EL) 2022/612 sätestatud meetmete alusel, et vältida jaemüügitasandil osutatavate reguleeritud rändlusteenuste lubamatut või anomaalset kasutamist.

(284) Lõppkasutajad on isikutevahelise side teenuste kaudu toimuva pettuse suhtes üha haavatavamad. Mitu liikmesriiki on kehtestanud riiklikud meetmed, et võidelda selliste arenevate petuskeemide vastu nagu küberkiusamine, andmepüük, pesemine ja viskamine. Need meetmed on aga endiselt koordineerimata ja kajastavad peamiselt riikide vaatenurki, võimaldades petturitel viia oma tegevus üle jurisdiktsioonidesse, kus selliste tavadega tõhusalt ei tegeleta. ODN peaks võimaldama koguda asjakohast teavet ja parimaid tavasid, et BEREC saaks anda välja tehnilisi ja õiguslikke suuniseid meetmete kohta, mis võiksid tõhusalt kaitsta lõppkasutajaid pettuste eest liidus. BERECi suunised peaksid võimaldama liikmesriikidel võtta kooskõlastatud meetmeid, mida isikutevahelise side teenuste osutajad peavad rakendama, järgides täielikult isikuandmete kaitset käsitlevaid liidu õigusakte. Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada selliste meetmete tõhusust, mille isikutevahelise side teenused on kehtestanud lõppkasutajate kaitsmiseks pettuste eest.

(285) Arvestades kadunud lastest teavitamise eriomaseid aspekte, peaksid liikmesriigid järgima võetud kohustust tagada, et nende territooriumil oleks hästitoimiv kadunud lastest teavitamise teenus numbri 116000 all kättesaadav. Liikmesriigid peaksid võtma asjakohaseid meetmeid, et tagada numbri 116000 piisav teenusekvaliteet.

(286) Üheaegselt kadunud lastest teavitamise abitelefoni numbriga 116000 tagavad paljud liikmesriigid lastele kasutamiseks lapsesõbraliku nõuandetelefoni (number 116111), millelt saavad abi hoolt ja kaitset vajavad lapsed. Nimetatud liikmesriigid ja komisjon peaksid tagama elanikkonna, ennekõike laste, ja riigisiseste lastekaitsesüsteemide suurema teadlikkuse abiliini 116111 olemasolust.

(287) Internetiühenduse teenuste ja üldkasutatavate numbripõhiste isikutevahelise side teenuste kasutamist puudutavate üldist huvi pakkuvate küsimustega tegelemiseks ning teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse edendamiseks peaks liikmesriikidel olema õigus selliste teenusepakkujate abiga koostada ja levitada või lasta levitada selliste teenuste kasutamist käsitlevat üldist huvi pakkuvat teavet. Peaks olema võimalik lisada avalikku huvi pakkuvat teavet kõige levinumate rikkumiste ja nende õiguslike tagajärgede kohta, näiteks seoses autoriõiguse rikkumisega, muu ebaseadusliku kasutamisega ja kahjuliku sisu levitamisega, ning nõuandeid ja kaitsevahendeid ohtude eest isiklikule julgeolekule,

---

Euroopa Kohtu (seitsmes koda) 27. veebruari 2014. aasta otsus HaTeFo vs. Finanzamt Haldensleben, C-110/013 (ECLI:EU:C:2014:114).

näiteks ohtude eest, mis tulenevad isikuandmete avalikustamisest teatavatel asjaoludel, samuti ohtude eest eraelu puutumatusele ja isikuandmetele, ning kergesti kasutatava ja konfigureeritava tarkvara või tarkvaravalikute kättesaadavuse kohta, mis võimaldab kaitsta lapsi või haavatavaid isikuid. Lisaks tuleks lõppkasutajaid teavitada internetiühenduse teenuste ja üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste kasutamisega seotud ohtudest isiku turvalisusele, eraelu puutumatusele ja isikuandmetele, sealhulgas kaitsest nende teenuste kaudu toime pandud pettuste eest, ning neid tuleks teavitada sellest, kuidas nad saavad end nende ohtude eest kaitsta. Teavet võiks koordineerida koostöömenetluse teel. Sellist üldist huvi pakkuvat teavet tuleks vajaduse korral ajakohastada ja see tuleks esitada kergesti arusaadaval viisil, mille üksikasjad määrab kindlaks iga liikmesriik, ning avaldada ametiasutuse veebisaidil. Liikmesriikidel peaks olema õigus kohustada internetiühenduse teenuste ja üldkasutatavate numbripõhiste isikutevahelise side teenuste pakkujaid levitama seda standardset teavet kõikidele oma klientidele viisil, mida liikmesriikide ametiasutused peavad sobivaks. Sellise üldist huvi pakkuva teabe levitamine ei tohiks siiski teenuseosutajaid liigselt koormata. Vastasel juhul peaksid liikmesriigid edendama teabe levitamist nende sidevahendite teel, mida teenusepakkujad kasutavad lõppkasutajatega sidepidamiseks tavapärase äritegevuse käigus.

(288) Asjakohaste liidu normide puudumisel loetakse sisu, rakendusi ja teenuseid õiguspärasteks või kahjulikeks riigisisese materiaal- ja menetlusõiguse kohaselt. Elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujad peaksid tegutsema kooskõlas määruse (EL) 2022/2065 nõuetega, olenemata sellest, kas sisu, rakendused või teenused on seaduslikud või kahjulikud. Käesolev määrus ja direktiiv 2002/58/EÜ ei piira määruse (EL) 2022/2065 kohaldamist, mis muu hulgas sisaldab „pelga edastamise“ reeglit vahendusteenuse osutajatele, nagu on määratletud kõnealuses määruses.

(289) Lõppkasutajatel peaks olema hädaolukorra side kaudu tasuta ja ühtegi maksevahendit kasutamata juurdepääs hädaabiteenustele mis tahes seadme kaudu, mis võimaldab numbripõhiseid isikutevahelise side teenuseid, sealhulgas liidus reisides. Hädaolukorra side on sidevahend, mis hõlmab kõnesideteenuseid, sõnumivahetust, videot või muud liiki sidet, näiteks reaalajas tekstiedastust, spetsiaalseid kõneteenuseid ja vahendusteenuseid. Häirekeskuste suutlikkust ja tehnilist varustust arvesse võttes peaksid liikmesriigid saama otsustada, millised numbripõhised isikutevahelise side teenused on asjakohased hädaabiteenistuste jaoks, sealhulgas võimaluse üle piirata need valikud kõneside teenustega ja nende vastega puuetega lõppkasutajate jaoks või lisada kokkuleppel riiklike häirekeskustega täiendavaid võimalusi. Hädaolukorra side saab isiku nimel käivitada sõidukisisene süsteem eCall-süsteemina, nagu on määratletud määruses (EL) 2015/758. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 910/2014 alusel välja antud Euroopa digiidentiteedikukrud53 võimaldavad lõppkasutajatele juurdepääsu oluliste teenuste digikeskusele. Seepärast peavad liikmesriigid tagama, et ka lõppkasutajad saavad hädaolukorra sidet algatada, kasutades oma digikukrut.

(290) Hädaolukorra side ja teave helistaja asukoha kohta tuleb viivitamata suunata kõige sobivamasse häirekeskusesse, et hädaolukorra sidele oleks võimalik asjakohaselt vastata ja seda käsitleda. Hädaolukorra side tulemusliku marsruutimise tagamine on oluline ka seoses tehnoloogilise üleminekuga ahelkommutatsioonil põhinevalt tehnoloogialt pakettkommutatsioonil põhinevale tehnoloogiale. Kõige sobivama häirekeskuse määrab tavaliselt kindlaks liikmesriik, lähtudes territoriaalsest pädevusest käsitleda

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks Direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, P. 73, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj).

hädaolukorra sidet või pädevusest käsitleda teatavat liiki sidet, näiteks häirekeskus, mis on varustatud reaalajas teksti- või viipekeelse side käitlemiseks. Pakettkommuteeritud tehnoloogia abil osutatavaid isikutevahelise side teenuseid, mis pakuvad häält, teksti (sealhulgas reaalajas tekstiedastust) ja videot, võib suunata üldkasutatava võrgu või häirekeskuste domeeni. Sõltuvalt häirekeskuste riiklikust korraldusest võib juhul, kui hädaolukorra side jõuab häirekeskuse süsteemi avalike võrkude kaudu, olla vajalik täiendav marsruutimine häirekeskuse IP-võrgus, et jõuda kõige sobivama häirekeskuseni. Selleks et tagada kõigi lõppkasutajate huvides toimiva hädaolukorra side kättesaadavus, peaksid liikmesriigid tagama, et igat liiki hädaolukorra side ja nende territooriumil lubatud helistaja asukohateave suunatakse sobivaimasse häirekeskusesse. Liikmesriikidel peaks olema võimalik anda hädaabiteenistustele juurdepääs numbrivaba isikutevahelise side teenuste kaudu toimuva hädaolukorra side kaudu, kui riiklik häirekeskuste süsteem võimaldab sellist sidet vastu võtta, suunates selle kõige sobivamasse häirekeskusesse, ja helistaja asukohta käsitleva teabe vastuvõtmise kaudu. See võib hõlmata seda, et liikmesriik määrab hädaolukorra side vastuvõtmiseks ühtse IP-värava. Asjaomased teenusepakkujad peaksid siiski teavitama lõppkasutajaid sellest, kui nad ei toeta juurdepääsu Euroopa ühtsele hädaabinumbrile 112 või helistaja asukohateavet.

(291) Liikmesriigid peaksid uurima häirekeskuste võimet pidada hädaolukorras sidet rohkem kui ühes keeles.

(292) Liikmesriigid peaksid võtma erimeetmeid tagamaks, et hädaabiteenused, sealhulgas Euroopa ühtne hädaabinumber 112, on võrdselt kättesaadavad puuetega lõppkasutajatele, eelkõige kurtidele, kuulmis- ja kõnepuudega ning kurtidele pimedatele lõppkasutajatele, ning kooskõlas direktiiviga (EL) 2019/882. Võrdväärsuse põhimõte tähendab, et puuetega lõppkasutajatel peaks olema hädaolukorra side kaudu juurdepääs hädaabiteenistustele funktsionaalselt samaväärsel viisil teiste lõppkasutajatega, eelkõige helistades numbrile 112 kõnepõhiste teenuste kaudu.

(293) Helistaja asukohta käsitlev teave, mida kohaldatakse kogu hädaolukorra side suhtes, parandab lõppkasutajate kaitset ja turvalisust ning abistab hädaabiteenistusi nende ülesannete täitmisel, tingimusel et hädaolukorra side ja sellega seotud andmete edastamine asjaomastele hädaabiteenistustele tagatakse häirekeskuste riikliku süsteemiga. Helistaja asukohateabe vastuvõtmine ja kasutamine, mis hõlmab nii võrgupõhist asukohateavet, kui ühenduvust tagav võrk annab selle teabe teenuseosutajale või häirekeskusele, kui ka täiustatud mobiiltelefonipõhist helistaja asukohateavet, kui raadioseade teeb selle edastamiseks kättesaadavaks, peaks vastama kõigile muudele isikuandmete töötlemist käsitlevate liidu õigusaktide nõuetele. Võrgupõhist asukohateavet pakkuvad ettevõtjad peaksid tegema helistaja asukoha teabe hädaabiteenistustele kättesaadavaks kohe, kui kõne jõuab nimetatud teenistusse, sõltumata kasutatavast tehnoloogiast. Samas on käsiseadmepõhised asukoha määramise tehnoloogiad osutunud palju täpsemaks ja kulutõhusamaks tänu Euroopa Geostatsionaarse Navigatsioonilisasüsteemi, Galileo satelliitsüsteemi ning muude globaalsete satelliitnavigatsioonisüsteemide ja WiFi pakutavate andmete kättesaadavusele. Seepärast peaks mobiiltelefoni kaudu saadav helistaja asukohateave täiendama võrgupõhist asukohateavet isegi siis, kui mobiiltelefoni kaudu saadav asukohateave muutub kättesaadavaks üksnes pärast hädaolukorra side loomist. Liikmesriigid peaksid tagama, et kui mobiiltelefoni kaudu saadav helistaja asukohateave on kättesaadav, edastatakse see kõige asjakohasemale häirekeskusele. See ei pruugi alati olla võimalik, näiteks siis, kui asukohateave ei ole kättesaadav mobiiltelefoni või kasutatava isikutevahelise side teenuse kaudu või kui sellise teabe saamine ei ole tehniliselt teostatav. Lisaks peaksid liikmesriigid tagama, et häirekeskused on suutelised

hankima ja haldama kättesaadavat helistaja asukohateavet, kui see on teostatav. Helistaja asukohateabe kindlakstegemine ja edastamine peaks olema nii lõppkasutaja kui ka hädaolukorra sidet käsitleva asutuse jaoks tasuta, olenemata side loomise vahendist, näiteks mobiiltelefoni või võrgu kaudu, või edastusvahenditest, näiteks kõnekanal, lühisõnum või IP-l põhinev.

(294) Selleks et parandada liidus reisivate kodanike kaitset ja turvalisust, on vaja Euroopa ühtset hädaabinumbrit 112 rohkem tutvustada. Selleks tuleks mis tahes liikmesriigis reisivatele kodanikele selgitada, eelkõige rahvusvahelistes bussiterminalides, raudteejaamades, sadamates ja lennujaamades ning telefonikataloogides, lõppkasutajale suunatud materjalides ja arvetel antava teabe kaudu, et Euroopa ühtne hädaabinumber 112 kehtib kogu liidus. See on peamiselt liikmesriikide ülesanne, kuid komisjon peaks jätkuvalt toetama ja täiendama liikmesriikide algatusi, mille eesmärk on suurendada teadlikkust Euroopa ühtsest hädaabinumbrist 112, ning korrapäraselt hindama üldsuse teadlikkust sellest ja selle kasutamise arengut.

(295) Selleks et reageerida tehnoloogia arengule seoses juurdepääsuga hädaabiteenustele digikukru abil, helistaja täpset asukohta käsitleva teabega, samaväärse juurdepääsuga puuetega lõppkasutajatele ja kõne suunamisega kõige sobivamasse häirekeskusesse, peaks komisjonil olema õigus võtta delegeeritud õigusaktiga vastu meetmeid, mis on vajalikud tõhusa hädaolukorra side tagamiseks liidus. Sellised meetmed

ei tohiks piirata liikmesriikide hädaabiteenistuste korraldust.

(296) Ühe liikmesriigi kodanik, kes peab võtma ühendust teise liikmesriigi hädaabiteenistusega, ei saa seda teha, sest koduriigi häirekeskusel ei pruugi olla teiste liikmesriikide häirekeskuste süsteemi kontaktandmeid. Seepärast tuleks pidada kogu liitu hõlmavat turvalist andmebaasi numbritest, mis jõuavad häirekeskuste süsteemidesse igas liikmesriigis. Selleks peaks ODN pidama turvalist E.164 numbrite andmebaasi, et võtta ühendust liikmesriikide häirekeskuste süsteemidega, tagamaks, et ühe liikmesriigi häirekeskused saavad võtta ühendust teise liikmesriigi häirekeskustega.

(297) Numbripõhiste isikutevahelise mobiilside teenuste osutajatel on riiklikes valmisolekustrateegiates oluline roll, mistõttu peaksid need teenuseosutajad edastama üldsusele suunatud hoiatused kõigile asjaomastele lõppkasutajatele. Asjaomasteks lõppkasutajateks tuleks pidada neid lõppkasutajaid, kes asuvad geograafilises piirkonnas, mida peatne või kujunev suur hädaolukord või katastroof võib potentsiaalselt tabada hoiatusperioodil, mille on kindlaks määranud pädevad asutused.

(298) Kui on tagatud kõigi asjaomaste lõppkasutajate tõhus kättesaadavus, olenemata nende elukohast või elukohaliikmesriigist, ja see vastab kõrgeimale andmeturbe tasemele, peaks liikmesriikidel olema võimalik näha ette avalike hoiatuste edastamine, kasutades määruse (EL) nr 910/2014 alusel väljastatud Euroopa digiidentiteedikukruid, tagades samal ajal, et liidu kodanikud on teises liikmesriigis reisides tõhusalt kaitstud.

(299) „Päritolu identimine“ – elektroonilise side teenuse, näiteks IP-kõne pakettkommuteeritud võrkudes (VoIP), algataja või lõpp-punkti identimisteave, mida võib side loomisel edastada vastuvõtva poole või lõppkasutaja terminali. Ahelkommuteeritud võrkudes nimetatakse helistaja numbri esitamist helistajale enne kõne alustamist helistaja liini numbriks.

(300) Lähtekoha identimistunnusena võib kasutada muid identifikaatoreid kui E.164 numbrid või riiklikud numeratsiooniplaanid, et edastada helistaja või vastuvõtja lõppseadmele kõne või side loomise ajal algataja või lõpp-punkti identimistunnus. Võrkudevaheliste ühenduste pakkujad, sealhulgas transiiditeenuste osutajad, peaksid tagama algidentifitseerimis- või helistamisliini autentse identifitseerimisteabe edastamise

siseriiklikes ja rahvusvahelistes ühenduslepingutes vastavalt asjaomaste riikide siseriiklikele või rahvusvahelistele eeskirjadele.

(301) On vaja kaitsta helistaja õigust keelduda esitamast selle liini tunnust/päritolu tunnust, millelt kõne tehakse (CLIR), ning helistaja õigust keelduda tuvastamata liinilt tehtud kõnedest. Teatavad lõppkasutajad, eelkõige nõustamistelefonid ja muud samalaadsed organisatsioonid on huvitatud neile helistavate isikute anonüümsuse tagamisest.

(302) Häirekeskust, mis kuvab hädaolukorra sidele reageerimisel üldise liinitunnuse, ei tohiks käsitada tundmatu liinina.

(303) Mis puudutab ühendatud liini identifitseerimist, siis on vaja kaitsta helistaja õigust ja õigustatud huvi mitte esitada selle liini identifitseerimisandmeid, millega helistaja on tegelikult ühendatud („COLR“).

(304) Konkreetse koodi või eesliite kasutamine ei tohiks vabastada otseturunduskõnet saatvaid juriidilisi või füüsilisi isikuid kohustusest esitada oma helistaja või kõne algataja tunnus.

(305) Teatavatel juhtudel on põhjendatud kõneliini või algse identimistunnuse äralangemise tühistamine. Lõppkasutajate õigust eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele seoses helistaja liini või lähtekoha tuvastamisega tuleks piirata, kui see on vajalik, et teha kindlaks pahatahtlikud ja häirivad kõned, mis esitatakse pädevatele asutustele sellise kasutamise kohta kaebuse esitamiseks, või hädaolukorra side algatamisel, ning seoses helistaja liini või lähtekoha identifitseerimis- ja asukohaandmetega, kui see on vajalik selleks, et hädaabiteenistused ja häirekeskused saaksid hädaolukorra sidele tõhusalt reageerida ja seda käsitleda.

(306) On olemas tehnoloogia, mis võimaldab elektroonilise side teenuste osutajatel piirata pahatahtlike, häirivate või muude petturlike kõnede vastuvõtmist lõppkasutajate poolt erineval viisil, sealhulgas vaikivate kõnede blokeerimine, ning aidata pädevatel asutustel selliseid kõnesid jälgida. Need kõned võivad hõlmata kõnesid, mis pärinevad kehtetutelt numbritelt, st numbritelt, mida numeratsiooniplaanis ei ole, või kehtivatelt numbritelt, mida ei ole eraldatud numbripõhise isikutevahelise side teenuse osutajale või mis ei ole määratud lõppkasutajale. Üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajad peaksid kaitsma lõppkasutajaid, pakkudes neile tasuta võimalust taotleda selliste kõnede blokeerimist, kui see on tehniliselt teostatav, või kolmanda isiku poolt automatiseeritud kõnede lõppkasutaja lõppseadmesse edastamise peatamist. Selleks peaksid teenuseosutajad võtma kasutusele tipptasemel tehnoloogia, näiteks autentimislahendused. Teenuseosutajad peaksid teavitama lõppkasutajaid selliste funktsioonide olemasolust lepingu juurde kuuluva teabe kaudu ja muul viisil, näiteks avaldades selle asjakohasel juhul oma veebisaidil. Võimalust blokeerida soovimatud kõned tuleks pidada tehniliselt teostatavaks, välja arvatud juhul, kui teenuseosutaja tõendab objektiivseid tehnilisi takistusi, mis võivad esineda näiteks üldkasutatavas telefonivõrgus. Numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutajatel peaks olema võimalik võtta autentimismeetmeid kasutajate kontrollimiseks kooskõlas direktiiviga (EL) 2022/2555.

(307) Üldkasutatavad kataloogid koosnevad mis tahes kataloogist või teenusest, mis sisaldab teavet lõppkasutajate kohta, näiteks telefoninumbreid (sealhulgas mobiiltelefoninumbreid), e-posti aadressi ja kontaktandmeid, ning sisaldavad päringuteenuseid. Kataloogiteenuste peamine ülesanne on võimaldada selliste isikute tuvastamist. Selliste digitaalsete alternatiivide nagu veebipõhiste otsingumootorite, sotsiaalmeedia ja veebipõhiste kataloogide kasvav kättesaadavus ja kasutamine, mis pakuvad ajakohast viisi kontaktandmete leidmiseks, ei õigusta numbripõhiste isikutevahelise side teenuste osutajate kohustuse säilitamist. Lisaks on paljud numbriinfoteenused nüüd kättesaadavad rakendustena või internetis, mis võimaldab

kasutajatel teavet digitaalselt otsida. Lisaks on asjakohane tagada eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse õiguse kõrgetasemeline kaitse, kui füüsilisest isikust lõppkasutajatelt küsitakse nõusolekut enne nende isikuandmete kataloogi lisamist. Lisaks füüsilistele isikutele tuleks kaitsta ka juriidiliste isikute õigustatud huve, mis on seotud nende andmete lisamisega kataloogi. Direktiivi 2002/58/EÜ kohaldamine näitas, et liikmesriikide tavad seoses füüsilisest isikust lõppkasutajate valikuga lisada nende isikuandmed kataloogi on erinevad. Mõnikord näevad liikmesriigid ette, et lõppkasutajatel on õigus esitada vastuväiteid oma isikuandmete lisamisele siseriiklikesse õigusaktidesse või füüsilise isiku nõusoleku tagasivõtmist ei jagata kolmandate isikutega, kes töötlevad kataloogidest pärit isikuandmeid, mis võib mitte ainult alandada kaitsetaset kogu liidus, vaid tuua lõppkasutajate jaoks kaasa ka pahatahtlike osalejate petturlikud tavad. Nõusoleku taotlemine, sealhulgas kontaktandmete jagamine elektroonilisel või paberkandjal, olenemata teenuseosutajast, peaks olema kooskõlas määrusega (EL) 2016/679.

(308) Kooskõlas harta eesmärkide ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatud kohustustega peaks õigusraamistik tagama, et kõigil lõppkasutajatel, sealhulgas puuetega lõppkasutajatel, eakatel ja sotsiaalsete erivajadustega kasutajatel, on lihtne ja samaväärne juurdepääs taskukohastele kvaliteetsetele teenustele, olenemata nende elukohast liidus. Amsterdami lepingule lisatud 22. deklaratsioonis54 on sätestatud, et liidu institutsioonid võtavad ELi toimimise lepingu artikli 114 kohaste meetmete väljatöötamisel arvesse puuetega inimeste vajadusi.

(309) Tagamaks, et puuetega lõppkasutajad saavad kasu konkurentsist ja teenuseosutajate valikust, mis on enamikul lõppkasutajatel, peaksid pädevad asutused vajaduse korral ja riigisiseseid tingimusi arvesse võttes ning pärast puuetega lõppkasutajatega konsulteerimist täpsustama puuetega lõppkasutajate suhtes kehtivaid tarbijakaitsenõudeid, mida üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad peavad täitma. Sellised nõuded võivad eelkõige sisaldada teenusepakkujate kohustust tagada, et puuetega lõppkasutajad saaksid nende teenuseid kasutada samaväärsetel tingimustel, sealhulgas nii hinna, tariifide kui ka kvaliteedi mõttes, kui teised lõppkasutajad, sõltumata kõnealustele teenusepakkujatele tekkivatest mis tahes lisakuludest. Samaväärset juurdepääsu ja valikut käsitlevate meetmete võtmisel peaksid pädevad asutused soodustama käesoleva standardimist käsitleva määruse sätete kohaselt kehtestatud asjakohaste standardite ja spetsifikatsioonide järgimist. Puuetega lõppkasutajate tarbijakaitsenõudeid võib kohaldada ka teenusepakkujate vaheliste hulgimüügikokkulepete suhtes. Teenusepakkujatele üleliigse koormuse tekitamise vältimiseks peaksid pädevad asutused kontrollima, kas võrdse juurdepääsu ja valiku eesmärke oleks võimalik saavutada ilma selliste meetmeteta.

(310) Lõppkasutajatele peaks kõigi liidus uute M-kategooria sõidukite raadiovastuvõtu ja digitaaltelevisiooni vastuvõtu jaoks müüdavate seadmete puhul olema tagatud nende koostalitlusvõime. Liikmesriikidel peaks selliste seadmete puhul olema võimalik nõuda ühtlustatud miinimumstandardite kohaldamist. Selliseid standardeid tuleks aeg-ajalt kohandada, pidades silmas tehnoloogia ja turu arengut.

(311) Kui liikmesriigid otsustavad kooskõlas direktiiviga (EL) 2015/1535 võtta meetmeid tarbijatele mõeldud raadiovastuvõtjate koostalitlusvõime tagamiseks, peaks mõju väikese väärtusega raadiovastuvõtjate turule olema piiratud ning vastuvõtjad peaksid suutma vastu võtta ja taasesitada raadioteenuseid, mida osutatakse maapealse digitaalraadioringhäälingu või IP-võrkude kaudu, et tagada koostalitlusvõime säilimine. See võib suurendada ka avalikku julgeolekut, võimaldades kasutajatel kasutada laiemat

EÜT C 340, 10.11.1997, lk 115, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/ams/fna_1/dcl_22/sign.

valikut tehnoloogiaid, et pääseda liikmesriikides juurde hädaolukorda käsitlevale teabele ja sellist teavet vastu võtta.

(312) Tarbijate raadio- ja televisiooniseadmete koostalitlusvõimet käsitlevad sätted ei piira uute M-kategooria sõidukite raadiovastuvõtjate võimet võtta vastu ja taasesitada ka raadioteenuseid, mida edastatakse maapealse raadio analoogringhäälingu kaudu, samuti ei takista need sätted liikmesriikidel kehtestada kohustusi selleks, et tagada digitaalsete raadiovastuvõtjate võime vastu võtta ja taasesitada maapealse raadio analoogringhäälingu kaudu edastavaid raadioteenuseid.

(313) Ilma et see piiraks liidu õiguse kohaldamist, ei tohiks käesolev määrus takistada liikmesriike võtmast vastu maapealse digitaaltelevisiooni seadmetega seotud tehnilisi norme, et valmistada ette tarbijate üleminekut uutele maapealse ringhäälingu standarditele ning vältida selliste seadmete tarnimist, mis ei vasta kasutuselevõetavatele standarditele.

(314) Liikmesriikidel peaks olema jätkuvalt võimalik kehtestada oma jurisdiktsiooni alla kuuluvatele ettevõtjatele proportsionaalseid edastamiskohustusi avaliku poliitika õigustatud kaalutlustel, kuid selliseid kohustusi tuleks kehtestada üksnes juhul, kui need on vajalikud liikmesriikide poolt kooskõlas liidu õigusega selgelt määratletud üldist huvi pakkuvate eesmärkide saavutamiseks, ning need peaksid olema proportsionaalsed ja läbipaistvad. Edastamiskohustusi peaks olema võimalik kohaldada kindlaksmääratud meediateenuste pakkujate pakutavate kindlate raadio- ja televisioonikanalite ning lisateenuste suhtes. Liikmesriikide kehtestatud kohustused peaksid olema proportsionaalsed ja läbipaistvad, pidades silmas selgelt määratletud üldist huvi pakkuvaid eesmärke. Tagamaks, et edastamiskohustused on läbipaistvad, proportsionaalsed ja selgelt määratletud, peaksid liikmesriigid oma õigusega kehtestatavaid edastamiskohustusi objektiivselt põhjendama. Kohustused tuleks kavandada selliselt, et need soodustaksid piisavalt tõhusate investeeringute tegemist infrastruktuuri.

(315) Üldsusele raadio- ja televisiooniülekannete edastamiseks kasutatavate elektroonilise side võrkude ja teenuste hulka kuuluvad kaabellevivõrgud, IP-televisioon, satelliitvõrgud ja maapealsed ringhäälinguvõrgud. Lisaks sellele võivad sellised võrgud hõlmata ka muid võrke, kuivõrd märkimisväärse hulga lõppkasutajate jaoks on sellised võrgud raadio- ja televisiooniülekannete vastuvõtmiseks peamine vahend. Televisiooni analoogedastusega seotud edastamiskohustuste kehtestamist tuleks kaaluda üksnes juhul, kui sellise kohustuse puudumine põhjustaks märkimisväärseid häireid märkimisväärsele hulgale lõppkasutajatele või kui kindlaksmääratud televisioonikanalite puhul puuduvad muud edastusvõimalused. Edastamiskohustuste hulka võib kuuluda selliste teenuste edastamine, mis on välja töötatud spetsiaalselt puuetega lõppkasutajatele võrdväärse juurdepääsu võimaldamiseks. Seega hõlmavad täiendavad teenused puuetega lõppkasutajate juurdepääsu parandamiseks mõeldud teenuseid, nagu videotekst, subtiitrid kurtidele või vaegkuuljatele lõppkasutajatele, audiokirjeldused, pealeloetavad subtiitrid ja viipekeelne tõlge, ning võivad vajaduse korral hõlmata juurdepääsu seotud toorandmetele. Arvestades ühendatud televisiooniteenuste kasvavat pakkumist ja vastuvõtmist ning elektrooniliste saatekavade jätkuvat tähtsust lõppkasutajate valikute jaoks, võivad edastamiskohustused hõlmata saatega seonduvate andmete edastamist, mida on vaja ühendatud tele- ja elektroonilise saatekava funktsioonide toetamiseks. Saadetega seonduvad andmed peaksid hõlmama teavet saate sisu kohta ja selle kohta, kuidas saatele juurde pääseda, mitte saate sisu ennast.

(316) Liikmesriigid peaksid edastamiskohustused läbi vaatama, võttes arvesse tehnoloogia ja turu arengut ning tagamaks, et need on jätkuvalt proportsionaalsed saavutatavate

eesmärkidega. Vajaduse korral peaks kohustuste puhul olema sätestatud ka proportsionaalse tasu võimalus, mis tuleks kindlaks määrata liikmesriigi õiguses. Sellisel juhul tuleks liikmesriigi õiguses määrata kindlaks ka asjakohase tasu arvutamiseks kohaldatav meetod. See metoodika peaks vältima vastuolusid juurdepääsu parandusmeetmetes, mida riikide reguleerivad asutused võivad kehtestada ringhäälingus kasutatavate ülekandeteenuste osutajate suhtes, kes on tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks. Kui aga tähtajalise lepinguga on ette nähtud teistsugune metoodika, peaks olema võimalik jätkata selle metoodika kohaldamist lepingu kestuse ajal. Kui puuduvad riigisisesed sätted tasu osas, peaksid raadio- ja televisioonikanalite pakkujad ning nende kanalite edastamiseks kasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujad saama proportsionaalse tasu kokku leppida lepingus.

(317) Õigusraamistik ja selle juhtimisstruktuurid, sealhulgas komisjon, riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused, BEREC ja BERECi Büroo, on andnud häid tulemusi siseturu ühtlustamisel. Riiklikud turud on siiski endiselt killustunud ning elektrooniliste võrkude ja teenuste siseturgu ei ole saavutatud. See mõjutab elektroonilise side teenuste osutajaid, kes tegelevad piiriülese äritegevusega või tegutsevad märkimisväärses arvus liikmesriikides, sealhulgas seal, kus on olemas BERECi suunised. Hindamise käigus tehti eelkõige kindlaks kolm probleemset küsimust: esiteks tugev riiklik mõju BERECile, mis võib mõjutada tema väljundite mõju siseturule, teiseks riikide reguleerivate asutuste pädevuse asümmeetriline laiendamine, mis tekitab vastuolusid riikide reguleerivate asutuste panuses BERECi töösse, ning kolmandaks ressursside piiratus ja struktuursed puudused, mis mõjutavad BERECi suutlikkust täita talle määratud ülesandeid. Seepärast tuleb juhtimisraamistikku edasi arendada, et toetada elektroonilise side siseturu väljakujundamist kogu liidus, tagades järjepidevad lähenemisviisid eeskirjade kohaldamisel ning suurema koordineerimise riikide reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste vahel riigi tasandil, liidu tasandi liidu organite ja asutuste vahel ning riigi ja liidu tasandi vahel.

(318) Teatavaid ülesandeid peaksid täitma üksnes riikide reguleerivad asutused, nimelt asutused, mis on sõltumatud nii sektorist kui ka mis tahes välisest sekkumisest või poliitilisest survest. Tagamaks, et kõik riikide reguleerivad asutused on pädevad täitma vajalikke ülesandeid ja et BERECi väljundid esindavad hästi liikmesriikide seisukohta, tuleks neid ülesandeid laiendada näiteks ülesannetele, mis on seotud teadete käsitlemise ja ühtse passi menetlusega üldloa korra alusel, ülesannetele, mis on seotud kiudoptilisele kaablile ülemineku meetmete rakendamisega või valmisoleku ja vastupidavuse toetamisega. Võttes eelkõige arvesse riikide reguleerivate asutuste asjatundlikkust turu reguleerimise ja konkurentsi valdkonnas, peaksid nad olema pädevad otsustama spektri eraldamise menetluste turu kujundamise ja konkurentsiga seotud aspektide üle. Kui ei ole sätestatud teisiti, peaks liikmesriikidel olema võimalik määrata muid käesolevas määruses sätestatud reguleerimisülesandeid kas riiklikele reguleerivatele asutustele või muudele pädevatele asutustele. Liikmesriigid peaksid edendama riigi reguleerivate asutuste pädevuste stabiilsust seoses liidu elektroonilise side reguleeriva raamistiku ülevõtmisest tulenevate ülesannete, eelkõige turukonkurentsi või turule sisenemisega seotud ülesannete määramisega. Kui ülesanded antakse muule pädevale asutusele, peaks ta enne otsuse tegemist konsulteerima riigi pädeva asutusega. Vastavalt hea koostöö põhimõttele peaksid riigi reguleerivad ja muud pädevad asutused oma ülesannete täitmisel vahetama teavet.

(319) Liikmesriigid peaksid teatama komisjonile riigi reguleeriva asutuse ja muude pädevate asutuste nimed. Trasside rajamise õigusi andvatel pädevatel asutustel peaks olema võimalik täita teavitamisnõuet viitega määruse (EL) 2024/1309 kohaselt loodud ühtsele teabepunktile.

(320) Kooskõlas reguleerija ja operaatori tegevuse lahususe põhimõttega peaksid liikmesriigid kindlustama riigi reguleerivate ja muude pädevate asutuste sõltumatuse, et tagada nende otsuste erapooletus. Nimetatud sõltumatuse nõue ei piira liikmesriikide institutsionaalset sõltumatust, nende põhiseaduslikke kohustusi ega neutraalsuse põhimõtet seoses omandi õigusliku režiimiga, nagu on ette nähtud ELi toimimise lepingu artiklis 345.

(321) Selleks et tagada reguleeriva raamistiku tõhus kohaldamine ning suurendada riigi reguleeriva asutuse autoriteeti ja otsuste prognoositavust, tuleks riigi reguleerivat asutust kaitsta välise sekkumise või poliitilise surve eest, mis võiks ohustada tema poolt menetletavate küsimuste sõltumatut hindamist. Kõnealuse välismõju tõttu ei sobi riigi seadusandlikud organid tegutsema riigi reguleeriva asutusena reguleeriva raamistiku kohaselt. Selleks peaksid liikmesriigid kõigepealt kehtestama eeskirjad riigi reguleeriva asutuse juhi ametist vabastamise põhjuste kohta, et kõrvaldada kõik põhjendatud kahtlused selle asutuse neutraalsuse ja välistest teguritest sõltumatuse suhtes. Selleks et vältida meelevaldset ametist vabastamist, peaks ametist vabastatud liikmetel olema õigus taotleda, et pädevad kohtud kontrolliksid, kas ametist vabastamiseks on mõjuv põhjus, sealhulgas käesolevas määruses sätestatud põhjus. Selline ametist vabastamine peaks olema seotud ainult juhi või liikme isiklike või tööalaste omadustega. On oluline, et riigi reguleerivatel asutustel oleks oma eelarve, mis võimaldaks neil eelkõige tööle võtta piisava arvu kvalifitseeritud töötajaid. Läbipaistvuse tagamiseks tuleks see eelarve igal aastal avaldada. Asutused peaksid saama oma eelarve piires iseseisvalt oma ressursse hallata, nii rahalisi kui ka inimressursse. Erapooletuse tagamiseks peaksid liikmesriigid, kes säilitavad oma riigi reguleerivate asutuste või muude pädevate asutuste eelarvesse halduskulude kaudu panustavate ettevõtjate omandiõiguse või kontrolli nende üle, tagama, et omandi või kontrolliga seotud tegevus on eelarve üle teostatavast kontrollist struktuuriliselt tõhusalt eraldatud.

(322) Riigi reguleerivate asutuste sõltumatust tuleks veelgi kindlustada, et selle juht ja liikmed ei laseks end mõjutada välisel survel, ning selleks tuleks ette näha minimaalne ametisse määramise kvalifikatsioon ja ametiaja minimaalne kestus. Peale selle peaksid liikmesriigid seaduste ostmise riski maandamiseks, järjepidevuse tagamiseks ja sõltumatuse suurendamiseks kaaluma juhatuse juhi või liikmete ametiaja pikendamise võimaluse piiramist ning looma juhatuse ja tippjuhtkonna asjakohase rotatsiooni korra. Selle võiks korraldada näiteks nii, et esinduskogu esimesed liikmed nimetatakse ametisse erineva pikkusega ajavahemikuks, et nii nende kui ka edaspidi nende järglaste ametiajad ei lõpeks samal ajal.

(323) Riigi reguleerivad asutused peaksid kandma vastutust selle eest, mil viisil nad oma ülesandeid täidavad, ning neil peaks olema kohustus sellest aru anda. Kohustus peaks tavapäraselt seisnema pigem iga-aastases aruande esitamise kohustuses kui vajaduspõhistes aruandenõuetes; kui vajaduspõhiseid aruandenõudeid peaks esitatama ebaproportsionaalselt, piiraks see asutuste sõltumatust ja takistaks neid oma ülesannete täitmisel.

(324) Riikide reguleerivatel asutustel peaksid olema neile määratud ülesannete täitmiseks piisavad rahalised vahendid ja inimressursid. Selleks et tugevdada BERECit, muuta see esinduslikumaks ning kaitsta tema eksperditeadmisi, kogemusi ja teadmisi konkreetse olukorra kohta kõigil riiklikel turgudel, peaks iga liikmesriik tagama, et

tema riigi reguleerival asutusel on piisavad rahalised vahendid ja inimressursid, mida on vaja BERECi töös täielikuks osalemiseks.

(325) Komisjon asutas BERECi 2002. aastal[55] komisjoni ekspertide töörühmana, elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste Euroopa reguleerivate organite töörühmana (ERG), et nõustada ja abistada komisjoni elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste siseturu konsolideerimisel, tagades järjekindla reguleerimispraktika arengu ja liidu elektroonilise side reguleeriva raamistiku järjepideva kohaldamise. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1211/2009[56] asutati BEREC liidu asutusena, mis koosneb riikide reguleerivatest asutustest ja asendab Euroopa reguleerivate asutuste töörühma ning mida toetab amet, mis on juriidilise isiku staatusega ühenduse asutus, mis on loodud kõnealuses määruses osutatud ülesannete täitmiseks, eelkõige BERECile professionaalsete ja haldusalaste tugiteenuste osutamiseks. BERECile tõhusa toe pakkumiseks oli büroo õiguslikult, halduslikult ja majanduslikult sõltumatu. Määrusega (EL) 2018/1971 loodi BERECi Tugiamet (edaspidi „BERECi Büroo“) liidu ametina BERECi toetamiseks. Üldiselt on BERECi ja BERECi Büroo hindamine näidanud, et mõlemad on oma ülesandeid ja eesmärke tulemuslikult täitnud ning seetõttu toimis ülesehitus hästi ja seda saab säilitada.

(326) Oma ülesannete täitmiseks peaks BEREC koondama riikide reguleerivate asutuste ja ODNi töötajate eksperditeadmised. BERECi eesmärk peaks olema tagada kõigi riikide reguleerivate asutuste osalemine BERECi reguleerimisülesannete täitmisel ja tema tegevuses.

(327) BEREC toimib riikide reguleerivate asutuste vahelise ning riikide reguleerivate asutuste ja komisjoni vahelise koostöö foorumina nende kõigi liidu õigusraamistikust tulenevate kohustuste täitmisel. BEREC toimib ka asutusena, kes analüüsis ja arutas elektroonilise side valdkonna küsimusi ning andis nende kohta nõu Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile.

(328) Liidu institutsioonid ja riikide reguleerivad asutused peaksid saama BERECilt abi ja nõu, sealhulgas mis tahes küsimuse asjakohase regulatiivse mõju kohta, mis puudutab digiturgude üldist dünaamikat või nende suhteid, arutelusid ja teabevahetust kolmandate isikutega ning parimate reguleerimistavade levitamist kolmandatele isikutele. Lisaks oma panusele komisjoni avalikku konsulteerimisse peaks BEREC andma komisjonile taotluse korral nõu seadusandlike ettepanekute koostamisel. Lisaks peaks BEREC olema võimeline andma nõu Euroopa Parlamendile ja nõukogule nende taotluse korral või omal algatusel.

(329) Võttes arvesse elektroonilise side teenuseid osutavate sektorite üha suuremat lähenemist ja nende arenguga seotud regulatiivsete küsimuste horisontaalset mõõdet, peaksid BEREC ja ODN tegema koostööd riikide reguleerivate asutuste, muude liidu organite, asutuste ja nõuanderühmadega, eelkõige raadiospektripoliitika nõukogu, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1725 loodud Euroopa

[59]

[60]

Komisjoni 29. juuli 2002. aasta otsus 2002/627/EÜ, millega luuakse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste Euroopa reguleerivate organite töörühm (EÜT L 200, 30.7.2002, lk 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2002/627/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1211/2009, millega luuakse elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud amet (BEREC) ja büroo (ELT L 337, 18.12.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1211/oj).

Andmekaitseinspektori, määrusega (EL) 2016/679 loodud[57] Euroopa Andmekaitsenõukogu, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/13/EL loodud audiovisuaalmeedia teenuste Euroopa regulaatorasutuste rühma, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 526/2013 loodud Euroopa Liidu Võrgu- ja Infoturbeameti, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 912/2010 loodud Euroopa[58] GNSSi Agentuuri, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 2006/2004 alusel loodud[59] tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku, Euroopa konkurentsivõrgustiku ja[60] Euroopa standardiorganisatsioonidega ning olemasolevate komiteedega (nagu sidekomitee ja raadiospektrikomitee), ilma et see piiraks nende rolli. Kui see on asjakohane, peaksid BEREC ja ODN tegema koostööd ka liikmesriikide asjaomaste pädevate asutustega, kes vastutavad konkurentsi, tarbijakaitse, küberturvalisuse ja andmekaitse eest, ning kolmandate riikide pädevate asutustega, eelkõige elektroonilise side valdkonnas pädevate reguleerivate asutustega või nende asutuste rühmadega, samuti rahvusvaheliste organisatsioonidega, kui see on vajalik nende ülesannete täitmiseks. BERECil peaks olema õigus pidada avalikke konsultatsioone huvitatud isikutega.

(330) BERECil kui riikide reguleerivate asutuste ja komisjoni esindajatest koosneval tehnilisel asutusel, kellel on eksperditeadmised elektroonilise side valdkonnas, on parimad võimalused anda talle ülesandeid, näiteks aidata kaasa turu reguleerimisega seotud riiklike meetmete eelnõude tõhusatele siseturu menetlustele, andes riikide reguleerivatele asutustele ja muudele pädevatele asutustele vajalikke suuniseid, et tagada ühised kriteeriumid ja järjepidev regulatiivne lähenemisviis. ODN peaks olema varustatud nii, et see toetaks BERECit kõigis tema regulatiivsetes ülesannetes. See ei piira ülesandeid, mis on kehtestatud riikide reguleerivatele asutustele, kes on elektroonilise side turgudele ja nende kohalikele tingimustele kõige lähemal.

(331) Selleks et aidata kaasa käesoleva määruse eesmärkide saavutamisele, peaks BEREC lisaks oma praegustele ülesannetele edendama tõhusat koostööd elektroonilise side võrkude pakkujate ja tihedalt seotud sektorites tegutsevate ettevõtjate vahel, andes välja suunised ökosüsteemi koostöö hõlbustamiseks tehnilistes ja äriküsimustes, mis on seotud elektroonilise side teenuste või infoühiskonna teenuste ning uuenduslike toodete ja teenuste osutamisega eelkõige lõppkasutajate hüvanguks, kooskõlas
[61] konkurentsiõiguse normidega. BERECile tuleks anda ka uued vastupanuvõime ja valmisolekuga seotud ülesanded, sealhulgas ODNi koostatud liidu digitaristute valmisolekukava vastuvõtmine. BEREC peaks vastu võtma ka suunised tehniliste ja õiguslike meetmete kohta, mis võiksid tõhusalt kaitsta lõppkasutajaid pettuste eest liidus.

[62] [63] (332) Riikide reguleerivad asutused peaksid BERECi reguleerivate asutuste nõukogu

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 526/2013 (küberturvalisuse määrus) (ELT L 151, lk 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/696, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (ELT L 170, lk 69, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2394 tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmise tagamise eest vastutavate liikmesriigi asutuste vahelise koostöö kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 345, lk 1, ELi: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2394/oj).

liikmed nimetama tavaliselt riigi reguleeriva asutuse juhtide või selle kollegiaalse kogu liikmete hulgast. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu esimehe rolli rotatsiooni eesmärk on tagada BERECi töö järjepidevus. Samuti edendatakse aseesimeeste rollide rotatsiooni.

(333) BEREC peaks olema suuteline tegutsema liidu huvides, sõltumata igasugusest välisest sekkumisest, sealhulgas poliitilisest survest või ärilisest sekkumisest. Seetõttu on oluline tagada, et reguleerivate asutuste nõukogu liikmeteks nimetatud isikutel on võimalikult suur isiklik ja funktsionaalne sõltumatus. Riigi reguleeriva asutuse juhil, selle kollegiaalse kogu liikmel või nende asendajal on selline isikliku ja funktsionaalse sõltumatuse tase. Täpsemalt peaksid nad oma ülesannete täitmisel olema sõltumatud ja objektiivsed, ei peaks taotlema ega võtma vastu juhiseid ning nad peaksid olema kaitstud meelevaldse ametist vabastamise eest. Asendusliikme ülesandeid reguleerivate asutuste nõukogus võiks täita ka riigi reguleeriva asutuse juht, selle kollegiaalse kogu liige, ühe liikme asendamine või riigi reguleeriva asutuse muu töötaja, kes tegutseb asendatava reguleerivate asutuste nõukogu liikme nimel ja tema volituste piires.

(334) BEREC peaks pakkuma eksperditeadmisi ja looma usalduse tänu oma sõltumatusele, nõustamise ja teabe kvaliteedile, menetluste ja töömeetodite läbipaistvusele ning oma ülesannete hoolikale täitmisele ODNi toel. BERECi sõltumatus ei tohiks takistada tema reguleerivate asutuste nõukogul pidada arutelusid eelnõude alusel, mille on koostanud tema juhendamisel tegutsevad töörühmad.

(335) Raadiospektripoliitika töörühm loodi esimest korda otsusega 2002/622/EÜ, et aidata kaasa siseturu arengule ja toetada liidu tasandi raadiospektripoliitika arengut. Otsus 2002/622/EÜ asendati hiljem komisjoni 11. juuni 2019. aasta otsusega. Raadiospektripoliitika töörühm abistab ja nõustab komisjoni raadiospektripoliitika küsimustes. Need hõlmavad raadiospektri kättesaadavust, ühtlustamist ja eraldamist, teabe andmist raadiospektri eraldamise, kättesaadavuse ja kasutamise kohta, raadiospektri kasutamise õiguste andmise meetodeid, raadiospektri ümberplaneerimist, ümberpaigutamist, hindamist ja tõhusat kasutamist ning inimeste tervise kaitset. Raadiospektripoliitika töörühm annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule nende taotluse korral nõu raadiospektriga seotud küsimustes. Raadiospektripoliitika töörühmast on saanud foorum, kus liikmesriigid koordineerivad direktiivist (EL) 2018/1972 tulenevate raadiospektriga seotud kohustuste täitmist, ning töörühmal on keskne roll siseturu jaoks olulistes valdkondades, nagu raadiospektri piiriülene koordineerimine ja standardimine.

(336) Üldiselt andsid raadiospektripoliitika töörühma tulemused väärtusliku panuse komisjoni edasistesse kaalutlustesse, aitasid kaasa siseturu arengule ja toetasid liidu tasandi raadiospektripoliitika väljatöötamist ning sidusrühmad tervitasid neid. Raadiospektripoliitika töörühm ei kasutanud oma arvamustes siiski täielikult ära oma volitusi nõustada liidu institutsioone raadiospektripoliitika laiemates aspektides üldiselt (nt majandus-, poliitika-, kultuuri-, strateegilistes, julgeoleku-, tervishoiu- ja sotsiaalküsimustes), osaliselt nõuetekohase tugistruktuuri puudumise tõttu. Tihe koostöö BERECi ja raadiospektripoliitika töörühma vahel valdkondades, kus raadiospektriga seotud küsimustel on regulatiivne mõju, nagu on ette nähtud direktiiviga (EL) 2018/1972, piirdus praktikas väheste ühisarvamuste või -aruannetega. Nii BEREC kui ka raadiospektripoliitika töörühm tuginesid sisulises töös oma liikmete ressurssidele, mis tähendab, et kõik riiklike ametiasutuste piirangud, olgu need eelarvelised, personali- või töökoormusega seotud, kajastuvad nende suutlikkuses anda tõhus panus BERECi ja raadiospektripoliitika töörühma töösse.

(337) Käesolevast määrusest tulenevad uued ülesanded, näiteks satelliitide poolt raadiospektri

kasutamise valdkonnas ja spektri ühtse turu menetluses, nõuavad raadiospektripoliitika töörühma tugevdamist. See peaks arenema komisjoni nõuanderühmast BERECiga sarnaseks ning ODN peaks pakkuma piisavat haldus- ja professionaalset tuge. Käesoleva määrusega luuakse seega raadiospektripoliitika nõukogu, mis asendab raadiospektripoliitika töörühma. Raadiospektripoliitika nõukogul peaks olema jätkuvalt nõuandev roll liidu raadiospektripoliitika väljatöötamisel. Komisjon või Euroopa Parlament või nõukogu võivad igal ajal taotleda, et raadiospektripoliitika nõukogu võtaks vastu arvamuse või aruande mis tahes raadiospektripoliitikaga seotud küsimuse kohta. Raadiospektripoliitika nõukogu peaks oma arvamustes võtma muu hulgas arvesse tehnilisi, majanduslikke, poliitilisi, kultuurilisi, strateegilisi, tervishoiualaseid ja sotsiaalseid aspekte ning raadiospektri kasutajate erinevaid potentsiaalselt vastandlikke vajadusi, et tagada õiglane, mittediskrimineeriv ja proportsionaalne tasakaal. Lisaks peaks RSPB võtma käesoleva määruse alusel uusi ülesandeid.

(338) Kuna raadiospektripoliitikaga seotud ülesanded nõuavad eri riikide pädevatelt asutustelt, kes vastutavad spektriküsimuste eest, sealhulgas poliitilisi otsuseid tegevatelt organitelt, eksperditeadmisi, ei saa raadiospektripoliitika nõukogu ülesandeid anda BERECile, mis koosneb riikide reguleerivatest asutustest, kellel ei pruugi olla pädevust spektripoliitika küsimustes.

(339) RSPB peaks koosnema RSPB juhatusest ja töörühmadest. Töörühmad peaksid tegema ettevalmistavat tööd raadiospektripoliitika nõukogu aruteludeks samamoodi nagu allrühmad on teinud seda raadiospektripoliitika töörühma puhul.

(340) Raadiospektripoliitika nõukogusse peaksid kuuluma kõrgetasemelised eksperdid liikmesriikidest, kes vastutavad strateegilise raadiospektripoliitika eest. Need eksperdid võivad olla riikide reguleerivatest asutustest või muudest pädevatest asutustest. RSPB koosolekutel peaksid riikide delegatsioonid esitama konsolideeritud ja kooskõlastatud riikliku seisukoha, olenemata sellest, kas vastutus raadiospektri eest on jagatud eri riiklike asutuste vahel, mitte ainult seoses siseturu, vaid ka avaliku korra, avaliku julgeoleku, kodanikukaitse ja kaitsepoliitikaga, kuna selline poliitika võib mõjutada raadiospektri kui terviku korraldust.

(341) Raadiospektripoliitika töörühma praegune kord, mille kohaselt on esimehe ametiaeg kaks aastat ja teda asendab aseesimees, osutus raadiospektripoliitika töörühma töö järjepidevuse tagamisel kasulikuks. Seetõttu tuleks jätkata sarnase korra kohaldamist raadiospektripoliitika nõukogu esimehe ja aseesimehe suhtes.

(342) CEPT tuleks kutsuda RSPB töös vaatlejaks, võttes arvesse, et RSPB tegevusel on märkimisväärne mõju raadiospektrile üleeuroopalisel tasandil ning et CEPTil ja sellega seotud organitel on raadiospektri haldamise valdkonnas ulatuslikud tehnilised teadmised. CEPTi eksperditeadmistele tuginemine on asjakohane ka talle otsusega nr 676/2002/EÜ antud volituste alusel, et töötada välja tehnilised rakendusmeetmed raadiospektri jaotamise ja teabe kättesaadavuse valdkonnas. Arvestades Euroopa standardimise tähtsust raadiospektrit kasutavate seadmete arendamisel, on samuti oluline kaasata vaatlejana Euroopa Telekommunikatsiooni Standardiinstituut (ETSI).

(343) Lisaks peaks BERECi reguleerivate asutuste nõukogul, raadiospektripoliitika nõukogul ja võrguühenduse haldusnõukogul olema vajaduse korral ja igal üksikjuhul eraldi võimalik kutsuda oma koosolekutele vaatlejana osalema isikuid, kelle arvamus võib olla asjakohane, näiteks arvestades nende rolli ja eksperditeadmisi. Selline vaatleja staatus ei tohiks olla alaline ning sellest tulenevalt tuleks kutsuda osalema reguleerivate asutuste nõukogu, raadiospektripoliitika nõukogu või haldusnõukogu koosolekutel konkreetseks koosolekuks. Võttes arvesse, et teatavad arutelud, mida BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu liikmetelt võidakse nõuda, et nad täidaksid ülesandeid, mis on seotud näiteks

vastupanuvõimega või millel on tugev liidu mõõde, on tundlikud ja konfidentsiaalsed, on vaja anda komisjonile õigus taotleda BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu koosolekul osalemise piiramist. Sama võimalus taotleda osalemise piiramist tuleks anda BERECi ja RSPB esimeestele, kes võivad esitada sellise taotluse kokkuleppel ODNi direktoriga.

(344) BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, RSPB nõukogu ja ODNi haldusnõukogu peaksid aastas pidama vähemalt kaks korralist koosolekut. Võttes arvesse varasemaid kogemusi ning BERECi ja RSPB suuremat rolli, võib BERECi reguleerivate asutuste nõukogul, RSPB nõukogul ja ODNi haldusnõukogul olla vaja pidada lisakoosolekuid. BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu vahelise koostöö edasiseks tõhustamiseks võib kokku kutsuda reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu ühiskoosolekuid, et arutada nii BERECi kui ka raadiospektripoliitika nõukogu jaoks olulisi küsimusi.

(345) BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu suuniste, arvamuste, aruannete ja muude dokumentide ühtse turu mõõtme edasiseks suurendamiseks peaks hääletamisel reegliks saama lihthäälteenamus.

(346) Kogemused on näidanud, et enamikku BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu ülesandeid saab paremini täita töörühmade kaudu. BERECi töörühmad peaksid alati tagama kõigi riikide reguleerivate asutuste seisukohtade ja panuste võrdse arvessevõtmise, samas kui RSPB töörühmad peaksid tagama kõigi RSPB liikmete seisukohtade ja panuste võrdse arvessevõtmise. Riigi reguleerivad asutused ja vajaduse korral raadiospektri eest vastutavad pädevad asutused peaksid ametisse nimetamise taotlustele kiiresti vastama, et tagada töörühmade kiire moodustamine, eelkõige selliste töörühmade puhul, mis on seotud ajaliselt piiratud menetlustega. Töörühmades peaks olema võimalik osaleda komisjoni ekspertidel. Selleks et veelgi suurendada BERECi ja RSPB väljundite mõju siseturule, peaksid ODNi spetsialistid samuti süstemaatiliselt toetama töörühmade tegevust ja andma sellesse oma panuse. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu peaksid seetõttu looma ODNi kaudu töörühmad ja nimetama ametisse nende esimehed, kes esindavad võimaluse korral erinevaid riigi reguleerivaid asutusi ja vajaduse korral raadiospektri eest vastutavaid pädevaid asutusi, ning ODNi, võttes arvesse eksperditeadmisi ja ODNi töötajate kättesaadavust.

(347) Kui BERECi töörühm hindab siseturumenetluse raames riigi reguleeriva asutuse esitatud riikliku meetme eelnõu ja töötab vajaduse korral välja arvamuse eelnõu, ei tohiks seda mõjutada meetme ettepaneku teinud riigi reguleeriva asutuse ega komisjoni seisukohad. Samuti ei tohiks raadiospektripoliitika nõukogu ja BERECi töörühmi, kes tegelevad teatatud riiklike meetmete eelnõudega spektri ühtse turu menetluses, mõjutada ei meetme ettepaneku teinud pädeva asutuse ega komisjoni seisukohad. Seepärast ei tohiks komisjoni ja asjaomase riigi reguleeriva asutuse või spektri eest vastutava pädeva asutuse eksperdid erandkorras osaleda BERECi või raadiospektripoliitika nõukogu asjaomase töörühma koosolekutel.

(348) Raadiospektripoliitika töörühmal on olnud oluline roll liidu WRCde ettevalmistamisel, määrates koos komisjoniga kindlaks WRCde päevakorra punktid, mis võivad mõjutada liidu õigust, poliitikat või programme, ning soovitades seisukohta, mille liit peaks WRCdel võtma. Kuna neid soovitusi ei tohiks mõjutada ükski ELi-väline haldusasutus, on raadiospektripoliitika töörühma asjaomase alarühma liikmed üksnes liikmesriikide ja komisjoni eksperdid. Selline kord peaks jätkuma ka pärast seda, kui raadiospektripoliitika nõukogu on raadiospektripoliitika töörühma ülesanded üle võtnud.

(349) Vajaduse korral ja sõltuvalt ülesannete jaotusest iga liikmesriigi ametiasutustele tuleks

kutsuda osalema teisi pädevaid asutusi ning nende seisukohti tuleks arvesse võtta asjaomases BERECi töörühmas, kui nende eksperditeadmised on vajalikud. Kui teiste pädevate asutuste eksperdid ei saa sellistel koosolekutel osaleda, peaksid riigi reguleerivad asutused tõendama, et nende seisukohti on arvesse võetud. Igal juhul tuleks säilitada BERECi sõltumatus. Reeglina peaksid BERECil ja raadiospektripoliitika nõukogu töörühmadel olema konkreetsed volitused ja need tuleks saata laiali niipea, kui nende volitused on lõppenud. Sel viisil oleks BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu töö paindlikum ning eksperdid oleksid kaasatud seal, kus ja nii kaua kui vaja. Teisest küljest peaks olema võimalik luua BERECi või raadiospektripoliitika nõukogu alalisi töörühmi, kui nende tegevus on korduv.

(350) Raadiospektripoliitika töörühma praegune tava töötada kaheaastase tööprogrammi alusel osutus positiivseks, kuna sellega nähti ette kaheaastane tegevuse järjepidevus ilma tarbetut halduskoormust tekitamata. See võimaldas kaasata riikide eksperte ratsionaalsemalt, korraldades raadiospektripoliitika töörühma tegevust sõltuvalt tegevuse kiireloomulisusest ja tundlikkusest, võimaldades seega viia kõik tegevused lõpule vähemalt kahe aasta jooksul. See hea tava peaks jätkuma koos raadiospektripoliitika nõukoguga ja selle peaks omaks võtma ka BEREC. Komisjonil peaks olema võimalik taotleda BERECilt või raadiospektripoliitika nõukogult arvamust igal ajal kaheaastase tsükli jooksul, isegi kui taotlusel põhinev tegevus jätkuks järgmise kaheaastase tsükli jooksul.

(351) Halduskoormuse vähendamiseks peaksid BEREC ja raadiospektripoliitika nõukogu kumbki kooskõlas oma vastavate tööprogrammidega võtma iga kahe aasta järel vastu aruande oma tegevuse kohta.

(352) Selleks et tagada liidu elektroonilise side ja raadiospektripoliitika reguleeriva raamistiku ühtne ja järjepidev kohaldamine, on vaja tugevdada BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu vahelist koostööd. Võttes arvesse elektroonilise side reguleerimise ja raadiospektri haldamise üha suuremat vastastikust sõltuvust, on struktureeritud, korrapärane ja süstemaatiline koostöö, sealhulgas ühiskoosolekute ja ühiste töörühmade kaudu, väga oluline, et vältida regulatiivset killustatust, suurendada poliitika sidusust ja toetada siseturu tõhusat toimimist.

(353) BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu vahelise koostöö tõhustamiseks peaksid BERECi reguleerivate asutuste nõukogu esimees ja raadiospektripoliitika nõukogu esimees kohtuma vähemalt kaks korda aastas. BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu tihedat koostööd vajavate küsimuste lahendamiseks peaksid esimehed tegema oma vastavatele nõukogudele ettepanekuid ühistegevuseks, sealhulgas ühiste rakkerühmade loomiseks. BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu tööprogrammides tuleks kirjeldada ka küsimusi, mille puhul on kindlaks tehtud tihe koostöö. Valdkonnad, kus on soovitatav teha rohkem koostööd, võiksid hõlmata vastastikust huvi pakkuvaid regulatiivseid küsimusi, eelkõige turu reguleerimist ja raadiospektriga seotud konkurentsi, samuti satelliitsidet, vertikaalseid, 5G- ja 6G-võrke ning tulevast mobiilsidet.

(354) BERECi Büroo rolli, kes praegu pakub BERECile peamiselt haldustuge, tuleks suurendada, et pakkuda BERECile ja raadiospektripoliitika nõukogule tuge halduskü simustes ja eksperditeadmisi neile määratud ülesannete väärtuse kohta. Selleks tuleks kohandada BERECi Büroo struktuuri ja suurendada selle eelarvevahendeid. BERECi Büroo uus ametlik nimi peaks olema „Digivõrkude Büroo“. Ameti lühinimetusena tuleks kasutada nimetust „ODN“.

(355) Võttes arvesse elektroonilise side võrkude ja digivõrgu taristute kasvavat keerukust ja strateegilist tähtsust ning nende kasvavat vastastikust sõltuvust raadiospektripoliitikast,

on vaja luua tugevdatud liidu tasandi tugistruktuur. ODNil peaks olema keskne roll BERECit ja RSPBd toetavate eksperditeadmiste, analüüsisuutlikkuse ja koordineerimise pakkumisel, austades samal ajal täielikult nende vastavaid volitusi ja sõltumatust. Tugevam ja struktureeritud toetus liidu tasandil on oluline, et tagada liidu õiguse järjepidev kohaldamine, suurendada regulatiivset ja poliitika sidusust, vältida siseturu killustumist ja toetada liidu digieesmärkide tulemuslikku rakendamist.

(356) ODN peaks pakkuma BERECi ja RSPB tööks kogu vajalikku professionaalset ja haldustuge, sealhulgas rahalist, korralduslikku ja logistilist tuge, ning aitama kaasa BERECi ja RSPB tööle.

(357) Tagamaks, et BEREC saab oma ülesannete täitmisel piisavat toetust, ja selleks, et suurendada oma väljundite mõju siseturule, tuleks käesoleva määrusega määrata ODNile selge ja kindlaksmääratud roll ja ülesanded, näiteks osaleda aktiivselt BERECi töörühmade kogu tegevuses ja anda sellesse oma panus, koostada kava elektroonilise side võrkude, teenuste ja muude digitaristute vastupidavuse ja valmisoleku tugevdamiseks liidu tasandil looduslike või inimtegevusest tingitud häirete, kriiside või vääramatu jõu korral, millel võib olla märkimisväärne kahjulik mõju elanikkonnale või siseturu toimimisele, ning toetada koordineerimist riikide reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste vahel, et hõlbustada liidus tegutsemiseks ühtsete lubade andmist. Võttes arvesse, et ODN peab talle BERECi, RSPB või komisjoni toetamiseks antud ülesannete täitmiseks andmeid koguma ja analüüsima, on asjakohane teha ODNile ülesandeks avaldada informatiivseid aastaaruandeid elektroonilise side ühtse turu suunas tehtud edusammude kohta. Sellistes aruannetes tuleks kirjeldada turuolukorda, turu struktuuri ja käesoleva määruse alusel rakendatud meetmete *mõju* siseturule, sealhulgas ühinemiste järelmõju turule. Komisjon võib neid digikümnendi aruannete koostamisel arvesse võtta.

(358) Võrgustikule tuleks anda ka ülesanded, mis toetavad raadiospektripoliitika komisjoni, näiteks pakkuda raadiospektripoliitika komisjoni juhatusele ja selle töörühmadele analüütilist, halduslikku ja logistilist tuge neile käesoleva määrusega pandud ülesannete täitmisel. ODN peaks abistama ka komisjoni ja RSPBd liidu loa andmisel satelliitvõrkude ja -teenuste pakkumiseks ning raadiospektri kasutamiseks satelliidi jaoks ning komisjoni taotluse korral peaks ta abistama teda valikumenetluse läbiviimisel liidu tasandil. ODN peaks toimima ka kohana, kus komisjon loob ühtse kontaktpunkti menetluse, et hõlbustada raadiospektri eraldamist ühistel loatingimustel.

(359) Kuna ODN asendab BERECi Bürood, peaks see olema liidu asutus, millel on juriidilise isiku staatus ning mis on õiguslikult, halduslikult ja rahaliselt sõltumatu. Liidu detsentraliseeritud asutusena peaks ODN tegutsema oma volituste ja olemasoleva institutsioonilise raamistiku piires. Seda ei tuleks käsitada välismaailmale ELi seisukoha edastajana ega liidu nimel õiguslike kohustuste võtjana. Vastavalt liikmesriikide valitsuste esindajate otsusele peaks selle asukoht jääma Riiasse61. Läti Vabariigi valitsuse ja ameti vaheline esimene asukohaleping jõustus 5. augustil 2011. Seejärel asendati see 21. detsembril 2020 allkirjastatud uue peakorterilepinguga vastavalt määruse (EL) 2018/1971 artiklile 47.

(360) ODN peaks koosnema haldusnõukogust ja direktorist.

(361) ODNi haldusnõukogu peaks tegema otsuseid halduskü simustes, nagu eelarve, personal ja auditid, ning BERECi reguleerivate asutuste nõukogu peaks keskenduma BERECi ülesannetega seotud regulatiivsetele küsimustele. Haldusnõukogu peaks koosnema riiklike reguleerivate asutuste, komisjoni ja raadiospektripoliitika nõukogu esindajatest. Põhimõtteliselt peaksid riikide reguleerivate asutuste esindajad haldusnõukogus olema samad isikud, kes on määratud BERECi reguleerivate asutuste nõukogusse, kuid riikide reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik määrata muid esindajaid, kes vastavad samadele nõuetele. Arvestades, et ODNi ülesanne on toetada ka RSPBd, peaks RSPB esimees olema haldusnõukogu liige, et tagada RSPB vajaduste piisav käsitlemine.

(362) Käesolevas määruses sätestatakse, et haldusnõukogu delegeerib asjakohased ametisse nimetava asutuse volitused direktorile, kellel on õigus need volitused edasi delegeerida. Selle eesmärk on aidata kaasa ODNi töötajate ühtse kontaktpunkti tõhusale haldamisele taotluste ja teadete esitamiseks.

(363) Direktor peaks jääma ODNi esindajaks õigus- ja halduskü simustes. Haldusnõukogu peaks RSPB esindaja positiivse arvamuse korral ning pärast avatud ja läbipaistvat valikumenetlust nimetama ametisse direktori, et tagada kandidaatide range hindamine ja kõrge sõltumatuse tase.

(364) ODNil peaks olema oma ülesannete täitmiseks piisavalt töötajaid. Kõiki ODNile määratud ülesandeid, sealhulgas BERECit ja RSPBd nende ülesannete täitmisel toetavaid professionaalseid ja haldusteenuseid, samuti vastavust finants-, personali- ja muudele kohaldatavatele eeskirjadele ning ODNilt nõutavate operatiivülesannete suuremat osakaalu võrreldes haldusülesannetega, tuleks nõuetekohaselt hinnata ja kajastada ressursside programmitöös.

(365) Kuna ODN on liidu asutus,62 tuleks selle suhtes kohaldada komisjoni delegeeritud määrust (EL) 2019/715.

(366) Selleks et tagada ODNi autonoomia ja sõltumatus ning toetada BERECi ja RSPB tööd, peaks ODNil olema oma eelarve. Eelarve peaks olema piisav ning kajastama BERECile,
65 RSPB-le ja ODNile antud lisaülesandeid ja nende suuremat rolli. ODNi tuleks rahastada peamiselt liidu üldeelarvest. Tagamaks, et ODNil on oma ülesannete täitmiseks piisav eelarve, peaks tal siiski olema võimalik nõuda ettevõtjatelt tasu liidu satelliitlubade ja
66 üleeuroopaliste numeratsiooniressursside saamise ja haldamise eest. Nende tasude suuruse ja maksmise korra peaks kehtestama komisjon rakendusaktidega. ODNi

---

Liikmesriikide valitsuste esindajate ühisel kokkuleppel tehtud 31. mai 2010. aasta otsus elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud ameti (BEREC) büroo asukoha kohta (2010/349/EL) (ELT L 156, 23.6.2010, lk 12).

Komisjoni 18. detsembri 2018. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/715 raamfinantsmääruse kohta asutustele, mis on asutatud Euroopa Liidu toimimise lepingu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu alusel ning millele osutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklis 70 (ELT L 122, 10.5.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/715/oj).

rahastamine peaks toimuma vastavalt eelarvepädevate institutsioonide kokkuleppele, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe punktis 2763. Selleks et veelgi laiendada elektroonilise side reguleeriva raamistiku järjepidevat rakendamist, peaksid BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, raadiospektripoliitika nõukogu, asjakohasel juhul töörühmad ja haldusnõukogu olema avatud osalemiseks kolmandate riikide elektroonilise side või spektripoliitika valdkonnas pädevatele asutustele, kui need kolmandad riigid on sõlminud liiduga sellekohased lepingud, näiteks EMP EFTA riigid ja kandidaatriigid.

(367) BERECil ja raadiospektripoliitika nõukogul peaks olema õigus kehtestada pädevate liidu organite, asutuste ja nõuanderühmade, kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega töökord, mis ei tohiks tekitada õiguslikke kohustusi. Sellise töökorralduse eesmärk võiks olla näiteks koostöösuhete arendamine ja arvamuste vahetamine regulatiivsetes küsimustes. Komisjon peaks tagama, et vajalik töökord on kooskõlas liidu poliitika ja prioriteetidega ning et BEREC ja raadiospektripoliitika nõukogu tegutsevad oma volituste ja olemasoleva institutsioonilise raamistiku piires ega esinda liidu seisukohta välisauditooriumile ega võta liidule rahvusvahelisi kohustusi. BERECi, RSPB ja ODNi töös osalemine ilma hääleõiguseta nende kolmandate riikide ametiasutustes, kellel lasub esmane vastutus elektroonilise side või spektri valdkonnas, peaks olema võimalik ainult siis, kui on kehtestatud asjakohane töökord.

(368) Selleks et veelgi laiendada elektroonilise side reguleeriva raamistiku järjepidevat rakendamist, peaksid BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, raadiospektripoliitika nõukogu, töörühmad ja haldusnõukogu olema avatud osalemiseks kolmandate riikide elektroonilise side või spektripoliitika valdkonnas pädevatele asutustele, kui need kolmandad riigid on sõlminud liiduga sellekohased lepingud, näiteks EMP EFTA riigid ja kandidaatriigid.

(369) Selleks et tagada konfidentsiaalsuse kõrge tase ja vältida huvide konflikte, tuleks BERECi, RSPB ja ODNi organisatsiooniliste organite liikmete suhtes nendes küsimustes kohaldatavaid eeskirju kohaldada nende asendusliikmete suhtes.

(370) Riikide reguleerivad asutused peaksid tegema koostööd BERECi ja ODNiga ning andma neile õigeaegset ja täpset teavet tagamaks, et BEREC ja ODN suudavad oma ülesandeid täita. BEREC ja ODN peaksid samuti jagama lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt komisjoni, riikide reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutustega kogu vajalikku teavet. Asjakohastel juhtudel tuleks tagada teabe konfidentsiaalsus. Hinnates, kas taotlus on nõuetekohaselt põhjendatud, peaks BEREC võtma arvesse seda, kas taotletud teave on seotud üksnes asjaomastele asutustele antud ülesannete täitmisega. Sama kehtiks mutatis mutandis raadiospektripoliitika nõukogu ja raadiospektri eest vastutavate pädevate asutuste kohta.

(371) ODN peaks looma ühise teabe- ja sidesüsteemi, et vältida teabenõuete dubleerimist ja hõlbustada teabevahetust kõigi asjaomaste asutuste vahel.

(372) Komisjon peaks korrapäraselt hindama BERECi, RSPB ja ODNi toimimist ning nende institutsioonilise struktuuri tõhusust muutuvas digikeskkonnas. Kui komisjon leiab hindamise tulemusena, et käesoleva määrusega kehtestatud institutsiooniline struktuur ei

---

16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj).

ole selle eesmärkide saavutamiseks tõhus, eelkõige selleks, et tagada elektroonilise side reguleeriva raamistiku järjepidev rakendamine, peaks ta esitama vajalikud muudatusettepanekud.

(373) BERECi Büroo, mis asutati määrusega (EL) 2018/1971 juriidilise isiku staatusega detsentraliseeritud asutusena, on käesoleva määrusega loodud ODNi õigusjärglane seoses omandiõiguse, lepingute, sealhulgas asukoha kindlaksmääramise, õiguslike kohustuste, töölepingute, finantskohustuste ja vastutusega. BERECi, raadiospektripoliitika töörühma ja võrguühenduse töö järjepidevuse tagamiseks peaksid BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika töörühma praegused liikmed ning BERECi Büroo direktor ja haldusnõukogu liikmed jääma ametisse kuni oma ametiaja lõpuni.

(374) Riigi reguleerivad asutused, muud pädevad asutused ja BEREC peavad oma ülesannete tulemuslikuks täitmiseks koguma turuosalistelt teavet, sealhulgas hindama üldtingimuste vastavust käesolevale määrusele, peatamata hindamise ajal nende tingimuste kohaldatavust. Erandina võib samuti olla vaja koguda teavet teistelt ettevõtjatelt, kes tegutsevad sektorites, mis on tihedalt seotud elektroonilise side teenuste sektoriga, nt sisu pakkujad, kelle käsutuses on vajalik teave oma ülesannete täitmiseks liidu õiguse kohaselt. Võib juhtuda, et sellist teavet tuleb koguda ka komisjoni nimel, et ta saaks täita oma liidu õigusest tulenevaid kohustusi. Teabenõuded peaksid olema proportsionaalsed ega tohiks ettevõtjaid liigselt koormata. Riigi reguleeriva asutuse ja muude pädevate asutuste kogutud teave peab olema avalikkusele kättesaadav, välja arvatud juhul, kui teave on konfidentsiaalne vastavalt siseriiklikele normidele, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu teabele, ja kui ärisaladusi käsitlevatest liidu ja liikmesriigi normidest ei tulene teisiti.

(375) Tagamaks, et riigi reguleerivad asutused täidavad oma reguleerimisülesandeid tõhusalt, peaksid nende kogutavad andmed sisaldama raamatupidamisandmeid jaeturgude kohta, mis on seotud selliste hulgimüügiturgudega, kus mõni ettevõtja on tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks ja mida seetõttu reguleerib riigi reguleeriv asutus. Need andmed peaksid ka sisaldama andmeid, mis võimaldaksid riigi reguleerival asutusel hinnata kasutusõigustele seatud tingimuste täitmist, kavandatavate võrgutopoloogia täienduste ja muudatuste mõju konkurentsi arengule ja hulgimüügitoodetele, mida pakutakse teistele isikutele. Teave raadiospektri kasutusõigustele seatud levialaliste kohustuste täitmise

kohta on oluline, et oleks tagatud võrkude kasutuselevõtu geograafiliste ülevaadete täielikkus. Seoses sellega peaks pädeval asutusel olema võimalik nõuda, et teave esitataks kohaliku tasandi järgi liigitatuna ja piisavalt detailselt, et saaks teha võrkude geograafilise ülevaate. Teenuseosutajate finants- ja statistiliste andmete, võrkude ja teenuste kategooriate ning muu turuteabe esitamiseks tuleks välja töötada ühised vormid ja lähenemisviisid. Kui aruandlusnõuete muudatused on kehtestatud, tuleks neid võimaluse korral minimeerida.

(376) Liidu kestlikkuse eesmärkide toetamiseks on väga oluline, et liit meelitaks ligi investeeringuid kestlikusse tegevusse elektroonilise side võrkude ja teenuste valdkonnas. Sellised määrused, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/852 ning Euroopa Parlamendi64 ja nõukogu direktiiv (EL) 2022/2464,65 võimaldavad finants- ja mittefinantsettevõtjatel kasutada ühist majandustegevuse määratlust, mida võib pidada kestlikuks. Elektroonilise side võrgud on hõlmatud eelkõige telekommunikatsioonivõrkude kestlikkust käsitleva liidu tegevusjuhendiga, nagu on kavandatud komisjoni 18. oktoobri 2022. aasta teatises „Energiasüsteemi digitaliseerimine – ELi tegevuskava“. Kooskõlas ühekordsuse põhimõttega on vaja, et riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused hindaksid, kas kestlikkusteave, mille ettevõtjad on liidu õiguse kohaselt juba esitanud, on piisav, et nad ja BEREC saaksid täita oma liidu õigusest tulenevaid regulatiivseid ülesandeid. Sellega seoses peaks BEREC osana oma horisontaalsetest suunistest teabe ja aruandluse kohta kaardistama kestlikkusega seotud aruandluskohustused. BEREC peaks tegema koostööd teiste pädevate asutustega, et tagada tõhus andmete kogumine ja töötlemine muudest kestlikkusega seotud aruannetest, mida nõutakse liidu õiguse või liikmesriigi õiguse kohaselt liidu õiguse kohaldamisel, eesmärgiga minimeerida halduskoormust ja taaskasutada olemasolevaid asjakohaseid andmeid.

(377) Pädeva asutuse poolt konfidentsiaalseks peetavat teavet peaks olema võimalik vahetada komisjoni, BERECi ja muude asutustega kooskõlas konfidentsiaalsust ja ärisaladusi ning isikuandmete kaitset käsitlevate liidu ja siseriiklike õigusnormidega, kui selline teabevahetus on vajalik. Vahetada võib ainult teavet, mis on sellise teabevahetuse eesmärgi seisukohast oluline ja proportsionaalne.

(378) See ei tohiks mõjutada liikmesriikide kohustust esitada teavet liidu huvide kaitsmiseks rahvusvaheliste kokkulepete alusel ega ka sellistest õigusest, näiteks konkurentsiõigusest tulenevaid aruandekohustusi, mis ei ole eriti seotud elektroonilise side sektoriga.

(379) Selleks et leevendada võrgu- ja teenuseosutajate ning asjaomase pädeva asutuse teabenõuete koormust, peaks BEREC võtma vastu suunised teabe- ja aruandlusnõuete ulatuse, vormide, vormingute, ajastuse ja sageduse kohta. BERECi suunistega tuleks ühtlustada korrapärane ja süstemaatiline aruandlus, mis on seotud üldloa, piiratud ressursside individuaalsete kasutusõiguste ja erikohustustega, ning neid ei tohiks nõuda rohkem kui kord aastas ja nende suhtes tuleks kohaldada ka BERECi vorme. Kõik teabenõuded ja aruandluskohustused peaksid olema proportsionaalsed, objektiivselt põhjendatud ja piirduma rangelt vajalikuga. Eriti tuleks vältida pädeva asutuse ja BERECi teabenõuete dubleerimist ning süstemaatilist ja korrapärast tõendite nõudmist kõigi üldloa või kasutusõiguse tingimuste täitmise kohta. Ettevõtjaid tuleks teavitada

[68] [69]

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2464, millega muudetakse määrust (EL) nr 537/2014, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja direktiivi 2013/34/EL seoses äriühingute kestlikkusaruandlusega (ELT L 322, 16.12.2022, lk 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj).

taotletava teabe kavandatavast kasutusest. Teabe esitamine ei tohiks olla turulepääsu tingimus. Statistilistel eesmärkidel ja täpse teabe säilitamiseks teadete andmebaasis võidakse nõuda, et elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujad teataksid oma tegevuse lõpetamisest.

(380) Reguleeriv sekkumine peab tuginema üksikasjalikule teabele võrgu kasutuselevõtu kohta, et olla tõhus ja keskenduda valdkondadele, kus seda on vaja. See teave on väga oluline investeeringute edendamiseks, ühenduvuse suurendamiseks kogu liidus ning teabe esitamiseks kõigile asjaomastele asutustele ja kodanikele. See peaks hõlmama uuringuid nii gigabitivõrkude kasutuselevõtu kui ka võrkude märkimisväärsete uuenduste või laienduste kohta, mis ei pruugi kõigis aspektides vastata gigabitivõrkude jõudlusnäitajatele, näiteks kaablikapini ulatuva valguskaabelühenduse kasutuselevõtt koos aktiivsete tehnoloogiatega, nagu vektordamine. Teabe kogumine peaks toetama ka vaskpaarvõrkude sulgemise protsessi kogu asjakohase teabega. Asjaomased prognoosid peaksid hõlmama kuni kolme aasta pikkuseid ajavahemikke. Selle teabe üksikasjalikkus ja territoriaalne detailsus, mida pädevad asutused peaksid koguma, peaks juhinduma konkreetsest regulatiivsest eesmärgist ja olema piisav regulatiivsetel eesmärkidel, mida see teenib. See tähendab, et territoriaalsete üksuste suurus erineb liikmesriigiti olenevalt konkreetse riigi regulatiivsetest vajadustest ja kohalike andmete kättesaadavusest. Riigi reguleerivad asutused ja/või muud pädevad asutused peaksid lähtuma BERECi juhtnööridest selle kohta, millised on parimad tavad sellise ülesande täitmiseks; ühtlasi peaks selliste juhtnööride jaoks saama ära kasutada riigi reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste seniseid kogemusi, mis on saadud võrkude rajamise geograafiliste ülevaadete koostamisel. Ilma et see piiraks konfidentsiaalse teabe ja ärisaladuste austamist, peaksid pädevad asutused juhul, kui teave ei ole juba turul kättesaadav, tegema andmed kooskõlas Euroopa Parlamendi66 ja nõukogu direktiiviga (EL) 2019/1024 avatud vormingus vahetult kättesaadavaks, seadmata piiranguid selliste uuringute käigus kogutud teabe taaskasutamisele, ning tegema lõppkasutajatele kättesaadavaks teenuse kvaliteediga seotud vahendid, et aidata suurendada nende teadlikkust kättesaadavatest ühenduvusteenustest. Kõnealuse teabe kogumisel peaksid kõik asjaomased asutused järgima konfidentsiaalsuse põhimõtet ja vältima mis tahes ettevõtja asetamist ebasoodsasse konkurentsiolukorda.

(381) Kui geograafilistest uuringutest, võimaluse korral koos muude asjakohaste andmetega, ilmneb konkurentsiprobleeme, peaks riikide reguleerivatel asutustel olema võimalik teha põhjendatud juhtudel turuülevaade.

(382) Usaldusväärne teave lairibavõrkude kasutuselevõtu kohta on oluline riigiabi täpseks suunamiseks, universaalteenuse osutamise kohustuste kontrollimiseks ja konkurentsi tõhusaks edendamiseks. Perioodilised uuringud ei pruugi kajastada kiudoptiliste võrkude kasutuselevõtu dünaamilist olemust. Seepärast soovitatakse parimate tavade kohaselt muuta võrgu kasutuselevõtu kaardistamine staatilisest uuringust pidevaks uuringuks, mis ideaaljuhul põhineb rakendusliidestel põhineval andmekasutuse mudelil, luues liidu ühenduvuse reaalajas digiteisiku, mis hõlmab nii maapealset kui ka muud (satelliit)ühenduvust.

(383) Riigiabi eeskirjade järgimiseks peab subsideeritav võrk muu hulgas tagama piisava hüppelise muutuse võrreldes olemasolevate ja kavandatavate võrkudega, mis on juba olemas või mis kavatsetakse kasutusele võtta. See võib nõuda konkreetsete kiiruskünniste kaardistamist.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1024 avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 172, 26.6.2019, lk 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj).

(384) Gigabitivõrkude ühenduvuse katvuse geograafilise ulatuse, kasutuselevõtu määrade ja turuosade kättesaadavuse (läbitud ruumid), valmisoleku (ühendatud ruumid) ja kasutuselevõtu (aktiveeritud ruumid) täpseks arvutamiseks on vaja täpset nimetajat. Nende arvutuste usaldusväärsuse tagamiseks peaks riiklikel reguleerivatel asutustel ja muudel pädevatel asutustel olema juurdepääs kodumajapidamiste ja füüsiliste ruumide ametlikule arvule aadressipunkti kohta, mis on riiklike statistikaametite või katastriasutuste valduses. Juurdepääs nendele usaldusväärsetele andmetele on oluline, et arvutada täpne ühenduvuse katvus ja kasutajate arv digikümnendi eesmärkide jälgimiseks ning tagada usaldusväärne ja järjepidev turuanalüüs kogu liidus.

(385) Juurdepääs gigabitivõrkudele on sotsiaalse kaasatuse ja majandusarengu eeltingimus, kuid nõudlusega seotud tegurid mõjutavad märkimisväärselt turukonkurentsi ja investeeringute elujõulisust. Turuanalüüside tõhusaks tegemiseks, asjaomaste turgude määratlemiseks ja riikliku sekkumise suunamiseks peaks riikide reguleerivatel asutustel olema võimalik eristada taristulünki (kui võrgud puuduvad) ja kasutuselevõtulünki (kui võrgud on olemas, kuid neid ei kasutata). Seepärast võib olla kasulik võrrelda georuumilisi võrguandmeid ja sotsiaal-majanduslikke mikroandmeid, et hinnata võimalikke piiranguid, mis mõjutavad katvust, nõudlust ja e-kaasatust.

(386) Andmed leibkonna koosseisu, vanuselise struktuuri ja kasutada oleva tulu kohta võivad olla olulised, et hinnata nõudluse elastsust ja võimalikke takistusi lairibateenuste kasutuselevõtul. Lisaks võib olemasolevaid sissetuleku- ja vaesusnäitajaid kasutada sotsiaalvautšerite toetuskõlblikkuse automaatseks kontrollimiseks. Nende näitajate töötlemine võimaldaks liikmesriikidel suunata avaliku sektori toetusi kõige haavatavamate kodanike toetamiseks, piirates samal ajal võimalikke konkurentsimoonutusi.

(387) Kogemused on näidanud, et tehnilised tõkked püsivad sageli lõplikus ühenduses kasutajaga, mis erineb lähivõrgu kasutuselevõtust. Seetõttu on asjakohased statistilised andmed hoone füüsiliste omaduste kohta, sealhulgas ehitusaasta, eluruumi tüüp (mitme või ühe korteriga eluruumid) ja üür. Juurdepääs nendele andmetele võimaldaks reguleerivatel asutustel teha kindlaks nn vertikaalsed kitsaskohad, näiteks sisemised juhtmekulud, mis võivad takistada investeeringuid, ning kohandada vastavalt hulgimüügitasandi juurdepääsu hinnakujunduse kulumudeleid.

(388) Reguleerimisülesannete tõhusaks täitmiseks, sealhulgas piirkondlike geograafiliste turgude määratlemiseks ja riigiabi suunamiseks, võivad riikide reguleerivad asutused nõuda georuumiliste võrguandmete töötlemist koos üksikasjalike sotsiaalmajanduslike ja füüsiliste mikroandmetega konkreetsete aadressipunktide tasandil. Kui isikuandmete töötlemine on vajalik nende ülesannete täitmiseks, toimub see vastavalt määruse (EL) 2016/679 artikli 6 lõike 1 punktile e ja artikli 6 lõikele 3. Selleks et tagada määruses (EÜ) nr 223/2009 sätestatud statistilise konfidentsiaalsuse põhimõtete täielik järgimine, tuleks67 käesoleva määrusega edendada turvalise töötlemiskeskkonna või samaväärsete turvaliste tehniliste liideste kasutamist. Selline keskkond tagab, et samal ajal kui mikroandmeid analüüsitakse täpsuse huvides, ei avaldata reguleerivale asutusele konfidentsiaalseid andmeid ning kõik sellest analüüsist tulenevad avalikud aruanded tuleb koondada tasemele, mis takistab konkreetsete statistiliste üksuste taasidentifitseerimist, tagades tavaliselt vähemalt kolme ühiku suuruse

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrus (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1101/2008 (konfidentsiaalsete statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta), nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (ühenduse statistika kohta) ja nõukogu otsuse 89/382/EMÜ, Euratom (millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee) kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 87, 31.3.2009, lk 164, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/223/oj).

miinimumkünnise.

(389) Selleks et tagada järjepidevus kogu siseturul, peaks BERECil olema võimalik ajakohastada oma suuniseid, et täpsustada turvalise töötlemiskeskkonna tehnilisi standardeid ja sotsiaal-majanduslike näitajate andmemääratlusi, tagades, et riiklike statistikaametite koormus minimeeritakse standarditud rakendusliideste abil.

(390) Kuigi turuosalised võivad prognoosimatutel, objektiivsetel ja põhjendatud põhjustel oma kasutuselevõtukavasid muuta, peaksid pädevad asutused sekkuma, sealhulgas juhul, kui see mõjutab avaliku sektori rahastamist, ning vajaduse korral määrama karistusi, kui ettevõtja või avaliku sektori asutus on neile teadlikult või raske hooletuse tõttu andnud eksitavat, vigast või mittetäielikku teavet. Karistuste puhul peaks raske hooletus tähendama olukorda, kus ettevõtja või avaliku sektori asutus esitab eksitavat, vigast või mittetäielikku teavet oma käitumise või sisemise korralduse tõttu, mis jääb esitatud teabe puhul oluliselt allapoole hoolsuskohustust. Raske hooletuse puhul ei peaks olema nõutav, et ettevõtja või avaliku sektori asutus teab, et esitatud teave on eksitav, vale või ebatäielik, vaid et ta oleks pidanud seda teadma, kui tema tegevus või korraldus oleks olnud kooskõlas hoolsuskohustusega. On oluline, et karistused oleksid piisavalt hoiatavad, võttes arvesse negatiivset mõju konkurentsile ja avaliku sektori vahenditest rahastatavatele projektidele. Karistusi käsitlevad sätted ei tohiks piirata õigust nõuda kahju hüvitamist vastavalt liikmesriigi õigusele.

(391) Et võimaldada kõigile liidu kodanikele juurdepääs internetile ja digiteenustele, on äärmiselt oluline ületada digitaalne lõhe liidus. Selleks peaks asjaomastel asutustel olema konkreetsete ja täpselt määratletud piirkondade puhul võimalus kutsuda ettevõtjaid ja avaliku sektori asutusi üles teatama oma kavatsusest võtta neis piirkondades kasutusele gigabitivõrgud, andes neile piisavalt aega põhjalikult läbimõeldud vastuse andmiseks. Prognoosides sisalduv teave peaks kajastama elektroonilise side võrkude sektori majanduslikke väljavaateid ja ettevõtjate investeerimiskavatsusi andmete kogumise ajal, et oleks võimalik kindlaks teha eri piirkondades kättesaadavad ühendused. Kui ettevõtja või avaliku sektori asutus teatab kavatsusest võtta piirkonnas kasutusele gigabitivõrke, peaks riigi reguleerival asutusel või muul pädeval asutusel olema võimalik nõuda, et teised ettevõtjad ja avaliku sektori asutused teataksid, kas nad kavatsevad gigabitivõrke kasutusele võtta või mitte. See menetlus, mis põhineb turuosaliste ausal ja heausksel reageerimisel, peaks tagama läbipaistvuse ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste jaoks, kes on väljendanud huvi selle valdkonna kasutuselevõtu vastu, et

nad saaksid oma äriplaanide koostamisel hinnata tõenäolist konkurentsi, millega nad teistest võrkudest kokku puutuvad. Prognoositavate investeerimistingimuste huvides peaks pädevatel asutustel olema võimalik jagada gigabitivõrkude kasutuselevõtust huvitatud ettevõtjate ja avaliku sektori asutustega teavet selle kohta, kas kõnealuses piirkonnas on olemas või kavandatakse muud liiki võrgu uuendamist.

(392) On oluline, et riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused konsulteeriksid kavandatavate otsuste üle kõigi huvitatud isikutega, annaksid neile asja keerukust arvestades piisavalt aega oma arvamuse esitamiseks ja võtaksid enne lõpliku otsuse tegemist arvesse nende arvamusi. Tagamaks, et riigi tasandil tehtud otsused ei kahjusta siseturu toimimist ega muid ELi toimimise lepingu eesmärke, peaksid riikide reguleerivad asutused teatama komisjonile ja teistele riikide reguleerivatele asutustele ka teatavatest konkreetsetest otsuste eelnõudest, mis käsitlevad eelkõige turu toimimist ja konkurentsi, et anda neile võimalus esitada märkusi. On asjakohane, et pädevad asutused konsulteerivad käesolevas määruses määratletud juhtudel huvitatud isikutega kõikide kavandatavate meetmete osas, mis mõjutavad liikmesriikidevahelist kaubandust.

(393) Konkurentsile rajatud keskkonnas tuleks arvesse võtta huvitatud isikute, sealhulgas ka kasutajate ja tarbijate arvamusi. Kodanike huvide paremaks esindamiseks peaksid liikmesriigid looma sobiva konsultatsioonimehhanismi. Selliseks mehhanismiks võib olla asutus, mis uurib riigi reguleerivast asutusest ja teenuseosutajatest sõltumatult tarbijatega seotud küsimusi, näiteks tarbijakäitumist ja teenuseosutaja vahetamise mehhanisme, ning mille tegevus oleks läbipaistev ja toetaks sidusrühmadega konsulteerimise mehhanisme. Lisaks sellele võiks luua mehhanismi, et võimaldada kohast koostööd seadusliku sisuga teabe edendamise küsimustes. Sellise mehhanismi kohaselt kokku lepitud koostöökord ei tohiks siiski võimaldada interneti kasutuse süstemaatilist jälgimist.

(394) Standardimine peaks edaspidigi olema eelkõige turupõhine protsess. Siiski võib esineda olukordi, kus on asjakohane nõuda kindlaksmääratud standardite järgimist liidu tasandil, et parandada koostalitlusvõimet, kasutajate valikuvabadust ja soodustada omavahelist ühendatust siseturul. Riigi tasandil peavad liikmesriigid võtma arvesse direktiivi (EL) 2015/1535. Käesoleva määruse kohased standardimismenetlused ei tohiks piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2014/30/EL [72] ja 2014/35/EL [73] ning direktiivi 2014/53/EL kohaldamist.

(395) Raadiospektri ühtlustamine ja koordineerimine ning seadmete reguleerimine, mida toetab standardimine direktiivi 2014/53/EL [74] alusel, täiendavad teineteist ja neid tuleb RSPB toetusel tihedalt koordineerida, et saavutada tulemuslikult nende ühised eesmärgid. CEPTi mandaatide sisu ja ajastuse koordineerimine otsuse nr 676/2002/EÜ alusel ning standardimisorganitele (nt Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituut) esitatavad standardimistaotlused muu hulgas raadiovastuvõtjate parameetrite kohta peaksid hõlbustama tulevaste süsteemide kasutuselevõttu, toetama raadiospektri ühiskasutamise võimalusi ja kindlustama tõhusa raadiospektrihalduse.

72 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/30/EL elektromagnetilist ühilduvust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 96, 29.3.2014, lk 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/30/oj).

73 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/35/EL teatavates pingevahemikes kasutatavate elektriseadmete turul kättesaadavaks tegemist käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 96, 29.3.2014, lk 357, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/35/oj).

74 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/53/EL raadioseadmete turul kättesaadavaks tegemist käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/5/EÜ (ELT L 153, 22.5.2014, lk 62, ELi: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/53/oj).

(396) Standardiorganisatsioonidele, näiteks Euroopa Telekommunikatsioonistandardite Instituudile esitatavad standardimistaotlused, sealhulgas seoses raadiovastuvõtjate parameetritega, peaksid hõlbustama tulevaste süsteemide kasutuselevõttu, toetama raadiospektri ühiskasutuse võimalusi ja tagama raadiospektri tõhusa haldamise.

(397) Liit ja liikmesriigid on võtnud endale Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames kohustusi seoses telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste standardite ja reguleeriva raamistikuga.

(398) Vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlused võivad olla lõppkasutajate jaoks kiire ja kulutõhus viis oma õiguste jõustamiseks, eelkõige tarbijate ning mikro- ja väikeettevõtjate jaoks, nagu on määratletud komisjoni soovituse 2003/361/EÜ lisas68. Liikmesriigid peaksid võimaldama lõppkasutaja õiguste eest vastutavatel riigi reguleerivatel asutustel või muudel pädevad asutustel, või vähemalt lõppkasutaja õigustega tegelemise vallas tõendatud kogemusi omavatel sõltumatutel asutustel tegutseda vaidluste kohtuvälise lahendamise üksusena. Selliste vaidluste lahendamise puhul peaksid asutused või muud organid, kellest on teatatud kui vaidluste kohtuvälise lahendamise üksustest, täielikult vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2013/11/EL sätestatud kvaliteedinõuetele,69 eelkõige ei tohiks neile anda mingeid juhiseid. Mitmed liikmesriigid on kehtestanud vaidluste lahendamise menetlused ka lõppkasutajate jaoks, kes ei ole tarbijad, kelle suhtes ei kohaldata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/11/EL, ja seepärast on mõistlik säilitada sektorispetsiifiline vaidluste lahendamise menetlus tarbijate jaoks, ja kui liikmesriigid otsustavad seda laiendada, ka muude lõppkasutajate, eelkõige mikroettevõtete ja väikeettevõtete jaoks. Seoses vaidluste kohtuvälise lahendamisega peaks liikmesriikidel olema võimalik säilitada või kehtestada norme, mis lähevad kaugemale direktiivis 2013/11/EL sätestatud normidest, et tagada tarbijakaitse kõrgem tase.

Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiiv 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (tarbijavaidluste lahendamise direktiiv) ADR) (ELT L 165, 18.6.2013, lk 63, ELi: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/11/oj).

(399) Kui sama liikmesriigi ettevõtjate vahel tekib vaidlus käesoleva määrusega hõlmatud valdkonnas, näiteks seoses juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohustustega või lõppkasutajate nimekirjade edastamise vahenditega, peaks kahju kannatanud isikul, kes on pidanud läbirääkimisi heas usus, kuid ei ole kokkuleppele jõudnud, olema võimalik pöörduda vaidluse lahendamiseks riigi reguleeriva asutuse poole. Riigi reguleerivatel asutustel peaks olema võimalus teha lahendus vaidluse osapooltele siduvaks. Riigi reguleeriva asutuse sekkumisega liikmesriigis üldsusele elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujate või seotud vahendite pakkujate vahelise vaidluse lahendamisse tuleks püüda tagada käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmine.

(400) Lisaks liidu või siseriikliku õigusega antud regressiõigusele on vaja lihtsat menetlust, mis algatatakse vaidluse kummagi poole taotlusel, et lahendada piiriüleseid vaidlusi ettevõtjate vahel, kes pakuvad või on volitatud pakkuma elektroonilise side võrke või teenuseid eri liikmesriikides.

[75]

[76]

(401) Üks BERECile antud oluline ülesanne on vajaduse korral võtta vastu arvamusi piiriüleste vaidluste kohta. Seepärast peaksid riigi reguleerivad asutused mõne ettevõtja suhtes kohustusi kehtestades või muul moel vaidlusi lahendades võtma sellistel juhtudel täies ulatuses arvesse BERECi arvamusi.

(402) Elektroonilise side võrkude ja teenuste ning pilve- ja tehisintellektipõhiste võrkude ja teenuste tehnoloogia ja turu areng suurendab suhtlust, koostööd ja kaubanduslepinguid paljude ettevõtjate, sealhulgas elektroonilise side teenuste osutajate, CAPide, tarkvara ja tehisintellekti arendajate ning võrguseadmete ja -seadmete tootjate vahel. Neid arenguid silmas pidades peaks BEREC abistama ettevõtjaid suunistega, mis hõlmavad muu hulgas parimaid tavasid laiema ühenduvuse ökosüsteemi turuosaliste vahelise koostöö hõlbustamiseks kooskõlas konkurentsiõiguse normidega. Suunised peaksid olema tulevikku suunatud ning võimaldama tulevikus läbimurdelist innovatsiooni ja kasutusmallide väljatöötamist, mis aitavad kaasa liidu eesmärkide saavutamisele konkurentsivõime kompassi raames. BEREC võib ODNi toetusel teha tihedat koostööd tööstusharu esindajate ja muude asjaomaste sidusrühmadega. Selleks võib BEREC luua spetsiaalse sidusrühmade koostöörühma, et hõlbustada struktureeritud dialoogi, parimate tavade ja tehniliste eksperditeadmiste vahetamist ning toetada suuniste järjepidevat ja tõhusat rakendamist.

(403) Nende BERECi suuniste kohased koostööaspektid peaksid hõlmama võrgupakkujate vahelisi teenustaseme kokkuleppeid ning teise poole ressursside õiglase, mõistliku ja proportsionaalse kasutamisega seotud aspekte, eelkõige sellistel juhtudel nagu IP-liikluse üleandmine vastastikuse sidumise, vastastikuse hindamise ja transiidi kaudu, et pakkuda infoühiskonna teenuseid või elektroonilise side teenuseid tõhusal, majanduslikult jätkusuutlikul ja usaldusväärsel viisil, eelkõige lõppkasutaja huvides. Eelkõige ei tohiks nende osalejate vahelised kokkulepped liikluse üleandmise kohta põhjustada võrgupakkujatele ebaproportsionaalseid või majanduslikult jätkusuutmatuid investeerimisvajadusi ning suurenenud liiklusest saadavat kasu tuleks jagada viisil, mis soodustab jätkuvaid investeeringuid, innovatsiooni ja võrgu vastupidavust. Sellest tulenevalt peaksid suunised hõlmama tavasid, mis võimaldavad kasulikku tehnilist koostööd laiemas ühenduvuse ja digiteenuste ökosüsteemis.

(404) BERECi suunised peaksid hõlmama ka teabevahetust eeldatavate liiklusmustrite, sealhulgas tippkoormuse kohta, ja üldise liiklusprognoosi kohta, et toetada võrgu optimeeritud planeerimist ja ülekoormuse juhtimist. Lisaks tuleks suunistes käsitleda täiendavaid aspekte, mis on seotud energiatõhusa, majanduslikult jätkusuutliku ja usaldusväärse liiklusega algusest lõpuni, sealhulgas andmete tihendamise tehnikate, näiteks kodekite ühtlustatuma kasutamise edendamist, et vähendada energiatarbimist ja

parandada võrgu kasutamise tõhusust. Samal ajal ja eesmärgiga stimuleerida uuenduslike teenuste osutamist võivad BERECi suunised anda suuniseid ka ühisinnovatsiooni raamistike kohta elektroonilise side võrkude ja muude ettevõtjate vahel, kes tegutsevad elektroonilise side sektoris või sellega tihedalt seotud sektorites. Lisaks võidakse suunistes esitada head tavad neutraalseks hostimiseks ja mitme pilve kasutuselevõtuks elektroonilise side võrkudes, vähendades tehisintellekti arendajate ja sisu pakkujate innovatsioonitõkkeid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/2854, edendada koostalitlusvõime standardeid ja muid asjakohaseid meetmeid, et stimuleerida selliste uuenduslike toodete ja teenuste kasutuselevõttu, mis nõuavad koostööd elektroonilise side võrkude pakkujate vahel või selliste pakkujate ja muude elektroonilise side sektoris või sellega tihedalt seotud sektorites tegutsevate ettevõtjate vahel. Sellised uuenduslikud tooted ja teenused võivad muu hulgas hõlmata servtöötlusteenuste ühist kasutuselevõttu, et tuua lühikese latentsusajaga teenuste osutamiseks vajalikud pilveressursid mobiilside abonentidele lähemale, selliste ettevõtete/tööstuslike asjade interneti platvormide pakkumist, mis nõuavad koostööd pilvandmetöötluse ja elektroonilise side pakkujate vahel, või elektroonilise side võrkude pakkujaid ning sisu ja rakenduste pakkujaid, kes kasutavad ühiselt voogedastuse optimeerimiseks ruume võrkudes. Kõnealustes suunistes käsitletud küsimuste, sealhulgas üldkasutatavate elektroonilise side võrkude ja muudele ettevõtjatele kui üldkasutatavatele elektroonilise side võrkudele kuuluvate võrkude vastastikuse sidumisega seotud küsimuste suhtes ei tohiks kohaldada vaidluste lahendamise mehhanismi, mis peaks piirduma käesolevas määruses sätestatud kohustuste täitmise tagamisega ega tohiks laieneda koostööl põhinevatele või vabatahtlikele kokkulepetele.

(405) Selleks et edendada tõhusat koostööd elektroonilise side võrkude pakkujate ja muude elektroonilise side sektoris või sellega tihedalt seotud sektoris tegutsevate ettevõtjate vahel, on asjakohane kehtestada vabatahtlik lepitusmenetlus, et hõlbustada dialoogi tehniliste ja ärikokkulepete üle. Selline menetlus on struktureeritud ja neutraalne foorum, mida toetavad riikide reguleerivad asutused koostöös BERECiga, et soodustada rahumeelsete lahenduste leidmist ning vähendada pikaajaliste vaidluste tõenäosust ja suurendada regulatiivset järjepidevust. Selleks et tagada selle vabatahtliku lepitusmenetluse ühtne ja ühtlustatud kohaldamine kogu liidus, tuleks tagada tihe koostöö BERECiga kogu menetluse vältel, sealhulgas lepituskoosolekul ja selle aruandes. Eelkõige peaks BEREC esitama arvamuse üksikjuhtumite kohta, mille pooled on esitanud riigi reguleerivate asutuste juhitava lepitusmenetluse raames. Lisaks tuleks ökosüsteemialase koostöö suunistes anda riikide reguleerivatele asutustele suuniseid asjakohaste kaubandus- ja tehniliste küsimuste hindamiseks ning osaliste vahelise tõhusa koostöö võimaluste kohta. Soodustades koostööd ja vastastikust mõistmist, võib see menetlus aidata kaasa tõhusamale, majanduslikult jätkusuutlikumale ja usaldusväärsemale intellektuaalomandiliiklusele, toetada teenuste koostalitlusvõimet ja kvaliteeti ning hõlbustada koostööl põhinevate uuenduslike teenuste kasutuselevõttu, säilitades samal ajal lepinguvabaduse.

(406) Liikmesriikidel võib tekkida vajadus muuta üldlubade ja kasutusõigusega seotud õigusi, tingimusi, menetlusi, haldus- ja muid tasusid, kui see on objektiivselt põhjendatud. Sellistest asjaoludest tingitud muudatustest tuleks kõigile huvitatud isikutele teatada nõuetekohaselt ja õigel ajal, andes neile piisava võimaluse väljendada oma arvamust. Kui tehakse väikesi muudatusi kehtivates seadmete paigaldamise õigustes või raadiospektri või numeratsiooniressursside kasutamise õigustes, tuleks vältida ebavajalikke menetlusi, kui sellised muudatused ei mõjuta kolmandate isikute huve. Õiguste ja kohustuste väiksemad muudatused on peamiselt halduslikud muudatused, mis

ei muuda üldlubade ja individuaalsete kasutusõiguste olemust ning seega ei anna muudele ettevõtjatele konkurentsieelist.

(407) Võttes arvesse, et turvalise investeerimiskeskkonna kujundamiseks on tähtis tagada õiguskindlus ja edendada reguleerimise prognoositavust, eelkõige uue traadita lairibaside jaoks, tuleks iga kehtiva raadiospektri või numeratsiooniressursside kasutusõiguse või seadmete paigaldamise õiguse piiramise või tühistamise korral kohaldada prognoositavaid ja läbipaistvaid põhjendusi ja menetlusi. Seetõttu võiks kehtestada rangemad nõuded või teavitamise mehhanismi eriti juhuks, kui kasutusõigused on määratud konkurentsil või võrdlemisel põhineva menetluse alusel, ja juhul, kui traadita elektroonilise lairibaside teenuste („traadita lairibaside teenused“) puhul kasutatakse ühtlustatud raadiospektreid. Raadiospektri tulemuslikule ja tõhusale kasutamisele ning tehnoloogia arengule viitavad põhjendused võiksid tugineda otsuse nr 676/2002/EÜ alusel vastu võetud tehnilistele rakendusmeetmetele. Lisaks võib eelnevalt konsulteerida huvitatud isikutega, välja arvatud juhul, kui kavandatud muudatused on väikesed, kui üldlubasid ja raadiospektri kasutamise individuaalseid õigusi tuleb piirata, tühistada või muuta ilma õiguste omaniku nõusolekuta. Et üldlubade või õiguste piiramisel või tühistamisel võivad olla nende omanike jaoks märkimisväärsed tagajärjed, peaksid pädevad asutused olema eriti hoolikad ja hindama eelnevalt selliste meetmete võimalikku kahju enne nende võtmist.

(408) Pädevad asutused peaksid jälgima ja tagama raadiospektri üldloa ja kasutusõiguste tingimuste täitmist ning eelkõige tagama raadiospektri tulemusliku ja tõhusa kasutamise ning leviala ja teenusekvaliteediga seotud kohustuste täitmise halduskaristuste, sealhulgas rahaliste karistuste ja ettekirjutuste ning kõnealuste tingimuste rikkumise korral kasutusõiguste tühistamise kaudu. Ettevõtjad peaksid pädevatele asutustele esitama võimalikult täpse ja täieliku teabe, et asutused saaksid täita oma jälgimisega seotud ülesandeid.

(409) Igal isikul, kelle suhtes pädev asutus on teinud otsuse, sealhulgas otsuse mitte menetleda seadmete paigaldamise õiguste taotlusi, peaks olema õigus esitada kaebus organile, mis on asjaomastest pooltest ja igasugusest välisest sekkumisest või poliitilisest survest sõltumatu. Kõnealune edasikaebekord ei tohiks piirata pädevuse jaotust riigi õigussüsteemis ega juriidiliste isikute või füüsiliste isikute liikmesriigi õigusest tulenevaid õigusi. Igal juhul peaksid liikmesriigid võimaldama selliste otsuste puhul tõhusat kohtulikku kontrolli.

(410) Turuosalistele õiguskindluse tagamiseks peaksid apellatsiooniorganid täitma oma ülesandeid tõhusalt. Eelkõige tuleks vältida kaebuse lahendamise menetluste põhjendamatut pikalevenimist. Ajutisi meetmeid, millega peatatakse pädeva asutuse otsuse mõju, tuleks kohaldada üksnes kiireloomulistel juhtudel, et vältida tõsist ja korvamatut kahju kõnealuseid meetmeid taotlevale poolele, ning üksnes juhul, kui huvide tasakaal seda nõuab.

(411) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused võtta vastu otsuseid liikmesriikidevaheliste piiriüleste kahjulike raadiohäirete lahendamiseks; määrata kindlaks ühtlustatud või kooskõlastatud lähenemisviis, et käsitleda elektroonilise side turgude reguleerimise üldiste regulatiivsete lähenemisviiside ebajärjekindlat rakendamist riikide reguleerivate asutuste poolt, samuti numeratsiooni, sealhulgas numbrivahemikke, numbrite ja identifikaatorite kaasaskantavust, numbrite ja aadresside transleerimise süsteeme ning juurdepääsu hädaabiteenustele Euroopa ühtse hädaabinumbri 112 kaudu; muuta standardite või spetsifikaatide rakendamine kohustuslikuks või kõrvaldada standardid või spetsifikaadid standardite loetelu kohustuslikust osast; võtta vastu tehnilised ja

korralduslikud meetmed, et asjakohaselt juhtida võrkude ja teenuste turvalisust ohustavaid riske ning turvaintsidentidest teatamise asjaolusid, vormingut ja korda; määrata kindlaks kaubeldavate individuaalsete õigustega seotud asjakohased üksikasjad, mis on avalikult kättesaadavad standardses elektroonilises vormingus, kui luuakse raadiospektri kasutusõigused, et määrata kindlaks väikese levialaga traadita pääsupunktide füüsilised ja tehnilised omadused; lubada või takistada riigi reguleerival asutusel kehtestada märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks tunnistatud ettevõtjatele teatavaid juurdepääsu või vastastikuse sidumise kohustusi; ühtlustada konkreetseid numbreid või numeratsioonialasid, et rahuldada rahuldamata piiriülest või üleeuroopalist nõudlust numeratsiooniressursside järele; ning määrata kindlaks tarbijatele esitatav lepingukokkuvõtte vorm. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/201170.

(412) Teabe avaldamine liikmesriikide poolt peaks tagama, et turuosalised ja võimalikud turuletulijad mõistavad oma õigusi ja kohustusi ning teavad, kust leida asjakohast üksikasjalikku teavet. Teabe avaldamine riigi ametlikus väljaandes aitab teistest liikmesriikidest pärit huvilistel leida asjakohast teavet.

(413) Liidu õiguse nõuetekohase kohaldamise kindlakstegemiseks peab komisjon teadma, millised ettevõtjad on tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks ja millised kohustused on riigi reguleerivad asutused turuosalistele kehtestanud. Seepärast on lisaks kõnealuse teabe avaldamisele liikmesriigis vaja, et liikmesriigid esitaksid selle teabe komisjonile. Kui liikmesriigid peavad saatma teabe komisjonile, peaksid nad saama seda teha elektrooniliselt, võttes arvesse kokkulepitud autentimiskorda.

(414) Komisjon peaks käesoleva määruse toimimise korrapäraselt läbi vaatama, eelkõige selleks, et teha kindlaks, kas muutuvaid tehnoloogilisi või turutingimusi silmas pidades on vaja teha muudatusi. Käesoleva määruse toimimise läbivaatamisel peaks komisjon hindama, kas turusuundumusi ning konkurentsi ja tarbijakaitset silmas pidades on jätkuvalt vaja sektoripõhist *eelnevat* reguleerimist käsitlevaid sätteid või tuleks neid sätteid muuta või need kehtetuks tunnistada.

(415) Vastavalt määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikele 1 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse [dd month 2026].

(416) On vaja ette näha üleminekuperiood, et komisjon saaks kehtestada liidu satelliitlubade korra, mis peaks asendama riiklikud korrad. Selle aja jooksul peaks komisjon määrama kindlaks satelliitvõrkude ja satelliitsideteenuste pakkumise ning spektri kasutamise suhtes kohaldatavad tingimused ning kehtestama ettevõtjate jaoks liidu loa taotluste esitamise korra, sealhulgas ajakava ja praktilised üksikasjad. Lisaks peaks siseriikliku õiguse kohaste kasutusõiguste omanikel või spektrikasutajatel olema piisavalt aega liidu loa taotlemiseks ja komisjonil selliste taotluste menetlemiseks.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

1. I OSA. REGULEERIMISALA, EESMÄRGID JA MÕISTED

Article 1

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

Teema

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse eeskirjad elektroonilise side võrkude, elektroonilise side teenuste, nendega seotud vahendite ja teenuste pakkumise, raadiospektri strateegilise planeerimise ja haldamise ning lõppseadmete teatavate aspektide kohta.

2. Käesolev määrus samuti kehtestab juhtimine elektroonilise side raamistik side valdkond koosseisus riiklikreguleerivad ja muud pädevad asutused

ametiasutused, Asutus Euroopa LiiduReguleerivad asutused elektroonilise side jaoks (Edaspidi „BEREC“), raadiospektripoliitika organ (edaspidi „RSPB“) ja digivõrkude amet (edaspidi „ODN“), kes määravad kindlaks BERECi, RSPB ja ODNi ning riikide reguleerivate asutuste ja vajaduse korral muude pädevate asutuste ülesanded ning kehtestavad menetlused asjaomase õigusraamistiku kohaldamiseks kogu liidus.

Article 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(1) „elektrooniline sidevõrk“ – ülekandesüsteemid, olenemata sellest, kas need on põhineb alalisel taristul või kesksel haldussuutlikkusel ning vajaduse korral lülitus- ja marsruutimisseadmetel ning muudel ressurssidel, sealhulgas võrguelementidel, mis ei ole aktiivsed, mis võimaldavad edastada signaale traadi, raadio teel, optiliselt või muude elektromagnetiliste vahendite abil, kasutades sealhulgas satelliitvõrke, püsi- ja mobiilsidevõrke, elektrikaabelsüsteeme, kui neid kasutatakse signaalide edastamiseks, raadio- ja teleringhäälinguvõrke ja kaabeltelevisioonivõrke, olenemata sellest, millist teavet nende kaudu edastatakse;

(2) „gigabitivõrk“ – elektroonilise side võrk, mis koosneb: täielikult kiudoptilised elemendid kuni võrgu lõpp-punktini või elektroonilise side võrk, mis on võimeline tagama tavapärastel tipptunnitingimustel kättesaadava alla- ja üleslüli ribalaiuse, toimekindluse, vigadega seotud parameetrite ning latentsusaja ja selle varieeruvuse poolest sarnase võrgu jõudluse;

Selle määratlusega asendatakse direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punktis 2 esitatud mõiste „väga suure läbilaskevõimega võrk“;

(3) „elektrooniline sideteenus“ – teenus, mida tavaliselt osutatakse tasu elektrooniliste sidevõrkude kaudu, mis hõlmab järgmist liiki teenuseid, välja arvatud teenused, millega pakutakse või mille abil teostatakse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste abil edastatava sisu redigeerimist:

(a) internetiühenduse teenus;

(b) isikutevahelise side teenus

(c) teenused, mis seisnevad tervikuna või peamiselt signaalide edastamises, näiteks masinatevaheliste teenuste pakkumiseks ja ringhäälingu jaoks kasutatavad ülekandeteenused;

(4) „läbitud ruumid“ – lõppkasutajate ruumid, mille jaoks operaator on kasutusele võtnud oma

juurdepääsuvõrk kuni teeninduspunktini (st esimene neid ruume teenindav kontsentratsiooni- või jaotuspunkt), nii et alates taotluse kättesaamisest saab operaator teha juurdepääsuteenuse kättesaadavaks nelja nädala jooksul koos mõistliku lisakonstruktsiooniga (st teostades ainult standardse ruumispetsiifilise lõpliku ühenduskao ja aktiveerimise, laiendamata juurdepääsuvõrku väljapoole

teeninduspunkti;

(5) „ühendatud ruumid“ – lõppkasutaja ruumid, kus asub juurdepääsuvõrk;
taristut on serveerimispunktist füüsiliselt laiendatud ja see on lõppkasutaja ruumides lõpetatud;

(6) „oluline vasepõhine teenus“ – elektroonilise side teenus;
antakse üle varasemast ajast pärit vaskpaar-juurdepääsutaristu kaudu niivõrd, kuivõrd see toetab vee-, energeetika- ja transporditööstuses kasutatavaid kriitilise tähtsusega või olulisi funktsioone, nagu hädaolukorra side, kaughooldussüsteemid, häiresüsteemid ja seire juhtimissüsteemid;

(7) „internetiühenduse teenus“ – üldkasutatav teenus, mis võimaldab juurdepääsu
internet ja seega ühendus peaaegu kõigi interneti lõpp-punktidega, olenemata kasutatavast võrgutehnoloogiast ja lõppseadmest;

(8) „isikutevahelise side teenus“ – teenus, mida tavaliselt osutatakse
tasu, mis võimaldab elektroonilise side võrkude kaudu isikutevahelist otsest ja interaktiivset teabevahetust lõpliku arvu isikute vahel, kusjuures side algatanud või selles osalevad isikud määravad kindlaks selle saaja(d), ning mis ei hõlma teenuseid, mis võimaldavad isikutevahelist ja interaktiivset suhtlust üksnes teise teenusega lahutamatult seotud vähemolulise lisavõimalusena;

(9) „numbripõhine isikutevahelise side teenus“ – isikutevaheline
sideteenus, mis ühendab üldkasutatavaid numeratsiooniressursse, nimelt riigi või rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluvat numbrit või numbreid, või mis võimaldab sidet riigi või rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluva numbri või numbritega;

(10) „numbrivaba isikutevahelise side teenus“ – isikutevahelise side teenus, mis ei ühendu avalikult eraldatud numeratsiooniressursside abil, nimelt riigi või rahvusvahelisse numbrite numeratsiooniplaani kuuluva numbri või numbrite abil, või mis ei võimalda sidet riigi või rahvusvahelisse numbrite numeratsiooniplaani kuuluva numbri või numbritega;

(11) „üldkasutatav elektroonilise side võrk“ – elektroonilise side võrk, mida kasutatakse ainult või peamiselt avalikult kättesaadavate elektroonilise side teenuste pakkumiseks ning mis toetab teabe edastamist võrgu lõpp-punktide vahel;

(12) „võrgu lõpp-punkt“ – füüsiline koht, kus lõppkasutajale pakutakse juurdepääsu üldkasutatavale elektroonilise side võrgule ning kus identifitseeritakse võrgu lõpp-punkt konkreetse võrguaadressi abil, juhul kui võrgus kasutatakse kommuteerimist või marsruutimist, mis võib olla seotud lõppkasutaja numbri või nimega;

(13) „seotud vahendid“ – elektroonilise side võrgu või teenusega seotud teenused, füüsiline taristu ja muud vahendid või elemendid, mis võimaldavad või toetavad teenuste osutamist kõnealuse võrgu või teenuse kaudu või võivad seda teha, sealhulgas hooned või hoonetesse sissepääsud, hoonesisesed juhtmestikud, antennid, tornid ja muud tugikonstruktsioonid, kaablikanalid, juhtmed, mastid, pääseluugid ja kaablikapid;

(14) „seotud teenus“ – elektroonilise sidevõrgu või elektroonilise sideteenusega seotud teenus, mis võimaldab või toetab teenuste osutamist, iseteenindust või automatiseeritud osutamist kõnealuse võrgu või teenuse kaudu või võib seda teha, ning mis hõlmab numbrite transleerimist või samaväärset funktsionaalsust pakkuvaid süsteeme, tingimusjuurdepääsusüsteeme ja elektroonilisi saatekavasid, samuti muid teenuseid, nagu identifitseerimis-, asukoha- ja kohalolekuteenused;

(15) „tingimusjuurdepääsusüsteem“ – tehniline vahend, autentimissüsteem ja/või kord,

millega tehakse arusaadaval kujul juurdepääs kaitstud raadio- või teleringhäälinguteenusele sõltuvaks abonementlepingust või muul kujul antavast eelnevast individuaalsest loast;

(16) „kasutaja“ – juriidiline või füüsiline isik, kes kasutab üldkasutatavat elektroonilise side teenust või taotleb selle kasutamist;

(17) „lõppkasutaja“ – kasutaja, kes ei paku üldkasutatavaid elektroonilise side võrke ega üldkasutatavaid elektroonilise side teenuseid;

(18) „tarbija“ – iga füüsiline isik, kes kasutab üldkasutatavat elektroonilise side teenust või taotleb selle kasutamist eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandustegevuse, äritegevuse, oskustöö või erialaga;

(19) „elektrooniliste sidevõrkude pakkumine“ – selliste võrkude loomine, käitamine, kontrollimine või kättesaadavaks tegemine;

(20) „rakendusliides“ (API) – ringhäälinguorganisatsioonide või teenuseosutajate poolt kättesaadavaks tehtud rakenduste vaheline tarkvaraliides ning teleritega ühendamiseks ette nähtud digimuundurites või integreeritud digitaaltelevisiooni- või -raadioseadmetes sisalduvad ressursid;

(21) „raadiospektri jaotamine“ – kindlaksmääratud raadiospektri sagedusala määramine üht või mitut liiki raadiosideteenuste kasutamiseks, vajaduse korral konkreetsete tingimuste kohaselt;

(22) „kahjulik raadiohäire“ – häire, mis seab ohtu raadionavigatsiooniteenuse või muude turvateenuste kasutamise või mis muul viisil oluliselt moonutab, takistab või korduvalt katkestab raadiosideteenust, mis toimib vastavalt kohaldatavatele rahvusvahelistele, liidu või riigi eeskirjadele;

(23) „üldluba“ – õigusraamistik, millega tagatakse õigused ja kehtestatakse kohustused elektroonilise side võrkude või teenuste pakkumiseks siseturul kooskõlas käesoleva määrusega;

(24) „väikese levialaga traadita juurdepääsupunkt“ – väikese võimsuse ja tööulatusega traadita võrgu juurdepääsuseadmed, mis kasutavad litsentsitud raadiospektrit või litsentsivaba raadiospektrit või nende kombinatsiooni, mida võib kasutada osana üldkasutatavast elektroonilise side võrgust ja mis võivad olla varustatud ühe või mitme väikese visuaalse mõjuga antenniga ning mis võimaldavad kasutajatele traadita juurdepääsu elektroonilise side võrkudele, olenemata sellest, kas tegemist on mobiilse või paikse võrgutopoloogiaga;

(25) „raadio-kohtvõrk“ (RLAN) – väikese võimsuse ja tööulatusega traadita juurdepääsusüsteem, mille puhul oht häirida teisi selliseid süsteeme, mida kasutavad vahetus läheduses teised kasutajad, on väike ja mis kasutab ainuõiguseta ühtlustatud raadiospektrit;

(26) „ühtlustatud raadiospekter“ – raadiospekter, mille kättesaadavuse ja tõhusa kasutamisega seotud ühtlustatud tehnilised tingimused on kehtestatud rakendusmeetmetega vastavalt otsuse nr 676/2002/EÜ artiklile 4;

(27) „raadiospektri ühiskasutus“ – kahe või enama tehnoloogia või kasutaja võrdne või hierarhiline juurdepääs samadele raadiospektri sagedusaladele või -kanalitele, et tagada nende tõhus kasutamine, mis võib põhineda üldloa alusel lubatud kasutajate kindlaksmääratud ühiskasutuskorral, raadiospektri individuaalsetel kasutusõigustel või nende kombinatsioonil; see hõlmab regulatiivseid lähenemisviise, nagu litsentsitud ühisjuurdepääs, mis tagab kõigile kasutajatele prognoositavad ja usaldusväärsed ühiskasutustingimused;

(28) „juurdepääs“ – vahendite või teenuste kättesaadavaks tegemine teisele ettevõtjale kindlaksmääratud tingimustel kas ainuõiguse alusel või mitte, eesmärgiga pakkuda elektroonilise side teenuseid, infoühiskonna teenuseid või ringhäälingu sisuteenuseid; see hõlmab muu hulgas järgmist: juurdepääs elektroonilise side võrkudele ja võrguelementidele ning nendega seotud vahenditele, millega võib kaasneda seadmete ühendamine paiksete või mittepaiksete vahenditega (eelkõige hõlmab see juurdepääsu kliendiliinile ning kliendiliini kaudu teenuste osutamiseks vajalikele vahenditele ja teenustele); juurdepääs füüsilisele taristule, sealhulgas hoonetele, kaablikanalisatsioonile ja mastidele; juurdepääs asjakohastele tarkvarasüsteemidele, sealhulgas tegevuse tugisüsteemidele; juurdepääs infosüsteemidele või andmebaasidele eeltellimise, teenuste osutamise, tellimise, hoolduse ja parandamise taotluste ning arveldamise jaoks; juurdepääs numbrite transleerimisele või samaväärset funktsionaalsust pakkuvatele süsteemidele; juurdepääs püsi- ja mobiilsidevõrkudele, eelkõige rändluse jaoks; juurdepääs digitaaltelevisiooniteenuste tingimusjuurdepääsusüsteemidele ja juurdepääs virtuaalvõrguteenustele;

(29) „vastastikune sidumine“ – konkreetset liiki juurdepääs, mida rakendatakse elektroonilise side võrkude pakkujate vahel sama või erineva ettevõtja kasutatavate elektroonilise side võrkude füüsilise ja loogilise ühendamise kaudu, et võimaldada ühe ettevõtja kasutajatel suhelda sama või teise ettevõtja kasutajatega või kasutada teise ettevõtja osutatavaid teenuseid, kui selliseid teenuseid osutavad asjaomased pooled või muud isikud, kellel on juurdepääs võrgule;

(30) „operaator“ – ettevõtja, kes pakub või kes on volitatud pakkuma üldkasutatavat elektroonilise side võrguteenust või sellega seotud vahendeid;

(31) „kliendiliin“ – füüsiline ühendus, mida mööda liiguvad elektroonilise side signaalid ja mis ühendab võrgu lõpp-punkti jaotajaga või samaväärse vahendiga üldkasutatavas püsivõrgus;

(32) „kõne“ – üldkasutatava isikutevahelise side teenuse abil loodud ühendus, mis võimaldab kahepoolset kõnesidet;

(33) „kõneside teenus“ – üldkasutatav elektroonilise side teenus, mis otse või kaudselt võimaldab riigisiseste

või riigisiseste ja rahvusvaheliste kõnede algatamist ja vastuvõtmist riigi või riigi ja rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluva numbri või numbrite abil;

(34) „geograafiline number“ – liikmesriigi numeratsiooniplaani number, milles osa numbrikohti tähistab geograafilist piirkonda ja mida kasutatakse kõnede suunamiseks võrgu lõpp-punkti füüsilisse asukohta;

(35) „mittegeograafiline number“ – riigi numeratsiooniplaani number, mis ei ole geograafiline number, näiteks mobiiltelefonide numbrid ning tasuliste ja tasuta teenuste numbrid;

(36) „täielik vestlusteenus“ – multimeedia reaalajas vestlusteenus, mis pakub kahesuunalist sümmeetrilist reaalajas liikuva video, teksti ja hääle edastamist kasutajate vahel kahes või enamas asukohas;

(37) „häirekeskus“ – füüsiline koht, kus ametiasutuse või liikmesriigi poolt tunnustatud eraõigusliku organisatsiooni vastutusel võetakse vastu hädaolukorra side;

(38) „kõige sobivam häirekeskus“ – häirekeskus, mille on loonud vastutavad asutused, kuhu hädaolukorra side suunatakse, ja mis on pädev edastama kontekstiteavet asjaomase sekkumispiirkonna hädaabiteenistustele;

(39) „hädaolukorra side“ – isikutevahelise side teenuste kaudu toimuv side lõppkasutaja ja häirekeskuse vahel, mille eesmärk on taotleda ja saada hädaabi hädaabiteenistustelt.

(40) „tõhus hädaolukorra side“ – hädaolukorra side, millega tagatakse õigeaegne side lõppkasutaja ja kõige sobivama häirekeskuse vahel ning tehakse õigeaegselt kättesaadavaks taustteave, sealhulgas teave helistaja asukoha kohta;

(41) „kontekstteave“ – teave, mida lõppkasutaja edastab hädaolukorra side kaudu või mis on saadud ja edastatud automaatselt lõppkasutaja lõppseadmest või asjaomasest võrgust, et võimaldada hädaabiteenistuste sekkumisressursside õigeaegset kindlakstegemist ja hädaabiteenistuste kiiret saabumist sekkumispaika;

(42) „hädaabiteenistus“ – teenistus, mida liikmesriik sellisena tunnustab ning mis annab kooskõlas siseriikliku õigusega viivitamatut ja kiiret abi olukordades, kus on eelkõige otsene oht inimeste elule või tervisele, rahvatervisele või ohutusele, era- või avalikule varale või keskkonnale;

(43) „helistaja asukohateave“ – avaliku mobiilsidevõrgu kontekstis – töödeldud andmed, mis on saadud võrgu infrastruktuurist või mobiiltelefonist ning viitavad lõppkasutaja mobiilse lõppseadme geograafilisele asukohale –, ja üldkasutatava püsivõrgu kontekstis – andmed võrgu lõpp-punkti füüsilise aadressi kohta;

(44) „lõppseade“ – komisjoni direktiivi 2008/63/EÜ artikli 1 punktis 1 määratletud lõppseade71;

(45) „satelliitsideteenused“ – teenused, mille osutamisel kasutatakse täielikult või osaliselt raadioside loomist maapealsetest satelliitjaamadest või nende komplementaarsetest maapealsetest ja õhus paiknevatest komponentidest kosmosejaama;

78 Aasta aruanne konkurentsi kohta
L 162, 21.6.2008, lk 20, ELI:

Komisjoni 20. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/63/EÜ telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete kohta (ELT http://data.europa.eu/eli/dir/2008/63/oj).

(„üleslülid“) ja/või raadioside loomine kosmosejaamast satelliitside maajaamadesse või nende komplementaarsetesse maapealsetesse ja õhus paiknevatesse komponentidesse („allalülid“);

(46) „satelliitvõrkude pakkumine“ – satelliitsüsteemide, satelliitside maapealsete jaamade ja vajaduse korral nende komplementaarsete maapealsete ja õhus paiknevate komponentide loomine ja käitamine;

(47) „maapealne satelliitjaam“ – Maal asuv seade, mida saab kasutada üksnes raadiosidesignaalide edastamiseks või edastamiseks ja vastuvõtmiseks („edastus-vastuvõtt“) või ainult vastuvõtmiseks („ainult vastuvõtt“) satelliitide või muude kosmosepõhiste süsteemide kaudu. See hõlmab muu hulgas maapealseid jaamu, terminale ja maapealseid seadmeid, mida on vaja satelliitide või muude kosmosejaamadega suhtlemiseks;

(48) „komplementaarsed maapealsed ja õhus paiknevad komponendid“ – satelliitvõrkude maapealsed või õhus paiknevad jaamad, mida kasutatakse kindlates või muutuvates asukohtades, et parandada satelliitsideteenuste kättesaadavust süsteemi satelliidi/satelliitide katteala geograafilistes piirkondades, kus ei ole võimalik tagada nõutava kvaliteediga sidet ühe või mitme kosmosejaamaga;

(49) „isikuandmed“ – määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 1 määratletud isikuandmed;

(50) „nõusolek“ – määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 11 määratletud nõusolek.

Article 3

Üldised eesmärgid ja põhimõtted

1. Käesoleva määruse kontekstis püüavad liikmesriigid, riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused, samuti BEREC, RSPB, ODN ja komisjon vastavalt oma pädevusele saavutada järgmisi üldeesmärke, mis ei ole loetletud tähtsuse järjekorras:

   (a) tugevdada ühenduvussektori ja tööstuse konkurentsivõimet üldiselt, hõlbustades investeeringuid täiustatud digitaristutesse, sealhulgas pilve- ja tehisintellektipõhistesse lahendustesse, võimaldades uuenduslikke teenuseid, sealhulgas tagatud kvaliteediga ja usaldusväärseid teenuseid, ning hõlbustades koostööd laiema digitaalse ökosüsteemi osalejate vahel;

   (b) töötada välja elektroonilise side ühtne turg, mis hõlbustab võrkude piiriülest toimimist ja teenuste osutamist liidus, üleeuroopaliste digitaalvõrkude arendamist ning uuenduslike elektroonilise side võrkude ja teenuste, sealhulgas üleeuroopaliste satelliitsideteenuste pakkumist;

   (c) tugevdada elektroonilise side võrkude ja teenuste vastupidavust ja valmisolekut liidu tasandil, edendades koostööd avaliku sektori asutuste ning elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujate vahel vajaliku vastupidavusvõime loomisel ning liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvide tagamisel;

   (d) edendada investeeringuid ühenduvusse ning gigabitivõrkude, sealhulgas püsi-, mobiilside- ja traadita võrkude laialdast kättesaadavust, juurdepääsetavust ja kasutuselevõttu, et sellest saaksid hinna, kvaliteedi ja valiku poolest kasu kõik liidu kodanikud ja ettevõtjad;

   (e) tagada kvaliteetsed, taskukohased ja üldkasutatavad elektroonilise side teenused kõigile lõppkasutajatele tõhusa konkurentsi kaudu elektroonilise side võrkudes ja nendega seotud vahendites, sealhulgas tõhusa taristupõhise konkurentsi kaudu, ning elektroonilise side teenustes ja nendega seotud teenustes kogu liidus;

(f) edendab liidu kodanike huve ja kaitseb lõppkasutajate õigusi, sealhulgas andmeliikluse võrdset ja mittediskrimineerivat kohtlemist internetiühenduse teenuste osutamisel, nii et kõik lõppkasutajad saaksid jätkuvalt kasu suurest valikust kõrgetasemelistest taskukohastest ja kvaliteetsetest teenustest, ning tagab eelkõige haavatavatele tarbijatele kõrge ja ühtse kaitsetaseme, sealhulgas taskukohase hinna, valikuvõimaluse ja samaväärse juurdepääsu;

(g) edendada kestlikkust, hõlbustades investeeringuid energiatõhusatesse ja vähese CO2 heitega digivõrkudesse ja -lahendustesse, ning stimuleerida läbivliikluse tõhusust;

(h) toetada muude raadiospektrile tuginevate liidu poliitikavaldkondade, sealhulgas kosmosepoliitika ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika eesmärke.

2. Oma pädevuse teostamisel või üldeesmärkide saavutamiseks vajalike ülesannete täitmisel tegutsevad riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused, BEREC, raadiospektripoliitika nõukogu, võrguteenuste pakkuja ja komisjon erapooletult, objektiivselt, läbipaistvalt ning mittediskrimineerival ja proportsionaalsel viisil. Eelkõige kohaldavad nad järgmisi põhimõtteid:

(a) edendada regulatiivset prognoositavust, et tagada vastastikuse koostöö kaudu järjepidevad regulatiivsed lähenemisviisid;

(b) tagama, et sarnastes tingimustes kohaldatakse meetmeid järjepidevalt ja et elektrooniliste sidevõrkude või -teenuste pakkujaid ei kohelda diskrimineerivalt;

(c) võtma nõuetekohaselt arvesse regulatiivsetest otsustest tulenevat võimalikku regulatiivset ja halduskoormust ning püüdma seda nii palju kui võimalik piirata;

(d) kohaldavad liidu õigust tehnoloogiliselt neutraalsel viisil, niivõrd kui see on kooskõlas käesolevas artiklis sätestatud üldeesmärkide saavutamisega;

(e) võtma nõuetekohaselt arvesse erinevaid tingimusi, mis on seotud infrastruktuuri, konkurentsi, lõppkasutajate ja eelkõige tarbijate olukorraga liikmesriigi eri geograafilistes piirkondades.

2. II OSA. VASTUPANUVÕIME

Article 4

Elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste roll vastupanuvõime tagamisel

Võttes arvesse elektroonilise side võrkude ja teenuste olulist rolli liidu ühiskonna ja majanduse üldise vastupanuvõime jaoks, aitavad käesoleva määruse artikli 5 lõikes 1 osutatud elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujad, BEREC, ODN, direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 8 lõike 1 kohaselt määratud riiklikud reguleerivad asutused ja pädevad asutused, riiklikud kriisiohje- ja elanikkonnakaitseasutused, sealhulgas direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 9 lõike 1 kohaselt määratud küberkriisi ohjamise asutused, oma vastava pädevuse piires kaasa elanikkonda negatiivselt mõjutada võivate looduslike või inimtegevusest tingitud häirete, kriiside või vääramatu jõu ennetamisele, ennetamisele ja neile reageerimisele, rakendades sidusalt käesoleva määruse kohaseid valmisolekuga seotud kohustusi ning kooskõlas asjakohaste liidu ja riiklike elanikkonnakaitse-, kriisiohje- ja reageerimismehhanismidega.

Article 5

Elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste kättesaadavus ja suutlikkus

1. Üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujad, üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad ja muud artikli 9 lõikes 2 osutatud teenuseosutajad, riigi reguleerivad asutused, direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 8 lõike 1 kohaselt määratud riigi pädevad asutused79 ja muud pädevad asutused, sealhulgas asjakohasel juhul riiklikud kriisiohje- ja elanikkonnakaitseasutused, sealhulgas direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 9 lõike 1 kohaselt määratud küberkriisi ohjamise asutused, teevad koostööd, et tagada elektroonilise side võrkude ja teenuste pidev kättesaadavus ning nende vajalik suutlikkus ennetada ja ennetada looduslikke või inimtegevusest tingitud häireid, kriise või vääramatut jõudu, mis võivad elanikkonda negatiivselt mõjutada, nendeks valmistuda ja neile reageerida.

   Seda tehes võtavad esimeses lõigus osutatud asutused ja teenuseosutajad täiel määral arvesse artiklis 6 osutatud BERECi digitaristute liidu valmisolekukava.

2. Ilma et see piiraks direktiivi (EL) 2022/2555 kohaldamist, võtavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teenuseosutajad ja häirekeskused käesoleva määruse artiklis 6 osutatud BERECi digitaristute liidu valmisolekukava arvesse võttes kõik vajalikud meetmed, et tagada elutähtsa side ja hädaolukorra side katkematu kättesaadavus ning avalike hoiatuste katkematu edastamine looduslike või inimtegevusest tingitud häirete, kriiside või vääramatu jõu korral, mis võivad elanikkonda negatiivselt mõjutada.

3. Kui üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujad ning üldkasutatavate elektroonilise side teenuste ja häirekeskuste pakkujad rakendavad oma elektroonilise side võrkudes või teenustes uusi tehnoloogiaid, võtavad nad kõik vajalikud ettevalmistavad meetmed, sealhulgas lahenduste katsetamine ja valideerimine, et tagada hädaolukorra side ja üldsuse hoiatamise teenuste kättesaadavus liidus.

4. Kui üleminek muudele võrgutehnoloogiatele võib kaasa tuua praegu kasutatavate lõppkasutaja seadmetega seotud teenuste lõpetamise, teavitavad üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujad ja üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad riikide pädevaid asutusi ja lõppkasutajaid vähemalt kaks aastat ette, esitades üleminekuprotsessi kajastava tegevuskava.

Article 6

Liidu digitaristute valmisoleku kava

1. BEREC võtab hiljemalt **[12** *kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] vastu aruande „Digitaristute liidu valmisolekukava“ (edaspidi „kava“), et tugevdada elektroonilise side võrkude ja teenuste ning muude digitaristute vastupidavust ja valmisolekut liidu tasandil looduslike või inimtegevusest tingitud häirete, kriiside või vääramatu jõu korral, millel võib olla märkimisväärne kahjulik mõju elanikkonnale või siseturu toimimisele.

2. Kava sisaldab järgmist:

   (a) artikli 5 lõikes 1 osutatud teenuseosutajate elektroonilise side võrkude arhitektuuri, võimsuse, suutlikkuse ja kasutamise põhjalik hindamine, mis on koostatud käesoleva määruse artikli 7 lõike 2 kohaselt kogutud teabe põhjal ja edastatud ODNile kooskõlas käesoleva määruse artikli 7 lõikega 3**;**

   (b) tegevussoovitused võrgu vastupidavusmeetmete kohta, mis põhinevad muu hulgas punkti a kohasel hindamisel;

   (c) kriisiohjetavad.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3445/oj).

Esimese lõigu punktis a osutatud hindamise käigus antakse muu hulgas ülevaade võrgu topoloogiast liidu tasandil, tehakse kindlaks marsruutide mitmekesistamine, võimalikud kitsaskohad või tõrked ning valdkonnad, kus on vaja võtta vastupidavusega seotud meetmeid, näiteks strateegilisi investeeringuid, et toetada liiasust, eelkõige üleeuroopaliste digivõrkude puhul. Hindamist tehakse kooskõlas salastatud teabe kaitset käsitlevate kohaldatavate liidu ja siseriiklike eeskirjadega. Selles sisalduv teave esitatakse koondkujul, et vältida tundlike varade täpset asukohatuvastust.

Esimese lõigu punktis b osutatud tegevussoovitused sisaldavad soovitusi, millega tagatakse elektroonilise side võrkude tehniline suutlikkus integreeruda eri liiki maapealsete ja muude võrkudega, näiteks satelliitvõrkudega, suutlikkus tagada oluliste sidevõrkude ja -teenuste järjepidevus suurenenud nõudluse, võrgu ülekoormuse või looduslike või inimtegevusest tingitud häirete korral, sealhulgas, kuid mitte ainult, süsteemi seisakute ohu korral, nagu tahtlikud kahjulikud häired, või muud meetmed, mida peetakse oluliseks teenuse kättesaadavuse ja vajaliku võrgusuutlikkuse tagamisel.

Esimese lõigu punktis c osutatud kriisiohjetavad adresseeritakse riigi reguleerivatele asutustele ja muudele pädevatele asutustele ning nende eesmärk on ühtlustatud menetlused, koordineerimiskord ja tegevusprotokollid, mida kohaldatakse looduslike või inimtegevusest tingitud häirete, kriiside või vääramatu jõu korral. Kriisiohjetavad on kooskõlas asjakohaste liidu ja riiklike elanikkonnakaitse-, kriisiohje- ja reageerimismehhanismidega ning täiendavad neid.

Article 7

Kava koostamist toetav koostöö ja andmete kogumine

1. BERECi toetamiseks koostab võrguvõrk kava projekti tihedas koostöös komisjoniga ning juhul, kui see puudutab elektroonilise side võrkude ja teenuste valmisolekut ja vastupidavust, direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 14 alusel loodud koostöörühmaga, konsulteerides vajaduse korral ENISA ning asjaomaste Euroopa kriisidele reageerimise ja elanikkonnakaitse koordineerimisasutustega. Kava vaadatakse läbi ja seda ajakohastatakse korrapäraselt, tuginedes muu hulgas käesoleva artikli lõike 2 kohaselt kogutud teabele.
2. Kava koostamise toetamiseks koguvad riikide reguleerivad asutused iga kahe aasta järel teavet üldkasutatavate elektroonilise side võrkude, üldkasutatavate elektroonilise side teenuste ja vajaduse korral selliste võrkude arhitektuuri, võimsuse, suutlikkuse ja kasutamise kohta, mida kasutatakse täielikult või peamiselt üldsusele kättesaadavate elektroonilise side teenuste või infoühiskonna teenuste osutamiseks, kui sellist teavet ei ole neile või muudele riikide pädevatele asutustele liidu või siseriikliku õiguse kohaselt juba kättesaadavaks tehtud.
3. Lõike 2 kohased teabenõuded peavad olema põhjendatud, proportsionaalsed ja piirduma sellega, mis on rangelt vajalik vastupanuvõime ja valmisolekuga seotud ülesannete täitmiseks. Teave edastatakse ODNile iga kahe aasta tagant.
4. **BEREC avaldab tihedas koostöös komisjoni ja ENISAga hiljemalt [kuus** *kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva***]** ühise vormi, mida riikide reguleerivad asutused peavad kasutama lõikes 2 osutatud teabe kogumiseks.

Article 8

Koostöö komisjoni, muude liidu asutuste või eksperdirühmadega

1. Kui looduslik või inimtegevusest tingitud häire, kriis või vääramatu jõud on seotud või langeb kokku ulatusliku küberintsidendiga direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 6 punkti 7 tähenduses, esitab BEREC Euroopa küberkriisiga tegelevate kontaktasutuste võrgustikule (EU-CyCLONe) ja komisjonile asjakohase teabe, et tagada ühine olukorrateadlikkus ja kriisidele

reageerimise sidusus.

2. Taotluse korral jagab ODN komisjoniga artikli 6 kohaselt kava koostamisel kasutatud analüüsi üksikasju. Komisjon võtab seda teavet arvesse rahastamisvahendite väljatöötamisel ja rakendamisel, sealhulgas strateegiliste investeeringute tegemisel üleeuroopalistesse digivõrkudesse või asjakohasel juhul selliste poliitikasuundade või meetmete vastuvõtmisel, millega suurendatakse elektroonilise side võrkude vastupidavust ja valmisolekut.

3. Käesoleva osa kohased ülesanded ja meetmed ei mõjuta ENISA, küberturbe intsidentide lahendamise üksuste (CSIRT) võrgustiku, EU-CyCLONe, direktiiviga (EL) 2022/2555 loodud koostöörühma ega muude liidu elanikkonnakaitse õiguse kohaste eksperdirühmade või koordineerimissüsteemide ülesandeid.

4. III OSA. ÜHTSE TURU TEGEVUSLUBADE JA ÜLEEUROOPALISTE TEGEVUSLUBADE VÄLJAANDMINE

Article 9

Üldvolitused

1. Elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumise vabaduse suhtes kohaldatakse käesolevas määruses sätestatud tingimusi ja kohustusi. Liikmesriigid võivad

piirata elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumise vabadust üksnes ELi toimimise lepingu artikli 52 lõikes 1 sätestatud põhjustel avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides. Iga selline piirang peab olema nõuetekohaselt põhjendatud ja sellest tuleb teatada komisjonile.

2. Üldloa korda kohaldatakse üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajate ja selliste elektroonilise side võrkude pakkujate suhtes, mida kasutatakse täielikult või peamiselt üldsusele kättesaadavate elektroonilise side teenuste või infoühiskonna teenuste osutamiseks.

3. Üldloa korda ei kohaldata numbrivaba isikutevahelise side teenuste suhtes.

4. Üldloa korra kohaselt võib elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumise õiguse suhtes kohaldada üksnes järgmisi tingimusi:

(a) käesoleva määruse kohaste võrkude vastupidavus- ja valmisolekunõuete täitmine, kui need on pakkuja suhtes kohaldatavad, looduslike või inimtegevusest tingitud häirete, kriiside või vääramatu jõu korral, ning kasutustingimused ametiasutuste poolt üldsusele teabe edastamiseks, et hoiatada üldsust otsese ohu eest ja leevendada suurte katastroofide tagajärgi;

(b) teenuseosutaja suhtes kohaldatavate tingimuste täitmine seoses kriitilise tähtsusega sideteenuste kasutamisega suurõnnetuste või riiklike hädaolukordade korral, et tagada side hädaabiteenistuste ja ametiasutuste vahel;

(c) teenuseosutaja suhtes kohaldatavate artiklis 187 osutatud standardite või spetsifikatsioonide järgimine;

(d) teenuseosutaja suhtes kohaldatavate küberturvalisuse normide, sealhulgas IKT tarneahela turbenõuete järgimine, mis on kehtestatud kooskõlas küberturvalisuse määrusega, millega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/88180;

(e) õiguskaitse- ja õigusasutustele andmetele juurdepääsu võimaldamine, sealhulgas seaduslikuks pealtkuulamiseks ja andmete säilitamiseks kooskõlas teenuse osutamise liikmesriigis kohaldatavate liidu või siseriiklike õigusaktidega, mis on kooskõlas teenuseosutaja suhtes kohaldatava liidu õigusega;

(f) üldkasutatavate elektroonilise side võrkude tervikluse säilitamine, sealhulgas elektroonilise side võrkude või teenuste vaheliste elektromagnetiliste häirete vältimise tingimuste abil kooskõlas direktiiviga 2014/30/EL81, nagu seda kohaldatakse teenuseosutaja suhtes;

(g) teenuseosutaja suhtes kohaldatavate vastastikuse sidumise nõuete või meetmete
80 järgimine vastavalt artiklile 66;

(h) elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul selliste asjakohaste rahvusvaheliste lepingute järgimine teenuseosutaja suhtes, mis käsitlevad
81 selliste nappide ressursside kasutamist, mille kasutamiseks ei ole vaja anda

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 526/2013 (küberturvalisuse määrus) (ELT L 151, 7.6.2019, lk 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/30/EL elektromagnetilist ühilduvust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 153, 22.5.2014, lk 62–106, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/53/oj), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrusega (EL) 2018/1139 (ELT L 30, 11.9.2018, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/30/2018-09-11) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta direktiiviga (EL) 2022/2380, millega muudetakse direktiivi 2014/53/EL

individuaalseid kasutusõigusi;

(i) teenuste koostalitlusvõime kooskõlas käesoleva määrusega, nagu seda kohaldatakse teenuseosutaja suhtes;

(j) vajaduse korral haldustasud vastavalt artiklile 12.

Raadiospektri kasutamise lisatingimusi kohaldatakse vastavalt artiklitele 20 ja 21, mida kohaldatakse teenuseosutaja suhtes.

Riigi numeratsiooniplaanist ja vajaduse korral liidu numeratsiooniplaanist eraldatud numeratsiooniressursside kasutamise lisatingimusi kohaldatakse kooskõlas artiklitega 46 ja 50, mida kohaldatakse teenuseosutaja suhtes.

Article 10

Ühtse passi menetlus

1. Kui teenuseosutaja kavatseb pakkuda elektroonilise side võrke või teenuseid ühes või mitmes liikmesriigis, esitab ta üldloa korra kohaselt ühe sellise liikmesriigi reguleerivale asutusele teatise ühtse passi menetluse alusel.
2. Teenuseosutajatelt ei nõuta, et nad hangiksid enne üldloast tulenevate õiguste kasutamist otsuse või muu haldusakti selle liikmesriigi reguleerivalt asutuselt, kus teenuseosutaja kavatseb tegutseda.
3. Lõikes 1 osutatud teavitamine toimub artikli 125 kohaselt välja antud BERECi suuniste kohase teate vormi abil hiljemalt kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumist. BEREC ajakohastab vajaduse korral asjakohaseid suuniseid.
4. Teavitatud reguleeriv asutus edastab saadud teate põhjendamatu viivituseta ODNile. Kui teade käsitleb võrkude ja teenuste pakkumise alustamist mitmes liikmesriigis, edastab ODN selle teavitamise eesmärgil põhjendamatu viivituseta nende teiste liikmesriikide pädevatele asutustele, kus teenuseosutaja kavatseb tegutseda.
5. Kui teade käsitleb ühes või mitmes liikmesriigis juba tegutseva teenuseosutaja kavatsust laiendada oma tegevust teistesse liikmesriikidesse, edastab võrguteenuse osutaja sellise teate teavitamise eesmärgil kõigi asjaomaste liikmesriikide pädevatele asutustele, sealhulgas nende liikmesriikide pädevatele asutustele, kus teenuseosutaja juba pakub elektroonilise side võrke või teenuseid.
6. Ühtse passi menetluse kohaselt kinnitab teavitatud asutus teenuseosutajale elektroonilise side võrkude või teenuste pakkumise loa ühe nädala jooksul pärast lõikes 1 osutatud teate esitamist. Kinnitus

raadioseadmete turul kättesaadavaks tegemist käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamine (ELT L 315, 7.12.2022, lk 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2380/oj).

sisaldab teavet kõigi üldloa tingimuste kohta, mida kohaldatakse liikmesriigis või liikmesriikides, kus võrke või teenuseid kavatsetakse pakkuda, ning loast tulenevate seonduvate kohustuste ja õiguste kohta. Kui teade käsitleb ühes või mitmes liikmesriigis juba tegutseva teenuseosutaja kavatsust laiendada oma tegevust teistesse liikmesriikidesse, sisaldab kinnitus teavet teistes liikmesriikides kohaldatavate üldloa tingimuste kohta.

7. Kui teade on kinnitatud, võib teenuseosutaja kasutada üldloast tulenevaid õigusi ja alustada tegevust, võttes vajaduse korral arvesse käesoleva määruse sätteid kasutusõiguste kohta.
8. ODN haldab avalikult kättesaadavat liidu andmebaasi riikide reguleerivatele asutustele esitatud teadete kohta. Teavitatud asutused ajakohastavad teavet kõigi andmebaasis saadud

teadete kohta vähemalt iga kahe kuu järel.

9. Elektroonilise side võrkude ja teenuste puhul, millest on teatatud enne [*kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*], ei ole uut teatamist vaja. Teenuseosutajad võivad teavitada teavitatud riiklikku reguleerivat asutust, et saada olemasolevate võrkude või teenuste jaoks uus üldluba ühtse passi menetluse alusel. Uute elektroonilise side võrkude või teenuste kasutuselevõtul kohaldatakse teenuseosutajate suhtes nende uute võrkude või teenuste ühtse passi menetlust.

Article 11

Suunised ja vastastikune abi

1. BEREC avaldab tihedas koostöös komisjoni ja teiste pädevate asutustega, sealhulgas *käesoleva artikli lõike 2 kohaselt määratud kontaktpunktidega, hiljemalt [6 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] suunised, millega tagatakse, et kõiki artikli 9 lõikes 4 loetletud tingimusi kohaldatakse sidusal, mittediskrimineerival ja proportsionaalsel viisil ning et need on teenuseosutajatele ODNi veebilehe kaudu kättesaadavad.
2. Iga liikmesriik määrab riikliku ühtse kontaktpunkti, kelle ülesanne on suhelda ODNiga ja säilitada ajakohast teavet elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumise suhtes kohaldatavate siseriiklike õigusaktide ja menetluste kohta, eelkõige nende kohta, mis on seotud üldloa tingimustega, sealhulgas küberturvalisust, andmetele juurdepääsu ja andmekaitset käsitlevate tingimustega ning käesolevas määruses sätestatud kohustustega.
3. Komisjon võib rakendusaktidega täpsustada määruse (EL) 2024/903 kohast teavitamise, tegevuse alustamise kinnitamise ja täitmise tagamiseks antava vastastikuse abi korda ning riiklike pädevate asutuste ja ODNi vahelise teabevahetuse korda. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.
4. Ilma et see piiraks liikmesriikide jõustamisvolitusi seoses nende jurisdiktsioonis kohaldatava õigusega, on teavitava liikmesriigi reguleerival asutusel ühtse passi korra alusel õigus määrata karistusi loatingimuste rikkumise eest. Tõsise rikkumise korral hõlmavad võimalikud meetmed, vajaduse korral pärast mõjutatud liikmesriikide reguleerivate asutustega konsulteerimist, ühtse passiga hõlmatud liikmesriigis või liikmesriikides tegutsemise õiguse äravõtmist.
5. Kui selle liikmesriigi reguleeriv asutus, kus elektroonilisi sidevõrke või -teenuseid pakutakse, jõuab järeldusele, et loatingimuste rikkumisel võib olla tema territooriumil tõsine negatiivne mõju riigi julgeoleku või avaliku huviga seotud põhjustel, on tal õigus määrata karistusi oma jurisdiktsiooni piires ja vajaduse korral pärast konsulteerimist teavitava liikmesriigi asjaomaste asutustega.

Article 12

Halduskulud

1. Kui liikmesriigid kehtestavad haldustasud ettevõtjatele, kes pakuvad elektroonilisi sidevõrke või -teenuseid üldloa alusel või kellele on antud kasutusõigus, peavad need tasud:

(a) katta kokku ainult halduskulusid, mis on seotud üldloasüsteemi, kasutusõiguste ja artiklis 67, artikli 68 lõikes 1 ning artiklites 69 ja 77 osutatud erikohustuste haldamise, kontrollimise ja täitmise tagamisega ning mis võivad hõlmata rahvusvahelise koostöö, ühtlustamise ja standardimise, turuanalüüsi, nõuetele vastavuse järelevalve ja muu turukontrolli kulusid, samuti vajaduse korral haldusotsuste, näiteks juurdepääsu ja vastastikust sidumist käsitlevate otsuste ettevalmistamise ja täitmise tagamisega seotud tööd;

(b) kehtestatakse üksikutele ettevõtjatele objektiivsel, läbipaistval ja proportsionaalsel viisil.

2. Ettevõtjate suhtes, kelle käive jääb allapoole teatavat künnist või kelle tegevus ei ulatu minimaalse turuosani või kelle territoriaalne ulatus on väga piiratud, haldustasusid ei kohaldata.

3. Kui kehtestatakse haldustasud, avaldavad riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused igal aastal ülevaate oma halduskuludest ja kogutud tasude kogusummast. Erinevuste korral tasude kogusumma ja halduskulude vahel tehakse asjakohane korrigeerimine.

4. IV OSA. RESSURSID (RAADIOSPEKTER JA NUMERATSIOON)

4.1. I JAOTIS: RAADIOSPEKTER

4.1.1. I peatükk. Põhimõtted ja eesmärgid

Jagu: RAADIOSPEKTRI KASUTAMISE RAHVUSVAHELISED EESKIRJAD JA JUHTIMINE

Article 13

Raadiospektri strateegiline planeerimine ja haldamine

1. Liikmesriigid ja komisjon haldavad raadiospektrit siseturul koordineeritult ja jagatud pädevuse alusel, võttes arvesse selle väärtust Euroopa ühise ressursina, et edendada majanduskasvu, kaitsta liidu väärtusi ja julgeolekut, püüeldes artiklis 3 sätestatud eesmärkide poole, eelkõige elektroonilise side ühtse turu ning turvalisuse ja digitaalse suveräänsuse poole.
2. Komisjon, keda abistab raadiospektripoliitika nõukogu, ja riikide pädevad asutused teevad koostööd raadiospektri strateegilisel planeerimisel ja raadiospektripoliitika lähenemisviiside koordineerimisel.
3. Riikide pädevad asutused haldavad raadiospektrit tulemuslikult ja tõhusalt kooskõlas käesoleva määrusega ning Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu (ITU) raadioeeskirjadega ja muude ITU raames vastu võetud kokkulepetega, mida kohaldatakse raadiospektri suhtes. Nad teevad kõik endast oleneva, et kõrvaldada võimalikud või tegelikud piiriüleste või riigisiseste kahjulike raadiohäirete allikad, ning võtavad raadiospektriga seotud meetmeid, et minimeerida elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumisega seotud turvariske.
4. Kui käesoleva määrusega antakse komisjonile õigus hallata raadiospektrit, kohaldatakse selle suhtes samu põhimõtteid ja kohustusi kui pädevate asutuste suhtes, välja arvatud juhul, kui käesolevas määruses või muus liidu õiguses on sätestatud teisiti.

Article 14

Kahjulikud ja häirivad mõjutused

1. Raadiospektri kasutusõiguste valdajatel on õigus kasutada oma sagedusi kahjulike häireteta vastavalt riiklikele sageduste eraldamise kavadele ja rahvusvahelistele lepingutele.
2. Riikide pädevad asutused teevad raadiospektri kasutamise piiriülesel koordineerimisel omavahel ja vajaduse korral raadiospektripoliitika nõukogu kaudu koostööd. Nad teevad kõik endast oleneva, et lahendada kõik piiriülese koordineerimise või piiriüleste kahjulike raadiohäiretega seotud probleemid või vaidlused, mis takistavad raadiospektri kasutamist liidu territooriumil.

3. Liikmesriikidevahelise lahendamata piiriülese koordineerimise või piiriüleste kahjulike raadiohäirete korral võib iga riiklik pädev asutus või raadiospektri kasutamise õiguse omaja taotleda, et raadiospektripoliitika nõukogu kasutaks probleemi lahendamiseks oma häid teeneid. Raadiospektripoliitika nõukogu võib esitada arvamuse, milles pakutakse välja koordineeritud lahendus. Pädeva asutuse taotlusel esitab raadiospektripoliitika nõukogu sellise arvamuse.

4. Kui liikmesriikidevahelist piiriülest küsimust ei lahendata 12 kuu jooksul alates lõikes 3 osutatud taotluse esitamisest, võtab komisjon mis tahes mõjutatud liikmesriigi või raadiospektri kasutamise õiguse omaja riikliku pädeva asutuse taotlusel või omal algatusel rakendusaktiga vastu otsuse piiriülese küsimuse lahendamiseks, võttes arvesse raadiospektripoliitika nõukogu lõike 3 kohast arvamust.

5. Kui piiriülene küsimus puudutab kolmandat riiki, sealhulgas kandidaatriiki ja ühinevat riiki riik, komisjon ja raadiospektripoliitika töörühma kuuluvad riikide pädevad asutused teevad mõjutatud liikmesriigi mis tahes pädeva asutuse taotlusel koostööd, et pakkuda õiguslikku, poliitilist ja tehnilist tuge sellise küsimuse lahendamiseks, et asjaomased liikmesriigid saaksid täita oma kohustusi ja kasutada oma raadiospektri kasutamise õigusi liidu õiguse alusel.

6. Kui kolmandat riiki hõlmavat piiriülest küsimust ei lahendata 12 kuu jooksul alates lõikes 5 osutatud taotluse esitamisest, võib komisjon mõjutatud liikmesriigi pädeva asutuse taotlusel ja pärast raadiospektripoliitika nõukoguga konsulteerimist võtta rakendusaktiga vastu otsuse, et määrata kindlaks abi või panus, mida liikmesriigid peavad komisjoni toetusel sellise küsimuse lahendamiseks andma, olenemata sellest, kas kahjulikud häired neid mõjutavad või mitte.

7. Kui piiriülest küsimust kolmanda riigiga ei ole võimalik lahendada käesoleva artikli lõikes 6 osutatud abi või toetusega, võib nõukogu kaaluda piiravate meetmete vastuvõtmist ELi lepingu artikli 29 alusel kooskõlas ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärkidega.

8. Käesoleva artikli lõigetes 4 ja 6 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega, kasutades artikli 199 lõikes 2 osutatud komitee (raadiospektrikomitee) abi.

JAGU. PÕHIMÕTTED

Article 15

Raadiospektri ühiskasutuse põhimõte

1. Ilma et see piiraks teises lõigus sätestatud erandi kohaldamist, jagavad üldloa ja individuaalsete kasutusõiguste alusel saadavat raadiospektrit sama teenuse (teenusesisene ühiskasutus) või eri teenuste (teenustevaheline ühiskasutus) osutajad, tingimusel et järgitakse konkurentsiõigust.

   Riikide pädevad asutused võivad piirata raadiospektri ühiskasutust, kui see on vajalik järgmistel põhjustel:

   (a) konkurentsi ja mittediskrimineeriva turulepääsu tagamine;

   (b) tehniline või majanduslik teostatavus;

   (c) kui raadiospektri kasutamise ainuõigused on vajalikud avaliku julgeoleku, riigi julgeoleku, riigikaitse või oluliste teenuste kaitse tagamiseks;

   (d) kahjulike ja häirivate mõjutuste vältimine;

   (e) piiriülene koordineerimine.

2. Riikide pädevad asutused tagavad, et eraldatud raadiospektrit kasutatakse tõhusalt. Selleks

võivad nad nõuda, et raadiospektriõiguste, sealhulgas kaitse- ja julgeolekualaste õiguste omaja jagaks teatavas geograafilises piirkonnas või teataval ajavahemikul kasutamata raadiospektriosa, tingimusel et raadiospektri ühiskasutus ei sega, halvenda ega piira muul viisil raadiospektri algset kasutamist ning et ühiskasutus on kooskõlas konkurentsiõigusega.

Article 16

Tehnoloogia- ja teenuseneutraalsuse põhimõtted

1. Kooskõlas liidu õigusega võib riiklikus sageduste jaotamise plaanis elektroonilise side teenuste jaoks kättesaadavaks kuulutatud raadiospektri piires elektroonilise side võrkude või teenuste pakkumiseks kasutada mis tahes liiki tehnoloogiat.

   Riiklikud pädevad asutused võivad seda õigust piirata üksnes juhul, kui see on vajalik ja proportsionaalne järgmistel põhjustel:

   (a) kahjulike ja häirivate mõjutuste vältimine;

   (b) rahvatervise kaitse ohustatud elektromagnetväljade eest, võttes arvesse soovitust 1999/519/EÜ;

   (c) teenuse tehnilise kvaliteedi tagamine;

   (d) raadiospektri ühiskasutuse maksimeerimise tagamine;

   (e) raadiospektri tõhusa kasutamise tagamine;

   (f) lõike 2 kohaste eesmärkide täitmise tagamine.

2. Kooskõlas liidu õigusega võib riiklikus sageduste jaotamise plaanis elektroonilise side teenuste jaoks kättesaadavaks kuulutatud raadiospektris osutada mis tahes liiki elektroonilise side teenuseid.

   Riikide pädevad asutused võivad seda õigust piirata üksnes selleks, et täita Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadioside-eeskirjadest tulenevat nõuet, tuginedes proportsionaalsetele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele. Riigi pädeval asutusel on õigus taotleda konkreetse teenuse osutamist konkreetses sagedusalas üksnes juhul, kui see on põhjendatud järgmisega:

   (a) inimelude kaitse;

   (b) sotsiaalse, piirkondliku või territoriaalse ühtekuuluvuse edendamine;

   (c) raadiospektri ebatõhusa kasutamise vältimine;

   (d) kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse ning meediakanalite paljususe edendamine, näiteks raadio- ja teleringhäälinguteenuste osutamine;

   (e) vajadus kaitsta avalikku julgeolekut, riiklikku julgeolekut, riigikaitset või oluliste teenuste kaitset.

   Riiklikud pädevad asutused võivad keelata mis tahes muude teenuste osutamise konkreetses sagedusalas üksnes juhul, kui see on põhjendatud vajadusega kaitsta inimelusid.

4.1.2. II peatükk. Jaotamine

Article 1 RAADIOSPEKTRI STRATEEGIA JA ERALDAMISE TEGEVUSKAVAD

Article 17

Liidu raadiospektri strateegia ja tegevuskavad

1. Pärast sidusrühmadega ja raadiospektripoliitika nõukoguga konsulteerimist koostab komisjon tulevikku suunatud liidu raadiospektristrateegia ja ajakohastab seda vajaduse korral pärast iga

ülemaailmset raadiosidekonverentsi.

2. Liidu raadiospektristrateegia suunab raadiospektri pikaajalist planeerimist, innovatsiooni ja raadiospektri tõhusat kasutamist kogu liidus. Ta teeb kindlaks raadiospektri vajadused ning tagab kättesaadavuse ja vajaduse korral kaitseb raadiospektrit, mis on vajalik liidu eri poliitikavaldkondade eesmärkide täitmiseks, mis hõlmavad raadiospektri kasutamist, sealhulgas kaitse- ja julgeolekuvaldkonda, elutähtsa side jaoks ja muudel eesmärkidel, sealhulgas seireks. Raadiospektri kättesaadavust avaliku julgeoleku, riigi julgeoleku, kaitse või oluliste teenuste kaitse tagamiseks ühtlustatud tingimustel võetakse arvesse liidu raadiospektristrateegias ja kajastatakse asjakohaselt riiklikes sageduste eraldamise kavades.

3. Komisjon võib liidu raadiospektri strateegia alusel võtta vajaduse korral rakendusaktidega vastu liidu raadiospektri tegevuskavad.

   Igas liidu raadiospektri tegevuskavas määratakse kindlaks konkreetse raadiospektritehnoloogia või -teenusega seotud raadiospektrivajadused ja kehtestatakse raadiospektri kasutamise tehnilise ühtlustamise tähtajad vastavalt otsusele nr 676/2002/EÜ ning vajaduse korral kõnealuse raadiospektri kasutamiseks loa andmise tähtajad vastavalt käesolevale määrusele, mis võib erineda artikli 18 lõikes 1 sätestatud tähtajast. See ei piira võimalust teha erandeid artikli 18 lõikes 1 sätestatud tähtajast vastavalt artikli 18 lõigetele 2 ja 3.

   Esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega artikli 199 lõikes 2 osutatud komitee abiga. Raadiospektripoliitika nõukogu jälgib raadiospektri kasutamisega seotud tehnilist, majanduslikku ja ühiskondlikku arengut ning soovitab vajaduse korral ajakohastada liidu raadiospektri tegevuskava.

4. Üheksa kuu jooksul pärast liidu raadiospektri tegevuskavade vastuvõtmist esitavad riikide pädevad asutused komisjonile ja raadiospektripoliitika nõukogule oma riiklikud raadiospektri tegevuskavad, märkides vajaduse korral riiklikud meetmed, mis on vajalikud liidu raadiospektri tegevuskava rakendamiseks, ja nende ajakava. Riikide pädevad asutused avaldavad riiklikud raadiospektri tegevuskavad ja ajakohastavad neid korrapäraselt.

5. Riikide pädevad asutused annavad komisjonile ja raadiospektripoliitika nõukogule korrapäraselt aru oma riiklike raadiospektri tegevuskavade rakendamisest. Komisjon ja riikide pädevad asutused teevad raadiospektripoliitika nõukogus koostööd, et teha kindlaks ja kõrvaldada puudused valdkondades, kus komisjon või raadiospektripoliitika nõukogu peab liidu raadiospektri tegevuskava ühe või mitme eesmärgi saavutamisel tehtud edusamme ebapiisavaks.

Article 18

Eraldamise koordineeritud ajastamine

1. Kui raadiospektri kasutamine on ühtlustatud vastavalt otsusele nr 676/2002/EÜ traadita elektroonilise lairibaside võrkude ja teenuste jaoks, annavad riigi pädevad asutused selleks loa 24 kuu jooksul alates kõnealuse meetme vastuvõtmisest või võimalikult kiiresti pärast alternatiivset kasutamist erandkorras lubava otsuse tühistamist vastavalt käesoleva artikli lõikele 5.

2. Lõikes 1 sätestatud tähtaega võib konkreetse sagedusala puhul pikendada, kui see on vajalik ühel järgmistest asjaoludest:

   (a) kõnealuse sagedusala kasutamise piirang, mis põhineb artikli 16 lõike 2 teise lõigu punktis a või d sätestatud üldist huvi pakkuval eesmärgil;

   (b) lahendamata piiriülesed koordineerimisprobleemid, mis põhjustavad kahjulikke raadiohäireid kolmandate riikidega, tingimusel et mõjutatud

liikmesriik on asjakohasel juhul taotlenud liidu abi vastavalt artikli 14 lõikele 5;

(c) vajadus kaitsta riiklikku julgeolekut ja kaitset;

(d) vääramatu jõud.

Asjaomane riigi pädev asutus vaatab esimeses lõigus osutatud pikendamise läbi vähemalt iga kahe aasta järel ja võimaliku raadiospektri kasutaja või komisjoni taotlusel.

3. Lõikes 1 sätestatud tähtaega võib pikendada konkreetse sagedusala puhul vajalikus ulatuses ja kuni 24 kuu võrra järgmistel juhtudel:

(a) lahendamata piiriülese koordineerimise probleemid, mille tulemuseks on kahjulikud
liikmesriikidevaheline sekkumine, tingimusel et mõjutatud liikmesriik võtab õigeaegselt kõik vajalikud meetmed vastavalt artikli 14 lõigetele 3 ja 4;

(b) vajadus tagada kõnealuse sagedusala olemasolevate kasutajate tehniline migratsioon ja selle tagamise keerukus.

4. Lõike 2 või 3 kohase pikendamise korral teavitab asjaomane riiklik pädev asutus sellest õigeaegselt teisi riiklikke pädevaid asutusi ja komisjoni, esitades põhjendused.

5. Olenemata lõikest 1 võivad riikide pädevad asutused lubada kogu ühtlustatud raadiospektri sagedusala või selle osa alternatiivset kasutamist, kui:

(a) artikli 184 kohaselt korraldatud avalik konsultatsioon ja artikli 32 kohane turunõudluse tulevikku suunatud hindamine näitavad, et lähitulevikus puudub märkimisväärne nõudlus raadiospektri sagedusala ühtlustatud kasutamise järele;

(b) selline alternatiivne kasutamine ei takista ega takista sellise sagedusala kättesaadavust või kasutamist teistes liikmesriikides.

Riiklik pädev asutus teavitab oma otsusest ja selle põhjustest ODNi kaudu komisjoni ja teisi riiklikke pädevaid asutusi ning vaatab selle korrapäraselt läbi.

6. Komisjon võib rakendusaktiga määrata kindlaks ühised kuupäevad konkreetse ühtlustatud raadiospektri kasutamise lubamiseks kooskõlas lõikega 1 ning erandina lõigetest 1, 2 ja 3.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

JAGU: PETITSIOON JAOTAMISE/ÜHTLUSTAMISE KOHTA

Article 19

Raadiospektri ühtlustamise taotlus

1. Iga huvitatud isik võib esitada komisjonile põhjendatud taotluse kaaluda konkreetse sagedusala kättesaadavuse ja/või tõhusa kasutamise tingimuste ühtlustamist vastavalt otsuse nr 676/2002/EÜ artiklile 4.

2. Sellise taotluse korral korraldab komisjon avaliku konsultatsiooni ja esitab taotluse kas raadiospektripoliitika nõukogule aruande või arvamuse saamiseks või raadiospektrikomiteele või mõlemale. Kui raadiospektrikomitee poole pöördutakse, võtab ta vastu otsuse nr 676/2002/EÜ artikli 3 lõike 2 kohase arvamuse.

Põhjendatud vastus sellisele taotlusele esitatakse mõistliku tähtaja jooksul.

3. Komisjon avaldab taotluse ja vastuse.

4.1.3. III peatükk. Ametisse määramine

Article 20

Raadiospektri kasutamise üldluba

1. Raadiospektrit kasutatakse üldloa alusel, kui on täidetud käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud tingimused, välja arvatud juhul, kui artikli 21 kohaselt on nõutav individuaalne kasutusõigus.
2. Ettevõtjad, kellel on luba kasutada raadiospektrit üldloa alusel, peavad täitma ainult järgmisi tingimusi:
    (a) pakkuda teenust või kasutada teatavat liiki tehnoloogiat, kui on kehtestatud artikli 16 lõike 1 teise lõigu või artikli 16 lõike 2 teise lõigu kohane piirang, sealhulgas vajaduse korral leviala ja teenuse kvaliteedi nõuded;
    (b) kasutada raadiospektrit tulemuslikult ja tõhusalt kooskõlas käesoleva määrusega;
    (c) kohaldada tehnilisi ja töötingimusi, mis on vajalikud kahjulike häirete vältimiseks ja rahvatervise kaitsmiseks elektromagnetväljade eest, võttes arvesse soovitust 1999/519/EÜ, kui sellised tingimused erinevad tingimustest, mis kaasnevad raadiospektri kasutamisega üldloa alusel;
    (d) järgida küberturvalisuse norme, sealhulgas IKT tarneahela nõudeid vastavalt küberturvalisuse määrusele, millega asendatakse määrus (EL) 2019/881.

Article 21

Raadiospektri individuaalsed kasutusõigused

1. Riikide pädevad asutused võivad raadiospektri kasutamise suhtes kohaldada individuaalseid õigusi üksnes juhul, kui see on vajalik raadiospektri tõhusa kasutamise maksimeerimiseks, pidades silmas nõudlust ja võttes arvesse järgmist:
    (a) asjaomase raadiospektri konkreetsed omadused;
    (b) vajadus vältida kahjulikke ja häirivaid mõjutusi;
    (c) raadiospektri ühiskasutuse töökindlate tingimuste väljatöötamine, kui see on asjakohane;
    (d) vajadus tagada side või teenuse tehniline kvaliteet;
    (e) liikmesriikide poolt kooskõlas liidu õigusega sätestatud üldist huvi pakkuvad eesmärgid;
    (f) vajadus kindlustada raadiospektri tõhus kasutamine.
2. Ettevõtjad, kellel on raadiospektri kasutamise individuaalne õigus, võivad lisaks artikli 20 lõikes 2 sätestatud tingimustele olla seotud üksnes tingimustega, mille riigi pädev asutus on kehtestanud enne sellise õiguse andmist või pikendamist ning mis on seotud järgmisega:
    (a) artikli 24 kohane ajavahemik ja maksimaalne kestus, võttes arvesse kõiki muudatusi riiklikus sageduste jaotamise kavas;
    (b) õiguste üleandmine või rentimine vastavalt artiklile 26;
    (c) kasutusõiguste eest tasu maksmine vastavalt artiklile 29;
    (d) loa andmise või uuendamise menetluse raames enne loa andmist või vajaduse korral kasutusõiguste taotlemise kutse esitamist võetud kohustuste täitmine;
    (e) raadiospektri koondamine või sellele juurdepääsu võimaldamine teistele

kasutajatele konkreetsetes piirkondades või riigi tasandil või raadiospektri jagamine kooskõlas artikliga 27;

(f) raadiospektri sagedusalade kasutamine kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste lepingutega;

(g) raadiospektri sagedusalade eksperimentaalse kasutamise eritingimused;

(h) raadiospektril põhineva passiivse või aktiivse taristu jagamine;

(i) sõlmida äriotstarbelisi rändlusjuurdepääsulepinguid;

(j) raadiospektri kasutamisel põhinevate elektrooniliste sidevõrkude või -teenuste pakkumise infrastruktuuride ühine väljaarendamine.

Pädevad asutused ei lisa käesoleva lõike esimese lõigu punktide e, h, i või j kohaseid tingimusi, välja arvatud juhul, kui see on artiklis 32 osutatud menetluse kohaselt põhjendatud.

3. Pädevad asutused konsulteerivad huvitatud isikutega ja teavitavad neid õigeaegselt ja läbipaistvalt individuaalsete kasutusõigustega seotud tingimustest enne nende kehtestamist. Nad kehtestavad eelnevalt kriteeriumid kõnealustele tingimustele vastavuse hindamiseks ja edastavad need läbipaistval viisil huvitatud isikutele.

4. Pädev asutus võib ühendada individuaalsed õigused raadiospektri kasutamise üldloaga, võttes arvesse tõenäolist mõju konkurentsile, innovatsioonile ja turule sisenemisele.

5. Raadiospektripoliitika nõukogu kogub üldlubade ja individuaalsete õiguste vahel valimise häid tavasid.

JAGU: ÜHTLUSTAMINE

Article 22

Raadiospektri kasutamise lubade andmise ühtsed tingimused

1. Raadiospektri võimalikud kasutajad kahes või mitmes liikmesriigis üldkasutatavate ja mitteüldkasutatavate elektroonilise side võrkude jaoks võivad taotleda, et asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused kehtestaksid raadiospektripoliitika komisjoni abiga ühiselt ühised loatingimused kasutuselevõtukulude või keskkonnamõju vähendamiseks. Riiklikud pädevad asutused teavitavad sellistest taotlustest komisjoni.

2. Ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 39 kohaldamist, töötab raadiospektripoliitika nõukogu juhul, kui komisjon või vähemalt kaks asjaomast riigi pädevat asutust esitavad põhjendatud taotluse, olenemata sellest, kas taotluse esitavad üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujad või mitte, pärast sidusrühmadega konsulteerimist välja ettepaneku lubade andmise ühiste tingimuste kohta, sealhulgas selle kohta, kuidas kõige paremini jagada raadiospektrit üldkasutatavate ja eravõrkude vahel kooskõlas konkurentsiõigusega. Komisjon võib rakendusaktiga, võttes arvesse raadiospektripoliitika nõukogu ettepanekut ja vajaduse korral artikli 39 lõikes 4 sätestatud nõudeid, võtta vastu ühised loa andmise tingimused, mis on siduvad kõigile liikmesriikidele ja millega kehtestatakse ühtne vorm, mida tuleb kasutada.

3. Kahe või enama riigi pädeva asutuse või komisjoni taotlusel käsitleb raadiospektripoliitika nõukogu raadiospektri osa lubamise võimalust ja korda liidu tasandil ning teeb ettepaneku asjakohase loa andmise menetluse ja lepingu sõlmimise tingimuste kohta, et tagada kogu liidus kvaliteetsete traadita elektroonilise lairibaside teenuste (edaspidi „traadita lairibateenused“), sealhulgas otseseadmega satelliitside teenuste olemasolu. Pärast raadiospektripoliitika nõukoguga konsulteerimist võib komisjon käesolevat määrust täiendada artikli 198 kohase delegeeritud õigusaktiga, milles määratakse kindlaks konkreetses ühtlustatud raadiospektri sagedusalas või selle osades raadiospektri kasutamise lubade

andmise menetlused ja tingimused liidu tasandil.

4. Loa andmise menetluse käigus võib komisjon paluda abi raadiospektripoliitika nõukogult, võrguvõrgult, sidekomiteelt või välisekspertidelt.

5. Kui käesoleva artikli lõike 2 kohaselt on kehtestatud ühtsed loatingimused, võib komisjon rakendusaktidega kehtestada sellise ühtse kontaktpunkti menetluse üksikasjad, mis võimaldab ettevõtjal esitada ODNile raadiospektri kasutamise õiguste taotlusi rohkem kui ühes liikmesriigis, ning täpsustada menetluskorda, sealhulgas haldustähtaegu.

6. Riiklikud pädevad asutused annavad õigused ja load artikli 30 lõikes 8 sätestatud tähtaegade jooksul.

7. Käesoleva artikli lõigetes 2 ja 4 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

Article 23

Raadiospektri ühtlustatud eraldamine

Riikide pädevad asutused ei kehtesta lisatingimusi, lisakriteeriume ega -menetlusi, kui ühtlustatud raadiospektri kasutusõiguste omanikud on valitud liidu tasandi ühise valikumenetluse alusel või kui kohaldatakse liidu ühtlustatud loatingimusi.

JAGU **Loa andmise** TINGIMUSTE SUHTES KOHALDATAVAD ÜHTLUSTATUD EESKIRJAD

Article 24

Õiguste kestus

1. Raadiospektri kasutusõigused antakse põhimõtteliselt tähtajatult. Riigi pädevad asutused vaatavad korrapäraselt läbi traadita lairibavõrkude ja -teenuste jaoks kasutatava raadiospektri tähtajatult antud individuaalsed kasutusõigused, sealhulgas leviala ja teenusekvaliteediga seotud kohustused. Selliseid läbivaatamisi ei tehta varem kui iga 20 aasta järel pärast sellise raadiospektri individuaalse kasutusõiguse andmist. Korrapärastest läbivaatamistest teatatakse artiklis 31 sätestatud korras.

2. Raadiospektri individuaalsed kasutusõigused, mis on antud määramata ajaks, võib igal ajal tühistada artikli 25 lõikes 2 sätestatud põhjustel ning kõigil muudel juhtudel viie aasta pikkuse etteteatamisega. Erandina kohaldatakse artiklit 195, kui traadita lairibateenuste ühtlustatud raadiospektri individuaalsed kasutusõigused, mis on antud piiramata ajaks, tühistatakse esimese 40 aasta jooksul alates nende andmisest.

3. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võib raadiospektri individuaalseid kasutusõigusi anda piiratud ajaks, mida peetakse artikli 30 lõike 4 kohaselt taotletavaid eesmärke silmas pidades asjakohaseks, kui on vaja edendada või vältida konkurentsi moonutamist kooskõlas artikliga 32.

   Kui individuaalsed raadiospektri kasutusõigused antakse piiratud ajaks, määrab pädev asutus eelnevalt kindlaks maksimaalse kehtivusaja, ilma et see piiraks mis tahes hilisemaid muudatusi riiklikus sageduste jaotamise kavas, ning täpsustab seda individuaalsete õiguste andmist käsitlevates otsustes.

4. Kui pädevad asutused kehtestavad ühtlustatud raadiospektrimeetmete individuaalsed kasutusõigused, et võimaldada selle kasutamist traadita lairibateenuste jaoks piiratud aja jooksul, on kõnealuste kasutusõiguste valdajatel õigus kasutada raadiospektrit vähemalt 40 aasta jooksul.

Kui raadiospektri individuaalsed kasutusõigused antakse piiratud ajaks, uuendatakse neid vastavalt artiklile 25.

5. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad riikide pädevad asutused kehtestada ühtlustatud või ühtlustamata spektrile lühema kehtivusaja kui 40 aastat järgmistel juhtudel:

   (a) piiratud geograafilistes piirkondades, kus juurdepääs kiiretele võrkudele on väga puudulik või puudub üldse;

   (b) konkreetsete lühiajaliste projektide puhul;

   (c) eksperimentaalseks kasutamiseks, kehtestades erikohustused;

   (d) sellise raadiospektri kasutamiseks, mis võib vastavalt artikli 16 lõigetele 1 ja 2 eksisteerida samaaegselt traadita lairibateenustega;

   (e) raadiospektri alternatiivseks kasutamiseks vastavalt artikli 18 lõikele 5.

6. Riikide pädevad asutused võivad kohandada käesolevas artiklis sätestatud kasutusõiguste kestust, et tagada õiguste kehtivusaja üheaegne lõppemine ühes või mitmes sagedusalas või selleks, et hinnata pikendamisvajadust vastavalt artiklile 25, viimasel juhul ainult kaheks aastaks, mida võib ühe korra pikendada.

Article 25

Ühtlustatud raadiospektri kasutusõiguste pikendamine

1. Piiratud kehtivusajaga ühtlustatud raadiospektri kasutamise õigust pikendatakse selle omaniku taotlusel automaatselt sama pikaks ajaks ja sarnastel tingimustel.

2. Erandina lõikest 1 võib pädev asutus pärast seda, kui ta on andnud kõigile huvitatud isikutele võimaluse väljendada oma seisukohti avaliku konsultatsiooni käigus kooskõlas artikliga 184, otsustada vähemalt viis aastat enne õiguse lõppemist kasutusõigust automaatselt mitte pikendada ja lasta õigusel aeguda ning korraldada avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva loamenetluse, et anda uusi õigusi, või pikendada olemasolevaid õigusi teistsuguse kestusega või teistsugustel tingimustel ühel või mitmel järgmistest põhjustest:

   (a) artiklis 3 ja artikli 30 lõikes 4 sätestatud eesmärkide ning liidu või liikmesriigi õiguse kohaste avaliku poliitika eesmärkide täitmine, võttes arvesse ka olemasolevate investeeringute tähtsust;

   (b) otsuse nr 676/2002/EÜ artikli 4 kohaselt vastu võetud uue tehnilise rakendusmeetme rakendamine;

   (c) asjaomase kasutusõigusega seotud tingimuste tõsine täitmata jätmine selle omaniku poolt;

   (d) vajadus edendada konkurentsi või vältida selle moonutamist vastavalt artiklile 32;

   (e) vajadus muuta raadiospektri kasutamine tõhusamaks, pidades silmas tehnika või turu arengut;

   (f) kui raadiospekter anti tasuta.

   Kui riigi pädev asutus otsustab mitte uuendada ühtlustatud raadiospektri kasutusõigust esimese lõigu punktis d sätestatud põhjustel, alustab ta uut valikumenetlust üksnes juhul, kui on tõendeid usaldusväärse turunõudluse kohta muudelt ettevõtjatelt kui need, kellel on raadiospektri kasutamise õigused asjaomases sagedusalas, ja kui ta on kindlaks teinud, et selliste taristute arv, mida on võimalik turul majanduslikult säilitada, on suurem kui turgu valitsevate operaatorite arv.

3. Kui lõikes 2 osutatud otsust ei tehta hiljemalt viis aastat enne asjaomaste õiguste lõppemist, uuendatakse olemasolevaid õigusi automaatselt vastavalt lõikele 1.

4. Pikendamisotsusele lisatakse raadiospektri kasutamisega seotud iga-aastaste ja ühekordsete tasude läbivaatamine, mis viiakse läbi artikli 29 alusel. Tasude suuruse kindlaksmääramisel võtavad pädevad asutused muu hulgas arvesse varasemaid hindu, rahvusvahelisi võrdlusaluseid, ühenduse keskmise tulu muutumist MHz kohta, võttes arvesse kogu vastava teenuse jaoks kasutatavat raadiospektrit, ja raadiospektri alternatiivkulu.

5. Käesolevat artiklit kohaldatakse ka ühtlustatud raadiospektri kasutusõiguste suhtes, mis on antud enne *[käesoleva määruse jõustumise kuupäev*] ja mis aeguvad vähemalt seitsme aasta jooksul pärast seda kuupäeva.

Article 26

Raadiospektri kasutamise individuaalsete õiguste üleandmine või rentimine

1. Sellise raadiospektri, mis ei ole üldist huvi pakkuva ringhäälingu jaoks eraldatud raadiospekter või seotud kultuuriline eesmärk, ja muu spektri, mis ei ole tasuta antud spekter, kasutusõiguste valdajatel on õigus oma kasutusõigusi üle anda või rentida kooskõlas käesoleva artikliga ja tingimusel, et järgitakse konkurentsiõigust.

2. Raadiospektri kasutusõiguste valdaja teatab oma kavatsusest raadiospektri kasutusõigused üle anda või rentida ning nende üleandmise jõustumiskuupäeva riigi pädevale asutusele, kes avalikustab selle teabe.

   Alates üleandmise või rentimise kuupäevast on ülevõtja või rentnik seotud raadiospektri kasutamise õigustega seotud algsete tingimustega, sealhulgas näiteks rangete tingimustega liigse spektrivaru soetamise vastu ning tingimustega, millega tagatakse spektri tulemuslik ja tõhus kasutamine, välja arvatud juhul, kui riigi pädev asutus otsustab kooskõlas lõikega 3 teisiti. Rentimise korral on algne õiguste omandaja seotud algsete tingimustega koos rendileandjaga. Ühtlustatud raadiospektri puhul peab selline üleandmine olema kooskõlas kõnealuse raadiospektri ühtlustatud kasutamisega.

3. Nende kasutusõiguste üleandmisest või rentimisest ei keelduta, välja arvatud juhul, kui on ilmne oht, et kasutusõiguste kumuleerumine, eelkõige kooskõlas artikliga 32, võib moonutada konkurentsi, või kui on tõsiseid kahtlusi, kas uus kasutaja suudab täita kasutusõiguse algseid tingimusi.

   Võttes arvesse raadiospektri kasutamise õiguse üleandmise konteksti ja asjaolusid, eelkõige seda, kas õiguste saajat kontrollib otseselt või kaudselt, näiteks märkimisväärsete rahaliste vahendite, sealhulgas toetuste kaudu, kolmanda riigi valitsus või kas ta viib ellu riigi juhitavaid välisprojekte või -programme, on riikide pädevatel asutustel õigus blokeerida raadiospektri kasutamise õiguste üleandmine, mis on vajalik ja proportsionaalne mis tahes järgmise jaoks:

   (a) vastupanuvõime;

   (b) turvalisus, sealhulgas elektrooniliste sideteenuste osutamise järjepidevus;

   (c) riigikaitse;

   (d) sellise avaliku korra säilitamine, mille häirimisel või kuritarvitamisel võib olla märkimisväärne mõju liikmesriigile või liidule.

   Kõik haldustasud, mis kehtestatakse ettevõtjatele seoses raadiospektri kasutamise õiguste üleandmise, jagamise või rentimise taotluse menetlemisega, peavad olema kooskõlas artikliga 12.

4. Riikide pädevad asutused hindavad, kas on täidetud tingimused, et muuta praegused

kasutusõigused käesoleva artikli kohaselt ülekantavaks ja renditavaks, ning vajaduse korral muudavad kooskõlas artikliga 194 olemasolevate kasutusõigustega seotud tingimusi õigeaegselt pärast *[käesoleva määruse jõustumise kuupäev]*, ning tagavad, et raadiospektri või asjaomase raadiospektri kasutusõigusi saab võimalikult suures ulatuses osadeks jaotada või lahutada.

Article 27

Raadiospektri ühiskasutus

1. Kooskõlas artikliga 15 ja ilma et see piiraks katvust või muid kohustusi, mis on kehtestatud raadiosageduste individuaalsete kasutusõiguste valdajatele, ning konkurentsil või võrdlustel põhineva menetluse raames võetud kohustusi, võtavad raadiospektri kasutusõiguste valdajad meetmeid, et korraldada, lubada ja pakkuda oma kasutusõiguste jagamist, kui selline jagamine on tehniliselt teostatav ja kooskõlas konkurentsiõigusega.

2. Kõik kolmandad isikud, kes on huvitatud raadiospektri osa kasutamisest konkreetsel territooriumil või ajavahemikul, võivad väljendada oma huvi riigi pädevale asutusele.

   Raadiospektri kasutusõiguste valdajatel on õigus keelduda raadiospektri ühiskasutusest, kui nad tõendavad, et nad kasutavad raadiospektrit või et nad on välja töötanud plaani seda lähitulevikus kasutada viisil, mis muudab ühiskasutuse tehniliselt võimatuks. Raadiospektri kasutusõiguste valdajad kohustuvad neid kavasid järgima. Kui kasutusõiguse omanik ei tegutse vastavalt oma kavale, kohaldatakse artiklit 196.

   Raadiospektri ühiskasutuse teostatavuse hindamisel võtavad riikide pädevad asutused arvesse raadiospektri kasutusõiguste omanike kasutuselevõtukavasid kogu nende õiguse kehtivusaja jooksul. Riikide pädevad asutused kohaldavad artiklis 188 sätestatud menetlust mutatis mutandis. Nendega võidakse lubada raadiospektri ühiskasutust piiratud aja jooksul või näha ette korrapärane läbivaatamine. Riikide pädevatel asutustel on õigus blokeerida raadiospektri ühiskasutus artikli 26 lõikes 3 sätestatud alustel.

3. Raadiospektri ühiskasutuse tingimused sätestatakse raadiospektri kasutusõiguses vastavalt artiklile 21.

   Nende tingimustega määratakse kindlaks järgmine:

   (a) kasutamise prioriteetsus, samaaegse viljelemise eeskirjad ning esmase ja teisese valdaja vahelise kahjulike häirete vastase kaitse liik;

   (b) uuele kasutajale lubatud kasutusviis võrreldes algse lubatud kasutusega;

   (c) kas raadiospektri ühiskasutust saab kehtestada kasutusõigusega seotud kohustuse, näiteks levialaga seotud kohustuse rikkumise korral.

4. Raadiospektri kasutamise õigusega kaasnevaid kohustusi võib täita kas algne või uus kasutaja või mõlemad. Mõlemad kasutajad on seotud kasutusõiguses sätestatud kohustustega, mis reguleerivad raadiospektri jagamist.

5. Hiljemalt *[12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] võtab raadiospektripoliitika nõukogu tihedas koostöös komisjoni ja BERECiga vastu suunised, et aidata kaasa käesoleva artikli ja artikli 15 järjepidevale rakendamisele.

Article 28

Andmebaas

1. ODN loob dünaamilise andmebaasi raadiospektri kasutamise võimaluste asukohatuvastuseks ja seireks, et edendada ja lubada konkreetsete raadiospektri sagedusalade ühiskasutust eesmärgiga parandada raadiospektri kasutamise tõhusust, et toetada liidu poliitikat.

Andmebaas sisaldab liikmesriikide ja raadiospektri kasutamise õiguste omajate kogutud ja esitatud ajakohast teavet raadiospektri olemasolevate kasutusviiside asukohatuvastuse kohta, et võimaldada tulevastele raadiospektri kasutajatele juurdepääsu sellisele raadiospektrile.

Andmebaasile on otsene juurdepääs kõigil võimalikel raadiospektri kasutajatel.

2. Lõike 1 ühetaolise rakendamise tagamiseks võib komisjon pärast raadiospektripoliitika nõukoguga konsulteerimist määrata rakendusaktidega kindlaks andmebaasiga hõlmatud raadiospektri sagedusalad ning töötada välja praktilise korra ja ühtsed vormid andmete kogumiseks ja esitamiseks riiklike pädevate asutuste poolt komisjonile.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

3. Andmebaasi loomisel ja kasutamisel tagatakse eraelu puutumatuse kaitse ja ärisaladuste eeskirjad, eelkõige vastavalt otsuse nr 676/2002/EÜ artiklile 8, ning liikmesriikide õigus jätta avaldamata riigi julgeoleku seisukohast oluline teave. Sellega minimeeritakse nii palju kui võimalik liikmesriikide halduskoormust ja muid liidu õigusest tulenevaid kohustusi, eelkõige konkreetse teabe esitamise kohustust.

4. ODN haldab andmebaasi.

Article 29

Maksed raadiospektri kasutusõiguste eest

1. Riikide pädevad asutused võivad kehtestada raadiospektri kasutusõiguste eest tasu ühekordse või iga-aastase tasuna või nende kombinatsioonina, mis määratakse kindlaks kooskõlas käesoleva artikliga.

2. Iga-aastased tasud ja ühekordsed tasud, mis ei ole seotud võrdleva või konkurentsipõhise valikumenetlusega, peavad olema objektiivselt põhjendatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed nende sihtotstarbega, tagama raadiospektri optimaalse kasutamise ja võtma arvesse käesoleva määruse üldeesmärke. Tasud kehtestatakse tasemel, mis katab kokku vähemalt halduskulud, mida riikide pädevad asutused kannavad raadiospektrit käsitlevate eeskirjade haldamisel, kontrollimisel ja jõustamisel kooskõlas artikli 12 lõike 1 punktiga a.

Hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] võtab komisjon BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu arvamusi arvesse võttes vastu soovituse esimeses lõigus osutatud iga-aastaste tasude kindlaksmääramise ühise metoodika kohta, milles võib arvesse võtta raadiospektri erinevaid omadusi, nagu raadiospektri sagedusala läbilaskevõime ja selle nappus, ning osutatavat teenust.

3. Konkurentsipõhise valikumenetluse puhul kehtestatakse ühekordsed tasud või baashinnad tasemel, mis tagab raadiospektri tõhusa eraldamise ja kasutamise, samuti investeeringud võrkudesse ja teenustesse ning nende kasutuselevõtu.

Mis tahes baashind kehtestatakse raadiospektri kasutusõiguse saamise eest makstava miinimumtasuna.

Enne baashinna kehtestamist või selle taseme kindlaksmääramist võtab riigi pädev asutus arvesse kõnealuste õigustega seotud tingimustega kaasnevaid kulusid.

Hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse kohaldamist*] võtab komisjon pärast BERECi ja raadiospektripoliitika nõukoguga konsulteerimist vastu soovituse baashinna kindlaksmääramise ühise metoodika kohta, võttes muu hulgas arvesse raadiospektri alternatiivkulu ja sagedusala omadusi.

4. Riikide pädevad asutused võtavad arvesse käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 osutatud soovitusi. Kui kumbagi soovitust ei järgita ja kõrvalekalded püsivad ilma objektiivse põhjenduseta, võib

komisjon võtta rakendusaktiga vastu otsuse, et tagada ühtlustatud kohaldamine.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

5. Mis tahes tasusid makstakse ainult juhul, kui raadiospekter on tegelikult kasutamiseks kättesaadav, ning antakse võimalus maksta neid tasusid aastaste osamaksetena.

6. Iga-aastased või ühekordsed tasud hüvitatakse taotluse korral raadiospektri kasutusõiguse omaniku eelnevalt kindlaksmääratud kohustuste täitmise eest. Sellise hüvitamise võimalus ja määr peavad olema läbipaistvad, õiglased ja mittediskrimineerivad ning sellest tuleb teatada enne mis tahes valikumenetlust või määramist või uuendamis- või läbivaatamisprotsessi.

JAGU. Abi ANDMISE JA VALIKUMENETLUSED

Article 30

Raadiospektri kasutamise individuaalsete õiguste andmine ja valikumenetlus

1. Riikide pädevad asutused annavad raadiospektri individuaalsed kasutusõigused artikli 21 alusel taotluse korral ja pärast eelnevalt kehtestatud avatud, läbipaistvat, mittediskrimineerivat ja proportsionaalset menetlust igale ettevõtjale, tingimusel et ettevõtja suudab täita sellise õigusega seotud tingimusi. Taotlejad esitavad kogu vajaliku teabe, et tõendada oma suutlikkust täita raadiospektri kasutamise õigusega seotud tingimusi.

2. Riikide pädevad asutused hindavad raadiospektri individuaalsete kasutusõiguste taotlusi objektiivsete, läbipaistvate, proportsionaalsete ja mittediskrimineerivate kõlblikkuskriteeriumide alusel, mis on eelnevalt sätestatud ja kajastavad selliste õigustega seotud tingimusi. Nad ei diskrimineeri seotud vahendite operaatoreid ega hulgimüügivõrgu operaatoreid, kui nad taotlevad individuaalseid õigusi raadiospektri kasutamiseks elektroonilise side võrkude või teenuste pakkumiseks, ning täpsustavad, kuidas sellised operaatorid saavad täita leviala, kvaliteedi või muid kohustusi.

3. Olenemata käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2 võib kohaldada erikriteeriume ja -menetlusi, sealhulgas erandit avatud menetluse nõudest, kui raadiospektri individuaalsete kasutusõiguste andmine raadio- või televisiooniringhäälingu sisuteenuste pakkujatele on vajalik liidu õiguses või liidu õigusega kooskõlas olevas siseriiklikus õiguses sätestatud üldist huvi pakkuva eesmärgi saavutamiseks.

4. Kui see on põhjendatud, võib riigi pädev asutus piirata raadiospektri individuaalsete kasutusõiguste arvu. Sellisel juhul määratleb ta valitud valikumenetluse ja sellega taotletavad eesmärgid ning põhjendab neid, esitades turu konkurentsi-, tehnilise ja majandusliku olukorra mis tahes asjakohase hindamise tulemused.

5. Riikide pädevad asutused annavad kõigile huvitatud isikutele, sealhulgas kasutajatele ja tarbijatele, võimaluse väljendada mõistliku aja jooksul, mis ei ole lühem kui 30 päeva, oma seisukohti käesoleva artikli lõikes 4 osutatud menetluse mis tahes aspekti, eelkõige piirangute, valikumenetluse ja valikukriteeriumide kohta, ning võtavad arvesse huvitatud isikute seisukohti.

6. Kui riigi pädev asutus kavatseb piirata traadita lairibavõrkude ja -teenuste jaoks ühtlustatud raadiospektri kasutamise individuaalsete õiguste arvu, teatab ta lõpliku meetme eelnõust vastavalt artiklile 31 ega jätka valiku tegemist enne liidu raadiospektri ühtse turu menetluse lõpuleviimist.

7. Riikide pädevad asutused avaldavad kõik otsused valikumenetluse ja sellega seotud

eeskirjade, sealhulgas raadiospektri kasutamise õigustega seotud valikukriteeriumide ja tingimuste kohta, tuues selgelt välja selle põhjused, ning kutsuvad üles esitama kasutusõiguste taotlusi.

8. Riikide pädevad asutused teevad raadiospektri individuaalsete kasutusõiguste andmist käsitlevad otsused, edastavad need ja avalikustavad need võimalikult kiiresti pärast täieliku taotluse saamist ning riiklikes sageduste jaotamise kavades elektrooniliste sideteenuste jaoks kättesaadavaks kuulutatud raadiospektri puhul kuue nädala jooksul, mida võib valikumenetluse puhul pikendada kuni kaheksa kuuni, võttes arvesse artikli 17 kohaselt kehtestatud konkreetset ajakava.

   See tähtaeg ei piira raadiospektri või orbitaalpositsioonide kasutamist käsitlevate kohaldatavate rahvusvaheliste lepingute kohaldamist.

9. Riigi pädev asutus vaatab vajaduse korral kõik piirangud läbi korrapäraste ajavahemike järel või mõjutatud ettevõtjate põhjendatud taotluse korral. Kui pädev asutus jõuab järeldusele, et võib anda täiendavaid raadiospektri kasutusõigusi või üldloa ja individuaalsete kasutusõiguste kombinatsiooni, avaldab ta selle järelduse ja algatab selliste õiguste andmise menetluse.

10. Raadiospektripoliitika nõukogu kogub häid tavasid loamenetluste ja nendega seotud lepingu sõlmimise tingimuste kohta, näiteks investeerimist soodustavate võistupakkumiste kavandamise ja katvuse kohustuste kohta. Komisjon võib soovitada kõige asjakohasemaid investeerimist soodustavate protsesside aspekte ja valikutingimusi ühtlustatud raadiospektri ühes või mitmes sagedusalas kasutamise lubamiseks, et saavutada digikümnendi poliitikaprogrammi eesmärgid, sealhulgas kõik selle muudatused.

11. Riiklikud pädevad asutused võtavad lõikes 10 osutatud soovitusi arvesse ja põhjendavad komisjonile mis tahes kõrvalekaldumist nendest. Kui selline kõrvalekaldumine põhjustab investeerimist soodustavate loamenetluste või valikutingimuste ebajärjekindlat rakendamist, mis kestab vähemalt kaks aastat pärast soovituse vastuvõtmist, ja võib tekitada siseturul tõkkeid, mis tulenevad kvaliteetsete traadita võrkude kasutuselevõtu ebajärjekindlast tasemest, võib komisjon võtta rakendusaktiga vastu otsuse, et tagada nende ühtlustatud kohaldamine.

    Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

12. Käesolev artikkel ei piira raadiospektri kasutusõiguste üleandmist vastavalt artiklile 26.

Article 31

Liidu raadiospektri ühtse turu menetlus

1. Kui riigi pädev asutus kavatseb korraldada valikumenetluse kooskõlas artikli 30 lõikega 6 või selleks, et muuta või uuendada eri tingimustel, sealhulgas seoses kestuse ja traadita lairibavõrkude ja -teenuste jaoks ühtlustatud raadiospektri kasutamise õigustega, avaldab komisjon oma lõpliku meetme eelnõu ning edastab selle samal ajal komisjonile, raadiospektripoliitika nõukogule, BERECile ja teiste liikmesriikide pädevatele asutustele, märkides ära meetme põhjused ja selgitades, kuidas meede:

   (a) edendab siseturu arengut, teenuste piiriülest osutamist ja konkurentsi, maksimeerib kasu tarbijatele ning saavutab üldiselt artiklites 3 ja 13 ning otsuses nr 676/2002/EÜ sätestatud eesmärgid;

   (b) tagab raadiolainete tõhusa ja tulemusliku kasutamise

   (c) tagab raadiospektri praegustele ja tulevastele kasutajatele stabiilsed ja prognoositavad investeerimistingimused raadiospektril põhinevate

elektroonilise side teenuste pakkumise jaoks vajalike võrkude kasutusele võtmiseks.

Vajaduse korral selgitab pädev asutus ka järgmiste ettepanekute põhjuseid:

(a) artikli 32 lõike 2 kohased turu kujundamise meetmed ja tehtud analüüsi tulemused;

(b) raadiospektri kasutusõiguse piiratud kestus vastavalt artikli 24 lõikele 3.

2. Riikide pädevad asutused, raadiospektripoliitika nõukogu, BEREC ja komisjon võivad esitada meetme eelnõu kohta märkusi 30 tööpäeva jooksul, mida ei pikendata.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lõpliku meetme eelnõu ei võeta vastu veel 60 tööpäeva jooksul, kui komisjon on teatanud asjaomasele riiklikule pädevale asutusele, et tal on reservatsioone seoses kavandatud turu kujundamise meetmete kestuse või proportsionaalsuse põhjendatusega või nende vastavusega ELi õigusele ja eelkõige artiklis 3 osutatud eesmärkidele. Komisjon teavitab sellisel juhul raadiospektripoliitika nõukogu, BERECit ja riikide pädevaid asutusi oma reservatsioonidest ja avalikustab need samal ajal.

4. 30 tööpäeva jooksul alates komisjoni reservatsioonidest teatamisest esitavad raadiospektripoliitika nõukogu ja BEREC oma arvamused komisjoni reservatsioonide kohta, märkides, kas meetme eelnõu tuleks säilitada, seda tuleks muuta või see tuleks tagasi võtta, ning esitavad vajaduse korral selleks konkreetsed ettepanekud. Nendes arvamustes esitatakse põhjendused ja need avalikustatakse.

5. Kui raadiospektripoliitika töörühm või BEREC jagab oma arvamuses osaliselt või täielikult komisjoni reservatsiooni, teevad nad tihedat koostööd asjaomase riigi pädeva asutuse ja komisjoniga, et teha kindlaks kõige asjakohasem ja tõhusam meede.

6. 60 tööpäeva jooksul alates reservatsioonidest teatamisest võib komisjon teha ühe järgmistest otsustest:

(a) otsus, millega nõutakse, et teavitav pädev asutus muudaks meetme eelnõu või võtaks selle tagasi;

(b) käesoleva artikli lõikes 3 osutatud reservatsioonide tühistamise otsus.

Enne käesoleva lõike kohase otsuse tegemist võtab komisjon arvesse BERECi raadiospektripoliitika nõukogu ja teiste riikide pädevate asutuste arvamusi.

Esimese lõigu punktis a osutatud komisjoni otsusele lisatakse üksikasjalik ja objektiivne analüüs põhjuste kohta, miks turu kujundamise meetme eelnõud või selle piiratud kestust ei tohiks vastu võtta, või selgitus selle kohta, kuidas neid tuleks muuta.

7. Kui komisjon on vastu võtnud otsuse, millega nõutakse teavitavalt asutuselt meetme eelnõu tagasivõtmist, ei võta asjaomane asutus sellist meedet vastu.

Pärast artikli 184 kohase avaliku konsultatsiooni korraldamist teatab riigi pädev asutus kuue kuu jooksul alates komisjoni otsuse kuupäevast raadiospektripoliitika nõukogule, BERECile, teistele riikide pädevatele asutustele ja komisjonile uuest meetme eelnõust.

8. Välja arvatud käesoleva artikli lõikega 3 hõlmatud juhtudel ja juhul, kui komisjon teeb kehtetuks tunnistamise otsuse, võtab asjaomane pädev asutus arvesse teiste pädevate asutuste, raadiospektripoliitika nõukogu, BERECi ja komisjoni märkusi ning võib sellest tuleneva meetme vastu võtta. Kui asjaomane riiklik pädev asutus võtab meetme, teatab ta sellest viivitamata komisjonile. Pädev asutus edastab komisjonile raadiospektripoliitika nõukogule, BERECile ja teistele riikide pädevatele asutustele kõik vastuvõetud lõplikud meetmed, mis kuuluvad käesoleva artikli lõike 1 kohaldamisalasse.

9. ODN registreerib käesoleva artikli kohased liidu raadiospektri ühtse turu menetlused.

Article 32

Võistlus

1. Elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste jaoks kasutatava raadiospektri kasutusõigusi antakse, muudetakse või uuendatakse viisil, mis edendab tõhusat konkurentsi ja väldib konkurentsimoonutusi siseturul kooskõlas käesoleva määrusega.

2. Kui raadiospektri haldamise eest vastutavad riigi pädevad asutused annavad, muudavad või pikendavad raadiospektri kasutusõigusi seoses traadita lairibavõrkude ja -teenuste ühtlustatud raadiospektriga, teavitavad nad riigi reguleerivat asutust otsusest mis tahes meetme kohta, mis võib mõjutada konkurentsi, näiteks:

    (a) piirata selliste raadiospektri sagedusalade hulka, mille kasutusõigused antakse mis tahes ettevõtjale, või põhjendatud asjaoludel seada sellistele kasutusõigustele tingimusi, näiteks hulgimüügitasandi juurdepääsu võimaldamine või riigisisene või piirkondlik rändlus teatavates sagedusalades või teatavates sarnaste omadustega sagedusalade rühmades;

    (b) reserveerida, kui see on asjakohane ja põhjendatud riigi turu konkreetse olukorraga, teatav osa raadiospektri sagedusalast või sagedusalade rühm uutele turuletulijatele eraldamiseks;

    (c) keelduda uute raadiospektri kasutusõiguste andmisest või mitte lubada uut raadiospektri kasutust teatavatel sagedusaladel või seada uute raadiospektri kasutusõiguste andmisele või uute raadiospektri kasutusviiside lubamisele tingimusi, et vältida konkurentsi moonutamist kasutusõiguste eraldamise, üleandmise või koondumise tõttu;

    (d) kehtestada tingimused, millega keelatakse raadiospektri kasutusõiguste üleandmine, või seada sellele tingimused, kui üleandmise suhtes ei kohaldata liidu või riigi tasandil ühinemiskontrolli, kui sellised üleandmised võivad oluliselt kahjustada konkurentsi;

    (e) raadiospektri kehtivate kasutusõiguste muutmine kooskõlas käesoleva määrusega, kui see on vajalik kasutusõiguste üleandmisest või kogumisest tuleneva konkurentsimoonutuse *tagantjärele* kõrvaldamiseks.

    Riikide reguleerivad asutused teevad selliste meetmete kohta ettepaneku üksnes artikli 73 lõike 2 kohaselt tehtud turuanalüüsi alusel ning eelkõige turu konkurentsitingimuste tulevikku suunatud hindamise alusel ja hinnates selliste meetmete tõenäolist mõju tõhusa konkurentsi säilitamisele või saavutamisele ning olemasolevatele ja tulevastele investeeringutele.

3. Lõike 2 kohaste asjakohaste meetmete valimisel järgivad riigi reguleerivad asutused proportsionaalsuse põhimõtet ja kehtestavad kõige vähem sekkuva meetme, millega on võimalik tagada konkurents jaemüügi tasandil:

    (a) enne turu struktuuri mõjutavate meetmete kehtestamist hindavad riikide reguleerivad asutused nende infrastruktuuride arvu, mida on võimalik turul majanduslikult säilitada, võttes arvesse eraldatud spektri omadusi ja sellega seotud investeerimisnõudeid, mis on vajalikud soovitud teenuse kvaliteedi saavutamiseks.

    (b) enne hulgimüügitasandi juurdepääsu kohustuse kehtestamist vaatavad riikide reguleerivad asutused asjaomased turud ettevaatavalt läbi ja hindavad, kas jaeturud oleksid hulgitasandi sekkumiseta tõhusalt konkurentsivõimelised.

    BEREC töötab tihedas koostöös komisjoniga hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] välja suunised käesoleva lõike järjepidevaks kohaldamiseks.

4. Lõike 2 alusel kavandatavad meetmed moodustavad osa meetme eelnõust, mille pädev asutus esitab artikli 31 kohase menetluse kohaselt.

5. Lõike 2 kohaldamisel järgivad riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused artiklites 184, 194 ja 195 sätestatud menetlusi.

Jagu. Traadita võrguseadmete kasutuselevõtt JA KASUTAMINE

Article 33

Juurdepääs raadio-kohtvõrkudele

1. Pädevad asutused lubavad pakkuda juurdepääsu üldkasutatavale elektroonilise side võrgule raadio-kohtvõrkude kaudu ja kasutada selle pakkumiseks ühtlustatud raadiospektrit üksnes juhul, kui kohaldatakse artikli 20 lõikes 2 osutatud raadiospektri kasutamisega seotud üldloa tingimusi.

   Kui selline pakkumine ei ole osa majandustegevusest või on sellise majandustegevuse või avaliku teenuse kõrvalteenus, mis ei sõltu signaalide edastamisest kõnealustes võrkudes, ei nõuta sellist juurdepääsu pakkuvalt ettevõtjalt, riigiasutuselt või lõppkasutajalt elektrooniliste sidevõrkude või -teenuste pakkumise üldluba vastavalt artiklile 9, lõppkasutajate õigustega seotud kohustusi vastavalt VI osa III jaotisele ega võrkude vastastikuse sidumise kohustust vastavalt artikli 65 lõikele 1.

2. Raadio-kohtvõrkude kaudu juurdepääsu pakkujate vastutuse suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2022/2065 artiklit 4.

3. Üldkasutatavate elektroonilise side võrkude või üldkasutatavate elektroonilise side teenuste pakkujatel on õigus lubada teistele selliste võrkude ja teenuste pakkujatele või üldsusele juurdepääsu oma võrkudele raadio-kohtvõrkude kaudu, kui täidetud on kohaldatavad üldloa tingimused ja lõppkasutaja on andnud selleks eelnevalt teadliku nõusoleku, kui raadio-kohtvõrk asub lõppkasutaja valdustes.

4. Vastavalt artiklile 93 ei piira ega takista üldkasutatavate elektroonilise side võrkude või üldkasutatavate elektroonilise side teenuste pakkujad ühepoolselt lõppkasutajatel:

   (a) juurdepääs enda valitud raadio-kohtvõrkudele, mida pakuvad kolmandad isikud;

   (b) lubada teistele lõppkasutajatele vastastikku või üldisemalt juurdepääsu selliste pakkujate võrkudele raadio-kohtvõrkude kaudu, sealhulgas ka kolmandate isikute selliste algatuste alusel, millega koondatakse ühte eri lõppkasutajate raadio-kohtvõrgud ja tehakse need avalikult kättesaadavaks.

5. Lõppkasutajad võivad lubada teistele lõppkasutajatele vastastikku või muul viisil juurdepääsu oma raadio-kohtvõrkudele, sealhulgas kolmandate isikute algatuste alusel, mis koondavad eri lõppkasutajate raadio-kohtvõrgud ja teevad need üldsusele kättesaadavaks.

6. Üldsusele juurdepääsu andmisel raadio-kohtvõrkudele ei kohaldata põhjendamatuid piiranguid:

   (a) avaliku sektori asutuste poolt või avalikes kohtades, mis asuvad selliste avaliku sektori asutuste valduses olevate ruumide lähedal, kui see teenus on nendes ruumides osutatavate avalike teenuste kõrvalteenus;

   (b) kui see põhineb valitsusväliste organisatsioonide või avaliku sektori asutuste algatustel, millega koondatakse ühte eri lõppkasutajate raadio-kohtvõrgud ning tehakse need vastastikku või üldisemalt kättesaadavaks, sealhulgas asjakohasel juhul raadio-kohtvõrgud, millele pakutakse avalikku juurdepääsu vastavalt

punktile a.

Article 34

Väikese levialaga traadita juurdepääsupunktide kasutuselevõtt ja käitamine

1. Väikese levialaga traadita pääsupunktide kasutuselevõttu ei tohi põhjendamatult piirata ja selle suhtes kohaldatakse riiklikult ühtseid eeskirju. Sellised normid tuleb avaldada enne nende kohaldamist.

   Eelkõige vabastatakse lõike 4 kohaselt sätestatud omadustele vastavate väikese levialaga traadita pääsupunktide kasutuselevõtt mis tahes individuaalsest linnaplaneerimisloast või muust individuaalsest eelnevast loast.

   Erandina teisest lõigust võib väikese levialaga traadita pääsupunktide kasutuselevõtuks arhitektuurilise, ajaloolise või loodusväärtusega hoonetes või kohtades, mis on kaitstud kooskõlas riigisisese õigusega või kui see on vajalik avaliku ohutusega seotud põhjustel, nõuda luba. Nende lubade andmise suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2024/1309 artikleid 7, 8 ja 9.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles täpsustatakse selliseid väikese levialaga traadita juurdepääsupunktide füüsilisi ja tehnilisi näitajaid nagu maksimaalne suurus, kaal ja asjakohasel juhul kiirgusvõimsus.

   Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

   Neid rakendusakte vaadatakse korrapäraselt läbi, et kohandada neid tehnika arenguga ja võrgu kasutuselevõtu vajadustega.

3. Käesolev artikkel ei piira direktiivis 2014/53/EL sätestatud põhinõudeid ega asjaomase raadiospektri kasutamise suhtes kohaldatavat loa andmise korda.

4. Kui määrusest (EL) 2024/1309 ei tulene teisiti, on operaatoritel õigus pääseda juurde mis tahes füüsilisele taristule, mida kontrollivad riiklikud, piirkondlikud või kohalikud avaliku sektori asutused ja mis on tehniliselt sobiv väikese levialaga traadita pääsupunktide majutamiseks või mis on vajalik selliste pääsupunktide ühendamiseks tuumikvõrku, sealhulgas tänavainventar, nagu valgustuspostid, tänavasildid, valgusfoorid, reklaamtahvlid, bussi- ja trammipeatused ning metroojaamad. Kõik põhjendatud juurdepääsutaotlused rahuldatakse õiglastel, mõistlikel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, mis avalikustatakse ühtses teabepunktis.

5. Ilma et see piiraks kaubanduslepingute kohaldamist, ei kohaldata väikese levialaga traadita pääsupunktide kasutuselevõtu suhtes tasusid, mis on suuremad kui artikli 12 kohased haldustasud.

Article 35

Elektromagnetväljade tehnilised normid

Direktiivis (EL) 2015/1535 sätestatud menetlusi kohaldatakse pädevate asutuste mis tahes meetme eelnõu suhtes, millega kehtestataks väikese levialaga traadita pääsupunktide kasutuselevõtule teistsugused elektromagnetväljadega seotud nõuded kui need, millele on osutatud soovituses 1999/519/EÜ või seda asendavates hilisemates soovitustes.

4.2. II JAOTIS: RAADIOSPEKTRI KASUTAMINE SATELLIIDI KAUDU

Article 36

Rahvusvaheline kontekst ja ühtne turg

Komisjon haldab raadiospektri kasutamist satelliitvõrkude või satelliitsideteenuste pakkumiseks üksnes kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustuste ja kohustustega, sealhulgas nõukogu poolt ELi toimimise lepingu artikli 218 kohaselt vastu võetud otsustega, viisil, mis kajastab täielikult selle rahvusvahelist mõõdet ning strateegilist tähtsust liidu ja liikmesriikide jaoks, ning toetades eesmärki arendada välja satelliitsideteenuste ühtne turg.

Article 37

Satelliitsüsteemide kataloogimine ja kooskõlastamine ITUga

1. Raadiospektri võimaliku kasutaja taotlusel teavitab pädev raadiospektriasutus komisjoni ja teisi raadiospektripoliitika nõukogusse kuuluvaid riikide pädevaid asutusi igast taotlusest esitada, koordineerida või registreerida ITUs satelliitsüsteem, mis on ette nähtud hõlmama rohkem kui ühte liikmesriiki või satelliitside maajaama ja vajaduse korral selle komplementaarseid maapealseid ja õhus paiknevaid komponente. Asjaomane riiklik pädev asutus märgib, kas ta vajab ITU koordineerimiseks toetust teistelt riiklikelt pädevatelt asutustelt ja liidult, et kaitsta ja edendada liikmesriikide ja liidu huve ja poliitikat. Liikmesriigid ja komisjon võivad taotluse kohta märkusi esitada. Vältides tarbetuid viivitusi taotluse esitamise protsessis, tagab asjaomane liikmesriik, et selliseid märkusi võetakse nõuetekohaselt arvesse.
2. Kui asjaomane riigi pädev asutus saab taotluse koordineerida ITU eeskirjade alusel satelliitsüsteemi või satelliitside maapealse jaama ning vajaduse korral selle komplementaarsete maapealsete ja õhus paiknevate komponentide sagedusi või orbiidil asuvat asukohta ITU eeskirjade alusel, teavitab ta sellest viivitamata komisjoni ja teisi pädevaid asutusi RSPB kaudu.
3. Kui kaks või enam riiklikku pädevat asutust saavad taotlusi sama sagedusala või sama orbiidipositsiooni kohta, koordineerib RSPB, keda toetab ODN, liidu seisukohta, et liit saaks ITU-le õigeaegselt ja järjepidevalt reageerida.

Article 38

Liidu tasandi üldluba satelliitvõrkude ja -satelliitide pakkumiseks
Side- ja kommunikatsiooniteenused

1. Artikli 39 kohane liidu luba hõlmab üldluba käesoleva artikli kohaselt kehtestatud satelliitvõrkude või satelliitsideteenuste pakkumiseks.
2. Erandina artiklist 9 võib satelliitvõrkude, sealhulgas satelliitside maapealsete jaamade ja vajaduse korral komplementaarsete maapealsete ja õhus paiknevate komponentide ning satelliitsideteenuste pakkumise suhtes liidus või mitmes liikmesriigis kohaldada üksnes käesoleva artikli lõike 3 kohaselt kindlaks määratud tingimusi.

   Teenuseosutajad esitavad komisjonile teate ega pea hankima teistelt pädevatelt asutustelt sõnaselget otsust või luba või muud haldusakti. ODN abistab komisjoni teadete käsitlemisel.
3. Komisjon võib raadiospektripoliitika nõukogu arvamust arvesse võttes määrata rakendusaktidega kindlaks satelliitvõrkude või satelliitsideteenuste pakkumise üldloaga seotud tingimused artikli 9 lõikes 4 sätestatud piirides. Tingimused hõlmavad muu hulgas järgmist:
   (a) asutamine liidus;
   (b) haldustasude maksmine vastavalt artiklile 12 mutatis mutandis;
   (c) satelliitvõrkude ja satelliitsideteenuste terviklikkuse, turvalisuse ja

vastupidavuse säilitamine;

(d) alalise kontrolli säilitamine kõigi liidu loa alusel lubatud raadiospektrit kasutavate raadiojaamade, sealhulgas satelliitside maapealsete jaamade ja vajaduse korral nende komplementaarsete maapealsete ja õhus paiknevate komponentide edastamise üle, isegi kui need on kolmandate isikute omandis, paigaldatud või käitatavad või ei asu liidus;

(e) andmete säilitamise või seadusliku pealtkuulamise kohustused. Esimese lõigu kohaselt vastu võetud rakendusaktis sätestatakse objektiivsed kriteeriumid andmete säilitamise ja seadusliku pealtkuulamise kohustuste määramiseks, mis seatakse ELi satelliidiloa tingimuseks.

Esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

4. Liidu üldluba annab ettevõtjatele artiklis 9 sätestatud üldloast tulenevad miinimumõigused kõigis liikmesriikides.

5. Artikkel 12, 194 ja 195 kohaldatakse mutatis mutandis haldustasude suhtes, üldloast tulenevate õiguste ja kohustuste muutmine, piiramine ja tühistamine.

Article 39

Liidu luba satelliitraadiospektri kasutamiseks

1. Raadiospektri kasutamiseks satelliitsideteenuste osutamiseks liidus või rohkem kui ühes liikmesriigis on vaja komisjoni antud liidu luba.

2. Võttes arvesse raadiospektripoliitika nõukogu arvamust, koostab komisjon rakendusaktiga satelliitsageduste eraldamise Euroopa tabeli, milles määratakse kindlaks liidus satelliitsideteenuste jaoks kättesaadavad raadiospektri sagedusalad, ning ajakohastab seda. Komisjon ühtlustab otsuse nr 676/2002/EÜ kohaselt satelliitsideteenuste jaoks kättesaadava raadiospektri ja lubab kasutada ühtlustatud raadiospektrit satelliitsideteenuste jaoks. Komisjon võib otsustada, et juurdepääs teatavatele satelliitraadiosagedusaladele on võimalik üldloa alusel. Sellisel juhul kehtestab komisjon kõnealustel sagedusaladel raadiospektri kasutamiseks loa andmise tingimused, sealhulgas kõik kohaldatavad tasud.

3. Kui komisjon kaalub omal algatusel või pädeva asutuse või taotleja taotlusel liidu lubade arvu piiramist konkreetses raadiospektri sagedusalas raadiospektri nappuse tõttu või üldise huviga seotud põhjustel, annab ta huvitatud isikutele võimaluse väljendada oma seisukohti avaliku konsultatsiooni käigus kooskõlas artikliga 184. Konsultatsioonide tulemuste põhjal võib komisjon võtta vajalikke meetmeid lubade arvu piiramiseks.

4. Rakendusaktidega, mis võetakse vastu hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*], võttes arvesse asjaomaste sagedusalade omadusi ja raadiospektripoliitika komisjoni arvamust, täpsustab komisjon eri sagedusalade lubade andmise ja kasutamise tingimused, tagades, et loa saanud operaatorite suhtes kohaldatakse järgmisi nõudeid:

(a) olema asutatud liidus;

(b) vastama Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadioside-eeskirjadele, tagades:

(i) kohaldatakse asjakohaseid raadioeeskirjade koordineerimis- ja teavitamismenetlusi, sealhulgas Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu (ITU) rahvusvahelise põhisageduste registri (MIFR) kannet, järgides ITU staatust ja kaitse kuupäevi, ning seda tehakse heas usus;

(ii) vastavus asjakohastele rahvusvahelistele koordineerimiskokkulepetele;

III) et ei tekitata kahjulikke raadiohäireid teistele satelliitvõrkudele või -süsteemidele ega ühelegi ITU raadioeeskirjade kohaselt käitatavale jaamale;

IV) toiming häirete ja kaitse puudumise põhimõttel, kui taotluse esitamisest ei ole veel teatatud ja seda ei ole MIFRis registreeritud või kui seda tehakse ITU raadioeeskirja nr 4.4 alusel;

(c) koordineerida kõigi liidus loa saanud satelliitsüsteemidega;

(d) kasutada raadiospektrit satelliitsideteenuste osutamiseks kooskõlas Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadioside eeskirjadega, sealhulgas kahjulike raadiohäirete vältimiseks, ning vajaduse korral kooskõlas otsuse nr 626/2002/EÜ kohaselt vastu võetud tehnilise ühtlustamise õigusaktidega;

(e) kui ITU esitab kolmas riik, siis tõendada, et selle riigi jurisdiktsioon näeb ette kahjulike häirete tõhusa lahendamise ja rakendab vahendeid viivitamatuks vastutusele võtmiseks ebaseadusliku kasutamise korral;

(f) raadiospektritasude maksmine, mis määratakse kindlaks komisjoni poolt delegeeritud õigusaktiga kehtestatud metoodika alusel kooskõlas artikli 29 lõike 2 esimese lõigu kriteeriumidega;

(g) mis tahes täiendavad objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad tingimused, mis on vajalikud satelliitvõrkudel või satelliitsideteenustel põhineva liidu poliitika kaitsmiseks, sealhulgas tingimused, mida kohaldatakse spektri katselise kasutamise suhtes.

5. Hiljemalt [*36 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] asendab komisjon [*kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] kehtivad riiklikud raadiospektri kasutamise load liidu lubadega.

6. Käesoleva artikli lõigetes 2 ja 4 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

Article 40

Liidu loa andmise menetlus

1. Iga ettevõtja esitab komisjonile taotluse liidu loa saamiseks raadiospektri kasutamiseks satelliitsideteenuste ja satelliitvõrkude pakkumise eesmärgil. Komisjon avaldab sellised taotlused nende kättesaamisel.

Käesoleva artikli kohaldamisel abistavad komisjoni ODN ja raadiospektripoliitika nõukogu alaline satelliitlubade töörühm. See rühm koosneb liikmesriikide esindajatest, kellel on eksperditeadmised satelliitside valdkonnas.

2. Taotluses täpsustatakse raadiospektri vajadused ja see sisaldab ettevõtja tuvastamiseks vajalikku teavet, satelliitsideteenuse lühikirjeldust ja teavet, mis on vajalik artiklis 39 sätestatud tingimuste täitmise kontrollimiseks.

3. Komisjon vaatab taotluse läbi RSPB satelliitlubade töörühma ja ODNi abiga. Raadiospektripoliitika nõukogu esitab komisjonile arvamuse kümne tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest.

4. Komisjon võtab vastu rakendusakti, millega antakse liidu luba, kui taotleja vastab artiklis 39 sätestatud tingimustele, või keeldutakse liidu loa andmisest kõigil muudel juhtudel.

Vajaduse korral võib raadiospektripoliitika nõukogu arvamuse esitamise edasi lükata ja

paluda komisjonil võtta asjakohaseid meetmeid raadiospektri kasutamise tehniliste tingimuste ühtlustamiseks vastavalt otsusele nr 626/2002/EÜ või muudele liidu lubade tingimustele.

5. Kui komisjon otsustab kooskõlas artikli 39 lõikega 3 valida õiguste omajad valikumenetluses, viib ta sellise menetluse läbi kooskõlas VI lisaga, välja arvatud juhul, kui liidu õiguses on ette nähtud erimenetlus.

6. Komisjon võtab hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumist*] vastu rakendusakti, milles sätestatakse ELi loa andmise menetluse üksikasjad ja ajakava.

Käesoleva artikli lõigetes 4 ja 6 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

Article 41

Liidu loa mõju

1. Erandina artiklist 9 annab liidu luba selle omanikule õiguse pakkuda satelliitvõrke või satelliitsideteenuseid ja õiguse kasutada raadiospektrit kogu liidus või loas kindlaks määratud konkreetsetes liikmesriikides. Üheski liikmesriigis ei ole satelliitvõrkude ja satelliitsideteenuste pakkumiseks või raadiospektri kasutamiseks vaja riiklikku luba.

2. Liidu loaga kaasnevad igas liikmesriigis samad õigused ja kohustused nagu loaga, mille kõnealune liikmesriik on andnud satelliitsideteenuste või satelliitvõrkude pakkumiseks või raadiospektri kasutamiseks.

3. Liidu luba ei vabasta selle omanikku ITU raadioeeskirjadest tulenevatest koordineerimiskohustustest, sealhulgas raadiospektri jagamise kohustustest seoses olemasolevate või tulevaste satelliitvõrkude või satelliitsideteenustega.

4. Liidu loa omanik:

(a) vajaduse korral täitma kõiki kohustusi, mille nad on võtnud oma taotluses või valikumenetluse käigus, olenemata sellest, kas raadiospektri kogunõudlus ületab saadaolevat kogust;

(b) kasutama oma kasutusõigusi viisil, mis on kooskõlas spektrile tugineva liidu poliitikaga, eelkõige vältides kahjulikke häireid ühelegi liidu programmidest rahastatavale satelliitsüsteemile ning võimaldades kriisi ajal pädevate asutuste taotlusel nende õiguste alusel juurdepääsu raadiospektrile;

(c) esitavad komisjonile aastaaruande, milles kirjeldatakse üksikasjalikult nende satelliitvõrgu ja/või satelliitsideteenuse arengu seisu.

Article 42

Liidu loa kehtivusaeg ja pikendamine

1. Liidu loa kehtivusaja määrab kindlaks komisjon. Artiklit 24 kohaldatakse mutatis mutandis liidu loa alusel antud õiguste suhtes.

Erandina artikli 24 lõikest 5 võib komisjon põhjendatud juhtudel liidu loa kehtivusaega lühendada järgmistel juhtudel:

(a) konkreetsete lühiajaliste projektide puhul;

(b) eksperimentaalseks kasutamiseks orbiidil;

(c) et täita liikmesriikide suhtes kohaldatavaid rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi.

2. Kasutusõiguse pikendamise taotluse korral esitab raadiospektripoliitika nõukogu komisjonile

arvamuse kümne tööpäeva jooksul alates komisjoni taotluse saamisest. Komisjon võib liidu luba pikendada, võttes arvesse raadiospektripoliitika nõukogu arvamust. Artiklit 25 kohaldatakse mutatis mutandis liidu loa alusel antud õiguste pikendamise suhtes.

3. Artikleid 194 ja 195 kasutusõiguste muutmise, piiramise ja tühistamise kohta kohaldatakse mutatis mutandis raadiospektri kasutusõiguste suhtes.

Article 43

Järelevalve ja õiguskaitsevahendid

1. Komisjon ja riikide pädevad asutused, kes teevad koostööd artikli 199 lõikes 1 osutatud komitees ja raadiospektripoliitika nõukogus, jälgivad liidu loa alusel tegutsevate satelliitvõrkude ja satelliitsideteenuste vastavust artiklites 38 ja 39 sätestatud tingimustele, samuti liidu õigusele ja kohaldatavatele Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadioeeskirjadele, ning võtavad nõuete rikkumise korral asjakohaseid meetmeid.

   Komisjon võtab rakendusaktidega vastu liidu lubade koordineeritud järelevalve ja täitmise tagamise üksikasjaliku korra, sealhulgas lubade koordineeritud peatamise või tühistamise tingimused. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 3 osutatud menetlusega.

2. Komisjon uurib liidu loaga seotud tingimuse või käesoleva jaotise mis tahes sätte väidetavat konkreetset rikkumist. RSPB, keda toetab ODN, abistab komisjoni selle läbivaatamisel.

   Kui riiklik pädev asutus on arvamusel, et liidu loa hoidja ei täida mõnda loa tingimust või käesoleva määruse sätet, teavitab ta sellest komisjoni ja raadiospektripoliitika nõukogu.

   Kui komisjon leiab, et liidu loa omanik ei täida mõnda artiklis 38 või artiklis 39 sätestatud tingimust, teavitab ta kõnealust käitajat oma järeldustest.

3. Käesoleva jaotise mis tahes loatingimuse või sätte rikkumise korral võtab komisjon rakendusaktidega asjakohased ja proportsionaalsed parandusmeetmed, mis hõlmavad järgmist:

   (a) (ajutine või alaline) keeld kasutada liidus teatavaid raadiospektri sagedusalasid satelliitside maapealsete jaamade ja vajaduse korral nende komplementaarsete maapealsete ja õhus paiknevate komponentide jaoks, ilma et see piiraks siseriikliku õiguse kohaseid tsiviil- ja kriminaalkaristusi;

   (b) liidu loa peatamine või kehtetuks tunnistamine.

   Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

   Komisjon võib määrata liidu loa omanikule loa tingimuste või käesoleva jaotise sätete rikkumise eest trahve või perioodilisi karistusi, mille kindlaksmääramisel võetakse arvesse rikkumise raskusastet ja kestust ning mis ei tohi ületada 5 % tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest kogukäibest. Euroopa Kohtul on ELi toimimise lepingu artikli 229 tähenduses täielik pädevus vaadata läbi otsused, millega komisjon on määranud trahvid või perioodilised karistusmaksed; ta võib määratud trahvi või perioodilise karistusmakse tühistada, seda vähendada või suurendada.

   Komisjon teavitab liikmesriike käesoleva artikli kohastest täitemeetmetest.

4. Olenemata käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2 kohaldatakse juhul, kui raadiospektri tasusid ei ole makstud ja artikli 38 lõike 3 kohase menetluse tingimused ei ole artikli 196 kohaselt täidetud, mutatis mutandis.

Article 44

Õiguskaitse

1. Riiklikud pädevad asutused jõustavad kõik komisjoni poolt artikli 43 kohaselt võetud meetmed täies ulatuses ja komisjoni määratud tähtaja jooksul. Erandkorras võib riiklik pädev asutus taotleda komisjonilt oma meetme kohaldamise edasilükkamist oma riigi territooriumil kuni kuue kuu võrra, mida võib pikendada, kui kõnealune meede võib tõsiselt häirida ühenduvust tema territooriumil. Komisjon piirab selle erandi kestust nii palju kui võimalik, motiveerides vajaduse korral lõppkasutajaid minema üle alternatiivsetele satelliitvõrkudele või satelliitsideteenustele.
2. Komisjoni meede kehtib seni, kuni komisjoni otsuse või riikliku täitemeetme vastu esitatud mis tahes kohtuliku või muu kaebuse tulemus on selgunud, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse ajutisi meetmeid, mis on lõike 3 kohaselt asjakohased sellise sekkumise piisavaks leevendamiseks või kõrvaldamiseks.
3. Kui kahjulike ja häirivate mõjutuste vältimiseks oma territooriumil on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid, võib riiklik pädev asutus omal algatusel või komisjoni taotlusel võtta asjakohaseid ajutisi meetmeid, sealhulgas peatada liidu loa kohaldamise oma territooriumil. Omal algatusel tegutsedes teavitab riiklik pädev asutus komisjoni ja raadiospektripoliitika nõukogu oma tegevuse põhjustest viie tööpäeva jooksul. Komisjon teavitab raadiospektripoliitika nõukogu ja teisi riiklikke pädevaid asutusi. Komisjon alustab viivitamata artiklis 43 sätestatud menetlust.

Article 45

Raadiospektri satelliit- ja maapealse kasutamise koordineerimine

1. Raadiospektri ühine kasutamine maapealsete ja satelliitsüsteemide vahel on võimalik üksnes maapealse kasutusõiguse esmase valdaja nõusolekul ja vastutusel, kui selline esmane valdaja on olemas, ning selle eesmärk on tagada raadiospektri tõhus kasutamine, vältida kahjulikke häireid traadita elektroonilise lairibaside teenuseid pakkuvatele maapealsetele võrkudele ning kaitsta neid ja muid asjaomaseid turgu valitsevaid traadita lairibateenuseid ja -rakendusi piisavalt, kaitstes kõigi praegu neid sagedusalasid ja külgnevaid sagedusalasid kasutavate asjakohaste raadioteenuste ja -rakenduste piiramatut järjepidevust ning tulevast arengut ja arengut.
2. Kui asjaomaselt pädevalt asutuselt taotletakse ITU ühtlustatud raadiospektrit käsitlevate eeskirjade alusel raadiospektri kasutamise koordineerimist maapealsete ja kosmoserakenduste vahel, edastab asjaomane pädev asutus sellise taotluse komisjonile, kes edastab selle viivitamata raadiospektrikomitee liikmetele.
3. Komitee võtab vastu arvamuse, milles pakutakse välja vastus ITU koordineerimistaotlusele, võttes arvesse selle raadiospektri kasutamise eripära igas liikmesriigis. Komisjon võib kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega võtta vastu rakendusakti samaaegse viljelemise koordineeritud tingimuste kohta liidus.
4. Kui see on vajalik, et tagada liikmesriikide poolt ühtlustatud raadiospektri maapealseks kasutamiseks antud õiguste kooskõlastatud kaitse või sellise raadiospektri kooskõlastatud kasutusõiguste andmine satelliitsideteenuste osutamiseks ühisel alusel traadita lairibateenustega, võib komisjon võtta vastu soovitusi käesoleva määruse ühtlustatud kohaldamiseks ning raadiospektri kooskõlastatud jagamiseks maapealse ja satelliitkasutuse vahel.

4.3. III JAOTIS: NUMERATSIOONIRESSURSID

Article 46

Numeratsiooniressursside strateegiline planeerimine ja haldamine

1. Liikmesriigid ja komisjon haldavad numeratsiooniressursse siseturul koordineeritud viisil liidu ühise ressursina jagatud pädevuse raames, et edendada majanduskasvu, võimaldades innovatsiooni ja numbripõhiste elektroonilise side teenuste järjepidevat osutamist liidus, kaitstes liidu väärtusi ja turvalisust, et saavutada artiklis 3 sätestatud eesmärgid.
2. Komisjon, keda abistab ODN, ja riikide reguleerivad asutused teevad koostööd liidu numeratsiooniressursside strateegilisel planeerimisel ja numeratsiooniressursside võimaliku kasutamise kindlakstegemisel piiriüleste või üleeuroopaliste teenuste jaoks.
3. Komisjon kehtestab BERECi arvamust arvesse võttes ja pärast seda, kui ta on andnud kõigile huvitatud isikutele võimaluse väljendada oma seisukohti, tulevikku suunatud liidu numeratsioonistrateegia, mis käsitleb numeratsiooniressursside järjepidevat haldamist liikmesriikides ja liidu tasandil.
4. Lõikes 3 osutatud liidu numeratsioonistrateegia alusel koostab komisjon, keda abistab ODN, liidu numeratsiooniplaani, milles nähakse ette numeratsiooniressursid, mida vastavad piiriülesed või üleeuroopalised teenused liidus kasutavad.

   Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta liidu numeratsiooniplaani, liidu numeratsiooniplaani ITU numeratsioonialade kohaldamise korra ja tingimused, mida võib siduda liidu numeratsiooniplaani numeratsiooniressursside kasutusõigusega, sealhulgas selliste ressursside kasutusõiguste tasud.

   Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 3 osutatud menetlusega.

Article 47

Üleeuroopalised numeratsiooniressursid

1. Komisjon võib artikli 46 lõike 4 kohaste rakendusaktidega võtta meetmeid konkreetsete numbrite või numeratsioonialade ühtlustamiseks või kohaldada ITU suhtes numeratsioonialasid, et tagada numeratsiooniressursside kättesaadavus piiriüleste või üleeuroopaliste teenuste jaoks kooskõlas liidu numeratsiooniplaaniga.
2. Liikmesriigid toetavad konkreetsete numbrite või numeratsioonialade ühtlustamist liidus ja üleeuroopaliste numeratsiooniressursside kohaldamist ITU suhtes, kui see edendab elektroonilise side ühtset turgu või üleeuroopaliste teenuste arendamist.
3. Riikide reguleerivad asutused haldavad koostöös ODNiga üleeuroopalistest numeratsiooniressurssidest numbrite või numeratsioonialade jaotamist ning jõustavad üleeuroopalistest numeratsiooniressurssidest pärit individuaalsete kasutusõigustega seotud tingimused.
4. Võrgu andmevõrk loob üleeuroopaliste numeratsiooniressursside andmebaasi, mis põhineb riikide reguleerivate asutuste poolt numbrite jaotamise ja numbritest kasusaajate kohta õigeaegselt esitatud teabel, ning ajakohastab seda. Kuue kuu jooksul pärast liidu numeratsiooniplaani vastuvõtmist kehtestab ODN käesoleva lõike ja artikli 48 lõike 4 neljanda lõigu kohase teabe esitamise korra ja süsteemi.

Article 48

Riiklikud numeratsiooniressursid

1. Riigi reguleerivad asutused kontrollivad kõigi riiklike numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmist ja riiklike numeratsiooniplaanide haldamist ning tagavad üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutamiseks piisavad numeratsiooniressursid. Riigi reguleerivad asutused kehtestavad riiklike numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmise objektiivse, läbipaistva ja mittediskrimineeriva korra.

2. Taotluse korral annavad riikide reguleerivad asutused riigi numeratsiooniplaanist pärit numeratsiooniressursside kasutusõigused eriteenuste osutamiseks ka muudele ettevõtjatele kui elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujad, tingimusel et praeguse ja prognoositava tulevase nõudluse rahuldamiseks tehakse kättesaadavaks piisavad numeratsiooniressursid. Need ettevõtjad tõendavad oma suutlikkust hallata numeratsiooniressursse ja täita kõiki asjakohaseid nõudeid, mis on sätestatud vastavalt artiklile 49. Riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused võivad peatada numeratsiooniressursside kasutusõiguste edasise andmise sellistele ettevõtjatele, kui on tõendatud numeratsiooniressursside ammendumise oht.

   Selleks et aidata kaasa käesoleva lõike järjepidevale kohaldamisele, koostab BEREC suunised numeratsiooniressursside haldamise suutlikkuse ja numeratsiooniressursside ammendumise ohu hindamise ühiste kriteeriumide kohta ning ajakohastab neid vajaduse korral pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja tihedas koostöös komisjoniga.

3. Riikide reguleerivad asutused kohaldavad riiklikke numeratsiooniplaane ja menetlusi viisil, mis tagab kõigi üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutajate ja lõike 2 kohaselt abikõlblike ettevõtjate võrdse kohtlemise.

   Ettevõtjad, kellele on antud numeratsiooniressursside kasutamise õigus, ei tohi diskrimineerida teisi elektrooniliste sideteenuste osutajaid seoses nende teenustele juurdepääsuks kasutatavate numeratsiooniressurssidega.

4. Riikide reguleerivad asutused teevad kättesaadavaks mittegeograafiliste numbrite valiku, mida võib kasutada muude elektroonilise side teenuste kui isikutevahelise side teenuste osutamiseks kogu liidu territooriumil, ilma et see piiraks määruse (EL) 2022/612 ja käesoleva määruse artikli 52 lõike 2 kohaldamist. Kui numeratsiooniressursside kasutusõigused on kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2 antud muudele ettevõtjatele kui elektroonilise side võrkude pakkujad või teenuste pakkujad, kohaldatakse käesolevat lõiget nende konkreetsete teenuste suhtes, mille pakkumiseks kasutusõigused on antud.

   Riigi reguleerivad asutused tagavad, et artiklis 50 loetletud tingimused, mida võib siduda numeratsiooniressursside kasutusõigustega teenuste osutamiseks väljaspool riigikoodiga liikmesriiki, ning nende täitmise tagamine on sama ranged kui tingimused ja täitmise tagamine, mida kohaldatakse teenuste suhtes, mida osutatakse riigikoodiga liikmesriigis kooskõlas käesoleva määrusega. Riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused tagavad samuti kooskõlas artikli 49 lõikega 6, et teenuseosutajad, kes kasutavad oma riigikoodi numeratsiooniressursse teistes liikmesriikides, järgivad tarbijakaitse- ja muid numeratsiooniressursside kasutamisega seotud siseriiklikke eeskirju, mida kohaldatakse nendes liikmesriikides, kus numeratsiooniressursse kasutatakse. See kohustus ei piira kõnealuste liikmesriikide pädevate asutuste jõustamisvolitusi.

   ODN abistab riigi reguleerivaid asutusi nende taotluse korral nende tegevuse koordineerimisel, et tagada selliste numeratsiooniressursside tõhus haldamine, millel on liidus eksterritoriaalse kasutamise õigus.

   Selleks et riikide reguleerivatel asutustel oleks lihtsam jälgida käesoleva lõike nõuete täitmist, haldab BEREC ODNi abiga andmebaasi numeratsiooniressursside kohta, millel on liidus eksterritoriaalse kasutamise õigus. Selleks edastavad riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused asjakohase teabe korrapäraselt ODNile.

5. Riiklikud reguleerivad asutused avaldavad riiklikud numeratsiooniplaanid ning kõik nende hilisemad täiendused või muudatused, võttes arvesse üksnes riikliku julgeoleku kaalutlustel kehtestatud piiranguid.

6. Esimest korda hiljemalt [*12 kuud pärast jõustumist*] ja seejärel iga kahe aasta tagant esitab BEREC aruande riiklike ja üleeuroopaliste numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmise riiklike tavade kohta, keskendudes liidu erinevatele tavadele.

Article 49

Numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmise menetlus

1. Kui on vaja anda individuaalseid numeratsiooniressursside kasutamise õigusi, annavad riigi reguleerivad asutused sellised õigused taotluse korral igale ettevõtjale elektroonilise side võrkude või teenuste pakkumiseks artiklis 9 ja artikli 181 lõike 3 punktis c osutatud üldloa alusel ning vastavalt muudele normidele, millega tagatakse nende numeratsiooniressursside tõhus kasutamine kooskõlas käesoleva määrusega.

2. Numeratsiooniressursside kasutamise õigusi antakse avatud, objektiivse, läbipaistva, mittediskrimineeriva ja proportsionaalse menetlusega.

   Numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmisel täpsustavad riigi reguleerivad asutused, kas ja millistel tingimustel saab õiguste omanik neid õigusi üle anda.

   Kui riigi reguleerivad asutused annavad numeratsiooniressursside kasutusõigusi piiratud ajavahemikuks, peab selle ajavahemiku kestus olema kooskõlas asjaomase teenusega, pidades silmas taotletavat eesmärki, võttes nõuetekohaselt arvesse vajadust näha ette asjakohane ajavahemik investeeringute amortiseerimiseks.

3. Riigi reguleerivad asutused teevad otsuse numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmise kohta võimalikult kiiresti pärast täieliku taotluse saamist ning riigi numeratsiooniplaanis eriotstarbeks eraldatud numeratsiooniressursside puhul kolme nädala jooksul. Need otsused avalikustatakse.

4. Kui riigi reguleeriv asutus on pärast artikli 186 kohast konsulteerimist huvitatud isikutega kindlaks teinud, et erandliku majandusliku väärtusega numeratsiooniressursside kasutusõigusi antakse konkurentsil või võrdlustel põhineva valikumenetluse alusel, võib riigi reguleeriv asutus pikendada käesoleva artikli lõikes 3 osutatud kolmenädalast ajavahemikku kuni kolme nädala võrra.

5. Riigi reguleerivad asutused ei piira antavate individuaalsete kasutusõiguste arvu, välja arvatud juhul, kui see on vajalik numeratsiooniressursside tõhusa kasutamise tagamiseks.

6. Kui numeratsiooniressursside kasutusõigused hõlmavad nende eksterritoriaalset kasutamist liidus vastavalt artikli 48 lõikele 4, kehtestavad riikide reguleerivad asutused nendele kasutusõigustele eritingimused, et tagada vastavus kõigile asjakohastele numeratsiooniressursside kasutamisega seotud riiklikele tarbijakaitse-eeskirjadele ja siseriiklikule õigusele, mida kohaldatakse liikmesriikides, kus numeratsiooniressursse kasutatakse.

   Selle liikmesriigi, kus numeratsiooniressursse kasutatakse, reguleeriva asutuse taotluse korral, mis tõendab selle liikmesriigi numeratsiooniressursside kasutamisega seotud asjakohaste tarbijakaitse-eeskirjade või siseriiklike õigusaktide rikkumist, jõustavad selle liikmesriigi reguleerivad asutused, kus numeratsiooniressursside kasutamise õigused on antud, käesoleva lõike esimese lõigu alusel lisatud tingimused kooskõlas artikliga 199, sealhulgas tühistades tõsistel juhtudel asjaomasele ettevõtjale antud numeratsiooniressursside eksterritoriaalse kasutamise õigused.

   ODN hõlbustab ja koordineerib asjaomaste liikmesriikide reguleerivate asutuste vahelist teabevahetust ning tagab nendevahelise töö asjakohase koordineerimise.

7. Käesolevat artiklit kohaldatakse ka juhul, kui riigi reguleerivad asutused annavad numeratsiooniressursside kasutusõigusi muudele ettevõtjatele kui elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujad vastavalt artikli 48 lõikele 2.

Article 50

Tingimused, mida võib siduda numeratsiooniressursside kasutusõigustega

Kui riigi reguleerivad asutused seavad numeratsiooniressursside kasutusõigusele tingimusi, piirduvad need tingimused järgmisega:

(a) selle teenuse nimetus, mille jaoks numbrit kasutatakse, sealhulgas kõnealuse teenuse osutamisega seotud nõuded ning kahtluste vältimiseks tariifipõhimõtted ja maksimumhinnad, mida saab kohaldada konkreetses numbrivahemikus, et tagada tarbijakaitse kooskõlas artikli 3 lõike 1 punktiga f;

(b) numeratsiooniressursside tõhus ja tulemuslik kasutamine kooskõlas Metoodikast;

(c) numbri liikuvuse nõuded vastavalt käesolevale määrusele;

(d) maksimaalne kehtivusaeg vastavalt artiklile 49, võttes arvesse muudatusi riiklik numeratsiooniplaan;

(e) õiguste üleandmine õiguste omaniku algatusel ja õiguste üleandmise tingimused üleandmine kooskõlas käesoleva määrusega, sealhulgas mis tahes tingimus, et numbri kasutusõigus on siduv kõigile ettevõtjatele, kellele õigused üle antakse;

(f) tasud kasutusõiguste eest vastavalt artiklile 51;

(g) mis tahes kohustused, mille kasutusõigusi saav ettevõtja on võtnud konkurentsil või võrdlustel põhineva valikumenetluse käigus;

(h) numbrite kasutamisega seotud asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest tulenevad kohustused;

(i) numbrite eksterritoriaalse kasutamisega seotud kohustused liidus, et tagada vastavus tarbijakaitse-eeskirjadele ja muudele numbriga seotud eeskirjadele muudes liikmesriikides kui see, kus asub riigikood;

(j) lõppkasutajatele juurdepääsu võimaldamine riigi numeratsiooniplaani numbritele; Rahvusvahelised tasuta telefoninumbrid, teiste liikmesriikide numeratsiooniplaanid ja üleeuroopaliste numeratsiooniressursside numbrid.

Article 51

Tasu numeratsiooniressursside kasutusõiguste eest

Riikide reguleerivad asutused võivad kehtestada numeratsiooniressursside kasutusõiguste eest tasusid, mis kajastavad vajadust tagada nende ressursside optimaalne kasutamine. Sellised tasud peavad olema objektiivselt põhjendatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed, võrreldes nende kavandatud eesmärgiga, ning nende puhul tuleb arvesse võtta artiklis 3 sätestatud üldeesmärke.

Article 52

Juurdepääs numbritele ja teenustele

1. Kui see on majanduslikult teostatav, välja arvatud juhul, kui vastuvõttev pool on ärilistel põhjustel otsustanud piirata konkreetsetes geograafilistes piirkondades asuvate päritolustaatusega isikute juurdepääsu, võtavad numbripõhiste elektroonilise side teenuste osutajad kõik vajalikud meetmed tagamaks, et päritolustaatusega isikutel on juurdepääs kõigele järgmisele:

    (a) mittegeograafilised numbrid ja teenused, mis selliseid numbreid liidus kasutavad;

    (b) kõik liidus antud numbrid, olenemata operaatori kasutatavast tehnoloogiast ja

seadmetest, sealhulgas liikmesriikide riiklikes numeratsiooniplaanides olevad numbrid ja universaalsed rahvusvahelised tasuta telefoninumbrid (UIFN);

(c) üleeuroopaliste numeratsiooniressursside numbrid.

2. Riikide reguleerivatel asutustel on õigus nõuda üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujatelt või üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatelt ennetusmeetmete võtmist, blokeerides juurdepääsu numbritele või teenustele, kui see on põhjendatud pettuse või väärkasutusega, ning nõuda, et sellistel juhtudel peataksid elektroonilise side teenuste osutajad asjaomase vastastikuse sidumise või muude teenuste müügi.

5. V OSA – ÜLEMINEK KIUDOPTIKALE, TURGUDE TOIMIMINE JA VÕISTLUS

5.1. I JAOTIS. ÜLEMINEK KIUDOPTILISTELE VÕRKUDELE

Article 53

Käesoleva jaotise reguleerimisala

Käesolevat jaotist kohaldatakse liikmesriikides, kus vaskpaarvõrgud jäävad kasutusele pärast 30. juunit 2029.

Article 54

Vase väljalülitamise lubamine

1. Enne 31. detsembrit 2035 näevad liikmesriigid ette vaskpaarvõrkude sulgemise vaskpaarvõrkude sulgemise piirkondades, kus on täidetud artikli 57 lõikes 1 sätestatud tingimused.

2. Liikmesriigid annavad 31. detsembriks 2035 volituse vaskpaarvõrgu sulgemiseks kõigis kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondades.

3. Erandina lõikest 2 võivad liikmesriigid otsustada mitte nõuda vaskpaarvõrgu väljalülitamist sellistes kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondades, kus kiudoptilise võrgu kasutuselevõtt ei ole majanduslikult elujõuline ja puudub piisav ühenduvuslahendus, mis suudaks asendada vaskpaarvõrgul põhinevaid teenuseid.

4. Lõigete 1 ja 2 kohaldamisel nõuavad liikmesriigid vaskpaarvõrgu väljalülitamist, võttes vastu siduva õigusakti. Igas sellises õigusaktis määratakse kindlaks vaskpaarvõrgu sulgemise alguskuupäev, mis ei ole hilisem kui üks aasta pärast selle vastuvõtmist, ning nõutakse, et vaskpaarvõrgu sulgemine viidaks lõpule kolme aasta jooksul alates sellest alguskuupäevast. Lõike 1 kohaste volituste puhul võetakse õigusakt vastu kuue kuu jooksul pärast artikli 58 lõikes 3 osutatud loetelu avaldamist. Lõike 2 kohaste volituste puhul võetakse õigusakt vastu hiljemalt 31. detsembriks 2035.

Article 55

Vaskpaarvõrkude sulgemise alad

1. Vaskpaarvõrgu väljalülitamine korraldatakse kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondades, mis hõlmavad kõiki geograafilisi piirkondi, kus vaskpaarvõrgud on kasutusel.

2. Riikide reguleerivad asutused piiritlevad põhivõrguettevõtjate piirkonnad, võttes arvesse komisjoni suunistes sätestatud kriteeriume.

3. Riikide reguleerivad asutused avaldavad 31. maiks 2028 kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondade loetelu.

4. Riikide reguleerivad asutused vaatavad läbi ja vajaduse korral ajakohastavad CSO piirkondade loetelu, et toetada õigeaegset ja nõuetekohast vaskpaarvõrkude sulgemist. Iga ajakohastatud loetelu avaldatakse põhjendamatu viivituseta.

Article 56

Riiklik kiudoptikale ülemineku kava

1. Iga liikmesriik koostab 31. oktoobriks 2029 kiudoptikale ülemineku kava ja teavitab sellest komisjoni.
2. Kiudoptilistele võrkudele ülemineku kavas sätestatakse liikmesriigi strateegia üleriigiliseks üleminekuks kiudoptilistele võrkudele, eelkõige üleminekuks vaskkaablivõrkudelt FTTH-võrkudele. See sisaldab järgmist teavet:
    (a) teave vaskpaar- ja kiudoptiliste võrkude katvuse kohta;
    (b) kiudoptiliste võrkude kasutuselevõtu ja FTTH-võrkudele ülemineku edendamiseks kehtestatud või kavandatud meetmete kirjeldus;
    (c) kodanikuühiskonna organisatsioonide alade loetelu, milles on iga valdkonna kohta märgitud, kas artikli 57 lõikes 1 sätestatud kestlikkustingimused on täidetud, koos vastavate rände vahe-eesmärkidega ja asjakohasel juhul toetavate meetmetega.
3. 30. juuniks 2034 ajakohastavad liikmesriigid oma kiudoptilisele kaablile ülemineku kava ja esitavad ajakohastatud kava komisjonile.
4. Ajakohastatud kiudoptilisele võrgule ülemineku kavas antakse aru esialgse kava rakendamisel tehtud edusammudest. See sisaldab järgmist teavet:
    (a) teave vaskpaarvõrgu sulgemise seisundi kohta igas kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkonnas;
    (b) loetelu kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondadest, kus kiudoptiliste kaablite kasutuselevõtt on majanduslikult elujõuline, kuid viiakse lõpule alles pärast 31. detsembrit 2035, koos teabega selliste piisavate ühenduvuslahenduste kättesaadavuse kohta, millega on võimalik asendada vasepõhiseid teenuseid;
    (c) loetelu kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondadest, kus kiudoptiliste kaablite kasutuselevõtt ei ole majanduslikult tasuv.
5. Komisjon võib esitada märkusi esialgse ja ajakohastatud kiudoptikale ülemineku kava kohta ühe kuu jooksul alates selle kättesaamisest. Liikmesriigid võtavad neid märkusi arvesse.

Article 57

Jätkusuutlikkuse tingimused

1. Käesoleva jaotise kohaldamisel hõlmavad kestlikkustingimused järgmist:
järgmised nõuded:
    (a) vähemalt 95 % põhivõrguettevõtjate piirkonnas asuvatest ruumidest läbib kiudoptiline võrk artikli 2 lõike 3 tähenduses;
    (b) taskukohased jaeühenduvuse teenused, mis on võrreldava kvaliteediga, on kättesaadavad lõppkasutajatele, kes sõltuvad vasepõhistest teenustest.
2. Riigi reguleerivad asutused määravad vastavalt riigi oludele kindlaks taskukohasuse objektiivsed ja läbipaistvad parameetrid ja kriteeriumid.

Article 58

Jätkusuutlikkuse tingimuste hindamine

1. Riikide reguleerivad asutused hindavad iga kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkonna puhul, kas artikli 57 lõikes 1 sätestatud säästlikkuse tingimused on täidetud.
2. Lõikes 1 osutatud hindamisel võtavad riikide reguleerivad asutused arvesse artikli 183 kohaselt kogutud andmeid.
3. 30. juuniks 2029 avaldavad riikide reguleerivad asutused loetelu kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondadest, kus kestlikkustingimused on täidetud. Seejärel avaldavad riikide reguleerivad asutused viie aasta jooksul vähemalt iga 12 kuu järel loetelu põhivõrguettevõtjate piirkondadest, mis seejärel vastavad kõnealustele tingimustele.

Article 59

Kaitsemeetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et vaskpaarvõrkude sulgemisest mõjutatud lõppkasutajaid teavitatakse selgelt, õigeaegselt ja kättesaadaval viisil järgmisest:
   (a) vaskpaarvõrgu sulgemise eeldatav aeg;
   (b) kõik vajalikud muudatused nende ühenduvusteenuses või lõppseadmes;
   (c) neile kättesaadavad alternatiivsed ühenduvusteenused.
2. Liikmesriigid tagavad olulisi vasepõhiseid teenuseid toetavate elektroonilise side teenuste järjepidevuse. Operaatorid võtavad vajalikud tehnilised ja kaubanduslikud meetmed, et tagada selliste teenuste jätkuv osutamine või üleminek funktsionaalselt samaväärsetele alternatiividele.
3. Võttes arvesse riigisiseseid tingimusi, võtavad liikmesriigid vastu artiklite 88 ja 90 kohased kaitsemeetmed, et jätkuvalt tagada taskukohane piisav internetiühendus ja kõnesideteenused artikli 88 lõikes 2 osutatud tarbijatele ja artikli 90 lõikes 1 osutatud lõppkasutajatele pärast vaskpaarvõrgu sulgemist.
4. Riikide reguleerivad asutused hindavad vajadust kaitsemeetmete järele, et kaitsta vasepõhistest teenustest sõltuvaid lõppkasutajaid, sealhulgas meetmeid, mis on seotud teenuseosutaja vahetamise protsesside ja alternatiivsete ühenduvusteenuste taskukohasusega, ning nõustavad vastavalt liikmesriike.
5. Enne sellise siduva õigusakti vastuvõtmist, millega antakse artikli 54 kohaselt luba vaskpaarvõrkude sulgemiseks, ja igal juhul hiljemalt 31. detsembriks 2035 võtavad liikmesriigid vastu asjakohased kaitsemeetmed, et kaitsta vaskpaarvõrkudel põhinevatest teenustest sõltuvaid lõppkasutajaid.

Article 60

Operaatorite vaskpaarvõrkude sulgemise kavad

1. Operaatorid koostavad ühe või mitu vaskpaarvõrgu sulgemise kava nende kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondade jaoks, kus vaskpaarvõrgu sulgemine on kohustuslik. Kava sisaldab juurdepääsutaotlejate ja lõppkasutajate ülemineku ajakavasid, tehnilisi meetmeid, teabevahetustegevust ja korda.
2. Operaatorid esitavad oma vaskpaarvõrgu sulgemise kavad riigi reguleerivale asutusele kuue kuu jooksul pärast siduva õigusakti vastuvõtmist vastavalt artikli 54 lõikele 4.
3. Riigi reguleeriv asutus hindab kavasid kahe kuu jooksul alates nende saamisest ning kas kiidab need heaks või kinnitab need koos muudatustega.

4. Operaatorid rakendavad riigi reguleeriva asutuse poolt heaks kiidetud vaskpaarvõrgu sulgemise kavasid, sealhulgas kõiki nõutud muudatusi. Operaatorid annavad riigi reguleerivale asutusele edusammudest aru tema poolt määratud ajavahemike järel.

Article 61

Järelevalve ja jõustamine

Riikide reguleerivad asutused teostavad järelevalvet vaskpaarvõrkude sulgemise üle vastavalt vaskpaarvõrkude sulgemise heakskiidetud kavadele ja neil on artiklis 196 sätestatud volitused.

5.2. II JAOTIS. JUURDEPÄÄS MAALE

Article 62

Tasud seadmete paigaldamise õiguste eest

Pädevad asutused võivad kehtestada tasu õiguse eest paigaldada vahendeid riigivara või eraomandi peale, kohale või alla, mida kasutatakse elektroonilise side võrkude või teenuste ja nendega seotud vahendite pakkumiseks, tingimusel et sellised tasud on objektiivselt põhjendatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed, võrreldes nende sihtotstarbega ning võttes arvesse käesoleva määruse üldeesmärke.

Article 63

Trasside rajamise õigus

1. Kui pädev asutus kaalub mõne järgmise õiguse andmise taotlust, kohaldab ta lõiget 2:
   (a) üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkumise õigust omava ettevõtja õigus paigaldada seadmeid riigivara või eraomandi peale, kohale või alla;
   (b) õigus paigaldada seadmeid riigivara peale, kohale või alla ettevõtjale, kellel on luba pakkuda muid elektroonilise side võrke kui üldsus.
2. Lõike 1 kohaldamisel teeb pädev asutus järgmist:
   (a) tegutseb lihtsa, tõhusa, läbipaistva ja üldsusele kättesaadava menetluse alusel, mida kohaldatakse diskrimineerimata ja viivitamata, ning teeb oma otsuse igal juhul kuue kuu jooksul alates taotluse esitamisest, välja arvatud sundvõõrandamise korral;
   (b) järgima sellistele õigustele tingimuste seadmisel läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtteid.

   Esimese lõigu punktis a osutatud menetlused võivad erineda sõltuvalt sellest, kas taotleja pakub üldkasutatavaid elektroonilise side võrke või mitte.
3. Kui avalik-õiguslikud või kohalikud asutused säilitavad omandiõiguse või kontrolli üldkasutatavat elektroonilist sidet pakkuvate ettevõtjate üle võrgustikud või kättesaadavaks üldsusele elektrooniliselt sideteenused, õiguste andmise eest vastutav funktsioon peab olema struktuuriliselt tõhusalt eraldatud. viidatud sisse lõige 1 tegevustest on seotud omandiõiguse või kontrolliga.

Article 64

Võrguelementide ja nendega seotud vahendite ühispaiknemine ja ühiskasutus elektroonilise side võrgud

1. Kui operaator on kasutanud siseriikliku õiguse kohast õigust paigaldada seadmeid avaliku või eraomandi peale, kohale või alla või on kasutanud vara sundvõõrandamise või kasutamise menetlust, võivad pädevad asutused kehtestada selle alusel paigaldatud võrguelementide ja nendega seotud vahendite ühispaiknemise ja -jagamise, et edendada elektroonilise side võrkude keskkonnasäästlikkust, kaitsta rahvatervist ja avalikku julgeolekut või kohtuda asula- ja maaplaneerimisoaasidega, et edendada elektroonilise side võrkude keskkonnasäästlikkust, kaitsta rahvatervist ja avalikku julgeolekut või täita asula- ja maaplaneerimise eesmärke.
2. Paigaldatud võrguelementide ja -vahendite ühispaiknemine või ühiskasutus ning omandiõigust võib kehtestada üksnes pärast asjakohase kestusega avalikku arutelu, mille käigus antakse kõigile huvitatud isikutele võimalus väljendada oma seisukohti, ja üksnes konkreetsetes valdkondades, kus sellist jagamist peetakse vajalikuks esimeses lõigus sätestatud eesmärkide saavutamiseks. Pädevad asutused võivad kehtestada selliste vahendite või vara, sh maa, ehitiste, ehitiste sissepääsude, hoonesisese juhtmestiku, mastide, antennide, tornide ja muude tugikonstruktsioonide, kaablikanalite, juhtkanalite, pääsuluukide ja kaablikappide ühise kasutamise kohustuse või kehtestada meetmed riiklike ehitustööde koordineerimise hõlbustamiseks. Vajaduse korral võib liikmesriik määrata ühe või mitme alljärgneva ülesandega tegelema riigi reguleeriva asutuse või muu pädeva asutuse:
    (a) ühtse teabepunktina tegutsemine;
    (b) kehtestada reeglid vahendite või vara jagamise ja ehitustööde koordineerimise kulude jaotamiseks, võttes muu hulgas arvesse BERECi või komisjoni poolt määruse (EL) 2024/1309 kohaselt välja antud asjakohaseid suuniseid.
3. Pädeva asutuse poolt käesoleva artikli kohaselt võetavad meetmed peavad olema objektiivsed, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed. Vajaduse korral viiakse need meetmed ellu riigi reguleerivate asutustega koordineeritult.

5.3. III JAOTIS: VÕRKUDEVAHELISED ÜHENDUSED

5.3.1. I peatükk. Üldsätted ja põhimõtted

Article 65

Juurdepääsu ja vastastikuse sidumise üldine raamistik

1 . Sama liikmesriigi või eri liikmesriikide ettevõtjatel on õigus pidada kooskõlas liidu õigusega omavahel läbirääkimisi juurdepääsu või vastastikust sidumist käsitlevate tehniliste ja äriliste kokkulepete üle. Juurdepääsu või vastastikust sidumist taotleval ettevõtjal ei pea olema luba tegutseda liikmesriigis, kus juurdepääsu või vastastikust sidumist taotletakse, kui ta ei osuta teenuseid ega käita võrku selles liikmesriigis.

2 Ilma et see piiraks artikli 115 kohaldamist, ei nõuta ettevõtjatelt juurdepääsu või vastastikuse sidumise võimaldamisel, et nad pakuksid eri ettevõtjatele samaväärsete teenuste puhul erinevaid tingimusi või meetmeid, millega kehtestatakse kohustused, mis ei ole seotud tegelikult osutatavate juurdepääsu- ja vastastikuse sidumise teenustega, ilma et see piiraks artiklis 9 sätestatud tingimuste kohaldamist.

Article 66

Ettevõtjate õigused ja kohustused

1 Üldkasutatavate elektroonilise side võrkude operaatoritel on õigus ja artikli 9 kohaselt selleks loa saanud teiste ettevõtjate taotluse korral ka kohustus pidada üksteisega läbirääkimisi

vastastikuse sidumise üle üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutamiseks, et tagada teenuste osutamine ja koostalitlusvõime kogu liidus. Liidu operaatorid pakuvad teistele ettevõtjatele juurdepääsu ja vastastikust sidumist tingimustel, mis on kooskõlas riigi reguleeriva asutuse poolt artiklite 68, 67 ja 77 kohaselt kehtestatud kohustustega.

2 Ilma et see piiraks artikli 183 kohaldamist, kasutavad ettevõtjad, kes saavad teiselt ettevõtjalt teavet enne juurdepääsu või vastastikuse sidumise korra üle peetavate läbirääkimiste protsessi, selle ajal või pärast seda, seda teavet üksnes sel eesmärgil, milleks see edastati, ning peavad alati kinni edastatud või salvestatud teabe konfidentsiaalsusest. Sellised ettevõtjad ei edasta saadud teavet ühelegi teisele isikule, sealhulgas teistele osakondadele, tütarettevõtjatele või partneritele, kellele selline teave võiks anda konkurentsieelise.

3 Läbirääkimisi peetakse neutraalsete vahendajate kaudu, kui konkurentsitingimused seda nõuavad.

Article 67

Tingimusjuurdepääsusüsteemid ja muud vahendid

1 Liikmesriigid tagavad, et I lisa I osas sätestatud tingimusi kohaldatakse seoses tingimusjuurdepääsuga digitaaltelevisiooni- ja -raadioteenustele, mida edastatakse liidu vaatajatele ja kuulajatele, olenemata edastusvahenditest. Käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud turuanalüüsi alusel võivad liikmesriigid kohaldada neid tingimusi muude I lisa II osas osutatud vahendite suhtes.

2 Käesoleva artikli kohaselt kohaldatavad tingimused ei piira liikmesriikide võimalust kehtestada kohustusi seoses Euroopa avalike hüvede ning sarnaste nimekirjade koostamise ja navigeerimise vahendite esitusviisiga.

3 Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad riikide reguleerivad asutused käesoleva artikli kohaselt kohaldatavad tingimused läbi vaadata, tehes artikli 73 lõike 1 kohase turuanalüüsi, et teha kindlaks, kas kohaldatavad tingimused tuleks säilitada, neid muuta või need tühistada.

5.3.2. II peatükk. Sümmeetrilised juurdepääsueeskirjad

Artikkel 68

Riigi reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste volitused ja kohustused seoses juurdepääsu ja vastastikuse sidumisega

1. Artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks soodustavad riikide reguleerivad asutused või käesoleva artikli lõike 2 esimese lõigu punktide b ja c puhul riikide reguleerivad asutused või muud pädevad asutused kooskõlas käesoleva määrusega piisavat juurdepääsu ja vastastikust sidumist ning teenuste koostalitlusvõimet ja vajaduse korral tagavad selle, täites oma kohustusi, et edendada tõhusust, püsivat konkurentsi, gigabitivõrkude kasutuselevõttu, uuenduslike teenuste võimaldajaid, tõhusaid investeeringuid ja innovatsiooni ning elektrooniliste sideteenuste, infoühiskonna teenuste ja sisu kestlikku osutamist ning tuua lõppkasutajatele maksimaalset kasu.

   Nad annavad suuniseid ja teevad üldsusele kättesaadavaks juurdepääsu ja vastastikuse sidumise suhtes kohaldatavad menetlused tagamaks, et ettevõtjad, sealhulgas väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning piiratud geograafilise ulatusega elektroonilise side võrkude pakkujad saavad kehtestatud kohustustest kasu.

2. Eelkõige, ilma et see piiraks meetmete kohaldamist, mida võidakse võtta seoses artikli 77 kohaselt märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjatega, on riigi reguleerivatel asutustel või käesoleva lõigu punktide b ja c puhul riigi reguleerivatel asutustel või muudel pädevatel asutustel õigus kehtestada:

(a) kui see on vajalik läbivühenduvuse tagamiseks, kehtestada kohustused ettevõtjatele, kellel on vaja üldluba ja kes kontrollivad juurdepääsu lõppkasutajatele, sealhulgas põhjendatud juhtudel kohustus ühendada oma võrgud, kui see veel nii ei ole;

(b) põhjendatud juhtudel ja kui see on vajalik, kehtestada kohustusi ettevõtjatele, kellel on vaja üldluba ja kes kontrollivad juurdepääsu lõppkasutajatele, et teha nende teenused koostalitlusvõimelisteks;

(c) põhjendatud juhtudel, kui isikutevahelise side teenuste vahelise koostalitlusvõime puudumise tõttu on ohustatud lõppkasutajate vaheline läbivühenduvus, ja määral, mil see on vajalik lõppkasutajate vahelise läbivühenduvuse tagamiseks, kehtestada kohustusi vastavatele numbrivaba isikutevahelise side teenuste pakkujatele, kes tegutsevad märkimisväärsel osal turust ja kellel on märkimisväärselt kasutajaid, et teha nende teenused koostalitlusvõimeliseks;

(d) kui see on vajalik, et tagada lõppkasutajatele juurdepääs liikmesriigi määratletud digitaalsetele raadio- ja televisiooniringhäälinguteenustele ja nendega seotud lisateenustele, kehtestada operaatoritele kohustus pakkuda õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel juurdepääsu muudele I lisa II osas osutatud vahenditele.

Esimese lõigu punktis c osutatud kohustused kehtestatakse üksnes:

(i) määral, mis on vajalik isikutevahelise side teenuste koostalitlusvõime tagamiseks ja mis võib hõlmata selliste teenuste osutajate proportsionaalseid kohustusi avaldada ning lubada ametiasutustel ja muudel teenuseosutajatel asjaomast teavet kasutada, muuta ja ümber jagada või kasutada ja rakendada artikli 187 lõikes 1 loetletud standardeid või spetsifikatsioone või muid asjakohaseid Euroopa või rahvusvahelisi standardeid;

(ii) kui komisjon on pärast BERECiga konsulteerimist ja BERECi arvamuse arvessevõtmist tuvastanud märkimisväärse ohu lõppkasutajate vahelisele läbivühenduvusele kogu liidus või vähemalt kolmes liikmesriigis ning on vastu võtnud rakendusmeetmed, milles täpsustatakse mis tahes kehtestatavate kohustuste laadi ja ulatust.

Käesoleva lõike teise lõigu punktis b osutatud rakendusmeetmed võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud kontrollimenetlusega.

Article 69

Sümmeetrilised näitajad

1. Ilma et see piiraks artikli 68 lõigete 1 ja 2 kohaldamist, võivad riigi reguleerivad asutused põhjendatud taotluse korral kehtestada kohustusi, et tagada juurdepääs hoonesisesele juhtmestikule ja kaablitele ning nendega seotud vahenditele või kuni riigi reguleeriva asutuse määratud esimese kontsentratsiooni- või jaotuspunktini, kui see punkt asub väljaspool hoonet. Kui see on põhjendatud seetõttu, et selliste võrguelementide dubleerimine oleks majanduslikult ebatõhus või füüsiliselt raskendatud, võib sellised kohustused kehtestada elektroonilise side võrkude pakkujatele või juhtmestiku ja kaablite omanikele, kui ettevõtjad ei ole elektroonilise side võrkude pakkujad. Kehtestatud juurdepääsutingimused võivad sisaldada erieeskirju sellistele võrguelementidele ning nendega seotud vahenditele ja teenustele juurdepääsu, läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise ning õiglaste ja mõistlike tingimuste kohta.

2. Kui riigi reguleeriv asutus jõuab järeldusele, et lõike 1 kohaselt kehtestatud kohustused ei pruugi piisavalt kõrvaldada suuri ja püsivaid majanduslikke või füüsilisi dubleerimistõkkeid, mis on aluseks olemasolevale või tekkivale turuolukorrale, mis piirab märkimisväärselt konkurentsi lõppkasutajate jaoks, võib ta kehtestada juurdepääsukohustused, mis ulatuvad esimesest kontsentratsiooni- või jaotuspunktist kaugemale, õiglastel ja mõistlikel tingimustel, välja arvatud juhul, kui konkreetsed ja põhjendatud asjaolud nõuavad kuludele orienteeritust. Kohustuse ulatuse kindlaksmääramisel esimesest kontsentratsiooni- või jaotuspunktist kaugemale võtab riigi reguleeriv asutus täiel määral arvesse BERECi asjaomaseid suuniseid.

3. Riikide reguleerivad asutused ei kehtesta elektroonilise side võrkude pakkujatele lõike 2 kohaseid kohustusi, kui nad määravad kindlaks ühe järgmistest:

   (a) teenuseosutajal on artikli 84 lõikes 1 loetletud omadused ning ta teeb kättesaadavaks elujõulise ja sarnase alternatiivse viisi lõppkasutajateni jõudmiseks, pakkudes kõigile ettevõtjatele juurdepääsu gigabitivõrgule õiglastel, mittediskrimineerivatel ja mõistlikel tingimustel; riigi reguleerivad asutused võivad laiendada seda erandit teistele teenuseosutajatele, kes pakuvad juurdepääsu gigabitivõrgule õiglastel, mittediskrimineerivatel ja mõistlikel tingimustel;

   (b) kohustuste kehtestamine kahjustaks uue võrgu kasutuselevõtmise majanduslikku või rahalist elujõulisust, eelkõige väiksemate kohalike projektide puhul.

4. Käesoleva artikli kohaselt kehtestatud kohustused ja tingimused peavad olema objektiivsed, läbipaistvad, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad. Neid rakendatakse artiklites 85 ja 184 osutatud korras. Riigi reguleerivad ja muud pädevad asutused, kes on sellised kohustused ja tingimused kehtestanud, hindavad nende tulemusi viie aasta jooksul pärast samade ettevõtjate suhtes kehtestatud eelneva meetme vastuvõtmist ning ühtlasi hindavad nad ka seda, kas tingimuste muutumist arvesse võttes oleks asjakohane need tagasi võtta või neid muuta. Kõnealused asutused teatavad oma hindamise tulemuse artiklites 85 ja 184 osutatud korras.

5. Käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaldamisel võib riigi reguleeriv asutus sekkuda omal algatusel, kui see on põhjendatud, et tagada artiklis 3 sätestatud poliitiliste eesmärkide saavutamine kooskõlas käesoleva määrusega.

6. BEREC hindab 31. oktoobriks 2029, kui tõhusad on suunised ühiste lähenemisviiside kohta võrgu lõpp-punktide kindlaksmääramiseks eri võrgutopoloogiates, et aidata kaasa võrgu lõpp-punktide asukoha ühtsele määratlemisele riikide reguleerivate asutuste poolt.

Article 70

Lokaalne rändlus

1. Ilma et see piiraks artikli 68 lõigete 1 ja 2 kohaldamist, on riikide reguleerivatel asutustel õigus kehtestada kooskõlas liidu õigusega elektroonilise side võrke pakkuvatele või selleks õigust omavatele ettevõtjatele kohustusi seoses passiivse infrastruktuuri ühiskasutusega või kohustusi sõlmida asukohapõhiseid rändlusjuurdepääsu lepinguid, kui see on mõlemal juhul otseselt vajalik raadiospektri kasutamisel põhinevate teenuste kohalikuks osutamiseks, tingimusel et ühelegi ettevõtjale ei tehta õiglastel ja mõistlikel tingimustel kättesaadavaks elujõulisi ega sarnaseid alternatiivseid lõppkasutajatele juurdepääsu võimalusi. Riikide reguleerivad asutused võivad selliseid kohustusi kehtestada üksnes juhul, kui see võimalus on raadiospektri kasutamise õiguste andmisel selgelt ette nähtud ja kui see on põhjendatud sellega, et valdkonnas, mille suhtes selliseid kohustusi kohaldatakse, on raadiospektri kasutamisel põhinevate elektrooniliste sidevõrkude või -teenuste pakkumise taristu

turupõhine kasutuselevõtt seotud ületamatute majanduslike või füüsiliste takistustega ning seetõttu on lõppkasutajate juurdepääs võrkudele või teenustele väga puudulik või puudub üldse. Kui nendel asjaoludel ainuüksi juurdepääsust passiivsele infrastruktuurile ja selle ühiskasutusest ei piisa olukorra lahendamiseks, võivad riigi reguleerivad asutused kehtestada kohustusi aktiivse infrastruktuuri jagamiseks.

2. Riikide reguleerivad asutused võtavad arvesse:

   (a) vajadus maksimaalselt suurendada ühenduvust liidus piki peamisi transporditeid ja konkreetsetes piirkondades, ning võimalus märkimisväärselt suurendada lõppkasutajate valikut ja teenuse kvaliteeti;

   (b) raadiospektri tulemuslik kasutamine;

   (c) ühiskasutuse tehnoloogiline teostatavus ja sellega seotud tingimused;

   (d) infrastruktuuripõhise ja ka teenuspõhise konkurentsi olukord;

   (e) tehnoloogiline innovatsioon;

   (f) tungiv vajadus toetada majutaja stiimulit taristu kasutuselevõtuks.

3. Vaidluste lahendamise korral võivad riikide reguleerivad asutused muu hulgas kehtestada ühiskasutuse või juurdepääsu kohustuse saajale kohustuse ühendada või jagada raadiospektrit asjaomase piirkonna taristu majutajaga või võimaldada teistele kasutajatele juurdepääsu raadiospektrile konkreetsetes piirkondades või riigi tasandil.

Article 71

Kiudoptilisele kaablile ülemineku sümmeetrilised meetmed

1. Riigi reguleeriv asutus kehtestab teenusepakkujale, kes võtab kasutusele valguskaabelühenduse koju (FTTH) piirkonnas, kus vaskpaarvõrgu väljalülitamine on kohustuslik, kohustuse ühendada kasutaja taotluse korral tema valguskaabelvõrgu kaudu edastatavad kodumajapidamised. Kui piirkonnas tegutseb rohkem kui üks teenuseosutaja, võib riigi reguleeriv asutus läbipaistvate, proportsionaalsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel kehtestada sellised kohustused ainult ühele teenuseosutajale.

2. Artikli 73 lõike 1 kohases turuanalüüsis, mis tehakse seoses vaskpaarvõrkude sulgemisega, määrab riigi reguleeriv asutus kindlaks juurdepääsukohustuste tingimused, sealhulgas vajaduse korral kulude katmise arvutuse.

3. Kui riigi reguleeriv asutus jõuab järeldusele, et kulud ületavad tavapärast liitumistasu ja et täiendav liitumistasu võib olla põhjendatud, tagab ta, et selline täiendav tasu, kui seda maksavad lõppkasutajad, on õiglane ja mõistlik. Riigi reguleeriv asutus võib otsustada kehtestada lõppkasutajate makstavate ühendustasude maksimaalse taseme.

4. Piirkondades, kus vaskpaarvõrgu sulgemine on kohustuslik ja kus kodumajapidamiste ühendamiseks on vaja, et elektroonilise side võrkude pakkujad võtaksid korterelamus kasutusele uue kiudoptilise juhtmestiku ja kaablid ning nendega seotud vahendid, lubab korterelamu omanik või haldaja sellist kasutuselevõttu korterelamu mis tahes elaniku taotlusel.

5. Kohustus lubada valguskaablite ja kaablite ning nendega seotud vahendite kasutuselevõttu korterelamus loetakse täidetuks, kui üks elektroonilise side võrkude pakkuja on võrgu kasutusele võtnud. Riigi reguleeriv asutus kehtestab vajaduse korral artikli 68 lõike 1 ja artikli 69 kohased meetmed, et tagada teiste elektroonilise side võrkude pakkujate tõhus juurdepääs uuele kiudoptilisele juhtmestikule ja kaablitele ning nendega seotud vahenditele.

6. Riigi reguleeriv asutus võib nõuda igalt teiselt elektroonilise side võrkude pakkujalt sellise kasutuselevõtu jätkamist, kui korterelamu läbinud elektroonilise side võrkude pakkuja esitab

põhjendatud põhjenduse, mis tõendab, et seda kohustust ei ole võimalik täita.

5.4. IV JAOTIS: TURUD JA KONKURENTS

5.4.1. I PEATÜKK Turuanalüüs ja märkimisväärne turujõud

Article 72

Turu määratlus

1. Kui riigi reguleerivad asutused kavatsevad määratleda riigi oludele vastavad asjaomased turud, teevad nad seda kooskõlas konkurentsiõiguse põhimõtetega. Riigi reguleerivad asutused võtavad oma territooriumil asjaomaste geograafiliste turgude määratlemisel arvesse infrastruktuurialase konkurentsi taset.

   Komisjon analüüsib sidusrühmadega konsulteerimise tulemuste põhjal korrapäraselt üldisi suundumusi liidus ja hindab artikli 73 lõike 1 punktide a, b ja c alusel, kas on vaja vastu võtta soovitus asjaomaste toote- ja teenuseturgude kohta (edaspidi „turusoovitus“). Komisjon võib turusoovituse vastu võtta pärast avalikku konsultatsiooni, sealhulgas riikide reguleerivate asutustega, ning võttes arvesse BERECi arvamust.

   Soovituses määratakse kindlaks need elektroonilise side sektori toote- ja teenuseturud, mille omadused võivad õigustada käesolevas määruses sätestatud regulatiivsete kohustuste kehtestamist, ilma et see piiraks turge, mida võib konkreetsetel juhtudel määratleda konkurentsiõiguse alusel. Need toodete ja teenuste turud määratletakse kooskõlas konkurentsiõiguse põhimõtetega. Kui komisjon otsustab turusoovituse vastu võtta, vaatab ta selle korrapäraselt läbi.

   Kui turg on lisatud turusoovitusse, vaatavad riigi reguleerivad asutused turu läbi. Turud, kus on kehtestatud *eelnev* reguleerimine, vaadatakse läbi iga viie aasta järel, et teha kindlaks, kas artikli 73 lõikes 1 osutatud kriteeriumid on täidetud.

2. Vajaduse korral võtavad riikide reguleerivad asutused arvesse ka artikli 183 lõike 12 kohaselt tehtud geograafilise ülevaate analüüsi tulemusi.

Article 73

Turuanalüüsi kord

1. Riikide reguleerivad asutused teevad kindlaks, kas artikli 72 kohaselt määratletud asjaomane turg õigustab käesolevas määruses sätestatud regulatiivsete kohustuste kehtestamist. Riiklikud reguleerivad asutused teevad analüüsi, vajaduse korral koostöös riiklike konkurentsiasutustega.

   Enne vaskpaarvõrkude sulgemist vaatavad riikide reguleerivad asutused asjaomased turud läbi, käsitledes vähemalt vaskpaarvõrkude sulgemisest mõjutatud piirkondi.

   Riigi reguleerivad asutused järgivad turuanalüüsi tegemisel artiklites 85 ja 184 sätestatud menetlusi ning tegutsevad õigeaegselt, viies protsessi lõpule ühe aasta jooksul.

   Turgu võib pidada käesolevas määruses sätestatud regulatiivsete kohustuste kehtestamist õigustavaks, kui on täidetud kõik järgmised kriteeriumid:

   (a) esinevad püsivad kõrged struktuursed, õiguslikud või regulatiivsed turule sisenemise tõkked;

   (b) turu struktuur on selline, et turutõketega seotud taristupõhise konkurentsi ja muude konkurentsiallikate olukorda arvestades ei teki turul analüüsitava ajavahemiku jooksul tõhusat konkurentsi;

   (c) ainult konkurentsiõiguse kohaldamine ei ole piisav väljaselgitatud turuhäirete

kõrvaldamiseks.

Kui riigi reguleeriv asutus analüüsib soovitusega hõlmatud turgu, loeb ta punktid a, b ja c täidetuks, välja arvatud juhul, kui riigi reguleeriv asutus teeb kindlaks, et üks või mitu sellist kriteeriumi ei ole konkreetse riigi oludes täidetud.

2. Kui riigi reguleeriv asutus teeb lõikes 1 nõutud analüüsi, kaalub ta tulevikku silmas pidades, kuidas turud areneksid, kui käesoleva artikli alusel ei kehtestataks reguleerimist. Riigi reguleeriv asutus võtab oma analüüsis arvesse kõike järgmist:

   (a) turusuundumused, mis mõjutavad asjaomase turu tõenäosust tõhusa konkurentsi poole püüdlemine;

   (b) kõik asjaomased konkurentsipiirangud hulgi- ja jaemüügi tasandil; olenemata sellest, kas selliste piirangute allikaks peetakse elektroonilise side võrke, elektroonilise side teenuseid või muud liiki teenuseid või rakendusi, mis on lõppkasutaja seisukohast võrreldavad, ning olenemata sellest, kas sellised piirangud on asjaomase turu osa;

   (c) muud liiki kehtestatud eeskirjad või meetmed, mis mõjutavad asjaomast turgu või seonduvat jaeturgu või asjaomaseid jaeturge kogu asjaomase ajavahemiku jooksul, sealhulgas, kuid mitte ainult, artiklite 64, 68 ja 69 kohaselt kehtestatud kohustused;

   (d) käesoleva artikli alusel muude asjaomaste turgude suhtes kohaldatav reguleerimine.

3. Kui riigi reguleeriv asutus jõuab järeldusele, et asjaomane turg ei õigusta regulatiivsete kohustuste kehtestamist käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatud korras või kui käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud tingimused ei ole täidetud, ei kehtesta ta artikli 77 kohaselt regulatiivseid erikohustusi ja tühistab artikli 77 kohaselt kehtestatud varasemad kohustused.

4. Riikide reguleerivad asutused kaaluvad parandusmeetmete tühistamiseks asjakohase etteteatamisaja kehtestamist, võttes arvesse vajadust tagada kestlik üleminek kõnealustest kohustustest kasusaajatele ja lõppkasutajatele, lõppkasutajate valikuvõimalused ning asjaolu, et kõnealune reguleerimine ei kesta kauem kui vajalik. Etteteatamisaja kehtestamisel võib riigi reguleeriv asutus määrata kehtivate juurdepääsulepingutega seoses kindlaks eritingimusi ja etteteatamistähtaegu.

5. Kui riigi reguleeriv asutus teeb kindlaks, et asjaomasel turul on regulatiivsete kohustuste kehtestamine vastavalt käesoleva artikli lõigetele 1 ja 2 põhjendatud, määrab ta kindlaks ettevõtjad, kellel on kas üksi või koos teistega asjaomasel turul märkimisväärne turujõud vastavalt artiklile 76. Riigi reguleeriv asutus kehtestab sellistele ettevõtjatele artikli 77 kohaselt asjakohased regulatiivsed erikohustused või säilitab sellised kohustused või muudab neid, kui need on juba olemas, kui ta leiab, et ilma nende kohustusteta ei oleks tulemus lõppkasutajate jaoks tõhusalt konkurentsivõimeline.

6. Käesoleva artikli lõigete 3 ja 4 kohaselt võetud meetmete suhtes kohaldatakse artiklites 85 ja 184 osutatud menetlusi. Riigi reguleerivad asutused analüüsivad asjaomast turgu ja teatavad vastavast meetme eelnõust vastavalt artiklile 85 viie aasta jooksul alates eelmise meetme vastuvõtmisest, kui riigi reguleeriv asutus on määratlenud asjaomase turu ja määranud kindlaks, millistel ettevõtjatel on märkimisväärne turujõud.

Article 74

Riikidevaheliste turgude kindlaksmääramise kord

1. Kui komisjon või vähemalt kaks asjaomast riigi reguleerivat asutust esitavad põhjendatud taotluse koos tõendusmaterjaliga, analüüsib BEREC võimalikku riikidevahelist turgu. Pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja BERECi tehtud analüüsi arvesse võttes võib komisjon

võtta vastu otsuseid, millega määratakse kindlaks riikidevahelised turud kooskõlas konkurentsiõiguse põhimõtetega.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kindlaks määratud riikidevaheliste turgude puhul teevad asjaomased riikide reguleerivad asutused turuanalüüsi ühiselt, võttes arvesse märkimisväärse turujõu suuniseid, ning otsustavad kooskõlastatult artikli 73 lõikes 4 osutatud regulatiivsete kohustuste kehtestamise, säilitamise, muutmise või tühistamise üle. Asjaomased riikide reguleerivad asutused teatavad komisjonile ühiselt turuanalüüsi käsitlevate meetmete eelnõudest ja artikli 85 kohastest regulatiivsetest kohustustest.

3. Kaks või mitu riigi reguleerivat asutust võivad turuanalüüsi käsitlevatest meetme eelnõudest ning regulatiivsetest kohustustest teavitada ühiselt ka riikidevaheliste turgude puudumisel, kui nad leiavad, et turutingimused nende jurisdiktsioonides on piisavalt sarnased.

Article 75

Riikidevahelise nõudluse kindlaksmääramise kord

BEREC analüüsib lõppkasutajate riikidevahelist nõudlust liidus pakutavate toodete ja teenuste järele, kui ta saab komisjonilt või vähemalt kahelt asjaomaselt riigi reguleerivalt asutuselt põhjendatud taotluse, milles esitatakse tõendid selle kohta, et esineb tõsine nõudlusega seotud probleem, millega tuleb tegeleda. BEREC võib sellise analüüsi teha ka siis, kui ta saab turuosalistelt põhjendatud taotluse, mis sisaldab piisavaid tõendeid, ja leiab, et tegemist on tõsise nõudluse probleemiga, millega tuleb tegeleda. BERECi analüüs ei piira riikidevaheliste turgude kohta tehtud järeldusi vastavalt artikli 74 lõikele 1 ega riiklike või piirkondlike geograafiliste turgude kohta tehtud järeldusi, mille riikide reguleerivad asutused on teinud vastavalt artiklile 72.

Article 76

Märkimisväärse turujõuga ettevõtjad

1. Kui riigi reguleeriv asutus teeb artiklis 73 osutatud korras kindlaks, et ettevõtjal on märkimisväärne turujõud, kohaldatakse käesoleva artikli lõiget 2.

2. Ettevõtjat käsitatakse märkimisväärse turujõuga ettevõtjana, kui tal on kas üksi või koos teiste ettevõtjatega turgu valitseva seisundiga samaväärne seisund, nimelt olukord, kus tema majanduslik tugevus annab talle võimu käituda märgatavas ulatuses sõltumatuna konkurentidest, klientidest ja lõpuks ka tarbijatest.

3. Hinnates seda, kas kahel või enamal ettevõtjal on ühine turgu valitsev seisund, tegutsevad riikide reguleerivad asutused eelkõige kooskõlas liidu õigusega ning võtavad arvesse turuanalüüsi ja märkimisväärse turujõu hindamise suuniseid, mille komisjon on käesoleva artikli lõike 5 kohaselt avaldanud.

4. Kui ettevõtjal on teataval turul märkimisväärne turujõud, võib tunnistada ta märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks ka lähedalt seotud turul, kui seosed kahe turu vahel on sellised, et turujõud konkreetsel turul võib kanduda üle tihedalt seotud turule, suurendades seal ettevõtja turujõudu. Sellest tulenevalt võib parandusmeetmeid, mille eesmärk on sellist võimendust vältida, kohaldada tihedalt seotud turul vastavalt artiklitele 77–84.

5. Pärast konsulteerimist BERECiga avaldab komisjon turuanalüüsi ja märkimisväärse turujõu hindamise suunised („märkimisväärse turujõu suunised“), mis on kooskõlas konkurentsiõiguse asjakohaste põhimõtetega. Märkimisväärse turujõu suunised sisaldavad suuniseid riikide reguleerivatele asutustele märkimisväärse turujõu mõiste kohaldamise kohta elektroonilise side turgude *eelneva* reguleerimise konkreetses kontekstis, võttes arvesse artikli 73 lõikes 1 osutatud kolme kriteeriumi.

5.4.2. II peatükk. Olulise turujõuga ettevõtjate suhtes kehtestatud juurdepääsu

parandusmeetmed

Article 77

Selliste kohustuste kehtestamine, muutmine või tühistamine, mis on kehtestatud ettevõtjatele, märkimisväärne turujõud

1. Konkreetse turu konkurentsitingimuste ja reguleeriva sekkumise vajaduse hindamisel võtavad riigi reguleerivad asutused kooskõlas artikli 73 lõikega 2 kõigepealt arvesse kehtivate eeskirjade, võimalike pakutud kohustuste või siseriikliku või liidu konkurentsiõiguse või kaubanduslepingute kohaste menetluste kontekstis kehtestatud parandusmeetmete mõju konkurentsidünaamikale.

2. Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega valib riigi reguleeriv asutus juhul, kui artikli 73 kohaselt tehtud turuanalüüsi tulemusena peetakse ettevõtjat konkreetsel turul märkimisväärset turujõudu omavaks, turuanalüüsi käigus tuvastatud võimalike probleemide lahendamiseks kõige vähem sekkuva viisi. Hindamisel võtavad riikide reguleerivad asutused arvesse kohustusi, mida pakuvad operaatorid, kes on artikli 83 alusel tunnistatud märkimisväärse turujõuga operaatoriteks.

3. Käesoleva artikli kohaselt kehtestatud kohustused:

   (a) riigi reguleeriva asutuse poolt turuanalüüsi käigus tuvastatud probleemi laadi põhjal, võttes vajaduse korral arvesse riikidevahelise nõudluse kindlaksmääramist vastavalt artiklile 75;

   (b) proportsionaalsed, võttes arvesse kulusid ja tulusid;

   (c) põhjendatud, võttes arvesse artiklis 3 sätestatud eesmärke;

   (d) kehtestatakse pärast artiklite 85 ja 184 kohast konsulteerimist.

4. Kui ettevõtjat peetakse märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, võivad riigi reguleerivad asutused vajaduse korral kehtestada hindamise esimeses etapis sellised kohustused nagu läbipaistvus- ja mittediskrimineerimiskohustused.

   Kui riigi reguleeriv asutus leiab, et eespool nimetatud kohustused ei ole piisavad või asjakohased, uurib ta, kas selliste kohustuste kehtestamine koos artikli 80 kohaselt kehtestatud kohustustega oleks proportsionaalne ja piisav vahend artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

   Kui riigi reguleerivad asutused leiavad, et on vaja täiendavaid juurdepääsukohustusi, kehtestavad nad artiklis 81 sätestatud kohustused, millega antakse ühtlustatud juurdepääs, ilma et see piiraks artikli 80 kohaldamist.

   Üksnes juhul, kui riigi reguleerivad asutused esitavad põhjendatud selgituse, mis tõendab, et sellised artiklite 80 ja 81 kohaselt kehtestatud kohustused ei lahenda asjaomasel turul tuvastatud konkurentsiprobleeme, võivad nad kehtestada muid kohustusi juurdepääsuks konkreetsetele aktiivsetele või virtuaalsetele võrguelementidele ja -teenustele ning konkreetsete võrguelementide ja nendega seotud vahendite kasutamiseks vastavalt artiklile 78.

   Lisaks käesoleva lõike neljandas lõigus osutatud kohustustele võivad riigi reguleerivad asutused juhul, kui artiklites 77–84 sätestatud kohustused ei ole asjakohased, kehtestada raamatupidamise lahususe kohustuse, hinnakontrolli kohustuse ja kuluarvestuse kohustuse.

   Kehtestatud kohustustel ei ole tagasiulatuvat jõudu. Nõuetekohaselt põhjendatud erandlike asjaolude korral võib kehtestada kohustused, mille alguskuupäev erineb tavapäraselt ette nähtud alguskuupäevast.

5. Riikide reguleerivad asutused teatavad komisjonile otsustest kehtestada, muuta või tühistada

ettevõtjate kohustusi artiklis 85 osutatud korras.

6. Turusuundumuste, sealhulgas kaubanduskokkulepete või -kohustuste korral, mis ei nõua turu määratluse või märkimisväärse turujõu hinnangu muutmist ega õigusta uut turuanalüüsi vastavalt artiklile 73, hindab riigi reguleeriv asutus viivitamata, kas märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjatele kehtestatud kohustused on vaja läbi vaadata ja muuta mis tahes varasemat otsust, sealhulgas tühistades kohustused või kehtestades uued kohustused, et tagada selliste kohustuste jätkuv vastavus käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud tingimustele. Sellised muudatused kehtestatakse alles pärast artiklite 85 ja 184 kohaseid konsultatsioone.

7. Riikide reguleerivad asutused kehtestavad kohustused, ilma et see piiraks:

   (a) Artiklid 67, 68 ja 69;

   (b) Direktiivi 2002/58/EÜ artiklid 50, 52, 64 ja 100 ning asjakohased sätted, mis sisaldavad kohustusi ettevõtjatele, kes ei ole märkimisväärse turujõuga ettevõtjad;

   (c) vajadust täita rahvusvahelisi kohustusi.

8. Selleks et aidata kaasa parandusmeetmete järjepidevale kohaldamisele, võib komisjon tihedas koostöös BERECiga anda välja suuniseid, et aidata riikide reguleerivatel asutustel järjepidevalt täita käesolevast artiklist tulenevaid kohustusi.

Article 78

Teatavatele võrguelementidele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja nende kasutamise kohustus

1. Riigi reguleerivad asutused võivad artikli 77 kohaselt kehtestada kohustusi, mille kohaselt peavad ettevõtjad tulema vastu põhjendatud taotlustele, mis käsitlevad juurdepääsu konkreetsetele võrguelementidele ja nendega seotud vahenditele, välja arvatud artiklites 80 ja 81 nimetatud taotlused, ja nende kasutamist olukordades, kus riigi reguleerivad asutused leiavad, et juurdepääsust keeldumine või samaväärse mõjuga põhjendamatud tingimused takistaksid püsiva, konkurentsile rajatud turu tekkimist jaemüügi tasandil ning ei oleks lõppkasutajate huvides. Muu hulgas võivad riigi reguleerivad asutused seada ettevõtjatele järgmisi kohustusi:

   (a) vajaduse korral võimaldada kolmandatele isikutele juurdepääs konkreetsetele füüsilistele võrguelementidele ja nendega seotud vahenditele ning võimaldada neil neid kasutada, kaasa arvatud võimaldada eraldatud juurdepääs kliendiliinile ja kliendi alamliinile;

   (b) anda kolmandatele isikutele juurdepääs teatavatele aktiivse või virtuaalse võrgu elementidele ja teenustele;

   (c) pidada läbirääkimisi juurdepääsu taotlevate ettevõtjatega heas usus;

   (d) mitte tühistada abivahenditele lubatud juurdepääsu;

   (e) osutada spetsiifilisi teenuseid hulgimüügi korras edasimüümiseks kolmandatele isikutele;

   (f) võimaldada avatud juurdepääsu tehnilistele liidestele, protokollidele ja muudele võtmetehnoloogiatele, mis on virtuaalvõrguteenuste koostalitlusvõimeks tingimata vajalikud;

   (g) pakkuda ühispaiknemist või muid seotud vahendite ühiskasutusviise;

   (h) pakkuda läbivteenuste koostalitlusvõime tagamiseks spetsiifilisi teenuseid või mobiilsidevõrkude rändlust;

(i) võimaldada juurdepääsu kasutuse tugisüsteemidele või samalaadsetele tarkvarasüsteemidele, mis on vajalikud teenuste osutamisel õiglase konkurentsi tagamiseks;

(j) siduda võrke või võrgu abivahendeid omavahel;

(k) pakkuda juurdepääsu seotud teenustele, nagu näiteks identifitseerimise, asukoha ja kohaloleku teenusele.

Riikide reguleerivatel asutustel on õigus kehtestada nende kohustuste suhtes tingimusi, mis hõlmavad õiglust, mõistlikkust ja õigeaegsust.

2. Kui riigi reguleerivad asutused kaaluvad lõikes 1 osutatud võimalike erikohustuste kehtestamise asjakohasust ja eelkõige kui nad hindavad kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, kas ja kuidas sellised kohustused tuleb kehtestada, analüüsivad nad, kas tuvastatud probleemi lahendamiseks lõppkasutaja huvides piisaks muudest juurdepääsuvormidest hulgimüügisisenditele kas samal või seotud hulgimüügiturul. Hindamine hõlmab kaubanduslikke juurdepääsupakkumisi, reguleeritud juurdepääsu vastavalt artiklitele 68 ja 69 või olemasolevat või kavandatavat reguleeritud juurdepääsu muudele hulgimüügisisenditele vastavalt käesolevale artiklile. Riigi reguleerivad asutused võtavad eelkõige arvesse järgmiseid tegureid:

(a) konkureerivate vahendite kasutamise või paigaldamise tehniline ja majanduslik elujõulisus, pidades silmas turusuundumuste tempot ning võttes arvesse asjaomase vastastikuse sidumise või juurdepääsu laadi ja liiki, sealhulgas muude eelneva etapi juurdepääsutoodete, näiteks kaablikanalisatsioonile juurdepääsu elujõulisust;

(b) eeldatav tehnoloogiline areng, mis mõjutab võrkude projekteerimist ja haldamist;

(c) vajadus tagada tehnoloogianeutraalsus, mis võimaldab osalistel oma võrgu ise projekteerida ja seda hallata;

(d) kavandatava juurdepääsu pakkumise teostatavus võrreldes kasutatavate mahtudega;

(e) vahendi omaniku alginvesteering, võttes arvesse tehtud riiklikke investeeringuid ja investeerimisega kaasnevaid riske, eelkõige gigabitivõrkudesse tehtavaid investeeringuid ja nendega seotud riskitasemeid;

(f) vajadus kaitsta konkurentsi pika aja jooksul, pöörates eelkõige tähelepanu majanduslikult tõhusale infrastruktuuril põhinevale konkurentsile ja püsivat konkurentsi toetavatele uuenduslikele ärimudelitele, näiteks võrkudesse tehtavatele kaasinvesteeringutele tuginevatele mudelitele;

(g) vajaduse korral asjaomased intellektuaalomandi õigused;

(h) üleeuroopaliste teenuste osutamine.

3. Kui riigi reguleerivad asutused kehtestavad ettevõtjale kohustuse pakkuda juurdepääsu vastavalt käesolevale artiklile, on neil õigus kehtestada tehnilised või tegevustingimused, mida sellise juurdepääsu pakkuja või saajad peavad täitma, kui see on vajalik võrgu normaalse toimimise tagamiseks. Konkreetsete tehniliste standardite või spetsifikaatide järgimise kohustus peab olema kooskõlas artikli 189 kohaselt kehtestatud standardite ja spetsifikaatidega.

Article 79

Hinnakontrolli ja kuluarvestuse kohustused

1 . Riigi reguleeriv asutus võib artikli 77 kohaselt kehtestada kulude katmise ja hinnakontrolliga seotud kohustusi, sealhulgas kuludele orienteeritud hindade kohustusi ja kuluarvestussüsteeme käsitlevaid kohustusi teatavat liiki vastastikuse sidumise või juurdepääsu pakkumise puhul, kui turuanalüüs näitab, et tõhusa konkurentsi puudumine võimaldab asjaomasel ettevõtjal säilitada ülemäära kõrgeid hindu või hindu kokku suruda ja sellega lõpptarbijaid kahjustada.

Hinnakontrolli kohustuste asjakohasuse üle otsustamisel võtavad riigi reguleerivad asutused arvesse vajadust edendada konkurentsi ja lõppkasutajate pikaajalisi huve seoses gigabitivõrkude kasutuselevõtu ja käibeleminekuga. Eelkõige selleks, et soodustada ettevõtja investeeringuid, sealhulgas gigabitivõrkudesse, võtavad riigi reguleerivad asutused arvesse ettevõtja investeeringuid, eelkõige juhul, kui on tehtud uusi investeeringuid. Kui riigi reguleerivad asutused peavad hinnakontrolli kohustusi asjakohaseks, võimaldavad nad ettevõtjatel otstarbekalt kasutatud kapitalilt mõistlikku kasumit saada, võttes arvesse kõiki riske, mis on omased eelkõige konkreetsele uuele investeerimisvõrgustiku projektile.

Riigi reguleerivad asutused kaaluvad käesoleva artikli kohaste kohustuste kehtestamata jätmist või säilitamist, kui nad teevad kindlaks, et esineb tõendatav jaehinnapiirang ning et kõik artikli 77 kohaselt kehtestatud kohustused, sealhulgas eelkõige majandusliku jäljendatavuse test, tagavad tõhusa ja mittediskrimineeriva juurdepääsu.

Kui riikide reguleerivad asutused peavad asjakohaseks kehtestada hinnakontrolli kohustused olemasolevatele võrguelementidele juurdepääsu suhtes, võtavad nad arvesse ka prognoositavate ja stabiilsete hulgihindade eeliseid, et tagada tõhus turule sisenemine ja piisavad stiimulid kõigile ettevõtjatele uute ja täiustatud võrkude kasutuselevõtuks.

2 Riikide reguleerivad asutused tagavad, et mis tahes kohustuslik kulude katmise mehhanism või hinnakujundusmetoodika aitab edendada uute ja täiustatud võrkude kasutuselevõttu, tõhusust ja püsivat konkurentsi ning maksimeerib lõppkasutajate püsivat kasu. Sellega seoses võivad riikide reguleerivad asutused võtta arvesse ka võrreldavatel konkurentsiturgudel kättesaadavaid hindu.

3 Kui ettevõtjal on kohustus seoses oma hindade kulupõhisusega, lasub asjaomasel ettevõtjal kohustus tõendada, et tasud tulenevad kuludest, sealhulgas mõistlikust investeeringutasuvusest. Teenuste tõhusa osutamise kulude arvutamiseks võivad riigi reguleerivad asutused kasutada kuluarvestusmeetodeid, mis on sõltumatud ettevõtja kasutatavatest meetoditest. Riigi reguleerivad asutused võivad nõuda ettevõtjalt oma hindade täielikku põhjendamist ja vajaduse korral nõuda hindade korrigeerimist.

4 Riigi reguleerivad asutused tagavad, et kui kuluarvestussüsteemi rakendamine on hinnakontrolli toetamiseks kohustuslik, tehakse üldsusele kättesaadavaks kuluarvestussüsteemi kirjeldus, milles esitatakse vähemalt peamised kategooriad, mille alusel kulud rühmitatakse, ja kulude jaotamisel kasutatavad eeskirjad. Kvalifitseeritud sõltumatu asutus kontrollib kuluarvestussüsteemi järgimist ja avaldab igal aastal vastavuskinnituse.

Article 80

Juurdepääs passiivsetele võrkudele

1 Riigi reguleeriv asutus võib kooskõlas artikliga 77 kehtestada kohustusi, mille kohaselt peavad ettevõtjad tulema vastu põhjendatud taotlustele, mis käsitlevad juurdepääsu pimekiule ja tsiviilehitusele (sealhulgas, kuid mitte ainult, ehitised või ehitistesse sissepääsud, hoonesisesed kaablid, sealhulgas juhtmestik, antennid, tornid ja muud tugikonstruktsioonid, postid, mastid, kaablikanalid, juhtmed, kontrollkaevud, pääseluugid ja kaablikapid) ning nende kasutamist olukordades, kus riigi reguleeriv asutus järeldab turuanalüüsi arvesse võttes, et juurdepääsust keeldumine või juurdepääsu võimaldamine samaväärse mõjuga

põhjendamatutel tingimustel takistaks püsiva, konkurentsile rajatud turu tekkimist ega oleks lõppkasutajate huvides.

2 Riigi reguleerivad asutused võivad kehtestada ettevõtjale kohustusi pakkuda juurdepääsu vastavalt käesolevale artiklile, olenemata sellest, kas kohustusega seotud varad on turuanalüüsi kohaselt asjaomase turu osa, tingimusel et kohustus on vajalik ja proportsionaalne artikli 3 eesmärkide saavutamiseks.

Article 81

Ühtlustatud juurdepääsutooted

1. Ilma et see piiraks artikli 80 kohaldamist, hindab riigi reguleeriv asutus, kas on põhjendatud ja proportsionaalne kehtestada artikli 73 kohaselt tehtud turuanalüüsi tulemusel konkreetsel turul märkimisväärset turujõudu omavaks tunnistatud operaatorile kohustus pakkuda enne muude juurdepääsutoodete kehtestamist liidu ühtlustatud juurdepääsutooteid.
2. Kui riigi reguleeriv asutus otsustab kehtestada muid juurdepääsutooteid, selgitab ta, miks need on kindlakstehtud probleemide lahendamiseks sobivamad kui ühtlustatud juurdepääsutooted.
3. Liidu ühtlustatud tooted võivad hõlmata kohalikke juurdepääsutooteid.
4. Komisjon võib [*kuue kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest*] võtta vastu rakendusaktid, milles sätestatakse ühtlustatud juurdepääsutoote(te)ga seotud tehnilised kirjeldused, standardsed kuluelemendid, kulumetoodikad ja standardpakkumine, võttes arvesse BERECi arvamust. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.
5. Ühtlustatud juurdepääsutooted peavad vastama järgmistele sisulistele nõuetele:
    (a) võimalust pakkuda juurdepääsutootena igale liidus tegutsevale elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujale;
    (b) operaatoritevahelise võrgu ja teenuste koostalitlusvõime maksimaalne tase ning mittediskrimineeriv võrguhaldus kooskõlas võrgutopoloogiaga;
    (c) suutlikkus pakkuda lõppkasutajatele teenust konkurentsi tingimustes;
    (d) kulutõhusus, arvestades suutlikkust kasutada olemasolevaid ja uusi võrke ning kooseksisteerimise võimalusi muude juurdepääsutoodetega, mida võidakse pakkuda samas võrguinfrastruktuuris;
    (e) tegevuse tulemuslikkus, eelkõige seoses rakendamise takistuste ja kasutuselevõtukulude võimaliku piiramisega juurdepääsu pakkujate ja taotlejate jaoks;
    (f) eraelu puutumatuse kaitset, isikuandmete kaitset, võrkude turvalisust ja terviklust ning läbipaistvust käsitlevate eeskirjade järgimine vastavalt liidu õigusele.
6. Kui riigi reguleeriv asutus on kindlaks teinud, et kohustus pakkuda selliseid ühtlustatud juurdepääsutooteid asendab varem kehtestatud hulgimüügitasandi juurdepääsu kohustused, kehtestab ta asjakohase üleminekuperioodi, mis kestab vähemalt kuus kuud, enne kui viimati nimetatud meetmed kehtetuks tunnistatakse.

Article 82

Kõne lõpetamise hinnad

1. Võttes arvesse BERECi arvamust, kehtestab komisjon käesolevat määrust täiendava delegeeritud õigusaktiga mobiilikõne lõpetamise tasu üleliidulise ühtse maksimummäära ja

kõne püsivõrgus lõpetamise tasu üleliidulise ühtse maksimummäära (edaspidi koos „kõne lõpetamise tasu üleliidulised määrad“), mida kohaldatakse vastavalt mobiilikõne lõpetamise või kõne püsivõrgus lõpetamise teenuste osutajate suhtes mis tahes liikmesriigis. Komisjon vaatab kõnealuse delegeeritud õigusakti läbi iga viie aasta järel pärast [*käesoleva määruse jõustumise kuupäev*] ja kaalub iga sellise juhtumi korral artikli 73 lõikes 1 osutatud kriteeriume kohaldades, kas kogu liitu hõlmavate kõne lõpetamise tasude kehtestamine on jätkuvalt vajalik. Kui komisjon otsustab pärast käesoleva lõike kohast läbivaatamist mitte kehtestada mobiilikõne lõpetamise maksimaalset tasu või kõne püsivõrgus lõpetamise maksimaalset tasu või kumbagi neist, võivad riikide reguleerivad asutused teha kõne lõpetamise turgude turuanalüüse kooskõlas artikliga 73, et hinnata, kas regulatiivsete kohustuste kehtestamine on vajalik. Kui riigi reguleeriv asutus kehtestab sellise analüüsi tulemusena asjaomasel turul kulupõhised kõne lõpetamise hulgihinnad, järgib ta II lisas sätestatud põhimõtteid, kriteeriume ja parameetreid ning meetme eelnõu suhtes kohaldatakse artiklites 85 ja 184 osutatud korda.

2. Riigi reguleerivad asutused jälgivad tähelepanelikult üleliidulise kõnede lõpetamise määra kohaldamist kõne lõpetamise teenuse pakkujate poolt ning tagavad nendest kinnipidamise. Riigi reguleerivad asutused võivad igal ajal nõuda, et kõne lõpetamise teenuse pakkuja muudaks määra, mida ta teiste ettevõtjate suhtes kohaldab, kui see ei vasta lõikes 1 osutatud delegeeritud õigusaktile.

Article 83

Kohustuste võtmise menetlus

1. Riikide reguleerivad asutused teavitavad operaatoreid võimalusest pakkuda välja kohustusi tuvastatud konkurentsiprobleemide lahendamiseks.

2. Märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjad võivad riigi reguleerivale asutusele pakkuda välja kohustusi seoses juurdepääsu ja/või kaasinvesteerimise tingimuste või mõlemaga, mida kohaldatakse nende võrkude suhtes, muu hulgas seoses järgmisega:

   (a) koostöökokkulepped, mis on asjakohased asjakohaste ja proportsionaalsete kohustuste hindamiseks vastavalt artiklile 77;

   (b) kaasinvesteeringud gigabitivõrkudesse;

   (c) kolmandate isikute tõhus ja mittediskrimineeriv juurdepääs vabatahtliku eraldamise rakendusperioodil, sealhulgas nende kohaliku juurdepääsuvõrgu varade või nende olulise osa üleandmine erineva omandilise kuuluvusega eraldiseisvale juriidilisele isikule või eraldiseisva majandusüksuse loomine vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolt, ning pärast kavandatud eraldamise vormi rakendamist.

   Kohustuste võtmise ettepanek peab olema piisavalt üksikasjalik selle ulatuse, kestuse ning rakendamise aja ja viisi osas, et riigi reguleeriv asutus saaks läbi viia hindamise vastavalt käesoleva artikli lõikele 3. Sellised kohustused võivad kehtida kauem kui artikli 73 lõikes 6 sätestatud turuanalüüsi tegemise ajavahemikud.

3. Riikide reguleerivad asutused kaaluvad, kas kohustused üksi oleksid proportsionaalsed ja piisavad vahendid tuvastatud konkurentsiprobleemide lahendamiseks. Selleks et hinnata ettevõtja poolt käesoleva artikli lõike 2 kohaselt välja pakutud kohustusi, viib riigi reguleeriv asutus läbi turu-uuringu, eelkõige pakutud tingimuste kohta, viies läbi avaliku konsultatsiooni huvitatud isikutega, eelkõige otseselt mõjutatud kolmandate isikutega, välja arvatud juhul, kui sellised kohustused ilmselgelt ei vasta ühele või mitmele asjakohasele tingimusele või kriteeriumile. Võimalikud kaasinvestorid või juurdepääsu taotlejad võivad esitada arvamusi selle kohta, kas pakutud kohustused vastavad artiklis 77 sätestatud tingimustele, kui see on

asjakohane, ja teha muudatusettepanekuid.

4. Käesoleva artikli alusel välja pakutud kohustuste puhul võtab riigi reguleeriv asutus artikli 77 lõike 3 kohaste kohustuste hindamisel eelkõige arvesse järgmist:

   (a) osutavad väljapakutud kohustuste õiglasele ja mõistlikule laadile;

   (b) kohustuste avatusele kõigi turuosaliste jaoks;

   (c) juurdepääsu õigeaegne kättesaadavus õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel enne seotud jaemüügiteenuste käivitamist;

   (d) pakutud kohustuste üldine piisavus, et võimaldada jätkusuutlikku konkurentsi järgnevatel turgudel ning hõlbustada gigabitivõrkude ühist kasutuselevõttu ja käibeleminekut lõppkasutajate huvides.

   Võttes arvesse kõiki konsultatsiooni käigus väljendatud seisukohti ja seda, mil määral need seisukohad esindavad eri sidusrühmi, edastab riigi reguleeriv asutus märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjale oma esialgsed järeldused selle kohta, kas pakutud kohustused vastavad käesolevas artiklis ja vajaduse korral artiklis 77 sätestatud eesmärkidele, kriteeriumidele ja menetlustele ning millistel tingimustel võib ta kaaluda kohustuste siduvaks muutmist. Ettevõtja võib oma esialgse pakkumise läbi vaadata, et võtta arvesse riigi reguleeriva asutuse esialgseid järeldusi ning täita käesolevas artiklis ja vajaduse korral artiklis 77 sätestatud kriteeriume.

5. Riigi reguleeriv asutus võib teha otsuse muuta kohustused täielikult või osaliselt siduvaks.

6. Erandina artikli 73 lõikest 6 võib riigi reguleeriv asutus muuta mõned või kõik kohustused siduvaks konkreetseks ajavahemikuks, mis võib olla kogu ajavahemik, milleks neid pakutakse, ning kui kaasinvesteerimiskohustused muudetakse siduvaks, muudab ta need siduvaks vähemalt seitsmeks aastaks. Kui riigi reguleeriv asutus muudab kohustused käesoleva artikli kohaselt siduvaks, hindab ta artikli 77 alusel selle otsuse tagajärgi turu arengule ja sellise kohustuse asjakohasust, mille ta on kehtestanud või mille kehtestamist ta oleks nende kohustuste puudumisel kaalunud artiklite 77–81 kohaselt. Kui riigi reguleeriv asutus teatab artikli 77 kohaselt asjaomasest meetme eelnõust vastavalt artiklile 85, lisab ta teatatud meetme eelnõule kohustusi käsitleva otsuse.

7. Riigi reguleeriv asutus jälgib, kontrollib ja tagab käesoleva artikli lõike 5 kohaselt siduvaks muudetud kohustuste täitmist samal viisil, nagu ta jälgib ja kontrollib artikli 77 alusel kehtestatud kohustuste täitmist ja tagab nende täitmise, ning kaalub siduvaks muudetud kohustuste kehtivusaja pikendamist, kui esialgne tähtaeg lõpeb. Kui riigi reguleeriv asutus jõuab järeldusele, et ettevõtja ei ole täitnud kohustusi, mis on muudetud siduvaks vastavalt käesoleva artikli lõikele 5, võib ta määrata sellisele ettevõtjale karistusi kooskõlas artikliga 196. Ilma et see piiraks artikli 196 kohaste erikohustuste täitmise tagamise menetlust, võib riigi reguleeriv asutus artikli 77 kohaselt kehtestatud kohustusi uuesti hinnata.

8. Käesoleva artikli lõikeid 1, 2 ja 3 kohaldatakse ettevõtjate suhtes, kes võivad teha ettepaneku kohustuste võtmiseks, et vältida artikli 69 kohaseid reguleerivaid meetmeid.

Article 84

Üksnes hulgimüügiga tegelevad ettevõtjad

1. Riigi reguleeriv asutus, kes määrab asjaomasel geograafilisel turul elektrooniliste sideteenuste jaeturul puuduva ettevõtja ühel või mitmel hulgiturul märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks vastavalt artiklile 73, kaalub, kas sellel ettevõtjal on järgmised omadused:

   (a) kõik ettevõtja äriühingud ja äriüksused, kõik äriühingud, mida kontrollib sama lõppomanik, kuid mis ei kuulu tingimata täielikult samale lõppomanikule, ja

kõik aktsionärid, kes on võimelised ettevõtjat kontrollima, tegutsevad praegu ja tulevikus üksnes elektrooniliste sideteenuste hulgiturgudel ning seetõttu ei tegutse nad ühelgi asjaomasel geograafilisel turul lõppkasutajatele osutatavate elektrooniliste sideteenuste jaeturul ega ühelgi muul turul, mis võiks mõjutada ettevõtja käitumist asjaomasel hulgiturul;

(b) ettevõtja ei ole kohustatud tegema tehinguid ühe eraldiseisva järgneval turul tegutseva ettevõtjaga, kes tegutseb lõppkasutajatele pakutavate elektrooniliste sideteenuste jaeturul asjaomasel geograafilisel turul ja mis tahes muul turul, mis võib mõjutada ettevõtja käitumist asjaomasel hulgiturul, ainuõigusliku lepingu või kokkuleppe tõttu, mis de facto kujutab endast ainuõiguslikku lepingut.

2. Kui riigi reguleeriv asutus jõuab järeldusele, et käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, võib ta kehtestada kõnealuse ettevõtja suhtes üksnes artikli 78 kohaseid kohustusi ja mittediskrimineerimist või õiglast ja mõistlikku hinnakujundust, kui see on põhjendatud turuanalüüsi alusel, sealhulgas märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtja tõenäolise käitumise prognoosiva hinnangu alusel.

3. Riigi reguleeriv asutus vaatab käesoleva artikli kohaselt ettevõtjale kehtestatud kohustused igal ajal läbi, kui ta jõuab järeldusele, et käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimused ei ole enam täidetud, ning kohaldab vajaduse korral artikleid 73 ja 77–83. Ettevõtjad teavitavad riigi reguleerivat asutust põhjendamatu viivituseta kõigist käesoleva artikli lõike 1 punktidega a ja b seotud asjaolude muutustest.

4. Riigi reguleeriv asutus vaatab läbi ka ettevõtjale käesoleva artikli kohaselt kehtestatud kohustused, kui ta järeldab tõendite põhjal, mis käsitlevad ettevõtja poolt järgneva turu klientidele pakutavaid tingimusi, et on tekkinud või võivad tekkida lõppkasutajatele kahjulikud konkurentsiprobleemid, mis nõuavad ühe või mitme artiklites 77–81 sätestatud kohustuse kehtestamist või käesoleva artikli lõike 2 kohaselt kehtestatud kohustuste muutmist. Kohustuste kehtestamine ja nende läbivaatamine kooskõlas käesoleva artikliga toimub artiklites 85 ja 184 osutatud korras.

5.4.3. III peatükk: Siseturu menetlused turu reguleerimiseks

Article 85

Siseturu konsolideerimine elektroonilise side valdkonnas

1. Käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmisel võtavad riikide reguleerivad asutused täiel määral arvesse artiklis 3 sätestatud eesmärke.

2. Kui riigi reguleeriv asutus kavatseb pärast avaliku konsultatsiooni lõppu võtta meetme, mis:

(a) kuulub artiklite 68 ja 69 ning artiklite 71–84 kohaldamisalasse;

(b) mõjutaks liikmesriikidevahelist kaubandust,

ta avaldab meetme eelnõu ning edastab selle samal ajal komisjonile, BERECile ja teiste liikmesriikide reguleerivatele asutustele, märkides ära meetme põhjused kooskõlas artikli 184 lõikega 4. Riikide reguleerivad asutused, BEREC ja komisjon võivad meetme eelnõu kohta märkusi esitada 30 tööpäeva jooksul. 30 tööpäeva pikkust ajavahemikku ei pikendata.

3. Käesoleva artikli lõikes 3 osutatud meetme eelnõu ei võeta vastu täiendava 90 tööpäeva jooksul, kui meetme eesmärk on:

(a) määratleb asjaomase turu ja hindab selle vastuvõtlikkust eelnevale reguleerimisele vastavalt artiklile 72;

(b) otsustada, kas tunnistada ettevõtja artikli 73 alusel kas üksi või koos teistega märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks või mitte;

(c) kehtestada, muuta või tühistada ettevõtja kohustusi artikli 69 lõike 2 või artikli 77 kohaldamisel, välja arvatud artiklite 80 ja 81 kohaselt kehtestatud kohustused,

ning komisjon on andnud riigi reguleerivale asutusele teada, et tema arvates looks meetme eelnõu siseturule tõkke või kui tal on tõsiseid kahtlusi selle vastavuses liidu õigusele ja eelkõige artiklis 3 osutatud eesmärkidele. Kõnealust 90 tööpäeva pikkust ajavahemikku ei pikendata. Komisjon teavitab sellisel juhul BERECit ja riigi reguleerivaid asutusi oma reservatsioonidest ja avalikustab need samaaegselt.

4. BEREC esitab 30 tööpäeva jooksul alates lõikes 3 osutatud 90 tööpäeva pikkuse ajavahemiku algusest arvamuse kõnealuses lõikes osutatud komisjoni reservatsioonide kohta, märkides, kas meetme eelnõu tuleks säilitada, seda tuleks muuta või see tuleks tagasi võtta, ning esitab vajaduse korral selleks konkreetsed ettepanekud. Kõnealune põhjendatud arvamus avalikustatakse.

5. Kui BEREC jagab oma arvamuses osaliselt või täielikult komisjoni tõsiseid kahtlusi, teeb ta tihedat koostööd asjaomase riigi reguleeriva asutuse ja komisjoniga, et teha kindlaks kõige asjakohasem ja tõhusam meede.

6. Lõikes 3 osutatud 90 tööpäeva jooksul võib komisjon:

(a) teha otsuse, millega nõutakse, et asjaomane riigi reguleeriv asutus ei võtaks meetme eelnõu vastu, kui komisjoni reservatsioonid põhinesid lõike 3 punktil a, b või c;

(b) võtab vastu otsuse lõikes 3 osutatud reservatsioonide tagasivõtmise kohta;

(c) võtab artikli 69 lõike 2 kohaste meetmete eelnõude puhul vastu otsuse, millega nõutakse asjaomaselt riigi reguleerivalt asutuselt meetme eelnõu tagasivõtmist.

Enne otsuse tegemist võtab komisjon hoolikalt arvesse BERECi arvamust.

Esimese lõigu punktides a ja c osutatud otsustele lisatakse üksikasjalik ja objektiivne analüüs selle kohta, miks komisjon leiab, et meetme eelnõu ei tule vastu võtta, ning konkreetsed ettepanekud selle muutmiseks.

7. Kui komisjon on võtnud kooskõlas käesoleva artikli lõike 6 punktiga c vastu otsuse, millega nõutakse riigi reguleerivalt asutuselt meetme eelnõu tagasivõtmist, ei võta riigi reguleeriv asutus sellist meedet vastu. Pärast artikli 186 kohast avalikku konsultatsiooni teatab riigi reguleeriv asutus kaheksateistkümne kuu jooksul alates komisjoni otsuse kuupäevast uuest meetme eelnõust.

8. Välja arvatud lõikega 3 ja lõike 6 punktidega a ja c hõlmatud juhtudel, võtab asjaomane riigi reguleeriv asutus täiel määral arvesse teiste riikide reguleerivate asutuste, BERECi ja komisjoni märkusi ning võib meetme eelnõu vastu võtta ja edastab selle seejärel komisjonile. Riigi reguleeriv asutus edastab komisjonile ja BERECile kõik lõike 2 alla kuuluvad vastuvõetud lõplikud meetmed.

Article 86

Ajutised meetmed

1. Kui riigi reguleeriv asutus leiab, et konkurentsi kaitsmiseks või kasutajate huvide kaitsmiseks on vaja kiiresti tegutseda, võib ta erandina artiklis 85 sätestatud menetlusest võtta viivitamata proportsionaalseid ja ajutisi meetmeid, mis kehtivad kuni 18 kuud. Ta edastab need meetmed koos kõigi põhjendustega viivitamata komisjonile, teistele riikide reguleerivatele asutustele ja BERECile.

2. Pärast 18-kuulise ajavahemiku möödumist ajutine meede kas tühistatakse või asendatakse

alalise meetmega, mille suhtes kohaldatakse eelnevat konsulteerimist riiklikul ja liidu tasandil kooskõlas artiklitega 85 ja 184.

3. Riigi reguleeriv asutus ei võta vastu ajutist meedet sama konkurentsiprobleemi lahendamiseks, mille jaoks ajutine meede on juba vastu võetud.

6. VI OSA – TEENUSED

6.1. I JAOTIS. UNIVERSAALTEENUSE OSUTAMISE KOHUSTUSED

Article 87

Universaalteenus

1. Kõigil liidu tarbijatel on õigus saada määratud asukohas juurdepääs taskukohasele ja piisavale internetiühenduse teenusele ja kõnesideteenustele, mille kvaliteet on nende territooriumil kindlaks määratud.

2. Pidades silmas minimaalset ribalaiust, mida enamik tarbijaid nende territooriumil kasutab, ja võttes arvesse käesoleva lõike teises lõigus sätestatud BERECi suuniseid, määratleb iga liikmesriik lõikes 1 osutatud piisava internetiühenduse teenuse, et tagada ribalaius, mis on vajalik sotsiaalseks ja majanduslikuks osalemiseks ühiskonnas.

   Hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] annab BEREC pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja tihedas koostöös komisjoniga, võttes arvesse kättesaadavaid komisjoni (Eurostati) andmeid, välja suunised, et toetada lõikes 1 osutatud piisava internetiühenduse teenuse määratlust ning ühiskonnas sotsiaalseks ja majanduslikuks osalemiseks vajaliku ribalaiuse kindlaksmääramist. Suuniseid ajakohastatakse korrapäraselt, et kajastada tehnoloogia arengut ja muutusi tarbimisharjumustes.

Article 88

Taskukohase universaalteenuse osutamine

1. Riigi reguleerivad asutused jälgivad koostöös teiste pädevate asutustega igal aastal artikli 87 lõikes 1 osutatud turul kättesaadavate teenuste jaehindade arengut ja taset, eelkõige seoses siseriiklike hindade ja riigi tarbijatuluga.

2. Kui liikmesriigid teevad kindlaks, et riigisiseseid tingimusi silmas pidades ei ole artikli 87 lõikes 1 osutatud teenuste jaehinnad taskukohased, sest väikese sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatel ei ole sellistele teenustele juurdepääsu, võtavad nad meetmeid, et tagada sellistele tarbijatele piisava internetiühenduse teenuse ja kõnesideteenuse taskukohasus vähemalt määratud asukohas.

3. Kui liikmesriigid otsustavad nõuda tariifivõimalusi või pakette, pakuvad neid kõik teenuseosutajad. Need pakkumised peavad olema madala sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatele kergesti kättesaadavad. Vajaduse korral tagavad riigi reguleerivad asutused koostöös teiste pädevate asutustega, et tingimused, mille alusel ettevõtjad pakuvad tariifivõimalusi või pakette, on täielikult läbipaistvad ning need avaldatakse ja neid kohaldatakse kooskõlas mittediskrimineerimise ja tõhususe põhimõtetega.

   Tarbijatel, kellel on õigus kasutada käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud tariifivõimalusi või pakette, on õigus sõlmida leping piisava internetiühenduse teenuse ja kõnesideteenuse pakkujaga.

   Kui tarbija seda taotleb, piirdub leping kõnesideteenustega.

4. Liikmesriigid toetavad vajaduse korral puuetega tarbijaid ja võtavad vajaduse korral muid erimeetmeid, et tagada võrdväärset juurdepääsu parandavate seotud lõppseadmete ning eriseadmete ja -teenuste, sealhulgas vajaduse korral spetsiaalsete kõneteenuste ja

vahendusteenuste kättesaadavus ja taskukohasus.

5. Liikmesriigid kasutavad käesolevas artiklis osutatud meetmete puhul kõige tõhusamat ja asjakohasemat lähenemisviisi, järgides samal ajal objektiivsuse, läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtteid ning tagades kokkusobivuse siseturuga, sealhulgas konkurentsieeskirjadega.

Article 89

Piisava internetiühenduse teenuse, vajaliku ribalaiuse, kriteeriumide ja taskukohasuse metoodika

Komisjon võib tehnoloogia arengut ja tarbimisharjumuste muutusi arvesse võttes võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks piisava internetiühenduse teenuse määratlemise metoodika, sealhulgas ribalaius, mis on vajalik artiklis 87 osutatud sotsiaalseks ja majanduslikuks osalemiseks ühiskonnas, võttes arvesse riigisiseseid tingimusi. Rakendusaktid sisaldavad ka kriteeriume ja metoodikat, mida riikide reguleerivad asutused peavad koostöös teiste pädevate asutustega arvesse võtma, et teha kindlaks, kas artikli 87 lõikes 1 osutatud teenuste jaehinnad on madala sissetuleku või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatele taskukohased, nagu on osutatud artiklis 88.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

Article 90

Universaalteenuse kättesaadavus

1. Kui liikmesriik on artikli 183 kohaselt tehtud geograafilise ülevaate tulemusi ja vajaduse korral lisatõendeid arvesse võttes kindlaks teinud, et artikli 87 lõike 2 kohaselt määratletud piisava internetiühenduse ja kõnesideteenuste kättesaadavust määratud asukohas ei ole võimalik tagada riigi territooriumil või selle eri osades tavapärastel kaubandustingimustel, kasutavad liikmesriigid avaliku poliitika vahendeid ning kui muud avaliku poliitika vahendid ei andnud soovitud mõju, võivad nad kehtestada universaalteenuse osutamise kohustused tagamaks, et täidetakse kõik tarbijate, mikroettevõtjate, väikeettevõtjate ja mittetulundusühenduste põhjendatud taotlused juurdepääsuks kõnealustele teenustele nende territooriumi asjaomastes osades.

2. Kui muud meetmed või avaliku poliitika vahendid ei andnud soovitud tulemust ja liikmesriigid otsustavad kehtestada lõikes 1 osutatud universaalteenuse osutamise kohustused, võivad nad teha selliste kohustuste täitmise ülesandeks ühele või mitmele ettevõtjale kogu riigi territooriumil või katta riigi territooriumi konkreetseid osi.

   Liikmesriigid kasutavad käesolevas lõikes osutatud meetmete puhul kõige tõhusamat ja asjakohasemat lähenemisviisi, järgides samal ajal objektiivsuse, läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtteid ning tagades kokkusobivuse siseturuga, sealhulgas konkurentsieeskirjadega.

Article 91

Kulude kontroll ning lisavahendid ja -teenused

1. Pakkudes vahendeid ja teenuseid lisaks artiklis 87 osutatutele, kehtestavad piisava internetiühenduse ja kõneside teenuste pakkujad kooskõlas artiklitega 87, 88 ja 90 tingimused nii, et tingimustele vastav lõppkasutaja ei ole kohustatud maksma vahendite või teenuste eest, mis ei ole taotletud teenuse jaoks vajalikud või vajalikud.

2. Artiklis 87 osutatud piisava internetiühenduse teenuse ja kõnesideteenuste pakkujad, kes osutavad teenuseid vastavalt artiklile 88, pakuvad tarbijatele, kes saavad kasu artikli 88 kohastest meetmetest, vajaduse korral järgmisi erivahendeid ja -teenuseid, et tarbijad saaksid

jälgida ja kontrollida kulutusi:

(a) väljuvate kõnede või tasuliste SMSide või MMSide või, kui see on tehniliselt teostatav, muude sarnaste rakenduste valikuline piiramine;

(b) ettemaksesüsteemid;

(c) liitumistasude järkjärguline maksmine;

(d) proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja avaldatud meetmed, millega tagatakse nõuetekohane hoiatamine iga järgneva teenuse katkemise või lahtiühendamise eest, et katta teenuseosutajate väljastatud arvete tasumata jätmine, ning meetmed teenuste põhjendamatu lahtiühendamise vältimiseks, sealhulgas asjakohane mehhanism, et kontrollida jätkuvat huvi teenuse kasutamise vastu;

(e) tariifinõustamine;

(f) kulude kontroll, sealhulgas tarbijatele suunatud tasuta hoiatused ebatüüpiliste või ülemääraste tarbimisharjumuste korral;

(g) võimalus deaktiveerida kolmandate isikute arved.

Article 92

Üleminekusätted seoses ettevõtjate määramisega direktiivi (EL) 2018/1972 ja universaalteenuse läbivaatamine

1. Ettevõtjad, kes määrati enne *[6 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]* direktiivi (EL) 2018/1972 alusel eritariifivõimaluste või -pakettide pakkumiseks või piisava internetiühenduse lairibateenuse ja kõnesideteenuste kättesaadavuse tagamiseks määratud asukohas, säilitavad oma staatuse kuni selliste määramiste aegumiseni.

2. BEREC jälgib piisava internetiühenduse ja kõneside kättesaadavust ja taskukohasust, võttes arvesse turu ja tehnoloogia arengut, ning avaldab 30. juuniks 2033 arvamuse sellise arengu ja selle mõju kohta kättesaadavuse ja taskukohasuse kohaldamisele.

3. Komisjon vaatab 30. juuniks 2034 BERECi arvamust arvesse võttes läbi artikli 88 kohase taskukohase universaalteenuse ulatuse ja artikli 90 kohase universaalteenuse kättesaadavuse, eelkõige selleks, et teha Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanek kohaldamisala muuta või see uuesti määratleda.

Läbivaatamisel võetakse arvesse sotsiaalset, majanduslikku ja tehnoloogilist arengut, sealhulgas üleminekut kiudoptikale, ning võetakse muu hulgas arvesse valdavat tehnoloogiat, mida kasutab enamik tarbijaid. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande läbivaatamise tulemuste kohta.

6.2. II JAOTIS. AVATUD INTERNETIÜHENDUS

Article 93

Avatud internetile juurdepääsu tagamine

1. Lõppkasutajatel on õigus pääseda ligi teabele ja sisule ning seda levitada, kasutada ja pakkuda rakendusi ja teenuseid ning kasutada vabalt valitud lõppseadmeid internetiühenduse teenuse kaudu, olenemata lõppkasutaja või teenuseosutaja asukohast või teabe, sisu, rakenduse või teenuse asukohast, päritolust või sihtkohast. Käesolev lõige ei piira liidu õiguse või liidu õigusega kooskõlas oleva siseriikliku õiguse kohaldamist, mis on seotud sisu, rakenduste või teenuste seaduslikkusega.

2. Internetiühenduse teenuse osutajate ja lõppkasutajate vahelised lepingud, mis käsitlevad

selliseid internetiühenduse teenuse osutajate kaubandus- ja tehnilisi tingimusi ja nõudeid nagu hind, andmemahud või kiirus ning internetiühenduse teenuse osutajate kaubandustavasid, ei piira lõikes 1 sätestatud lõppkasutajate õiguse kasutamist.

3. Internetiühenduse teenuse osutajad käsitlevad internetiühenduse teenuste osutamisel kogu andmeliiklust ühtmoodi, ilma diskrimineerimise, piiramise või sekkumiseta ning sõltumata selle saatjast ja vastuvõtjast, kättesaadavast või levitatavast sisust, kasutatavatest või pakutavatest rakendustest või teenustest

   Esimene lõik ei takista internetiühenduse teenuse osutajaid rakendamast mõistlikke andmeliikluse haldamise meetmeid. Andmeliikluse haldamise meetmed on mõistlikud, kui need on läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed ning kui nende puhul ei lähtuta ärilistest kaalutlustest, vaid konkreetsete andmeliikluse kategooriate suhtes kohaldatavatest objektiivselt erinevatest teenusekvaliteedi tehnilistest nõuetest. Sellised meetmed ei hõlma konkreetse sisu seiret ning neid ei kohaldata kauem, kui on vaja.

   Internetiühenduse teenuse osutajad ei kohalda selliseid andmeliikluse haldamise meetmeid, mis lähevad kaugemale teises lõigus sätestatust, ning eelkõige ei blokeeri, aeglusta, muuda, piira, mõjuta, halvenda ega diskrimineeri konkreetset sisu, konkreetseid rakendusi või teenuseid või nende teatavaid kategooriaid, välja arvatud siis, kui on vaja ning üksnes nii kaua, kui vaja, et:

   (a) tagada vastavus internetiühenduse teenuse osutaja suhtes kehtestatud liidu õigusaktidele ning liidu õigusega kooskõlas olevatele siseriiklikele õigusaktidele või kõnealuseid liidu õigusakte või liidu õigusega kooskõlas olevaid siseriiklikke õigusakte jõustavatele meetmetele, sealhulgas kohtu või vastavate volitustega riigiasutuste korraldustele;

   (b) säilitada sidevõrgu, selle kaudu osutatavate teenuste ja lõppkasutajate lõppseadmete terviklikkus ja turvalisus;

   (c) vältida sidevõrku ähvardavat ülekoormust ning leevendada sidevõrgu erakorralise või ajutise ülekoormuse mõju, tingimusel et samaväärseid andmeliikluse kategooriaid käsitletakse ühtmoodi.

4. Andmeliikluse haldamise meetmed võivad hõlmata isikuandmete töötlemist ainult siis, kui sellist töötlemist on vaja lõikes 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks ja see on proportsionaalne. Selline töötlemine toimub kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679. Andmeedastuse haldamise meetmed peavad samuti vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2002/58/EÜ.

5. Üldkasutatava elektroonilise side teenuse osutajad, sealhulgas internetiühenduse teenuse osutajad ning sisu, rakenduste ja teenuste pakkujad võivad osutada peale internetiühenduse teenuste muid teenuseid, mis on optimeeritud konkreetsele sisule või konkreetsetele rakendustele või teenustele või nende kombinatsioonile, kui optimeerimine on vajalik, et tagada vastavus nõuetele, mis esitatakse sisule, rakendustele või teenustele seoses teatava kvaliteeditasemega. Üldsusele elektroonilist sidet pakkuvad ettevõtjad, sealhulgas internetiühenduse teenuste osutajad, võivad selliseid teenuseid pakkuda või hõlbustada üksnes juhul, kui võrgu läbilaskevõime on piisav nende osutamiseks lisaks osutatavatele internetiühenduse teenustele. Neid teenuseid ei kasutata ega pakuta internetiühenduse teenuste asemel ning need ei tohi negatiivselt mõjutada internetiühenduse teenuste kättesaadavust või üldist kvaliteeti lõppkasutaja jaoks.

6. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, milles täpsustatakse käesolevas artiklis osutatud tingimusi selliste muude teenuste kui internetiühenduse teenuste pakkumiseks, mis on optimeeritud konkreetse sisu, rakenduste või teenuste või nende kombinatsiooni jaoks.

   Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

Article 94

Avatud internetiühenduse järelevalve ja jõustamine

1. Riikide reguleerivad asutused jälgivad tähelepanelikult artikli 93 järgimist ja tagavad selle ning edendavad mittediskrimineerivate internetiühenduse teenuste jätkuvat kättesaadavust tehnoloogia arengut kajastaval kvaliteeditasemel. Neil eesmärkidel võivad riigi reguleerivad asutused määrata kindlaks ühe või mitme üldkasutatava elektroonilise side teenuse osutaja, sealhulgas internetiühenduse teenuse osutaja suhtes kohaldatavad tehnilised nõuded, minimaalsed teenusekvaliteedi nõuded ning muud asjakohased ja vajalikud meetmed.
2. Üldsusele elektroonilist sidet pakkuvad ettevõtjad, sealhulgas internetiühenduse teenuste osutajad, esitavad iga kahe aasta järel riikide reguleerivatele asutustele artiklis 93 sätestatud kohustustega seotud teabe, eelkõige teabe oma võrgu läbilaskevõime ja andmeliikluse haldamise kohta, ning kohaldatavate andmeliikluse haldamise meetmete põhjendused.
3. Riikide reguleerivad asutused jagavad BERECiga ajakohastatud teavet oma peamiste tavade ja riikide järelduste kohta seoses avatud internetiühendusega, tuginedes lõike 2 kohaselt saadud teabele. Riikide reguleerivatelt asutustelt saadud teabe põhjal avaldab BEREC hiljemalt 24 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva ja seejärel iga kahe aasta tagant aruande avatud internetiühendust käsitlevate peamiste tavade ja järelduste kohta liidus.
4. BEREC avaldab tihedas koostöös komisjoniga hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumist*] ühise vormi, mida kasutatakse lõike 2 kohaselt nõutava teabe kogumiseks.
5. BEREC annab pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja tihedas koostöös komisjoniga välja suunised käesolevast artiklist riikide reguleerivatele asutustele tulenevate kohustuste rakendamise kohta. Suunistes kirjeldatakse üksikasjalikult ka internetiühenduse teenuste asjakohaseid teenusekvaliteedi parameetreid, sealhulgas artikli 97 lõike 4 teises lõigus osutatud seiremehhanismi parameetreid, puuetega lõppkasutajate jaoks olulisi parameetreid, kohaldatavaid mõõtmismeetodeid, III lisas sätestatud teabe ja IV lisas sätestatud avaldamise sisu ja vormi ning kvaliteedi sertifitseerimise mehhanisme. Puuetega lõppkasutajate jaoks asjakohased parameetrid hõlmavad ka üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste parameetreid.

   Riigi reguleerivad asutused võtavad teenusekvaliteedi kohustuste jõustamisel arvesse BERECi suuniseid.

6.3. III JAOTIS. LÕPPKASUTAJATE ÕIGUSED

6.3.1. I peatükk Tarbijate õigused

Article 95

Lepingute puhul teabele esitatavad nõuded

1. Enne tarbija sidumist lepingu või vastava pakkumisega ning lisaks direktiivi 2011/83/EL kohastele nõuetele esitavad internetiühenduse teenuste või üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajad käesoleva määruse III lisas loetletud teabe niivõrd, kuivõrd see teave on seotud nende osutatava teenusega.

   Teave esitatakse selgel ja arusaadaval viisil direktiivi 2011/83/EL artikli 2 punktis 10 määratletud püsival andmekandjal või, kui püsival andmekandjal esitamine ei ole võimalik, pakkuja poolt kättesaadavaks tehtud kergesti allalaaditavas dokumendis. Teenusepakkuja juhib tarbija tähelepanu aktiivselt sellele, et kõnealune dokument on kättesaadav ning et dokumenteerimise, tulevase viitamise ja muutmata kujul taasesitamise eesmärgil on oluline see alla laadida.

   Taotluse korral esitatakse teave puuetega lõppkasutajatele ligipääsetavas vormingus

kooskõlas direktiivi (EL) 2019/882 I lisas sätestatud ligipääsetavusnõuetega.

2. Internetiühenduse teenuste või üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajad esitavad tarbijatele lühikese ja kergesti loetava lepingukokkuvõtte. Selles kokkuvõttes nimetatakse teabele esitatavate nõuete põhielemendid vastavalt lõikele 1. Need põhielemendid hõlmavad järgmist:

   (a) teenusepakkuja nimi, aadress ja kontaktandmed ning kontaktandmed võimaliku kaebuse esitamiseks, kui see tuleb esitada teisele aadressile;

   (b) iga osutatava teenuse põhiomadused;

   (c) vastavad hinnad elektroonilise side teenuse aktiveerimiseks ja kõik korrapäraselt nõutavad tasud või tarbimisega seotud tasud, kui teenust osutatakse otsese rahalise tasu eest;

   (d) lepingu kestus ning selle pikendamise ja lõpetamise tingimused;

   (e) see, millises ulatuses on tooted ja teenused suunatud puuetega lõppkasutajatele;

   (f) internetiühenduse teenuste puhul kokkuvõte III lisa 5. jao punktide d ja e kohaselt nõutavast teabest.

   Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks lepingukokkuvõtte vorm, mida teenuseosutajad peavad kasutama käesolevast lõikest tulenevate kohustuste täitmiseks.

   Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

   Teenuseosutajad, kelle suhtes kohaldatakse lõike 1 kohaseid kohustusi, täidavad nõuetekohaselt selle lepingukokkuvõtte vormi nõutava teabega ja esitavad lepingukokkuvõtte tarbijatele tasuta enne, kui leping või mis tahes vastav pakkumine, sealhulgas kauglepingud, muutub tarbija jaoks siduvaks. Kui objektiivsetel tehnilistel põhjustel ei ole võimalik lepingukokkuvõtet sel ajal esitada, esitatakse see pärast seda ja enne tarbija sidumist lepingu või vastava pakkumisega põhjendamatu viivituseta.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud teave muutub lepingu lahutamatuks osaks ja seda võib muuta ainult juhul, kui lepingupooled on sõnaselgelt kokku leppinud teisiti.

4. Kui teenuseosutaja on täitnud lõigete 1 ja 2 kohased teavitamisnõuded, loetakse ta täitnuks direktiivi 2011/83/EL artikli 5 lõike 1 punktis a või artikli 6 lõike 1 punktis a, artikli 5 lõike 1 punktis b või artikli 6 lõike 1 punktis b ja artikli 6 lõike 1 punktis c, artikli 5 lõike 1 punktis c või artikli 6 lõike 1 punktis e, artikli 5 lõike 1 punktis f, artikli 6 lõike 1 punktis o ja artikli 6 lõike 1 punktis p ning artikli 8 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud teavitamisnõuded.

5. Kui internetiühenduse teenuste või üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste eest esitatakse arve kas aja- või mahutarbimise alusel, pakuvad nende pakkujad tarbijatele võimalust jälgida ja kontrollida iga sellise teenuse kasutamist ja maksumust. Vahend hõlmab juurdepääsu õigeaegsele teabele tariifikavas sisalduvate teenuste tarbimise taseme kohta. Eelkõige teavitavad teenuseosutajad tarbijaid enne, kui nende tariifikavas sisalduv tarbimise piirmäär on saavutatud ja kui nende tariifikavas sisalduv teenus on täielikult ära kasutatud.

6. Teenuseosutajad pakuvad vajaduse korral tarbijatele põhitasemel üksikasjalikke arveid tasuta, et võimaldada tarbijatel:

   (a) kontrollida ja kontrollida internetiühenduse teenuste või numbripõhiste isikutevahelise side teenuste kasutamise kulusid;

   (b) nõuetekohaselt jälgida oma kasutust ja kulutusi ning seeläbi mõistlikult kontrollida oma arveid.

   Sellised üksikasjalikud arved sisaldavad sõnaselget märget teenuse osutaja isiku ja mis tahes

tasuliste numbritega osutatavate teenuste kestuse kohta, välja arvatud juhul, kui tarbija on taotlenud, et seda teavet ei avaldataks.

Helistava tarbija üksikasjalikul arvel ei pea märkima kõnesid, mis on helistavatele lõppkasutajatele tasuta, sealhulgas kõnesid abitelefonidele.

Tarbijatel on õigus saada muutmata arveid. Üksikasjalikke arveid saavate tarbijate õigused ühitatakse helistavate tarbijate ja nn tarbijate õigusega eraelu puutumatusele, sealhulgas tagades, et sellistele tarbijatele on kättesaadavad piisavad alternatiivsed eraelu puutumatust soodustavad side- või maksemeetodid.

7. Liikmesriigid ei säilita ega kehtesta oma siseriiklikus õiguses käesolevast artiklist erinevaid tarbijakaitsesätteid, sealhulgas rangemaid ega vähem rangeid sätteid, et tagada kaitse erinev tase. See ei piira liikmesriikide õigust säilitada direktiivi (EL) 2018/1972 kohaseid lisavahendeid käsitlevaid sätteid.

Article 96

Läbipaistvus;

1. Kui internetiühenduse teenuste või üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajad kehtestavad tarbijatele nende teenuste osutamise suhtes tingimused, avaldavad nad käesoleva määruse IV lisas osutatud teabe selgel, terviklikul ja masinloetaval viisil ning puuetega lõppkasutajatele kättesaadavas vormingus kooskõlas direktiivi (EL) 2019/882 I lisas sätestatud ligipääsetavusnõuetega. Seda teavet ajakohastatakse korrapäraselt.
2. Liikmesriigid ei säilita ega kehtesta oma siseriiklikus õiguses käesolevast artiklist erinevaid lõppkasutajate kaitse sätteid, sealhulgas rangemaid ega vähem rangeid sätteid erineva kaitsetaseme tagamiseks.

Article 97

Lepingu kestus ja lõpetamine

1. Lepingu lõpetamise tingimused ja kord ei tohi pärssida teenuseosutaja vahetamist. Tarbijate ja üldkasutatavate elektroonilise side teenuste, välja arvatud numbrivaba isikutevahelise side teenuste ja masinatevaheliste teenuste osutamiseks kasutatavate ülekandeteenuste pakkujate vahel sõlmitud lepingute kohustusperiood ei tohi olla pikem kui 24 kuud. See ei piira liikmesriikide õigust säilitada sätteid, millega nähakse ette lühemad maksimaalsed lepingulised kohustusperioodid.

   Käesolevat lõiget ei kohaldata järelmaksulepingu kestuse suhtes, kui tarbija on eraldi lepingus kokku leppinud osamaksete tegemises üksnes füüsilise ühenduse kasutuselevõtuks, eelkõige gigabitivõrkude jaoks. Järelmaksuleping füüsilise ühenduse kasutuselevõtuks ei hõlma lõppseadmeid, nagu ruuter või modem, ning see ei takista tarbijatel kasutamast oma õigusi, mis tulenevad lõigetest 2–6.
2. Kui leping või siseriiklik õigus näeb ette elektroonilise side teenuste, välja arvatud numbrivaba isikutevahelise side teenuste ja masinatevaheliste teenuste osutamiseks kasutatavate ülekandeteenuste tähtajalise lepingu automaatse pikendamise, on tarbijatel õigus pärast sellist pikendamist lõpetada leping igal ajal maksimaalselt ühekuulise etteteatamisajaga ja ilma lisakuludeta, välja arvatud etteteatamisaja jooksul teenuse saamise tasud. Enne lepingu automaatset pikendamist teavitavad teenuseosutajad tarbijaid selgelt ja õigeaegselt ning püsival andmekandjal lepingulise kohustuse lõppemisest ja lepingu lõpetamise vahenditest. Lisaks sellele ja samal ajal annavad teenuseosutajad tarbijatele parimat hinnanõuannet oma teenuste kohta.
3. Tarbijatel on õigus lõpetada leping lisakuludeta pärast seda, kui neile on teatatud

üldkasutatavate elektroonilise side teenuste, välja arvatud numbrivaba isikutevahelise side teenuste pakkuja kavandatud lepingutingimuste muutmisest, välja arvatud juhul, kui kavandatud muudatused on üksnes tarbija huvides, on üksnes halduslikku laadi ja neil ei ole tarbijale negatiivset mõju või need on otseselt kehtestatud liidu või liikmesriigi õigusega.

Teenuseosutajad teavitavad tarbijaid vähemalt üks kuu ette kõigist lepingutingimuste muudatustest ja samal ajal teavitavad neid õigusest leping lisakuludeta lõpetada, kui nad ei nõustu uute tingimustega. Lepingu lõpetamise õigus kehtib kuu aega pärast teatise saamist. Teade esitatakse selgel ja arusaadaval viisil püsival andmekandjal.

4. Elektroonilise side teenuse, mis ei ole internetiühenduse teenus ega numbrivaba isikutevahelise side teenus, tegeliku jõudluse pidevat või tihti ilmnevat märkimisväärset erinemist sellest jõudlusest, millele on viidatud lepingus, käsitatakse alusena, millest lähtudes saab kasutada tarbijale liikmesriigi õiguse kohaselt kättesaadavaid õiguskaitsevahendeid, kaasa arvatud õigust leping tasuta lõpetada.

   Internetiühenduse teenuse puhul käsitatakse mis tahes pidevat või korrapärast märkimisväärset lahknevust internetiühenduse teenuse kiiruse või muude teenusekvaliteedi parameetrite tegeliku tulemuslikkuse ja internetiühenduse teenuse osutaja poolt III lisa 5. jao punktide a-d kohaselt teatatud tulemuslikkuse vahel, kui asjakohased faktid on kindlaks tehtud artikli 94 lõikes 5 osutatud BERECi suunistes täpsustatud järelevalvemehhanismi abil ja riigi reguleeriv asutus on need kinnitanud, toimivuse mittevastavusena, et käivitada tarbijale riigisisese õiguse kohaselt kättesaadavad õiguskaitsevahendid.

5. Kui tarbijal on õigus lõpetada üldkasutatava elektroonilise side teenuse, välja arvatud numbrivaba isikutevahelise side teenuse leping enne kokkulepitud lepinguperioodi lõppu vastavalt käesolevale määrusele või muudele liidu või liikmesriigi õigusnormidele, ei pea tarbija maksma hüvitist, välja arvatud säilitatud subsideeritud lõppseadme eest.

   Kui tarbija otsustab lepingu sõlmimise ajal ühendatud lõppseadmed alles jätta, ei tohi makstav hüvitis ületada lepingu sõlmimise ajal kokkulepitud pro rata temporis väärtust või teenustasu ülejäänud osa kuni lepingu lõpuni, olenevalt sellest, kumb on väiksem.

   Teenuseosutaja tühistab tasuta kõik tingimused, mis on seotud kõnealuse lõppseadme kasutamisega muudes võrkudes, hiljemalt hüvitise maksmisel.

6. Liikmesriigid ei säilita ega kehtesta oma siseriiklikus õiguses käesolevast artiklist erinevaid lõppkasutajate kaitse sätteid, sealhulgas rangemaid ega vähem rangeid sätteid erineva kaitsetaseme tagamiseks. See ei piira liikmesriikide õigust säilitada lõikes 1 osutatud sätteid.

Article 98

Teenuspaketid

1. Kui tarbijale pakutav teenuspakett või teenuste ja lõppseadmete pakett koosneb vähemalt internetiühenduse teenusest või üldkasutatavast numbripõhisest isikutevahelise side teenusest, kohaldatakse artikli 95 lõiget 2, artikli 96 lõiget 1, artiklit 97 ja artikli 100 lõiget 1 paketi kõigi elementide suhtes, sealhulgas mutatis mutandis nende elementide suhtes, mida need sätted muul viisil ei hõlma.

2. Kui tarbijal on liidu õiguse või liidu õigusega kooskõlas oleva siseriikliku õiguse kohaselt õigus lõpetada paketi mis tahes element, nagu on osutatud lõikes 1, enne kokkulepitud lepingutingimuse lõppu lepingutingimustele mittevastavuse või üleandmata jätmise tõttu, on tarbijal õigus lõpetada leping paketi kõigi elementide osas.

3. Sama internetiühenduse teenuse või üldkasutatava numbripõhise isikutevahelise side teenuse pakkuja pakutavate lisateenuste või lõppseadme tellimine ei pikenda sellise kehtiva lepingu algset kehtivusaega, millele sellised teenused või lõppseade lisatakse, välja arvatud juhul, kui

tarbija on lisateenuse või lõppseadme tellimisel sellega sõnaselgelt nõus.

4. Liikmesriigid ei säilita ega kehtesta oma siseriiklikus õiguses käesolevast artiklist erinevaid lõppkasutajate kaitse sätteid, sealhulgas rangemaid ega vähem rangeid sätteid erineva kaitsetaseme tagamiseks.

Article 99

Mikroettevõtjate, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate või mittetulundusühingute õigused organisatsioone

Artiklit 95, artikli 97 lõiget 1, artikli 98 lõiget 1 ja artikli 98 lõiget 3 kohaldatakse ka lõppkasutajate suhtes, kes on mikroettevõtjad või mittetulundusühendused, välja arvatud juhul, kui nad on sõnaselgelt nõustunud loobuma kõigist või osadest kõnealustes sätetes sätestatud õigustest. Artikli 97 lõikeid 2, 3 ja 5 kohaldatakse ka lõppkasutajate suhtes, kes on mikroettevõtjad, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad või mittetulundusühendused, välja arvatud juhul, kui nad on sõnaselgelt nõustunud loobuma täielikult või osaliselt kõnealustes sätetes sätestatud õigustest.

6.3.2. II peatükk. Lõppkasutajate õigused

Article 100

Teenuseosutaja vahetamine ja numbri liikuvus

1. Internetiühenduse teenuste pakkujat vahetades esitavad asjaomased teenusepakkujad lõppkasutajale asjakohase teabe enne vahetamisprotsessi ja selle jooksul ning tagavad internetiühenduse teenuse katkematuse, välja arvatud juhul, kui see ei ole tehniliselt teostatav. Vastuvõttev teenusepakkuja tagab, et internetiühenduse teenuse aktiveerimine leiab aset lõppkasutajaga kokku lepitud kuupäeval võimalikult lühikese aja jooksul ja lõppkasutajaga sõnaselgelt kokkulepitud ajavahemikul. Üleandev teenusepakkuja jätkab internetiühenduse teenuste pakkumist samadel tingimustel kuni vastuvõtva teenusepakkuja internetiühenduse teenuste aktiveerimiseni. Teenuse katkemine teenuseosutaja vahetamise protsessi ajal ei ületa üht tööpäeva.

   Riikide reguleerivad asutused tagavad, et vahetusprotsess on lõppkasutaja jaoks tõhus ja lihtne.

2. Riigi numeratsiooniplaani numbritega lõppkasutajatel on õigus taotluse korral säilitada oma numbrid teenust osutavast ettevõtjast sõltumatult. Seda õigust kohaldatakse:

   (a) geograafiliste numbrite puhul kindlaksmääratud asukohas;

   (b) mittegeograafiliste numbrite puhul mis tahes kohas.

   Esimeses lõigus sätestatud õigust ei kohaldata numbrite teisaldamise suhtes määratletud piirkonnas teenuseid osutavate võrkude ja mobiilsidevõrkude vahel.

3. Kui lõppkasutaja lõpetab lepingu, on lõppkasutajal õigus kanda riigi numeratsiooniplaani number üle samale või muule teenuseosutajale vähemalt ühe kuu jooksul pärast lepingu lõpetamise kuupäeva, välja arvatud juhul, kui lõppkasutaja sellest õigusest loobub.

4. Riigi reguleerivad asutused tagavad, et pakkujate vahelised tasud numbri liikuvuse eest on kulupõhised ja et lõppkasutajate suhtes ei kohaldata otsest tasu.

5. Numbri teisaldamine ja sellele järgnev aktiveerimine toimub võimalikult lühikese aja jooksul lõppkasutajaga sõnaselgelt kokkulepitud päeval. Igal juhul aktiveeritakse nende lõppkasutajate number, kes on sõlminud lepingu numbri teisaldamiseks uuele teenuseosutajale, ühe tööpäeva jooksul alates lõppkasutajaga kokku lepitud kuupäevast. Teisaldamisprotsessi ebaõnnestumise korral aktiveerib üleandev teenusepakkuja lõppkasutaja numbri ja teenused uuesti, kuni teisaldamine on edukalt sooritatud. Üleandev teenuseosutaja

jätkab teenuste osutamist samadel tingimustel kuni vastuvõtva teenuseosutaja teenuste aktiveerimiseni. Teenuse kadu teenuseosutaja vahetamise ja numbrite teisaldamise käigus ei tohi ühelgi juhul ületada ühte tööpäeva. Operaatorid, kelle juurdepääsuvõrke või taristuid kasutavad kas üleandvad või vastuvõtvad teenuseosutajad või mõlemad, tagavad, et teenus ei katke nii, et vahetamisel ja teisaldamisel tekib viivitus.

6. Lõigetes 1 ja 5 sätestatud teenuseosutaja vahetamise ja numbri teisaldamise protsessi juhib vastuvõttev teenuseosutaja ja nii vastuvõttev kui ka üleandev teenuseosutaja teevad koostööd heas usus. Nad ei viivita teenusepakkuja vahetamise ja numbri teisaldamise protsessiga ega kuritarvita seda ning ei teisalda numbrit ega vii lõppkasutajat teise teenusepakkuja juurde üle ilma lõppkasutaja sõnaselge nõusolekuta. Lõppkasutajate lepingud üleandva teenuseosutajaga lõpevad automaatselt pärast vahetusprotsessi lõppu.

   Hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] võtab BEREC pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja tihedas koostöös komisjoniga vastu suunised, milles täpsustatakse teenuseosutaja vahetamise ja numbri teisaldamise protsesside üksikasjad, võttes arvesse tehnilist teostatavust ja vajadust tagada lõppkasutajatele teenuse järjepidevus. Suunistes kirjeldatakse üksikasjalikult ka seda, kuidas teenuseosutajad maksavad lõppkasutajatele hüvitist, kui teisaldamis- ja vahetusprotsessid hilinevad või neid kuritarvitatakse, kui teenuse osutamisest ja paigaldamisest ei ole kinni peetud või kui teenuseosutaja ei täida käesolevas artiklis sätestatud kohustusi. Riikide reguleerivad asutused kehtestavad teenuseosutaja vahetamise ja numbri teisaldamise protsessi üksikasjad, võttes arvesse BERECi suuniseid. Kui see on tehniliselt teostatav, siis hõlmab see nõuet, et teisaldamine teostatakse raadiolainete abil, välja arvatud juhul, kui lõppkasutaja palub teha teisiti.

   Riikide reguleerivad asutused võtavad ka asjakohaseid meetmeid tagamaks, et lõppkasutajaid teavitatakse ja kaitstakse piisavalt kogu teenuseosutaja vahetamise ja numbri teisaldamise protsessi jooksul ning et neid ei vahetata ilma nende nõusolekuta teise teenuseosutaja juurde.

   Üleandvad teenusepakkujad hüvitavad tarbija taotluse korral ettemakstud teenuseid kasutavatele tarbijatele kogu allesjäänud krediidi. Hüvitamise eest võib nõuda tasu ainult siis, kui see on lepingus ette nähtud. Tasu on proportsionaalne ja vastavuses üleandva teenuseosutaja tegelike kuludega hüvitise pakkumisel.

7. Liikmesriigid ei säilita ega kehtesta oma siseriiklikus õiguses käesolevast artiklist erinevaid lõppkasutajate kaitse sätteid, sealhulgas rangemaid ega vähem rangeid sätteid erineva kaitsetaseme tagamiseks. See ei piira liikmesriikide õigust võtta vastu või säilitada õigusnorme, mis käsitlevad teenuseosutajate poolt lõppkasutajatele hüvitise maksmist juhul, kui teenuseosutaja ei täida käesolevas artiklis sätestatud kohustusi, samuti portimis- ja vahetusprotsesside viivituste või kuritarvitamise korral ning kui teenuse ja paigalduse kokkuleppimisest on loobutud.

Article 101

Erandid teatud mikroettevõtjatele

Käesolevat jaotist, välja arvatud artiklit 102, ei kohaldata numbrivaba isikutevahelise side teenuseid osutavate mikroettevõtjate suhtes, välja arvatud juhul, kui nad osutavad ka muid elektroonilise side teenuseid.

Enne lepingu sõlmimist teavitab sellist erandit kasutav mikroettevõtja lõppkasutajaid esimese lõigu kohasest erandist.

Article 102

Diskrimineerimiskeeld

Elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujad ei kohalda lõppkasutajate suhtes erinevaid võrkudele või teenustele juurdepääsu või nende kasutamise nõudeid või üldtingimusi, välja arvatud juhul, kui see on liidu õiguse piires põhjendatud.

6.3.3. III peatükk. Seadmed ja funktsioonid lõppkasutajatele

Article 103

Lõppkasutajate kaitsmine pettuste eest

1. Internetiühenduse teenuste ja üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajad teevad koostööd riikide pädevate asutustega, et teha kindlaks tõhusad meetmed, millega hoida ära kõnealuseid teenuseid kasutades lõppkasutajaid mõjutavaid pettusi, tagades samal ajal täieliku kooskõla isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õigusaktidega.
2. ODN kogub riikide reguleerivatelt või muudelt pädevatelt asutustelt, asjaomastelt Euroopa ja ülemaailmsetelt organisatsioonidelt ja sidusrühmadelt, sealhulgas Europolilt ja ENISA-lt teavet lõikes 1 osutatud teenuseid kasutades toime pandud pettuste kohta, eelkõige piiriüleste pettuste kohta.
3. BEREC annab pärast Euroopa Andmekaitsenõukogu ja ENISAga konsulteerimist välja suunised tehniliste ja õiguslike meetmete kohta, mis võiksid tulemuslikult kaitsta lõppkasutajaid pettuste eest liidus, eelkõige meetmete kohta, mis tuginevad riikide reguleerivate asutuste või pädevate asutuste volitustele blokeerida numbreid ja teenuseid vastavalt artikli 52 lõikele 2. Esimesed sellised BERECi suunised võetakse vastu [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*]. BEREC ajakohastab suuniseid vajaduse korral, kuid vähemalt iga kahe aasta järel pärast nende vastuvõtmist.
4. Liikmesriikide pädevad asutused võtavad meetmeid, et hoida ära pettusi, mis pannakse toime lõikes 1 osutatud teenuseid kasutades, võttes arvesse lõike 3 kohaselt välja antud suuniseid.
5. Komisjon võib võtta kooskõlas artikliga 198 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesoleva artikli lõiget 3 seoses meetmetega, mis on vajalikud pettuste ennetamise meetmete tulemuslikkuse, koordineerimise ja vastastikuse täiendavuse tagamiseks liidus.

Article 104

Kadunud laste otsimise ja muud laste abitelefonid

1. Numbripõhiste isikutevahelise side teenuste osutajad tagavad lõppkasutajatele, sealhulgas puuetega lõppkasutajatele, tasuta juurdepääsu abitelefoni teenusele, et teatada laste kadumise juhtumitest. Liidus reisides on lõppkasutajatel tasuta juurdepääs külastatava riigi teenusele. Abitelefon on kättesaadav numbril 116000.
2. Liikmesriigid võtavad asjakohased meetmed tagamaks, et asutus või ettevõtja, kellele number 116000 on määratud, eraldab abitelefoni tööks vajalikud vahendid.
3. Liikmesriigid ja komisjon tagavad, et lõppkasutajaid teavitatakse piisavalt numbri 116000 ja asjakohasel juhul numbri 116111 olemasolust ja nende raames pakutavate teenuste kasutamisest.

Article 105

Avalikku huvi pakkuva teabe levitamine

Internetiühenduse teenuste või üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajad edastavad vajaduse korral olemasolevatele ja uutele lõppkasutajatele üldist huvi pakkuvat teavet tasuta

vahendite abil, mida nad lõppkasutajatega suhtlemiseks tavaliselt kasutavad. Asjaomased avaliku sektori asutused esitavad üldist huvi pakkuvat teavet standardvormis ja see hõlmab vähemalt järgmisi teemasid:

(a) internetiühenduse teenuste ja üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste kasutamine ebaseaduslikuks tegevuseks või kahjuliku sisu levitamiseks, eelkõige juhul, kui see võib piirata teiste isikute õiguste ja vabaduste austamist, õigust isikuandmete kaitsele, autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi;

(b) vahendid, millega kaitstakse internetiühenduse teenuste ja üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste kasutamisel isiku turvalisust, eraelu puutumatust ja isikuandmeid ähvardavate ohtude eest, sealhulgas kaitse neid teenuseid kasutades toime pandud pettuste eest.

Article 106

Hädaolukorra side ja Euroopa ühtne hädaabinumber

1. Üldkasutatavate numbripõhiste isikutevahelise side teenuste osutajad tagavad lõppkasutajatele hädaolukorra side kaudu juurdepääsu hädaabiteenustele, kui liikmesriik on selleks loa andnud. Kõnealust hädaolukorra sidet pakutakse tasuta ja maksevahendeid kasutamata, sealhulgas kasutades Euroopa ühtset hädaabinumbrit 112 ja kõiki liikmesriikide määratud riiklikke hädaabinumbreid.

   Hädaolukorra side pakkujad tagavad, et häirekeskused saavad hädaolukorra side algatanud lõppkasutajaid tagasi kutsuda või algatada isikutevahelise side, kasutades sama isikutevahelise side teenust, mille kaudu nendega ühendust võeti, tasuta ja juhul, kui see ei ole majanduslikult teostatav, jaehinnaga, mis ei ületa häirekeskust teenindava teenuseosutaja riigisisest jaehinda.

   Liikmesriigid võivad ette näha juurdepääsu hädaabiteenustele numbrivaba isikutevahelise side teenuste hädaolukorra side kaudu, kui riiklik häirekeskuste süsteem võimaldab marsruutimist kõige sobivamasse häirekeskusesse ja helistaja asukohta käsitleva teabe vastuvõtmist.

   Üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad, kes võimaldavad helistada üldkasutatavatesse elektroonilise side võrkudesse, tagavad juurdepääsu hädaabiteenustele, kasutades Euroopa ühtset hädaabinumbrit 112, kui alternatiivne ja lihtne juurdepääs hädaabiteenustele ei ole kättesaadav.

2. Hiljemalt 24 kuud pärast lõikes 8 osutatud delegeeritud õigusakti vastuvõtmist tagavad liikmesriigid, et lõppkasutajad saavad algatada hädaolukorra side mobiilirakenduse kaudu, mis on ühendatud määruse (EL) nr 910/2014 alusel väljastatud Euroopa digiidentiteedikukrutega.

3. Lõikes 1 osutatud isikutevahelise elektroonilise side teenuste osutajad rakendavad tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, et tagada liidus reisides oma lõppkasutajatele tõhus hädaolukorra side.

4. Isikutevahelise side teenuste osutajad ja riiklikud häirekeskuste süsteemid tagavad, et hädaolukorra side ja helistaja asukohateave suunatakse viivitamata kõige sobivamasse häirekeskusesse. Riiklikud häirekeskuste organisatsioonid tagavad, et kogu hädaolukorra sidele, sealhulgas Euroopa ühtse hädaabinumbri 112 kasutamisel, vastatakse nõuetekohaselt ja et sellega tegeletakse.

5. Lõikes 1 osutatud teenuseosutajad tagavad, et puuetega lõppkasutajatel on hädaolukorra side kaudu teiste lõppkasutajatega samaväärne juurdepääs hädaabiteenustele, sealhulgas järgides direktiivi (EL) 2019/882.

Puuetega lõppkasutajatele hädaabiteenistustele hädaolukorra side kaudu juurdepääsu võimaldamisel tagavad liikmesriigid, et tehnilise teostatavuse korral on täidetud järgmised funktsionaalse samaväärsuse nõuded:

(a) hädaolukorra side võimaldab kahepoolset interaktiivset suhtlust puuetega lõppkasutaja ja häirekeskuse vahel;

(b) hädaolukorra side on liidus reisivatele puuetega lõppkasutajatele ilma eelneva registreerimiseta sujuvalt kättesaadav;

(c) hädaolukorra side on puuetega lõppkasutajatele tasuta;

(d) hädaolukorra side suunatakse viivitamata kõige sobivamasse häirekeskusesse, mis on kvalifitseeritud ja varustatud, et asjakohaselt reageerida puuetega lõppkasutajate hädaolukorra sidele ja seda töödelda;

(e) hädaolukorra side puhul on puuetega lõppkasutajatele tagatud helistaja asukohta käsitleva teabe samaväärne täpsus ja usaldusväärsus kui teiste lõppkasutajate hädaabikõnede puhul;

(f) puuetega lõppkasutajatel on võimalik kas juurdepääsuvahendite kavandamise või teadlikkuse suurendamise meetmete kaudu saavutada hädaabinumbrile 112 tehtavate hädaabikõnede puhul vähemalt samal tasemel teadlikkus hädaabiteenustele juurdepääsu võimalustest kui teistel lõppkasutajatel.

6. Hädaolukorra side pakkujad tagavad, et teave helistaja asukoha kohta tehakse kõige sobivamale häirekeskusele kättesaadavaks viivitamata pärast hädaolukorra side loomist. See hõlmab võrgupõhist asukohateavet ja juhul, kui raadioseade teeb selle edastamiseks kättesaadavaks, mobiiltelefonipõhist teavet helistaja asukoha kohta. Hädaolukorra side pakkujad tagavad, et helistaja asukohta käsitleva teabe loomine ja edastamine on lõppkasutajale ja häirekeskusele tasuta kogu hädaolukorra side puhul, mis toimub Euroopa ühtsele hädaabinumbrile 112. Häirekeskuste organisatsioonid tagavad, et helistaja asukohta käsitleva teabe vastuvõtmiseks ja töötlemiseks on kehtestatud tehnilised ja korralduslikud meetmed. Liikmesriigid võivad laiendada neid kohustusi nii, et need hõlmaksid hädaolukorra sidet riigisisestele hädaabinumbritele.

7. Liikmesriigid tagavad, et lõppkasutajaid, sealhulgas rändluse lõppkasutajaid, ja puuetega lõppkasutajaid teavitatakse piisavalt vahenditest, mis võimaldavad juurdepääsu hädaabiteenustele hädaolukorra side kaudu, sealhulgas kasutades Euroopa ühtset hädaabinumbrit 112, ning vahenditest, mis võimaldavad juurdepääsu puuetega lõppkasutajatele. See teave esitatakse ligipääsetavas vormis, käsitledes eri liiki puudeid kooskõlas direktiivi (EL) 2019/882 I lisas sätestatud ligipääsetavusnõuetega. Kuupäev: toetab ja täiendavad Liikmesriikide meetmed.

8. Komisjon võib võtta vastu delegeeritud õigusakte. kõnealuse seaduse seaduse kohaselt Artikkel 198

millega täiendatakse käesoleva artikli lõikeid 1, 2, 3, 5 ja 6, kehtestades meetmed, mis on vajalikud tõhusa hädaolukorra side tagamiseks liidus, seoses tehniliste kirjeldustega, mis võimaldavad luua hädaolukorra side mobiilirakenduse kaudu, mis on ühendatud Euroopa digiidentiteedikukrutega, helistaja asukoha teabe lahendustega, helistaja asukoha ühtlustatud Euroopa kriteeriumidega, samaväärse juurdepääsuga puuetega lõppkasutajatele ja marsruutimisega kõige sobivamasse häirekeskusesse.

9. Liikmesriigid teatavad ODNile E.164 numbrid, et võtta ühendust liikmesriikide häirekeskuste süsteemidega. BEREC loob ODNi abiga andmebaasi nende numbrite kohta, mida liikmesriikide häirekeskuste süsteemid kasutavad üksteisega ühenduse võtmiseks ühest liikmesriigist teise, ning haldab seda andmebaasi.

Article 107

Avalike hoiatuste edastamine

1. Numbripõhiste isikutevahelise mobiilside teenuste osutajad edastavad üldsusele mõeldud hoiatused asjaomastele lõppkasutajatele nende liikmesriikide poolt volitatud tehnoloogia abil, kus nad teenust osutavad, geograafilistes piirkondades, mida ähvardavad või kujunevad ulatuslikud hädaolukorrad ja katastroofid, hoiatusperioodi jooksul, mille on kindlaks määranud pädevad asutused.
2. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse tehnilised sätted, mis käsitlevad avalike hoiatuste edastamist mobiilirakenduse kaudu koos määruse (EL) 910/2014 alusel väljastatud Euroopa digiidentiteedikukrutega kõigile asjaomastele lõppkasutajatele, sealhulgas rändluse lõppkasutajatele. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 3 osutatud menetlusega.
3. Liikmesriigid tagavad, et üks aasta pärast käesoleva artikli lõike 3 kohaselt vastu võetud esimest rakendusakti edastatakse avalikud hoiatused kõigile asjaomastele lõppkasutajatele ka mobiilirakenduse kaudu, mis on ühendatud määruse (EL) nr 910/2014 kohaselt väljastatud Euroopa digiidentiteedikukrutega.

Article 108

Helistamise, ühendatud liinituvastuse ja päritolu esitamine ja piiramine tuvastamine

1. Üldkasutatavate elektroonilise side võrkude, üldkasutatavate isikutevahelise side või internetiühenduse teenuste pakkujad pakuvad helistaja liini või algset identimist.

   Nad tagavad, et lepinguosaline, kelle poole pöördutakse, saab lihtsate vahendite abil ja tasuta takistada helistaja liini kuvamist või algset identifitseerimist kohas, kus tema häälside lõppeb sidevahendi abil.
2. Võrk või teenuseosutaja tagab, et vastuvõttev pool suudab lihtsaid ja tasuta vahendeid selle funktsiooni mõistlikuks kasutamiseks kasutades takistada helistaja liini numbrinäidu esitamist või sissetulevate kõnede numbrinäidu edastamist.
3. Enne kõneside loomist ja helistaja liini numbri või lähtekoha identimise esitamist tagab teenuseosutaja, et vastuvõttev pool saab lihtsaid ja tasuta vahendeid kasutades keelduda sissetulevast kõnesidest, kui edastav pool on kasutanud lõikes 1 sätestatud õigust.
4. Kui pakutakse ühendatud liinitunnuse esitamist, tagab teenuseosutaja, et vastuvõttev pool saab lihtsat ja tasuta vahendit kasutades takistada selle ühendatud liinitunnuse esitamist, millega helistav lõppkasutaja on ühendatud.
5. Lõike 1 esimest lõiku kohaldatakse ka liidust pärit kõneside suhtes kolmandatesse riikidesse. Lõike 1 teist lõiku ning lõikeid 2, 3 ja 4 kohaldatakse ka kolmandatest riikidest pärit sissetuleva kõneside suhtes.
6. Kui kuvatakse helistaja või vastuvõtja liini numbrinäidu või lähtekoha numbrinäidu kuvamist, teavitavad üldkasutatavate internetiühenduse või isikutevahelise side teenuste osutajad üldsust sellest ning käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus ja lõigetes 2–4 sätestatud õigustest ning artikli 109 kohastest eranditest.

Article 109

Erandid pahatahtliku või häiriva side jälgimisel ja hädaolukorras side

1. Üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujad või üldkasutatavate elektroonilise side

teenuste osutajad võivad ajutiselt tühistada helistaja või algataja õiguse mitte kuvada artikli 108 lõikes 2 osutatud helistaja liini tunnust või algset tunnust, et võimaldada pädevatel asutustel või lõppkasutajal ametiasutustele esitatud kaebuse alusel pahatahtlikku või häirivat sidet jälgida.

2. Artikli 108 lõikes 1 osutatud teenuseosutajad väldivad helistaja liini või lähtekoha identimis- ja asukohaandmeid ning töötlevad neid, et esitada selline teave kõige sobivamale häirekeskusele kooskõlas artikli 106 lõikega 6.

Article 110

Automaatsed kõnede edastamise ja automatiseeritud kõnevalimissüsteemid

1. Üldkasutatavate numbripõhiste isikutevahelise side teenuste osutajad võtavad kasutusele tipptasemel meetmed, et piirata lõppkasutaja taotluse korral pahatahtlike või häirivate kõnede vastuvõtmist, pakkudes tasuta järgmisi võimalusi:

   (a) blokeerida, kui see on tehniliselt teostatav, sissetulevad kõned konkreetsetelt numbritelt või anonüümsetest allikatest;

   (b) peatada kolmandate isikute kõnede automaatne suunamine lõppkasutaja lõppseadmesse.

2. Automatiseeritud numbrivalimissüsteeme pakkuvad isikutevahelise side teenuste osutajad ei takista helistaja liinil või vastuvõtjale helistaja numbri kuvamise õigust ning esitavad isiku või numbri, mille kaudu saab nendega ühendust võtta.

Article 111

Samaväärne juurdepääs ja valikuvõimalus puuetega lõppkasutajatele

1. Üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad tagavad, et puuetega lõppkasutajad:

   (a) enamiku lõppkasutajatega samaväärne juurdepääs elektroonilise side teenustele, sealhulgas artikli 95 kohaselt esitatavale seotud lepingulisele teabele,

   (b) võimalik valida ettevõtja ja teenused, mis on kättesaadavad enamikule lõppkasutajatest.

   Pädevad asutused täpsustavad sellekohased nõuded, mida teenuseosutajad peavad täitma.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud meetmete võtmisel soodustavad pädevad asutused artikli 187 kohaselt kehtestatud asjakohaste standardite või spetsifikaatide järgimist.

Article 112

Autoraadio ja tarbijatele mõeldud raadiovastuvõtjate ning tarbijatele mõeldud digitaalseadmete koostalitlusvõime
televisiooniseadmed

1. Autode raadiovastuvõtjad ja tarbijatele mõeldud digitaaltelevisiooniseadmed on koostalitlusvõimelised vastavalt V lisale.

2. Kui liikmesriigid otsustavad võtta meetmeid, et tagada muude tarbijatele mõeldud raadiovastuvõtjate koostalitlusvõime, ei kohaldata neid meetmeid toodete suhtes, mille puhul raadiovastuvõtja on üksnes abistav, näiteks nutitelefonid, ja raadioamatööride kasutatavate seadmete suhtes.

3. Digitaaltelevisiooniteenuste osutajad tagavad vajaduse korral, et nende poolt lõppkasutajatele pakutavad digitaaltelevisiooniseadmed on koostalitlusvõimelised, nii et kui see on tehniliselt

teostatav, on digitaaltelevisiooniseadmed teiste digitaaltelevisiooniteenuste osutajatega taaskasutatavad.

Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/19/EL artikli 5 lõike 2 kohaldamist, on lõppkasutajatel lepingu lõpetamise82 korral võimalus tagastada digitelevisiooniseadmed tasuta ja lihtsa menetluse teel, välja arvatud juhul, kui teenuseosutaja tõendab, et see on täielikult koostalitlusvõimeline teiste teenuseosutajate digitelevisiooniteenustega, sealhulgas nendega, millele lõppkasutaja on üle läinud.

Digitaaltelevisiooniseade, mis on kooskõlas ühtlustatud standarditega, mille viited on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas, või selle osadega, eeldatakse olevat kooskõlas teises lõigus sätestatud koostalitlusvõimelisuse nõudega, mida need standardid või nende osad hõlmavad.

4. Liikmesriigid ei säilita ega kehtesta oma siseriiklikus õiguses käesolevast artiklist erinevaid lõppkasutajate kaitse sätteid, sealhulgas rangemaid ega vähem rangeid sätteid erineva kaitsetaseme tagamiseks.

Article 113

Edastamiskohustused

1. Liikmesriigid võivad kehtestada mõistlikke edastamiskohustusi kindlaksmääratud raadio- ja televisioonikanalite ning seotud lisateenuste, eelkõige juurdepääsuga seotud teenuste edastamiseks, mis tagaksid asjakohase juurdepääsu puuetega lõppkasutajatele, ning ühendatud televisiooniteenuseid ja elektroonilisi saatekavasid toetavate andmete edastamiseks nende jurisdiktsiooni alla kuuluvatele ettevõtjatele, kes pakuvad raadio- või televisioonikanalite üldsusele edastamiseks kasutatavaid elektroonilise side võrke ja teenuseid, kui märkimisväärsele hulgale selliste võrkude ja teenuste lõppkasutajatest on need võrgud raadio- ja televisioonikanalite vastuvõtmise peamine vahend. Selliseid kohustusi kehtestatakse ainult juhul, kui need on vajalikud selleks, et saavutada iga liikmesriigi poolt selgelt kindlaks määratud üldist huvi pakkuvaid eesmärke, ning need peavad olema proportsionaalsed ja läbipaistvad.
2. Liikmesriigid vaatavad lõikes 1 osutatud kohustused läbi, kui riigi turutingimused on oluliselt muutunud või kui lõikes 1 osutatud üldist huvi pakkuvad eesmärgid muutuvad.
3. Käesoleva artikli lõige 1 ega artikli 65 lõige 2 ei piira liikmesriikide õigust määrata kindlaks võimalik asjakohane tasu seoses käesoleva artikli kohaselt võetud meetmetega, tagades samal ajal, et samasuguste asjaolude korral ei kohelda elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujaid diskrimineerivalt. Kui tasu on ette nähtud, sätestavad liikmesriigid siseriiklikus õiguses selgelt tasu maksmise kohustuse, sealhulgas asjakohasel juhul sellise tasu arvutamise kriteeriumid. Liikmesriigid tagavad, et seda kohaldatakse proportsionaalselt ja läbipaistvalt.

Article 114

IV, V ja VI lisa kohandamine

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 198 vastu delegeeritud õigusakte IV, V ja VI lisa muutmiseks, et võtta arvesse tehnoloogia ja ühiskonna arengut või muutusi turunõudluses.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta (ELT L 197, 24.7.2012, lk 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/19/oj)

7. VII OSA. JUHTIMINE

7.1. I JAOTIS. RIIGI REGULEERIVAD ASUTUSED JA MUUD PÄDEVAD ASUTUSED

Article 115

Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused

1. Käesoleva määruse reguleerimisalas on riikide reguleerivatel asutustel järgmised ülesanded:

vastutab vähemalt järgmiste ülesannete täitmise eest:

(a) teavitamise ja ühtse passi menetluse käsitlemine üldlubade süsteemi raames;

(b) turu reguleerimise rakendamine, sealhulgas juurdepääsu- ja vastastikuse sidumise kohustuste kehtestamine;

(c) andmete kogumine, sealhulgas vastupanuvõime ja kestlikkuse kohta, mida riikide reguleerivatel asutustel võib olla vaja oma ülesannete täitmiseks;

(d) valguskaablile ülemineku meetmete rakendamine, sealhulgas vaskpaarvõrkude sulgemise piirkondade määratlemine, võrguoperaatorite esitatud vaskpaarvõrkude sulgemise kavade hindamine ja järelevalve;

(e) tagab ettevõtjatevaheliste vaidluste lahendamise;

(f) ökosüsteemialase koostöö vabatahtliku lepitusmenetluse pakkumine;

(g) raadiospektri haldamine ja lubade andmine või juhul, kui need ülesanded on antud muudele pädevatele asutustele, otsuste tegemine elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste jaoks raadiospektri kasutamise õigustega seotud riiklike protsesside turu kujundamise ja konkurentsi elementide kohta;

(h) annavad panuse elektroonilise side sektoris lõppkasutajate õiguste kaitsesse, asjakohasel juhul teiste pädevate asutustega koordineeritult;

(i) avatud internetiühenduse järelevalve ja jõustamine;

(j) jälgida teenuste jaehindade arengut ja taset;

(k) tagab numbrite liikuvuse;

(l) jagab numeratsiooniressursse ja haldab numeratsiooniplaane;

(m) valmisoleku ja vastupanuvõime toetamine;

(n) muude ülesannete täitmine, mis on käesoleva määruse või muude liidu õigusaktidega jäetud riikide reguleerivatele asutustele.

2. Riikide reguleerivad asutused toetavad aktiivselt BERECi eesmärke edendada suuremat regulatiivset koordineerimist ja järjepidevust.

3. Liikmesriigid avaldavad riigi reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste nimed ning nende käesolevast määrusest tulenevad ülesanded kergesti kättesaadaval kujul.

Liikmesriigid teavitavad komisjoni kõigist riigi reguleerivatest asutustest ja muudest pädevatest asutustest, kellele on käesoleva määruse alusel ülesandeid määratud, ning nende vastavatest kohustustest ja nende mis tahes muudatustest.

Article 116

Riigi reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste sõltumatus

1. Artiklis 115 osutatud riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused on juriidiliselt eraldiseisvad ja funktsionaalselt sõltumatud kõigist elektroonilisi sidevõrke, -seadmeid või -

teenuseid pakkuvatest füüsilistest või juriidilistest isikutest. Liikmesriigid, kes säilitavad omandi või kontrolli elektroonilise side võrke või teenuseid pakkuvates ettevõtjates, tagavad reguleeriva funktsiooni tõhusa struktuurilise eraldatuse omandi või kontrolliga seotud toimingutest.

2. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused kasutavad oma volitusi erapooletult, läbipaistvalt ja õigeaegselt. Riigi reguleerivatel asutustel ja muudel pädevatel asutustel on neile määratud ülesannete täitmiseks piisavad tehnilised, rahalised ja inimressursid.

Article 117

Riigi reguleeriva asutuse liikmete ametisse nimetamine ja ametist vabastamine

1. Riigi reguleeriva asutuse juht või riigi reguleerivas asutuses seda funktsiooni täitva esinduskogu liikmed ja nende asendusliikmed määratakse ametisse vähemalt kolme aasta pikkuseks ametiajaks ning nad valitakse tunnustatud ja erialaste kogemustega isikute seast nende teenete, oskuste, teadmiste ja kogemuste põhjal avatud ja läbipaistva valikumenetluse kohaselt.

2. Riigi reguleeriva asutuse juhi või, kui see on asjakohane, riigi reguleerivas asutuses seda ülesannet täitva esinduskogu liikmed või nende asendusliikmed võib nende ametiaja jooksul ametist vabastada üksnes juhul, kui nad ei vasta enam oma ülesannete täitmiseks vajalikele tingimustele, mis on sätestatud siseriiklikus õiguses enne nende ametisse nimetamist.

3. Asjaomase riigi reguleeriva asutuse juhi või, kui see on asjakohane, vastavat ülesannet täitva esinduskogu liikmete ametist vabastamise otsus tuleb ametist vabastamise ajal avalikustada. Riigi reguleeriva asutuse ametist vabastatud juhile või, kui see on asjakohane, vastavat ülesannet täitva esinduskogu liikmetele esitatakse vabastamise põhjused. Kui vabastamise põhjuseid ei ole avaldatud, avaldatakse need nimetatud isiku taotluse korral. Selle otsuse võib läbi vaadata kohus nii faktilistes kui ka õiguslikes küsimustes.

Article 118

Riigi reguleerivate asutuste poliitiline sõltumatus ja vastutus

1. Ilma et see piiraks artikli 122 lõike 9 kohaldamist, tegutsevad riigi reguleerivad asutused sõltumatult ja objektiivselt, sealhulgas sisemenetluste väljatöötamisel ja personali korraldamisel, tegutsevad läbipaistvalt ja vastutustundlikult kooskõlas liidu õigusega ning ei küsi ega võta vastu juhiseid üheltki teiselt organilt seoses ülesannetega, mis on neile määratud liidu õigust rakendava siseriikliku õigusega. See ei välista siseriikliku riigiõiguse kohast järelevalvet. Ainult artikli 197 kohaselt asutatud kaebusi käsitlevatel organitel on õigus peatada või tühistada riigi reguleerivate asutuste otsuseid.

2. Riikide reguleerivad asutused esitavad igal aastal aruande vähemalt elektroonilise side turu olukorra, tehtud otsuste, oma inim- ja finantsressursside ning nende ressursside jaotamise kohta, samuti tulevikuplaanide kohta. Nende aruanded avalikustatakse.

Article 119

Riigi reguleerivate asutuste regulatiivne suutlikkus

1. Riikide reguleerivatel asutustel on eraldi aastaeelarved ja nad on eraldatud eelarve täitmisel sõltumatud. Nimetatud eelarved avalikustatakse.

2. Riikide reguleerivatel asutustel peavad olema neile määratud ülesannete täitmiseks ning BERECi töös aktiivseks osalemiseks ja sellele kaasa aitamiseks piisavad rahalised vahendid ja inimressursid. Finantsautonoomia ei takista järelevalvet või kontrolli vastavalt riigiõigusele. Kontrolli riigi reguleeriva asutuse eelarve üle teostatakse läbipaistvalt ja selle tulemused

avaldatakse.

Article 120

Koostöö riikide ametiasutuste ja BERECiga

1. Liikmesriikides, kus vastutavaid riiklikke asutusi või pädevaid asutusi on rohkem kui üks, teevad riiklikud reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused vajaduse korral omavahel koostööd ja koordineerivad oma tegevust.

   Sellised asutused annavad üksteisele käesoleva määruse kohaldamiseks vajalikku teavet.

   Vahetatava teabe puhul tagab vastuvõttev asutus sama konfidentsiaalsuse taseme kui teabe esitanud asutus.

2. Sama liikmesriigi või teiste liikmesriikide reguleerivad ja muud pädevad asutused sõlmivad vajaduse korral regulaarse koostöö soodustamiseks üksteisega koostöölepinguid.

3. Kui liikmesriigid on käesoleva määruse või muu liidu õiguse alusel andnud pädevuse teistele pädevatele asutustele, tegutsevad riigi reguleerivad asutused riiklike koordinaatoritena, tagades, et pädevate asutuste seisukohti võetakse täielikult arvesse kõigis BERECi aruteludes ja väljundites.

   Eelkõige tagavad riikide reguleerivad asutused ODNile asjakohased kontaktid riikide pädevates asutustes, et võimaldada tal täita artiklite 146 ja 147 kohaseid ülesandeid.

7.2. II JAOTIS. BERECI ÜLESANDED JA KORRALDUS

Article 121

BERECi eesmärgid

1. Käesolevaga asutatakse Elektroonilise Side Euroopa Reguleerivate Asutuste Ühendatud Amet (BEREC), mille ülesanded on sätestatud käesolevas määruses. BEREC ei ole juriidiline isik ja tegutseb käesoleva määruse ning määruste (EL) 2022/612 ja (EL) 2015/2120 kohaldamisalas.

   BEREC asendab määrusega (EL) 2018/1971 loodud elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ameti (BEREC) ja on selle õigusjärglane.

2. BEREC taotleb artiklis 3 sätestatud eesmärke. Eelkõige püüab BEREC tagada liidu elektroonilise side reguleeriva raamistiku järjepideva rakendamise käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kohaldamisala piires.

3. BEREC täidab oma ülesandeid sõltumatult, erapooletult, läbipaistvalt ja õigeaegselt.

4. BEREC tugineb riikide reguleerivates asutustes ja võrguvõrgus kättesaadavatele eksperditeadmistele.

Article 122

BERECi üldised ülesanded

1. Üldised reguleerimis- ja nõustamisülesanded, mida BEREC võib täita, on järgmised: järgnevalt

   (a) abistab ja nõustab riigi reguleerivaid asutusi ja muid pädevaid asutusi, Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni ning teeb riigi reguleerivate asutuste ja komisjoniga taotluse korral või omal algatusel koostööd kõigis tema pädevusse kuuluvates elektroonilise sidega seotud tehnilistes küsimustes;

   (b) esitab artiklites 124, 125 ja 126 osutatud arvamusi, suuniseid ja aruandeid ning soovitusi ja ühiseid seisukohti ning levitab parimaid reguleerimistavasid, mis

on suunatud riikide reguleerivatele asutustele, et soodustada elektroonilise side reguleeriva raamistiku järjepidevat ja nõuetekohast rakendamist.

Vajaduse korral võib komisjon paluda BERECil esitada arvamusi, suuniseid ja aruandeid, isegi kui neid ei ole artiklites 124, 125 ja 126 sõnaselgelt loetletud.

2. BEREC hindab vajadust regulatiivse innovatsiooni järele ning koordineerib meetmeid riikide reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste vahel, et võimaldada uue uuendusliku elektroonilise side arendamist.

3. Raadiospektriga seotud küsimustes osaleb BEREC liidu raadiospektri ühtse turu menetluses.

4. Komisjon võib elektroonilise side sektori liidu mõõtmega ühinemiste läbivaatamisel konsulteerida BERECiga.

5. BEREC edendab tõhusat koostööd elektroonilise side võrkude pakkujate ja elektroonilise side või sellega tihedalt seotud sektorites tegutsevate ettevõtjate vahel kooskõlas artikli 191 lõikega 2.

6. BEREC täidab muid ülesandeid, mis on talle pandud käesoleva määruse või muude liidu õigusaktidega, eelkõige määrustega (EL) 2022/612 ja (EL) 2015/2120.

7. BEREC avalikustab oma ülesanded ja ajakohastab seda teavet, kui talle antakse uusi ülesandeid.

8. BEREC avalikustab kõik oma lõplikud arvamused, suunised, aruanded, soovitused, ühised seisukohad ja parimad tavad ning kõik tellitud uuringud, samuti asjakohased dokumentide kavandid lõikes 10 osutatud avalike konsultatsioonide jaoks.

9. Ilma et see piiraks asjakohase liidu õiguse ja muude komisjoni poolt vastu võetud õigusaktide järgimist, võtavad riigi reguleerivad asutused ja komisjon täiel määral arvesse BERECi poolt käesoleva määruse kohaselt vastu võetud suuniseid, arvamusi, soovitusi, ühiseid seisukohti ja parimaid tavasid, et tagada elektroonilise side reguleeriva raamistiku järjepidev rakendamine artiklis 121 osutatud kohaldamisalas.

   Kui riigi reguleeriv asutus kaldub kõrvale artiklis 125 osutatud suunistest, põhjendab ta seda.

10. BEREC konsulteerib vajaduse korral huvitatud isikutega ja annab neile võimaluse esitada märkusi mõistliku ajavahemiku jooksul, mille pikkus oleneb küsimuse keerukusest. Sellised konsultatsioonid toimuvad otsustusprotsessi võimalikult varajases etapis. Ajavahemik ei tohi olla lühem kui 30 päeva, välja arvatud erandolukorras. Ilma et see piiraks artikli 169 kohaldamist, teeb BEREC selliste avalike konsultatsioonide tulemused üldsusele kättesaadavaks.

11. BEREC konsulteerib ja teeb vajaduse korral koostööd asjaomaste riiklike asutustega, näiteks nendega, kes on pädevad konkurentsi, tarbijakaitse, küberturvalisuse ja andmekaitse valdkonnas.

12. BEREC teeb asjakohasel juhul koostööd pädevate liidu organite, asutuste ja nõuanderühmadega, samuti kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega kooskõlas artikli 166 lõikega 1.

Article 123

Teabe analüüs, seire ja kogumine

1. BEREC analüüsib artiklis 74 osutatud võimalikke riikidevahelisi turge ja artiklis 75 osutatud riikidevahelist lõppkasutajate nõudlust.

2. BEREC edendab riikide reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste poolt andmete kogumise ajakohastamist, koordineerimist ja standardimist. BEREC teeb sellised andmed

üldsusele kättesaadavaks avatud, taaskasutatavas ja masinloetavas vormingus oma veebisaidil ja ELi digiväravas.

3. BEREC loob ja haldab andmebaase, mis sisaldavad järgmist:

   (a) teated, mille üldloa alusel elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujad on edastanud pädevatele asutustele vastavalt käesoleva määruse artikli 10 lõikele 8;

   (b) numeratsiooniressursid, millel on liidus eksterritoriaalse kasutamise õigus, vastavalt artikli 48 lõike 4 neljandale lõigule;

   (c) liikmesriikide häirekeskuste E.164 numbrid vastavalt artikli 106 lõikele 9;

   (d) määruse (EL) 2022/618 kohased andmebaasid.

Article 124

BERECi arvamused

1. BEREC esitab käesolevas määruses ja määruses (EL) 2022/612 osutatud mittesiduvaid arvamusi, eelkõige järgmise kohta:

   (a) liidu tulevikku suunatud numeratsioonistrateegia, mis käsitleb numeratsiooniressursside järjepidevat haldamist liikmesriikides ja liidu tasandil kooskõlas artikli 46 lõikega 3;

   (b) algusest lõpuni lõppkasutajate vaheline ühendatus kooskõlas Artikli 68 lõike 2 teise lõigu punkt ii;

   (c) *eelnevat* reguleerimist vajavad turud vastavalt artikli 72 lõikele 1;

   (d) liidu juurdepääsutoote(te)ga seotud tehniline kirjeldus, standardsed kuluelemendid, kulumetoodika ja standardpakkumine vastavalt artiklile 81;

   (e) mobiilikõne lõpetamise tasu üleliidulise ühtse maksimummäära ja kõne püsivõrgus lõpetamise tasu üleliidulise ühtse maksimummäära kindlaksmääramine kooskõlas artikliga 82;

   (f) riiklike meetmete eelnõud, mis on seotud siseturu menetlustega turu reguleerimiseks vastavalt artiklile 85;

   (g) turu ja tehnoloogia areng ning selle mõju piisava internetiühenduse ja kõneside kättesaadavuse ja taskukohasuse kohaldamisele kooskõlas artikli 92 lõikega 2;

   (h) ühtlustamist käsitlevate otsuste ja soovituste eelnõud vastavalt artiklile 186;

   (i) piiriüleste vaidluste lahendamine vastavalt artiklile 190;

   (j) juhtumi elemendid, mis on esitatud vabatahtlikuks lepitusmenetluseks vastavalt artikli 192 lõikele 2.

2. Raadiospektriga seotud küsimustes esitab BEREC järgmised arvamused:

   (a) raadiospektri iga-aastaste tasude ja baashindade kindlaksmääramise ühise metoodika kohta vastavalt artiklile 29;

   (b) vajaduse korral kooskõlas artiklis 31 osutatud liidu raadiospektri ühtse turu menetlusega.

Article 125

BERECi suunised

BEREC annab välja suunised liidu elektroonilise side reguleeriva raamistiku rakendamise kohta, eelkõige käesolevas määruses osutatud küsimustes, mis käsitlevad järgmist:

(a) ühine vorm, et koguda teavet arhitektuuri, suutlikkuse, suutlikkuse ja elektroonilise side võrkude kasutamine vastavalt artikli 7 lõikele 4;

(b) ühtse passi menetluse kohased üldloa tingimused, et tagada kõiki käesoleva määruse artikli 9 lõikes 4 loetletud tingimusi kohaldatakse sidusal, mittediskrimineerival ja proportsionaalsel viisil kooskõlas artikli 11 lõikega 1;

(c) teate vorm vastavalt artikli 10 lõikele 3;

(d) turu kujundamise meetmete järjepideva kohaldamise kohta kooskõlas artikliga ARTIKLI 32 LÕIGE 3;

(e) numeratsiooniressursside haldamise suutlikkuse hindamise ühised kriteeriumid ja numeratsiooniressursside ammendumise ohust vastavalt artikli 48 lõikele 2;

(f) piisava internetiühenduse teenuse määratlus ja ribalaius, mis on vajalik sotsiaalseks ja majanduslikuks osalemiseks ühiskonnas vastavalt artikli 87 lõikele 2;

(g) asjakohased kriteeriumid, et edendada artikli 69 lõike 2 järjepidevat kohaldamist;

(h) ühised lähenemisviisid võrgu lõpp-punkti kindlaksmääramiseks erinevad võrgutopoloogiad kooskõlas artikli 69 lõikega 6;

(i) ühtne vorm, mida kasutatakse artikli 94 lõike 4 kohaselt nõutava teabe kogumiseks;

(j) riikide reguleerivate asutuste kohustuste rakendamine avatud internetiühenduse tagamine kooskõlas artikli 94 lõikega 5, milles täpsustatakse ka internetiühenduse teenuste asjakohased teenusekvaliteedi parameetrid, sealhulgas artikli 97 lõike 4 teises lõigus osutatud seiremehhanismi parameetrid, puuetega lõppkasutajate jaoks olulised parameetrid, kohaldatavad mõõtmismeetodid, käesoleva määruse III lisas sätestatud teabe ja käesoleva määruse IV lisas sätestatud avaldamise sisu ja vorm ning kvaliteedi sertifitseerimise mehhanismid;

(k) Vahetamis- ja teisaldamisprotsesside üksikasjade täpsustamine kooskõlas Käesoleva määruse artikli 100 lõige 6;

(l) tehnilised ja õiguslikud meetmed, mis võiksid tõhusalt kaitsta lõppkasutajaid pettus vastavalt artikli 103 lõikele 3;

(m) ühtlustada artikli 181 lõigetes 1, 3 ja 7 kirjeldatud teabe- ja aruandlustaotlusi asjakohastel teemadel, sealhulgas kohaldamisala, ajastus, sagedus, vorm ja teabe kogumise kord, kooskõlas artikli 182 lõikega 1;

(n) geograafiliste vaatlustega seotud kohustuste järjekindel täitmine ning prognoosid vastavalt artiklile 183;

(o) ökosüsteemipõhise koostöö hõlbustamine tehnilistes ja kaubandusküsimustes, mis on seotud elektrooniliste sideteenuste või infoühiskonna teenuste ning uuenduslike toodete ja teenuste pakkumine vastavalt artikli 191 lõikele 1;

(p) järjepideva rakendamise tagamiseks võib välja anda muid suuniseid.

Euroopa Parlamendi, nõukogu või komisjoni taotlusel elektroonilise side reguleerivast raamistikust ja riikide reguleerivate asutuste järjepidevatest reguleerivatest otsustest, eelkõige regulatiivsetes küsimustes, mis mõjutavad märkimisväärset hulka liikmesriike või millel on piiriülene element;

(q) määruste (EL) 2022/612 ja (EL) 2015/2120 kohased suunised; kui see on asjakohane.

Article 126

BERECi aruanded

BEREC esitab aruandeid oma pädevusse kuuluvate tehniliste küsimuste kohta, eelkõige järgmise kohta:

(a) kava, sealhulgas selle ülesehituse ja suutlikkuse põhjalik hindamine; artikli 5 lõikes 1 osutatud pakkujate suutlikkus ja elektroonilise side võrkude kasutamine, tegevussoovitused ja kriisiohjetavad kooskõlas artikliga 6;

(b) riiklikud tavad seoses kasutusõiguste andmisega riiklikele ja üleeuroopalistele Euroopa numbrid, keskendudes liidu erinevatele tavadele kooskõlas artikli 48 lõikega 6;

(c) peamised tavad ja järeldused seoses avatud internetiühendusega liidus, vastavalt artikli 94 lõikele 3;

(d) suuniste kohaldamise mõju tõhusale ökosüsteemialasele koostööle, ning vabatahtliku lepituse vahendi toimimise kohta vastavalt artikli 193 lõikele 1;

(e) üldloa riiklik rakendamine ja toimimine ning mõju siseturu toimimisele vastavalt artikli 204 lõikele 4;

ning kõik määruse (EL) 2022/612 kohased aruanded.

Article 127

BERECi reguleerivate asutuste nõukogu koosseis

1. Reguleerivate asutuste nõukokku kuulub üks liige igast liikmesriigist. Igal liikmel on hääleõigus.

   Iga liikme nimetab ametisse riigi reguleeriv asutus, kellel lasub esmane vastutus käesoleva määruse kohase elektroonilise side võrkude ja teenuste turgude igapäevase toimimise järelevalve eest. Liige nimetatakse ametisse riigi reguleeriva asutuse juhi, riigi reguleeriva asutuse kollegiaalse kogu liikme või nende mõlema asendaja hulgast.

2. Igal reguleerivate asutuste nõukogu liikmel on asendusliige, kelle nimetab riigi reguleeriv asutus. Asendusliige esindab liiget tema puudumise korral. Asendusliige nimetatakse ametisse riigi reguleeriva asutuse juhi, selle kollegiaalse kogu liikme, nende asendajate või riigi reguleeriva asutuse töötajate hulgast.

3. Reguleerivate asutuste nõukogu liikmed ja asendusliikmed nimetatakse ametisse vastavalt nende teadmistele elektroonilise side valdkonnas, võttes arvesse asjakohaseid juhtimis-, haldus- ja eelarvealaseid oskusi. Reguleerivate asutuste nõukogu töö järjepidevuse tagamiseks teevad kõik ametisse nimetavad riikide reguleerivad asutused jõupingutusi, et piirata oma liikmete ja võimaluse korral ka asendusliikmete vahetumist, ning püüavad saavutada meeste ja naiste tasakaalustatud esindatuse.

4. Komisjon osaleb kõigis reguleerivate asutuste nõukogu aruteludes ilma hääleõiguseta ja ta on esindatud asjakohaselt kõrgel tasemel.

5. Reguleerivate asutuste nõukogu liikmete, ja asendusliikmete ajakohastatud nimekiri koos huvide deklaratsioonidega tehakse avalikuks.

Article 128

BERECi reguleerivate asutuste nõukogu sõltumatus

1. Reguleerivate asutuste nõukogu tegutseb sõltumatult ja objektiivselt liidu huvides, olenemata konkreetsetest riiklikest või isiklikest huvidest.

2. Ilma et see piiraks artikli 120 lõikes 1 osutatud koordineerimist, ei küsi ega võta reguleerivate asutuste nõukogu liikmed ega nende asendusliikmed vastu juhiseid üheltki valitsuselt, institutsioonilt, isikult ega asutuselt.

Article 129

BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ülesanded

1. Reguleerivate asutuste nõukogu täidab järgmisi ülesandeid:

(a) täita artiklites 122–126 sätestatud BERECi ülesandeid, nimelt võtta vastu kõnealustes artiklites osutatud arvamusi, suuniseid, aruandeid, soovitusi ja ühiseid seisukohti ning levitada parimaid tavasid, tuginedes seejuures töörühmade tehtud ettevalmistavale tööle;

(b) teha BERECi sisemist töökorraldust käsitlevaid haldusotsuseid, ilma et see piiraks ODNi korraldust käsitlevate haldusotsuste kohaldamist;

(c) võtta vastu artiklis 141 osutatud BERECi kaheaastane tööprogramm;

(d) võtab vastu BERECi iga kahe aasta tagant esitatava tegevusaruande, millele on osutatud artiklis 142;

(e) võtta vastu eeskirjad artikli 173 lõikes 5 osutatud huvide konfliktide vältimiseks ja lahendamiseks ning töörühmade liikmete suhtes;

(f) võtta kooskõlas artikliga 167 vastu üksikasjalikud eeskirjad BERECi valduses olevatele dokumentidele juurdepääsu õiguse kohta;

(g) võtab vajaduste analüüsi põhjal vastu artikli 168 lõikes 1 osutatud teavitamis- ja levitamiskavad ning ajakohastab neid korrapäraselt;

(h) võtab oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega vastu oma töökorra ja avalikustab selle;

(i) anda koos võrgustiku direktoriga luba sõlmida töökord pädevate liidu organite, asutuste ja nõuanderühmadega ning kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega kooskõlas artikli 166 lõikega 1;

(j) moodustada ODNiga kooskõlastatult töörühmi ja nimetada ametisse nende esimehed vastavalt artiklile 140;

(k) anda ODNi direktorile suuniseid ODNi ülesannete täitmiseks seoses BERECi ülesannetega;

2 BERECi reguleerivate asutuste nõukogu vaatab oma töökorra läbi hiljemalt [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Article 130

BERECi reguleerivate asutuste nõukogu esimees ja aseesimehed

1 BERECi reguleerivate asutuste nõukogu nimetab oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega oma liikmete hulgast ametisse esimehe ja vähemalt ühe aseesimehe.

2 Aseesimees täidab esimehe ülesandeid, kui viimane ei saa neid täita.

3 Esimehe ametiaeg on üks aasta ja seda võib ühe korra pikendada. Kodukorraga tagatakse võimalikult suur järjepidevus kriisilahendusnõukogu juhi juures.

4 BERECi reguleerivate asutuste nõukogu esimees ei taotle ega võta vastu juhiseid üheltki valitsuselt, institutsioonilt, isikult ega asutuselt.

5 Esimees annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastava taotluse korral aru BERECi

ülesannete täitmise kohta.

6 .3. III JAOTIS: RSPB ÜLESANDED JA KORRALDUS

Article 131

RSPB loomine ja eesmärgid

1 Käesolevaga luuakse raadiospektripoliitika organ, mis ei ole juriidiline isik ja mille ülesanded on sätestatud käesolevas määruses.

2 Raadiospektripoliitika nõukogu asendab komisjoni 11. juuni 2019. aasta otsusega loodud raadiospektripoliitika töörühma ja võtab üle selle ülesanded.

3 RSPB püüab saavutada käesoleva määruse artiklis 3 sätestatud eesmärke. Eelkõige püüab RSPB tagada spektrit käsitleva reguleeriva raamistiku järjepideva rakendamise ja toetada liidu tasandi raadiospektripoliitika väljatöötamist.

4 Raadiospektripoliitika nõukogu täidab oma ülesandeid erapooletult, läbipaistvalt ja õigeaegselt.

5 Raadiospektripoliitika nõukogu tugineb riikide pädevates asutustes kättesaadavatele eksperditeadmistele.
ja ODNis

Article 132

RSPB ülesanded komisjoni ja teiste liidu institutsioonide toetamisel

1 Raadiospektripoliitika nõukogu abistab ja nõustab komisjoni:

(a) liidu strateegilistes raadiospektripoliitika küsimustes;

(b) liidu raadiospektripoliitika lähenemisviiside koordineerimisel;

(c) esitades arvamusi komisjoni soovituste kohta, mis käsitlevad elektroonilise side reguleeriva raamistiku sätete ühtlustatud kohaldamist raadiospektri valdkonnas, ilma et see piiraks BERECi rolli;

(d) komisjoni, liikmesriikide ja asjaomaste pädevate asutuste vahelise koordineerimise ja koostöö osas seoses raadiospektri liidu kehtivate õigusaktide, programmide ja poliitika rakendamisega;

(e) vajaduse korral ühtlustatud tingimuste osas seoses siseturu loomiseks ja toimimiseks vajaliku raadiospektri kättesaadavuse ja tõhusa kasutamisega.

2. Raadiospektripoliitika nõukogu abistab komisjoni:

(a) liidu raadiospektristrateegia väljatöötamisel vastavalt artiklile 17 ning tehnilise, majandusliku ja ühiskondliku arengu jälgimisel teha ettepanekuid liidu raadiospektri tegevuskava ajakohastamiseks vastavalt artikli 17 lõikele 3.

(b) kui huvitatud isik taotleb raadiospektri eraldamist ja küsimus mõjutab raadiospektripoliitikat, siis vastavalt artiklile 19;

(c) asjakohaste ühtsete loa andmise tingimuste kehtestamisel ning vajaduse korral asjakohase loa andmise menetluse ja loa andmise tingimuste soovitamisel vastavalt artiklile 22;

(d) soovitades ühist metoodikat aastatasude ja baashindade kindlaksmääramiseks vastavalt artiklile 29;

(e) ühtsete investeerimist soodustavate lubade andmise protsesside aspektide ja ühtlustatud raadiospektri kasutamise lubade andmise valikutingimuste

väljatöötamisel kooskõlas artikli 30 lõikega 10;

(f) vajaduse korral üldloaga seotud tingimuste täpsustamine vastavalt artikli 38 lõikele 3;

(g) satelliitsageduste eraldamise Euroopa tabeli koostamisel vastavalt artikli 39 lõikele 2;

(h) erinevatele spektriribadele loa andmise ja nende kasutamise tingimuste kindlaksmääramisel vastavalt artikli 39 lõikele 4;

(i) liidu loa taotluste hindamisel vastavalt artiklile 40;

(j) soovitades raadiospektri kooskõlastatud jagamist maapealse ja satelliitkasutuse vahel kooskõlas artikli 45 lõikega 4.

3. Raadiospektripoliitika nõukogu abistab komisjoni ka nende nõukogule esitatavate ettepanekute ettevalmistamisel, mis käsitlevad ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohaste otsuste vastuvõtmist, millega kehtestatakse raadiospektriküsimustes pädevates rahvusvahelistes organisatsioonides liidu nimel võetavad seisukohad.

4. Kui see on asjakohane, võib komisjon paluda raadiospektripoliitika nõukogul esitada arvamusi või aruandeid, isegi kui neid ei ole käesolevas artiklis sõnaselgelt loetletud.

5. RSPB konsulteerib vajaduse korral huvitatud isikutega ja annab neile võimaluse esitada mõistliku aja jooksul märkusi, võttes arvesse küsimuse keerukust. Sellised konsultatsioonid toimuvad otsustusprotsessis võimalikult varakult. Välja arvatud erandlikel asjaoludel, ei tohi konsultatsiooniperiood olla lühem kui 45 päeva. Ilma et see piiraks artikli 169 kohaldamist, teeb RSPB selliste avalike konsultatsioonide tulemused üldsusele kättesaadavaks.

6. Raadiospektripoliitika nõukogu abistab ja nõustab taotluse korral nõukogu ja Euroopa Parlamenti liidu raadiospektripoliitika lähenemisviiside strateegilisel planeerimisel ja koordineerimisel.

Article 133

RSPB ülesanded riiklike pädevate asutuste toetamisel

1. Raadiospektripoliitika nõukogu aitab riikide pädevatel asutustel teha omavahel ja komisjoniga koostööd, et toetada raadiospektripoliitika lähenemisviiside strateegilist planeerimist ja koordineerimist liidus, tehes järgmist:

(a) töötada välja parimad tavad raadiospektriga seotud küsimustes, et rakendada liidu õigust, sealhulgas kogudes häid tavasid järgmistes valdkondades:

(i) kõige asjakohasem lubade andmise kord vastavalt artikli 21 lõikele 5;

(ii) raadiospektrilubade andmise menetlused ja valikutingimused vastavalt artikli 30 lõikele 10.

(b) hõlbustada liikmesriikidevahelist koordineerimist, et rakendada liidu õigust ja aidata kaasa elektroonilise side ühtse turu arengule, sealhulgas tõhustades liikmesriikidevahelist teabevahetust, koostööd ja vastastikust õppimist;

(c) liikmesriikide lähenemisviiside koordineerimine seoses raadiospektri kasutamise õiguste kasutamisega ning raadiospektriga seotud küsimusi käsitlevate aruannete ja arvamuste avaldamine;

(d) vajaduse korral koosolekute korraldamine, et võimaldada riiklikel pädevatel asutustel nende taotluse korral arutada ja vahetada arvamusi ja kogemusi seoses raadiospektri kasutamise lubade andmise menetluste ja tingimustega;

(e) korraldades komisjoniga korrapäraseid arutelusid raadiospektriga seotud

erinevate strateegiliste küsimuste üle;

(f) seminaride ja kuulamiste korraldamine sidusrühmade ja akadeemiliste ringkondade esindajatega raadiospektriga seotud tehniliste, majanduslike ja ühiskondlike arengute teemal.

2. Raadiospektripoliitika nõukogu abistab pädevaid asutusi ja komisjoni:

(a) abi osutamine piiriülese koordineerimise või piiriüleste kahjulike raadiohäiretega seotud küsimuste või vaidluste lahendamiseks liikmesriikide vahel või kolmandate riikidega ning asjakohaste arvamuste esitamine kooskõlas artikliga 14;

(b) jälgida raadiospektrit käsitlevate riiklike tegevuskavade rakendamist kooskõlas artikli 17 lõikega 5;

(c) spektri ühiskasutuse rakendamine, võttes vastu suunised kooskõlas artikli 27 lõikega 5;

(d) andmebaasidega hõlmatavate raadiospektri sagedusalade kindlaksmääramine ja andmebaaside praktiline korraldus kooskõlas artikli 28 lõikega 2;

(e) seoses taotluste esitamisega ja satelliitsüsteemide koordineerimisega ITUga vastavalt artiklile 37;

(f) jälgida liidu loa alusel tegutsevate satelliitsüsteemide nõuetele vastavust ning uurida nende rikkumisi ja neile asjakohaselt reageerida kooskõlas artikliga 43, sealhulgas esitades asjakohaseid arvamusi;

(g) teabe jagamine kiireloomuliste meetmete kohta vastavalt artikli 44 lõikele 3.

3. Raadiospektripoliitika nõukogu osaleb artikli 31 kohases liidu raadiospektri ühtse turu menetluses ning esitab märkusi ja arvamusi, kui see on käesolevas määruses ette nähtud.

Article 134

Raadiospektripoliitika nõukogu koosseis

1. Raadiospektripoliitika nõukogusse kuulub igast liikmesriigist üks raadiospektripoliitika eest vastutavate asutuste liige. Igal liikmel on hääleõigus.

2. Iga liikmesriigi nimetatud nõukoja liige on kõrgetasemeline esindaja, kes kannab üldist vastutust strateegilise raadiospektripoliitika eest.

3. Komisjon osaleb kõigil raadiospektripoliitika nõukogu koosolekutel ilma hääleõiguseta ja ta on esindatud asjakohaselt kõrgel tasemel.

4. Raadiospektripoliitika nõukogu iga liige ja komisjon nimetavad asendusliikme, kes asendab liiget tema puudumise korral.

5. RSPB juhatuse liikmete ja nende asendusliikmete nimede ja liikmete nimekiri avaldatakse RSPB veebisaidil.

Article 135

Raadiospektripoliitika nõukogu ülesanded

1. Raadiospektripoliitika nõukogu ülesanded on järgmised:

(a) täita artiklites 132 ja 133 sätestatud raadiospektripoliitika nõukogu ülesandeid, nimelt võtta vastu arvamusi ja aruandeid ning levitada parimaid tavasid, tuginedes seejuures töörühmade tehtud ettevalmistavale tööle;

(b) võtta vastu RSPB sisemist töökorraldust käsitlevaid haldusotsuseid, ilma et see

piiraks ODNi korraldust käsitlevaid haldusotsuseid;

(c) võtta vastu raadiospektripoliitika nõukogu kaheaastane tööprogramm, millele on osutatud artiklis 141;

(d) võtta vastu raadiospektripoliitika nõukogu iga kahe aasta järel esitatav aruanne oma tegevuse kohta, nagu on osutatud artiklis 142;

(e) võtta vastu eeskirjad huvide konfliktide ennetamise ja haldamise kohta, nagu on osutatud artikli 173 lõikes 5, ning töörühmade liikmete kohta;

(f) võtta kooskõlas artikliga 167 vastu üksikasjalikud eeskirjad RSPB valduses olevatele dokumentidele juurdepääsu õiguse kohta;

(g) võtab vajaduste analüüsi põhjal vastu artikli 168 lõikes 1 osutatud teavitamis- ja levitamiskavad ning ajakohastab neid korrapäraselt;

(h) võtta vastu ja avalikustada oma kodukord liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega;

(i) anda koos võrgustiku direktoriga luba sõlmida töökord pädevate liidu organite, asutuste ja nõuanderühmadega ning kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega kooskõlas artikli 166 lõikega 1;

(j) moodustada ODNiga kooskõlastatult töörühmi ja nimetada ametisse nende esimehed vastavalt artiklile 140;

(k) anda ODNi direktorile suuniseid seoses ODNi ülesannete täitmisega seoses RSPB ülesannetega.

2. Raadiospektripoliitika nõukogu vaatab oma kodukorra läbi hiljemalt [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Article 136

RSPB juhatuse esimees ja aseesimehed

1. Raadiospektripoliitika nõukogu nimetab oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega oma liikmete hulgast ametisse esimehe ja aseesimehe.

2. Aseesimees täidab esimehe ülesandeid, kui viimane ei saa neid täita.

3. Esimehe ametiaeg on kaks aastat ja seda võib ühe korra pikendada. Kodukorraga nähakse ette võimalikult suur järjepidevus kriisilahendusnõukogu juhi juures.

4. Eesistuja annab tulemustest aru Euroopa Parlamendile ja nõukogule. RSPB ülesannetest, kui tal palutakse seda teha.

5. 4. IV JAOTIS. BERECI JA RAADIOSPEKTRIPOLIITIKA NÕUKOGU ÜHISSÄTTED JA KOOSTÖÖ

Article 137

BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu organisatsiooniline struktuur

BEREC ja raadiospektripoliitika nõukogu koosnevad kumbki järgmisest:

(a) apellatsioonikoda;

(b) töörühmad.

Article 138

BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu koosolekud

1. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu esimehed kutsuvad kokku vastavalt BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu koosolekud ning koostavad nende koosolekute päevakorrad, mis avalikustatakse.

2. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu peavad kumbki vähemalt kaks korralist koosolekut aastas.

   Erakorralised koosolekud kutsutakse kokku kas esimehe algatusel või vähemalt kolme liikme või komisjoni taotlusel.

3. ODNi direktor osaleb kõikides aruteludes ilma hääleõiguseta.

4. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu esimehed võivad kutsuda oma koosolekutele vaatlejana osalema iga isiku, kelle arvamus võib neile huvi pakkuda.

5. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu liikmeid ja asendusliikmeid võivad vastavalt nende töökorrale koosolekutel abistada nende nõustajad või muud eksperdid.

6. Kui BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu peavad seda asjakohaseks, võivad nad kutsuda oma koosolekutele ainult asjaomase sektori esindajaid, et nad saaksid esitada oma seisukohti.

7. Komisjon võib taotleda, et piirataks osalemist tundlike ja konfidentsiaalsete küsimustega seotud aruteludes, millel on komisjoni arvates tugev liidu mõõde. Eesistuja võib kokkuleppel ODNi direktoriga taotleda, et piirataks osalemist vastupidavusvõime või turvalisusega seotud aruteludes, mis võivad olla vajalikud käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks.

8. ODN tagab BERECi reguleerivate asutuste nõukogule ja raadiospektripoliitika nõukogule sekretariaaditeenused.

Article 139

Hääletusreeglid

1. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu teevad otsuseid oma liikmete lihthäälteenamusega, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.

   BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu otsused avalikustatakse ja need sisaldavad iga liikme taotluse korral tema reservatsioone.

2. Igal BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu liikmel on üks hääl. Liikme puudumise korral võib tema eest hääletada asendusliige.

   Nii liikme kui ka asendusliikme puudumise korral võib hääleõiguse delegeerida teisele liikmele vastavalt kodukorras sätestatud tingimustele.

   Esimees võib oma hääleõiguse igal juhul delegeerida. Esimees osaleb hääletamisel, välja arvatud juhul, kui ta on hääleõiguse delegeerinud.

3. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu töökorras sätestatakse üksikasjalikult hääletamise kord, sealhulgas tingimused, mille alusel üks liige võib tegutseda teise liikme nimel, kvoorum ja koosolekutest teatamise tähtajad. Lisaks tagatakse töökorraga, et BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu liikmetele esitatakse täielikud päevakorrad ja ettepanekute eelnõud piisavalt aegsasti enne iga koosolekut, et neil oleks võimalik esitada muudatusettepanekuid enne hääletust. Töökorras võib muu hulgas sätestada kiireloomulistes küsimustes hääletamise korra, kirjaliku menetluse ja muu praktilise korra BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu toimimiseks.

Article 140

Töörühmad

1. Kui see on põhjendatud, võivad BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu pärast võrgustikuga konsulteerimist moodustada oma tööprogrammide rakendamiseks töörühmi.
2. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu nimetavad ametisse oma vastavate töörühmade esimehed, kes esindavad võimaluse korral eri riikide reguleerivaid asutusi, raadiospektripoliitika nõukogu ja võrguteenuste võrgustiku liikmeid.
3. BERECi töörühmades võivad osaleda kõikide riikide reguleerivate asutuste eksperdid. RSPB töörühmad on avatud osalemiseks kõigile RSPB liikmetele. ODNi ja komisjoni ekspertidel on õigus osaleda kõigis töörühmades. ODNi töötajad aitavad kaasa ka töörühmade regulatiivsele tööle ja pakuvad neile haldustuge.
4. Erandina lõikest 3:
    (a) komisjoni ja asjaomase riigi reguleeriva asutuse eksperdid ei osale BERECi töörühmades, mis on loodud artikli 124 lõike 1 punktis f osutatud ülesannete täitmiseks;
    (b) komisjoni ja asjaomase riigi pädeva asutuse eksperdid ei osale raadiospektripoliitika nõukogu ja BERECi töörühmades, mis on loodud vastavalt artikli 133 lõikes 3 ja artikli 124 lõike 2 punktis b osutatud ülesannete täitmiseks;
    (c) artikli 132 lõikes 3 osutatud ülesannete täitmiseks loodud raadiospektripoliitika komisjoni töörühmas osalevad ainult liikmesriikide ametiasutuste, komisjoni ja võrguteenuse osutaja eksperdid.
5. BERECi töörühmades, mis on loodud riigi tasandil muudele pädevatele asutustele antud pädevustega seotud ülesannete täitmiseks, kutsutakse osalema artikli 115 lõike 3 kohaselt teavitatud muude pädevate asutuste eksperte ja nende seisukohti võetakse arvesse. Kui teiste pädevate asutuste eksperdid ei saa sellistel koosolekutel osaleda, tagavad riikide reguleerivad asutused, et nende teiste pädevate asutuste seisukohti on arvesse võetud.

   BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu esimehed või töörühmade esimehed võivad vajaduse korral igal üksikjuhul eraldi kutsuda töörühma koosolekutel osalema üksikuid asjaomase valdkonna tunnustatud eksperte.
6. Töörühmad saadetakse tavaliselt laiali niipea, kui nende ülesanded on täidetud.
7. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu võtavad vastavalt vastu

   menetlus, millega kehtestatakse töörühmade toimimise praktiline kord.

Article 141

Tööprogramm

1. Pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoniga ning muude huvitatud isikutega vastavalt artikli 122 lõikele 10 ja artikli 132 lõikele 5 võtavad BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu oma vastava kaheaastase tööprogrammi vastu kaheaastasele tsüklile eelneva aasta 31. detsembriks.
2. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu edastavad oma tööprogrammid Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile niipea, kui need on vastu võetud.

Article 142

Iga kahe aasta tagant koostatav tegevusaruanne

BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu võtavad oma vastava tegevuse kohta vastu iga kahe aasta tagant esitatava aruande. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu edastab oma iga kahe aasta tagant esitatava tegevusaruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele iga kahe aasta tagant 15. juuniks.

Article 143

BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu vaheline koostöö

1. BEREC ja raadiospektripoliitika nõukogu teevad pidevalt ja süstemaatiliselt koostööd vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, eelkõige juhul, kui elektroonilise side reguleerimine ja raadiospektripoliitika on omavahel seotud. Selleks loovad BEREC ja raadiospektripoliitika nõukogu vajaduse korral ühised töörühmad, tagavad korrapärase teabe ja eksperditeadmiste vahetamise ning koordineerivad oma vastavaid tööprogramme, et edendada regulatiivset järjepidevust ja poliitika tõhusat rakendamist.
2. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu esimees ja raadiospektripoliitika nõukogu esimees kohtuvad vähemalt kaks korda aastas, et teha kindlaks ühist huvi pakkuvad küsimused, mis nõuavad tihedat ja süstemaatilist koostööd BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu vahel. Eesistujad esitavad oma vastavatele nõukogudele ettepanekud ühistegevuse, sealhulgas vajaduse korral struktureeritud koostöömehhanismide vastuvõtmiseks. Neid küsimusi võetakse arvesse BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu kaheaastaste tööprogrammide ettevalmistamisel.
3. Vajaduse korral kutsutakse kokku BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu ühiskoosolekud, et arutada mõlema organi jaoks olulisi küsimusi ning tagada järjepidevad ja sidusad regulatiivsed ja poliitilised lähenemisviisid.

7.5. V JAOTIS: DIGIVÕRKUDE BÜROO

7.5.1. I peatükk. Andmevõrgu ülesanded ja korraldus

Article 144

Kehtestamine

ODN asendab määrusega (EL) 2018/1971 asutatud BERECi Tugiameti (edaspidi „BERECi Büroo“) ja on selle õigusjärglane.

Article 145

ODNi üldmandaat

1. ODN tegutseb käesoleva määruse kohaldamisalas, et toetada elektroonilise side ühtse turu arengut.
2. ODN toetab ja abistab oma volituste täitmisel BERECit tema käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmisel, sealhulgas pakkudes tehnilist oskusteavet, analüütilist suutlikkust, koordineerimistoetust ja operatiivabi, ilma et see piiraks BERECi sõltumatust ja tema otsustusvolitusi. ODN toetab ja abistab aktiivselt ka raadiospektripoliitika komisjoni tema ülesannete täitmisel, eelkõige tagades elektroonilise side ja raadiospektri poliitika ja reguleerimise tiheda koordineerimise ning hõlbustades struktureeritud koostööd ühist huvi pakkuvates küsimustes.
3. ODN täidab muid ülesandeid, mis on talle antud käesoleva määruse või muude liidu

õigusaktidega, tingimusel et sellised ülesanded on kooskõlas tema volitustega ja aitavad kaasa artiklis 3 osutatud eesmärkide saavutamisele.

Article 146

ODNi ülesanded

1. ODNil on järgmised ülesanded:

(a) osutada BERECile tema ülesannete täitmisel eksperdi-, professionaalseid, haldus- ja logistikaalaseid tugiteenuseid, sealhulgas osaledes töörühmade kogu tegevuses ja aidates sellele kaasa kooskõlas artikliga 140;

(b) koguda andmeid ja teavet riikide reguleerivatelt asutustelt ja muudelt pädevatelt asutustelt ning vahetada ja edastada teavet seoses BERECile artikli 103 lõike 2 ja artiklite 122–126 kohaselt antud ülesannetega;

(c) koostada punktis b osutatud teabe põhjal korrapäraselt aruannete kavandeid liidu elektroonilise side turu arengu konkreetsete aspektide kohta, nagu rändlust ja võrdlusuuringuid käsitlevad aruanded, mis esitatakse BERECile;

(d) levitada parimaid reguleerimistavasid riigi reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste seas kooskõlas artikli 122 lõike 1 punktiga b;

(e) abistab BERECit registrite ja andmebaaside loomisel ja haldamisel vastavalt artikli 123 lõikele 3 ning info- ja teavitussüsteemi loomisel ja haldamisel vastavalt artiklile 172;

(f) loob üleeuroopaliste numeratsiooniressursside andmebaasi ja haldab seda kooskõlas artikli 47 lõikega 4;

(g) abistada BERECit avalike konsultatsioonide korraldamisel kooskõlas artikli 122 lõikega 10;

(h) abistada töö ettevalmistamisel ning pakkuda muud haldus- ja sisualast tuge, et tagada BERECi reguleerivate asutuste nõukogu sujuv toimimine;

(i) aidata BERECi reguleerivate asutuste nõukogu taotlusel luua töörühmi, aidata kaasa regulatiivsele tööle ja pakkuda haldustuge, et tagada nende rühmade sujuv toimimine;

(j) kava koostamine kooskõlas artiklitega 6 ja 7;

(k) edastada artikli 10 lõikes 1 osutatud teated riiklikele reguleerivatele ja muudele pädevatele asutustele, et hõlbustada ühtse passi menetlust vastavalt artikli 10 lõikele 4;

(l) pidada üldsusele kättesaadavat liidu andmebaasi riikide reguleerivatele asutustele artikli 10 lõike 8 kohaselt esitatud teadete kohta;

(m) abistada komisjoni liidu numeratsiooniressursside strateegilisel planeerimisel ja numeratsiooniressursside võimaliku kasutamise kindlakstegemisel piiriüleste või üleeuroopaliste teenuste jaoks ning liidu numeratsiooniplaani koostamisel vastavalt artikli 46 lõigetele 2 ja 4;

(n) teha riikide reguleerivate asutustega koostööd numbrite jaotamisel ja üleeuroopaliste numeratsiooniressursside haldamisel vastavalt artikli 47 lõikele 3;

(o) kehtestada teabe esitamise kord ja süsteem vastavalt artikli 47 lõikele 4;

(p) abistada riigi reguleerivaid asutusi eksterritoriaalse kasutamise õigusega numeratsiooniressurssidega seotud tegevuse koordineerimisel vastavalt artikli 48 lõikele 4;

(q) abistada BERECit ühtlustatud vormide ettevalmistamisel kooskõlas artikliga 182;

(r) täita muid talle käesoleva määruse või muude liidu õigusaktidega antud ülesandeid.

2. Hiljemalt [kaks aastat pärast kohaldamise algust] ja seejärel igal aastal avaldab ODN elektroonilise side ühtse turu suunas tehtud edusammude kohta aruande, milles kirjeldatakse eelkõige turuolukorda, turustruktuuri ja käesoleva määruse alusel rakendatud meetmete *mõju* siseturule, sealhulgas ühinemiste järelmõju turule. Enne avaldamist esitatakse aruande kavand BERECile ja raadiospektripoliitika nõukogule heakskiitmiseks. Need aruanded avaldatakse.

Article 147

ODNi ülesanded RSPBi toetamisel

ODNil on järgmised ülesanded:

(a) osutada raadiospektripoliitika nõukogule tema ülesannete täitmisel eksperdi-, professionaalseid, haldus- ja logistikaalaseid tugiteenuseid, sealhulgas osaledes töörühmade kogu tegevuses ja aidates sellele kaasa kooskõlas artikliga 140;

(b) koguda riikide pädevatelt asutustelt andmeid ja teavet ning vahetada ja edastada teavet seoses RSPB-le artiklite 132 ja 133 kohaselt antud ülesannetega;

(c) abistada raadiospektripoliitika nõukogu avalike konsultatsioonide korraldamisel kooskõlas artikli 132 lõikega 5;

(d) abistada töö ettevalmistamisel ning pakkuda muud haldus- ja sisualast tuge, et tagada raadiospektripoliitika nõukogu sujuv toimimine;

(e) abistada raadiospektripoliitika nõukogu taotlusel töörühmade loomisel, aidata kaasa regulatiivsele tööle ja pakkuda haldustuge, et tagada nende rühmade sujuv toimimine;

(f) abistada taotluse korral komisjoni liidu tasandil loa andmise menetluse läbiviimisel kooskõlas artikli 22 lõikega 4;

(g) tegutseda ühtse kontaktpunktina taotluste ja teadete esitamisel vastavalt artikli 22 lõikele 5;

(h) luua kooskõlas artikliga 28 asukohatuvastuse ja raadiospektri kasutamise võimaluste seire dünaamilised andmebaasid ja neid hallata;

(i) pidada registrit liidu raadiospektri ühtse turu menetluste kohta vastavalt artikli 31 lõikele 9;

(j) toetada raadiospektripoliitika nõukogu liidu seisukoha koordineerimisel kooskõlas artikli 37 lõikega 3;

(k) abistada komisjoni teadete käsitlemisel vastavalt artikli 38 lõike 2 teisele lõigule;

(l) abistada komisjoni ja raadiospektripoliitika nõukogu liidu loa andmise protsessis vastavalt artiklile 40 ning abistada komisjoni VI lisa kohase valikumenetluse läbiviimisel, kui komisjon seda taotleb;

(m) toetada raadiospektripoliitika nõukogu komisjoni abistamisel tingimuste väidetavate rikkumiste uurimisel kooskõlas artikli 43 lõikega 2.

Artikkel 148

ODNi juriidiline isik

1. ODN on liidu asutus. Ta on juriidiline isik.

2. ODNil on igas liikmesriigis kõige laialdasem õigus- ja teovõime. antakse juriidilistele isikutele siseriikliku õiguse alusel. Eelkõige võib ta omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisvara ning olla kohtus menetlusosaliseks.
3. ODNi esindab direktor.
4. ODN vastutab ainuisikuliselt talle antud ülesannete ja volituste eest.
5. ODNi asukoht on Riias.

Article 149

ODNi organisatsiooniline struktuur

Võrgu andmevõrk koosneb järgmisest:

(a) haldusnõukogu;

(b) direktor.

Article 150

Haldusnõukogu koosseis

1. Haldusnõukogu koosneb BERECi reguleerivate asutuste nõukogu liikmeteks nimetatud isikutest, raadiospektripoliitika nõukogu esimehest ja ühest komisjoni esindajast. Igal haldusnõukogu liikmel on hääleõigus.

   Iga artikli 127 lõike 1 teises lõigus osutatud riigi reguleeriv asutus võib nimetada haldusnõukogu liikmeks isiku, kes ei ole BERECi reguleerivate asutuste nõukogu liige. See isik on riigi reguleeriva asutuse juht, selle kollegiaalse kogu liige või kummagi asendaja.

2. Igal haldusnõukogu liikmel on asendusliige. Asendusliikmed esindavad liiget tema puudumise korral.

   Iga liikme asendusliikmed on BERECi reguleerivate asutuste nõukogu liikmete asendusliikmeteks nimetatud isikud. Ka komisjoni esindajal on asendaja. RSPB juhatuse esimehe asendusliige on RSPB juhatuse aseesimees.

   Iga artikli 127 lõike 1 teises lõigus osutatud riigi reguleeriv asutus võib nimetada haldusnõukogu asendusliikmeks isiku, kes ei ole BERECi reguleerivate asutuste nõukogu liikme asendusliige. See isik on riigi reguleeriva asutuse juht, selle kollegiaalse kogu liige, kummagi asendaja või riigi reguleeriva asutuse töötaja.

3. Haldusnõukogu liikmed ja nende asendusliikmed ei küsi juhiseid üheltki valitsuselt, institutsioonilt, isikult või asutuselt ega võta selliseid juhiseid ka vastu.
4. Haldusnõukogu liikmete, sealhulgas nende asendusliikmete ajakohastatud nimekiri koos nende huvide deklaratsioonidega avalikustatakse.

Article 151

Haldusnõukogu haldusülesanded

1. Haldusnõukogu täidab järgmisi haldusülesandeid:

   (a) tagada, et ODN täidab kõiki talle käesoleva määruse kohaselt määratud ülesandeid, võttes arvesse vajadust tagada RSPB-le nõuetekohane toetus ja täita tema ülesandeid kooskõlas artiklitega 146 ja 147;

   (b) anda ODNi tegevusele üldisi suuniseid ja võtta igal aastal oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega vastu ODNi ühtne programmdokument, võttes arvesse BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu arvamust ning pärast

komisjonilt arvamuse saamist ja kooskõlas artikliga 157;

(c) võtab oma hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega vastu ODNi aastaeelarve ja täidab muid ODNi eelarvega seotud ülesandeid vastavalt käesoleva jaotise II peatükile;

(d) võtab vastu ja avalikustab artiklis 161 osutatud iga-aastase konsolideeritud tegevusaruande ODNi tegevuse kohta ja hindab seda ning esitab nii aruande kui ka oma hinnangu iga aasta 1. juuliks Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale;

(e) võtta kooskõlas artikliga 163 vastu ODNi suhtes kohaldatavad finantseeskirjad;

(f) võtab vastu pettustevastase strateegia, mis on rakendatavate meetmete kulusid ja kasu arvesse võttes proportsionaalne pettuste ohuga;

(g) tagada sise- või välisauditi aruannetest ja hindamistest, samuti Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) ja Euroopa Prokuratuuri

juurdlustest tulenevate järelduste ja soovituste suhtes asjakohaste järelmeetmete võtmine;

(h) võtab vastu artikli 173 lõikes 5 osutatud huvide konfliktide ennetamise ja haldamise eeskirjad;

(i) võtab vajaduste analüüsi põhjal vastu artikli 168 lõikes 2 osutatud teavitamis- ja levitamiskavad ning ajakohastab neid korrapäraselt;

(j) võtta kooskõlas artikliga 167 vastu praktilised meetmed seoses ODNi dokumentidele juurdepääsu õigusega;

(k) võtab vastu oma töökorra;

(l) anda luba töökorra kehtestamiseks kooskõlas Artikkel 166;

(m) võtta vastu rakenduseeskirjad, et jõustada Euroopa Liidu ametnikud ja Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimused83, vastavalt personalieeskirjade artiklile 110;

(n) kasutada ODNi töötajate suhtes volitusi, mis on antud ametisse nimetavale asutusele personalieeskirjadega ning teenistuslepingute sõlmimise pädevust omavale asutusele muude teenistujate teenistustingimustega (edaspidi „ametisse nimetava asutuse volitused“), ilma et see piiraks lõike 2 esimeses lõigus osutatud otsuse kohaldamist;

(o) nimetab ametisse direktori ja vajaduse korral pikendab tema ametiaega või tagandab ta ametist kooskõlas artikliga 156;

(p) nimetada vastavalt personalieeskirjadele ja muude teenistujate teenistustingimustele ametisse peaarvepidaja, kes on oma ülesannete täitmisel täiesti sõltumatu;

(q) teha kõik otsused ODNi sisestruktuuride loomise ja vajaduse korral nende muutmise kohta, võttes arvesse ODNi tegevusvajadusi ja lähtudes usaldusväärsest eelarvehaldusest.

Esimese lõigu punkti p puhul võib organisatsiooni andmevõrk nimetada sama peaarvepidaja kui muu liidu asutus või institutsioon. Eelkõige võivad ODN ja komisjon kokku leppida, et komisjoni peaarvepidaja tegutseb ka ODNi peaarvepidajana.

2. Haldusnõukogu võtab kooskõlas personalieeskirjade artikliga 110 vastu personalieeskirjade artikli 2 lõikel 1 ja muude teenistujate teenistustingimuste artiklil 6 põhineva otsuse, millega delegeeritakse asjakohased ametisse nimetava asutuse volitused direktorile ja täpsustatakse tingimused, mille alusel võib volituste delegeerimise peatada. Direktoril on õigus neid volitusi edasi delegeerida.

Erandlike asjaolude korral võib haldusnõukogu teha otsuse ajutiselt peatada direktorile delegeeritud ja tema poolt edasi delegeeritud ametisse nimetava asutuse volitused ning täita kõnealuseid volitusi ise või delegeerida need ühele oma liikmetest või mis tahes töötajale peale direktori.

[83] 3.Haldusnõukogu kehtestab oma töökorra hiljemalt [kuus kuud *pärast* käesoleva määruse *jõustumise kuupäeva*].

Article 152

Nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrus (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed (EÜT L 56, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1968/259 (1)/oj).

Haldusnõukogu esimees ja aseesimehed

1. Haldusnõukogu esimees ja aseesimehed on isikud, kes nimetatakse BERECi reguleerivate asutuste nõukogu esimeheks ja aseesimeesteks. Ametiaja pikkus on sama.

   Erandina esimesest lõigust võib haldusnõukogu oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega valida esimeheks või aseesimeheks (aseesimeesteks) teisi haldusnõukogu liikmeid, kes esindavad liikmesriike. Nende ametiaeg on sama, mis BERECi reguleerivate asutuste nõukogu esimehel ja aseesimeestel.

2. Üks aseesimeestest täidab vastavalt kodukorrale esimehe kohustusi, kui viimane ei saa neid täita.

3. Haldusnõukogu esimees annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastava taotluse korral aru ODNi ülesannete täitmise kohta.

Article 153

Haldusnõukogu koosolekud

1. Haldusnõukogu koosolekud kutsub kokku eesistuja.

2. ODNi direktor osaleb aruteludes, välja arvatud artikliga 156 seotud aruteludes, ilma hääleõiguseta.

3. Haldusnõukogul on vähemalt kaks korralist koosolekut aastas. Lisaks kutsub esimees komisjoni või vähemalt kolme selle liikme taotlusel omal algatusel kokku erakorralisi koosolekuid.

4. Haldusnõukogu võib kutsuda oma koosolekutele vaatlejana isikuid, kelle seisukoht võib pakkuda huvi.

5. Haldusnõukogu liikmed ja nende asendusliikmed võivad vastavalt kodukorrale kasutada koosolekutel nõustajate või ekspertide abi.

6. ODN tagab haldusnõukogule sekretariaaditeenused.

Article 154

Haldusnõukogu hääletuskord

1. Haldusnõukogu võtab otsused vastu oma liikmete absoluutse häälteenamusega, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.

2. Kui haldusnõukogu hääletab delegeeritud määruse (EL) 2019/715 ning Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade ja Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimustega seotud küsimustes, peab otsuse poolt hääletama komisjoni esindaja haldusnõukogus.

3. Igal liikmel on üks hääl. Hääleõigusega liikme puudumise korral võib tema hääleõigust kasutada asendusliige.

4. Esimees võib oma hääleõiguse igal juhul delegeerida. Nad osalevad hääletamisel, välja arvatud juhul, kui nad on hääleõiguse delegeerinud.

5. Haldusnõukogu kodukorraga kehtestatakse üksikasjalikum hääletuskord, eelkõige asjaolud, mille korral üks liige võib tegutseda teise liikme nimel.

Article 155

Direktori ülesanded ja kohustused

1. Direktor on ODNi seaduslik esindaja ja vastutab ODNi haldusjuhtimise eest. Direktor annab aru haldusnõukogule.

2. Direktor valmistab ette haldusnõukogu koosolekud ning abistab BERECi reguleerivate asutuste nõukogu esimeest ja raadiospektripoliitika nõukogu esimeest nende vastavate organite koosolekute ettevalmistamisel.

3. Direktor on oma kohustuste täitmisel sõltumatu ning ei taotle ega võta vastu juhiseid üheltki valitsuselt, institutsioonilt, isikult ega asutuselt.

4. Direktor annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru oma ülesannete täitmine, kui neil palutakse seda teha.

5. Direktor vastutab ODNi ülesannete täitmise eest ja järgides BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, raadiospektripoliitika nõukogu ja haldusnõukogu suuniseid. Eelkõige vastutab direktor järgmise eest:

   (a) ODNi igapäevane haldamine;

   (b) haldusnõukogu töö ettevalmistamine ja haldusnõukogu töös hääleõiguseta osalemine;

   (c) BERECi haldusnõukogu poolt vastu võetud haldusotsuste rakendamine Reguleerivad asutused, raadiospektripoliitika nõukogu ja haldusnõukogu;

   (d) valmistab ette ja esitab haldusnõukogule vastuvõtmiseks pärast komisjoniga konsulteerimine vähemalt neli nädalat enne asjaomast haldusnõukogu koosolekut, artiklis 157 osutatud ühtne programmdokument;

   (e) abistades BEREC Nõukogu reguleerivate asutuste ja asjaomase RSPB Nõukogu sisse asjaomase artiklis 142 osutatud tegevusaruannete koostamine;

   (f) abistades BEREC Nõukogu reguleerivate asutuste ja asjaomase RSPB Nõukogu sisse asjaomase artiklis 141 osutatud tööprogrammide ettevalmistamine;

   (g) ühtse programmdokumendi rakendamine ja haldusnõukogule selle rakendamise kohta aru andmine;

   (h) koostab artiklis 161 osutatud iga-aastase aruande kavandi ODNi tegevuse kohta ning esitab selle haldusnõukogule hindamiseks ja vastuvõtmiseks;

   (i) koostab sise- või välisauditi aruannete ja hindamiste ning OLAFi juurdluste järelduste põhjal järelmeetmete võtmiseks tegevuskava ning annab vähemalt kord aastas haldusnõukogule aru tehtud edusammudest;

   (j) liidu finantshuvide kaitsmine, kohaldades ennetusmeetmeid pettuste, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu võitlemiseks, tehes tulemuslikke kontrolle, nõudes eeskirjade eiramise avastamise korral tagasi valesti makstud summad ning kohaldades vajaduse korral tulemuslikke, proportsionaalseid ja hoiatavaid haldusmeetmeid, sealhulgas finantskaristusi;

   (k) koostab ODNi pettusevastase strateegia ja esitab selle haldusnõukogule heakskiitmiseks;

   (l) koostab ODNi suhtes kohaldatavate finantseeskirjade projekti;

   (m) koostab raamatupidamisliku raamatupidamise andmevõrgu tulude ja kulude eelarvestuse projekti ning täidab selle eelarvet kooskõlas artikliga 158;

   (n) anda koos BERECi reguleerivate asutuste nõukoguga või asjakohasel juhul raadiospektripoliitika nõukoguga luba sõlmida töökord pädevate liidu organite, asutuste ja nõuanderühmadega ning kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega kooskõlas artikliga 166.

6. Direktor võtab haldusnõukogu järelevalve all vajalikud meetmed, eelkõige võtab vastu sisemised haldusjuhendid ja avaldab teatised, et tagada ODNi toimimine kooskõlas käesoleva määrusega.

7. Direktor otsustab komisjoni, haldusnõukogu ja asjaomaste liikmesriikide eelneval nõusolekul, kas võrgustiku ülesannete tõhusaks ja tulemuslikuks täitmiseks on vaja paigutada üks või mitu töötajat ühte või mitmesse liikmesriiki. Otsuses määratakse kindlaks elluviidava tegevuse ulatus, et vältida tarbetuid kulusid ja ODNi haldusülesannete dubleerimist. Enne sellise otsuse tegemist sätestatakse selle mõju personali jaotusele ja eelarvele artiklis 157 osutatud mitmeaastases programmdokumendis.

Article 156

Direktori ametisse nimetamine

1. Direktor võetakse tööle võrgustiku ajutise teenistujana vastavalt muude teenistujate teenistustingimuste artikli 2 punktile a.

2. Direktori nimetab ametisse haldusnõukogu pärast avatud ja läbipaistvat valikumenetlust pädevuse, juhtimis-, haldus- ja eelarvealaste oskuste ning elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste alaste oskuste ja kogemuste põhjal. Ametisse nimetamine sõltub raadiospektripoliitika nõukogu esindaja positiivsest arvamusest haldusnõukogus.

3. Kandidaatide nimekirja ei esita ainuesimees ega aseesimees üksinda. Haldusnõukogu töökorras sätestatakse üksikasjalikult kord, mis reguleerib menetlust kõige sobivamate osalemistingimusi täitvate kandidaatide nimekirja koostamiseks ja hääletuskord.

4. Enne ametisse nimetamist kuulatakse haldusnõukogu valitud kandidaat ära Euroopa Parlamendi pädeva komisjoni ees.

5. Direktoriga lepingu sõlmimisel esindab ODNi haldusnõukogu esimees.

6. Direktori ametiaeg on viis aastat. Aegsasti enne selle ajavahemiku lõppu viib haldusnõukogu läbi hindamise, milles võetakse arvesse direktori tegevuse hindamist ning ODNi ülesandeid ja probleeme. Kõnealune hinnang esitatakse komisjonile.

7. Võttes arvesse lõikes 6 osutatud hinnangut ja tingimusel, et raadiospektripoliitika nõukogu esitab positiivse arvamuse, võib haldusnõukogu pikendada direktori ametiaega kuni viie aasta võrra. Direktor, kelle ametiaega on pikendatud, ei osale muus sama ametikoha täitmise valikumenetluses.

8. Direktori võib ametist tagandada üksnes otsusega, mille haldusnõukogu teeb komisjoni või vähemalt kahe kolmandiku haldusnõukogu liikmete ettepaneku alusel ning raadiospektripoliitika nõukogu positiivse arvamuse alusel. Direktori ametisse nimetamise, ametiaja pikendamise ja ametist tagandamise otsused teeb haldusnõukogu oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

7.5.2. II peatükk: ODNi eelarve ja programmitöö

Article 157

Iga-aastane ja mitmeaastane programmitöö

1. Direktor koostab igal aastal programmdokumendi kavandi, mis sisaldab iga-aastaseid ja mitmeaastaseid programme (edaspidi „ühtne programmdokument“) vastavalt delegeeritud määruse (EL) 2019/715 artiklile 32, võttes arvesse komisjoni kehtestatud suuniseid.

   Haldusnõukogu võtab ühtse programmdokumendi kavandi vastu iga aasta 31. jaanuariks ja edastab selle arvamuse saamiseks komisjonile. Ühtse programmdokumendi kavand esitatakse ka Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Haldusnõukogu võtab seejärel ühtse programmdokumendi vastu, võttes arvesse komisjoni arvamust. Ta esitab ühtse programmidokumendi koos kõigi hilisemate lisadega Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile.

Ühtne programmdokument jõustub pärast liidu üldeelarve vastuvõtmist ja vajaduse korral kohandatakse seda vastavalt eelarvele.

2. Iga-aastane programmdokument sisaldab üksikasjalikke eesmärke ja oodatavaid tulemusi, sealhulgas tulemusnäitajaid. Samuti sisaldab see rahastatavate meetmete kirjeldust ning märget igale meetmele eraldatud rahaliste vahendite ja inimressursside kohta kooskõlas artiklis 164 osutatud tegevuspõhise eelarvestamise ja juhtimise põhimõtetega. Iga-aastane programmdokument on kooskõlas artiklis 141 osutatud BERECi ja RSPB tööprogrammiga ning käesoleva artikli lõikes 4 osutatud ODNi mitmeaastase programmdokumendiga. Iga-aastases tööprogrammis osutatakse selgelt ülesannetele, mis võrreldes eelmise eelarveaastaga on lisatud või tühistatud või mida on muudetud.

3. Haldusnõukogu muudab vajaduse korral iga-aastast programmdokumenti pärast artiklis 141 osutatud BERECi ja RSPB tööprogrammide vastuvõtmist ning juhul, kui BERECile, RSPB-le või ODNile antakse uus ülesanne.

Kõik iga-aastase programmdokumendi olulised muudatused võetakse vastu sama korra kohaselt kui algne iga-aastane programmdokument. Haldusnõukogu võib delegeerida direktorile õiguse teha iga-aastases programmdokumendis mitteolulisi muudatusi.

4. Mitmeaastases programmdokumendis esitatakse üldine strateegiline programm, sealhulgas eesmärgid, oodatavad tulemused ja tulemusnäitajad. Selles esitatakse ka vahendite eraldamise programm, mis hõlmab muu hulgas mitmeaastast eelarvet ja töötajaid.

Ressursside kavandamist ajakohastatakse igal aastal. Strateegilist programmi ajakohastatakse, kui see on asjakohane ja eelkõige selleks, et võtta arvesse artiklis 179 osutatud hindamise tulemusi.

5. ODNi ühtne programmdokument sisaldab BERECi ja RSPB strateegiate rakendamist suhetes pädevate liidu organite, asutuste ja nõuanderühmadega, kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu on osutatud artikli 166 lõikes 3, selle strateegiaga seotud meetmeid ja sellega seotud vahendite kirjeldust.

Article 158

Eelarve koostamine

1. Direktor koostab igal aastal ODNi järgmise eelarveaasta tulude ja kulude esialgse eelarvestuse projekti (edaspidi „eelarveprojekt“), mis sisaldab ametikohtade loetelu, ning esitab selle haldusnõukogule.

Eelarvestuse projektis sisalduv teave peab olema kooskõlas artikli 157 lõikes 1 osutatud ühtse programmdokumendi kavandiga.

2. Esialgse eelarvestuse projekti põhjal võtab haldusnõukogu vastu ameti järgmise eelarveaasta tulude eelarvestuse projekti ja saadab selle komisjonile iga aasta 31. jaanuariks.

3. Komisjon esitab eelarvestuse projekti Euroopa Parlamendile ja nõukogule (edaspidi „eelarvepädevad institutsioonid“) koos liidu üldeelarve projektiga.

4. Eelarvestuse projekti alusel kannab komisjon liidu üldeelarve projekti arvestuslikud summad, mida ta peab ametikohtade loetelu jaoks vajalikuks, ja üldeelarvest makstava toetuse suuruse ning esitab need kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 313 ja 314 eelarvepädevatele institutsioonidele.

5. Eelarvepädevad institutsioonid kinnitavad ODNi toetuseks kasutatavad assigneeringud.

6. Eelarvepädevad institutsioonid võtavad vastu organisatsiooni andmevõrgu ametikohtade loetelu.

7. Haldusnõukogu võtab vastu organisatsiooni andmevõrgu eelarve. Eelarve on lõplik pärast liidu üldeelarve vastuvõtmist. Vajaduse korral kohandatakse seda vastavalt.

8. Kõigi kinnisvaraprojektide suhtes, millel on tõenäoliselt oluline mõju ODNi eelarvele, kohaldatakse delegeeritud määrust (EL) 2019/715.

Article 159

Eelarve struktuur

1. Igaks eelarveaastaks, mis ühtib kalendriaastaga, koostatakse ODNi kõigi tulude ja kulude eelarvestus, mis esitatakse ODNi eelarves.

2. ODNi eelarve tulud ja kulud peavad olema tasakaalus.

3. Ilma et see piiraks muid vahendeid, koosnevad ODNi tulud järgmiste vahendite mis tahes kombinatsioonist:

   (a) liidu toetusest;

   (b) kõik tasud, mida ettevõtjad maksavad artikli 39 lõikes 4 osutatud komisjoni rakendusaktiga sätestatavate liidu satelliitlubade saamise ja säilitamise eest, artikli 46 lõikes 4 osutatud komisjoni rakendusaktiga sätestatavad tasud üleeuroopaliste numeratsiooniressursside kasutusõiguste eest ning tasud väljaannete ja muude ODNi osutatavate teenuste eest;

   (c) liikmesriikide ja kolmandate riikide või võrgustiku töös osalevate kolmandate riikide elektroonilise side valdkonnas pädevate reguleerivate asutuste mitterahaline või vabatahtlik rahaline toetus, nagu on sätestatud artiklis 166.

4. ODNi saadud tulu ei tohi ohustada tema neutraalsust, sõltumatust ega objektiivsust.

5. Komisjon vaatab hindamise alusel korrapäraselt läbi lõike 3 punktis b osutatud tasude suuruse ning kohandab vajaduse korral nende tasude metoodikat või suurust ja nende maksmise viisi.

6. Vajaduse korral vaatavad eelarvepädevad institutsioonid vajaduste hindamise alusel ja tasude suurust arvesse võttes uuesti läbi liidu rahalise toetuse taseme.

7. ODNi kulud hõlmavad töötajate töötasu, haldus- ja taristukulusid ning tegevuskulusid.

Article 160

Eelarve täitmine

1. Direktor täidab ODNi eelarvet.

2. Direktor esitab igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule kogu asjakohase teabe hindamismenetluste tulemuste kohta.

Article 161

Aasta konsolideeritud tegevusaruanne

Haldusnõukogu võtab vastu iga-aastased konsolideeritud tegevusaruanded kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2019/715 artikliga 48, võttes arvesse komisjoni kehtestatud suuniseid.

Article 162

Raamatupidamisaruanded ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine

1. Organisatsiooni peaarvepidaja esitab järgmise eelarveaasta 1. märtsiks komisjoni peaarvepidajale ja kontrollikojale eelarveaasta esialgse raamatupidamisaruande.
2. ODN esitab eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale järgneva eelarveaasta 31. märtsiks.
3. Kui kontrollikoda on esitanud oma tähelepanekud ODNi esialgse raamatupidamisaruande kohta, koostab ODNi peaarvepidaja omal vastutusel ODNi lõpliku raamatupidamisaruande. Direktor esitab lõpliku raamatupidamisaruande haldusnõukogule arvamuse saamiseks.
4. Haldusnõukogu esitab arvamuse ODNi lõpliku raamatupidamisaruande kohta.
5. Direktor esitab lõpliku raamatupidamisaruande koos haldusnõukogu arvamusega Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale lõppenud eelarveaastale järgneva aasta 1. juuliks.
6. ODN avaldab lõpliku raamatupidamisaruande Euroopa Liidu Teatajas järgmise aasta 15. novembriks.
7. Direktor esitab järgneva eelarveaasta 30. septembriks kontrollikojale selle tähelepanekute kohta vastuse. Direktor esitab kõnealuse vastuse ka haldusnõukogule.
8. Euroopa Parlamendi taotluse korral esitab direktor talle kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2024/2509 [84] artikli 267 lõikega 3 kogu teabe, mida on vaja kõnealust eelarveaastat käsitleva eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse tõrgeteta rakendamiseks.
9. Kvalifitseeritud häälteenamusega tehtud nõukogu soovituse põhjal annab Euroopa Parlament enne N + 2 aasta 15. maid heakskiidu direktori tegevusele N aasta eelarve täitmisel.

Article 163

Finantseeskirjad

Haldusnõukogu võtab pärast komisjoniga konsulteerimist vastu ODNi suhtes kohaldatavad finantseeskirjad. Need ei tohi lahkneda delegeeritud määrusest (EL) 2019/715, välja arvatud juhul, kui see on vajalik võrguteenuse osutaja toimimiseks ja komisjon on andnud selleks eelneva nõusoleku.

Article 164

ODNi töötajad

1. ODNi töötajate suhtes kohaldatakse personalieeskirju ja muude teenistujate teenistustingimusi ning nende personalieeskirjade ja muude teenistujate teenistustingimuste jõustamiseks liidu institutsioonide kokkuleppel vastu võetud eeskirju.

[84] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

2. Kooskõlas personali tegevuspõhise juhtimise põhimõttega peab ODNil olema oma ülesannete täitmiseks vajalik personal.
3. Töötajate arvu ja vastavate rahaliste vahendite kohta tehakse ettepanek kooskõlas artikli 157 lõigetega 2 ja 4 ning artikli 158 lõikega 1, võttes arvesse artikleid 146 ja 147 ning kõiki muid ülesandeid, mis on võrgustikule pandud käesoleva määruse või muude liidu õigusaktidega, samuti vajadust järgida kõigi liidu detsentraliseeritud asutuste suhtes kohaldatavaid määrusi.
4. ODN võib kasutada lähetatud riiklikke eksperte või muid töötajaid, kelle tööandja ta ei ole.

Sellise personali suhtes ei kohaldata personalieeskirju ega muude teenistujate teenistustingimusi.

5. Haldusnõukogu võtab vastu otsuse, milles sätestatakse eeskirjad riiklike ekspertide ODNi lähetamise kohta.

7.5.3. III peatükk. Üldsätted

Article 165

Eesõigused ja puutumatus

ODNi ja selle töötajate suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide protokolli.

Article 166

Koostöö liidu asutuste, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Niivõrd kui see on vajalik käesolevas määruses sätestatud eesmärkide saavutamiseks ja oma ülesannete täitmiseks ning ilma et see piiraks liikmesriikide ja liidu institutsioonide pädevust, võivad BEREC, RSPB ja ODN teha koostööd pädevate liidu organite, asutuste ja nõuanderühmadega, kolmandate riikide pädevate asutustega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

   Selleks võivad BEREC, RSPB ja ODN komisjoni eelneval nõusolekul kehtestada töökorra. Kõnealused kokkulepped ei too kaasa õiguslikke kohustusi.

2. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, raadiospektripoliitika nõukogu, töörühmad ja haldusnõukogu on avatud osalemiseks kolmandate riikide ametiasutustele, kellel on esmane vastutus elektroonilise side või raadiospektripoliitika valdkonnas, kui need kolmandad riigid on sõlminud liiduga sellekohased lepingud.

   Kõnealuste lepingute asjakohaste sätete alusel töötatakse välja töökord, milles täpsustatakse eelkõige asjaomaste kolmandate riikide ametiasutuste BERECi, RSPB ja ODNi töös hääleõiguseta osalemise laadi, ulatust ja viisi, sealhulgas sätteid, mis käsitlevad osalemist BERECi ja RSPB algatustes, rahalist toetust ja töötajaid ODNile. Personaliküsimustes peab kõnealune kord olema igal juhul kooskõlas personalieeskirjadega.

3. Osana artiklis 141 osutatud kaheaastasest tööprogrammist võtavad BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja raadiospektripoliitika nõukogu vastu vastavalt BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu strateegia, mis käsitleb suhteid pädevate liidu organite, asutuste ja nõuanderühmadega, kolmandate riikide pädevate asutustega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega küsimustes, mis kuuluvad vastavalt BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu pädevusse. Komisjon,

   BEREC, RSPB ja ODN sõlmivad asjakohase töökorra tagamaks, et BEREC, RSPB ja ODN tegutsevad oma volituste ja olemasoleva institutsioonilise raamistiku piires.

Article 167

Juurdepääs dokumentidele ja andmekaitse

1 BERECi, RSPB ja ODNi valduses olevate dokumentide suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1049/2001 [85].

2 Vajaduse korral ajakohastab ODNi haldusnõukogu üksikasjalikke eeskirju, mis on vastu võetud määruse (EÜ) nr 1049/2001 kohaldamiseks BERECi, RSPB ja ODNi valduses olevate dokumentide suhtes. ODN vastutab kõnealustele dokumentidele juurdepääsu taotluste menetlemise eest.

3 ODNis toimuva isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse määrust (EL) 2018/1725.

Article 168

Teabevahetus ja läbipaistvus

1 BEREC ja RSPB, keda toetab ODN, võivad tegeleda teavitustegevusega omal algatusel oma pädevusvaldkonnas kooskõlas BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja RSPB nõukogu poolt vastu võetud asjakohaste teavitamis- ja levitamiskavadega. Selliseks kommunikatsioonitegevuse toetamiseks vahendite eraldamine ODNi eelarve raames ei tohi kahjustada artiklites 122–126 osutatud BERECi ülesannete ja artiklites 132 ja 133 osutatud RSPB ülesannete ega artiklites 146 ja 147 osutatud ODNi ülesannete tõhusat täitmist.

2 ODNi teavitustegevus toimub kooskõlas haldusnõukogus vastu võetud asjakohaste teavitamis- ja levitamiskavadega.

Article 169

Konfidentsiaalsus

1 Ilma et see piiraks artikli 167 lõike 1 ja artikli 171 lõike 2 kohaldamist, ei avalda BEREC, RSPB ja ODN kolmandatele isikutele teavet, mida nad töötlevad või saavad ning mille kohta on esitatud põhjendatud taotlus selle täielikuks või osaliseks konfidentsiaalseks käsitlemiseks.

2 BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, raadiospektripoliitika nõukogu, haldusnõukogu ja töörühmade liikmed ja muud koosolekutel osalejad, direktor, lähetatud riiklikud eksperdid ja muud töötajad, kes ei tööta võrguvõrgus, järgivad konfidentsiaalsusnõudeid.

3 BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, raadiospektripoliitika nõukogu ja haldusnõukogu kehtestavad lõigetes 1 ja 2 osutatud konfidentsiaalsuseeskirjade rakendamise praktilise korra.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43, ELI: http://data europa eu/eli/reg/2001/1049/oj).

Article 170

Julgeolekunormid salastatud ja tundliku salastamata teabe kaitse kohta

BEREC, RSPB ja ODN võtavad vastu oma julgeolekunormid, mis on samaväärsed komisjoni julgeolekunormidega, mis käsitlevad Euroopa Liidu salastatud teabe ja tundliku, kuid salastamata teabe kaitset, muu hulgas sätted sellise teabe vahetamise, töötlemise ja säilitamise kohta, nagu on sätestatud komisjoni otsustes (EL, Euratom) 2015/44384 ja (EL, Euratom) 2015/44485. Teise võimalusena võib BEREC, RSPB või ODN võtta vastu otsuse, millega kohaldatakse komisjoni eeskirju mutatis mutandis.

Article 171

Teabe vahetamine

1. BERECi, RSPB või ODNi põhjendatud taotluse korral esitavad komisjon ning riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused BERECile, RSPB-le või ODNile õigeaegselt ja täpselt kogu teabe, mis on vajalik nende ülesannete täitmiseks, tingimusel et neil on juurdepääs asjakohasele teabele ja et teabetaotlus on vajalik seoses kõnealuse ülesande laadiga.

   BEREC, RSPB või ODN võivad samuti nõuda sellise teabe esitamist korrapäraste ajavahemike järel ja kindlaksmääratud vormingus. Võimaluse korral kasutatakse teabenõuete puhul ühtseid aruandlusvorme.

2. Komisjoni, liikmesriigi või riigi reguleeriva või muu pädeva asutuse taotlusel esitab BEREC, RSPB või ODN õigeaegselt ja täpselt kogu teabe, mis on vajalik, et komisjon, liikmesriik, riigi reguleeriv või muu pädev asutus saaks täita oma ülesandeid kooskõlas lojaalse koostöö põhimõttega. Komisjon, liikmesriik, riigi reguleeriv asutus või muu pädev asutus tagab kooskõlas liidu ja siseriikliku õigusega, sealhulgas määrusega (EÜ) nr 1049/2001, BERECi, RSPB või ODNi poolt konfidentsiaalseks peetava teabe konfidentsiaalsuse. Ärisaladus ei takista teabe õigeaegset jagamist.

3. Enne käesoleva artikli kohast teabe taotlemist ja selleks, et vältida aruandluskohustuste dubleerimist, võtab BEREC, RSPB või ODN arvesse kogu olemasolevat asjakohast teavet, mis on avalikult kättesaadav.

4. Kui riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused või liikmesriik ei tee teavet õigeaegselt kättesaadavaks, võib BEREC, RSPB või ODN esitada põhjendatud taotluse kas asjaomase liikmesriigi muudele riigi reguleerivatele asutustele ja muudele pädevatele asutustele või otse asjaomastele ettevõtjatele, kes pakuvad elektroonilise side võrke, teenuseid ja nendega seotud vahendeid. BEREC, RSPB või ODN teavitavad riigi reguleerivaid asutusi või muid pädevaid asutusi, kes ei ole esitanud teavet esimese lõigu kohaste taotluste kohta.

   BERECi, RSPB või ODNi taotlusel abistavad riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused BERECit või RSPBd teabe kogumisel.

5. Riigi reguleerivatel asutustel ja muudel pädevatel asutustel on õigus nõuda, et teised [86] vastutavad riigiasutused või elektroonilisi sidevõrke ja -teenuseid, seotud vahendeid või [87] seotud teenuseid pakkuvad ettevõtjad esitaksid kogu teabe, mis on vajalik nende käesolevas artiklis osutatud ülesannete täitmiseks.

   Esimeses lõigus osutatud muud vastutavad riiklikud asutused või ettevõtjad esitavad sellise

---

Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/443 komisjoni julgeoleku kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2015/443/oj-).

Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2015/444/oj).

teabe taotluse korral viivitamata ning vastavalt nõutavale ajakavale ja üksikasjalikkusele.

Liikmesriigid tagavad, et riigi reguleerivatel asutustel ja muudel pädevatel asutustel on õigus selliseid teabenõudeid täitmisele pöörata, määrates karistusi, mis on asjakohased, tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Article 172

Teavitamise ja teabevahetuse süsteem

1. ODN loob info- ja teavitussüsteemi, millel on vähemalt järgmised funktsioonid, ning haldab seda:

   (a) ühine teabevahetusplatvorm, mis annab BERECile, raadiospektripoliitika nõukogule, komisjonile, riikide reguleerivatele asutustele ja raadiospektri eest vastutavatele pädevatele asutustele vajalikku teavet liidu elektroonilise side reguleeriva raamistiku järjepidevaks rakendamiseks;

   (b) spetsiaalne liides artiklis 171 osutatud teabetaotluste jaoks ja nendest taotlustest teatamiseks, et võimaldada BERECile, raadiospektripoliitika nõukogule, võrguvõrgule, komisjonile ja riikide reguleerivatele asutustele ning raadiospektri eest vastutavatele pädevatele asutustele juurdepääs;

   (c) platvorm riiklike reguleerivate asutuste ja raadiospektri eest vastutavate pädevate asutuste vahelise koordineerimise vajaduse varajaseks kindlakstegemiseks.

2. Haldusnõukogu võtab vastu tehnilised ja funktsionaalsed kirjeldused lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi loomiseks. Haldusnõukogu tagab, et süsteem on kooskõlas intellektuaalomandi õigusi käsitlevate õigusaktidega ja vastab nõutavale konfidentsiaalsuse tasemele.

Article 173

Huvide deklaratsioonid

1. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, raadiospektripoliitika nõukogu, võrguvõrgu haldusnõukogu, direktori, lähetatud riiklike ekspertide ja muude võrguvõrguväliste töötajate liikmed esitavad kirjaliku deklaratsiooni, milles kinnitavad oma kohustusi ning selliste otseste või kaudsete huvide puudumist või olemasolu, mida võib pidada nende sõltumatust kahjustavaks.

2. Deklaratsioon esitatakse ülesandeid täitma asudes, see peab olema täpne ja täielik ning seda ajakohastatakse, kui on oht, et on olemas otsene või kaudne huvi, mida võib pidada deklaratsiooni esitava isiku sõltumatust kahjustavaks.

3. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, RSPB nõukogu, ODNi haldusnõukogu liikmete ja direktori avaldused avalikustatakse.

4. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, RSPB nõukogu, ODNi haldusnõukogu ja töörühmade liikmed ning muud koosolekutel osalejad, direktor, lähetatud riiklikud eksperdid ja muud töötajad, kes ei tööta ODNis, deklareerivad hiljemalt iga koosoleku alguses täpselt ja täielikult kõik huvid, mida võib pidada päevakorraküsimustega seoses nende sõltumatust kahjustavaks, ning hoiduvad selliste küsimuste arutamisest ja hääletamisest.

5. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu, raadiospektripoliitika nõukogu ja võrguvõrgu haldusnõukogu kehtestavad huvide konfliktide ennetamise ja haldamise eeskirjad ning eelkõige lõigete 1 ja 2 kohaldamise praktilise korra.

Article 174

Pettusevastane võitlus

1. Hiljemalt [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ühineb ODN 25. mai 1999. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) sisejuurdluste kohta86 ja võtab vastu kõikide ODNi töötajate suhtes kohaldatavad asjakohased sätted, kasutades kõnealuse kokkuleppe lisas esitatud vormi.

2. Kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, kes on saanud ODNilt liidu vahendeid.

3. OLAF võib korraldada uurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ning nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätetele87 ja neis määrustes sätestatud korras,88 et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust seoses toetuse andmise lepingu või toetuslepinguga, mida on rahastanud ODN.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepingud ning lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused sätteid, mis annavad kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt õiguse korraldada oma vastava pädevuse piires sellist auditeerimist ja uurimist.

   Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muud ebaseaduslikku tegevust, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud direktiiviga (EL) 2017/1371.

Article 175

EÜT L 136, 31.5.1999, lk 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/1999/531/oj.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj).

Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj) 2-.

Vastutuse

1. ODNi lepingulist vastutust reguleerib asjaomase lepingu suhtes kohaldatav õigus.
2. Euroopa Liidu Kohus (Euroopa Kohus) on pädev tegema otsuseid vastavalt ODNi sõlmitud lepingus sisalduvale vahekohtuklauslile.
3. Lepinguvälise vastutuse korral hüvitab ODN vastavalt liikmesriikide seaduste ühistele üldprintsiipidele kõik kahjud, mida tema talitused või töötajad on oma kohustuste täitmisel tekitanud.
4. Lõikes 3 osutatud kahju hüvitamisega seotud vaidluste lahendamine kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.
5. Töötajate isiklik vastutus ODNi ees on reguleeritud nende suhtes kohaldatavate personalieeskirjade või muude teenistujate teenistustingimuste sätetega.

Article 176

Haldusjuurdlused

BERECi, RSPB ja ODNi tegevust uurib Euroopa Ombudsman vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 228.

Article 177

Kasutatavad keeled

1. ODNi suhtes89 kohaldatakse määrust nr 1.
2. ODNile vajalikke tõlke- ja muid keeleteenuseid, välja arvatud suuline tõlge, osutab nõukogu määrusega (EÜ) nr 2965/94 asutatud Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus90.

Article 178

Peakorterileping ja tegutsemistingimused

1. Elektroonilise Side Euroopa Reguleerivate Asutuste Ühendatud Ameti Tugiameti ja Läti Vabariigi valitsuse vahel 21. detsembril 2020 sõlmitud peakorterilepingu võib pärast haldusnõukogu heakskiidu saamist läbi vaadata.
2. Vastuvõttev liikmesriik tagab ODNi sujuvaks ja tõhusaks toimimiseks vajalikud tingimused, sealhulgas mitmekeelse ja Euroopale orienteeritud kooliihariduse ning asjakohase transpordiühenduse.

Article 179

Tulemuste arvutamine

1. Hiljemalt [60 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga viie aasta
91 tagant viib komisjon kooskõlas komisjoni suunistega läbi hindamise, et hinnata BERECi, raadiospektripoliitika komisjoni ja võrguteenuste võrgustiku tulemuslikkust seoses nende
92 eesmärkide, volituste, ülesannete ja asukohaga. Hindamisel käsitletakse eelkõige võimalikku vajadust muuta BERECi, RSPB ja ODNi struktuuri või volitusi ning selliste võimalike muudatuste finantsmõju.
2. Kui komisjon leiab, et BERECi, RSPB või ODNi tegevuse jätkamine ei ole talle seatud eesmärkide, volituste ja ülesannete seisukohast enam põhjendatud, võib ta teha ettepaneku

---

Määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 17, 6.10.1958, lk 385, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1958/1 (1)/oj).
Nõukogu 28. novembri 1994. aasta määrus (EÜ) nr 2965/94 Euroopa Liidu asutuste tõlkekeskuse asutamise kohta (EÜT L 314, 7.12.1994, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1994/2965/oj).

käesolevat määrust vastavalt muuta või see kehtetuks tunnistada.

3. Komisjon esitab hindamistulemuste kohta aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ja haldusnõukogule ning avalikustab need.

Article 180

Üleminekusätted, mis käsitlevad BERECit, raadiospektripoliitika töörühma õigusjärglust raadiospektripoliitika nõukoguga ja ODNi õigusjärglus BERECi Bürooga

1. ODN on omandiõiguse, lepingute, õiguslike kohustuste, töölepingute, finants- ja muude kohustuste osas määrusega (EL) 2018/1971 asutatud BERECi büroo õigusjärglane.
2. Eelkõige ei mõjuta käesolev määrus BERECi Büroo töötajate õigusi ja kohustusi.
3. Alates [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] tegutseb määruse (EL) 2018/1971 alusel ametisse nimetatud direktor direktorina, kes täidab käesolevas määruses sätestatud ülesandeid. Direktori lepingu muid tingimusi ei muudeta.
4. Haldusnõukogu võib otsustada pikendada käesoleva artikli lõikes 3 osutatud direktori ametiaega veel üheks ametiajaks. Artikli 156 lõikeid 6 ja 7 kohaldatakse mutatis mutandis. Direktori ametiaeg kokku ei tohi ületada kümmet aastat.
5. Käesoleva määruse artiklites 127 ja 150 osutatud BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja haldusnõukogu koosseisu kuuluvad kuni uute esindajate nimetamiseni määruse (EL) 2018/1971 artiklites 7 ja 15 osutatud BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja haldusnõukogu liikmed, välja arvatud käesoleva artikli lõikes 8 osutatud raadiospektripoliitika töörühma esimees, kes saab ODNi haldusnõukogu liikmeks alates [6 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].
6. BERECi reguleerivate asutuste nõukogu ja ODNi haldusnõukogu esimehed ja aseesimehed, kes on ametisse nimetatud määruse (EL) 2018/1971 alusel, jäävad ametisse BERECi reguleerivate asutuste nõukogu esimehe ja aseesimeestena, nagu on osutatud käesoleva määruse artiklis 130, ning haldusnõukogu esimehe ja aseesimeestena, nagu on osutatud käesoleva määruse artiklis 152, nende üheaastase ametiaja lõpuni.
7. Käesoleva määruse artiklis 134 osutatud raadiospektripoliitika nõukogu koosneb kuni uute esindajate nimetamiseni komisjoni 11. juuni 2019. aasta otsuse artiklis 3 osutatud raadiospektripoliitika töörühma liikmetest.
8. Raadiospektripoliitika töörühma esimees ja aseesimehed, kes on ametis [kohaldamise kuupäev], jäävad kuni oma ametiaja lõpuni ametisse raadiospektripoliitika töörühma juhatuse esimehe ja aseesimehena.
9. Määruse (EL) 2018/1971 artikli 35 lõike 2 alusel välja töötatud töökord jääb BERECi ja võrguvõrgu suhtes kehtima. Raadiospektripoliitika töörühma hääleõiguseta liikmed saavad raadiospektripoliitika nõukogu hääleõiguseta liikmeteks, tingimusel et töökorraldus töötatakse välja kooskõlas käesoleva määruse artikli 166 lõike 2 teise lõiguga.

8. VIII OSA – ÜLD- JA LÕPPSÄTTED

8.1. I JAOTIS. TEABE, UURINGUTE JA KONSULTATSIOONIMEHHANISM

Article 181

Teabe esitamisega

1. Elektroonilise side võrke ja teenuseid, seotud vahendeid või seotud teenuseid pakkuvad ettevõtjad esitavad kogu teabe, sealhulgas finantsteabe, mida riigi reguleerivad asutused, muud pädevad asutused, BEREC ja raadiospektripoliitika nõukogu vajavad oma ülesannete täitmiseks ning käesoleva määruse kohaselt vastu võetud sätete, otsuste või arvamuste järgimise tagamiseks. Kui esitatud teave ei ole piisav nende liidu õigusest tulenevate regulatiivsete ülesannete täitmiseks, on riigi reguleerivatel asutustel, muudel pädevatel asutustel ning BERECil ja raadiospektripoliitika nõukogul õigus taotleda sellist teavet teistelt asjaomastelt ettevõtjatelt, kes tegutsevad elektroonilise side sektoris või sellega tihedalt seotud sektorites, ning määruse (EL) 2024/1309 kohaselt loodud ühtsetelt teabepunktidelt.

2. Kõik teabenõuded peavad olema proportsionaalsed käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmisega ja põhjendatud. Kui riigi reguleerivad asutused nõuavad ettevõtjatelt lõikes 1 osutatud teabe esitamist, teatavad nad neile teabe kasutamise konkreetse eesmärgi. Ettevõtjad esitavad nõutud teabe viivitamata ja igal juhul kindlaksmääratud tähtaegade jooksul.

3. Riigi reguleerivad asutused võivad nõuda ettevõtjatelt teabe esitamist üldloa ja liidu loa kohta spektri kasutamiseks satelliitsides, kasutusõiguste või erikohustuste kohta, mis on proportsionaalne ja objektiivselt põhjendatud eelkõige selleks, et:

   (a) kontrollida süstemaatiliselt või igal üksikjuhul eraldi artikli 9 lõikes 4, artiklites 20, 21, 29, 38, 39, 49, 50, 51, 67, artikli 68 lõikes 1 ning artiklites 69 ja 77 sätestatud tingimuste või kohustuste täitmist;

   (b) kontrollida igal üksikjuhul eraldi üldloa tingimuste või raadiospektri või numeratsiooniressursside kasutusõigustega seotud kohustuste ja tingimuste täitmist, kui on saadud kaebus või kui pädeval asutusel on muid põhjuseid uskuda, et tingimust ei täideta, või kui pädev asutus viib omal algatusel läbi uurimist;

   (c) kasutusõiguste andmist käsitlevate taotluste esitamise ja hindamise kord;

   (d) teenuste kvaliteeti ja hinda võrdlevate ülevaadete avaldamine tarbijate huvides;

   (e) täpselt määratletud statistika, aruannete või uuringute koostamine;

   (f) käesoleva määruse kohaldamisel turuanalüüside tegemine, sealhulgas märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks tunnistatud ettevõtjate andmed järgneva turu või jaeturgude kohta, mis on seotud turuanalüüsi objektiks olevate turgudega, ning raamatupidamisandmed jaeturgude kohta;

   (g) raadiospektri ja numeratsiooniressursside tulemusliku kasutamise kindlustamine ja nende tõhusa haldamise tagamine;

   (h) selliste võrgu või teenuse tulevaste arengute hindamine, mis võivad mõjutada konkurentidele kättesaadavaks tehtud hulgimüügiteenuseid, samuti elektroonilise side võrke ja nendega seotud vahendeid käsitlev teave, mis on liigitatud kohalikul tasandil ja piisavalt üksikasjalik territoriaalse katvuse, lõppkasutajatele kättesaadava ühenduvuse või artikli 183 kohaste geograafiliste ülevaadete tegemise seisukohast;

   (i) BERECi või raadiospektripoliitika nõukogu põhjendatud teabenõuetele vastamine.

   (j) Esimese lõigu punktis a osutatud teave ja
   b) ja punkte d-i ei nõuta enne turulepääsu ega turulepääsu eeltingimusena.

4. Riiklik reguleeriv asutus, kus võrke ja teenuseid pakutakse, võib paluda küberturvalisuse määruse (millega asendatakse määrus (EL) 2019/881) kohaselt määratud pädeval asutusel kontrollida vastavust IKT tarneahela turvanõuetele ja jagada tulemusi, kui selline kontroll on vajalik üldloa tingimustele vastavuse hindamiseks vastavalt artikli 9 lõike 4 punktile d ja

artiklile 20.

5. Raadiospektri kasutamise õiguste puhul viitab lõikes 3 osutatud teave eelkõige raadiospektri tulemuslikule ja tõhusale kasutamisele ning raadiospektri kasutamise õigustega seotud levialaliste ja teenusekvaliteediga seotud kohustuste täitmisele ja nende kontrollimisele.

6. Riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused ei dubleeri teabenõudeid, mille BEREC või RSPB on käesoleva artikli lõike 1 või 3 kohaselt juba esitanud, kui BEREC või RSPB on saadud teabe neile asutustele kättesaadavaks teinud.

7. Riigi reguleerivad asutused nõuavad, et teenuseosutajad esitaksid üldloa, kasutusõiguste ja erikohustuste kohta aruande mitte rohkem kui kord aastas.

Article 182

Ühtlustatud teabenõuded ja aruandlus

1. Selleks et ühtlustada artikli 181 lõigete 1, 3 ja 7 kohaseid ning kooskõlas artikli 3 lõike 2 punktiga c ja artikliga 202 ettevõtjatele esitatavaid teabe- ja aruandlustaotlusi, annab BEREC tihedas koostöös komisjoniga hiljemalt [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] välja suunised asjakohaste teemade kohta, sealhulgas teabe- ja aruandlustaotluste ulatuse, ajastuse, sageduse ja vormi ning teabe kogumise menetluste kohta. Suunised sisaldavad ka teabe- ja aruandlustaotluste vorme.

2. Vajaduse korral töötab raadiospektripoliitika nõukogu välja teabenõuete vormid. Teavet nõutakse ja see esitatakse vastavalt väljatöötatud vormidele.

3. Komisjon võib rakendusaktiga ühtlustada meetodeid, mida riikide reguleerivad asutused kasutavad teabe kogumiseks.

   Esimeses lõigus osutatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

4. Kui kogutakse artikli 3 lõike 1 punktis g osutatud teavet kestlikkuse kohta, saavad riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused kõigepealt juurdepääsu teabele, mille ettevõtjad on esitanud muude asjakohaste liidu õigusaktide kohaselt. Kui riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused jõuavad järeldusele, et see teave ei ole käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmiseks piisav, võib BEREC ajakohastada käesoleva artikli lõikes 1 osutatud suuniseid, nähes ette vajalike lisaandmete kogumise.

5. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused esitavad komisjonile pärast põhjendatud taotluse saamist teabe, mida komisjon vajab ELi toimimise lepingust tulenevate ülesannete täitmiseks. Komisjoni nõutav teave peab olema kõnealuste ülesannete täitmise seisukohast proportsionaalne. Kui esitatud teabes viidatakse teabele, mille ettevõtjad on varem esitanud asutuse taotlusel, teatatakse sellest nendele ettevõtjatele. Kui see on vajalik ja kui teavet esitav asutus ei ole selgelt ja põhjendatult taotlenud teisiti, teeb komisjon esitatud teabe kättesaadavaks teistele sellistele asutustele teistes liikmesriikides.

6. Kui lõikes 7 sätestatud nõuetest ei tulene teisiti, tehakse ühele asutusele esitatud teave pärast põhjendatud taotluse saamist kättesaadavaks sama või erineva liikmesriigi teisele sellisele asutusele, BERECile ja raadiospektripoliitika nõukogule, kui see on vajalik selleks, et kumbki asutus, BEREC või raadiospektripoliitika nõukogu saaks täita oma liidu õigusest tulenevaid kohustusi.

7. Kui riigi reguleeriv asutus või muu pädev asutus peab artikli 181 lõigete 1 ja 3 kohaselt kogutud teavet, sealhulgas artikli 183 kohase geograafilise ülevaate raames kogutud teavet konfidentsiaalseks kooskõlas teabe konfidentsiaalsust käsitlevate liidu ja riigisiseste õigusnormidega, kaitsevad komisjon, BEREC ja muud asjaomased pädevad asutused sellist konfidentsiaalsust. Komisjoni, BERECit ja muid asjaomaseid pädevaid asutusi ei takistata

jagamast omavahel õigeaegselt teavet käesoleva määruse kohaldamise läbivaatamiseks, jälgimiseks ja järelevalveks.

8. Tegutsedes kooskõlas siseriiklike eeskirjadega, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu teabele, ning vastavalt ärisaladusi ja isikuandmete kaitset käsitlevatele liidu ja siseriiklikele eeskirjadele, avaldavad riikide reguleerivad asutused teabe, mis aitab kaasa avatud ja konkurentsile rajatud turu loomisele.

9. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused avaldavad lõikes 7 osutatud üldsuse teabele juurdepääsu tingimused, sealhulgas sellise juurdepääsu saamise korra.

Article 183

Võrkude kasutuselevõtu geograafiline ülevaade

1. Riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused teevad hiljemalt [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] geograafilise ülevaate lairibateenuseid pakkuvate elektroonilise side võrkude (edaspidi „lairibavõrgud“) ulatuse kohta ja ajakohastavad seda seejärel vähemalt iga kolme aasta järel.

2. Geograafiline ülevaade hõlmab ülevaadet iga elektroonilise side võrgu kättesaadavuse (läbitud ruumid), valmisoleku (ühendatud ruumid) ja kasutuselevõtu (aktiveeritud ruumid, kus teenus on toimiv ja toimiv) praeguse geograafilise ulatuse kohta nende territooriumil, eristades vajaduse korral elamu-, äri- ja avaliku sektori segmente, nagu on vajalik riigi reguleerivate või muude pädevate asutuste käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Geograafiline ülevaade aitab kaasa ka riigiabi eeskirjade kohaldamisele, kui asjakohased nõuded on täidetud.

3. Geograafiline ülevaade sisaldab asjaomase asutuse määratud ajavahemiku prognoosi lairibavõrkude ulatuse kohta tema territooriumil, sealhulgas vähemalt hooned, mida läbitakse, ja vajaduse korral gigabitivõrkudega ühendatud hooned. Geograafiline ülevaade aitab kaasa riigiabi eeskirjade kohaldamiseks vajalikule kaardistamisele, kui asjakohased nõuded on täidetud.

4. Lõikes 3 osutatud prognoos sisaldab kogu asjakohast teavet, sealhulgas teavet vähemalt gigabitivõrkude kavandatava kasutuselevõtu kohta mis tahes ettevõtja või avaliku sektori asutuse poolt. Selleks nõuavad riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused ettevõtjatelt ja avaliku sektori asutustelt sellise teabe esitamist niivõrd, kuivõrd see on kättesaadav ja seda on võimalik mõistlike jõupingutustega esitada.

5. Riigi reguleeriv asutus otsustab talle käesoleva määruse alusel antud ülesannete puhul, millises ulatuses on asjakohane tugineda kogu prognoosiga seoses kogutud teabele või osale sellest.

6. Kui riigi reguleeriv asutus geograafilist ülevaadet ei koosta, tuleb see koostada koostöös kõnealuse asutusega ulatuses, mis võib olla tema ülesannete seisukohast asjakohane. Geograafilise ülevaate jaoks kogutud teave peab olema piisavalt üksikasjalik kohalikul tasandil, ulatudes vajaduse korral aadressini, sisaldama piisavalt teavet teenuse kvaliteedi kohta, sealhulgas vähemalt alla- ja üleslaadimiskiiruste, edastusvahendi (traadita või traatside) ja kasutatud tehnoloogia kohta, ning seda käsitletakse kooskõlas artikli 182 lõikega 6.

7. Riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused võivad määrata selgete territoriaalsete piiridega piirkonna, kui kogutud teabe ja lõike 1 kohaselt koostatud prognooside põhjal on kindlaks tehtud, et asjaomase prognoosiperioodi jooksul ei ole ükski ettevõtja ega avaliku sektori asutus võtnud kasutusele ega kavatse kasutusele võtta gigabitivõrku ega märkimisväärselt ajakohastada oma olemasolevat elektroonilise side võrku gigabitivõrguks. Riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused avaldavad määratud alad.

8. Määratud piirkonnas võivad asjaomased asutused kutsuda ettevõtjaid ja avaliku sektori asutusi

üles teatama oma kavatsusest võtta asjaomase prognoosiperioodi jooksul kasutusele gigabitivõrgud. Kui selle kutse tulemusel teatab ettevõtja või avaliku sektori asutus oma kavatsusest seda teha, võib asjaomane asutus nõuda, et teised ettevõtjad ja avaliku sektori asutused teataksid oma kavatsusest võtta kasutusele gigabitivõrgud. Asjaomane asutus täpsustab, millist teavet peaks selline esildis sisaldama, et tagada vähemalt samasugune üksikasjalikkuse tase nagu see, millel põhineb lõike 1 kohane mis tahes prognoos.

9. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused koguvad andmeid tõhusa, võimaluse korral automatiseeritud, objektiivse, läbipaistva ja mittediskrimineeriva menetluse kohaselt, mille puhul ei jäeta ühtegi ettevõtjat a priori kõrvale.

10. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused ning kohalikud, piirkondlikud ja riiklikud asutused, kes vastutavad oma territooriumil elektroonilise side võrkude kasutuselevõtuks, riiklike lairibakavade väljatöötamiseks, raadiospektri kasutusõigustega seotud levialaliste kohustuste määratlemiseks ja universaalteenuse osutamise kohustustega hõlmatud teenuste kättesaadavuse kontrollimiseks avaliku sektori vahendite eraldamise eest, võtavad arvesse lõigete 1, 2 ja 3 kohase geograafilise ülevaate tulemusi ja mis tahes määratud piirkondi. Avaliku sektori vahendite eraldamisel elektroonilise side võrkude kasutuselevõtuks võetakse arvesse lõigete 1, 2 ja 3 kohaste geograafiliste ülevaadete ja mis tahes määratud piirkondade tulemusi, kui need on asjakohased ja asjakohased riigiabi eeskirjade kohaldamisest tulenevate kohustuste täitmiseks. Geograafilist vaatlust teostavad asutused edastavad need tulemused tingimusel, et vastuvõttev asutus tagab samasuguse konfidentsiaalsuse ja ärisaladuste kaitse kui need, mille alusel andmed saadi, ning teavitavad sellest teabe esitanud pooli. Nimetatud tulemused tehakse samadel tingimustel kättesaadavaks ka BERECile ja komisjonile, kui need seda soovivad.

11. Kui asjakohane teave ei ole turul kättesaadav, teevad pädevad asutused geograafiliste ülevaadete andmed, mille suhtes ei kohaldata ärisaladust, vahetult kättesaadavaks kooskõlas direktiiviga (EL) 2019/1024, et neid oleks võimalik taaskasutada. Kui sellised vahendid ei ole turul kättesaadavad, teevad nad ühtlasi kättesaadavaks teabevahendid, mis võimaldavad lõppkasutajatel kindlaks teha ühenduvuse kättesaadavuse eri piirkondades piisavalt üksikasjalikult, et sellest oleks kasu operaatori või teenuseosutaja valimisel.

12. Riigi reguleeriv asutus analüüsib käesoleva artikli kohase geograafilise ülevaate raames kogutud teabe tulemusi ja otsustab, kas on vaja teha turuülevaade artiklite 72 ja 73 tähenduses. Riigi reguleeriv asutus teeb sellise analüüsi tulemused aruande vormis üldsusele kättesaadavaks.

13. Kiudoptilisele võrgule ülemineku perioodil sisaldab käesoleva artikli lõikes 12 osutatud aruanne geograafilisi vaatlusi käsitleva teabe analüüsi ning artikli 181 kohaselt või muudest kättesaadavatest allikatest kogutud teabe analüüsi, mis käsitleb vaskpaar- ja kiudoptiliste võrkude kaudu pakutavate teenuste hindu ja kvaliteeti. Aruannet kasutatakse artiklis 57 sätestatud kestlikkustingimuste hindamiseks. Esimene aruanne avaldatakse hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]*.

Article 184

Konsulteerimiskord ja läbipaistvus

1. Välja arvatud artiklitega 86, 188 või 189 hõlmatud juhtudel, kui riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused kavatsevad võtta käesoleva määruse kohaseid meetmeid või kui nad kavatsevad kehtestada artikli 16 lõigete 1 ja 2 kohaseid piiranguid, millel on märkimisväärne mõju asjaomasele turule, annavad nad huvitatud isikutele võimaluse esitada meetme eelnõu kohta märkusi mõistliku aja jooksul, võttes arvesse küsimuse keerukust, kuid igal juhul mitte lühema kui 30 päeva jooksul.

2. Käesoleva määruse artikli 31 kohaldamisel teavitavad pädevad asutused komisjoni, raadiospektripoliitika nõukogu, BERECit ja teiste liikmesriikide pädevaid asutusi avaldamise ajal kõigist meetme eelnõudest, mis kuuluvad käesoleva määruse artikli 30 lõike 4 kohase võrdleva või konkurentsipõhise valikumenetluse kohaldamisalasse ja on seotud ühtlustatud raadiospektri kasutamisega, et võimaldada selle kasutamist traadita lairibavõrkude ja -teenuste jaoks.

3. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused avaldavad oma riiklikud konsultatsioonimenetlused ühtse teabepunkti kaudu, mille kaudu pääseb ligi kõigile käimasolevatele konsultatsioonidele.

4. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused teevad konsulteerimismenetluse tulemused üldsusele kättesaadavaks, välja arvatud konfidentsiaalse teabe puhul kooskõlas ärisaladust käsitlevate liidu ja siseriiklike eeskirjadega.

Article 185

Konsulteerimine huvitatud isikutega

1. Pädevad asutused, koordineerides asjakohasel juhul oma tegevust riigi reguleerivate asutustega, võtavad arvesse lõppkasutajate, eelkõige puuetega tarbijate ja lõppkasutajate, tootjate ning elektroonilise side võrke või teenuseid pakkuvate ettevõtjate seisukohti küsimustes, mis on seotud kõigi üldkasutatavate elektroonilise side teenustega seotud lõppkasutajate ja tarbijate õigustega, sealhulgas samaväärse juurdepääsu ja valikuga puuetega lõppkasutajate jaoks, eelkõige juhul, kui neil on märkimisväärne mõju turule.

2. Pädevad asutused, koordineerides asjakohasel juhul oma tegevust riigi reguleerivate asutustega, loovad puuetega lõppkasutajatele juurdepääsetava konsultatsioonimehhanismi, tagades, et nende otsuste tegemisel küsimustes, mis on seotud lõppkasutajate ja tarbijate õigustega üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste puhul, võetakse nõuetekohaselt arvesse tarbijate huve elektroonilise side valdkonnas.

3. Huvitatud isikud võivad pädevate asutuste juhendamisel, kes teevad asjakohasel juhul koostööd riigi reguleerivate asutustega, töötada välja mehhanismid, mis hõlmavad tarbijaid, kasutajarühmi ja teenusepakkujaid ja mis aitaksid tõsta teenuste pakkumise üldist kvaliteeti muu hulgas tegevusjuhendite ja tööstandardite väljatöötamise ja jälgimise kaudu.

4. Ilma et see piiraks liidu õigusega kooskõlas olevaid siseriiklikke norme, millega edendatakse selliseid kultuuri- ja meediapoliitika eesmärke nagu kultuuriline ja keeleline mitmekesisus ning meediakanalite paljusus, võivad pädevad asutused edendada asjakohasel juhul koostöös riigi reguleerivate asutustega koostööd elektroonilise side võrke või teenuseid pakkuvate ettevõtjate ning elektroonilise side võrkude ja -teenuste puhul õiguspärase sisu edendamisest huvitatud sektorite vahel. See koostöö võib hõlmata ka artikli 105 kohaselt esitatava üldist huvi pakkuva teabe koordineerimist.

5. 2. II JAOTIS. ÜHTLUSTAMISMENETLUSED

Article 186

Ühtlustamiskord

1. Kui komisjon leiab, et käesolevas määruses sätestatud reguleerimisülesannete erinev täitmine riikide reguleerivate või muude pädevate asutuste poolt võib takistada siseturu toimimist, võib komisjon BERECi või asjakohasel juhul raadiospektripoliitika nõukogu arvamust arvesse võttes võtta rakendusaktidega vastu soovitusi või käesoleva artikli lõike 3 kohaselt otsuseid, et tagada käesoleva määruse ühtlustatud kohaldamine ja aidata kaasa artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamisele.

2. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused võtavad oma ülesannete täitmisel arvesse lõikes 1 osutatud soovitusi. Kui riigi reguleeriv või muu pädev asutus otsustab soovitust mitte järgida, teatab ta sellest komisjonile ja põhjendab oma seisukohta.

3. Lõike 1 kohaselt vastu võetavad otsused võivad hõlmata üksnes ühtlustatud või kooskõlastatud lähenemisviisi kindlaksmääramist järgmiste küsimuste lahendamise eesmärgil:

   (a) elektroonilise side turgude reguleerimist käsitlevate üldiste regulatiivsete lähenemisviiside ebajärjekindel rakendamine riikide reguleerivate asutuste poolt artiklite 72 ja 73 kohaldamisel, kui see takistab siseturgu; sellistes otsustes ei viidata riikide reguleerivate asutuste poolt artikli 85 kohaselt esitatud konkreetsetele teadetele; sellisel juhul esitab komisjon otsuse eelnõu üksnes:

      (i) vähemalt kaks aastat pärast seda, kui komisjon on võtnud vastu sama küsimust käsitleva soovituse;

      (ii) võttes arvesse BERECi arvamust sellise otsuse vastuvõtmise kohta, mille BEREC esitab kolme kuu jooksul alates komisjoni taotlusest;

   (b) numeratsioon, sealhulgas numbrivahemikud, numbrite ja identifikaatorite ülekantavus, numbrite ja aadresside transleerimise süsteemid ning juurdepääs hädaabiteenustele hädaolukorra side kaudu.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

5. BEREC võib omal algatusel komisjonile soovitada, kas meede tuleks lõike 1 kohaselt vastu võtta või mitte.

6. Kui komisjon ei ole ühe aasta jooksul alates BERECi arvamuse vastuvõtmise kuupäevast vastu võtnud soovitust või otsust, milles osutatakse, et riikide reguleerivad asutused või muud pädevad asutused täidavad käesolevas määruses sätestatud reguleerimisülesandeid erinevalt ja see võib takistada siseturu toimimist, teavitab ta Euroopa Parlamenti ja nõukogu selle põhjustest ning avalikustab need põhjused.

   Kui komisjon on võtnud vastu käesoleva artikli lõike 1 kohase soovituse, kuid siseturu toimimist takistav ebajärjekindel rakendamine jätkub veel kaks aastat pärast seda, võtab komisjon vastavalt käesoleva artikli lõikele 3 vastu otsuse käsitleda käesoleva artikli lõikes 3 osutatud küsimusi rakendusaktidega kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

   Kui komisjon ei ole ühe aasta jooksul pärast teise lõigu kohaselt vastu võetud soovitust otsust vastu võtnud, teavitab ta Euroopa Parlamenti ja nõukogu selle põhjustest ning avalikustab need põhjused.

Article 187

Standardiseerimine

1. Komisjon koostab ja avaldab Euroopa Liidu Teatajas mittekohustuslike standardite või tehniliste kirjelduste loetelu, mille alusel soodustatakse elektrooniliste sidevõrkude, elektrooniliste sideteenuste ning nendega seotud vahendite ja teenuste ühtlustatud pakkumist. Vajaduse korral võib komisjon pärast konsulteerimist direktiivi (EL) 2015/1535 alusel loodud komiteega vastavalt määruse (EL) nr 1025/2012 artiklile 1091 esitada ühele või mitmele

---

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj).

Euroopa standardiorganisatsioonile taotluse standardite koostamiseks.

2. Liikmesriigid soodustavad lõikes 1 osutatud standardite või tehniliste kirjelduste kasutamist teenuste, tehniliste liideste või võrgufunktsioonide osutamiseks ulatuses, mis on rangelt vajalik, et tagada teenuste koostalitlusvõime, läbivühenduvus, teenuseosutaja vahetamise hõlbustamine ning numbrite ja identifikaatorite ülekantavus ning suurendada kasutajate valikuvabadust.

3. Kui standardeid või tehnilisi kirjeldusi ei ole lõike 1 kohaselt avaldatud, soodustavad liikmesriigid Euroopa standardiorganisatsioonide vastu võetud standardite või tehniliste kirjelduste rakendamist. Selliste standardite või spetsifikaatide puudumisel soodustavad liikmesriigid Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu (ITU), Euroopa Postside- ja Telekommunikatsiooniadministratsioonide Konverentsi (CEPT), Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni (ISO) ja Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoni (IEC) vastuvõetud rahvusvaheliste standardite või soovituste rakendamist.

4. Kui on olemas rahvusvahelised standardid, soovitavad liikmesriigid Euroopa standardiorganisatsioonidel neid või nende asjakohaseid osi kasutada koostatavate standardite alusena, välja arvatud juhul, kui selliste rahvusvaheliste standardite või nende asjakohaste osade kasutamine ei oleks tulemuslik. Kui see on teostatav, ei takista lõikes 1 või käesolevas lõikes osutatud standardid või tehnilised kirjeldused käesoleva määrusega nõutavat juurdepääsu.

5. Kus standardid või viidatud spetsifikatsioonid sisse lõige 1 on ei ole olnud

adekvaatselt rakendatud nii et koostalitlusvõime [kuupäev] ühekorraga osutatavad teenused või rohkem

Liikmesriike ei ole võimalik tagada, selliste standardite või spetsifikaatide rakendamise võib muuta kohustuslikuks lõikes 6 sätestatud korras ulatuses, mis on rangelt vajalik sellise koostalitlusvõime tagamiseks ja kasutajate valikuvabaduse suurendamiseks.

6. Kui komisjon kavatseb muuta teatavate standardite või tehniliste kirjelduste rakendamise kohustuslikuks, avaldab ta Euroopa Liidu Teatajas sellekohase teate ja kutsub kõiki asjaomaseid isikuid üles esitama avalikke märkusi. Komisjon muudab rakendusaktidega asjaomaste standardite või tehniliste kirjelduste rakendamise kohustuslikuks, viidates neile kui kohustuslikele standarditele või kohustuslikele tehnilistele kirjeldustele Euroopa Liidu Teatajas avaldatud standardite või tehniliste kirjelduste loetelus.

7. Kui komisjon leiab, et lõikes 1 osutatud standardid või tehnilised kirjeldused ei aita enam kaasa ühtlustatud elektrooniliste sideteenuste osutamisele, ei vasta enam tarbijate vajadustele või takistavad tehnoloogia arengut, eemaldab ta need lõikes 1 osutatud standardite või tehniliste kirjelduste loetelust.

8. Kui komisjon leiab, et lõikes 6 osutatud standardid või spetsifikatsioonid ei aita enam kaasa ühtlustatud elektroonilise side teenuste osutamisele, ei vasta enam tarbijate vajadustele või takistavad tehnoloogia arengut, võib ta need standardid või spetsifikatsioonid rakendusaktidega lõikes 1 osutatud standardite või spetsifikatsioonide loetelust välja jätta.

9. Käesoleva artikli lõigetes 6 ja 8 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 199 lõikes 4 osutatud menetlusega.

10. Käesoleva artikli sätteid ei kohaldata selliste oluliste nõuete, liideste spetsifikatsioonide ega harmoneeritud standardite suhtes, mille suhtes kohaldatakse direktiivi 2014/53/EL.

8.3. III JAOTIS. VAIDLUSTE LAHENDAMINE

Article 188

Kohtuväline vaidluste lahendamine

1. Riiklik reguleeriv asutus või muu pädev asutus, kes vastutab käesoleva määruse artiklite 95, 96, 97, 98 ja 100 kohaldamise eest, või vähemalt üks sõltumatu asutus, kellel on tõendatud eksperditeadmised selles valdkonnas, loetletakse direktiivi 2013/11/EL artikli 20 lõike 2 kohaselt vaidluste kohtuvälise lahendamise üksusena, et lahendada pakkujate ja tarbijate ning asjakohasel juhul ja asjaomase asutuse volituste piires mikroettevõtjate ja väikeettevõtjate vahelisi vaidlusi, mis tulenevad käesolevast määrusest ja on seotud lepingute täitmisega.
2. Ilma et see piiraks direktiivi 2013/11/EL kohaldamist, koordineerivad lõikes 1 osutatud pädevad asutused juhul, kui sellistesse vaidlustesse on kaasatud pooled eri liikmesriikides, oma jõupingutusi vaidluse lahendamiseks.
3. Internetiühenduse teenuste osutajad kehtestavad läbipaistvad, lihtsad ja tõhusad menetlused, et käsitleda lõppkasutajate kaebusi seoses artiklis 93 sätestatud õiguste ja kohustustega ning tarbijate, mikroettevõtjate ja mittetulundusühenduste kaebusi seoses III lisa 5. jaos sätestatud õigustega.

Article 189

Ettevõtjatevaheliste vaidlusküsimuste lahendamine

1. Kui liikmesriigis üldkasutatavate elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujate vahel või selliste ettevõtjate ja liikmesriigi muude ettevõtjate vahel, kes saavad kasu juurdepääsu või vastastikuse sidumise kohustustest, või liikmesriigi elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujate ja seotud vahendite pakkujate vahel tekib vaidlus seoses käesoleva määruse kohaste olemasolevate kohustustega, teeb asjaomase riigi reguleeriv asutus emma-kumma poole taotlusel siduva otsuse vaidluse lahendamiseks nii kiiresti kui võimalik selgete ja tõhusate menetluste alusel ning igal juhul nelja kuu jooksul, kui tegemist ei ole erandlike asjaoludega. Kõik osalised teevad riigi reguleeriva asutusega täielikku koostööd.
2. Vaidluse lahendamisel teeb riigi reguleeriv asutus otsuseid, mille eesmärk on saavutada artiklis 3 sätestatud üldeesmärgid. Kõik kohustused, mille riigi reguleeriv asutus on vaidluse lahendamisel ettevõtjale kehtestanud, peavad olema kooskõlas käesoleva määrusega.
3. Riigi reguleeriva asutuse otsus tehakse avalikult teatavaks, võttes arvesse ärisaladuse hoidmise nõuet. Riigi reguleeriv asutus esitab asjaomastele pooltele kõik otsuse põhjendused.
4. Lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud menetlus ei takista kumbagi poolt kohtusse pöördumast.

Article 190

Piiriüleste vaidlusküsimuste lahendamine

1. Kui eri liikmesriikide ettevõtjate vahel tekib käesoleva määruse alusel vaidlus, kohaldatakse käesoleva artikli lõikeid 2, 3 ja 4. Neid sätteid ei kohaldata vaidluste suhtes, mis on seotud artiklis 14 käsitletud raadiospektri koordineerimisega.
2. Iga pool võib suunata vaidluse asjaomas(t)ele riigi reguleeriva(te)le asutus(t)ele. Kui vaidlus mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust, teatab/teatavad riigi pädev(ad) reguleeriv(ad) asutused vaidlusest BERECile, et lahendada vaidlus järjepidevalt artiklis 3 sätestatud eesmärkide kohaselt.
3. Kui selline teade on esitatud, avaldab BEREC arvamuse, milles palutakse riigi reguleerival asutusel või asjaomastel asutustel võtta konkreetseid meetmeid vaidluse lahendamiseks või hoiduda meetmetest nii kiiresti kui võimalik ja igal juhul nelja kuu jooksul, kui tegemist ei ole erandlike asjaoludega.
4. Riigi reguleeriv asutus või asjaomased asutused ootavad enne vaidluse lahendamiseks

meetmete võtmist ära BERECi arvamuse. Erandlikel asjaoludel, kui on vaja kiiresti tegutseda, et kaitsta konkurentsi või lõppkasutajate huve, võib mis tahes pädev riigi reguleeriv asutus kas poolte taotlusel või omal algatusel võtta ajutisi meetmeid.

5. Kõik kohustused, mille riigi reguleeriv asutus vaidluse lahendamise raames ettevõtjale kehtestab, peavad olema kooskõlas käesoleva määrusega, võtma arvesse BERECi vastu võetud arvamust ja need tuleb vastu võtta ühe kuu jooksul alates arvamuse esitamisest.

6. Lõikes 2 sätestatud kord ei takista kumbagi poolt kohtule hagi esitamast.

8.4. IV JAOTIS: ÖKOSÜSTEEMIALANE KOOSTÖÖ

Article 191

Suunised ökosüsteemialase koostöö hõlbustamiseks

1. Hiljemalt [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] avaldab BEREC pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja tihedas koostöös komisjoniga suunised, et aidata elektroonilise side võrkude pakkujatel ja teistel elektroonilise side sektoris või sellega tihedalt seotud sektorites tegutsevatel ettevõtjatel kohaldada valdkondlikke tavasid ja hõlbustada koostööd tehnilistes ja äriküsimustes, mis on seotud elektroonilise side teenuste või infoühiskonna teenuste osutamisega tõhusal, majanduslikult jätkusuutlikul ja usaldusväärsel viisil ning uuenduslike toodete ja teenuste pakkumisega lõppkasutajate hüvanguks. Sellised suunised hõlmavad küsimusi, mis ei kuulu käesolevast määrusest tulenevate kohustuste kohaldamisalasse ja mis mõjutavad elektrooniliste sideteenuste või infoühiskonna teenuste osutamist.

2. BEREC edendab ODNi toetusel tõhusat koostööd elektroonilise side võrkude pakkujate ja elektroonilise side või sellega tihedalt seotud sektorites tegutsevate ettevõtjate vahel, tagades, et selline koostöö on kooskõlas lõikes 1 osutatud suunistega. BEREC hõlbustab kõnealuste suuniste ühtset kohaldamist, soodustab ühiste tehniliste ja kaubandustavade väljatöötamist ning jälgib nende mõju elektrooniliste sideteenuste ja infoühiskonna teenuste osutamisele tõhusal, majanduslikult jätkusuutlikul ja usaldusväärsel viisil.

Article 192

Vabatahtliku lepituse vahend

1. Elektroonilise side võrkude pakkujate või muude elektroonilise side sektoris või sellega tihedalt seotud sektoris tegutsevate ettevõtjate taotlusel korraldavad riigi reguleerivad asutused kahe elektroonilise side võrkude pakkuja või sellise pakkuja ja teise elektroonilise side sektoris või sellega tihedalt seotud sektoris tegutseva ettevõtja vahel lepituskohtumise, kus käsitletakse tehnilisi ja kaubanduslikke kokkuleppeid, mille suhtes kohaldatakse artikli 191 lõikes 1 osutatud suuniseid. Lepituskoosoleku kutsub kokku lepitustaotluse esitanud poole riiklik reguleeriv asutus, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti.

2. Ühe nädala jooksul pärast vabatahtliku lepitusmenetluse taotlust teavitab riigi reguleeriv asutus BERECit juhtumi üksikasjadest. Kahe kuu jooksul pärast taotluse saamist esitab BEREC arvamuse juhtumi üksikasjade ja tõhusa koostöö võimaluste kohta kooskõlas artiklis 191 osutatud suunistega.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud riigi reguleeriv asutus kutsub koostöös BERECiga poolte koosoleku kokku hiljemalt kolm kuud pärast vabatahtliku lepituse vahendi taotluse esitamist. Hiljemalt üks kuu pärast koosolekut esitab riigi reguleeriv asutus BERECi arvamust arvesse võttes koosoleku kohta kirjaliku aruande, mis sisaldab järgmist teavet:

   (a) asjaomaste poolte seisukohad;

   (b) võimalikud edasised sammud;

(c) kokkuleppe elemendid, kui see on asjakohane ja kui mõlemad pooled olid koosolekul kohal;

(d) riikliku reguleeriva asutuse pakutud võimalused tõhusaks koostööks, kui mõlemad pooled olid koosolekul kohal ja kokkuleppele ei jõutud.

Article 193

Ökosüsteemialase koostöö toimimise aruandlus ja läbivaatamine

BEREC avaldab hiljemalt [*24 kuud pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva ja seejärel iga kahe aasta tagant*] aruande artikli 191 lõikes 1 osutatud suuniste kohaldamise mõju kohta tõhusale ökosüsteemialasele koostööle ning artiklis 192 osutatud vabatahtliku lepituse vahendi toimimisele.

Hiljemalt [*36 kuud pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva*] vaatab komisjon lõikes 1 osutatud BERECi aruannet arvesse võttes läbi ökosüsteemialase koostöö toimimise.

8.5. V JAOTIS. NÕUETE TÄITMINE JA KAEBUSE ESITAMISE ÕIGUS

Article 194

Üldloast ja individuaalsest loast tulenevate õiguste ja kohustuste muutmine piiratud ressursside load

1. Raadiospektri või numeratsiooniressursside üldloa ja kasutusõigustega või seadmete paigaldamise õigustega seotud õigusi, tingimusi ja menetlusi võib muuta üksnes objektiivselt põhjendatud juhtudel ja proportsionaalselt, võttes vajaduse korral arvesse üleantavate raadiospektri või numeratsiooniressursside kasutusõiguste suhtes kohaldatavaid eritingimusi.
2. Välja arvatud juhul, kui kavandatud muudatused on väikesed ja nendes on õiguste või üldloa omanikuga kokku lepitud, teatatakse selliste muudatuste tegemise kavatsusest piisavalt aegsasti ette. Õiguste või üldloa omanikele ja muudele huvitatud isikutele, sealhulgas kasutajatele ja tarbijatele, antakse piisavalt aega kavandatud muudatuste kohta oma seisukohtade avaldamiseks. Nimetatud tähtaeg peab olema vähemalt neli nädalat, kui tegemist ei ole erandlike asjaoludega. Riikide pädevad asutused avaldavad muudatused koos põhjendustega.

Article 195

Õiguste piiramine või tühistamine

1. Ilma et see piiraks artikli 196 lõigete 10 ja 11 kohaldamist, ei piira ega tühista pädevad asutused raadiospektri või numeratsiooniressursside kasutusõigusi, mis on antud kindlaks ajavahemikuks enne nende kehtivusaja lõppu, välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud vastavalt käesoleva artikli lõikele 2 ning vajaduse korral kooskõlas artiklitega 20, 21 või 50 ning õiguste tühistamise kompenseerimist käsitlevate asjakohaste siseriiklike sätetega.
2. Pädevad asutused võivad piirata või tühistada raadiospektri kasutusõigusi, välja arvatud neid, mis on antud määramata ajaks, kui see on vajalik raadiospektri tõhusa ja tulemusliku kasutamise tagamiseks või otsuse nr 676/2002/EÜ artikli 4 alusel vastu võetud tehnilise ühtlustamise meetmete rakendamiseks. Iga selline otsus põhineb siseriiklikus õiguses eelnevalt kehtestatud ja selgelt määratletud menetlustel kooskõlas proportsionaalsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetega. Kui kasutusõigused on antud konkreetseks ajavahemikuks, on õiguste omajatel õigus raadiospektri migratsiooni või ümberjaotamise otseste kulude asjakohasele hüvitamisele vastavalt siseriiklikule õigusele, kui õiguste andmise ajal ei ole sätestatud teisiti.
3. Artikli 16 lõike 1 või 2 kohaldamisest tulenev raadiospektri kasutamise muudatus ei ole

üksinda piisav põhjus raadiospektri kasutusõiguse tühistamiseks.

4. Kui kavatsetakse piirata üldloa kohaseid õigusi või raadiospektri või numeratsiooniressursside individuaalseid kasutusõigusi või need tühistada ilma õiguste valdaja nõusolekuta, tuleb konsulteerida huvitatud isikutega vastavalt artiklile 185.

Article 196

Üldloa tingimuste ja kohustuste täitmine ning raadiospektri ja numeratsiooniressursside kasutusõiguste tingimused, konkreetsed kohustused ja meetmed nõuete täitmata jätmise korral

1. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused jälgivad ja kontrollivad vastavust artikli 9 lõikes 4 osutatud üldloa tingimustele, artiklites 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 29, 33 ja 34 osutatud raadiospektri kasutusõigustega seotud kohustustele ja tingimustele, artiklites 46, 49 ja 50 osutatud numeratsiooniressursside puhul ning V osas osutatud erikohustustele.

2. Riigi reguleerivatel asutustel ja muudel pädevatel asutustel on õigus nõuda kooskõlas artikliga 181 üldloa alusel tegutsevatelt või raadiospektri või numeratsiooniressursside kasutusõigusi omavatelt ettevõtjatelt kogu teabe esitamist, mis on vajalik üldloa tingimuste või raadiospektri ja numeratsiooniressursside kasutusõigustega seotud kohustuste ja tingimuste või V osas osutatud erikohustuste täitmise kontrollimiseks.

3. Kui pädev asutus leiab, et ettevõtja ei täida üht või mitut üldloa tingimust või raadiospektri või numeratsiooniressursside kasutusõigustega seotud kohustusi ja tingimusi või V osas osutatud erikohustusi, teavitab ta ettevõtjat nendest järeldustest ja annab ettevõtjale võimaluse esitada mõistliku aja jooksul oma seisukohad.

4. Pädeval asutusel on õigus nõuda lõikes 3 osutatud rikkumise lõpetamist kas viivitamata või mõistliku aja jooksul ning ta võtab nõuete täitmise tagamiseks asjakohaseid ja proportsionaalseid meetmeid.

   Sellega seoses on pädevatel asutustel õigus kehtestada:

   (a) vajaduse korral hoiatavad rahalised karistused, mis võivad hõlmata perioodilisi karistusi, millel on tagasiulatuv jõud;

   (b) anda korraldus lõpetada või edasi lükata sellise teenuse või teenuste paketi osutamine, mis selle jätkumise korral kahjustaks märkimisväärselt konkurentsi, kuni artikli 73 kohaselt tehtud turuanalüüsi järel kehtestatud juurdepääsukohustuste täitmiseni.

   Pädevad asutused teatavad meetmed ja nende põhjused asjaomasele ettevõtjale viivitamata ning määravade mõistliku tähtaja, mille jooksul ettevõtja peab meetmed täitma.

5. Liikmesriigid kehtestavad karistusnormid, sealhulgas vajaduse korral trahvid ja muud kui kriminaalõiguslikud eelnevalt kindlaks määratud või perioodilised karistused, mida kohaldatakse käesoleva määruse sätete või komisjoni, riigi reguleeriva asutuse või muu pädeva asutuse poolt käesoleva määruse kohaselt vastu võetud siduva otsuse rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada nende rakendamine. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

6. Olenemata käesoleva artikli lõigetest 3 ja 4 annavad liikmesriigid pädevale asutusele õiguse määrata asjakohasel juhul ettevõtjatele rahalisi karistusi, kui nad ei esita teavet kooskõlas artikli 181 lõike 3 esimese lõigu punkti a või b alusel kehtestatud kohustustega või läbipaistvuskohustustega pädeva asutuse määratud mõistliku aja jooksul.

7. Liikmesriigid näevad artikli 183 lõikes 8 osutatud menetluse raames ette karistused üksnes juhul, kui ettevõtja või avaliku sektori asutus on teadlikult või raske hooletuse tõttu esitanud

eksitavat, ebaõiget või mittetäielikku teavet.

8. Ettevõtjale või avaliku sektori asutusele artikli 183 lõikes 8 osutatud menetluse raames teadlikult või raske hooletuse tõttu eksitava, ebaõige või mittetäieliku teabe esitamise eest määratavate trahvide või perioodiliste karistusmaksete suuruse kindlaksmääramisel võetakse muu hulgas arvesse seda, kas ettevõtja või avaliku sektori asutuse tegevusel on olnud negatiivne mõju konkurentsile, ja eelkõige seda, kas ettevõtja või avaliku sektori asutus on vastupidiselt algselt esitatud teabele või selle mis tahes ajakohastamisele kas võrgu kasutusele võtnud, seda laiendanud või ajakohastanud või ei ole võrku kasutusele võtnud ega ole kava muutmist objektiivselt põhjendanud.

9. Kui üldloa tingimuste või raadiospektri ja numeratsiooniressursside kasutusõigustega seotud kohustuste ja tingimuste või V osas osutatud erikohustuste raske või korduva rikkumise korral ei ole käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 osutatud täitmise tagamiseks võetud meetmed andnud tulemusi, annavad liikmesriigid pädevatele asutustele õiguse takistada ettevõtjal elektroonilise side võrkude või teenuste pakkumist või peatada või tühistada kõnealused kasutusõigused. Sellised karistused võib määrata kogu rikkumise aja eest, isegi kui rikkumine on hiljem lõpetatud.

10. Küberturvalisuse määruse (millega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/881) kohaselt määratud pädeva asutuse taotlusel pärast seda, kui küberturvalisuse määruse kohased mittevastavuse parandusmeetmed on ammendatud, võtab võrke ja teenuseid pakkuv riiklik reguleeriv asutus ära õiguse pakkuda võrke ja teenuseid üldloa või raadiospektri individuaalse kasutusõiguse alusel vastavalt artikli 9 lõike 4 punktile d ja artiklile 20, kui teenuseosutaja ei täida küberturvalisuse määruse IKT tarneahela turvanõudeid.

11. Olenemata käesoleva artikli lõigetest 3, 4 ja 9 ning ilma et see piiraks artikli 39 (satelliitraadiospektri kasutamise liidu loa kohta) kohaldamist, võib pädev asutus võtta kiireloomulisi ajutisi meetmeid olukorra parandamiseks enne lõpliku otsuse tegemist, kui tal on tõendeid üldloa tingimuste, raadiospektri ja numeratsiooniressursside kasutusõigustega seotud kohustuste ja tingimuste või V osas osutatud erikohustuste rikkumise kohta, mis kujutab endast vahetut ja tõsist ohtu avalikule julgeolekule, avalikule julgeolekule või rahvatervisele või võib põhjustada tõsiseid majanduslikke või toimimisprobleeme teistele elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujatele või kasutajatele või teistele raadiospektri kasutajatele. Pädev asutus annab asjaomasele ettevõtjale võimaluse esitada oma seisukohad ja pakkuda välja võimalikke parandusmeetmeid. Vajaduse korral võib pädev asutus kiita heaks ajutised meetmed kestusega kuni kolm kuud, ent kui jõustamismenetlusi ei ole veel lõpule viidud, võib kestust pikendada maksimaalselt veel kolme kuu võrra.

Article 197

Edasikaebamisõigus

1. Igal kasutajal või elektroonilisi sidevõrke või -teenuseid või nendega seotud vahendeid pakkuval ettevõtjal, keda pädeva asutuse otsus mõjutab, on õigus esitada kaebus kõnealuse otsuse peale edasikaebusi käsitlevale organile, mis on sõltumatu asjaomastest pooltest ja igasugusest välisest sekkumisest või poliitilisest survest, mis võib ohustada tema poolt menetletavate küsimuste sõltumatut hindamist. Kõnealusel organil, milleks võib olla kohus, on oma funktsioonide tõhusaks täitmiseks asjakohased teadmised.

2. Kuni kaebuse lahendamiseni kehtib pädeva asutuse otsus, kui vastavalt siseriiklikele õigusnormidele ei kohaldata ajutisi meetmeid.

3. Kui käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud kaebusi käsitlev organ ei ole oma olemuselt õigustmõistev, peab ta oma otsuse põhjendused esitama alati kirjalikult. Lisaks saab sellisel

juhul tema otsuse kaevata edasi kohtusse ELi toimimise lepingu artikli 267 tähenduses.

4. Liikmesriigid tagavad, et edasikaebamise mehhanism on toimiv.

8.6. VI JAOTIS: LÕPPSÄTTED

Article 198

Volituste delegeerimine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 22 lõikes 3, artikli 39 lõike 4 punktis f, artikli 82 lõikes 1, artikli 103 lõikes 5, artikli 106 lõikes 8 ja artiklis 114 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates [*käesoleva määruse jõustumise kuupäev*]. Komisjon koostab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 22 lõikes 3, artikli 82 lõikes 1, artikli 103 lõikes 5, artikli 106 lõikes 8 ja artiklis 114 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses kindlaksmääratud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle üheaegselt teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 22 lõike 3, artikli 82 lõike 1, artikli 103 lõike 5, artikli 106 lõike 8 ja artikli 114 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Article 199

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab direktiiviga (EL) 2018/1972 loodud sidekomitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesoleva määruse artikli 14 lõikes 8, artikli 17 lõikes 3 ja artikli 45 lõikes 3 osutatud rakendusaktide puhul abistab komisjoni otsuse nr 676/2002/EÜ artikli 3 lõike 1 alusel loodud raadiospektrikomitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Article 200

Teabe vahetamine

1. Komisjon esitab sidekomiteele kogu vajaliku teabe võrguoperaatorite, teenuseosutajate,

kasutajate, tarbijate, tootjate ja ametiühingute ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatega peetavate korraliste konsultatsioonide tulemuste kohta.

2. Võttes arvesse liidu elektroonilise side poliitikat, edendab sidekomitee liikmesriikide omavahelist ning liikmesriikide ja komisjoni vahelist teabevahetust elektroonilise side võrke ja teenuseid käsitlevate regulatiivmeetmete olukorra ja arengu kohta.

Article 201

Teabe avaldamine

1. Liikmesriigid tagavad, et ajakohastatud teave käesoleva määruse rakendamise kohta tehakse üldsusele kättesaadavaks viisil, mis tagab kõigile huvitatud isikutele lihtsa juurdepääsu kõnealusele teabele. Iga liikmesriik avaldab oma riigi ametlikus väljaandes teatise selle kohta, kus ja kuidas selline teave avaldatakse. Esimene selline teade avaldatakse enne [*24 kuud* pärast *käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] ja seejärel avaldatakse teade, kui selles sisalduv teave muutub.
2. Liikmesriigid saadavad komisjonile koopia kõigist sellistest teatistest nende avaldamise ajal. Komisjon edastab selle teabe vajaduse korral sidekomiteele.
3. Liikmesriigid tagavad, et kogu asjaomane teave üldlubade, kasutusõiguste ja seadmete paigaldamisega seotud õiguste, tingimuste, korra, haldus- ja muude tasude ning otsuste kohta avaldatakse ja seda ajakohastatakse asjakohaselt, et kõigil huvitatud isikutel oleks kõnealust teavet kerge kätte saada.
4. Kui lõikes 3 osutatud teavet, eelkõige seadmete paigaldamise õigustega seotud korda ja tingimusi käsitlevat teavet, valdavad eri valitsustasandid, teeb pädev asutus kaasnevaid kulusid silmas pidades mõistlikke jõupingutusi, et luua kasutajasõbralik ülevaade kogu sellisest teabest, sealhulgas asjaomastest valitsustasanditest ja vastutavatest asutustest, et aidata kaasa seadmete paigaldamise õigusi käsitlevate taotluste esitamisele.
5. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva määrusega ettevõtjatele kehtestatud erikohustused avaldatakse ning konkreetsed tooted ja teenused ning geograafilised turud tehakse kindlaks. Olenevalt vajadusest kaitsta ärisaladusi tagavad liikmesriigid ajakohastatud teave on avalikkusele kättesaadav kujul, mis tagab kõigile huvitatud isikutele hõlpsa juurdepääsu kõnealusele teabele.
6. Liikmesriigid esitavad komisjonile lõike 5 kohaselt avalikkusele kättesaadavaks tehtud teabest. Komisjon teeb selle teabe kergesti kättesaadaval kujul kättesaadavaks ja edastab selle vajaduse korral sidekomiteele.

Article 202

Euroopa ettevõtluskukrute kasutamine

Käesoleva määruse kohaldamisel võimaldavad liikmesriigid, riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused, samuti BEREC, RSPB, ODN ja komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega [XXX] loodud Euroopa ettevõtluskukruid ja kasutavad neid92.

Article 203

Teatamine ja jälgimine

Riikide reguleerivad asutused teatavad komisjonile käesoleva määruse tähenduses märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks tunnistatud ettevõtjate nimed ja neile käesoleva määrusega pandud

---

[Lisada viide määrusele, millega luuakse Euroopa ettevõtluskukrud, kui komisjoni ettepanek on vastu võetud].

kohustused. Kõigist muudatustest, mis mõjutavad ettevõtjatele või käesoleva määruse alusel mõjutatud ettevõtjatele pandud kohustusi, teatatakse viivitamata komisjonile.

Article 204

Läbivaatamismenetlused

1. Hiljemalt [*60 kuud* pärast *käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] ja seejärel iga viie aasta tagant vaatab komisjon käesoleva määruse toimimise läbi ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.
2. Läbivaatamise käigus hinnatakse eelkõige artiklite 69 ja 83 mõju turule ning seda, kas käesoleva määruse kohased eelsekkumise *ja* muud sekkumisvolitused on piisavad, et võimaldada riikide reguleerivatel asutustel tagada konkurentsi jätkuv õitseng elektroonilise side turgudel lõppkasutajate hüvanguks.
3. Käesoleva artikli kohaldamisel võib komisjon nõuda liikmesriikidelt teavet, mis esitatakse põhjendamatu viivituseta.
4. BEREC avaldab [*36 kuud* pärast *käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] ja seejärel iga kolme aasta tagant aruande üldloa riigisisese rakendamise ja toimimise ning selle mõju kohta siseturu toimimisele.
5. Komisjon võib BERECi aruannet arvesse võttes esitada seadusandliku ettepaneku nende sätete muutmiseks, kui ta peab seda siseturu nõuetekohast toimimist takistavate asjaolude kõrvaldamiseks vajalikuks.

Article 205

Lepingu kokkuvõtliku vormiga seotud üleminekusätted

Komisjoni rakendusmäärust (EL) 2019/2243 [95] kohaldatakse *mutatis mutandis*, et määrata kindlaks lepingukokkuvõtte vorm, mida internetiühenduse teenuse või üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajad peavad kasutama käesoleva määruse artikli 95 lõikest 2 tulenevate kohustuste täitmiseks, kuni kõnealuses artiklis osutatud rakendusakti kohaldamise alguskuupäevani.

Article 206

Määruse (EL) 2015/2120 muudatused

Määrust (EL) 2015/2120 muudetakse järgmiselt:

(a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2120, millega nähakse ette reguleeritud ELi-sisese side jaehindu käsitlevad meetmed“.

(b) artikli 1 lõiked 1 ja 2 jäetakse välja.

(c) artikli 2 punktid 1 ja 2 jäetakse välja.

(d) Artiklid 3, 4, 5 ja 9 jäetakse välja.

(e) artikli 6 esimene lõik jäetakse välja.

(f) Artiklit 10 muudetakse järgmiselt:

(a) lõike 2 punktid a, b, c ja d jäetakse välja;

Komisjoni 17. detsembri 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/2243, millega kehtestatakse lepingukokkuvõtte vorm, mida üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad peavad kasutama vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2018/1972 (ELT L 336, 30.12.2019, lk 274, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2019/2243/oj).

(b) lõiked 3 ja 4 jäetakse välja.

Article 207

Direktiivi 2002/58/EÜ muutmine

Direktiivi 2002/58/EÜ artiklid 7, 8, 10, 11 ja 12 jäetakse välja.

Viiteid direktiivi 2002/58/EÜ artiklile 8 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artiklile 109.

Article 208

Otsuse nr 676/2002/EÜ muutmine

Otsuse nr 676/2002/EÜ artiklisse 4 lisatakse järgmine lõige:

„2a. Lõikes 1 osutatud tehniliste rakendusmeetmete väljatöötamiseks, mis võivad mõjutada liidu või selle liikmesriikide julgeolekut või tehnoloogilist suveräänsust, võib komisjon nõuda, et liikmesriigid kehtestaksid ühised seisukohad nende osalemiseks CEPTi tegevuses.

Komisjon tegutseb artikli 3 lõikes 3 osutatud korras.“

Article 209

Tühistamine

Määrus (EL) 2018/1971, direktiiv (EL) 2018/1972 ja otsus nr 243/2012/EL tunnistatakse kehtetuks alates [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Viiteid määrusele (EL) 2018/1971, direktiivile (EL) 2018/1972 ja otsusele nr 243/2012/EL käsitatakse viidetena käesolevale määrusele.

Article 210

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub [kahekümnendal päeval] pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.
2. Määrust hakatakse kohaldama [kuupäev: 6 kuud pärast määruse jõustumise kuupäeva].
3. Erandina lõikest 2:

   (a) Artikleid 38, 39 ja 40 kohaldatakse alates [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*].

   Riikide pädevad asutused, kellele on direktiivi (EL) 2018/1972 alusel antud üldloa andmise pädevus, jätkavad oma ülesannete täitmist hiljemalt kuni [6 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

   Ettevõtjad, kellel on direktiivi (EL) 2018/1972 kohaselt lubatud pakkuda satelliitsidet, säilitavad õigused ning nende suhtes kohaldatakse vastavaid tingimusi ja kohustusi kuni [36 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva];

   (b) Artikli 115 lõike 1 punkti a kohaldatakse alates [*12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*].

   Muud pädevad asutused kui riigi reguleerivad asutused, kellele on direktiivi (EL) 2018/1972 alusel antud üldloa andmise pädevus, võivad jätkata oma ülesannete täitmist hiljemalt kuni [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, [kuupäev]

Euroopa Parlamendi nimel
Esimees

Nõukogu nimel
Esimees

FINANTS- JA DIGISELGITUS

SELGITAV MÄRGUKIRI 1
1. ETTEPANEKU PÕHJUSED JA EESMÄRGID 1
• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid 1
• Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega 3
• Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega 4
2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS 6
• Õiguslik alus 6
• Subsidiaarsus (jagatud pädevuse korral) 6
• Proportsionaalsus 7
• Vahendi valik 8
3. TULEMUSED [KUUPÄEV] JÄRELKONTROLLID HINDAMISED, SIDUSRÜHM 9
KONSULTATSIOONID JA MÕJUHINNANGUD 9
• Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll 9
• Konsulteerimine sidusrühmadega 11
Vaskpaarvõrgu väljalülitamise ja juurdepääsu reguleerimine 13
Spekter 14
Satelliitteenuste üldluba ja -luba 14
Juhtimine 14
Halduskulud“ 14
• Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine 14
• Põhiõigused 16
4. MÕJU EELARVELE 16
5. MUUD ELEMENDID 17
• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord 17
• Selgitavad dokumendid (direktiivide korral) 17
• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus 18
EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, ... 23
digivõrkude kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2015/2120, direktiivi 2002/58/EÜ ja Otsus nr 676/2002/EÜ, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1971 ja direktiiv (EL) 2018/1972 ja otsus nr 243/2012/EL (digivõrkude määrus) 23
1. I OSA. REGULEERIMISALA, EESMÄRGID JA MÕISTED 119
Teema 120
Mõisted 120
Üldised eesmärgid ja põhimõtted 125
2. II OSA. VASTUPANUVÕIME 126
4. III OSA. ÜHTSE TURU TEGEVUSLUBADE JA ÜLEEUROOPALISTE TEGEVUSLUBADE VÄLJAANDMINE 129

Üldvolitused 129
Ühtse passi menetlus 131
Suunised ja vastastikune abi 132
Halduskulud 132
4. IV OSA. RESSURSID (RAADIOSPEKTER JA NUMERATSIOON) 133
4.1. I JAOTIS: RAADIOSPEKTER 133
Kahjulikud ja häirivad mõjutused 133
Raadiospektri ühiskasutuse põhimõte 134
Eraldamise koordineeritud ajastamine 136
Raadiospektri individuaalsed kasutusõigused 138
Raadiospektri ühtlustatud eraldamine 140
Õiguste kestus 140
Raadiospektri ühiskasutus 143
Andmebaas 143
Võistlus 148
Juurdepääs raadio-kohtvõrkudele 149
4.2. II JAOTIS: RAADIOSPEKTRI KASUTAMINE SATELLIIDI KAUDU 150
Rahvusvaheline kontekst ja ühtne turg 151
Liidu tasandi üldluba satelliitvõrkude ja -satelliitide pakkumiseks Side- ja kommunikatsiooniteenused 151
Liidu loa mõju 154
Liidu loa kehtivusaeg ja pikendamine 154
Järelevalve ja õiguskaitsevahendid 155
Õiguskaitse 156
4.3. III JAOTIS: NUMERATSIOONIRESSURSID 156
Üleeuroopalised numeratsiooniressursid 157
Riiklikud numeratsiooniressursid 157
Juurdepääs numbritele ja teenustele 160
5.1. I JAOTIS. ÜLEMINEK KIUDOPTILISTELE VÕRKUDELE 161
Käesoleva jaotise reguleerimisala 161
Vase väljalülitamise lubamine 161
Vaskpaarvõrkude sulgemise alad 161
Riiklik kiudoptikale ülemineku kava 162
Jätkusuutlikkuse tingimused 162
Jätkusuutlikkuse tingimuste hindamine 163
Kaitsemeetmed 163
Operaatorite vaskpaarvõrkude sulgemise kavad 163
Võrguelementide ja nendega seotud vahendite ühispaiknemine ja ühiskasutus 165

elektroonilise side võrgud 165
III JAOTIS: VÕRKUDEVAHELISED ÜHENDUSED 165
Juurdepääsu ja vastastikuse sidumise üldine raamistik 165
Ettevõtjate õigused ja kohustused 165
Riigi reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste volitused ja kohustused seoses juurdepääsu ja vastastikuse sidumisega 166
Sümmeetrilised näitajad 167
Lokaalne rändlus 168
Kiudoptilisele kaablile ülemineku sümmeetrilised meetmed 169
5.4. IV JAOTIS: TURUD JA KONKURENTS 170
Turu määratlus 170
Turuanalüüsi kord 170
Riikidevaheliste turgude kindlaksmääramise kord 171
Riikidevahelise nõudluse kindlaksmääramise kord 172
Märkimisväärse turujõuga ettevõtjad 172
Selliste kohustuste kehtestamine, muutmine või tühistamine, mis on kehtestatud ettevõtjatele, märkimisväärne turujõud 173
Juurdepääs passiivsetele võrkudele 176
Ühtlustatud juurdepääsutooted 177
Kõne lõpetamise hinnad 177
Kohustuste võtmise menetlus 178
Üksnes hulgimüügiga tegelevad ettevõtjad 179
Ajutised meetmed 181
6. VI OSA – TEENUSED 182
6.1. I JAOTIS. UNIVERSAALTEENUSE OSUTAMISE KOHUSTUSED 182
Universaalteenus 182
Taskukohase universaalteenuse osutamine 182
Piisava internetiühenduse teenuse, vajaliku ribalaiuse, kriteeriumide ja taskukohasuse metoodika 183
Universaalteenuse kättesaadavus 183
Üleminekusätted seoses ettevõtjate määramisega direktiivi (EL) 2018/1972 ja universaalteenuse läbivaatamine 184
6.2. II JAOTIS. AVATUD INTERNETIÜHENDUS 184
Avatud internetile juurdepääsu tagamine 184
6.3. III JAOTIS. LÕPPKASUTAJATE ÕIGUSED 186
Lepingute puhul teabele esitatavad nõuded 186
Läbipaistvus; 188
Lepingu kestus ja lõpetamine 188
Teenuspaketid 189

Mikroettevõtjate, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate või mittetulundusühingute õigused organisatsioone 190
Erandid teatud mikroettevõtjatele 191
Diskrimineerimiskeeld 192
Kadunud laste otsimise ja muud laste abitelefonid 192
Avalikku huvi pakkuva teabe levitamine 192
Avalike hoiatuste edastamine 195
Helistamise, ühendatud liinituvastuse ja päritolu esitamine ja piiramine tuvastamine 195
Erandid pahatahtliku või häiriva side jälgimisel ja hädaolukorras side 195
Autoraadio ja tarbijatele mõeldud raadiovastuvõtjate ning tarbijatele mõeldud digitaalseadmete koostalitlusvõime televisiooniseadmed 196
Edastamiskohustused 197
IV, V ja VI lisa kohandamine 197
7. VII OSA. JUHTIMINE 198
7.1. I JAOTIS. RIIGI REGULEERIVAD ASUTUSED JA MUUD PÄDEVAD ASUTUSED 198
Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused 198
II JAOTIS. BERECI ÜLESANDED JA KORRALDUS 200
BERECi eesmärgid 200
BERECi üldised ülesanded 200
BERECi suunised 202
BERECi aruanded 204
6 .3. III JAOTIS: RSPB ÜLESANDED JA KORRALDUS 206
RSPB loomine ja eesmärgid 206
Raadiospektripoliitika nõukogu koosseis 208
Raadiospektripoliitika nõukogu ülesanded 208
RSPB juhatuse esimees ja aseesimehed 209
5. 4. IV JAOTIS. BERECI JA RAADIOSPEKTRIPOLIITIKA NÕUKOGU ÜHISSÄTTED JA KOOSTÖÖ 209
Hääletusreeglid 210
Töörühmad 211
Tööprogramm 211
Iga kahe aasta tagant koostatav tegevusaruanne 212
7.5. V JAOTIS: DIGIVÕRKUDE BÜROO 212
Kehtestamine 212
ODNi üldmandaat 212
ODNi ülesanded 213
ODNi ülesanded RSPBi toetamisel 214
ODNi juriidiline isik 214

ODNi organisatsiooniline struktuur 215
Haldusnõukogu koosseis 215
Haldusnõukogu koosolekud 218
Haldusnõukogu hääletuskord 218
Direktori ülesanded ja kohustused 218
Direktori ametisse nimetamine 220
Iga-aastane ja mitmeaastane programmitöö 220
Eelarve koostamine 221
Eelarve täitmine 222
Aasta konsolideeritud tegevusaruanne 222
Finantseeskirjad 223
ODNi töötajad 223
Eesõigused ja puutumatus 224
Juurdepääs dokumentidele ja andmekaitse 224
Teabevahetus ja läbipaistvus 225
Konfidentsiaalsus 225
Teabe vahetamine 226
Teavitamise ja teabevahetuse süsteem 227
Huvide deklaratsioonid 227
Pettusevastane võitlus 228
Vastutuse 229
Haldusjuurdlused 230
Kasutatavad keeled 230
Tulemuste arvutamine 230
Üleminekusätted, mis käsitlevad BERECit, raadiospektripoliitika töörühma õigusjärglust raadiospektripoliitika nõukoguga ja ODNi õigusjärglus BERECi Bürooga 231
Teabe esitamisega 232
Konsulteerimiskord ja läbipaistvus 235
Konsulteerimine huvitatud isikutega 236
5. 2. II JAOTIS. ÜHTLUSTAMISMENETLUSED 236
Ühtlustamiskord 236
Standardiseerimine 237
8.3. III JAOTIS. VAIDLUSTE LAHENDAMINE 238
Kohtuväline vaidluste lahendamine 239
Ettevõtjatevaheliste vaidlusküsimuste lahendamine 239
Piiriüleste vaidlusküsimuste lahendamine 239
8.4. IV JAOTIS: ÖKOSÜSTEEMIALANE KOOSTÖÖ 240
Vabatahtliku lepituse vahend 240

8.5. V JAOTIS. NÕUETE TÄITMINE JA KAEBUSE ESITAMISE ÕIGUS 241
Üldloast ja individuaalsest loast tulenevate õiguste ja kohustuste muutmine piiratud ressursside load 241
Õiguste piiramine või tühistamine 241
Edasikaebamisõigus 243
8.6. VI JAOTIS: LÕPPSÄTTED 244
Volituste delegeerimine 244
Komiteemenetlus 244
Teabe vahetamine 244
Teabe avaldamine 245
Euroopa ettevõtluskukrute kasutamine 245
Teatamine ja jälgimine 245
Läbivaatamismenetlused 246
Määruse (EL) 2015/2120 muudatused 246
Direktiivi 2002/58/EÜ muutmine 247
Otsuse nr 676/2002/EÜ muutmine 247
Tühistamine 247
Jõustumine ja kohaldamine 247
FINANTS- JA DIGISELGITUS 1
1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus 7
1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad 7
1.3. Üldeesmärgid 7
2. Spektrihaldus 9
3. Tegevusloa andmine 9
4. Juhtimine 9
1.4. Ettepanek/algatus käsitleb: 10
1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused 10
1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus 14
□ piiratud kestusega 14
☜ Piiramatu kestusega 14
1.7. Kavandatud eelarve täitmise viisid 14
☜ Otsene eelarve täitmine komisjoni poolt 14
2.1. Seire- ja aruandluseeskirjad 16
2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id) 16
3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub 19
3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele 20
4.3. Digitaalsed lahendused 43

4.4. Koostalitlusvõime hindamine 46
4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed 50
1.1.

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus digivõrkude õigusakti kohta

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Ettepanek käsitleb elektroonilise side võrkude ja teenuste arendamisega seotud poliitikavaldkondi, keskendudes sujuva ja õigeaegse ülemineku tagamisele kvaliteetsetele, vastupidavatele ja tulevikku suunatud digivõrkudele. Selle eesmärk on kehtestada ühenduvuse ühtse turu regulatiivsed tingimused, stimuleerides investeeringuid püsi-, mobiil- ja satelliitvõrkudesse (sealhulgas kiudoptilistesse, kvaliteetsetesse 5G-, tulevastesse 6G- ja täiustatud liikuva kosmoseside süsteemidesse) ning toetades ühenduvuse nõudeid, mis tulenevad kujunemisjärgus tehnoloogiatest, nagu tehisintellekt, asjade internet, kvantkommunikatsioon ja täiustatud pilveteenused. Praeguse raamistiku ajakohastamisega on algatuse eesmärk hõlbustada tõhusaid investeeringuid, edendada kestlikku konkurentsi ja vähendada tehnoloogilist sõltuvust, toetades seeläbi Euroopa Liidu pikaajalist konkurentsivõimet ja vastupanuvõimet.

Ettepaneku eesmärk on kõrvaldada püsivad tõkked, mis takistavad elektroonilise side teenuste piiriülest osutamist, ning parandada regulatiivset sidusust ja prognoositavust kõigis liikmesriikides. Selleks nähakse ette regulatiivse pädevuse ja juhtimisstruktuuride kohandamine, sealhulgas spektrilubade andmise tingimuste suurem ühtlustamine ja ELi eeskirjade järjepidevam kohaldamine. Nende meetmete eesmärk on tugevdada ühtse turu toimimist, hõlbustada teenuseosutajate mastaabisäästu ning tagada, et tarbijad ja ettevõtjad kogu liidus saaksid kasu kvaliteetsetest ühenduvusteenustest.

Lisaks aitab algatus kaasa liidu poliitikale julgeoleku, vastupanuvõime ja valmisoleku valdkonnas. Elektroonilised sidevõrgud, sealhulgas satelliidipõhised süsteemid, on majanduse, avalike teenuste ja kogu ühiskonna toimimiseks hädavajalik taristu. Seepärast sisaldab ettepanek meetmeid, millega toetatakse täiustatud muude kui maapealsete võrkude arendamist ja integreerimist, tegeletakse häiretega seotud probleemidega ning suurendatakse ühenduvuse usaldusväärsust ja turvalisust kõigis piirkondades. Tugevdades Euroopa digitaalset vastupanuvõimet, tagades tugeva kommunikatsioonisuutlikkuse ja toetades strateegilist autonoomiat peamistes tehnoloogiavaldkondades, vastab algatus hiljutistes kõrgetasemelistes aruannetes esitatud prioriteetidele ning aitab kaasa liidu laiemate valmisoleku- ja julgeolekueesmärkide saavutamisele.

1.3. Üldeesmärgid

1.3.1. Üldeesmärgid

Algatuse üldeesmärk on valmistada EL ette **üleminekuks kvaliteetsetele, usaldusväärsetele ja vastupidavatele tulevastele digivõrkudele** kooskõlas Draghi, Letta ja Niinistö aruannetes kindlaks määratud konkurentsivõime, ühtse turu ja valmisoleku prioriteetidega. Kõrgetasemelise ühenduvuse tagamine kõigile piirkondadele, sealhulgas maa- ja äärepoolsetele piirkondadele, on oluline, et säilitada Euroopa majanduslik tugevus, sotsiaalsed standardid ja tehnoloogiline juhtpositsioon.

Selle saavutamiseks on ettepaneku eesmärk kehtestada eeskirjad, mis lihtsustavad kaasaegsetesse digitaalvõrkudesse investeerimist ja nende arendamist. See tähendab vanadelt vaskkaabliliinidelt kiudoptikale ülemineku toetamist, kvaliteetsete 5G-võrkude ja tulevaste 6G-võrkude kasutuselevõtu kiirendamist ning muu traadita ja pilvepõhise taristu kasvu võimaldamist. Need täiustatud võrgud on olulised tehnoloogiate jaoks, mis sõltuvad kiiretest reaalajas andmetest ja tehisintellektist, nagu ühendatud seadmed, isejuhtivad autod, arukad energiasüsteemid ja automatiseeritud tööstus. Nende aluste tugevdamine aitab ELil püsida maailmamajanduses konkurentsivõimelisena.

Eesmärk hõlmab ka ühenduvuse ühtse turu süvendamist, parandades regulatiivset sidusust, prognoositavust ja teenuste piiriülest osutamist. Sarnaselt Niinistö aruandele rõhutatakse ettepanekus elektroonilise side, sealhulgas satelliidipõhiste süsteemide rolli ELi julgeoleku, vastupanuvõime ja valmisoleku suurendamisel.

1.3.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr 1

„SWIFT Roll-Out and Take-Up of Fibre“ („Kiudude kiire väljavedu ja tagasivõtmine“)

See eesmärk keskendub kiudoptiliste võrkude kasutuselevõtu kiirendamisele ja kiudoptiliste teenuste kasutuselevõtu edendamisele kogu ELis. Selle eesmärk on pakkuda ühiskonnale ja majandusele kiiret ja kvaliteetset ühenduvust, toetades samal ajal kestlikku konkurentsi ja tõhusaid investeeringuid. Algatuse eesmärk on ka hõlbustada piiriülest teenuste osutamist ja ühtlustada õigusraamistikku, et muuta turg kõigi sidusrühmade jaoks tõhusamaks.

Erieesmärk nr 2

Mobiilsidevõrgu kvaliteedis esinevate puuduste kõrvaldamine

Selle eesmärgi eesmärk on parandada mobiilsidevõrgu toimivust, et viia see vastavusse ülemaailmsete liidritega. Selles rõhutatakse investeeringuid kvaliteetsetesse 5G-võrkudesse, võrgu tihendamisse ja tulevasse 6G kasutuselevõttu, et suurendada alla- ja üleslaadimiskiirust, vähendada latentsusaega ning pakkuda tarbijatele ja ettevõtjatele paremat üldist ühenduvust. Selle saavutamine vallandab mobiilsidevõrkude täieliku innovatsioonipotentsiaali mitmes sektoris kogu ühtsel turul.

Erieesmärk nr 3 Euroopa investeerimisnõustamise keskuse loomine.

Üleeuroopalise võrgu käitamise ja teenuste osutamise laiendamine

Selle eesmärgi eesmärk on hõlbustada võrgu käitamist ja teenuste osutamist kogu ühtsel turul ning täiustatud taristute, sealhulgas Maa-lähedase orbiidi satelliitide kogumite kasutuselevõttu maapealsete võrkude kõrval. Selle eesmärk on kõrvaldada regulatiivsed tõkked, edendada satelliit- ja maapealse tehnoloogia integreerimist ning toetada murrangulisi tehnoloogiaid, nagu tehisintellekti kasutavad ja võimaldavad pilvepõhised võrgud, tugevdades samal ajal Euroopa tööstussuutlikkust ja strateegilist autonoomiat kosmose- ja digisektoris.

See on tihedalt seotud 4. eesmärgiga süvendada ühtset ühenduvusturgu muu hulgas tõhustatud juhtimissüsteemi kaudu.

1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

1. Üleminek kiudoptikale

Kavandatud meetmed kiudoptiliste võrkude kasutuselevõtuks keskenduvad FTTH-võrkude kasutuselevõtu kiirendamisele, täiustades samal ajal juurdepääsu reguleerimist. Selles säilitatakse kehtiva raamistiku tõhusad elemendid, kuid rõhutatakse vajaduse korral turupõhiseid, vähem sekkuvaid reguleerivaid meetmeid. Kavandatud meetmete oodatav mõju hõlmab kiudoptilise võrgu suuremat katvust (kuni 98 % 2035. aastaks) ja kasutuselevõtu määra (kuni 78 %), suuremat internetikiirust, positiivset mõju SKP-le ja CO_2 heite vähendamist. Kasusaajate hulka kuuluvad tarbijad ja ettevõtjad, kes saavad juurdepääsu kiiremale ja usaldusväärsemale ühenduvusele, samas kui võrguoperaatorid saavad kasu selgematest eeskirjadest ja prognoositavatest investeerimistingimustest.

2. Spektrihaldus

Spektri puhul tasakaalustavad kavandatud meetmed vajaliku ühtlustamise liikmesriikidele võimaldatava paindlikkusega, tagades esialgu pehme ühtlustamise ja jõulisemad meetmed üksnes juhul, kui erinevused püsivad. See lähenemisviis tagab õiguskindluse, vähendab investeerimisriske ning toetab 5G- ja tulevaste 6G-võrkude jaoks ulatuslikku ja piiriülest spektri kasutuselevõttu. Sihtrühmade hulka kuuluvad mobiilsideoperaatorid, investorid ja lõppkasutajad, kes saavad kasu võrgu kiiremast kasutuselevõtust, suuremast katvusest ja uuenduslikest teenustest, võimaldades samal ajal kulutõhusat ühenduvust piirkondades, kus kiudoptiline ühendus ei ole elujõuline, sealhulgas traadita püsiühenduse või satelliitlahenduste kaudu.

3. Tegevusloa andmine

Ettepanekuga kehtestatakse ühtne luba maapealsete võrkude jaoks ja ELi tasandi luba satelliitspektri jaoks, vähendades haldus- ja nõuete täitmisega seotud koormust. See tagab regulatiivse järjepidevuse, läbipaistvuse ja prognoositavuse, tuues eelkõige kasu VKEdele ja uutele turuletulijatele, vähendades turule sisenemise tõkkeid ja võimaldades teenuseid kiiremini kasutusele võtta. Satelliidioperaatorid saavad kasu ühtlustatud menetlustest, väiksemast regulatiivsest killustatusest ja strateegilisest spektrikasutusest, toetades üleeuroopalisi või ülemaailmseid ühenduvusprojekte ning suurendades lõppkasutajate jaoks kerksust, turvalisust ja teenuse järjepidevust.

4. Juhtimine

Kavandatud juhtimissüsteem tagab järjepidevuse, tugevdades samal ajal koordineerimist ELi tasandil. See tugineb BERECi ja BERECi Büroo olemasolevale ülesehitusele, muutes raadiospektripoliitika töörühma komisjoni eksperdirühmast BERECiga sarnaseks organiks, mida toetab sekretariaat, mille tagab digivõrkude büroo (ODN), mis asendab BERECi Büroo. See suurendab spektrihalduse tõhusust ning parandab BERECi ja raadiospektripoliitika töörühma vahelist sidusust. Otsustusõigus jääb komisjonile, säilitades tugeva ühtse turu mõõtme, samas kui digivõrkude büroo (mis põhineb tõhustatud BERECi Bürool) osutab mõlemale asutusele haldus- ja tugiteenuseid. See lähenemisviis tagab soovitud kasu, sealhulgas parema koordineerimise, seire ja nõustamise mõõdukate kuludega, ning täiendab muid kiudoptika, spektri ja lubadega seotud meetmeid.

1.3.4. Tulemusnäitajad

Milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

1. Kiudoptilise võrgu kiire kasutuselevõtt

Kiudoptiliste võrkude kasutuselevõtu ja kasutuselevõtu edenemist jälgitakse näitajate abil, mis mõõdavad nii katvust kui ka kasutamist. Põhinäitajad hõlmavad läbitud FTTH-kodude arvu ja nende leibkondade osakaalu, kelleni jõuti, ühendatud FTTH-

kodude arvu ja FTTH-teenuste kasutamise määra. Need näitajad võimaldavad hinnata, kui kiiresti kiudoptilised võrgud kogu ELis kasutusele võetakse ja kasutusele võetakse ning kas algatus võimaldab tarbijatele ja ettevõtjatele edukalt kiiret ja kvaliteetset digitaalset ühenduvust.

2. Vähendada lõhet mobiilsidevõrgu kvaliteedis

Mobiilsidevõrgu kvaliteedi paranemise jälgimiseks kasutatakse algatuses leviala, spektri ja teenuse kvaliteedi näitajate kombinatsiooni. Need hõlmavad 5G eraldiseisvat katvust ja kättesaadavust, 5G elanikkonna keskriba katvust ja spektrivalmidust, mida mõõdetakse MHz-des 5G ja tulevaste 6G teedrajavate sagedusalade elaniku kohta. Lisanäitajad hõlmavad teenuse kvaliteeti ja kasutajakogemust, spektrilubade saamise aega, ühiskasutustingimustega litsentside arvu ning mitme kasutaja või kategooria poolt kasutatava spektri hulka. Koos näitavad need näitajad, kas EL on järele jõudmas ülemaailmsetele liidritele mobiilse ühenduvuse ja uuenduslike rakenduste võimaldamise valdkonnas.

3. Suurendada üleeuroopalise võrgu käitamist ja teenuste osutamist

Üleeuroopaliste võrkude ja teenuste laiendamiseks tehtavate jõupingutuste tõhusust hinnatakse teenuseosutajate lubade ja satelliitoperatsioonidega seotud näitajate abil. Nende hulka kuuluvad piiriülest üldloa andmise korda kasutavate teenuseosutajate arv, uute ELi satelliitloa litsentsisaajate arv ja ühtlustatud satelliitsagedusalade jaoks tsentraliseeritud menetluste kaudu valitud operaatorite arv. Täiendavad parameetrid hõlmavad satelliitlubade andmise protsesside lõpuleviimiseks kuluvat aega ning selliste häirete arvu, millega tegeletakse õigeaegselt ja tulemuslikult, kajastades üleeuroopalise digitaristu usaldusväärsust ja integreerimist.

4. Ühtse ühenduvusturu süvendamine

Ühtse turu eesmärkide saavutamist jälgitakse näitajate abil, millega jälgitakse regulatiivseid väljundeid ja ühtlustamispüüdlusi. See hõlmab ühtse turu eesmärkidega otseselt seotud kvaliteetsete väljundite arvu, mida mõõdetakse ajakava kohaselt saavutatud kavandatud väljundite osakaaluga, samuti nende kvaliteeti (mõju, kasutuselevõtt, regulatiivne asjakohasus) ja kvantiteeti (väljundite, näiteks BERECi suuniste või arvamuste maht). Edusamme jälgib digivõrkude amet, kes hindab pidevalt, kui tõhusalt toetavad juhtimisstruktuurid ja regulatiivne pädevus täielikult integreeritud ELi digitaalse side turgu.

1.4. Ettepanek/algatus käsitleb:

☐ uus meede

☐ uut meedet, mis tuleneb katseprojektist/ettevalmistavast meetmest[96]

☐ olemasoleva meetme laiendamist

ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude ❍ℳℳ♦❍ℳ♦♦ℳ või ühendamist teise või uue meetmega

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

[96] Määratud riigiasutuste määrus peaks jõustuma 20 päeva jooksul pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas. Kohaldamine peaks algama kuue kuu jooksul, välja arvatud

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

märkimisväärsed erandid eeskirjade puhul, mis nõuavad täiendavat üleminekuperioodi. Need puudutavad näiteks eelkõige BERECi suuniseid ja DNAs kavandatud komisjoni rakendusakte/delegeeritud õigusakte, mis annavad BERECile, raadiospektripoliitika nõukogule ja komisjonile digivõrkude ameti toetusel piisavalt aega nende ettevalmistamiseks ja vastuvõtmiseks.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)

Euroopa konkurentsivõime tugevdamiseks on vaja kiiret, turvalist ja vastupidavat digitaristut. Digitaalse ühenduvuse maastik areneb kiiresti tänu telekommunikatsiooni-, satelliit-, pilv- ja servtehnoloogia integreerimisele, samuti virtualiseerimisele ja tehisintellektile. Sellega seoses võivad killustatud riiklikud lähenemisviisid luua ebajärjekindlaid õigusraamistikke ja koormavaid haldustavasid, mis võivad takistada investeeringuid, innovatsiooni ja ühtse turu nõuetekohast toimimist. Kogemused Euroopa elektroonilise side seadustikuga tõid kaasa aeglase rakendamise ja ülereguleerimise, mis tulenes ELi direktiivide erinevast ülevõtmisest liikmesriikides. Võttes arvesse probleemide piiriülest olemust, on vaja ELi tasandi meetmeid, et tagada ühtlustatud õiguskeskkond, hõlbustada koordineeritud planeerimist ning tegeleda valdkondlike probleemidega tõhusalt ja tulemuslikult.

Oodatav tekkiv ELi lisaväärtus (*tagantjärele*)

ELi osalemine peaks andma selget lisaväärtust, mis läheb kaugemale sellest, mida liikmesriigid suudaksid eraldi saavutada. ELi tasandil tegutsedes saab algatusega:

Tagada õiguskindlus ja ühtlustamine kogu liidus, vältides killustatud riiklikke eeskirju, mis võivad piirata võimalusi ühtsel turul.

Kiirendada digitaristu kasutuselevõttu koordineeritud rakendamise ja haldustõkete vähendamise kaudu.

Saavutada suurem üldine tulemuslikkus ja tõhusus, tegeledes probleemidega pigem ELi kui riigi tasandil.

Luua riiklike algatuste vastastikune täiendavus, vähendades kulusid ja maksimeerides investeeringutest saadavat kasu kõigis liikmesriikides.

Üldiselt eeldatakse, et ELi tasandi meetmed annavad kiiremaid, sidusamaid ja kulutõhusamaid tulemusi, mis ei oleks saavutatavad, kui liikmesriigid tegutseksid sõltumatult.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Vastava määruse ettepanek põhineb elektroonilise side sektori eeskirjade rakendamisel saadud praktilistel kogemustel, mida on üksikasjalikult kirjeldatud lisatud komisjoni talituste töödokumendis (11. lisa – Euroopa elektroonilise side seadustiku hindamine), BERECi määruses, raadiospektripoliitika programmis, avatud interneti määruses ning e-privaatsuse direktiivi teatavates aspektides. Kehtiva õigusraamistiku hindamisaruandes tuuakse välja mitmed konkreetsed puudused sellistes valdkondades nagu pärandkoostöövõrkude olemasolu ja juurdepääsu reguleerimine, spektripoliitika, üldlubade andmise kord, lõppkasutajaid käsitlevad sätted, universaalteenuse osutamise kohustused ja juhtimine. Ettepanek tugineb ka ulatuslikule konsulteerimisele sidusrühmadega vastavalt sidusrühmadega konsulteerimise strateegiale, mis on

kokkuvõtlikult esitatud komisjoni talituste töödokumendi 2. lisas.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

Ettepanek on kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuga, kuna ajakohastatud eeskirjadega tagatakse elektroonilise side turu reguleeriva raamistiku jätkumine.

Väikesed lisakulud on ette nähtud selleks, et tagada määruse uute elementide rakendamine komisjoni poolt, ning välisallikatest saadav lisatulu on ette nähtud selleks, et toetada ajakohastatud detsentraliseeritud asutuse (ODN) nõuetekohast toimimist.

Samal ajal tugineb käesolev määrus Euroopa elektroonilise side seadustiku direktiivi teatavatele põhielementidele, nagu regulatiivne ja juhtimismudel, mida on kohandatud dünaamiliselt muutuva ühenduvuse valdkonna vajadustele, võttes arvesse järkjärgulist lähenemisviisi selle valdkonna reguleerimisele.

Ettepanek tugineks struktuuridele ja mehhanismidele, mis on töötatud välja muude kerksust ja küberturvalisust käsitlevate õigusaktide kontekstis, nagu direktiiv (EL) 2022/2555 (edaspidi „küberturvalisuse 2. direktiiv“) ja direktiiv (EL) 2022/2557 (edaspidi „elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv“) ning tagaks nendega kooskõlastamise.

Ettepanek on kooskõlas ka praegu läbiräägitava ettepanekuga võtta vastu määrus liidu kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja kestlikkuse kohta (SEC(2025) 335 final (kosmosemäärus)) ja digivaldkonna koondettepanekuga (ettepanek, millega muudetakse määrusi (EL) 2016/679, (EL) 2018/1724, (EL) 2018/1725, (EL) 2023/2854 ning direktiive 2002/58/EÜ, (EL) 2022/2555 ja (EL) 2022/2557 seoses digivaldkonna õigusraamistiku lihtsustamisega ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2018/1807, (EL) 2019/1150, (EL) 2022/868 ja direktiiv (EL) 2019/1024).

1.5.5. Erinevate saadaolevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

ODNile määratud tegevusvaldkondade haldamine vastab tema olemasolevatele volitustele ja BERECi Büroo üldistele ülesannetele. Uued töövaldkonnad, näiteks need, mis on seotud spektriküsimuste ja raadiospektripoliitika nõukoguga, loamenetlustega, siseturu aspektidega ja vastupanuvõimega, nõuavad siiski eriprofiile või uusi ülesandeid, mida ei saa katta praeguse töötajate arvuga või mida ei saa lahendada üksnes sisemise ümberjaotamisega.

Samuti on komisjonile määratud tegevusvaldkondade haldamine kooskõlas tema volitustega, kuid spektriga seotud meetmete ulatuse suurenemine nõuab täiendavaid eksperditeadmisi. Satelliitidega seotud valiku- ja loamenetluste kasvav tehniline ja tegevuslik keerukus, sealhulgas ITU põhimõtete järelevalve ja koordineeritud jõustamine, nõuab spetsialiste, kellel on põhjalikud teadmised spektrihaldusest, seiretehnoloogiatest, satelliitidest ja rahvusvahelistest koordineerimismehhanismidest. Uued kohustused riiklike meetmete kontrollimisel, petitsioonitaotluste analüüsimisel, vastavusraamistike hindamisel ja tulevastesse regulatiivsetesse vahenditesse panustamisel nõuavad ka suuremat majanduslikku, tehnilist ja regulatiivset suutlikkust. Lisaks nõuavad uued tehnoloogilised arengud ja dünaamilised spektrikasutuse stsenaariumid eksperte, kes on pädevad kavandama uuenduslikke andmepõhiseid vahendeid ja meetodeid ning tegema nende üle järelevalvet. Lisaks on vaja eksperditeadmisi autoriseerimisskeemide ning nendega seotud menetluste ja eeskirjade kohta, sealhulgas riikliku julgeoleku valdkonnas. Vastupidavuse ja valmisoleku valdkonnas on vaja oskusi seoses võrkude kaardistamise, võrgu suutlikkuse hindamise

ja kriisiohjega. Üldiselt on nende uute ülesannete ulatuse, tundlikkuse ja piiriülese olemuse tõttu vaja värvata spetsiaalseid eksperte, et tagada tõhus rakendamine ja sidusus kogu liidus.

Teatavate horisontaalsete ülesannete puhul, nagu haldustugi, õigusnõustamine ja lepingute haldamine, saab amet kasutada olemasolevaid ressursse, mis suurendab tõhusust. Samuti arendatakse koostoimet sisemiste tehniliste struktuuridega, näiteks nendega, mis toetavad teabevahetust liikmesriikide julgeolekuseirekeskustega.

1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus

☐ piiratud kestusega

☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA-[PP/KK]AAAA

☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA-AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA-AAAA.

☜ Piiramatu kestusega

Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku 2028–2030,

millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Kavandatud eelarve täitmise viisid[97]

☜ Otsene eelarve täitmine komisjoni poolt

☜ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

☐ rakendusametite poolt

☐ **Eelarve täitmine** koostöös liikmesriikidega

☜ **Kaudne eelarve täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

☐ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;
Finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud ♋◆◆◆◆♏●♏

☐ avalik-õiguslikele asutustele;

☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;

☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;

☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis;

☐ liikmesriigis asutatud asutustele, kelle suhtes kohaldatakse liikmesriigi eraõigust

---

Eelarve täitmise meetodite üksikasjad ja viited finantsmäärusele on kättesaadavad BUDGpedia veebisaidil: https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-hods.aspx.

või liidu õigust ja kellele võib kooskõlas valdkondlike normidega usaldada liidu rahaliste vahendite või eelarveliste tagatiste haldamise niivõrd, kuivõrd selliseid asutusi kontrollivad avalik-õiguslikud asutused või avalikke teenuseid osutavad eraõiguslikud asutused ja kontrollivad organid annavad neile solidaarvastutuse vormis piisavad finantstagatised või samaväärsed finantstagatised, mis võivad iga meetme puhul piirduda liidu toetuse maksimumsummaga.

Märkused

Komisjoni puhul on ette nähtud otsene eelarve täitmine ja uue digivõrkude ameti puhul on eelarve täitmise meetod kaudne eelarve täitmine vastavalt finantsmääruse artiklile 70.

2. RISKIJUHTIMISMEETMED

2.1. Seire- ja aruandluseeskirjad

Määrus vaadatakse läbi ja seda hinnatakse viis aastat pärast selle jõustumist. Komisjon esitab hindamistulemuste kohta aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Lisaks peaks BEREC toetama riikliku rakendamise järelevalvet ja aitama kaasa siseturu järjepidevusele. BEREC avaldab iga kolme aasta järel aruande üldloa riigisisese rakendamise ja toimimise kohta ning selle mõju kohta siseturu toimimisele. Selleks et toetada määruse järjepidevat rakendamist ja tõhusat järelevalvet, peaksid liikmesriigid tagama, et asjakohane teave ettevõtjate määramise ja neile pandud kohustuste kohta on komisjonile õigel ajal kättesaadav.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Määrusega kehtestatakse uus poliitikaraamistik ühtlustatud eeskirjade jaoks, millega reguleeritakse elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumist siseturul, toetades samal ajal liidu poliitilisi eesmärke, milleks on tarbijate heaolu, tööstuse konkurentsivõime, turvalisus ja vastupidavus ning kestlikkus. DNA määruse eesmärk on lihtsustada ja parandada õigusraamistiku koordineerimist, võimaldades teenuseosutajatel ühtsel turul tõhusamalt tegutseda ja uuendusi teha. Need eesmärgid nõuavad tugevdatud koordineerimist ja tegevussuutlikkust ELi tasandil, mis omakorda nõuab sihipäraseid ja proportsionaalseid eelarvevahendeid.

Määrusega tehakse juhtimismudelisse proportsionaalsed muudatused, millega luuakse nii turu reguleerimise (BEREC) kui ka spektrihalduse (RSPB) juhtimissüsteem, mida on kohandatud uute ELi tasandi ülesannetega, millel on selge ühtse turu mõõde, tagades samal ajal, et otsuste tegemine jääb kõige tõhusamale tasandile. Valitud juhtimismudel tugineb olemasolevatele struktuuridele ja volitustele, piirates seeläbi vajadust uute üksuste järele ja võimaldades eelarvet täita kehtestatud haldus- ja rahastamiskorra kaudu, tagades kulutõhususe ja kulude prognoositavuse.

Uued normid nõuavad tugevamat järjepidevuse mehhanismi käesolevast määrusest tulenevate kohustuste piiriüleseks kohaldamiseks. Selleks on vaja tõhustatud BERECi Bürood, mis pakub riikide reguleerivatele asutustele ja ELi institutsioonidele haldus-, tehnilist ja analüütilist tuge, et tagada liidu õiguse ühetaoline kohaldamine ja kooskõla ELi tasandi poliitikaeesmärkidega. BERECi Büroo (mida asendab digivõrkude büroo) on oma eksperditeadmiste, juhtimisstruktuuri ja tegevussuutlikkuse tõttu kõige sobivam neid ülesandeid täitma. Sellest tulenevalt täidetakse eelarvet komisjoni otsese juhtimise ja detsentraliseeritud asutuse (digivõrkude büroo) kaudse eelarve täitmise raames, nagu on osutatud finantsmääruse artiklites 70 ja 71, peamiselt BERECi Büroo/ONDi ja komisjoni personalikulude ja tegevusassigneeringute kaudu. Rahastamine hõlmab personalikulusid, koordineerimistegevust, analüütilist tuge, IT-vahendeid ja koosolekuid, kasutades iga-aastaseid assigneeringuid kooskõlas mitmeaastase programmitööga.

Nende uute ülesannete täitmiseks on vaja täiendavaid inimressursse. Määruse rakendamiseks ja jõustamiseks on hinnanguliselt vaja 25 täiendavat täistööajale taandatud töötajat ODNi jaoks ja 5 täiendavat täistööajale taandatud töötajat komisjoni

jaoks, eelkõige spektrihalduse, üldloa süsteemi, satelliitlubade ja numeratsiooniga seotud piiriüleste ülesannete täitmiseks. Kavandatav töötajate arv on otseselt seotud uute kohustuste mahu ja keerukusega ning kajastab kõige kulutõhusamat varianti, vältides dubleerimist riiklikul tasandil ja vähendades turuosaliste halduskoormust.

Maksete tegemisel järgitakse ELi tavapäraseid eelarvemenetlusi, sealhulgas iga-aastaseid kulukohustusi ja makseid kooskõlas finantsmäärusega ja kohaldatava mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärade piires, mida toetavad iga-aastased osamaksud tasudest, mis katavad lisaülesannetega seotud kulud, sealhulgas pikaajalised kulud. Kulude suhtes kohaldatakse komisjoni sisekontrolliraamistikku, sealhulgas *eelkontrolle*, *järelauditeid*, tulemuslikkuse järelevalvet ja aruandlust. Selle kontrollistrateegiaga tagatakse usaldusväärne finantsjuhtimine, kulude seaduslikkus ja korrektsus ning liidu vahendite tulemuslik kasutamine, võimaldades samal ajal määruse õigeaegset rakendamist.

2.2.2. Teave tuvastatud riskide ja nende maandamiseks loodud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Tagamaks, et BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu liikmetel on võimalik teha faktiliste tõendite alusel teadlikke analüüse, on ette nähtud, et neid peaks toetama BERECi bürood asendav digivõrkude büroo (ODN) ning et vajaduse korral peaksid ODNi töötajad pakkuma täiendavaid eksperditeadmisi.

DNA juhtimist käsitlevad sätted loovad ODNile kui nii BERECit kui ka raadiospektripoliitika komisjoni toetavale liidu organile tervikliku organisatsioonilise, finants- ja vastutusraamistiku. Määratud riigiasutus määrab kindlaks organisatsiooni andmevõrgu ülesanded, juhtimisstruktuuri, programmitöö, eelarve- ja personalieeskirjad ning tagab läbipaistvuse, usaldusväärse finantsjuhtimise ja tõhusa järelevalve, sealhulgas pettusevastased, auditi- ja hindamismehhanismid.

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutasuvus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)

Kahe komitee – sidekomitee (COCOM) ja raadiospektrikomitee (RSC) – koosolekukulude puhul näib standardne kontrollimenetlus olevat piisav, arvestades tehingu madalat väärtust (nt koosolekul osaleva delegaadi sõidukulude hüvitamine, toitlustuskulud).

RSPB kulud, mis asendavad praegust RSPGd (ja selle allrühmi), kannab ODN, kes pakub RPSB-le haldustuge. Seoses organisatsiooni andmevõrgu tegevus- ja tegevuskuludega on loodud sisekontrollisüsteem vastavalt DNA organisatsioonilisele, finants- ja vastutusraamistikule (VII osa „Juhtimine“).

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmine

Olemasolevad komisjoni suhtes kohaldatavad pettuste ennetamise meetmed katavad käesoleva määruse jaoks vajalikud lisaassigneeringud.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

Olemasolevad eelarveread

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja eelarveridade järjekorras.

Mitmeaastase finantsraamistiku	Eelarverida	Kulu liik	Osamakse			
	Number	Liigendatud/liigendamata[98] [99] [100]	EFTA riikidest [99]	kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid [100]	Muud kolmandad riigid	muu sihtotstarbeline välistulu
	BEREC/Office ODN	Liigendatud/liigendamata	JAH	EI	EI	EI
	Tasudest saadav tulu (ei ole otsustatud, kas tasu saab komisjon või ODN) [XX.YY.YY.YY]	Liigendatud/liigendamata liigendatud	JAH	EI	EI	EI
	[XX.YY.YY.YY]	Liigendatud/liigendamata	JAH	EI	EI	EI

[98] Liigendatud = Liigendatud assigneeringud/liigendamata = Liigendamata assigneeringud.

[99] EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

[100] Kandidaatriigid ja vajaduse korral potentsiaalsed Lääne-Balkani kandidaadid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

☐ Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist

☞ Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.1.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

[101] eComm.

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku		

DG: SIDEVÕRKUDE, SISU JA TEHNOLOOGIA PEADIREKTORAAT			Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**KOKKU MITMEAASTANE**
Tegevusassigneeringud [101] & eComm>										
Eelarverida	Kohustused	(1a)	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	**4.200**
	Maksed	(2a)		0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	**3.600**
Eelarverida	Kohustused	(1 b)								**0**
	Maksed	(2 b)								**0**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud102										
Eelarverida		(3)								
Assigneeringud kokku	Kohustused	=1a+ 1b+ 3	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**4.200**

Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

assigneeringud kokku	Maksed	= 2a+ 2b+ 3		**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**3.600**

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

[Amet]: &BERECi büroo/digivõrkude büroo>	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK**
Eelarverida:/ELi eelarvetoetus ametile BEREC/Office ODN								

. &.....>. Kohustuslik tabel

			Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**KOKKU MITMEAA 2034**
KOKKU kasutusel assigneeringud (sealhulgas osamaksed)	Kohustused	(4)								
amet)	Maksed	(5)	0	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	**3.600**
KOKKU assigneeringute [kuupäev] an eriprogrammide vahenditest rahastatav haldustegevus		(6)		0	0	0	0	0	0	0
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7> assigneeringud mitmeaastase finantsraamistiku	Kohustused	=4+ 6								
	Maksed	=5+ 6	**0**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**3.600**

Mitmeaastase finantsraamistiku	4	Rubriik „Halduskulud“103

Peadirektoraat: & CNECT >		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK 2028–2034**
• Inimressursid		7.293	7.592	7.786	7.786	7.786	7.786	7.786	
• Muud halduskulud		0.429	0.429	0.429	0.429	0.429	0.429	0.429	**3.003**
MUUD HALDUSKULUD &t;CNECT>	Assigneeringute	**7.722**	**8.021**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**56.818**

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 4 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	**7.722**	**8.021**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**56.818**

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**KOKKU MITMEAASTANE**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–4	Kohustused	**8.322**	**8.621**	**8.815**	**8.815**	**8.815**	**8.815**	**8.815**	**61.018**
mitmeaastase finantsraamistiku	Maksed	**0.000**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**0.600**	**3.600**

103 Vajalikud assigneeringud tuleks kindlaks määrata, kasutades iga-aastaseid keskmisi kulunäitajaid, mis on kättesaadavad BUDGpedia asjakohasel veebilehel.

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist

☜ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.3.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

HEAKSKIIDETUD ASSIGNEERINGUD	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**KOKKU 2028–2034**
RUBRIIK 4								
Inimressursid	7.293	7.592	7.786	7.786	7.786	7.786	7.786	**53.815**
Muud halduskulud	0.429	0.429	0.429	0.429	0.429	0.429	0.429	**3.003**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI	**7.722**	**8.021**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**56.818**
Inimressursid	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	**0.000**
Ei kohaldata Muud halduskulud	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	**0.000**
Rubriigist 4 välja jäävad kulud kokku	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**
KOKKU	**7. 722**	**8.021**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**8.215**	**56.818**

Personali- ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse asjaomase peadirektoraadi poolt kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või ümberpaigutatud assigneeringute raames, täiendades neid vajaduse korral lisaassigneeringutega, mida võidakse anda haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

Taotletud töötajate arvu ja assigneeringuid tuleks käsitada esialgsetena ning need ei tohi mõjutada tulevase mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste tulemusi.

3.2.4. Hinnangulised personalivajadused

☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist

☜ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.4.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest

*Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina*104

HEAKSKIIDETUD ASSIGNEERINGUD	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**
• **Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)**							
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	30 (neto)	31 (neto)	32	32	32	32	32
20 01 02 03 (ELi delegatsioonides)	0	0	0	0	0	0	0
(Kaudne teadustegevus)	0	0	0	0	0	0	0

Palun täpsustage allpool esitatud tabelis, kui palju täistööaja ekvivalente on juba määratud meetme haldamiseks ja/või kui palju saab neid teie peadirektoraadis ümber paigutada ja millised on teie netovajadused.

(Otsene teadustegevus)		0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (täpsustage)		0	0	0	0	0	0	0
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)								
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad ja		14 (neto)	15 (neto)	15	15	15	15	15
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja noored eksperdid ELi		0	0	0	0	0	0	0
Administraator Eelarverida	– asukohas Peakorter	0	0	0	0	0	0	0
[XX.01.YY.YY]	– ELi delegatsioonides	0	0	0	0	0	0	0
(Lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse		0	0	0	0	0	0	0
(Lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid – otsene		0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) – Rubriik 4		0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (täpsustada) – Väljaspool rubriiki 4		0	0	0	0	0	0	0
KOKKU		**44**	**46**	**47**	**47**	**47**	**47**	**47**

Ettepaneku rakendamiseks vajatav personal (täistööaja ekvivalentides)

	Kaetakse komisjoni talituste olemasolevast personalist	**Erakorralised lisatöötajad***		
		Rahastatakse rubriigist 4 või teadusuuringute eelarveridadelt	**Rahastatakse BA-eelarverealt**	**Rahastatakse lõivudest**
Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad	29	3	PUUDUVAD	
Koosseisuvälised töötajad (lepingulised töötajad, riikide	13	2		

Kokku on sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraadis juba olemas 42 täistööajale taandatud töötajat, kes paigutatakse ümber ja kelle hulgas on 29 ametikohtade loetelus sisalduvat ametikohta ja 13 koosseisuvälist töötajat (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid). Lisaks olemasolevatele vahenditele on algatuse jaoks vaja viit täistööajale taandatud erakorralist lisatöötajat (3 ametnikku ja 2 koosseisuvälist töötajat – lepingulised töötajad või riikide lähetatud eksperdid), keda taotletakse lisaks praegusele töötajate arvule, et tagada algatuse täielik ja tõhus rakendamine.

Sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraadi olemasolevad inimressursid ei suuda täita ettepanekuga kehtestatud uusi ülesandeid, eelkõige neid, mis on seotud spektri haldamise, satelliitlubade andmise, spektri eraldamise *eelkontrolli* ning tihedama koordineerimisega BERECi ja raadiospektripoliitika töörühmaga, ning toetada üldlubade andmise tingimuste ühtlustamist ja ühtse loa andmise menetlust.

Nende valdkondade eest vastutav spektri- ja satelliitküsimuste juhtüksus on väga väike ning haldab juba praegu suurt hulka tehniliselt keerukaid ja ajatundlikke toimikuid, mis on seotud ELi spektripoliitika kõigi aspektidega. Lisaks olemasolevatele ülesannetele täidab see meeskond praegu

kogu raadiospektripoliitika töörühma sekretariaadi funktsiooni, millega tegeleb 1,5 täistööajale taandatud töötajat, hoolimata pidevalt suurenevast töökoormusest ja ELi tasandil koordineerimist vajavate spektriküsimuste kasvavast arvust. Sisehindamised näitavad, et üksus ei suuda võtta täiendavaid kohustusi, ilma et see kahjustaks käimasolevat põhitööd või vähendaks ELi tasandi spektri ja satelliitpoliitika koordineerimise kvaliteeti ja õigeaegsust.

Ümberpaigutamine sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraadis ei ole teostatav. Teistel üksustel ei ole üleliigset personali ega tehnilisi eriteadmisi, mis on vajalikud tõhusaks tööks satelliitside, täiustatud spektritehnoloogia, häirete haldamise või kujunemisjärgus satelliit-seadmed ökosüsteemi valdkonnas. Need on väga uuenduslikud ja tehniliselt nõudlikud valdkonnad, kus üldised profiilid või töötajad, kes on ümber paigutatud mitteseotud poliitikavaldkondadest, ei saa asendada spetsiaalseid eksperte. Ettepanekuga ette nähtud ülesanded nõuavad põhjalikke ja valdkonnapõhiseid teadmisi ning pidevat koostööd riiklike ametiasutuste, tööstuse ja rahvusvaheliste organitega. Võttes arvesse väga väikese olemasoleva meeskonna olemasolu, juba kantud suurt töökoormust, sealhulgas raadiospektripoliitika töörühma sekretariaadi üheliikmelisust, ning satelliitide ja spektriga seotud töö spetsiifilist iseloomu, on komisjonile ettepaneku alusel määratud uute kohustuste täitmiseks hädavajalikud täiendavad sihtotstarbelised ametikohad.

Töötajate liik on esitatud eespool olevas tabelis.

Taotletud töötajate arvu ja assigneeringuid tuleks käsitada esialgsetena ning need ei tohi mõjutada tulevase mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste tulemusi.

Komisjoni ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Uued ülesanded. 1. ELi satelliidiluba, sealhulgas võimalik tulevane valik satelliidispektri satelliitide lubade suhtes kohaldatavate tingimuste täitmise kord, järelevalve ja jõustamine ning 2. ELi satelliidipõhine koordineeritud täitmise tagamine seoses kahjulike raadiohäiretega ja ITU taotluste koordineerimine 3. Enampakkumiste *eelkontroll* – kommentaare sisaldavate kirjade/otsuste väljastamine (sarnaselt kindlaksmääratud turgude ja parandusmeetmete menetlusega) 4. Petitsioon eeskirjade koostamise kohta 5. Töö kavandatud delegeeritud õigusaktide/rakendusaktidega (nt ühtlustatud tingimused, kulumetoodika, satelliit) 6. Teha tööd üldloasüsteemi ja sellega seotud ühtse loamenetluse, sealhulgas riiklikku julgeolekut käsitlevate eeskirjade suuremaks ühtlustamiseks
Koosseisuvälised töötajad	Uued ülesanded. 7. ELi satelliidiluba, sealhulgas võimalik tulevane valik satelliidispektri satelliitide lubade suhtes kohaldatavate tingimuste täitmise kord, järelevalve ja jõustamine ning 8. ELi satelliidipõhine koordineeritud täitmise tagamine seoses kahjulike raadiohäiretega ja ITU taotluste koordineerimine 9. Enampakkumiste *eelkontroll* – kommentaare sisaldavate kirjade/otsuste väljastamine (sarnaselt kindlaksmääratud turgude ja parandusmeetmete menetlusega) 10. Petitsioon eeskirjade koostamise kohta 11. [Asukohatuvastuse ja spektrikasutusvõimaluste seire dünaamiliste andmebaaside projekti võimalik käivitamine] 12. Töö kavandatavate delegeeritud õigusaktide/rakendusaktidega (nt ühtlustatud tingimused, kulumetoodika, satelliit); 13. Teha tööd üldloasüsteemi ja sellega seotud ühtse loamenetluse, sealhulgas riiklikku julgeolekut käsitlevate eeskirjade suuremaks ühtlustamiseks

3.2.5. Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade

Digi- ja IT-assigneeringud KOKKU	Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034	MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK 2028–2034
RUBRIIK 4								
Institutsiooni tasandi IT-kulud	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Vahesumma: RUBRIIK 4	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Rubriigist 4 välja jäävad kulud								
Poliitikavaldkondade IT-kulud rakenduskavadele	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Rubriigist 4 välja jäävad kulud kokku	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
KOKKU	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.2.6. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanekuga/algatusega:

☐ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu

☜ eeldab mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruses määratletud erivahendite kasutamist

Lisaks komisjoni/sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraadi olemasolevatele ressurssidele on algatuse täielikuks ja tulemuslikuks rakendamiseks vaja 5 täistööajale taandatud erakorralist lisatöötajat (3 ametnikku ja 2 koosseisuvälist töötajat – lepingulised töötajad või riikide lähetatud eksperdid).

☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist

3.2.7. Kolmandate isikute osamaksud

Ettepanekuga/algatusega:

ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

☜ hõlmab kolmandate isikute poolset kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034	Kokku

Kolmandate riikide vabatahtlikud osamaksud	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU	0	0	0	0	0	0	0	0

3.2.8. Detsentraliseeritud asutuse hinnanguline personali- ja assigneeringute vajadus

Personalivajadus (täistööaja ekvivalendina – rahastatakse täielikult tasudest, es selgitatud punktis 3.3)

Amet: Digivõrkude Büroo	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**
Ajutised töötajad (AD palgaastmed)	1	4	8	10	10	10	10
Ajutised töötajad (AST palgaastmed)							
Ajutised töötajad (AD + AST) kokku	1	4	8	10	10	10	10
Lepingulised töötajad	1	3	5	5	5	5	5
Riikide lähetatud eksperdid	2	6	8	10	10	10	10
Lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kokku	*3*	*9*	*13*	*15*	*15*	*15*	*15*
Töötajaid kokku	**4**	**13**	**21**	**25**	**25**	**25**	**25**

Tasudega kaetud assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Amet: & Digivõrkude Büroo>.>	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**KOKKU 2028–2034**
Jaotis: personalikulud	0.495	1.673	2.833	3.415	3.415	3.415	3.415	**18.661**
Jaotis 2: taristu- ja tegevuskulud	0.348	0.348	0.348	0.348	0.348	0.348	0.348	**2.348**
Jaotis 3: tegevuskulud	0.264	0.264	0.264	0.264	0.264	0.264	0.264	**1.848**
Tasudest kaetavad assigneeringud KOKKU	**1,107**	**2,285**	**3,445**	**4.027**	**4.027**	**4.027**	**4.027**	**22.857**

Detsentraliseeritud asutuses ettepaneku/algatuse jaoks vajalike inimressursside ja assigneeringute (teenustasud) ülevaade/kokkuvõte (miljonites eurodes)

Amet: BERECi Büroo/ODN	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**KOKKU 2028–2034**
Ajutised töötajad (AD + AST)	**1**	**4**	**8**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**
Lepingulised töötajad	**1**	**3**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
Riikide lähetatud eksperdid	**2**	**6**	**8**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**
Töötajaid kokku	**4**	**13**	**21**	**25**	**25**	**25**	**25**	**25**
ELi eelarvest kaetavad assigneeringud	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	**0.000**
Tasudega kaetud assigneeringud (vajaduse korral)	0.495	1.673	2.833	3.415	3.415	3.415	3.415	**18.661**
Kaasrahastatavad assigneeringud (vajaduse korral)	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	**0.000**
Assigneeringud kokku	**0.495**	**1.673**	**2.833**	**3.415**	**3.415**	**3.415**	**3.415**	**18.661**

Taotletud töötajate arvu ja assigneeringuid tuleks käsitada esialgsetena ning need ei tohi mõjutada tulevase mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste tulemusi.

Digivõrkude ameti täidetavate ülesannete kirjeldus

Ametnikud ja ajutised töötajad	1. ODNi osalemisel BERECi töörühmades kaasatakse ameti töötajad kõigi BERECi regulatiivsete töösuundade sisulistesse tegevustesse. See tähendab, et BERECi Büroo töötajad kaasatakse ka nende ülesannete täitmisse, mis on BERECile juba usaldatud Euroopa elektroonilise side seadustiku alusel ja mille puhul ta pakub praegu üksnes haldus- ja logistilist tuge. 2. Võrguvõrgule tehakse ülesandeks avaldada elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste siseturu kohta põhjalik aruanne, milles kirjeldatakse olukorda, suundumusi, ühinemiste mõju turule ja elektroonilise side sektori probleeme. Eelkõige peaks ta esitama aruande DNA alusel rakendatud meetmete mõju kohta siseturule. Esimese aruande võiks avaldada kaks aastat pärast kohaldamise algust, et anda piisavalt aega andmete kogumiseks DNA meetmete mõju kohta, ning seejärel tuleks see avaldada igal aastal. 3. DNA raames muutub raadiospektripoliitika töörühm komisjoni eksperdirühmast eraldiseisvaks organiks, mis sarnaneb BERECiga (raadiospektripoliitika organ). ODN võtab üle raadiospektripoliitika töörühma sekretariaadi, mida praegu pakub komisjon, kuid lisaks haldus- ja korralduslikule abile toetab ODN ka raadiospektripoliitika komisjoni. Eelkõige: 4. Pakkuda RSPB-le ja selle töörühmadele analüütilist, halduslikku ja logistilist tuge.

	5. Koguda parimaid tavasid üldlubade ja individuaalsete õiguste vahel valiku tegemise, loamenetluste ja nendega seotud lepingu sõlmimise tingimuste kohta, näiteks investeerimist soodustava võistupakkumise kavandamise, baashindade arvutamise metoodika, aastatasude ja levialaliste kohustuste kohta. 6. Tegutseda ühtse kontaktpunktina taotluste ja teatiste esitamisel, et hõlbustada spektrikasutusõiguste ja -lubade andmist, kui komisjon on loonud ühtse kontaktpunkti menetluse. 7. Luua ja hallata dünaamilisi andmebaase asukohatuvastuseks ja spektri kasutamise võimaluste jälgimiseks. 8. Abistada raadiospektripoliitika nõukogu raadiospektri ühtse turu menetluse foorumite korraldamisel ja juhtimisel ning menetluste dokumenteerimisel. 9. Tegutseda kontaktpunktina, et saada teavet ITU eeskirjade kohaste sageduste või satelliitsüsteemi või maapealse jaama orbiidil asukoha koordineerimise taotluste kohta. 10. Komisjoni taotluse korral abistada komisjoni satelliitidele ELi lubade väljastamisel/andmisel. Samuti abistada komisjoni tema palvel valikumenetluste läbiviimisel satelliitspektri nappuse korral. 11. Aidata komisjonil ja RSPB-l teostada järelevalvet ELi satelliitlubade üle ja tagada nende täitmine. Teatada, et ELi loa hoidja ei täida ELi loa alusel kohaldatavaid tingimusi. 12. Hallata ELi tasandi satelliitoksjonite tasude maksmist ja lubade andmise menetlusi.
Koosseisuvälised töötajad	Lisaks on BERECi büroo koosseisuvälistel töötajatel järgmised ülesanded BERECi töö toetamiseks: 1. pakkuda BERECile eksperdituge tema regulatiivsete ülesannete täitmisel, sealhulgas aidates kaasa uue BERECi Büroo ekspertide eksperditeadmistega töörühmade kogu tegevuses; 2. toetada koordineerimist riiklike reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste vahel uue ühtse loa andmise mehhanismi kontekstis ning hõlbustada loa andmise deklaratsioonide väljastamist; 3. toetada BERECit teenuste kättesaadavuse, läbilaskevõime ja elektroonilise side võrkude kasutamise jälgimisel, et aidata suurendada võrgu vastupidavust ja valmisolekut; analüüsida teavet teenuste kättesaadavuse, läbilaskevõime ja elektroonilise side võrkude [ja muude asjakohaste digitaristute] kasutamise kohta ning toetada BERECit vastupidavust käsitlevate suuniste koostamisel; 4. koguda andmeid ja teavet riikide reguleerivatelt asutustelt ja pädevatelt asutustelt ning vahetada ja edastada teavet seoses BERECile määratud uute regulatiivsete ülesannetega, nagu võrgu vastupidavus ja valmisolek ning uus ühtse tegevusloa mehhanism; 5. koostada korrapäraselt aruannete eelnõusid Euroopa elektroonilise side turu arengu konkreetsete aspektide kohta, näiteks võrdlusuuringute aruandeid eespool nimetatud uute teemade kohta, mis esitatakse BERECile; 6. BERECi järelevalve all abistada BERECit registrite ja andmebaaside loomisel ja arendamisel (teavitamine ettevõtjatest, kelle suhtes kohaldatakse üldluba ja kes on vajalikud uue passimenetluse jaoks DNA, numeratsiooniressursside ja liikmesriikide hädaabiteenistuste E.164 numbrite alusel); 7. abistada BERECit avalike konsultatsioonide korraldamisel DNA uutes valdkondades.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

☐ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.

☜ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

☐ omavahenditele

☜ muudelt tuludelt

☐ palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksva aasta eelarves kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju						
		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**
BERECi Büroo/ODN		**2.337**	**3.515**	**4.675**	**5.257**	**5.257**	**5.257**	**5.257**

BERECi Büroo, mis asendatakse digivõrkude bürooga, jooksvate kulude eelarverealt jätkatakse digivõrkude büroo muutmata osa rahastamist (ELi toetus BERECi Büroole ei muutu). Samal ajal rahastatakse eespool kirjeldatud digitaalvõrkude ameti lisakulusid satelliitspektri kasutusloa tasudest ja võimaluse korral üleeuroopaliste numeratsiooniressursside kasutusõiguste tasudest ning liikmesriikide vabatahtlikest ja mitterahalistest sissemaksetest.

Satelliiditasud on seotud kahe peamise allikaga: spektritasud, mis on seotud DNAs ja liikuva kosmoseside teenustes kehtestatud tulevase ELi tasandi spektri eraldamise/laiendamise/uuendamise menetlustega (esimene menetlus 2 GHz liikuva kosmoseside teenuste sagedusala jaoks toimub eeldatavasti 2027. aastal). Sellised tasud võib jaotada pikematele ajavahemikele kui kümme aastat ning seetõttu võiks näiteks tagada püsiva ja stabiilse tulu, mis põhineks teataval summal MHz kohta, mida satelliidioperaatorid peaksid maksma, võttes aluseks neile uue valiku/laiendamise/uuendamise korral litsentsitud spektri hulga.

Kui see on vajalik ja praktikas teostatav, võiks lisaks koguda haldustasusid/spektritasusid ettevõtjatelt, kellel on pärast määratud riigiasutuse jõustumist vaja ELi satelliitluba. Lõivude summa arvutamise ja kogumise üksikasjad sätestatakse rakendusaktis.

Kui üleeuroopalised numeratsiooniressursid muutuvad kättesaadavaks, panustavad selliste ressursside kasutamise õiguste eest kogutavad tasud ODNi eelarvesse.

Lisaks võiks tuluna saada liikmesriikide vabatahtlikke sissemakseid ja mitterahalisi sissemakseid. ODNi eelarvesse võiksid oma panuse anda ka EMP EFTA riigid ja kolmandad riigid, kelle reguleerivad asutused osalevad praegu BERECi ja BERECi Büroo töös vastavalt töökorrale ning kes jätkavad osalemist BERECi ja ODNi töös, samuti raadiospektri eest vastutavad pädevad asutused, kes osalevad RSPB ja ODNi töös.

Muud märkused (nt tuludele avalduva mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

Lisakulud kaetakse kahest peamisest allikast:

- Osa spektritasudest, mis tulenevad ELi tasandil satelliitlubade andmiseks korraldatavatest valikumenetlustest (millest esimene toimub 2027. aastal 2 GHz liikuva kosmoseside sagedusala puhul). Kui 2027. aastal valikumenetlust läbi ei viida, tuleb pikendada kehtivaid kasutusõigusi, mis lõpevad 2027. aasta mais. Sellisel juhul kehtestatakse tasu turgu valitsevatele operaatoritele vastutasuks pikendamise eest, millega tagatakse kulude täielik katmine;

- haldustasud/spektritasud ELi tasandi loa eest.

Nende arvutamise meetod määratakse kindlaks iga valikumenetluse puhul eraldi ja see

hõlmab vähemalt taotletud lisakulusid. Esimestel aastatel kuni üleminekuperioodi lõpuni kogutakse vajalikud tulud juba ette nähtud esimese valikumenetluse tulemustest. Tasude summa (mis katab suures osas kulud) teatatakse enne menetlust ja arvestades selle spektri nappust, eeldatakse, et see nõutakse sisse tõhusalt.

Selle summaga, mis on jaotatud pikemale ajavahemikule kui kümme aastat, saame rahastada lisakulusid alates 2028. aastast. See osa lõivudest saadavast tulust, mis ületab kaetavaid kulusid, kantakse üle näiteks ELi üldeelarvesse.

Mis tahes täiendavat tulu, mis on saadud muudest ELi satelliidilubade tasudest, ELi numeratsioonilubadest ning BERECi ja ODNi töös osalevate liikmesriikide, EMP EFTA riikide ja kolmandate riikide, samuti RSPB ja ODNi vabatahtlikest ja mitterahalistest sissemaksetest, kasutatakse kas 2028. aasta täiendavate kulude katmiseks koos kavandatud valikust saadava tuluga või kantakse üle näiteks ELi üldeelarvesse.

4. DIGIMÕÕDE

4.1. Digitaalse tähtsusega nõuded

Diginõuete ja sellega seotud kategooriate (andmed, protsesside digiteerimine ja automatiseerimine, digilahendused ja/või digitaalsed avalikud teenused) üldine kirjeldus

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
II osa. Valmisolek ja vastupidavus	Andmevood, mis on seotud liidu digitaristute valmisoleku kavaga või kriisile reageerimisega.	BEREC ODN Euroopa Komisjon Riiklikud reguleerivad asutused ENISA EU-CyCLONe	Aruannete koostamine ja levitamine Institutsiooniline koostöö (sh kriisidele reageerimine)	Andmed
III osa. Ühtse turu load ja passid	Üldloa, ühtse passi menetluse, vastastikuse abi ja haldustasudega seotud andmevood. Digilahendus: avalikult kättesaadav liidu andmebaas riiklikele reguleerivatele asutustele esitatud teadete kohta (ühtse passi süsteemi rakendamise keskne andmebaas).	Euroopa Komisjon Liikmesriigid (riiklikud reguleerivad asutused) Elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujad BEREC ODN	Müügiluba	Andmed Digitaalne lahendus Digitaalne üldsus Teenus

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis – Spectrum – I peatükk – Põhimõtted ja eesmärgid	Raadiospektri strateegilise planeerimise ja haldamisega seotud andmevood. Eeldatavad andmevood, mis on seotud raadiospektri kasutamise piiriülese koordineerimise raames tehtava koostööga (sealhulgas kahjulike häiretega tegelemiseks).	Liikmesriikide pädevad asutused Euroopa Komisjon RSPB Spektrikasutusõiguse valdajad Riikidest	Strateegiline planeerimine ja juhtimine Riiklike ametiasutuste piiriülene koostöö	Andmed
IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis, spekter – II peatükk, jaotamine	Andmevood, mis on seotud liidu spektristrateegia ja -kavadega, eraldamise koordineeritud ajastamisega ja raadiospektri ühtlustamise taotlustega.	Euroopa Komisjon Liikmesriikide pädevad asutused RSPB Ühtlustamistaotluse koostajad Raadiospektrikomitee	Strateegiline planeerimine Institutsioonidevaheline koostöö Päringute haldamine	Andmed
IV osa – Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis – Spekter – III peatükk – Määramine	Andmevood, mis on seotud raadiospektri kasutamise individuaalsete õigustega, raadiospektri kasutamise lubade andmise ühtsete tingimustega, spektri ühiskasutusega ja spektri ühtse turu valikumenetlustega.	Liikmesriikide pädevad asutused, huvitatud isikud (individuaalsete kasutusõiguste osas) RSPB ja RSPG	Autoriseerimine ja kasutusõigused Andmebaas	Andmed Digilahendus Digitaalne üldsus Teenus

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
	Digitaalne lahendus: dünaamiline andmebaas asukohatuvastuseks ja spektri kasutamise võimaluste jälgimiseks, et edendada ja võimaldada konkreetsete spektriribade ühiskasutust	Euroopa Komisjon ODN Teabevahetuskomitee või väliseksperdid BEREC		
IV osa – Ressursid (spekter ja numeratsioon); II jaotis – Spektraadi kasutamine satelliidi kaudu	Andmevood, mis on seotud järgmisega: - järgmiste dokumentide esitamine ja koordineerimine: satelliidisüsteemid koos Rahvusvahelise Telekommunikatsiooniliiduga (ITU); - teenuste osutamise üldload satelliitvõrkudele ja/või satelliitsideteenustele; - Liidu luba järgmiste ainete kasutamiseks: satelliitide/raadiospekter; - järelevalve ja õiguskaitsevahendid liidu loa alusel tegutsevate satelliitvõrkude ja satelliitsideteenuste nõuetele vastavuse kontekst; - satelliithäirete lahendamine; ja	Raadiospektri võimalikud kasutajad Spektriga tegelevad pädevad asutused Europea komisjon ITU RSPB Satelliitvõrkude ja/või satelliitsideteenuste pakkujad Liidu loa omanikud (kes rikuvad tingimusi) Raadiospektrikomitee	Päringute haldamine Tegevusloa andmine Järelevalve ja õiguskaitsevahendid	Andmed

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
	ning kosmoserakendused.			
IV osa – ressursid (spekter ja numeratsioon); III jaotis – numeratsiooniressursid	Andmevood, mis on seotud üleeuroopaliste numeratsiooniressurssidega, riiklike numeratsiooniressurssidega ja numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmisega. Digilahendus: üleeuroopaliste numeratsiooniressursside andmebaas	Riiklikud reguleerivad asutused ODN BEREC Elektroonilise side võrke või teenuseid pakkuvad ettevõtjad	Andmebaas Teabe jagamine (sh avaldamine) Aruannete levitamine Õiguste andmise menetlus	Andmed Digitaalne lahendus Digitaalne üldsus Teenus
V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents; I jaotis – Üleminek kiudoptilistele võrkudele	Andmed ja andmevood: - Kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevusvaldkondade ajakohastamine ja avaldamine; avaldada kodanikuühiskonna organisatsioonide valdkonnad, kus kestlikkustingimused on täidetud - Riiklikust kiudoptilisele võrgule ülemineku kavast teatamine - Kaudsed teabevood lõpu seisuga kasutajad vaskpaarvõrgu sulgemisest mõjutatud piirkondades - Ettevõtjad esitavad	Riiklikud reguleerivad asutused Liikmesriigid Ettevõtjad	Teabe jagamine Teabe esitamine Teabe avaldamine	Andmed

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents; III jaotis „Ühendused“ II peatükk. Sümmeetrilised juurdepääsueeskirjad	Andmed ja andmevood: - Suuniste koostamine ja valmistamine üldsusele kättesaadavad juurdepääsu ja vastastikuse sidumise menetlused - Teatis reguleeriva raamistiku hindamise tulemuste kohta vastavalt artiklile 69	Riiklikud reguleerivad asutused	Suuniste väljatöötamine ja teabe avaldamine Teabe edastamine	Andmed
V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents; IV jaotis. Turud ja konkurents I peatükk – Turuanalüüs ja märkimisväärne turujõud	Andmed ja andmevood: - Soovitus, milles määratakse kindlaks toote- ja teenuseturud, mis õigustavad regulatiivsete kohustuste kehtestamist - Turuanalüüs ja vastavatest reguleerivate meetmete eelnõudest teatamine - Kaudsed teabevood riikidevaheliste turgude ja nõudmiste kindlaksmääramine - Turuanalüüsi suunised ja märkimisväärse turujõu hindamine	Euroopa Komisjon Riiklikud reguleerivad asutused BEREC	Soovituse väljatöötamine Teabe edastamine Suuniste koostamine	Andmed
V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja	Andmed ja andmevood: –Kuluarvestuse kirjeldus süsteem on avalikult kättesaadav	Riiklikud reguleerivad asutused	Üldsusele kättesaadavaks tegemine Esitanud	Andmed

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
konkurentsiküsimused IV jaotis. Turud ja konkurents II peatükk. Olulise turujõuga ettevõtjate suhtes kehtestatud juurdepääsu parandusmeetmed	– Teave järgmise kohta: kulukohustuste võtmise menetlus	Ettevõtjad	informatsioon	
V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents; IV jaotis. Turud ja konkurents III peatükk: Siseturu menetlused turu reguleerimiseks	Teabevood siseturu konsolideerimise kohta elektroonilise side valdkonnas	Riiklikud reguleerivad asutused BEREC Euroopa Komisjon	Arvamuste esitamine Teabe esitamine	Andmed
VI osa – Teenused II jaotis. Avatud internetiühendus	Andmed ja andmevood: - Teabe esitamine järgmise kohta: avatud internetiühendus - Teabe jagamine BERECiga - BERECi aruanne peamiste tavade kohta ja riiklike reguleerivate asutuste järeldused	Üldsusele elektroonilist sidet pakkuvad ettevõtjad Riiklikud reguleerivad asutused BEREC	Teabe jagamine Suuniste väljatöötamine Vormi väljatöötamine	Andmed

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
	- BERECi ühine vorm teabe kogumine teenuseosutajatelt - BERECi suunised riigi reguleerivate asutuste kohustuste täitmine		Aruandlus	
VI osa – Teenused III jaotis. Lõppkasutajate õigused I peatükk: Tarbijate õigused	Andmed ja andmevood: - Teabele esitatavad nõuded lepingud - Teave läbipaistvuse kohta - Teabele esitatavad nõuded lepingu kestus ja lõpetamine	Internetiühenduse teenuste osutajad Tarbijaküsimused	Teabe jagamine	Andmed
VI osa – Teenused III jaotis. Lõppkasutajate õigused II peatükk. Lõppkasutajate õigused	Andmed ja andmevood: –Teabele esitatavad nõuded seoses järgmisega: vahetus ja numbri liikuvus	Internetiühenduse teenuste osutajad Tarbijaküsimused ODN BEREC Mikroettevõtted	Euroopa turvalisemaks Suuniste väljatöötamine Teavitamine	Andmed
VI osa – Teenused III jaotis. Lõppkasutajate õigused III peatükk. Seadmed ja funktsioonid lõppkasutajatele	Andmed ja andmevood, mis on seotud lõppkasutaja kaitse- ja sideteenuste nõuetega (pettuse ennetamine, hädaabiteenused, kõnefunktsioonid, seadmete koostalitlusvõime)	Lõppkasutajad Teenuseosutajad Liikmesriigid ENISA	Teabe kogumine Euroopa turvalisemaks	Andmed Digilahendus

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
Digilahendus vastavalt artikli 107 lõikele 13. Algne õiguslik alus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1972 (millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (uuesti sõnastatud)) artikli 109 lõige 8.	Digilahendus: – Liikmesriigid annavad aru ODNi andmebaasi haldamiseks ODNi poolt BERECi järelevalve all võtavad E.164-numbrid ühendust liikmesriikide häirekeskuste süsteemidega, tagamaks, et nad saavad üksteisega ühest liikmesriigist teise ühendust võtta.	ODN	Aruandlus	
VII osa. Juhtimine I jaotis. Riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused	Andmed ja andmevood: - Kõikide riikide reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste teavitamine - Riikide eelarvearuandlus reguleerivad asutused - Kaudne aruanne, mis tuleneb järgmisest: eelarve täitmise kontroll	Liikmesriigid Euroopa Komisjon Riiklikud reguleerivad asutused	Teabe avaldamine Teavitamine Aruandlus	Andmed
VII osa. Juhtimine	BERECi ülesannete ja korraldusega seotud andmed ja andmevood	BEREC, ODN, riikide reguleerivad asutused,	Teabe avaldamine	Andmed

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
II jaotis. BERECi ülesanded ja korraldus		Komisjon, Euroopa Parlament, nõukogu ja muud sidusrühmad	Järelevalve	
VII osa. Juhtimine IV jaotis. Elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud ameti (BEREC) ja raadiospektripoliitika nõukogu (RSPB) ühissätted ja koostöö	Andmed ja andmevood – Teabevood, mis on seotud järgmisega: BERECi ja raadiospektripoliitika nõukogu ühissätted ja koostöö, sealhulgas kaheaastased tööprogrammid ja teavitamine ning tegevusaruanded.	BEREC Raadiospektripoliitika nõukogu Euroopa Parlament. Nõukogu Komisjon Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee.	Aruande esitamine	Andmed
VII osa. Juhtimine V jaotis. Digivõrkude büroo I peatükk. Andmevõrgu ülesanded ja korraldus	Andmed ja andmevood: – ODNidega seotud teabevood ülesanded ja töö korraldus	ODN ENISA BEREC RSPB Komisjon Euroopa Parlament. Nõukogu Euroopa Kontrollikoda	Aruannete esitamine Dokumentide ja aruannete koostamine	Andmed

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
VII osa. Juhtimine V jaotis. Digivõrkude büroo II peatükk: ODNi eelarve ja programmitöö	Andmed ja andmevood: – ODNidega seotud teabevood eelarve ja programmitöö	ODN, Euroopa Parlament, nõukogu, kontrollikoda	Teabe esitamine Teabe avaldamine	Andmed
VII osa. Juhtimine V jaotis. Digivõrkude büroo III peatükk. Üldsätted	Andmed ja andmevood: - Teabevood, mis on seotud ODNi üldsätted, sealhulgas koostöö BERECi ja RSPBiga Digilahendused: - Digilahendused artikli 174 kohane info- ja teavitussüsteem	ODN, BEREC, RSPB, komisjon, riikide reguleerivad asutused, pädevad asutused, liikmesriigid, Euroopa Parlament, nõukogu	Teabevahetus Deklaratsioonide esitamine Aruandlus	Andmed Digilahendused
VIII osa: Üld- ja lõppsätted I jaotis. Teavitamis-, uuringu- ja konsultatsioonimehhanismide pakkumine	Andmed ja andmevood: – Teabevood, mis on seotud järgmisega: teabe, uuringute ja konsultatsioonimehhanismide pakkumine	Elektroonilisi sidevõrke/-teenuseid pakkuvad ettevõtjad, riikide reguleerivad asutused, muud pädevad asutused, BEREC, RSPB, komisjon, liige	Teabe esitamine Teabevahetus	Andmed

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
		Riigiasutused, riigiasutused, ühtsed teabepunktid, lõppkasutajad, tarbijad, tootjad		
VIII osa: Üld- ja lõppsätted II jaotis: Ühtlustamismenetlused	Andmed ja andmevood: – Teabevood, mis on seotud järgmisega: standardimistegevus	Euroopa Komisjon, riikide reguleerivad asutused, muud pädevad asutused, BEREC, raadiospektripoliitika nõukogu, Euroopa Parlament, nõukogu, Euroopa standardiorganisatsioonid, üldsus	Avaldamisstandardid Teabe esitamine	Andmed
VIII osa: Üld- ja lõppsätted III jaotis. Vaidluste lahendamine	Andmed ja andmevood: – Vaidlustega seotud teabevood eraldusvõime	Riiklikud reguleerivad asutused BEREC	Üldsusele kättesaadavaks tegemine Teadete saatmine	Andmed
VIII osa: Üld- ja lõppsätted IV jaotis. Ökosüsteemide alane koostöö	Andmed ja andmevood: – Teabevood, mis on seotud ökosüsteemialane koostöö	BEREC, ODN, komisjon, riikide reguleerivad asutused, elektroonilise side võrkude pakkujad, elektroonilise side valdkonnas tegutsevad ettevõtjad	Teabe avaldamine Teabe esitamine	Andmed

Viide nõudele	Nõude kirjeldus	Nõudest mõjutatud või sellega seotud osalejad	Kõrgetasemelised protsessid	Kategooriad
		kommunikatsioon või sellega tihedalt seotud sektorid, sidusrühmad		
VIII osa: Üld- ja lõppsätted VI jaotis. Lõppsätted	Andmed ja andmevood: –Üldised teabevood	Komisjon, Euroopa Parlament, nõukogu, liikmesriigid, riikide reguleerivad asutused, sidekomitee, raadiospektrikomitee, BEREC, RSPB, ODN, ettevõtjad, eksperdid, sidusrühmad	Teadete saatmine Teabe avaldamine	Andmed

4.2. Andmed

Kohaldamisalasse kuuluvate andmete kõrgetasemeline kirjeldus

Andmete liik	Viide nõudele (nõuetele)	Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)	Andmevoo kirjeldus
„Digitaristute liidu valmisolekukava“ ja selle kava ettevalmistamisel kasutatud teave	II osa. Valmisolek ja vastupidavus	Õigusaktis on esitatud kirjeldus selle kohta, mida kava peaks sisaldama. BEREC avaldab ühise vormi, mida kasutavad	Riikide reguleerivad asutused esitavad ODNile iga kahe aasta järel vajaliku teabe elektroonilise side võrkude arhitektuuri, võimsuse, suutlikkuse ja kasutamise kohta. ODNi koostööst tulenevad andmevood,

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
		reguleerivad asutused kava jaoks vajaliku teabe kogumiseks.	Kava koostamisel Euroopa Komisjon ja direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 14 kohaselt loodud koostöörühm, Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet (ENISA) ning asjaomased Euroopa kriisidele reageerimise ja elanikkonnakaitse koordineerimise asutused. Kava kättesaadavaks tegemisega seotud andmevood. Taotluse korral jagab ODN komisjoniga kava koostamisel kasutatud analüüsi üksikasju. *BEREC avaldab riikide reguleerivatelt asutustelt teabe kogumise ühtse vormi, kui see on kättesaadav.*
Teave, millega tagatakse ühine olukorrateadlikkus ja kriisidele reageerimise sidusus	II osa. Valmisolek ja vastupidavus	//	Kui looduslik või inimtegevusest tingitud häire, kriis või vääramatu jõud hõlmab ulatuslikku küberturvalisust või langeb sellega kokku, esitab BEREC asjakohase teabe Euroopa küberkriisiga tegelevate kontaktasutuste võrgustikule (EU-CyCLONe) ja komisjonile.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Andmed seoses müügiloa ja ühtse passi menetlusega	III osa. Ühtse turu load ja passid	// Võrkude või teenuste pakkumise kavatsusest teatatakse vastavalt teatise vormile, mille BEREC teeb kättesaadavaks. Kirjeldus, kui see on esitatud	Liikmesriigid teavitavad komisjoni mis tahes piirangute kehtestamisest elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumise vabadusele. Teenuseosutaja, kes ei kavatse pakkuda võrke või teenuseid ühes või mitmes liikmesriigis, esitab ühe sellise liikmesriigi reguleerivale asutusele ühtse loa menetluse kohase teate. Teavitatud pädevad asutused edastavad saadud teate ODNile. Kui teade puudutab mitut liikmesriiki, edastab ODN selle teavitamise eesmärgil nende teiste liikmesriikide pädevatele asutustele, kus teenuseosutaja kavatseb tegutseda. Kui teade käsitleb ühes või mitmes liikmesriigis juba tegutseva teenuseosutaja kavatsust laiendada oma tegevust teistesse liikmesriikidesse, edastab võrgu andmevõrk sellise teate teavitamise eesmärgil kõigi asjaomaste liikmesriikide pädevatele asutustele. Teavitatud asutus kinnitab teenuseosutajale elektroonilise side võrkude või teenuste pakkumise loa.

Andmete liik	Viide nõudele (nõuetele)	Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)	Andmevoo kirjeldus
		loa kinnitamisel esitatav teave.	Teavitatud asutused ajakohastavad teavet kõigi saadud teadete kohta avalikult kättesaadavas liidu andmebaasis vähemalt kord kahe kuu jooksul.
Suunised üldlubade andmise korra ja andmete kohta vastastikuse abi kontekstis	III osa. Ühtse turu load ja passid	//	BEREC avaldab suunised üldloa korra kohta, tagades, et asjakohane teave on teenuseosutajatele kättesaadav ODNi veebilehe kaudu. Iga liikmesriik määrab riikliku ühtse kontaktpunkti. Riiklik ühtne kontaktpunkt hoiab ajakohasena teavet elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumise suhtes kohaldatavate siseriiklike õigusaktide ja menetluste kohta. Kaudsed andmevood, mis on seotud vastastikuse abiga eri liikmesriikide asjaomaste asutuste vahel.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Teave halduskulude ja -tasude kohta	III osa. Ühtse turu load ja passid	//	Kui kehtestatakse haldustasud, avaldavad riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused igal aastal ülevaate oma halduskuludest ja kogutud tasude kogusummast.
Teave raadiospektri strateegilise planeerimise ja haldamise kohta (sealhulgas kahjulike raadiohäiretega tegelemise eesmärgil)	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis – Spectrum – I peatükk – Põhimõtted ja eesmärgid	//	Pädevad asutused peavad teavitama komisjoni ja teisi asjaomaseid pädevaid asutusi otsusest lubada otsuse nr 676/2002/EÜ kohaselt ühtlustatud raadiospektri sagedusala alternatiivset kasutamist. Spektrikasutusõiguste valdajad võivad taotleda, et raadiospektripoliitika nõukogu lahendaks piiriülese koordineerimise või piiriüleste kahjulike raadiohäiretega seotud küsimused. Raadiospektripoliitika nõukogu võib esitada arvamuse, milles pakutakse välja kooskõlastatud lahendus (ja *esitab* sellise arvamuse, kui eespool nimetatud spektrikasutusõiguste valdaja seda taotleb). Kui piiriüleseid küsimusi ei lahendata ettenähtud aja jooksul, võivad mis tahes mõjutatud liikmesriigi pädevad asutused või spektrikasutusõiguse valdajad paluda komisjonil sekkuda.
Liidu spektristrateegia ja tegevuskavad	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon);	//	Komisjon esitab liidu spektristrateegia. Üheksa kuu jooksul alates

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
	I jaotis, spekter – II peatükk, jaotamine	Riiklike spektri tegevuskavade sisu käsitlevad lühinõuded.	Liidu spektrialased tegevuskavad, esitavad pädevad asutused komisjonile ja raadiospektripoliitika nõukogule oma riiklikud spektrialased tegevuskavad. Pädevad asutused avaldavad riiklikud spektri tegevuskavad ja ajakohastavad neid korrapäraselt. Pädevad asutused annavad komisjonile ja raadiospektripoliitika nõukogule korrapäraselt aru oma riiklike spektri tegevuskavade rakendamise kohta.
Taotlused vaadata läbi tähtajapikendused, et lubada erandkorras alternatiivset *kasutust (kui raadiospektri kasutamine on ühtlustatud tehniliste rakendusmeetmetega vastavalt otsusele nr 676/2002/EÜ*)	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis, spekter – II peatükk, jaotamine	//	Tulevane spektrikasutaja või komisjon võib esitada sellised läbivaatamistaotlused asjaomasele pädevale asutusele.
Raadiospektri ühtlustamise taotlused	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis, spekter – II peatükk, jaotamine	//	Huvitatud isik võib esitada komisjonile põhjendatud taotluse kaaluda konkreetse sagedusala kättesaadavuse ja/või tõhusa kasutamise tingimuste ühtlustamist. Sellise taotluse korral korraldab komisjon avaliku konsultatsiooni ja esitab taotluse kas raadiospektripoliitika nõukogule aruande või [illegible]

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
			Raadiospektrikomitee (kes võib vastu võtta ka arvamuse). Komisjon edastab taotluse esitajale mõistliku vastuse (milleks on mõistlik tähtaeg, eelistatavalt kuus kuud alates vastuse saamisest). Komisjon avaldab taotluse ja vastuse.
Teave individuaalsete kasutusõiguste kohta	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis – Spectrum – III peatükk – Määramine	//	Pädevad asutused teavitavad huvitatud isikuid individuaalsete kasutusõigustega seotud tingimustest enne nende kehtestamist. Samuti seoses vastavuse hindamise kriteeriumidega. Raadiospektripoliitika nõukogu kogub üldlubade ja individuaalsete õiguste vahel valimise häid tavasid.
Raadiospektri kasutamise lubade andmise ühtsete tingimustega seotud andmed	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis – Spectrum – III peatükk – Määramine	//	Raadiospektri võimalikud kasutajad kahes või mitmes liikmesriigis (või komisjon) võivad taotleda, et asjaomase liikmesriigi pädevad asutused kehtestaksid raadiospektripoliitika komisjonis ühiselt ühised loa andmise tingimused. Pädevad asutused teavitavad sellistest taotlustest komisjoni. Kaudsed andmevood, kui komisjon peaks püüdma

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
			RSPB, ODNi, sidekomitee või välisekspertide abi loamenetluse läbiviimisel.
Muud andmed üksikisiku õiguste kohta	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis – Spectrum – III peatükk – Määramine	//	Üksikisiku õiguste omajate taotlused õiguste pikendamiseks. Kasutusõiguste omanik teatab oma kavatsusest kasutusõigused üle anda või rentida pädevale asutusele. Nimetatud pädev asutus avalikustab selle teabe. Igal kolmandal isikul, kes on huvitatud spektriosa kasutamisest konkreetsel territooriumil või ajavahemikul, on õigus teatada oma huvist pädevale asutusele.
Andmed asukohatuvastuse ja spektrikasutusvõimaluste jälgimise dünaamilise andmebaasi jaoks	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis – Spectrum – III peatükk – Määramine	Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks andmebaasiga hõlmatud sagedusalad ning töötada välja praktilise korra ja ühtsed vormid andmete kogumiseks ja esitamiseks pädevate asutuste poolt komisjonile.	Andmebaas sisaldab liikmesriikide kogutud ja esitatud ajakohast teavet.
Spektri ühtse turu kontekstis kasutatud andmed	IV osa. Ressursid (spekter ja	Minimaalsed sisunõuded.	Kui kavatsetakse läbi viia valikumenetlus (või muuta või pikendada teatavaid õigusi), on pädev

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
protseduur	Numeratsioon); I jaotis – Spectrum – III peatükk – Määramine		ametiasutused avaldavad oma lõpliku meetme eelnõu ning edastavad selle komisjonile, raadiospektripoliitika nõukogule, BERECile ja teiste liikmesriikide pädevatele asutustele. Pädevad asutused, raadiospektripoliitika nõukogu, BEREC ja komisjon võivad esitada meetme eelnõu kohta märkusi 30 tööpäeva jooksul. Komisjon teavitab sellisel juhul BERECit ja riigi reguleerivaid asutusi oma reservatsioonidest ja avalikustab need samaaegselt. 30 tööpäeva jooksul alates komisjoni reservatsioonidest teatamisest esitavad raadiospektripoliitika nõukogu ja BEREC komisjoni teatise kohta oma arvamuse. Komisjon võib teha otsuse 60 tööpäeva jooksul alates oma reservatsioonidest teatamisest. Pädev asutus esitab kuue kuu jooksul alates komisjoni otsuse kuupäevast raadiospektripoliitika nõukogule, BERECile ja komisjonile uue meetme eelnõu. ODN peab registrit liidu spektri ühtse turu menetluste kohta.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Satelliitsüsteemide kataloogimise ja Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liiduga (ITU) koordineerimisega seotud andmed	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); II jaotis, spektri kasutamine satelliidi kaudu	//	Pädev spektriasutus teavitab komisjoni ja teisi raadiospektripoliitika komisjoni pädevaid asutusi igast taotlusest esitada, koordineerida või registreerida ITUs satelliitsüsteem, mis on ette nähtud hõlmama rohkem kui ühte liikmesriiki või maapealset jaama. - Liikmesriigid ja komisjon võivad: kommentaarid taotluse kohta. Kui asjaomane pädev asutus saab taotluse koordineerida ITU eeskirjade kohaselt satelliitsüsteemi või maapealse jaama sagedusi või orbiidil asuvat asukohta, teavitab ta sellest raadiospektripoliitika nõukogu kaudu komisjoni ja teisi pädevaid asutusi. - Eeldatavad andmevood RSPBdes koordineeriv roll, kui kaks või enam pädevat asutust saavad taotlusi sama sagedusala või sama orbiidipositsiooni kohta. Kui pädevale asutusele esitatakse ITU raadiospektrit käsitlevate eeskirjade alusel taotlus koordineerida spektri kasutamist maapealsete ja kosmoserakenduste vahel, mis on ühtlustatud vastavalt otsusele nr 676/2002/EÜ,

Andmete liik	Viide nõudele (nõuetele)	Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)	Andmevoo kirjeldus
			asjaomane liikmesriik edastab sellise taotluse komisjonile, kes edastab selle viivitamata raadiospektrikomitee liikmetele.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Liidu tasandil satelliitspektri kasutamise lubadega seotud andmed	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); II jaotis, spektri kasutamine satelliidi kaudu	//	Teenuseosutajad esitavad komisjonile teate. Eeldatavad andmevood liikmesriikides, mille jaoks on vaja komisjoni antud liidu luba. Pädevad asutused või taotlejad võivad taotleda, et komisjon kaaluks liidu lubade arvu piiramist konkreetses raadiospektri sagedusalas. Sellisel juhul annab komisjon huvitatud isikutele võimaluse väljendada oma seisukohti avaliku konsultatsiooni käigus. Iga ettevõtja esitab komisjonile taotluse liidu loa saamiseks raadiospektri kasutamiseks satelliitsideteenuste ja satelliitvõrkude pakkumise eesmärgil. - Komisjon avaldab: taotlused pärast nende kättesaamist. - Raadiospektripoliitika nõukogu esitab arvamuse Komisjon 10 tööpäeva jooksul.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Andmed järelevalve ja õiguskaitsevahendite kontekstis (sealhulgas satelliithäirete lahendamine)	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); II jaotis, spektri kasutamine satelliidi kaudu	//	Kaudsed andmevood seoses sellega, et komisjon uurib (RSPB abiga) liidu loaga seotud tingimuste või õigusnormide väidetavaid rikkumisi. - Kui pädev asutus on kui liidu loa hoidja ei täida nõudeid, teavitab ta sellest komisjoni ja raadiospektripoliitika nõukogu. - Kui komisjon leiab, et omanik kui liidu luba ei vasta nõuetele, teavitab ta asjaomast käitajat oma järeldustest. - Komisjon teatab sellest liikmele. Oma täitemeetmete seisud. Kui pädev asutus otsustab komisjoni otsustatud meetme kohaldamise edasi lükata, teavitab ta sellest eelnevalt komisjoni. Kui pädev asutus võtab omal algatusel ajutisi meetmeid kahjulike raadiohäirete vältimiseks oma territooriumil, teavitab ta sellest komisjoni ja teisi pädevaid asutusi. - Vastupidi, komisjon võib ka taotleda sellise ajutise

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
			võtmist.
Andmed numeratsiooniressursside strateegilise planeerimise ja haldamise kontekstis	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); III jaotis, numeratsiooniressursid	//	Eeldatavad andmevood komisjoni, ODNi ja riikide reguleerivate asutuste vahelises koostöös liidu numeratsiooniressursside strateegiliseks planeerimiseks ja numeratsiooniressursside võimaliku kasutamise kindlakstegemiseks piiriüleste või üleeuroopaliste teenuste puhul.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Andmed üleeuroopaliste numeratsiooniressursside kohta	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); III jaotis, numeratsiooniressursid	// Kuus kuud pärast liidu numeratsiooniplaani vastuvõtmist kehtestab ODN teabe esitamise korra ja süsteemi.	Riikide reguleerivate asutuste ja ODNi koostööst tulenev eeldatav andmevoog numbrite või numbrite eraldamisel varieerus üleeuroopaliste numeratsiooniressursside puhul. Teave, mille riikide reguleerivad asutused peavad õigeaegselt esitama numbrite jaotamise ja numbritest kasusaajate kohta (andmed, mis on vajalikud üleeuroopaliste numeratsiooniressursside ODNi loodud andmebaasi sisestamiseks).

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Andmed riiklike numeratsiooniressursside kohta	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); III jaotis, numeratsiooniressursid	//	Ettevõtjad, kes ei ole elektroonilise side võrkude või teenuste pakkujad, võivad taotleda, et riigi reguleerivad asutused annaksid neile riigi numeratsiooniplaanist pärit numeratsiooniressursside kasutusõigused konkreetsete teenuste osutamiseks. Riikide reguleerivad asutused võivad taotleda ODNilt abi oma tegevuse koordineerimisel, et tagada numeratsiooniressursside tõhus haldamine. Riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused edastavad ODNile korrapäraselt andmed, mida on vaja numeratsiooniressursside andmebaasi jaoks, millel on liidus eksterritoriaalse kasutamise õigus. Riiklikud reguleerivad asutused avaldavad riiklikud numeratsiooniplaanid ning kõik nende hilisemad täiendused või muudatused. BEREC esitab iga kahe aasta järel aruande riiklike ja üleeuroopaliste numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmise riiklike tavade kohta.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Andmed numeratsiooniressursside kasutusõiguste andmise kontekstis	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); III jaotis, numeratsiooniressursid	//	Ettevõtjad võivad taotleda, et riigi reguleeriv asutus annaks neile individuaalsed numeratsiooniressursside kasutusõigused. Riigi reguleerivad asutused teevad otsuse eespool nimetatud taotluse kohta ja avalikustavad kõnealused otsused. Liikmesriigi reguleeriv asutus võib esitada taotluse, milles tõendatakse asjakohaste tarbijakaitse-eeskirjade või siseriiklike õigusaktide rikkumist, selle liikmesriigi reguleerivale asutusele, kus numeratsiooniressursside kasutusõigused on antud. Eeldatavad andmevood, millega tehakse ODNile ülesandeks hõlbustada ja koordineerida teabevahetust asjaomaste liikmesriikide reguleerivate asutuste vahel ning tagada nende töö asjakohane koordineerimine.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Teave vaskpaarvõrgust väljalülitamise kohta ja ülemineku kavandamise andmed	V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents; I jaotis – Üleminek kiudoptilistele võrkudele	Kodanikuühiskonna organisatsioonide alad piiritletakse, võttes arvesse komisjoni suuniseid, mis võetakse vastu 29. veebruariks 2028. Kestlikkuse tingimuste kohaselt peavad kiudoptilised võrgud asuma vähemalt 95 % kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkonna kodude vahetus läheduses. Riikide reguleerivad asutused määravad kindlaks objektiivsed ja läbipaistvad parameetrid ja kriteeriumid läheduse, mõistlike jõupingutuste, mõistlike kulude ja taskukohasuse hindamiseks.	Riikide reguleerivad asutused avaldavad loetelu kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondadest ja selle ajakohastustest ning loetelud kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondadest, kus kestlikkustingimused on täidetud (avaldatakse 30. juuniks 2029 ja seejärel viie aasta jooksul vähemalt iga 12 kuu järel). Liikmesriigid koostavad ja esitavad komisjonile 31. oktoobriks 2029 kiudoptilisele võrgule ülemineku kava, mis sisaldab teavet vaskpaar- ja kiudoptilise võrgu katvuse, kasutuselevõtumeetmete, kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondade staatuse ja ülemineku vahe-eesmärkide kohta, ning ajakohastatud kava, mis tuleb esitada 30. juuniks 2034 ja milles antakse aru rakendamisel tehtud edusammudest. Operaatorid esitavad oma vaskpaarvõrgu sulgemise kavad riiklikele reguleerivatele asutustele kuue kuu jooksul alates volituste vastuvõtmisest ning annavad rakendamise edenemisest aru asutuse määratud ajavahemike järel. Mõjutatud piirkondade lõppkasutajaid teavitatakse

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Juurdepääsu ja vastastikuse sidumise menetlused ning regulatiivse hindamise tulemused	V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents; III jaotis „Ühendused“ II peatükk. Sümmeetrilised juurdepääsueeskirjad	Menetlustega tuleb tagada, et ettevõtjad, sealhulgas VKEd ja piiratud geograafilise ulatusega teenuseosutajad, saavad kehtestatud kohustustest kasu. Kohustused ja tingimused peavad olema objektiivsed, läbipaistvad, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad ning neid tuleb rakendada kooskõlas artiklitega 186 ja 85.	Riikide reguleerivad asutused annavad suuniseid ja teevad üldsusele kättesaadavaks juurdepääsu ja vastastikuse sidumise suhtes kohaldatavad menetlused. Riigi reguleerivad asutused või muud pädevad asutused, kes on kehtestanud artikli 69 kohased kohustused ja tingimused, hindavad nende tulemusi viie aasta jooksul pärast eelmise meetme vastuvõtmist ning teatavad oma hindamise tulemustest artiklites 186 ja 85 osutatud korras.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Turumääratlused, turuanalüüsi tulemused, reguleerivad meetmed ja suunisdokumendid	V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents; IV jaotis. Turud ja konkurents I peatükk – Turuanalüüs ja märkimisväärne turujõud	Soovituses määratakse kindlaks toote- ja teenuseturud, mis on määratletud kooskõlas konkurentsiõiguse põhimõtetega. Turuanalüüsi tegemisel tuleb järgida artiklites 186 ja 85 sätestatud menetlusi, analüüs tuleb teha õigeaegselt ja see tuleb lõpule viia ühe aasta jooksul. Turud, mille suhtes kohaldatakse eelnevat reguleerimist, vaadatakse läbi iga viie aasta järel, et teha kindlaks, kas artikli 72 lõikes 1 sätestatud kolm kriteeriumi on täidetud. Märkimisväärse turujõu suunised peavad olema kooskõlas asjakohaste konkurentsiõiguse põhimõtetega ja sisaldama suuniseid märkimisväärse turujõu mõiste kohaldamise kohta elektroonilise side turgude eelneva reguleerimise suhtes.	Komisjon võtab pärast avalikku konsulteerimist ja BERECi arvamust arvesse võttes vastu soovituse, milles määratakse kindlaks asjaomased toote- ja teenuseturud, ning vaatab selle korrapäraselt iga viie aasta järel läbi. Riikide reguleerivad asutused teevad turuanalüüsi ja teatavad vastavate reguleerivate meetmete eelnõudest artikli 85 kohaselt viie aasta jooksul alates eelmise meetme vastuvõtmisest. BEREC teeb komisjoni või vähemalt kahe riigi reguleeriva asutuse põhjendatud taotluse korral võimalike riikidevaheliste turgude analüüsi või komisjoni, vähemalt kahe riigi reguleeriva asutuse või turuosalise põhjendatud taotluse korral lõppkasutajate riikidevahelise nõudluse analüüsi. Komisjon avaldab märkimisväärse turujõu suunised pärast BERECiga konsulteerimist.
Kuluarvestussüsteemi teave ja vastavuskontrolli andmed	V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents;	Kuluarvestussüsteemi kirjeldus, milles on esitatud vähemalt peamised kategooriad, mille alusel kulud on rühmitatud, ja kasutatud eeskirjad;	Ettevõtjad, kes on tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjateks ja kelle suhtes kohaldatakse kuluarvestuskohustusi, teevad üldsusele kättesaadavaks oma kuluarvestussüsteemi kirjelduse.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
	IV jaotis. Turud ja konkurents II peatükk. Olulise turujõuga ettevõtjate suhtes kehtestatud juurdepääsu parandusmeetmed	kulude jaotamiseks tuleb need teha üldsusele kättesaadavaks. Süsteemi peab kontrollima kvalifitseeritud sõltumatu asutus.	Kvalifitseeritud sõltumatu asutus kontrollib kuluarvestussüsteemist kinnipidamist ja avaldab igal aastal kinnituse kuluarvestussüsteemist kinnipidamise kohta. Kui ettevõtjal on kuludele orienteeritud hindade kohustus, esitab ta riigi reguleerivale asutusele oma hindade kohta täieliku põhjenduse, sealhulgas tõendi selle kohta, et tasud tulenevad kuludest ja sisaldavad mõistlikku investeeringutasuvust. Riigi reguleerivad asutused võivad nõuda, et ettevõtjad korrigeeriksid hindu selle teabe alusel.
Teave märkimisväärse turujõuga ettevõtjate pakutud kohustuste kohta	V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents; IV jaotis. Turud ja konkurents II peatükk. Olulise turujõuga ettevõtjate suhtes kehtestatud juurdepääsu parandusmeetmed	Kohustused peavad olema rakendamise ulatuse, kestuse, ajastuse ja viisi osas piisavalt üksikasjalikud, et riigi reguleeriv asutus saaks neid hinnata.	Märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjad võivad pakkuda riigi reguleerivatele asutustele kohustusi seoses juurdepääsutingimuste, kaasinvesteerimise või mõlemaga. Riigi reguleerivad asutused korraldavad pakutud kohustuste kohta avaliku arutelu (turutesti) huvitatud isikutega, eelkõige otseselt mõjutatud kolmandate isikutega. Võimalikud kaasinvestorid või juurdepääsu taotlejad võivad esitada seisukohti nõuetele vastavuse kohta ja teha muudatusettepanekuid. Riigi reguleeriv asutus edastab esialgsed järeldused ettevõtjale, kes võib need läbi vaadata.

Andmete liik	Viide nõudele (nõuetele)	Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)	Andmevoo kirjeldus
			tema esialgne pakkumine. Kui kohustused on muudetud siduvaks, teatab ettevõtja riigi reguleerivale asutusele põhjendamatu viivituseta kõigist kohustuste seisukohast oluliste asjaolude muutustest. Riikide reguleerivad asutused jälgivad ja kontrollivad siduvate kohustuste täitmist ning tagavad nende täitmise.
Reguleerivate meetmete eelnõud, märkused, arvamused, otsused ja lõplik vastuvõetud meede	V osa. Üleminek kiudoptikale, turgude toimimine ja konkurents; IV jaotis. Turud ja konkurents III peatükk: Siseturu menetlused turu reguleerimiseks	Meetmete eelnõud tuleb avaldada ja edastada samal ajal komisjonile, BERECile ja teiste liikmesriikide reguleerivatele asutustele, esitades põhjendused vastavalt artikli 20 lõikele 3. BEREC esitab arvamuse 30 tööpäeva jooksul alates 90-päevase ajavahemiku algusest. Artikli 86 kohased ajutised meetmed kehtivad kuni 12 kuud.	Riikide reguleerivad asutused edastavad artiklite 69, 72 ja 73–84 kohaldamisalasse kuuluvate meetmete eelnõud, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust, komisjonile, BERECile ja teistele riikide reguleerivatele asutustele. Need üksused võivad esitada märkusi 30 tööpäeva jooksul. Kui komisjonil on tõsiseid kahtlusi või takistusi siseturul, esitab BEREC arvamuse 30 tööpäeva jooksul. Riikide reguleerivad asutused edastavad kõik vastuvõetud lõplikud meetmed komisjonile ja BERECile. Ajutiste meetmete puhul edastavad riikide reguleerivad asutused need viivitamata komisjonile, teistele riikide reguleerivatele asutustele ja BERECile.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
			Komisjon võib võtta vastu soovitusi või suuniseid pärast avalikku konsulteerimist, konsulteerides riikide reguleerivate asutustega ja võttes täiel määral arvesse BERECi arvamust.
Teave võrgu läbilaskevõime haldamise, andmeliikluse haldamise meetmete, teenuse kvaliteedi parameetrite, nõuetele vastavuse andmete ja täitmise tagamise tulemuste kohta	VI osa – Teenused II jaotis. Avatud internetiühendus	Teenuseosutajate iga kahe aasta tagant esitatavad aruanded, mis hõlmavad võrgu-/liikluskorraldust ja põhjendusi. BERECi vorm [vastuvõtmise kuupäev + 1 aasta]. BERECi suunistes kirjeldatakse üksikasjalikult teenusekvaliteedi parameetreid, mõõtmismeetodeid, teabevormingut (III lisa), avaldamisvormingut (IV lisa) ja kvaliteedi sertifitseerimise mehhanisme, sealhulgas puuetega lõppkasutajate parameetreid.	Teenuseosutajad esitavad riikide reguleerivatele asutustele iga kahe aasta järel teabe võrgu läbilaskevõime ja andmeliikluse haldamise kohta. Riikide reguleerivad asutused jagavad BERECiga teavet. BEREC avaldab pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja komisjoniga koostööd iga kahe aasta järel aruanded riikide reguleerivate asutuste tavade ja järelduste kohta, ühtse kogumisvormi ja rakendussuunised. Riikide reguleerivad asutused võtavad täiel määral arvesse BERECi suuniseid jõustamise kohta.
Lepinguteave, läbipaistvusteave, tulemusandmed, teated lepingumuudatuste kohta, tarbimise seire andmed	VI osa – Teenused III jaotis. Lõppkasutajate õigused I peatükk: Tarbijate õigused	Teave, mis on esitatud selgel ja arusaadaval viisil püsival andmekandjal või kergesti allalaaditavas dokumendis (artikli 96 lõige 2). Komisjon võib pärast BERECiga konsulteerimist täpsustada lepingu kokkuvõtte vormi.	Internetiühenduse teenuste või üldkasutatavate isikutevahelise side teenuste osutajad esitavad tarbijatele enne lepingu sõlmimist lepinguteabe (III lisa) ja lepingu kokkuvõtte. Pakkujad avaldavad läbipaistvusteabe (IV lisa) masinloetavas vormingus.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
		Läbipaistvusteave avaldatakse selgel, arusaadaval ja masinloetaval viisil vastavalt IV lisale. Direktiivi (EL) 2019/882 I lisa kohane juurdepääsetav vorming puuetega lõppkasutajatele. Tulemuslikkuse seire vastavalt BERECi suunistele (artikli 95 lõige 3).	Teenuseosutajad pakuvad tarbimise jälgimise seadmeid, mis sisaldavad õigeaegset teavet kasutustasemete kohta ja teateid enne piirnormide saavutamist. Teenuseosutajad teavitavad tarbijaid lepingumuudatustest püsival andmekandjal vähemalt üks kuu ette. Internetiühenduse teenuste tulemuslikkuse andmeid jälgitakse vastavalt BERECi suunistele ja neid
Vahetusprotsessi teave, numbri liikuvuse andmed, portimise tähtajad, teenuse järjepidevuse andmed, teave hüvitise kohta, nõusolekuandmed	VI osa – Teenused III jaotis. Lõppkasutajate õigused II peatükk. Lõppkasutajate õigused	//	Vastuvõtvad ja üleandvad internetiühenduse teenuse osutajad annavad lõppkasutajatele teavet teenusepakkuja vahetamise protsessi ajal. Mõlemad teenuseosutajad vahetavad andmeid, et tagada järjepidevus ja aktiveerimine kokkulepitud aja jooksul. Riikide reguleerivad asutused saavad teavet, et jälgida nõuete täitmist ning tagada lõppkasutajate teavitamine ja kaitse. BEREC koostab pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja komisjoniga koostööd suunised protsessi üksikasjade ja hüvitamise kohta. Mikroettevõtjad teavitavad lõppkasutajaid eranditest enne lepingu sõlmimist.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
Teave pettuste kohta, hädaolukorra side andmed, avalike hoiatuste andmed, helistaja liini identifitseerimisandmed, avalikku huvi pakkuv teave, teave lõppkasutaja juurdepääsu kohta puuetega inimestele	VI osa – Teenused III jaotis. Lõppkasutajate õigused III peatükk. Seadmed ja funktsioonid lõppkasutajatele	Teave helistaja asukoha kohta vastavalt ühtlustatud Euroopa kriteeriumidele (delegeeritud õigusakt [vastuvõtmise kuupäev + 2 aastat]). Üldist huvi pakkuv teave standardvormis. Helistaja liini identifitseerimine lihtsate ja tasuta vahendite abil. Juurdepääsetavus vastavalt direktiivile (EL) 2019/882.	ODN kogub pettusealast teavet riiklikelt ametiasutustelt, Europolilt ja sidusrühmadelt. BEREC annab pärast ENISAga konsulteerimist välja pettuste ennetamise suunised. Liikmesriigid teatavad häirekeskuse E.164 numbrid ODNile andmebaasi hooldamiseks BERECi järelevalve all. Teenuseosutajad levitavad avaliku sektori asutustelt lõppkasutajatele avalikku huvi pakkuvat teavet. Teenuseosutajad tagavad, et hädaolukorra side ajal edastatakse häirekeskustele viivitamata teave helistaja asukoha kohta. Teenuseosutajad edastavad üldsusele suunatud hoiatusi mõjutatud geograafiliste piirkondade lõppkasutajatele. Teenuseosutajad rakendavad helistaja liini numbrinäidu kuvamise ja piiramise mehhanisme lõppkasutajate taotluste kohta.
Riigi reguleerivate ja muude pädevate asutuste nimed ja nende vastavad ülesanded, riigi reguleerivate ja muude pädevate asutuste teavitamine ja nende kohustused, riigi reguleerivate asutuste aastaaruanded,	VII osa. Juhtimine I jaotis. Riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused	Avaldamine kergesti kättesaadaval kujul. Iga-aastane aruandlus. Eelarvekontroll, mida tehakse läbipaistval viisil ja mis avalikustatakse.	Liikmesriigid avaldavad riigi reguleerivate asutuste ja muude pädevate asutuste nimed ja nende ülesanded. Liikmesriigid teavitavad komisjoni kõigist käesoleva määruse alusel määratud asutustest ja nende kohustustest, sealhulgas mis tahes muudatustest. Riikide reguleerivad asutused esitavad igal aastal aruande turuolukorra, otsuste, vahendite eraldamise ja tulevikuplaanide kohta. Riikide reguleerivate asutuste aastaandmed

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
riiklikud reguleerivad asutused			eelarved avaldatakse. Eelarvekontrolli tehakse läbipaistvalt ja see avalikustatakse.
BERECi reguleerimisülesanded (avalik loetelu), BERECi arvamused, suunised, aruanded, soovitused, ühised seisukohad, parimad tavad, tellitud uuringud, avaliku konsultatsiooni tulemused, riikide reguleerivate asutuste kogutud andmed, kaheaastane tööprogramm, iga kahe aasta tagant koostatav tegevusaruanne, reguleerivate asutuste nõukogu liikmed ja asendusliikmed, töökord, pädevate asutuste töökord	VII osa. Juhtimine II jaotis. BERECi ülesanded ja korraldus	Avatud, korduvkasutatav, masinloetav vorming. Väljaanded BERECi veebisaidil ja ELi digiväravas.	BEREC avaldab regulatiivsete ülesannete loetelu ja ajakohastab seda, kui talle antakse uusi ülesandeid. BEREC avaldab avalikuks konsultatsiooniks lõplikud arvamused, suunised, aruanded, soovitused, ühised seisukohad, parimad tavad, tellitud uuringud ja dokumentide kavandid. Avaliku konsultatsiooni tulemused tehakse üldsusele kättesaadavaks. BEREC teeb järelevalvet ODNi üle teadete, numeratsiooniressursside, häirekeskuste, lisaväärtusteenuste ja hädaabiteenustele juurdepääsu andmebaaside loomisel ja haldamisel. Riikide reguleerivate asutuste kogutud andmed, mis on avaldatud avatud masinloetavas vormingus BERECi veebisaidil/ELi digiväravas. Juhatuse liikmete ja asendusliikmete nimekiri koos huvide deklaratsioonide avalikustamisega. BEREC võtab vastu ja avaldab kaheaastase tööprogrammi, iga kahe aasta tagant esitatava tegevusaruande ja töökorra.
RSPB kaheaastane tööprogramm ja RSPB kaheaastane tegevusaruanne ning teabevahetus BERECi ja RSPB vahel	VII osa. Juhtimine IV jaotis: Ühissätted ja koostöö	//	Raadiospektripoliitika nõukogu edastab oma kaheaastase tööprogrammi Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile ning oma iga kahe aasta tagant esitatava tegevusaruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja Euroopa Parlamendile.

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
	BEREC ja RSPB		Majandus- ja Sotsiaalkomitee vahel. BEREC ja raadiospektripoliitika nõukogu tagavad teabe ja eksperditeadmiste korrapärase vahetamise vastastikust huvi pakkuvates küsimustes.
ODNi aastaeelarve ja iga-aastane konsolideeritud tegevusaruanne Aastaaruanne elektroonilise side ühtse turu suunas tehtud edusammude kohta	VII osa. Juhtimine V jaotis. Digivõrkude büroo I peatükk. Andmevõrgu ülesanded ja korraldus	//	Direktor koostab ODNi tegevust käsitleva aastaaruande kavandi haldusnõukogule hindamiseks ja vastuvõtmiseks. Haldusnõukogu esitab iga-aastase konsolideeritud tegevusaruande ja oma hinnangu Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale iga aasta 1. juuliks. ODN avaldab koostöös ENISAga aastaaruande elektroonilise side ühtse turu suunas tehtud edusammude kohta. Aruande kavand esitatakse enne avaldamist BERECile ja raadiospektripoliitika nõukogule heakskiitmiseks.
ODNi ühtne programmdokument, aastaeelarve, konsolideeritud iga-aastane tegevusaruanne ja finantsaruanded	VII osa. Juhtimine V jaotis. Digivõrkude büroo II peatükk: ODNi eelarve ja programmitöö	//	ODN edastab eelnõu komisjonile, Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Pärast komisjoni arvamuse saamist võtab ODN vastu lõpliku ühtse programmdokumendi ja eelarve. ODN esitab komisjoni peaarvepidajale ja kontrollikojale 1. märtsiks esialgse raamatupidamisaruande. Direktor esitab lõpliku

Andmete liik	Viide nõudele (nõuetele)	Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)	Andmevoo kirjeldus
			raamatupidamise aastaaruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale 1. juuliks koos haldusnõukogu arvamuse ja iga-aastase konsolideeritud tegevusaruandega.
Teabevahetus, juurdepääs dokumentidele, huvide deklaratsioonid, teabevahetus ja hindamine	VII osa. Juhtimine V jaotis. Digivõrkude büroo III peatükk. Üldsätted	Ühtsed vormid	Komisjon ja riikide ametiasutused vahetavad põhjendatud taotluse korral teavet BERECi, RSPB ja ODNiga, kasutades võimaluse korral ühtseid aruandlusvorme. ODN haldab sellist teabevahetust võimaldavat info- ja teavitussüsteemi. Juhatuse liikmed, direktor ja töötajad esitavad huvide deklaratsioonid, mis avaldatakse juhatuse liikmetele ja direktorile. BEREC, RSPB ja ODN annavad üldsusele teavet oma tegevuse ja tulemuste kohta. Komisjon viib iga viie aasta järel läbi BERECi, RSPB ja ODNi hindamised, andes tulemustest aru Euroopa Parlamendile, nõukogule, haldusnõukogule ja üldsusele. Kodanikud ja juriidilised isikud võivad taotleda juurdepääsu BERECi, RSPB ja ODNi valduses olevatele dokumentidele.
Teabe esitamine, geograafilised ülevaated ja konsultatsioonimehhanismid;	VIII osa: Üld- ja lõppsätted	BERECi suunised, ühised aruandlusvormingud ja -vormid	Elektroonilisi sidevõrke ja -teenuseid pakkuvad ettevõtjad annavad teavet riigi reguleerivatele asutustele, muudele pädevatele asutustele

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
uuringu tulemused	I jaotis. Teavitamis-, uuringu- ja konsultatsioonimehhanismide pakkumine		ametiasutused, BEREC ja raadiospektripoliitika nõukogu taotluse korral. Riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused vahetavad seda teavet põhjendatud taotluse korral komisjoni, BERECi, raadiospektripoliitika nõukogu ja teiste liikmesriikide ametiasutustega. Riikide reguleerivad asutused või muud pädevad asutused korraldavad lairibavõrkude kasutuselevõtu geograafilisi uuringuid, kogudes ettevõtjatelt ja riigiasutustelt andmeid praeguse ulatuse ja tulevikuprognooside kohta. Uuringu tulemusi jagatakse kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutuste, BERECi ja komisjoniga. Riikide reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused avaldavad meetmete eelnõud avalikuks konsulteerimiseks, tehes tulemused üldsusele kättesaadavaks. Ametiasutused konsulteerivad lõppkasutajate, tarbijate, tootjate ja ettevõtjatega
Standardimistegevus ja ühtlustamismeetmed	VIII osa: Üld- ja lõppsätted II jaotis: Ühtlustamismenetlused	Euroopa standardid; rahvusvahelised standardid (ITU, CEPT, ISO, IEC)	Komisjon avaldab mittekohustuslike standardite ja tehniliste kirjelduste loetelud Euroopa Liidu Teatajas. Riigi reguleerivad asutused ja muud pädevad asutused teavitavad komisjoni, kui nad otsustavad komisjoni soovitusi mitte järgida, põhjendades oma

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
			asukoht BEREC esitab komisjonile arvamusi ühtlustamisküsimustes ja võib anda nõu kavandatud meetmete kohta. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu, kui ta ei võta vastu soovitusi või otsuseid, ning avalikustab põhjendused.
Vaidluste lahendamise menetlused ja otsused	VIII osa: Üld- ja lõppsätted III JAOTIS: Vaidluste lahendamine	//	Riikide reguleerivad asutused teevad siduvad otsused ettevõtjatevaheliste vaidluste lahendamiseks nelja kuu jooksul, tehes otsused üldsusele kättesaadavaks. Piiriüleste vaidluste korral teavitavad riikide reguleerivad asutused BERECit, kes esitab arvamusi, milles kutsutakse üles võtma konkreetseid meetmeid.
Ökosüsteemi koostöö suunised ja lepitamine	VIII osa: Üld- ja lõppsätted IV JAOTIS: Ökosüsteemide alane koostöö	BERECi suunised ökosüsteemialase koostöö kohta	BEREC avaldab suunised, et hõlbustada koostööd elektroonilise side võrkude pakkujate ja tihedalt seotud sektorite ettevõtjate vahel. Riikide reguleerivad asutused teavitavad BERECit ühe nädala jooksul vabatahtlikest lepitustaotlustest ja kutsuvad kokku lepituskohtumised. BEREC esitab kahe kuu jooksul arvamused juhtumi üksikasjade ja koostöövõimaluste kohta. Riikide reguleerivad asutused esitavad ühe kuu jooksul koosolekute kohta kirjaliku aruande, võttes arvesse järgmist:

Andmete liik	**Viide nõudele (nõuetele)**	**Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui on olemas)**	**Andmevoo kirjeldus**
			BERECi arvamuste võimalikult põhjalik arvessevõtmine. BEREC avaldab aruande ökosüsteemi koostöö mõju kohta. Komisjon vaatab BERECi aruande põhjal läbi ökosüsteemipõhise
Haldusmenetlused, teavitamine ja aruandlus	VIII osa: Üld- ja lõppsätted VI jaotis. Lõppsätted	//	Komisjon teavitab delegeeritud õigusaktidest Euroopa Parlamenti ja nõukogu. Liikmesriigid avaldavad rakendamist käsitlevad teated riigi ametlikes väljaannetes ja esitavad koopiad komisjonile, kes edastab teabe sidekomiteele. Liikmesriigid avaldavad teavet õiguste, lubade ja kohustuste kohta, esitades selle komisjonile üldsusele kättesaadavaks tegemiseks. Riikide reguleerivad asutused teavitavad komisjoni märkimisväärse turujõuga ettevõtjatest ja kehtestatud kohustustest. Liikmesriigid esitavad nõutud teabe komisjonile läbivaatamiseks. BEREC avaldab iga kolme aasta järel üldloa rakendamist käsitlevad aruanded. Komisjon vaatab määruse toimimise läbi iga viie aasta järel ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.

Kooskõla Euroopa andmestrateegiaga

Käesolev seadusandlik algatus on kooskõlas eraomandis olevate andmete kasutamisega valitsusasutuste poolt (ettevõtjatelt riigile, B2G), et tagada tõenditel põhinev poliitikakujundamine ja poliitilised otsused.

Kooskõla ühekordsuse põhimõttega

Sel juhul järgitakse ühekordsuse põhimõtet, et minimeerida ühtsel turul tegutsevate ettevõtjate halduskoormust. Liikmesriigid ja komisjon tagavad konfidentsiaalse äriteabe kaitse.

4.3. Digitaalsed lahendused

Digilahenduste kõrgetasemeline kirjeldus

Digilahendus	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Peamised volitatud funktsioonid**	**Vastutav asutus**	**Kuidas on arvesse võetud juurdepääseta**	**Kuidas on arvesse võetud taaskasutatavu**	**Tehisintellekti tehnoloogiate kasutamine (kui**
Liidu teadete andmebaas	III osa – Ühtne turg Loa andmine ja Passide väljaandmine	Üldsusele kättesaadav liidu andmebaas teadetest, mis on esitatud riiklikele reguleerivatele asutustele ühtse passi süsteemi rakendamiseks.	ODN	Täpsustamata	Täpsustamata	Täpsustamata
Dünaamilise spektri andmebaas	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis – Spectrum – III peatükk – Määramine	Dünaamiline andmebaas asukohatuvastuseks ja spektri kasutamise võimaluste jälgimiseks. Andmebaas sisaldab ajakohastatud teavet, mille liikmesriigid on kogunud ja esitanud spektri praeguse kasutuse asukohatuvastuse kohta. Sellele andmebaasile pääsevad vahetult juurde kõik võimalikud kasutajad, kes kasutavad	ODN	Täpsustamata	Täpsustamata	Täpsustamata

		raadiospekter.				
Üleeuroopaliste numeratsioonires sursside andmebaas	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); III jaotis, numeratsiooniressursi d	Üleeuroopaliste numeratsiooniressursside andmebaas, mis põhineb riikide reguleerivate asutuste esitatud teabel numbrite eraldamise ja numbritest kasusaajate kohta. (*) ODN vastutab teabe esitamise korra *ja süsteemi* loomise eest. See võib kujutada endast veel üht digitaalset lahendust või olla integreeritud analüüsitavasse andmebaasi.	ODN	Täpsustamata	Täpsustamata	Täpsustamata
ODN info- ja sidesüsteem	VII osa. Juhtimine V jaotis. Digivõrkude büroo III peatükk. Üldsätted BERECi määruse artikkel 41	Ühine teabevahetusplatvorm BERECi, raadiospektripoliitika nõukogu, komisjoni, riikide reguleerivate asutuste ja spektri eest vastutavate pädevate asutuste vahel Spetsiaalne liides teabenõuete ja teadete jaoks (artikkel 173) Platvorm riiklike reguleerivate asutuste ja spektri eest vastutavate pädevate asutuste vaheliste koordineerimisvajaduste varajaseks kindlakstegemiseks	ODN (haldusnõukogu poolt vastu võetud tehnilised ja funktsionaalsed kirjeldused)	Täpsustamata	Täpsustamata	Täpsustamata

4.4. Koostalitlusvõime hindamine

Kõrgetasemeline kirjeldus digitaalsete avalike teenuste kohta, mida nõuded mõjutavad

Digitaalne avalik teenus või digitaalsete avalike teenuste kategooria	**Kirjeldus**	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Koostalitlusvõimeline Euroopa lahendus(ed)** **(EI OLE (VAJADUSE KORRAL)**	**Muu(d) koostalitluslahendus(ed)**
Ühtsele turule lubamine ja tegevusloa andmine	Luuakse ühtne lubade andmise raamistik elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumiseks üldloa korra alusel. See hõlmab avalikult kättesaadava liidu andmebaasi pidamist riikide reguleerivatele asutustele esitatud teadete ja mitmesuguste andmevoogude kohta.	III osa. Ühtse turu load ja passid	//	Ei ole täpsustatud.
Peamiste elektroonilise side ressursside (spekter ja numeratsioon) haldamise, jaotamise ja kasutamise raamistik	Eelkõige: - Kausi andmebaas Euroopa numeratsiooniressursid ning - Dünaamiline andmebaas asukohatuvastus ja spektri kasutamise võimaluste seire. Dünaamiline andmebaas, mis	IV osa. Ressursid (spekter ja numeratsioon); I jaotis – Spectrum – III peatükk – Määratlused; III jaotis – Numbriressursid	//	Ei ole täpsustatud.

Digitaalne avalik teenus või digitaalsete avalike teenuste kategooria	Kirjeldus	Viide (viited) nõudele (nõuetele)	Koostalitlusvõimeline Euroopa lahendus(ed) (EI OLE (VAJADUSE KORRAL)	Muu(d) koostalitluslahendus(ed)
	konkreetsed sagedusalad peaksid aitama tuvastada alakasutatud spektrit ning toetama spektri tõhusamat kasutamist ja jagamist.			

Nõude (nõuete) mõju piiriülesele koostalitlusvõimele digitaalse avaliku teenuse kaupa

Digitaalne avalik teenus nr 1 – Ühtne müügiluba ja tegevusluba

Mõjuhinnang	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
Kooskõla kehtivate digi- ja valdkondlike poliitikameetmetega Loetlege kohaldatavad kindlakstehtud digi- ja valdkondlikud poliitikameetmed	Võetakse kasutusele ühtlustatud teavituspõhine süsteem, mis võimaldab teenuseosutajatel tegutseda ühes või mitmes liikmesriigis ühe loa alusel, parandades seeläbi õiguslikku koostalitlusvõimet.	

Mõjuhinnang	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
Korralduslikud meetmed avalike digiteenuste sujuvaks piiriüleseks osutamiseks Loetlege kavandatud juhtimismeetmed	Ühtse loa menetluse raames on sätestatud, et teenuseosutaja esitab teate ühe sellise liikmesriigi reguleerivale asutusele, kus ta kavatseb võrke või teenuseid pakkuda. Kehtestatud on täiendavad andmevood, et reguleerida, kuidas liikmesriikide ja ODNi vaheline koordineerimine välja näeb. Iga liikmesriik määrab riikliku ühtse kontaktpunkti. ODNi ülesanne on pidada kõigi ühtse passi menetluse raames esitatud teadete keskandmebaasi. Pädevad asutused peaksid edastama ODNile ainult täielikud teated	
Meetmed, mis on võetud andmete ühise mõistmise tagamiseks Palun loetlege sellised meetmed	Võrkude või teenuste pakkumise kavatsusest teatatakse vastavalt teatise vormile, mille BEREC teeb kättesaadavaks.	
Ühiselt kokku lepitud avalike tehniliste kirjelduste ja standardite kasutamine Palun loetlege sellised meetmed	Praeguses etapis ei ole midagi täpsustatud.	

Digitaalne avalik teenus nr 2 – Elektroonilise side peamiste ressursside haldamise, jaotamise ja kasutamise raamistik (Spectrum ja Numeratsioon)

Mõjuhinnang	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
Kooskõla kehtivate digi- ja valdkondlike poliitikameetmetega Loetlege kohaldatavad kindlakstehtud digi- ja valdkondlikud poliitikameetmed	//	
Korralduslikud meetmed avalike digiteenuste sujuvaks piiriüleseks osutamiseks Loetlege kavandatud juhtimismeetmed	ODN loob dünaamilised andmebaasid asukohatuvastuseks ja spektri kasutamise võimaluste jälgimiseks ning haldab neid. ODN loob koostöös riikide reguleerivate asutustega BERECi järelevalve all üleeuroopaliste numeratsiooniressursside andmebaasi ja ajakohastab seda.	
Meetmed, mis on võetud andmete ühise mõistmise tagamiseks Palun loetlege sellised meetmed	Komisjon, võttes täiel määral arvesse raadiospektripoliitika nõukogu seisukohti, võib võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks dünaamilise andmebaasiga hõlmatud sagedusalad ning töötada välja ühtsed vormid andmete kogumiseks ja esitamiseks pädevate asutuste poolt. Kuus kuud pärast liidu numeratsiooniplaani vastuvõtmist kehtestab ODN menetluse sellise teabe esitamiseks, mida kasutatakse üleeuroopalises numeratsiooniressursside andmebaasis.	
Ühiselt kokku lepitud avalike tehniliste kirjelduste ja standardite kasutamine	Võrgu andmevõrk kehtestab hiljem spektri kasutamise võimaluste asukohatuvastuse ja seire dünaamilise andmebaasi ning üleeuroopalise numeratsiooniressursside andmebaasi tehnilised kirjeldused.	

4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed

Digitaalset rakendamist toetavate meetmete üldine kirjeldus

Meetme kirjeldus	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Komisjoni roll** (vajaduse korral)	**Kaasatavad osalejad** (vajaduse korral)	**Eeldatav ajakava** (vajaduse korral)
Komisjon võib rakendusaktidega täpsustada riiklike pädevate asutuste ja ODNi vahelise teabevahetuse korda kooskõlas määrusega (EL) 2024/903.	Artikkel 11 Ühiskomitee 1.	Võtta vastu rakendusaktid	//	Pärast DNA vastuvõtmist
Rakendusaktides võib kindlaks määrata andmebaasiga hõlmatud sagedusalad ning töötada välja praktilise korra ja ühtsed vormid andmete kogumiseks ja esitamiseks pädevate asutuste poolt komisjonile.	Toetussertifikaadid	Võtta vastu rakendusaktid	RSPB (vaade, mida tuleb arvesse võtta)	Pärast DNA vastuvõtmist
ODN kehtestab artikli 47 lõike 4 ja artikli 48 lõike 4 neljanda lõigu kohase teabe esitamise korra ja süsteemi.	Artikkel 47	//	ODN	Kuus kuud pärast liidu numeratsiooniplaani vastuvõtmist
Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, milles sätestatakse	Artikkel 81	Võtta vastu rakendusaktid	BEREC	6 kuud pärast käesoleva dokumendi

Meetme kirjeldus	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Komisjoni roll** (vajaduse korral)	**Kaasatavad osalejad** (vajaduse korral)	**Eeldatav ajakava** (vajaduse korral)
BERECi arvamusele tuginevad tehnilised kirjeldused, standardsed kuluelemendid, ühtlustatud toodete kulumetoodikad ja ühtlustatud juurdepääsutootega (-toodetega) seotud standardpakkumine.				Määrus
Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse tehnilised sätted, mis käsitlevad avalike hoiatuste edastamist kõigile asjaomastele lõppkasutajatele, sealhulgas rändluse lõppkasutajatele, kasutades määruse (EL) nr 910/2014 alusel väljastatud digikukrut.	Artikkel 108	Võtta vastu rakendusaktid	Euroopa Komisjon Lõppkasutajad	//
Komisjon võib muu hulgas rakendusaktiga ühtlustada meetodeid, mida riikide reguleerivad asutused kasutavad teabe kogumiseks.	Artikkel 184	Võtta vastu rakendusaktid	Euroopa Komisjon	//
Komisjon muudab rakendusaktidega asjaomaste standardite või tehniliste kirjelduste rakendamise kohustuslikuks, viidates neile kui kohustuslikele standarditele, või	Artikkel 189	Rakendusaktide ja -standardite vastuvõtmine	Euroopa Komisjon	//

Meetme kirjeldus	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Komisjoni roll** (vajaduse korral)	**Kaasatavad osalejad** (vajaduse korral)	**Eeldatav ajakava** (vajaduse korral)
kohustuslikud tehnilised kirjeldused Euroopa Liidu Teatajas avaldatud standardite või tehniliste kirjelduste loetelus.				
Komisjonil on õigus võtta pärast BERECiga konsulteerimist vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse meetmed, mis on vajalikud tõhusa hädaolukorra side tagamiseks liidus seoses tehniliste kirjeldustega, mis võimaldavad hädaolukorra side algatamist digikukru abil, helistaja asukohateabe lahendustega, helistaja asukoha ühtlustatud Euroopa kriteeriumidega, samaväärse juurdepääsuga puuetega lõppkasutajatele ja marsruutimisega kõige sobivamasse häirekeskusesse.	Artikkel 107	Võtta vastu delegeeritud õigusaktid	Euroopa Komisjon BEREC	Esimese delegeeritud õigusakti vastuvõtmise kuupäev + 2 aastat
Haldusnõukogu võtab vastu tehnilised ja funktsionaalsed kirjeldused, et luua osutatud info- ja teavitussüsteem.	Artikkel 174	//	ODNi haldusnõukogu	//

Meetme kirjeldus	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Komisjoni roll** (vajaduse korral)	**Kaasatavad osalejad** (vajaduse korral)	**Eeldatav ajakava** (vajaduse korral)
lõikes 1. Nimetatud süsteemi suhtes kohaldatakse intellektuaalomandi õigusi ja nõutud konfidentsiaalsustaset.				

Selle tõlke on loonud Euroopa Komisjoni pakutav masintõlkevahend eTranslation. Masintõlke abil saate teile mõistetavas keeles ülevaate teksti põhisisust. Masintõlge on täielikult automatiseeritud ja tõlkeprotsessi ei ole inimene sekkunud. Masintõlke kvaliteet ja täpsus võib tekstiti ja keelepaariti olla väga erinev. Euroopa Komisjon ei vastuta tõlke õigsuse ega võimalike vigade eest. Mõned elemendid (nt pildid, videod, failid jne) võivad süsteemi tehniliste piirangute tõttu olla tõlkimata.